

Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації

Харківська академія неперервної освіти

**Всеукраїнські учнівські олімпіади
та Всеукраїнський конкурс-захист
науково-дослідницьких робіт
учнів – членів МАН – 2019:
аналіз, рекомендації**

**Харків
2019**

ББК 74.202.4
УДК 371.3
Р 36

Матеріали підготовлені Харківською академією неперервної освіти

За загальною редакцією С.Є. Вольянської, канд. пед. наук, проректора Харківської академії неперервної освіти

Авторський колектив: Булгакова В.Г., Будна С.М., Вербенко А.З., Вербенко С.Б., Вольянська С.Є., Голтяй Т.М., Бабіч Д.А., Зайцева О.А., Капустін І.В., Китиченко С.О., Косенко К.О., Кротова І.В., Лелеко В.Г., Моліна О.О., Носик Н.Д., Остапенко А.С., Рудакова О.С., Румянцева-Лахтіна О.О., Саввіч О.М., Сідорчук В.П., Старченко Л.М., Федченко С.Г.

Всеукраїнські учнівські олімпіади та Всеукраїнський конкурс-захист науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН – 2019: аналіз, рекомендації. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2019. – 290 с.

Інформаційно-методичний збірник складається з двох частин.

Частина I містить аналіз результатів II–IV етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів, кількісно-якісного складу переможців III етапу олімпіад і вчителів, які підготували переможців інтелектуальних змагань, якості виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад, результатів участі школярів Харківської області в IV етапі олімпіад.

Частина II включає аналіз динаміки показників II (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН за останні два роки.

Крім того, у збірнику вміщені рекомендації районним (міським, ОТГ), шкільним методичним службам, керівникам закладів загальної середньої освіти та вчителям щодо підвищення ефективності роботи з обдарованими учнями.

Збірник призначений для керівників і методистів методичних служб, директорів, заступників директорів із навчально-виховної роботи закладів загальної середньої освіти, учителів-предметників.

Зміст

I. Аналіз проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у Харківській області у 2018/2019 навчальному році	4
Українська мова та література	18
Іноземні мови (англійська, німецька, французька, іспанська, іврит та єврейська література)	34
Англійська мова	34
Німецька мова	44
Французька мова	53
Іспанська мова	60
Мова іврит та єврейська література	62
Російська мова і література	66
Географія	78
Економіка	90
Біологія	102
Екологія	113
Математика	123
Хімія	134
Фізика	146
Астрономія	159
Історія	171
Правознавство	182
Інформатика	192
Інформаційні технології	205
Трудове навчання	215
II. Аналіз результатів II (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН у 2017/2018–2018/2019 навчальних роках	231

I. Аналіз проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у Харківській області у 2018/2019 навчальному році

Із метою виявлення та розвитку інтелектуальної обдарованості, реалізації здібностей талановитих учнів, підвищення інтересу до поглибленого вивчення навчальних дисциплін, популяризації досягнень науки, техніки та новітніх технологій, активізації всіх форм позакласної та позашкільної роботи з учнями в жовтні – лютому 2018/2019 навчального року проведено I, II, III етапи Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів, а також організовано участь школярів Харківської області в IV етапі.

Олімпіади проведено відповідно до чинної нормативно-правової бази за графіком:

I етап – жовтень 2018 року;

II етап – з 03 листопада по 23 грудня 2018 року;

III етап – з 12 січня по 12 лютого 2019 року.

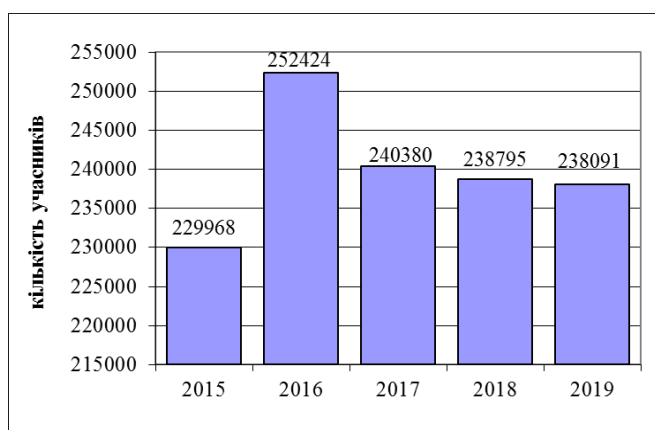
1.1. Аналіз проведення I, II етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2018/2019 навчальному році

Всеукраїнські учнівські олімпіади у 2018/2019 навчальному році проведено з 20-ти навчальних предметів: української мови та літератури, російської мови та літератури, англійської мови, німецької мови, французької мови, іспанської мови, мови іврит та єврейської літератури, історії, правознавства, економіки, фізики, астрономії, біології, екології, хімії, географії, математики, інформатики, інформаційних технологій, трудового навчання.

Кількісні показники участі школярів у I етапі олімпіад щорічно є високими, що свідчить про наявність організованої системної роботи закладів загальної середньої освіти з обдарованою молоддю та заохочення учнів до інтелектуальної творчої роботи.

У 2018/2019 навчальному році в I етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів узяли участь 238 091 учень закладів загальної середньої освіти з усіх районів (міст, ОТГ) Харківської області (у 2017/2018 навчальному році – 238 795), у II етапі – 42 273 учні (у 2017/2018 навчальному році – 42 970) (рис 1).

**Кількість учасників
I етапу Всеукраїнських олімпіад**

**Кількість учасників
II етапу Всеукраїнських олімпіад**

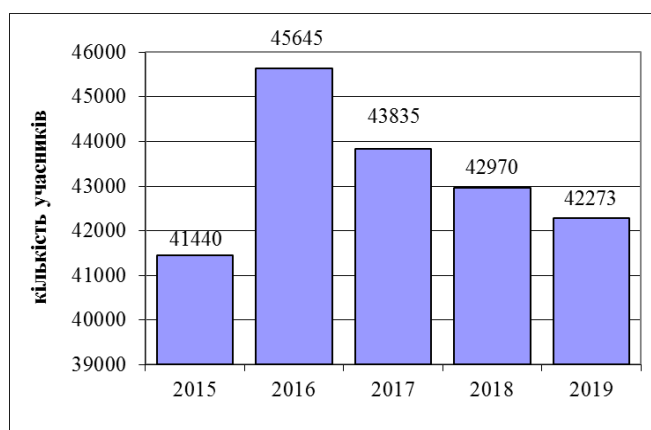

Рисунок 1

Кількість учасників I та II етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2015 – 2019 роках

Із метою якісної підготовки учнів закладів загальної середньої освіти до II та III етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у період із 22 по 31 жовтня 2018 року КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» проведено тренінги з 15-ти навчальних предметів: української мови та літератури, історії, фізики, астрономії, біології, екології, математики, географії, економіки, правознавства, хімії, інформатики, інформаційних технологій, російської мови та літератури, англійської мови.

Окрім учнів, узяти участь в онлайн-тренінгах змогли й педагоги, які готують обдарованих школярів до інтелектуальних змагань. Тренери, які проводили заняття, надали практичну допомогу всім учасникам із підготовки до II та III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів, акцентуючи особливу увагу на розв'язанні завдань відповідних етапів. З учасниками онлайн-тренінгів було забезпечено зворотній зв'язок, тому всі учні та вчителі ставили запитання, на які одразу отримували відповіді. До проведення онлайн-тренінгів були залучені кращі фахівці – науковці та викладачі закладів вищої освіти м. Харкова; учителі закладів загальної середньої освіти, які мають досвід підготовки учнів до Всеукраїнських учнівських олімпіад; студенти – переможці Міжнародних учнівських олімпіад попередніх років. У прямому ефірі онлайн-тренінгів безпосередньо взяли участь 12 692 особи (у 2017/2018 н.р. – 12 577). Після проведення занять зафіксовано 39 686 переглядів (у 2017/2018 н.р. – 39 514).

1.2. Аналіз проведення III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2018/2019 навчальному році

1.2.1. Аналіз кількісного складу учасників III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів

У III етапі олімпіад узяти участь учні 5–11-х класів закладів загальної середньої освіти, які стали переможцями II етапу. Усього в III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад змагалися 2 725 учнів (на 27 учнів (1,2%) менше в порівнянні з попереднім роком – 2 752).

Кількість учасників III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад представлено на рисунку 2.

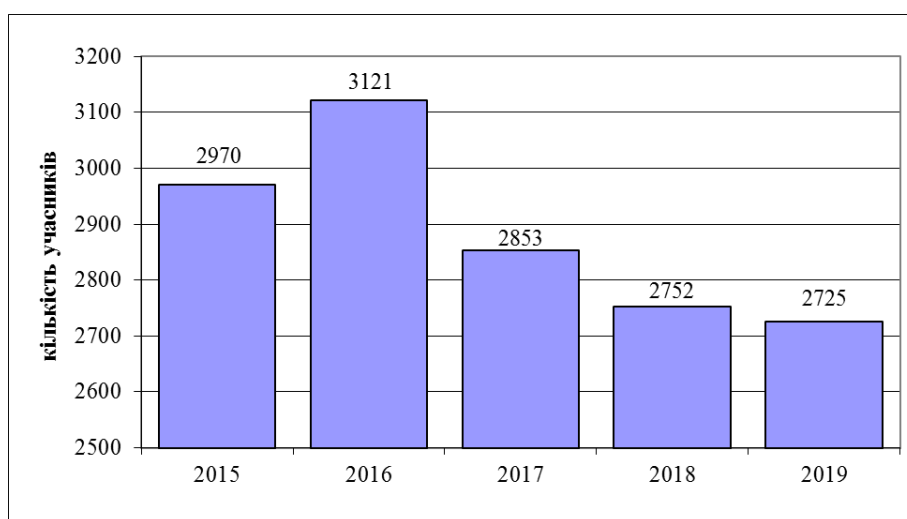

Рисунок 2

Кількість учасників III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2015 – 2019 роках

Порівняння кількісних показників III етапу Всеукраїнських олімпіад із навчальних предметів у 2018 та 2019 роках подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Кількісні показники III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів

№ з/п	Предмет	Кількість учасників III етапу олімпіад		Загальна кількість призових місць	
		2018	2019	2018	2019
1.	Англійська мова	160	179	79	88
2.	Астрономія	64	60	32	29
3.	Біологія	216	210	108	107
4.	Географія	194	199	96	100
5.	Екологія	100	95	51	49
6.	Економіка	118	107	59	54
7.	Мова іврит та єврейська література	12	9	7	5
8.	Інформатика	204	193	102	99
9.	Інформаційні технології	130	106	55	36
10.	Іспанська мова	12	8	5	4
11.	Історія	172	204	81	100
12.	Математика	283	281	122	109
13.	Німецька мова	83	80	43	42
14.	Правознавство	127	134	64	67
15.	Російська мова	133	124	57	62
16.	Трудове навчання	104	93	51	48
17.	Українська мова	212	228	107	114
18.	Фізика	217	208	100	95
19.	Французька мова	46	41	24	21
20.	Хімія	165	166	67	65
	Усього	2752	2725	1310	1294

У 2019 році спостерігається зменшення кількості переможців III етапу олімпіад у порівнянні з 2018 роком на 16 учнів: у 2019 році, як і в 2018, відсоток переможців від загальної кількості учасників склав 47,6% (2019 р. – 1 294 переможців із 2 719 учасників, а в 2018 – 1 310 переможців із 2 752 учасників).

Порівняльний аналіз (за даними табл. 1) участі школярів Харківської області в III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів за два останні роки представлено на рисунку 3.

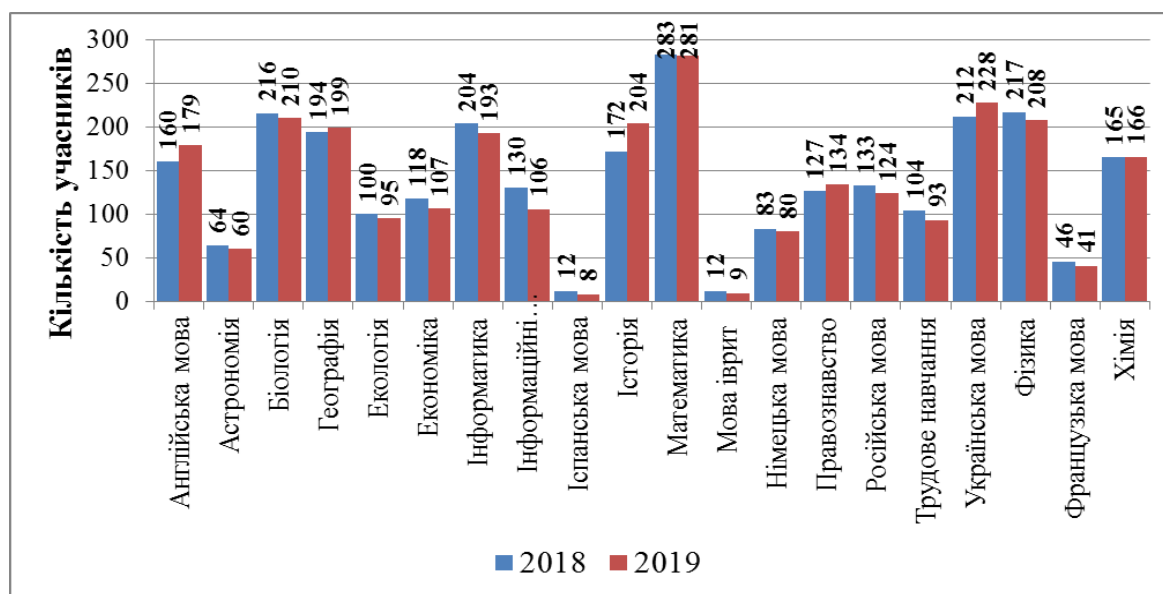

Рисунок 3

Учасники III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2018 – 2019 роках

1.2.2. Аналіз результатів III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів

Одним із головних критеріїв визначення ефективності роботи з обдарованими учнями є результативність їх участі у Всеукраїнських учнівських олімпіадах із навчальних предметів.

Статистичні характеристики III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів за 2015 – 2019 роки подано в таблиці 2.

Таблиця 2

Статистичні характеристики III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів

Критерії	2015 рік	2016 рік	2017	2018	2019
Загальна кількість учасників	2 970	3 121	2 853	2 752	2 725
Кількість переможців	1 303	1 389	1 329	1 310	1 294
I місце	197	207	198	210	189
II місце	395	418	399	388	409
III місце	711	764	732	712	696

Переможцями III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2018/2019 році стали 1 294 учні (47,5% від загальної кількості учасників – 2 725 учнів), у 2017/2018 навчальному році – 1 310 учнів (47,6%, 2 752 учні), у 2016/2017 навчальному році – 1 329 учнів (46,6%, 2 853 учасники). Зростання відсотка переможців від загальної кількості учасників свідчить про більш якісну підготовку учнів до III етапу олімпіад. За предметами кількість переможців розподілилася таким чином (табл. 3):

Таблиця 3

Кількість переможців III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у Харківській області у 2018 та 2019 роках

№ з/п	Предмет	Загальна кількість призових місць		Із них дипломів						% переможців	
		2018	2019	I ступеня		II ступеня		III ступеня		2018	2019
				2018	2019	2018	2019	2018	2019		
1.	Англійська мова	79	88	11	11	28	30	40	47	49,4	49,2
2.	Астрономія	32	29	6	7	8	10	18	12	50,0	48,3
3.	Біологія	108	107	15	15	33	33	60	59	50,0	51,0
4.	Географія	96	100	14	15	31	32	51	53	49,5	50,3
5.	Екологія	51	49	11	9	17	12	23	28	51,0	55,7
6.	Економіка	59	54	10	9	16	17	33	28	50,0	50,5
7.	Мова іврит та єврейська література	7	5	3	2	3	2	1	1	58,3	51,3
8.	Інформатика	102	99	19	16	36	34	47	49	50,0	34,0
9.	Інформаційні технології	55	36	6	7	15	14	34	15	42,3	50,0
10.	Іспанська мова	5	4	3	3	2	1	-	-	41,7	49,0
11.	Історія	81	100	9	12	20	31	52	57	47,1	38,8
12.	Математика	122	109	19	14	36	36	67	59	43,1	55,6
13.	Німецька мова	43	42	7	6	13	13	23	23	51,8	52,5
14.	Правознавство	64	67	11	7	17	17	36	43	50,4	50,0
15.	Російська мова та література	57	62	7	9	15	20	35	33	42,9	50,0
16.	Трудове навчання	51	48	11	9	15	18	25	21	49,0	51,6
17.	Українська мова та література	107	114	13	13	25	28	69	73	50,5	49,8
18.	Фізика	100	95	17	15	31	31	52	49	46,1	45,7

№ з/п	Предмет	Загальна кількість призових місць		Із них дипломів						% переможців	
				I ступеня		II ступеня		III ступеня			
		2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
19.	Французька мова	24	21	6	3	6	9	12	9	52,2	51,2
20.	Хімія	67	65	12	7	21	21	34	37	40,6	39,2
	Усього	1310	1294	210	189	388	409	712	696	47,6	47,6

Слід зазначити, що відсоток переможців олімпіад із різних предметів від загальної кількості учасників суттєво коливається.

1.2.3. Рейтинг команд районів (міст, ОТГ) Харківської області в III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів

Результативність участі команд районів (міст, ОТГ) Харківської області в III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2018/2019 навчальному році подано в таблиці 4 та відображено на діаграмі (рис. 4).

Таблиця 4

Результативність участі команд районів (міст, ОТГ) Харківської області в III етапі Всеукраїнських олімпіад із навчальних предметів у 2018/2019 навчальному році

№ з/п	Район	Кількість учасників	I місце	II місце	III місце	Кількість переможців	Рейтинг	Загальне місце
1	Міська мережа	245	43	75	80	198	2,122	1
2	Шевченківський (м. Харків)	217	36	64	79	179	2,078	2
3	Київський	125	18	31	40	89	1,784	3
4	Індустріальний	69	10	14	27	51	1,725	4
5	КЗ «Обдарованість»	79	7	18	28	53	1,481	5
6	Московський	131	14	27	43	84	1,481	6
7	Слобідський	125	12	26	46	84	1,472	7
8	м. Ізюм	47	5	7	10	22	1,191	8
9	Немишлянський	100	7	17	33	57	1,190	9
10	Новобаварський	88	5	19	20	44	1,159	10
11	Богодухівський	32	0	7	12	19	1,031	11
12	Циркунівська ОТГ	5	1	0	0	1	1,000	12
13	Балаклійський	62	3	9	14	26	0,903	13
14	Золочівська ОТГ	40	1	7	10	18	0,900	14
15	Основ'янський	67	2	10	20	32	0,896	15
16	м. Первомайський	41	3	3	12	18	0,878	16
17	Мереф'янська ОТГ	27	2	2	7	11	0,852	17
18	Дергачівський	61	3	6	16	25	0,803	18
19	м. Куп'янськ	37	1	3	15	19	0,784	19
20	Лозівська ОТГ	35	1	4	10	15	0,771	20
21	Заклади освіти інтернатного типу	29	2	2	6	10	0,759	21
22	Краснокутський	16	0	2	6	8	0,750	22
23	Дворічанський	19	0	2	8	10	0,737	23
24	Холодногірський	72	3	7	17	27	0,736	24

№ з/п	Район	Кількість учасників	I місце	II місце	III місце	Кількість переможців	Рейтинг	Загальне місце
25	Чугуївський	43	2	4	8	14	0,698	25
26	Сахновщинський	39	1	4	10	15	0,692	26
27	Вовчанський	19	1	1	4	6	0,632	27
28	Валківський	37	1	2	12	15	0,622	28
29	Пісочинська ОТГ	7	0	1	1	2	0,571	29
30	Харківський	31	1	2	6	9	0,548	30
31	Кегичівський	32	1	3	2	6	0,500	31
32	м. Люботин	44	0	4	9	13	0,477	32
33	Барвінківський	50	1	3	8	12	0,440	33
34	Зміївський	68	1	5	8	14	0,412	34
35	Лозівський	20	1	0	3	4	0,400	35
36	Чкаловська ОТГ	18	0	1	4	5	0,389	36
37	м. Чугуїв	42	0	2	10	12	0,381	37
38	Малинівська ОТГ	19	0	2	1	3	0,368	38
39	Роганська ОТГ	33	0	2	5	7	0,333	39
40	Красноградський	55	0	2	12	14	0,327	40
41	Нововодолазька ОТГ	40	0	3	4	7	0,325	41
42	Шевченківський	19	0	1	3	4	0,316	42
43	Ізюмський	21	0	0	6	6	0,286	43-44
44	Оскільська ОТГ	7	0	0	2	2	0,286	43-44
45	Борівський	22	0	2	0	2	0,273	45
46	Первомайський	17	0	0	4	4	0,235	46
47	Куп'янський	20	0	0	4	4	0,200	47
48	Старосалтівська ОТГ	11	0	0	2	2	0,182	48
49	Великобурлуцька ОТГ	20	0	1	0	1	0,150	49
50	Великобурлуцький	27	0	1	1	2	0,148	50
51	Близнюківський	24	0	1	0	1	0,125	51
52	Зачепилівська ОТГ	20	0	0	2	2	0,100	52
53	Печенізький	21	0	0	2	2	0,095	53
54	Малоданилівська ОТГ	40	0	0	2	2	0,050	54
55	Наталинська ОТГ	33	0	0	1	1	0,030	55
56	Нововодолазький	37	0	0	1	1	0,027	56
57	Зачепилівський	12	0	0	0	0	0,000	57-59
58	Коломацька ОТГ	5	0	0	0	0	0,000	57-59
59	Старовірівська ОТГ	3	0	0	0	0	0,000	57-59
	Усього	2725	189	409	696	1294		

За результатами III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад найвищий рейтинг у команди міської мережі м. Харкова. Високі показники також мають такі команди: Шевченківського, Київського, Індустріального, Московського, Слобідського Немишлянського, Новобаварського районів м. Харкова, Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» та міста Ізюма.

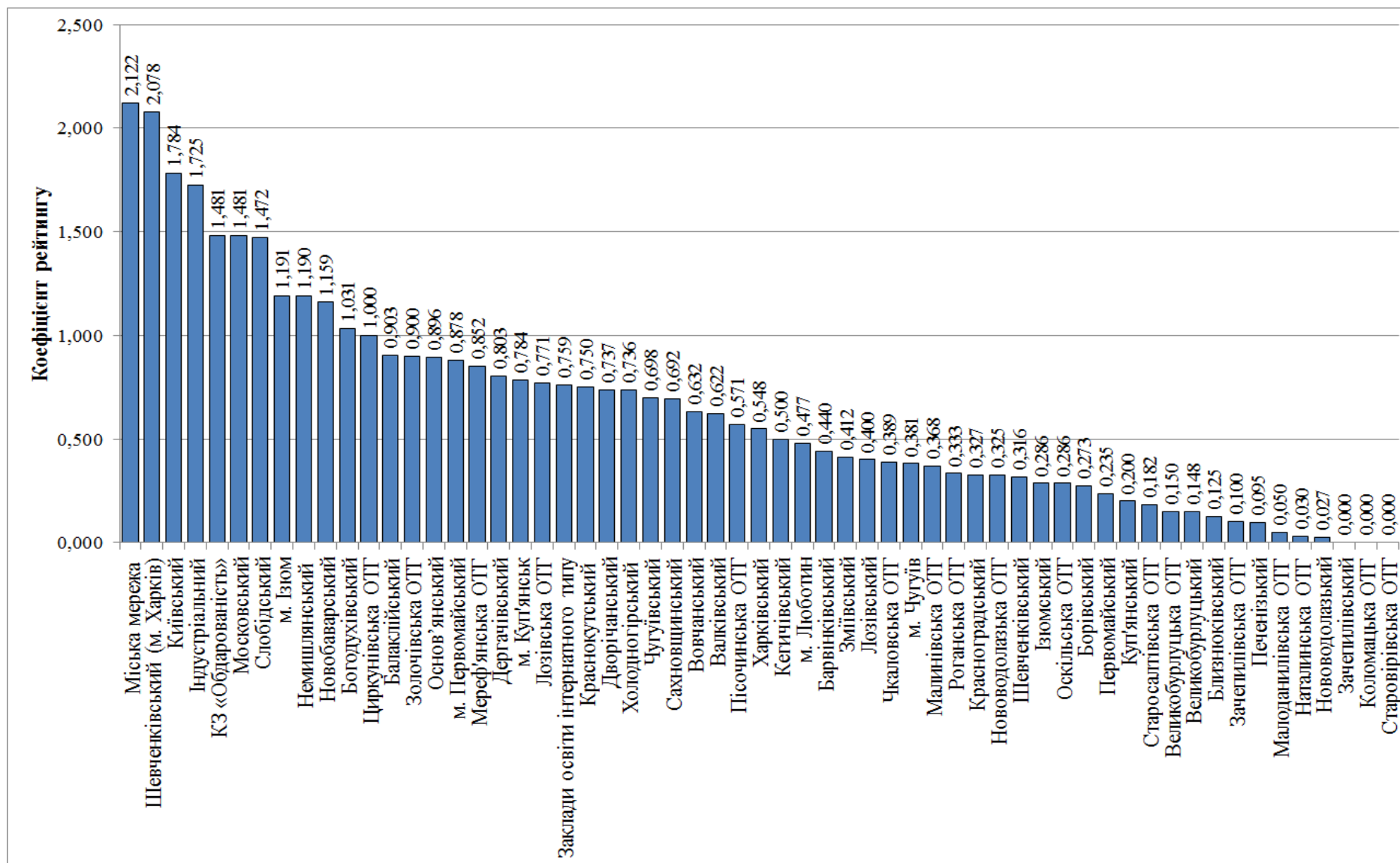

Рисунок 4

Рейтинг команд районів (міст) Харківської області в III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2018/2019 навчальному році

1.3. Організаційно-методичний супровід підготовки та проведення IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів

У 2018/2019 навчальному році учні закладів загальної середньої освіти Харківської області взяли участь у IV етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із 20-ти навчальних предметів: української мови та літератури, російської мови та літератури, англійської мови, німецької мови, французької мови, мови іврит та єврейської літератури, історії, правознавства, економіки, математики, інформатики, фізики, астрономії, хімії, біології, екології, географії, інформаційних технологій, трудового навчання.

Із метою підготовки учнів до IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів протягом лютого – березня 2018 року проведено відбірково-тренувальні збори для дітей, які були претендентами до складу команди Харківської області. У відбірково-тренувальних зборах узяли участь 298 учнів м. Харкова та Харківської області.

Усього у 2019 р. у IV етапі олімпіад узяли участь 123 учні – переможці III етапу (у 2018 р. – 120 учнів).

У 2019 р. переможцями стали 99 учнів (80% від загальної кількості учасників), виборовши 18 дипломів I ступеня, 42 дипломи II ступеня, 39 дипломів III ступеня.

У 2018 р. переможцями стали 105 учнів (88% від загальної кількості учасників): 25 дипломів I ступеня, 41 диплом II ступеня, 39 дипломів III ступеня (таблиця 5).

Цього року підвищилася результативність участі в IV етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад з таких навчальних предметів:

- з історії (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 2,0; у 2018 р. – 0,8);
- з інформаційних технологій (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 2,0; у 2018 р. – 1,0);
- німецької мови (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 1,6; у 2018 р. – 0,8).

Нижчі результати, ніж у попередні роки, показали учасники олімпіад з таких навчальних предметів:

- математика (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 3,09; у 2018 р. – 3,16);
- правознавство (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 3,33; у 2018 р. – 3,67);
- російська мова і література (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 2,33; у 2018 р. – 4,33);
- фізика (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 2,19; у 2018 р. – 3,17);
- економіка (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 2,2; у 2018 р. – 3,0);
- хімія (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 1,7; у 2018 р. – 2,09);
- інформатика (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 2,0; у 2018 р. – 2,23);
- астрономія (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 1,8; у 2018 р. – 2,25);
- англійська мова (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 1,25; у 2018 р. – 1,67);
- екологія (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 0,67; у 2018 р. – 1,0);
- українська мова та література (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 1,8; у 2018 р. – 2,0);
- трудове навчання (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 1,67; у 2018 р. – 2,0);
- географія (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 1,6; у 2018 р. – 3,0);
- французька мова (у 2019 р. коефіцієнт рейтингу – 1,0; у 2018 р. – 1,8).

Стабільний результат два роки поспіль на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології (коефіцієнт рейтингу – 2,0).

Не мають жодного переможця у 2019 році на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з іврит та іспанської мови (таблиця 1).

Результати участі команд Харківської області в IV етапі олімпіад у 2018 – 2019 роках представлено в таблиці 5.

Порівняно з минулим роком у 2019 р. збільшилася кількість учасників IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у м. Первомайському (2019 р. – 2; 2018 р. – 1), Київському (2019 р. – 8; 2018 р. – 7), Індустріальному (2019 р. – 5; 2018 р. – 2), Московському (2019 р. – 10; 2018 р. – 7), Немишлянському (2019 р. – 3; 2018 р. – 2). З'явилися учасники IV етапу в Балаклійському районі (1) та Мереф'янській ОТГ (2).

Збільшилася кількість переможців IV етапу в Чугуївському (2019 р. – 2; 2018 р. – 1), Індустріальному (2019 р. – 4; 2018 р. – 2), Московському 2019 р. – 9; 2018 р. – 6), Немишлянському (2019 р. – 3; 2018 р. – 2) районах, м. Первомайському (2019 р. – 2; 2018 р. – 1).

З'явилися переможці IV етапу в Балаклійському (1), Зміївському (1) районах та Мереф'янській ОТГ.

Заклади міської мережі м. Харкова у 2019 та 2018 р. підготували по 38 переможців.

Зменшилася кількість переможців IV етапу в Київському (2019 р. – 4; 2018 р. – 6), Новобаварському (2019 р. – 1; 2018 р. – 3), Слобідському (2019 р. – 5; 2018 р. – 9), Холодногірському (2019 р. – 1; 2018 р. – 2), Шевченківському (м. Харків) (2019 р. – 22; 2018 р. – 26) районах.

Комунальний заклад «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» у 2019 році підготував 3-х переможців IV етапу олімпіад (у 2018 році – 5 переможців) (таблиця 6).

Таблиця 5

Результати участі учнів Харківської області у Всеукраїнських учнівських олімпіадах у 2017 – 2018 роках

№ з/п	Всеукраїнські учнівські олімпіади	IV етап 2018 р.					IV етап 2019 р.				
		Кількість учасників	Диплом			Рейтинг	Кількість учасників	Диплом			Рейтинг
			I	II	III			I	II	III	
1.	з математики	25	9	9	7	3,16	22	5	13	4	3,09
2.	з російської мови і літератури	3	2	1		4,33	3	1		2	2,33
3.	з фізики	12	5	4	1	3,17	16	2	7	4	2,19
4.	з правознавства	3	1	2		3,67	6	2	3	1	3,33
5.	з економіки	5	1	3	1	3,0	5	1	1	3	2,2
6.	з інформатики	13	4	1	6	2,23	13	3	3	2	2,0
7.	з хімії	11	1	5	3	2,09	10		4	5	1,7
8.	з івриту	2			1	0,50	2				0
9.	з астрономії	4		3		2,25	5		2	3	1,8
10.	з німецької мови	5			4	0,8	5	1		3	1,6
11.	з французької мови	5		2	3	1,8	2			2	1,0
12.	з англійської мови	3		1	2	1,67	4	1			1,25
13.	з екології	2			2	1,00	3			2	0,67
14.	з української мови і літератури	5		3	1	2,0	5		3		1,8
15.	з біології	7		4	2	2,0	8	1	3	2	2,0
16.	з історії	5		1	1	0,8	3			3	1,0
17.	з інформаційних технологій	2			2	1,00	2		1	1	2,0
18.	з трудового навчання	3	1		1	2,00	3	1			1,67
19.	з географії	4	1	2	1	3,0	5		2	2	1,6
20.	з іспанської мови	1			1	1,0	1				0
	Усього (участь/перемога)	120	25	41	39	105	123	18	42	39	99
	% переможців		21%	34%	33%	88%		15%	34%	31%	80%
			Кр=2,39					Кр=2,07			

Таблиця 6

Розподіл учасників та переможців IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2018 - 2019 роках за районами

Район	Учасники		Переможці		I місце		II місце		III місце	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Балаклійський		1		1						1
Богодухівський	1									
Зміївський	2	1		1						1
Куп'янський										
Сахновщинський	1	1	1	1			1	1		
Харківський	1		1						1	
Чугуївський	1	2	1	2	1			1		1
Золочівська ОТГ	1	1	1				1			
Мереф'янська ОТГ		2		1				1		
м. Ізюм	1	1	1	1					1	1
м. Первомайський	1	2	1	2				1	1	1
Індустріальний	2	5	2	4			1	1	1	3
Київський	7	8	6	4	1	3	1		4	1
Московський	7	10	6	9		1	4	2	2	6
Немишлянський	3	5	2	3		1	1	1	1	1
Новобаварський	3	2	3	1		1	1		2	
Слобідський	10	6	9	5	2		2	1	5	4
Холодногірський	3	1	2	1			1	1	1	
Шевченківський м. Харкова	29	29	26	22	6	4	10	7	10	11
Міська мережа	42	39	38	38	15	8	17	24	6	6
КЗ «Обдарованість»	5	7	5	3			1	1	4	2
Усього	120	123	105	99	25	18	41	42	39	39

Таблиця 7

Результати IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2019 році по сільських районах, містах обласного підпорядкування та КЗ «Обдарованість»

Район	Учасники	Переможці	Предмет	Результат
Зміївський	1	1	Історія	Диплом III ступеня
Сахновщинський	1	1	Українська мова та література	Диплом II ступеня
Чугуївський	2	2	Українська мова та література	Диплом II ступеня
			Російська мова та література	Диплом III ступеня
Золочівська ОТГ	1	-	Географія	Диплом учасника
Мереф'янська ОТГ	2	1	Біологія	Диплом II ступеня
			Трудове навчання	Диплом учасника
м. Ізюм	1	1	Хімія	Диплом III ступеня
м. Первомайський	2	2	Економіка	Диплом II ступеня
				Диплом III ступеня
КЗ «Обдарованість»	7	3	Інформаційні технології	Диплом II ступеня
			Астрономія	Диплом III ступеня
			Екологія	Диплом III ступеня
			Англійська мова	Диплом учасника

Район	Учасники	Переможці	Предмет	Результат
Зміївський	1	1	Історія	Диплом III ступеня
Сахновщинський	1	1	Українська мова та література	Диплом II ступеня
Чугуївський	2	2	Українська мова та література	Диплом II ступеня
			Російська мова та література	Диплом III ступеня
Золочівська ОТГ	1	-	Географія	Диплом учасника
Мереф'янська ОТГ	2	1	Біологія	Диплом II ступеня
			Трудове навчання	Диплом учасника
м. Ізюм	1	1	Хімія	Диплом III ступеня
м. Первомайський	2	2	Економіка	Диплом II ступеня Диплом III ступеня
			Інформатика	Диплом учасника
			Хімія	Диплом учасника
			Українська мова та література	Диплом учасника
	17	11		

1.4. Участь школярів Харківської області в Міжнародних учнівських олімпіадах

За підсумками IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2019 році, згідно з наказами Міністерства освіти і науки України від 10.04.2019 № 468 «Про проведення конкурсних відбірково-тренувальних зборів кандидатів до складу команд учнів України для участі у міжнародних учнівських олімпіадах 2019 року», від 15.05.2019 № 658 «Про проведення конкурсних відбірково-тренувальних зборів кандидатів до складу команди учнів України для участі у міжнародній учнівській олімпіаді з географії 2019 року» на відбірково-тренувальні збори від Харківської області запрошувалися **13 учнів** – переможців Всеукраїнських олімпіад:

- із математики – 5 (Войтович Олександр, Золотарьов Климентій, Масалітін Олексій, Слободянюк Денис, Пилаєв Ігор – учні Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області»);

- із фізики – 3 (Ковальчук Кирило, Зорін Михайло, Кутах Анастасія – учні комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області»);

- із біології – 2 (Кравченко Катерина – учениця Харківської гімназії № 46 імені М.В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області; Оганов Руслан – учень Харківської гімназії № 47 Харківської міської ради Харківської області);

- з інформатики – 2 (Обозний Максим, Осташев Данііл – учні Харківського навчально-виховного комплексу № 45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області);

- із географії – 1 (Янченко Дмитро, учень Харківської спеціалізованої школи I–III ступенів № 80 Харківської міської ради Харківської області).

За підсумками конкурсних відбірково-тренувальних зборів до складу команд України ввійшли **4 учні** Харківської області.

Таблиця 8

Конкурсні відбірково-тренувальні збори кандидатів до складу команди України для участі в Міжнародних учнівських олімпіадах 2019 року

№ з/п	Навчальний предмет	Запрошено на збори	Узяли участь	Включено до складу команд
1.	Математика	5	5	1
2.	Фізика	3	3	2
3.	Біологія	2	2	1
4.	Інформатика	2	2	0
5.	Географія	1	1	0
	Усього	13	13	4

З 23 серпня по 2 вересня 2018 року у м. Бельско-Бяла (Польща) відбулася XII Середньоєвропейська математична олімпіада (Middle European Mathematical Olympiad). У цьому міжнародному змаганні традиційно беруть участь школярі з 10 країн Центральної Європи та одна країна-гість. У цьому році нею стала Україна.

Команда України складалася з шести осіб, у тому числі – 1 учень з м. Харкова. Здобутки нашої команди – одна золота та три срібні медалі та дві бронзових медалі.

Масалітін Олексій, учень КЗ «Харківський фізико-математичний ліцей

№ 27 Харківської міської ради Харківської області» отримав срібну медаль.

6 вересня 2018 року відбулася V Іранська олімпіада з геометрії (IGO). У змаганнях узяли участь 5365 учнів з 56 країн. Українські школярі брали участь в цій олімпіаді втретє, а харків'яни – вдруге.

Учні КЗ «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області», які представляли команду Харківщини, показали такі результати:

Масалітін Олексій (10 клас) – золота медаль.

Пилаєв Ігор (8 клас) – срібна медаль.

Денисков Святослав (8 клас) та Золотарьов Климентій (9 клас) – бронзові медалі.

Висновки

1. Харківська область за результатами олімпіадних змагань стабільно має високі показники серед регіонів України.

2. Стабільно високі результати продовжують демонструвати учні одних і тих же закладів загальної середньої освіти – гімназій, ліцеїв і спеціалізованих шкіл, що свідчить про високий рівень організації навчально-виховного процесу та якість навчання в таких закладах загальної середньої освіти: Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради», Харківській гімназії № 47, Харківському навчально-виховному комплексі № 45 «Академічна гімназія», Харківській гімназії № 46 імені М.В. Ломоносова.

3. Відстежується суттєва різниця в якості підготовки учнів закладів загальної середньої освіти міста Харкова та сільських районів Харківської області до олімпіад, незважаючи на позитивну динаміку результативності виступу учнів сільської місцевості на III етапі Всеукраїнських олімпіад із деяких навчальних предметів.

4. У більшості закладів загальної середньої освіти робота з обдарованою молоддю не є систематичною, а спирається на талант окремих учнів, про що свідчать щорічні різкі зміни в показниках результативності участі в III етапі олімпіад і конкурсів.

5. Одним з основних факторів високої результативності команд Харківської області на IV етапі Всеукраїнських олімпіад із навчальних предметів є система підготовки учнів – проведення тренінгів і відбірково-тренувальних зборів.

6. Організовано проведення тренувальних зборів для дітей сільської місцевості, що сприяє забезпеченню рівного доступу до якісного навчання.

7. Проведено «Весняну математичну школу» для учнів 6 – 7-х класів закладів загальної середньої освіти сільської місцевості.

Рекомендації

Із метою підвищення якості підготовки учнів до участі у Всеукраїнських учнівських олімпіадах із навчальних предметів рекомендуємо вжити таких заходів:

Місцевим органам управління освітою, районним (міським, ОТГ) методичним кабінетам (інформаційно-методичним центрам):

- Детально ознайомити вчителів-предметників із Положенням про Всеукраїнські учнівські олімпіади з базових і спеціальних дисциплін, турніри, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт та конкурси фахової майстерності.
- Висвітлювати ефективний досвід роботи педагогів щодо підготовки учнів до Всеукраїнських олімпіад.
- Провести майстер-класи для керівників ШМО, учителів-предметників щодо підготовки учнів до Всеукраїнських учнівських олімпіад.
- Налагодити співпрацю з викладачами та науковцями ЗВО з метою залучення їх до роботи журі II етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад.
- Звернути увагу журі та оргкомітету II етапу олімпіад і конкурсів на об'єктивне визначення переможців та якісне формування складу команд для участі в III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів.
- Матеріально й морально заохочувати та стимулювати вчителів, які підготували переможців II, III та фінального етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів.

Керівникам районних (міських) і шкільних методичних об'єднань учителів-предметників:

- Здійснити аналіз результатів виступу учнів у Всеукраїнських учнівських олімпіадах із навчальних предметів, визначити прогалини в підготовці учнів до теоретичного та практичного турів олімпіад.
- Проводити навчально-практичні семінари, майстер-класи, тренінги, консультації з питань організації роботи з обдарованою учнівською молоддю та підвищення фахової майстерності вчителів-предметників і керівників гуртків.
- Надавати методичну допомогу вчителям-предметникам із питань підготовки та реалізації індивідуальних програм навчання учнів-переможців I та II етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів.

Керівникам закладів загальної середньої освіти:

- Сформувати мережу предметних гуртків для обдарованих школярів.
- Створити базу нормативно-правових документів і науково-методичного забезпечення щодо організації I та II етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів і проведення роботи з обдарованою молоддю.
- Провести діагностування й анкетування з метою виявлення обдарованих дітей молодшого та середнього шкільного віку, поповнити банк даних «Обдарована дитина».
- Організувати роботу вчителів із батьками здібних і обдарованих учнів (індивідуальні бесіди, рекомендації, анкетування).

Учителям-предметникам:

- Організувати індивідуальну підготовку учнів до Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів на диференційованій основі в урочний та позаурочний час.
- Створити банк олімпіадних завдань для підготовки учнів до Всеукраїнських олімпіад.
- Під час підготовки до всіх етапів олімпіад урахувати структуру завдань і програму фінального етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів.
- Створювати умови для активної пізнавальної та творчої діяльності школярів, активно залучати їх до різних видів інтелектуальних змагань: Всеукраїнських учнівських турнірів, Всеукраїнських і Міжнародних конкурсів тощо.

Українська мова та література

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *української мови та літератури* взяли участь **228** учнів (**212** – у 2018 році), що на **7,55 %** більше, ніж у минулому році.

Найбільша кількість учасників змагань (**12**) навчалася в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) Шевченківського району міста Харкова. Значна кількість учасників обласного етапу олімпіади була представлена учнями ЗЗСО Московського району міста Харкова (**10**).

Переможцями стали **114** учнів (**107** – у 2018 році), що складає **50,00 %** від загальної кількості учасників змагань (**50,47 %** – у 2018 році). Це на **0,47 %** менше, ніж у минулому році.

Серед переможців **47** учнів із **26-ти** (**43** із **20-ти** – у 2018 році) *сільських районів та об'єднаних територіальних громад (ОТГ)*, **10** – із **6-ти** (**11** із **6-ти** – у 2018 році) *міст обласного значення*, **47** – із **9-ти** (**44** із **9-ти** – у 2018 році) *районів міста Харкова*; **2** (**3** – у 2018 році) – із ЗЗСО *міської мережі* (Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області»), **3** (**3** – у 2018 році) – із Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», **5** (**3** – у 2018 році) – із закладів загальної середньої освіти *інтернатного типу* (Державної гімназії-інтернату з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус», Комунального закладу «Харківський спеціальний навчально-виховний комплекс ім. В.Г. Короленка» Харківської обласної ради, Комунального закладу «Харківський спеціальний навчально-виховний комплекс № 8» Харківської обласної ради).

Переможці були в Балаклійському, Барвінківському, Богодухівському, Валківському, Великобурлуцькому, Вовчанському, Дворічанському, Дергачівському, Зміївському, Ізюмському, Кегичівському, Красноградському, Краснокутському, Первомайському, Сахновщинському, Харківському, Чугуївському, Шевченківському *районах області*, Зачепилівській, Золочівській, Малинівській, Мереф'янській, Нововодолазькій, Оскільській, Роганській, Чкаловській *об'єднаних територіальних громадах*, м. Ізюмі, м. Куп'янську, м. Лозовій, м. Люботині, м. Первомайському, м. Чугуєві, Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Новобаварському, Основ'янському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському *районах міста Харкова*.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні Балаклійського, Богодухівського, Валківського, Великобурлуцького, Вовчанського, Дворічанського, Дергачівського, Зміївського, Красноградського, Краснокутського, Первомайського, Сахновщинського, Харківського, Чугуївського, Шевченківського *районів області*, Золочівської, Малинівської, Нововодолазької, Чкаловської *ОТГ*, м. Ізюма, м. Куп'янська, м. Лозової, м. Люботина, м. Первомайського, м. Чугуєва, Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського *районів міста Харкова*.

Порівняно з минулим роком з'явилися переможці в Барвінківському, Ізюмському, Кегичівському *районах області*, Зачепилівській, Мереф'янській, Оскільській, Роганській *ОТГ*.

Серед районів (міст, ОТГ) області **найбільша** кількість переможців (**10**) – у Шевченківському *районі міста Харкова*. Вона становить **83,33 %** від загальної кількості

учасників ЗЗСО цього району. *Усі* учасники III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *української мови та літератури* стали переможцями змагань у Дворічанському (2 учні), Ізюмському (2), Первомайському (4), Харківському (2) районах області, Оскільській (1) ОТГ, Індустріальному (6), Немишлянському (6) районах міста Харкова.

По закладах загальної середньої освіти **найбільша** кількість переможців у Харківській гімназії № 6 «Маріїнська гімназія» – 4 учні (4 – у 2018 році), Харківській гімназії № 152 – 4 учні (2 – у 2018 році), Сахновщинській ЗОШ I-III ст. № 1 – 3 учні (3 – у 2018 році), Шевченківському ліцеї – 3 учні (2 – у 2018 році), Харківській гімназії № 169 – 3 учні (3 – у 2018 році), Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» – 3 учні (3 – у 2018 році).

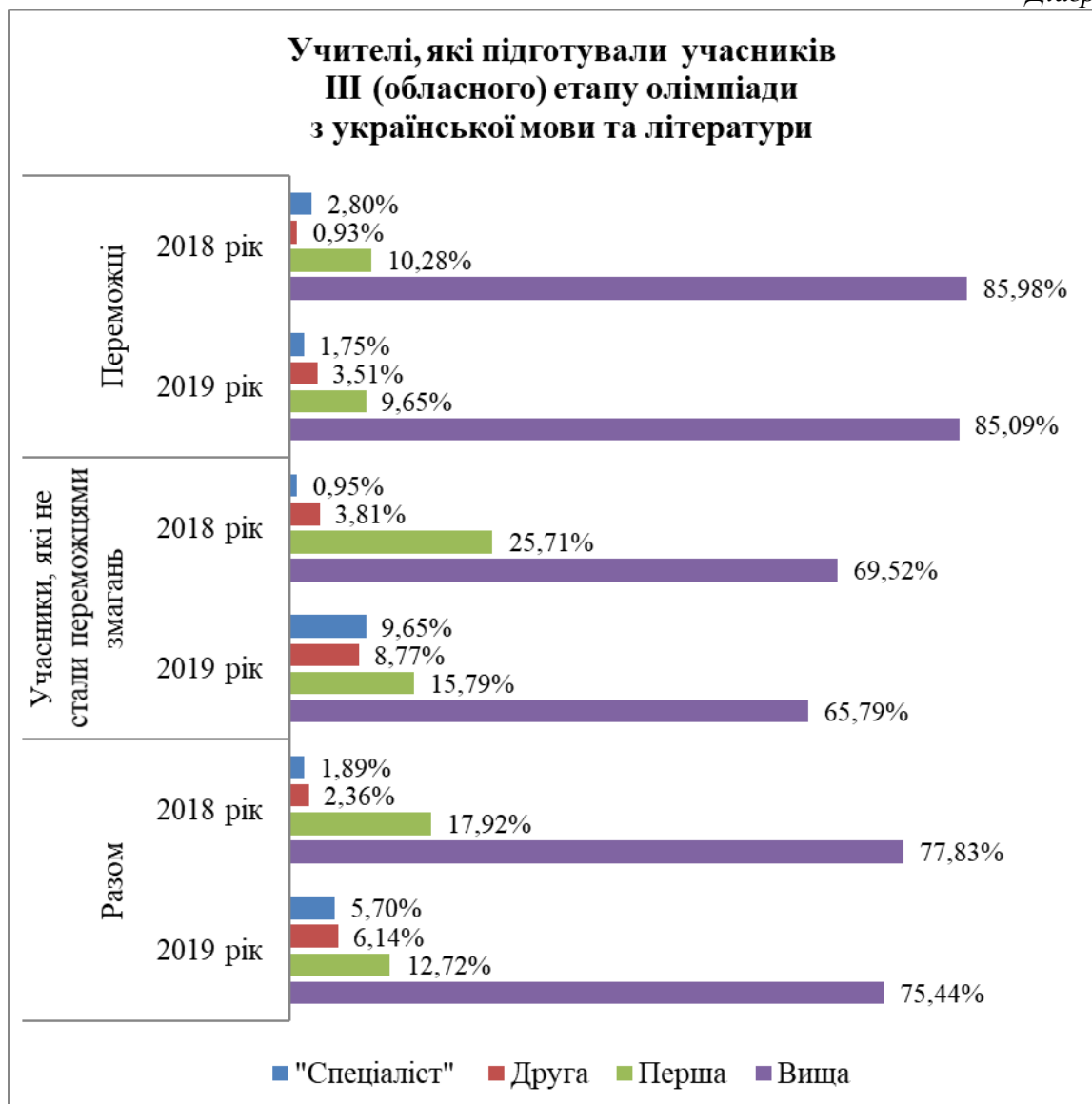
Слід зазначити, що більшу частину переможців олімпіади складали учні ЗЗСО районів міста Харкова. Їх відносна кількість складала **41,23 % (41,12 % – у 2018 році)**. Порівняно з минулим роком цей відсоток майже не змінився (збільшився на 0,11 %).

Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіад з *української мови та літератури* здобувають учні Балаклійського ліцею, Полковомикиївської ЗОШ I-III ст. (Богодухівський район), Богодухівського ліцею № 3, Валківського ліцею імені Олександра Масельського, Великобурлицького ліцею (у 2018 році Великобурлуцька ЗОШ I-III ст.), Різниківської ЗОШ I-III ст. (Вовчанський район), Дворічанської ЗОШ I-III ст., Зміївського ліцею № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка, Краснокутської гімназії імені Героя Радянського Союзу І.Н. Нестерова, Берецького НВК (Первомайський район), Олексіївського НВК (Первомайський район), Сахновщинської ЗОШ I-III ст. № 1, Пісочинського ліцею (Пісочинський колегіум у 2018 році) – Харківський район, Манченківської ЗОШ I-III ст. (Харківський район), Есхарівської ЗОШ I-III ст. (Чугуївський район), Новопокровського НВК (Чугуївський район), Шевченківського ліцею, Малинівського ліцею № 1 (у 2018 році Малинівська гімназія), Нововодолазького ліцею № 3 (у 2018 році Нововодолазька гімназія), Ізюмської гімназії № 1, Куп'янської ЗОШ I-III ст. № 6, Лозівської ЗОШ I-III ст. № 11, Люботинської гімназії № 1, Первомайської ЗОШ I-III ст. № 4, Первомайської ЗОШ I-III ст. № 6, Чугуївського НВК «ЗОШ I-III ст.-гімназія № 5», Харківської гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», Харківського НВК № 8, Харківської гімназії № 14, Харківської СШ I-III ст. з поглибленим вивченням окремих предметів № 16 ім. В.Г. Сергєєва, Харківського НВК «гімназія-школа I ступеня» № 24 ім. І.Н. Питікова, Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківської ЗОШ I-III ст. № 53, Харківської ЗОШ I-III ст. № 70, Харківської СШ I-III ст. № 73, Харківської СШ I-III ст. № 99, Харківської ЗОШ I-III ст. № 104, Харківського ліцею № 107, Харківської СШ I-III ст. № 119, Харківської ЗОШ I-III ст. № 126, Харківської ЗОШ I-III ст. № 142, Харківської ЗОШ I-III ст. № 148, Харківської гімназії № 152, Харківської СШ I-III ст. № 162, Харківської гімназії № 169, Харківської гімназії № 172, Харківської гімназії № 178 «Освіта», Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Державної гімназії-інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус», Комунального закладу «Харківський спеціальний навчально-виховний комплекс ім. В. Г. Короленка» Харківської обласної ради, Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, більшість переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

При цьому відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з української мови та літератури в 2019 році, **складав 85,09 %**. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів **майже не змінилася (зменшилася на 0,89 %)**.

9,65 % учителів, які підготували переможців змагань у 2019 році, мали першу кваліфікаційну категорію. У минулому році таких учителів було дещо більше (на **0,63 %**).

Порівняно з минулим роком дещо збільшилася (на **2,58 %**) кількість учителів, які мали другу кваліфікаційну категорію: **3,51 %** – у 2019 році; **0,93 %** – у 2018 році. Незначна кількість педагогів, учні яких здобули перемогу в обласному етапі олімпіад, мали кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**1,75 %** – у 2019 році; **2,80 %** – у 2018 році).

Як і минулого року, серед учителів, які підготували учасників, що не стали переможцями, було також більше таких, які мають вищу кваліфікаційну категорію (**65,79 %** – у 2019 році; **69,52 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких

учителів зменшилася на 3,73 %. Водночас в 2019 році на **9,92 % зменшилася** кількість педагогів першої кваліфікаційної категорії. Майже вдвічі збільшилась відносна кількість учителів другої кваліфікаційної категорії (**8,77 %** – у 2019 році; **3,81 %** – у 2018 році). Також на **8,70 % збільшилася** кількість педагогів, які мають кваліфікаційну категорії «спеціаліст» – *діаграма 1*.

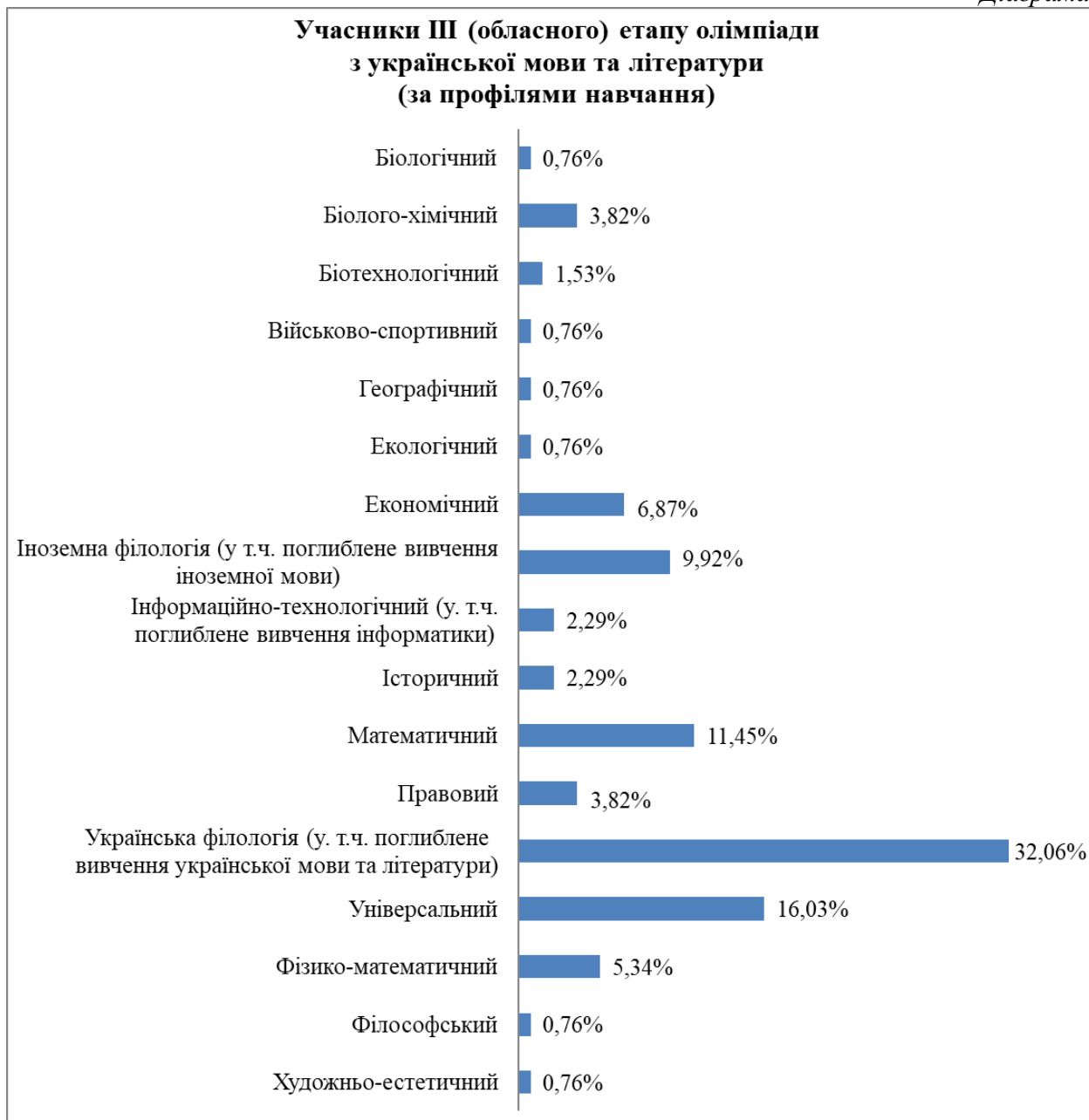
2.2. За профілями навчання

У III (обласному) етапі олімпіади з *української мови та літератури* в 2019 році взяв участь **131** (**119** – у 2018 році) учень 10-11-х класів.

Із них переможцями стали **66** учнів (**60** – у 2018 році).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіад за профілями навчання поданий на діаграмі нижче.

Діаграма 2

У III (обласному) етапі олімпіади з *української мови та літератури* взяли участь учні *біологічного, біолого-хімічного, біотехнологічного, військово-спортивного, географічного,*

екологічного, економічного, інформаційно-технологічного (у т. ч. із поглибленим вивченням інформатики), історичного, математичного, правового, універсального, фізико-математичного, філософського, художньо-естетичного профілів, української (у т. ч. із поглибленим вивченням української мови та літератури) та іноземної (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) філології.

Серед учасників обласного етапу олімпіади з **української мови та літератури** в 2019 році **найбільша** кількість учнів навчалася в класах профілю української філології (у т. ч. із поглибленим вивченням української мови та літератури) (**32,06 %**); значно менша – універсального (**16,03 %**), математичного (**11,45 %**), іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) – **9,92 %**, економічного (**6,87 %**), фізико-математичного (**5,34 %**) профілів та незначна частина (до **4 %**) – за іншими профілями (діаграма 2).

Переможцями стали учні біолого-хімічного, біотехнологічного, військово-спортивного, географічного, економічного, інформаційно-технологічного (у т. ч. із поглибленим вивченням інформатики), історичного, математичного, правового, універсального, фізико-математичного, філософського профілів, української (у т. ч. із поглибленим вивченням української мови та літератури) та іноземної (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) філології – діаграма 3.

Діаграма 3

Найбільша кількість переможців (**30,30 %** від загальної кількості переможців серед учнів 10-11-х класів) – за профілем української філології (у т. ч. із поглибленим вивченням української мови та літератури), **менша** – за профілем іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) – **16,67 %**.

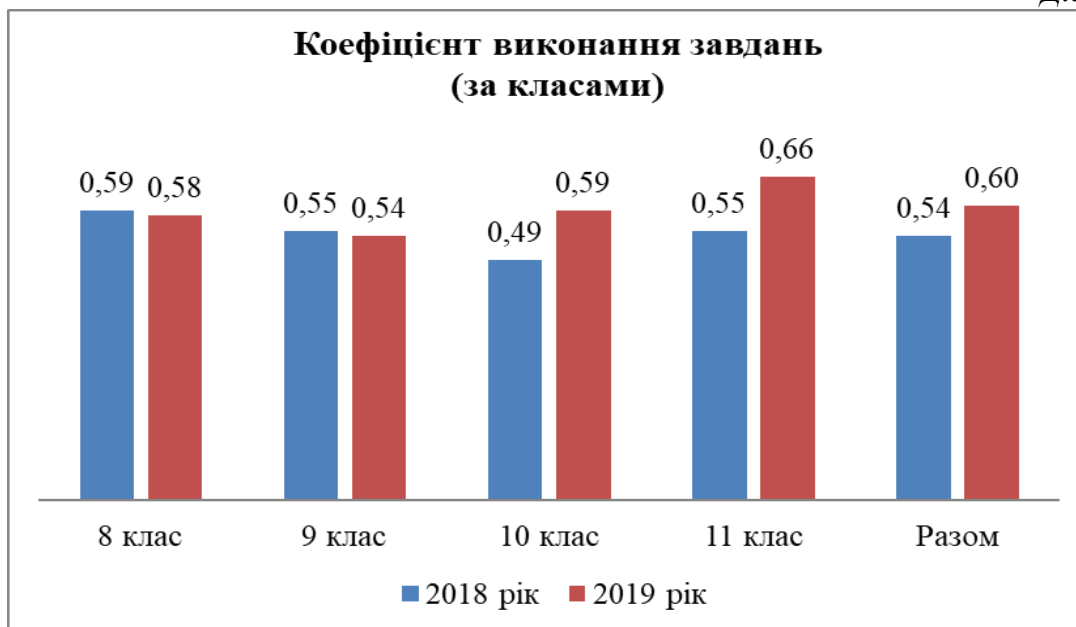
Слід зазначити, що відсоток переможців, які вивчають **українську мову та літературу** як профільні предмети (у класах української філології (у т. ч. із поглибленим вивченням української мови та літератури), порівняно з минулим роком **збільшився** (на **6,77 %**).

Дещо менша кількість переможців навчалася в класах економічного (**10,61 %**), математичного (**10,61 %**), універсального (**7,58 %**) та фізико-математичного (**6,06 %**) профілів. **Незначна кількість** переможців (**до 5 %**) – учні класів інших профілів навчання.

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році **середній коефіцієнт виконання завдань** (частка від максимально можливої кількості балів, отриманої всіма учасниками змагань) **складав 0,60 (0,54 – у 2018 році)**. Порівняно з минулим роком цей показник **дещо збільшився** (на **0,06**) – **діаграма 4**.

Діаграма 4

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був **найбільшим (0,66)** в 11-му класі; **найменшим (0,54)** – у 9-му.

Порівняно з минулим роком цей показник **збільшився** у 10-му класі (на **0,10**), 11-му (на **0,11**); **зменшився** – у 8-му класі (на **0,01**), 9-му (на **0,01**).

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з **української мови та літератури** в 2019 році складав **від 0,5727 до 0,8629**. Його значення за класами подані в таблиці 1.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з української мови та літератури

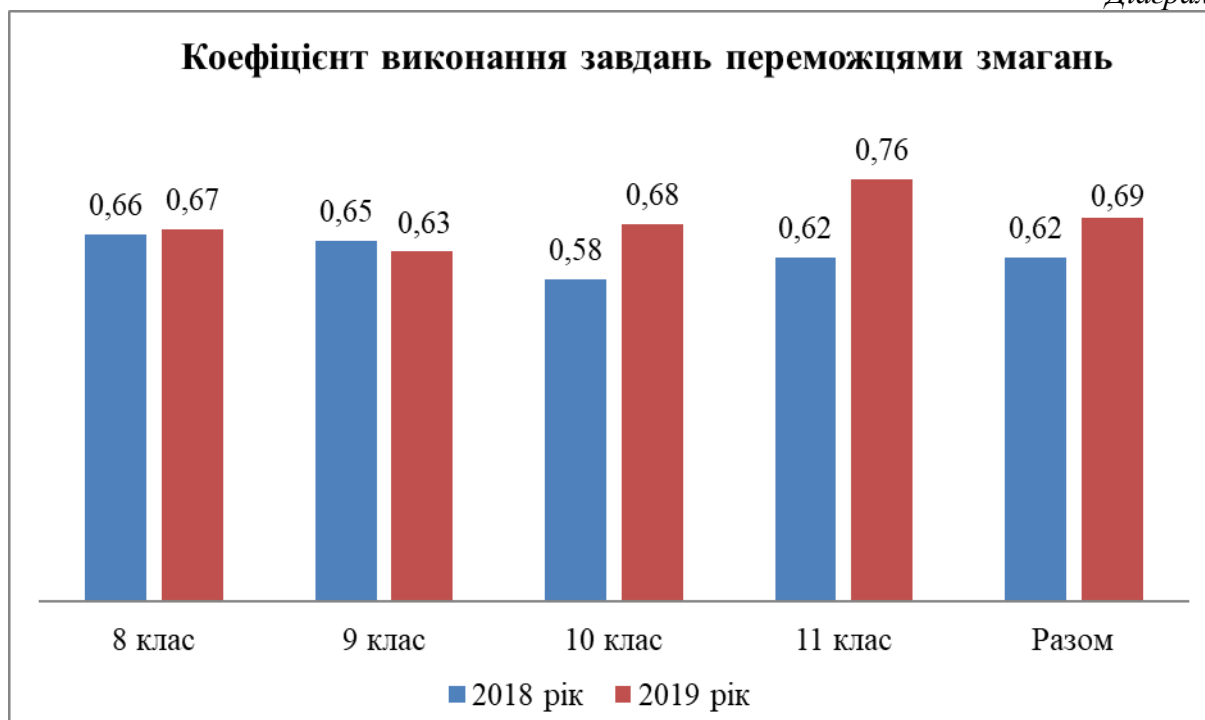
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8 клас	0,6078	0,7802	0,6009	0,7500
9 клас	0,5792	0,8220	0,5727	0,8298
10 клас	0,5020	0,7115	0,6311	0,8048
11 клас	0,5573	0,7500	0,7281	0,8629

Найвищим у 2019 році коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань (**0,8629**) був у 11-му класі, найнижчим (**0,5727**) – у 9-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився у 9-му, 10-му та 11-му класах; зменшився – у 8-му класі.

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями змагань за класами подано нижче на *діаграмі 5*.

Діаграма 5

Середнє значення показника складало **0,69** (**0,62** – у 2018 році), що на 0,07 більше, ніж у минулому році. Найбільшим (**0,76**) воно виявилось в 11-му класі, найменшим (**0,63**) – у 9-му.

У порівнянні з минулим роком цей показник збільшився у 8-му класі (на 0,01), 10-му (на 0,10), 11-му (на 0,14); зменшився – у 9-му (на 0,02).

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з *української мови та літератури*, які не стали переможцями, подані в *таблиці 2*.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з української мови та літератури, які не стали переможцями

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8 клас	0,3427	0,6056	0,3026	0,5930
9 клас	0	0,5763	0,2412	0,5570
10 клас	0,1575	0,5004	0,3632	0,6126
11 клас	0,3694	0,5532	0,2344	0,7250

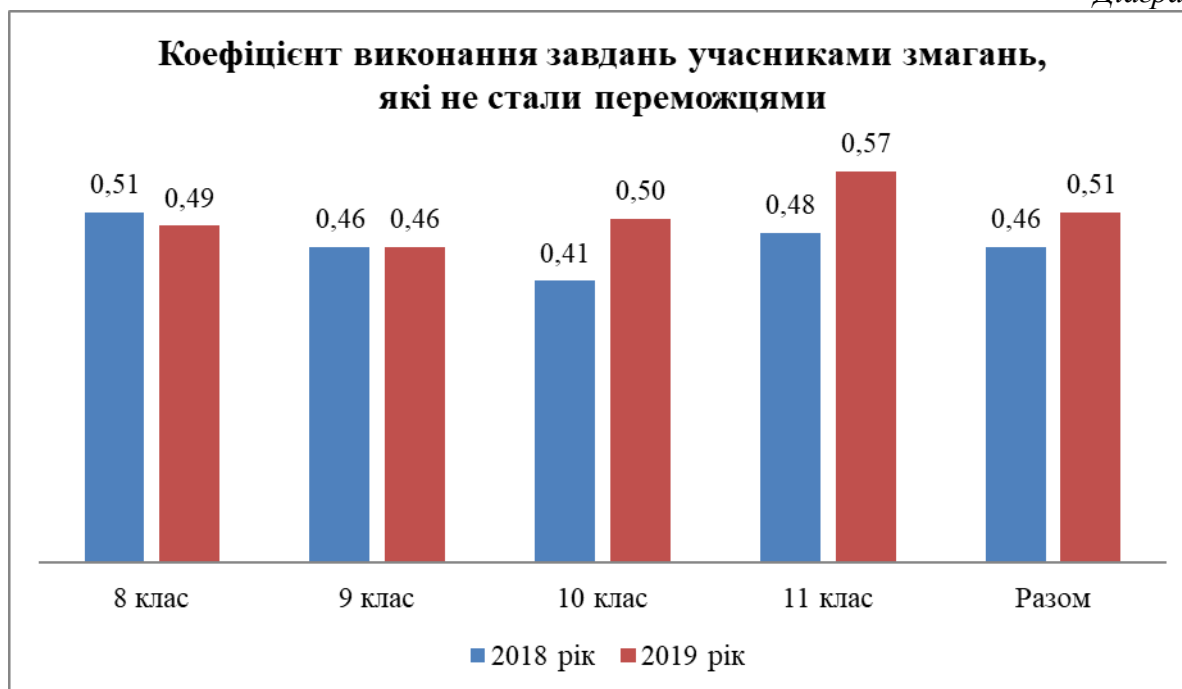
Найвищим (**0,7250**) у 2019 році цей показник виявився в 11-му класі, найнижчим (**0,2344**) – також в 11-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, збільшився у 10-му та 11-му класах, зменшився – у 8-му та 9-му.

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, за класами подано на *діаграмі 6*.

Діаграма 6

Середнє значення показника складало **0,51** (**0,46** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком воно збільшилося на 0,05.

Найбільшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, у 2019 році виявився в 11-му класу (**0,57**), найменшим (**0,46**) – 9-му.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився – у 10-му (на 0,09) та 11-му (на 0,09) класах, зменшився – у 8-му (на 0,02) та залишився незмінним – у 9-му.

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,8629** до **0,8048**) показали **6** учнів (**1** – у 2018 році): Балаклійського ліцею, Сахновщинської ЗОШ I-III ст. № 1, Харківського НВК № 8, Харківської ЗОШ I-III ст. № 126, Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Комунального закладу «Харківський спеціальний навчально-виховний комплекс імені В.Г. Короленка».

Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,2344** до **0,3772**) показали **9** учнів (**3,95 %**) **3-х сільських районів**: Близнюківського, Борівського, Печенізького; **5-ти об'єднаних територіальних громад**: Малинівської, Малоданилівської, Наталинської, Роганської, Старосалтівської. У минулому році такі учні були в **6-ти сільських районах**, **1-му місті обласного значення**, **4-х ОТГ**, **1-гму ЗЗСО міської мережі**; **1-му ЗЗСО інтернатного типу**.

Учні, які показали найнижчі результати, були в **9-ти ЗЗСО**: Алісівській ЗОШ I-III ст. (Близнюківський район), ООЗ «Борівська ЗОШ I-III ступенів № 1 Борівської районної ради Харківської області імені Героя Радянського Союзу В.С.Колісника», Печенізькому ліцеї ім. Г. Семирадського, Малинівському ліцеї № 1, Черкаськолозівському ліцеї (Малоданилівська ОТГ), Наталинському НВК, Кобзівському НВК (Наталинська ОТГ), Роганській гімназії, Старосалтівській ЗОШ I-III ст.

Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів зменшилася (на 5,96 %). У минулому році таких учнів було **21 (9,91 %)**.

Два роки поспіль найнижчі результати показують учні у **2-х сільських районах**: Близнюківському, Печенізькому, **2-х ОТГ**: Роганській, Старосалтівській.

Протягом двох років такі результати демонструють учні **2-х ЗЗСО**: Печенізького ліцею ім. Г. Семирадського (Печенізька ЗОШ I-III ст. ім. Г. Семирадського – у 2018 році), Роганської гімназії.

3. Аналіз виконання завдань учасниками III етапу олімпіади

Олімпіадні завдання 2018/2019 навчального року були традиційно представлені двома блоками: завдання з української мови та з української літератури. Максимальна кількість балів за всі завдання – 112 (для кожної паралелі 8-11 класів).

Проаналізувавши якість виконання завдань **із мови восьмикласниками**, слід відзначити позитивний факт підвищення рівня виконання творчого завдання (написання твору-роздуму з граматичним завданням). Також учні цієї вікової категорії показали високий рівень знань із орфографії (правопис прислівників разом, окремо й через дефіс). Достатній рівень умінь і навичок виявили школярі цієї паралелі під час виконання завдань стосовно редагування речень та синтаксису (синтаксичний розбір простого речення). Із завданнями на постановку наголосів у словах впоралися найгірше.

Типові помилки

Було виявлено, що для більшості учнів 8-х класів найскладнішим було завдання на постановку наголосів у словах. Лише 5 школярів, які вибороли звання переможців, набрали за виконання цього завдання 3 бали з 4-х можливих, а один учасник має 0 балів за це завдання.

У більшості восьмикласників утруднення викликало завдання із синтаксису простого речення (лише третина учнів виконала завдання на високому рівні). Школярі не змогли правильно розставити розділові знаки, визначити другорядні члени речення та частини мови, але шестеро учнів-переможців виконали це завдання на 12 балів із 13 можливих.

Також ускладненим для 55% учнів цієї вікової категорії виявилось написання твору. Це означає, що не всі восьмикласники володіють достатнім словниковим запасом, не вміють логічно мислити, не розуміють значень багатьох слів, що й призводить до збіднення лексики. Тож, як результат, лише ті учні, які посіли I – III місця, написали твір на максимальну оцінку від 17 до 20 балів із 22 можливих.

Звертаємо увагу, що цього року дещо підвищився загальний рівень виконання **учнями 8-х класів завдань із літератури**. Найкраще школярі впоралися із написанням твору (учні-переможці виконали творче завдання на високому рівні, отримавши від 16 до 18 балів із 20 можливих, але 38% учасників олімпіади отримали від 6,5 до 10 балів); найгірше – з виконаннями завдань на теорію літератури (від 0 до 0,5 бала у двох учнів). Суттєво знизився показник виконання завдань літературних бліц-запитань (найвищий результат мають 3 учні-переможці: 7 балів із 10 можливих, двоє учнів отримали 0 балів). Дещо покращився рівень виконання завдання щодо паспортизації художнього твору.

Типові помилки

На достатньому рівні восьмикласники виконали завдання, складаючи паспорт поетичного твору на основі запропонованого уривку. Більшість із них не змогли визначити спосіб римування та віршовий розмір.

Жоден учень не отримав за це завдання максимальну кількість балів (18). Лише три учні, які стали переможцями, набрали від 16 до 17 балів.

Це свідчить про те, що вчителі-філологи не приділяють належної уваги вивченню теоретичних понять, художньо-ідейному аналізу творів, не прищеплюють навички цього аналізу учням, не надають практичної допомоги школярам, оскільки самі володіють цим питанням не на достатньому рівні.

Та найскладнішим для учнів 8-х класів виявилось завдання з теорії літератури. Учасники олімпіади не змогли назвати особливості думи як жанру та не визначили складові елементи сюжету. Завдання потребувало розгорнутої відповіді. Учні в більшості випадків не відповіли, що таке дума як жанр, не назвали її художніх особливостей, а також не підтвердили теоретичні поняття прикладами з художньої літератури. Окрім того, більшість

учасників не змогла визначити, хто такий ліричний герой поезії. Лише 11 учнів набрали максимальну кількість балів із цього завдання (6 із 6 можливих). Семеро школярів показали достатній рівень знань із цього питання, проте 2 учні отримали за теорію літератури 0 балів.

Результати виконання **учнями 9-х класів** завдань **із мови** засвідчили негативний факт погіршення (у порівнянні з попереднім роком) якості знань із синтаксису: більшість школярів не в повному обсязі виконали синтаксичний розбір складної синтаксичної конструкції.

Типові помилки

Найскладнішим для учнів цієї паралелі виявилися завдання на пояснення фонетичних явищ. Жоден учасник не виконав його в повному обсязі, і лише одна учениця, яка посіла I місце (Берест Поліна, учениця Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів №126 Харківської міської ради Харківської області), виконала це завдання на 4,5 із 5-х можливих балів, а 11 учнів отримали за це завдання 0 балів.

Завдання відредагувати речення, у порівнянні з минулим роком, виконано дещо краще, але не на вищому, а на достатньому рівні. Лише 10 учнів-переможців набрали від 6,5 до 7 балів із 8 можливих.

Як і минулого року, у переважній більшості дев'ятикласників труднощі викликало завдання із синтаксису. Значна частина учнів не вміє виконувати повний синтаксичний розбір складного речення, відображати його схематично, розставляти розділові знаки в складних синтаксичних конструкціях, давати характеристику еквівалентам простих речень. При визначенні частин мови найтиповішими помилками були сплутування сполучних слів і сполучників, незнання ознак прислівників.

Лише 3 учні, які вибороли призові місця, виконали синтаксичний розбір речення майже в повному обсязі й отримали від 9 до 10 балів із 12 можливих, а один учень має за це завдання 0 балів.

Найкраще вдалося дев'ятикласникам створити власні висловлення. У порівнянні з минулим роком, зменшилася кількість лексичних та орфографічних помилок. На мінімальний бал (0) власне висловлення написала лише одна учениця Кобзівського навчально-виховного комплексу (заклад загальної середньої освіти I-II ступенів – заклад дошкільної освіти) Наталинської сільської ради Красноградського району Харківської області) Байдюк Юлія. Інші ж учні отримали за це завдання від 10 до 22 балів.

Завдання **з літератури** учні **9-х класів** виконали гірше, ніж завдання з мови.

У порівнянні з минулим роком погіршилося виконання завдання на теорію літератури. Ніхто з учасників олімпіади не виконав його на максимальний бал. Лише одна учениця отримала 5 балів із 6 можливих, а 3 учні отримали 0 балів.

Суттєво погіршилися (у порівнянні з минулим роком) показники виконання завдань літературної вікторини: лише 3 учні-переможці отримали за це завдання від 6 до 8 балів із 10 можливих, але у 3 учнів за нього – 0 балів.

Типові помилки

Ускладненим для учнів цієї паралелі виявилось завдання з паспортизації художнього твору. Це завдання на 13 балів із 16 можливих змогли виконати лише троє учнів, які й посіли призові місця, а 43 % учнів виконали це завдання на середньому рівні. Учасники олімпіади не змогли пояснити, що таке вертеп? Окрім того, учні не змогли здійснити порівняльний аналіз байок Г.С. Сковороди та біблійних притч.

Вищезазначені факти знову-таки підтверджують те, що вчителями-словесниками не приділяється належна увага художньо-ідейному аналізу творів, учням не прищеплюються навички порівняльного аналізу, не надається практична допомога, оскільки самі педагоги не володіють цим питанням на достатньому рівні.

Аналіз виконання учнями **10-х класів** завдань **із мови** засвідчив позитивний факт підвищення знань, умінь і навичок із морфології та синтаксису: визначити рід незмінюваних іменників, синтаксичну функцію інфінітива та правильно приєднати до частин речення запропоновані компоненти змогли 58 % учнів, причому за це завдання ніхто з учнів не

отримав менше 5 балів із 10 можливих. Також достатній рівень знань показали школярі під час синтаксичного розбору речення.

Типові помилки

Утруднення викликало завдання з орфоєпії (поставити наголоси в словах). Лише 26 % учнів отримали за це завдання 3 бали із 4 можливих.

Як і минулого року, складним виявилось завдання з лексики. Більшість із десятикласників не змогли дібрати українські відповідники до іншомовних слів, не пояснили, на чому ґрунтується перенесення таких ознак. Лише одна учениця отримала максимальну кількість балів – 8 із 8 можливих (Гахова Анастасія, учениця Харківської гімназії № 46 ім. М.В.Ломоносова Харківської міської ради Харківської області). Двоє учнів отримали за це завдання 0 балів. Це свідчить про те, що в учнів бідний словниковий запас.

Найскладнішим виявилось завдання на редагування речень. Це завдання десятикласники виконали найгірше. Лише двоє учнів-переможців отримали 4 бали із 6 можливих, а 9 учнів мають за нього «нуль». Це свідчить про те, що школярам не вистачає мовної та мовленнєвої практики.

На достатньому рівні учасники олімпіади виконали завдання із синтаксису (синтаксичний розбір речення). Цього року лише 30 учнів змогли наблизитися до максимального результату (набрали від 10 до 11 балів із 12 можливих); 15 десятикласників виконали більше завдання на достатньому рівні, за що й отримали від 7 до 9 балів, а решта (22 учні) отримали від 5 до 6 балів. На відміну від минулого року, в учасників олімпіади не було «нулів». Більшість учнів помилялася при визначенні частин мови й членів речення, побудові схеми, плутала сполучники й сполучні слова.

На достатньому рівні десятикласники впоралися із відкритим завданням з мови (написання власного висловлення). Необхідно відзначити деяке зростання рівня написання творчого завдання в порівнянні з минулим навчальним роком: 23% учасників отримали від 15 до 17 балів із 20 можливих. «Нулів» цього року не було, хоча в роботах наявна значна кількість лексичних та стилістичних помилок, учні не можуть навести приклади з художньої літератури, аргументувати тезу.

При виконанні завдань **із літератури** учні **10-х класів** показали кращий результат, ніж при виконанні завдань із мови.

Набагато гірше (у порівнянні з минулим роком) учні цієї паралелі впоралися із завданням на теорію літератури, у якому треба було дати розгорнуту відповідь про «театр корифеїв» та про особливості мовлення персонажів трагікомедії І.Карпенка-Карого «Мартин Боруля». Лише шестеро учнів, які стали переможцями, набрали кількість балів від 5 до 6 із 6 можливих, але 5 учасників отримали за це завдання 0 балів (у минулому році таких учнів було 3).

Типові помилки

Поряд із цим, значно більша кількість десятикласників (у порівнянні з минулим роком) змогла паспортизувати поетичний твір за запропонованим уривком. Чотири переможці, які посіли призові місця, наблизилися до максимально можливої кількості балів – набрали від 16 до 17,25 із 18 балів, 57 % десятикласників отримали від 10 до 12 балів за це завдання і лише 2 учні не виконали його завсім. Але на уроках української літератури вчителям необхідно приділяти більше уваги темам з історії та теорії літератури, удосконалювати навички художньо-ідейного аналізу поетичного твору.

Набагато краще, ніж у минулому році, десятикласники впоралися із написанням твору на літературну тему. У роботах менше фактичних помилок, творчі роботи логічно структуровані, приклади з літератури доречно ілюструють тезу й аргументи. Семеро учнів-переможців отримали високий результат (від 16 до 18 балів із 20 можливих). Лише в одного учня низький результат – 3 бали за творче завдання.

Проаналізувавши результати виконання **одинадцятикласниками** завдань **із мови**, приємно відзначити позитивний факт підвищення загальної мовної грамотності випускників, яка виявилася під час написання твору. Учні дотримувалися певної структури, не

порушували логічний виклад думок. Твір оцінювався в 20 балів: 38 учнів (50%) написали його на високому рівні, двоє – на середньому, усі інші – на достатньому. Позитивним цього року є те, що не було «нулів». Оскільки власне висловлення необхідно було створити, дотримуючись структури, яка пропонується на ЗНО, то можна зробити висновок, що школярі достатньо підготовлені й до цих випробувань. Вони вміють формулювати тезу, ґрунтовно аргументують її; наводять приклади, які свідчать про знання історичних фактів, зміст програмових художніх творів. Окрім того, одинадцятикласники мають достатній словниковий запас, використовують синоніми, через що уникають лексичних помилок; володіють навичками логічно викладати свої думки.

Набагато краще (у порівнянні з минулим роком) учні 11-х класів виконали синтаксичний розбір речення. П'ятнадцятеро учнів-переможців наблизилися до максимальної кількості балів – набрали від 10 до 11,8 балів із 12 можливих (у минулому році таких учнів було троє). На середньому й низькому рівнях відзначилися 17 учнів, 30 учнів (50% учасників олімпіади) виконали синтаксичний розбір на достатньому рівні. Цього року ніхто не отримав «нуль» за вищезазначене завдання. Більшість школярів помилялася при визначенні синтаксичної ролі інфінітива, побудові схеми.

Найкраще одинадцятикласники впоралися із тестовими завданнями з синтаксису (знайти прикладку в реченні, установити відповідність між типами односкладних речень та прикладами).

Найгірше одинадцятикласникам вдалося завдання на культуру мовлення (дібрати питомі відповідники до калькованих слів). Ніхто не набрав найвищу кількість балів – 4. Лише 30 % учнів наблизилися до максимальної відповіді, отримавши від 3 до 3,5 із 4 можливих балів. За це завдання 3 учасники отримали «нуль». Це свідчить про те, що учні не оперують лексику літературної мови, тому вчителям на уроках необхідно відпрацьовувати практичні навички літературного мовлення й працювати над редагуванням речень і текстів.

Цього року, у порівнянні з минулим, дещо знизився загальний рівень виконання завдань **із літератури** учнями **11-х класів**. Виконання завдання на теорію літератури викликало ускладнення. Хоча переважна більшість (16 учнів-переможців) набрала максимальну кількість балів – 6, але 9 учнів отримали «нуль» балів (минулого року такої оцінки не було). Кращим можна визнати написання твору.

Типові помилки

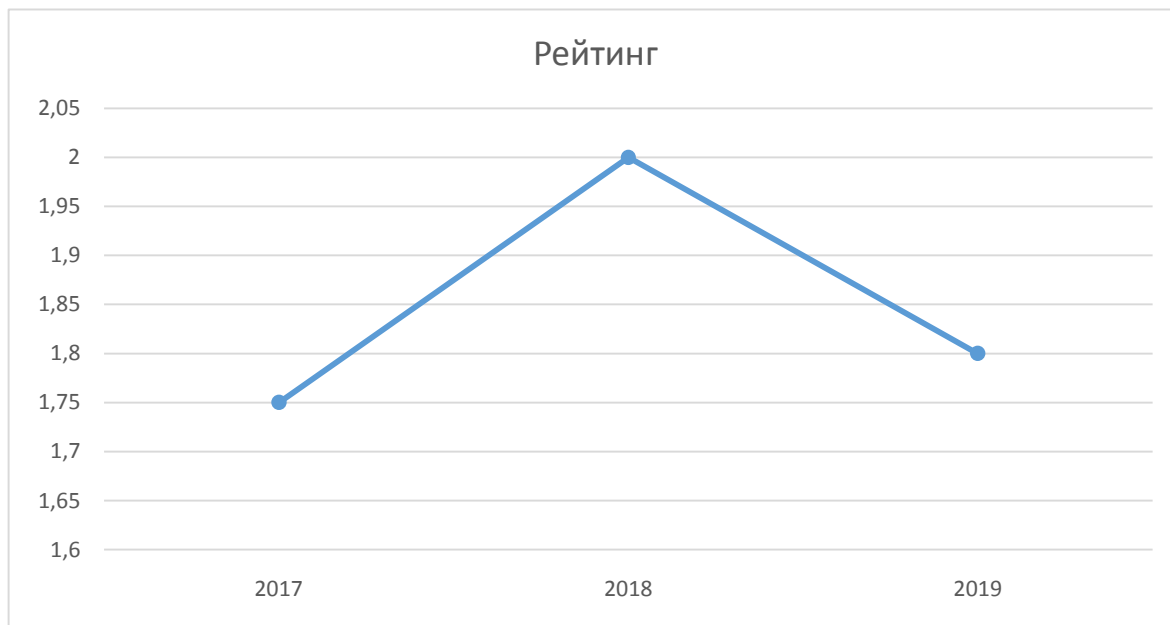
Складною для одинадцятикласників цього року виявилася літературна вікторина. Лише 12 % учасників наблизилися до максимальної кількості, отримавши від 6 до 7 із 10 можливих балів. Літературна вікторина містила завдання такого типу: відомості з теорії літератури стосовно літературного жанру, цитатна характеристика персонажів програмових творів, тестові завдання на встановлення відповідності між художніми засобами та прикладами з літератури, також вимагалось впізнати письменника за цитатою із твору або за його індивідуальним стилем. Це означає, що найскладнішим як для учнів, так і для вчителів ось уже багато років поспіль залишається програмовий матеріал не тільки із теорії літератури, а й на розуміння та тлумачення тексту й стилю письменника.

Незначні утруднення викликало завдання на паспортизацію поетичного твору. Хоча жоден учасник олімпіади не зміг набрати максимальної кількості балів (18), але 28 % учнів наблизилися до неї, отримавши від 14 до 16 балів із 18. Лише 6 учнів не змогли виконати й половину цього завдання, отримавши від 0 до 5 балів (один із учасників – «нуль» балів). Це свідчить про те, що вчителям необхідно вдосконалювати вміння учнів щодо роботи над паспортизацією художнього твору.

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

За останні три роки результати виступу команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури суттєво не змінюється, що відображено на діаграмі 8. Цього року, у порівнянні з минулим, рейтинг знизився на 0,2 бала.

Динаміка виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

У 2018/2019 навчальному році команда Харківської області на IV етапі олімпіади була представлена 5-ма учасниками, із яких 3 учениці посіли II місце (Берест Поліна – учениця 9 класу Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 126 Харківської міської ради Харківської області, Пажина Лілія – учениця 10 класу Есхарівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Чугуївської районної ради Харківської області; Коба Юлія – учениця 11 класу Сахновщинської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 1 Сахновщинської районної ради Харківської області). Фурманова Софія, учениця 8 класу Харківського ліцею № 161 "Імпульс" Харківської міської ради Харківської області та Медведєва Олександра, учениця 11 класу Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», отримали дипломи учасників.

Висновки

1. Значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з **української мови та літератури** протягом двох років становлять учні ЗЗСО районів міста Харкова: **41 %** від загальної кількості переможців змагань – у 2019 році; **41 %** – у 2018 році. Порівняно з минулим роком цей відсоток **майже не змінився (збільшився на 0,11 %)**.

2. Більшість учасників та переможців змагань **протягом двох років** готують учителі **вищої** кваліфікаційної категорії. При цьому відносна кількість учителів **вищої** кваліфікаційної категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади, порівняно з минулим роком **майже не змінилася (зменшилася на 0,89 %)** та склала **85 %**.

3. Серед учнів 10-11-х класів, які взяли участь в обласному етапі олімпіади з **української мови та літератури**, найбільша кількість навчається в класах профілю **української філології (у т. ч. із поглибленим вивчення української мови та літератури)** – **32 %**. Найбільшу частину переможців серед учнів 10-11-х класів, які здобули перемогу в обласному етапі змагань, склали також учні класів **української філології (у т. ч. із поглибленим вивченням української мови та літератури)** – **30 %** (на **7 %** більше, ніж у минулому).

4. **9** учнів **9-ти** ЗЗСО **3-х** сільських районів, **5-ти** об'єднаних територіальних громад показали низькі результати обласного етапу олімпіади з **української мови та літератури** (коефіцієнт виконання завдань становив **від 0,2344 до 0,3772**). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів **зменшилася на 5,96 %**.

5. **Протягом двох років** найнижчі результати обласного етапу олімпіади з **української мови та літератури** демонструють учні **2-х** ЗЗСО: Печенізького ліцею ім. Г. Семирадського (Печенізька ЗОШ I-III ст. ім. Г. Семирадського – у 2018 році), Роганської гімназії.

6. Середній коефіцієнт виконання завдань учасниками олімпіади склав **0,60** (порівняно з минулим роком цей показник збільшився на **0,06**); серед переможців змагань – **0,69** (збільшився на 0,07); серед учасників змагань, які не стали переможцями, – **0,51** (збільшився на 0,05).

7. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань виявилось найвищим в 11-му класі (**0,66**); найнижчим – у 9-му класі (**0,54**); серед переможців обласного етапу змагань: найвищим – в 11-му класі (**0,76**), найнижчим – у 9-му (**0,63**); серед учасників, які не стали переможцями: найвищим – в 11-му класі (**0,57**), найнижчим – у 9-му (**0,46**).

8. Порівняно з минулим роком цей показник збільшився у 10-му (**на 0,10**), 11-му (**на 0,11**) класах, зменшився – у 8-му (**на 0,01**), 9-му (**на 0,01**) класах; серед переможців змагань: збільшився – у 8-му (**на 0,01**), 10-му (**на 0,10**), 11-му (**на 0,14**) класах, зменшився – в 9-му (**на 0,02**); серед учасників, які не стали переможцями: збільшився – у 10-му (**на 0,09**), 11-му класах (**на 0,09**), зменшився – у 8-му класі (**на 0,02**) та залишився незмінним у 9-му (**0,46**).

9. Цього року, на відміну від минулого, погіршилися результати виконання завдань із мови учасниками III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади. Найскладнішими серед олімпіадних завдань для переважної більшості учнів виявилися: синтаксичний розбір речення, редагування тексту, правопис великої літери у власних назвах, ключний відмінок, постановка наголосів у словах, лексичні синоніми, завдання на теорію літератури, визначення індивідуального стилю письменника тощо.

10. При підготовці учнів до обласного етапу олімпіади недостатня увага приділяється підвищенню рівня мовної культури школярів, зокрема володінню ними орфографічними, лексичними, стилістичними нормами; визначенню лексичного й граматичного значення загальнонавчаних слів; вивченню термінологічного апарату з мови, редагуванню текстів і синтаксичному розбору речень і словосполучень. Що ж стосується літератури, то вчителями не приділяється належна увага ідейно-художньому аналізу прозового й поетичного творів: школярам не прищеплюються навички цього аналізу, не надається практична допомога, оскільки самі педагоги володіють цим питанням не на достатньому рівні. Така ж ситуація виникає і з викладанням теорії літератури. Більшість з учителів обмежуються на уроках літератури лише розглядом змісту художніх творів, не заглиблюючись у контекст.

11. За останні три роки виступ команди Харківської області на IV етапі олімпіади суттєво не змінюється. Це свідчить про посилення загальної підготовки учнів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з української мови та літератури на всіх рівнях, про оновлення форм і методів роботи з учителями-словесниками.

Рекомендації

Районним (міським) методичним кабінетам (центрам) спільно з районними (міськими) методичними об'єднаннями вчителів української мови та літератури:

1. Під час проведення I та II етапів олімпіади дотримуватися вимог Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 17.11.2011 за № 1318/20056.

2. Виявляти філологічно обдарованих дітей, спланувати та проводити роботу з ними, ураховуючи нахили, здібності та зацікавленості. Особливу увагу слід приділяти роботі з тими учнями, які вже мають певні досягнення у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з української мови та літератури й різноманітних конкурсах з української мови та літератури, – цілеспрямовано готувати їх до участі у відповідних змаганнях.

3. Проаналізувати типові помилки олімпіадних завдань II, III та IV етапів попередніх років під час підготовки до III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади.

4. Провести семінари-практикуми з метою вдосконалення навичок учителів із розв'язання олімпіадних завдань підвищеної складності. Спланувати науково-методичні заходи з учителями-словесниками щодо вдосконалення навичок художньо-ідейного аналізу

тексту, паспортизації художнього твору за поданим уривком, контекстуального вивчення програмових творів, теоретико-літературних понять та створення власного висловлення відповідно до структури, яка пропонується під час ЗНО.

5. Організувати участь закладів загальної середньої освіти в онлайн-тренінгах, запропонованих КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

6. Систематично проводити майстер-класи кращих педагогів («учителів-майстрів») із питань організації роботи з філологічно обдарованими учнями, науково-методичні та практичні семінари, що навчають педагогів розвитку критичного та аналітичного мислення.

7. Налагодити співпрацю з науковими співробітниками вищих навчальних закладів.

8. Включити до складу журі II (районного) етапу олімпіади найдосвідченіших фахівців, які б змогли об'єктивно підходити до визначення переможців, а відповідно якісніше формувати учнівські команди для участі в III (обласному) етапі.

Учителям української мови та літератури:

1. Створити чітку систему роботи з філологічно обдарованими учнями. Відпрацювати алгоритм повторення, широко використовувати інтернет-ресурси, додаткову літературу, досвід колег із цього питання.

2. Опрацьовувати з учнями олімпіадні завдання II, III та IV етапів попередніх років під час підготовки до III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади.

3. Створити банк завдань для підготовки учнів до олімпіади, зокрема тих, що пропонуються на II, III етапах олімпіади.

4. Передбачити додаткові заняття для філологічно обдарованих учнів щодо відпрацювання вмінь розв'язувати завдання олімпіадного рівня.

5. Приділяти особливу увагу (при підготовці учнів до участі в олімпіаді) підвищенню рівня їх загальної мовної культури, зокрема володінню ними орфографічними, орфоепічними, лексичними, стилістичними нормами; визначенню лексичного й граматичного значення загальноживаних слів; вивченню термінологічного апарату з мови, редагуванню текстів і синтаксичному розбору речень і словосполучень.

6. Приділяти належну увагу художньо-ідейному аналізу художнього тексту (на основі якого здійснюється паспортизація, цитатна характеристика героїв), прищеплювати навички контекстуального аналізу школярам.

7. Більше уваги приділяти вивченню біографії письменника, зокрема особливих рис у його творчості, надавати учням практичну допомогу з цього питання. Поряд із цим слід систематично підвищувати власний рівень компетентності.

8. Оскільки найскладнішими завданнями для учнів виявилися: з української літератури – завдання на теорію літератури, паспортизацію художнього твору за поданим уривком, завдання на визначення особливостей художнього стилю письменника, з мови – редагування словосполучень і текстів, правопис великої літери у власних назвах, лексичні синоніми, синтаксичний розбір речень, написання творів різних стилів і жанрів, пропонуємо звернути особливу увагу на вдосконалення навичок редагування словосполучень, речень, текстів, постановку наголосів у словах, відпрацювання алгоритму синтаксичного розбору речень, на необхідність роботи над теоретичним блоком на уроках літератури, вивченням індивідуального стилю письменника та алгоритмом складання паспорту художнього твору.

9. При складанні завдань I (шкільного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури використовувати матеріал науково-методичних посібників:

- Авраменко О.М., Блажко М.Б. Українська мова та література. Довідник. Завдання в тестовій формі. 2 частини. – К.: Грамота.

- Д.І. Дроздовський, Г.І. Гримашевич, О.В. Калинич, О.О. Кузьмич, О.Ю. Приходько. Практичні рекомендації з підготовки до IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури. – gra.sonyahnyk.com.ua

- «Олімпіада з української мови та літератури: нормативний, навчально-методичний і теоретичний аспекти. Навчально-методичний посібник / Л.І.Кавун, К.В.Таранік-Ткачук. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 304 с.», рекомендованого Міністерством освіти і науки України;

Журі та оргкомітету II (районного) етапу олімпіади:

1. Дотримуватися рекомендацій КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» щодо проведення II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури.

2. Під час перевірки робіт учасників чітко дотримуватися критеріїв оцінювання, окреслених у вищевказаних рекомендаціях і безпосередньо в завданнях II етапу олімпіади.

3. Об'єктивніше підходити до визначення переможців, а відповідно – якісніше формувати учнівські команди для участі в III (обласному) етапі.

Іноземні мови (англійська, німецька, французька, іспанська, іврит та єврейська література)

Англійська мова

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *англійської мови* взяли участь **179** учнів (**160** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком їх кількість збільшилася (на **11,88 %**).

Найбільша кількість учасників змагань (**11**) навчалася в закладах загальної середньої освіти Московського району міста Харкова.

Переможцями стали **88** учнів (**79** – у 2018 році), що складає **49,16 %** (**49,38 %** – у 2018 році) від загальної кількості учасників змагань. Порівняно з минулим роком цей показник майже не змінився.

Серед переможців **16** учнів із **11-ти сільських районів** та *об'єднаних територіальних громад* (**19** з **11-ти** – у 2018 році), **9** – із **6-ти міст обласного значення** (**8** – із **4-х** – у 2018 році), **55** – із **9-ти** (**42** – із **9-ти** – у 2018 році) *районів міста Харкова*, **6** – із **2-х** (**6** із **2-х** – у 2018 році) – із закладів загальної середньої освіти міської мережі (Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей №27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Харківський університетський лицей Харківської міської ради Харківської області»), **2** (**2** – у 2018 році) – із Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Переможцями стали учні Балаклійського, Валківського, Вовчанського, Дергачівського, Зміївського, Ізюмського, Красноградського, Лозівського *районів області*; Золочівської, Роганської, Чкаловської *об'єднаних територіальних громад (ОТГ)*; м. Ізюма, м. Куп'янська, м. Лозової, м. Люботина, м. Первомайського, м. Чугуєва; Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського *районів міста Харкова*.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні Балаклійського, Валківського, Вовчанського, Дергачівського, Зміївського, Красноградського *районів області*; Золочівської, Роганської, Чкаловської *ОТГ*; м. Ізюма, м. Куп'янська, м. Люботина, м. Чугуєва; Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського *районів міста Харкова*, Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей №27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Харківський університетський лицей Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Серед *районів (міст, ОТГ) області* **найбільша** кількість переможців (**11**) – у Московському *районі міста Харкова*. Слід зазначити, що це **100,00 %** від загальної кількості учасників із ЗЗСО цього району.

По *закладах загальної середньої освіти* **найбільша** кількість переможців два роки поспіль – у Харківській СШ I-III ст. № 162 (**8** учнів – у 2019 році; **5** – у 2018 році).

Слід зазначити, що значну частину переможців олімпіади становили учні закладів загальної середньої освіти *районів міста Харкова* та *міської мережі*. Їх відносна кількість складала **69,32 %** від загальної кількості учнів, які перемогли у змаганнях (**60,75 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник збільшився (на **8,57 %**).

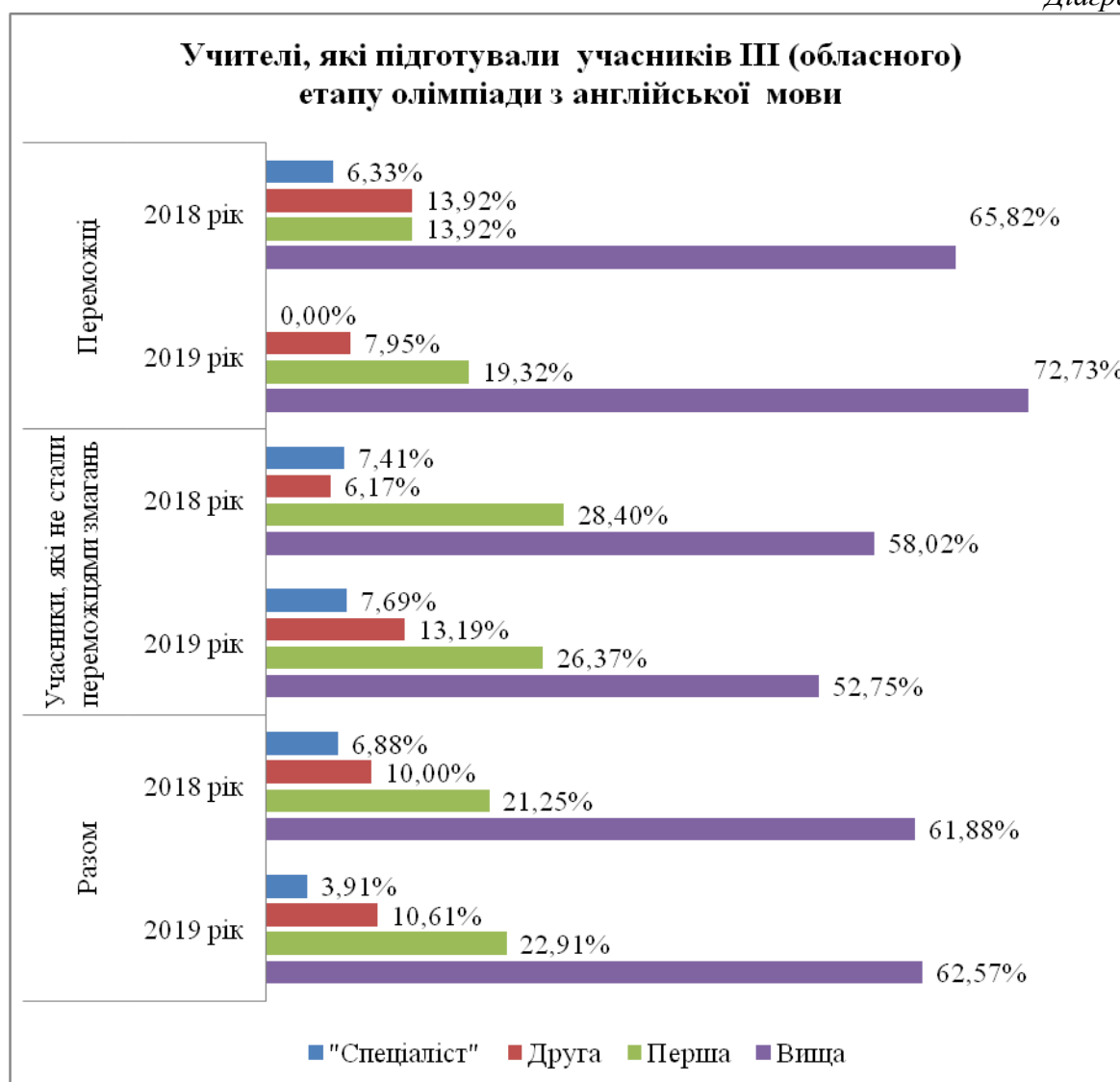
Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіади з *англійської мови* здобувають учні Балаклійського ліцею, Балаклійської ЗОШ I-III ст. № 2, Валківського ліцею імені Олександра Масельського, Вовчанського ліцею № 1, Зміївського ліцею № 1 ім. З.К. Слюсаренка, Слобожанської гімназії № 2 (Зміївський район), Красноградського

багатопрофільного ліцею, Золочівського ліцею № 1 (Золочівська ОТГ), Роганської гімназії, Ізюмської гімназії № 1, Куп'янського НВК «Школа – гімназія № 3», Чугуївської ЗОШ I-III ст. № 1 імені І.Ю. Рєпіна, Чугуївської ЗОШ I-III ст. № 2, Харківської гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», Харківської гімназії № 12, Харківської гімназії № 14, Харківської СШ I-III ст. з поглибленим вивчення окремих предметів № 16 ім. В.Г. Сергєєва, Харківської СШ I-III ст. № 17, Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківської СШ I-III ст. № 75, Харківської СШ I-III ст. № 119, Харківської ЗОШ I-III ст. № 126, Харківської СШ I-III ст. № 132, Харківської гімназії № 144, Харківської гімназії № 152, Харківської СШ I-III ст. № 156, Харківської СШ I-III ст. № 162, Харківського технічного ліцею № 173, Харківської приватної СШ I-III ст. «Харківський колегіум».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували переважно вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

При цьому відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з *англійської мови* в 2019 році,

складав **72,73 %**. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів збільшилася (на 6,90 %).

Майже кожен п'ятий фахівець, який підготував переможців, мав першу кваліфікаційну категорію. Порівняно з минулим роком кількість таких педагогів збільшилася (на 5,39 %).

Незначна кількість учителів, учні яких стали переможцями змагань, мали другу кваліфікаційну категорію (**7,95 %**). Порівняно з минулим роком цей показник зменшився (на 5,97 %).

У 2019 році серед учителів, які підготували учасників, що стали переможцями, **відсутні** фахівці кваліфікаційної категорії «спеціаліст», тоді як у 2018 році їх кількість дорівнювала **6,38 %**.

52,75 % учителів, які підготували учасників, що не стали переможцями обласного етапу змагань, мали вищу кваліфікаційну категорію. Це на **5,28 % менше**, ніж у минулому році. Також зменшилася кількість педагогів першої кваліфікаційної категорії (на **2,02 %**). У 2019 році вона і склала **26,37 %**.

Водночас **майже вдвічі** збільшився відсоток фахівців другої кваліфікаційної категорії (від **6,17 %** у 2018 році до **13,19 %** у 2019 році).

Два роки поспіль **незначний** відсоток учителів мали кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**7,69 %** – у 2019 році; **7,41 %** – у 2018 році) – *діаграма 1*.

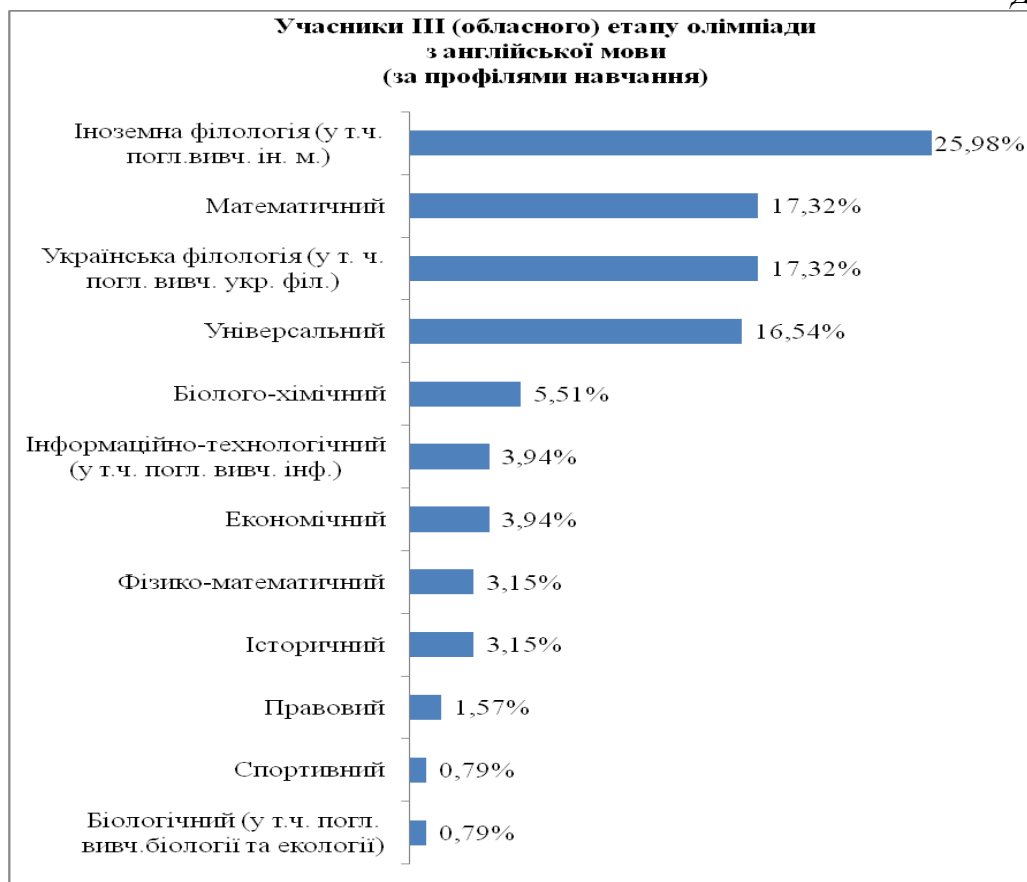
2.2. За профілями навчання

У III (обласному) етапі олімпіади з **англійської мови** взяли участь **127 (118 – у 2018 році)** учнів 10-11-х класів.

Із них переможцями стали **62** учнів (**58 – у 2018 році**).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіади за профілями навчання подано на діаграмі 2.

Діаграма 2

У III (обласному) етапі олімпіади з **англійської мови** взяли участь учні класів *іноземної філології* (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), *української філології* (у т.ч. із поглибленим вивченням української мови), *універсального, математичного, фізико-математичного, інформаційно-технологічного* (у т.ч. із поглибленим вивченням інформатики), *економічного, історичного, біолого-хімічного, біологічного* (у т.ч. із поглибленим вивченням біології та екології), *спортивного, правового* профілів навчання.

Більшість учасників обласного етапу олімпіади з **англійської мови** навчалася в класах *іноземної філології* (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) – **25,98 %**. Порівняно з минулим роком відсоток таких учнів зменшився (на **2,83 %**).

Майже **кожен шостий** учасник олімпіади навчався за *математичним* профілем (**17,32 %**) або в класах *української філології* (у т.ч. із поглибленим вивченням української мови) – **17,32 %**.

Дещо менша частина учасників обласної олімпіади з **англійської мови** – учні класів *універсального* профілю навчання (**16,54 %**).

Незначна частина учасників (до **6 %**) навчалася в класах *інших* профілів (діаграма 2).

Переможцями стали учні класів *іноземної філології* (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), *української філології* (у т.ч. із поглибленим вивченням української мови), *математичного, фізико-математичного, універсального, інформаційно-технологічного* (у т.ч. із поглибленим вивченням інформатики), *економічного, біолого-хімічного, історичного, правового, спортивного* профілів навчання (діаграма 3).

Діаграма 3

Найбільша кількість переможців – учні класів *іноземної філології* (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови): **48,39 %** від загальної кількості переможців змагань. Порівняно з минулим роком цей показник збільшився (на **3,56 %**).

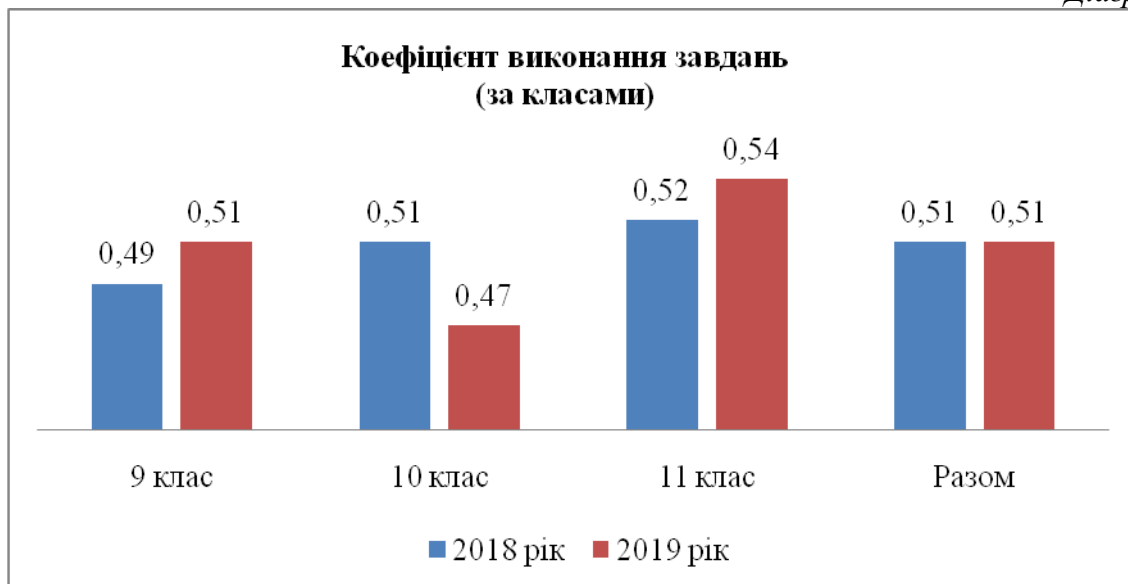
Майже кожен п'ятий переможець навчався за *математичним* профілем.

Незначна кількість переможців (до **9 %**) – учні класів *інших* профілів навчання.

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

Середній коефіцієнт виконання завдань (частка від максимально можливої кількості балів, отриманої всіма учасниками змагань) склав **0,51** (**0,51** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник не змінився – *діаграма 4*.

Діаграма 4

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (**0,54**) в 11-му класі, найменшим (**0,47**) – у 10-му.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 9-му (на **0,02**), 11-му (на **0,02**) класах; зменшився – у 10-му (на **0,04**).

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з англійської мови в 2019 році склав від **0,5150** до **0,8900** (від **0,4950** до **0,8600** – у 2018 році). Його значення за класами подані в таблиці 1.

Таблиця 1

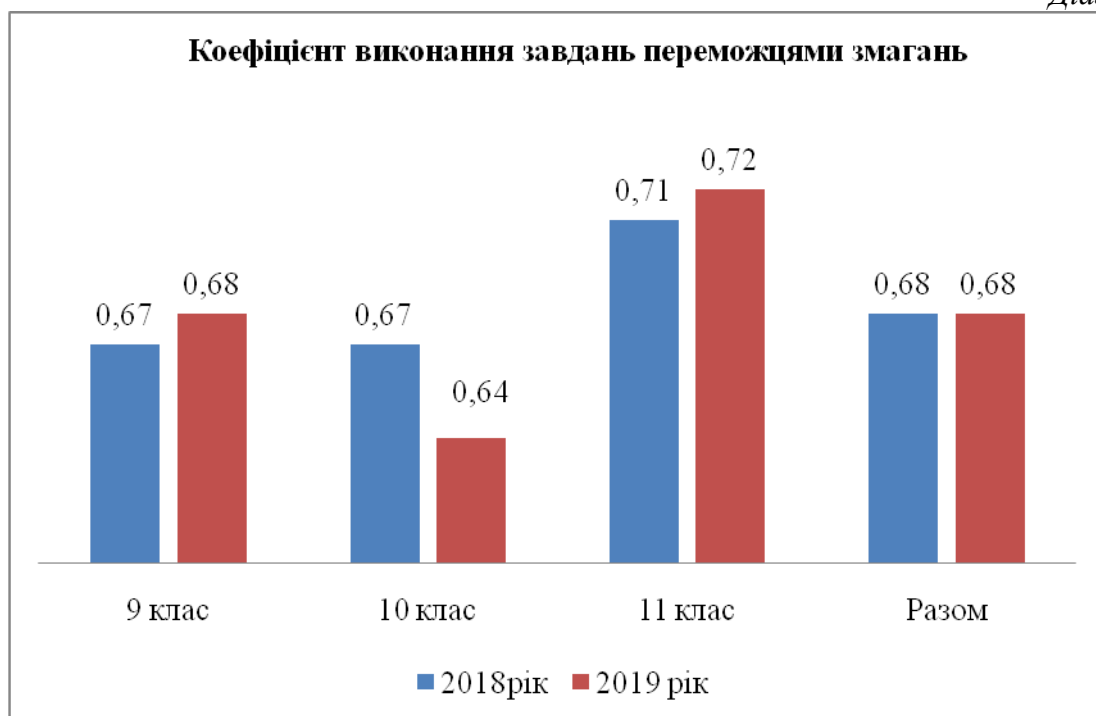
Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з англійської мови

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
9 клас	0,4950	0,8600	0,5800	0,8750
10 клас	0,5850	0,8150	0,5150	0,8100
11 клас	0,5500	0,8500	0,5900	0,8900

Найвищим коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань був в 11-му класі (**0,8900**), найнижчим – у 10-му класі (**0,5150**).

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився в 9-му (на **0,0150**) та 11-му (на **0,0400**) класах; зменшився – у 10-му класі (на **0,0500**).

Середнє значення коефіцієнта виконання завдань переможцями за класами подано на *діаграмі 5*.

Середнє значення показника склало **0,68** (порівняно з минулим роком не змінилося). Найбільшим воно виявилось в 11-му класі (**0,72**), найменшим – у 10-му класі (**0,64**).

Порівняно з минулим роком коефіцієнт виконання завдань переможцями збільшився в 9-му (на **0,06**) та 11-му (на **0,01**) класах; зменшився – у 10-му (на **0,03**) класі.

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з *англійської мови*, які не стали переможцями, подані в таблиці 2.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з *англійської мови*, які не стали переможцями

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
9 клас	0,1700	0,4750	0,1650	0,4050
10 клас	0,2100	0,4600	0,1100	0,4200
11 клас	0,1400	0,4400	0,2150	0,4700

У 2019 році найвищим (**0,4700**) цей показник виявився в 11-му класі, найнижчим (**0,1100**) – у 10-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, зменшився в усіх паралелях класів: у 9-му – на **0,1650**, 10-му – на **0,1100**, 11-му – на **0,2150**.

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з *англійської мови*, які не стали переможцями, подані на діаграмі б.

Середнє значення показника становило **0,34**. Порівняно з минулим роком воно збільшилось на 0,01.

Найбільшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, був у 11-му класі (**0,54**), найменшим – у 10-му (**0,47**).

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився: у 9-му (на 0,02) та 11-му класах (на 0,02); зменшився – у 10-му класі (на **0,04**).

Найвищі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,8000** до **0,8900**) показали **9** учнів (**7** учнів (при коефіцієнті виконання завдань від **0,8000** до **0,8600**) – у 2018 році), серед яких учні Куп'янського НВК «Школа-гімназія № 3», Харківської СШ І-ІІІ ст. № 3, Харківської ЗОШ І-ІІІ ст. № 31, Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківської СШ І-ІІІ ст. № 119 (**2** учні), Харківської СШ І-ІІІ ст. № 132, Харківського ліцею № 161 «Імпульс», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради». Слід зазначити, що учні Куп'янського НВК «Школа-гімназія № 3» демонструють найвищі результати два роки поспіль.

Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,1100** до **0,1650**) показали **3** учні (**4** учні (при коефіцієнті виконання завдань від **0,1400** до **0,1750** – у 2018 році), які навчалися в Самійлівському ліцеї (Близнюківський район), Петропавлівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Куп'янський район), Мартівському ліцеї (Печенізький район). Слід зазначити, що учні Мартівського ліцею (Печенізький район) демонструють найнижчі результати два роки поспіль.

3. Аналіз виконання завдань учасниками ІІІ етапу олімпіади

Завдання ІІІ етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з англійської мови в Харківській області були складені відповідно до вимог ІV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з метою максимального наближення формату проведення обласного етапу олімпіади до формату фінального.

За виконання завдань у кожній паралелі максимально можливо було отримати 200 балів. За результатами перевірки робіт журі визначило максимально набрані бали:

9 клас – 175 (Коваленко Олександр, Харківська СШ ІІ-ІІІ ст. № 3);

10 клас – 162 (Зіборова Єлизавета, Харківська СШ І-ІІІ ст. № 119);

11 клас – 178 (Кудінова Анастасія, Харківська СШ І-ІІІ ст. № 132).

Під час проведення конкурсних випробувань серед учнів 9-х – 11-х класів закладів загальної середньої освіти, як і в минулому році, визначався рівень сформованості

мовленнєвих компетенцій з чотирьох аспектів мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, письма й говоріння.

Завдання з аудіювання складались із логічно завершеного тексту для сприйняття на слух і тестових завдань до нього. Максимальна кількість балів, яку можна було отримати за виконання завдань з аудіювання, – 40. Найкраще із завданнями з аудіювання впорались учні 11-х класів (відсоток виконання – 79,1), найгірше – 10-х класів (62,7%). Аналіз виконання цих завдань засвідчив, що більшість учасників олімпіади сприймають англійську мову на слух на достатньому рівні. Максимальну кількість балів з аудіювання набрали учениця 10-го класу Зіборова Єлизавета (Харківська СШ І-ІІІ ст. № 119) та сім одинадятикласників. Два учасники (КЗ «Мартівський ліцей», Петропавлівська ЗОШ) не змогли відповісти навіть на третину запитань цієї частини, що свідчить про недостатній словниковий запас цих учнів та відсутність досвіду роботи за цим напрямком.

Завдання з читання склалися з декількох текстів для читання, до кожного з яких ставилися запитання. У блоках завдань були представлені питання не тільки за змістом, але й на розуміння основної ідеї, а також відтінків слів, використаних авторами. Максимальна кількість балів, яку можна було отримати за виконання завдань із читання, – 40. Найкраще із завданнями з читання впорались учні 10-х класів (відсоток виконання – 68,8), найгірше – 9-х класів (59,2%). Проаналізувавши виконання завдань, можна зробити висновок, що учні здебільшого розуміють автентичні тексти різних жанрів і стилів, уміють знаходити та аналізувати необхідну інформацію, що подається у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації, роблять висновки з прочитаного, диференціюють основні факти та другорядну інформацію, але мають певні труднощі щодо аналізу та співставлення інформації, виокремлення деталей тексту. Максимальну кількість балів за завдання з читання отримала учениця 10-го класу Гамуля Наталія (Харківська гімназія № 12). Чотирнадцять учасників (7,8%) не змогли виконати третину завдань, що свідчить про недостатній словниковий запас, невміння застосовувати стратегії читання.

Письмове завдання складалося із запропонованих трьох проблемних тем, із яких учні мали обрати одну й прокоментувати її в письмовій формі. Максимальна кількість балів за творчу письмову роботу – 60. Традиційно це завдання виявилось складним для учасників. Відсоток виконання учнями 11-х класів становить 50,3%, 10-х – 43,8%, 9-х – 53%. Учасники олімпіади продемонстрували недостатній рівень писемної мовленнєвої компетенції. Аналіз творів свідчить про те, що учні зазвичай будують зв'язні висловлювання, спираючись на мовний досвід, а не на теоретичні знання про побудову тексту. Тому більшість учасників олімпіади не вміють упорядкувати текст відповідно до структурно-сміслових і комунікативних особливостей, концентровано висловлювати свої ідеї й аргументи, а також наводити приклади, що доводять їхню точку зору на задану тему. Серед типових лексичних і граматичних помилок: помилкове використання в тексті слів не за їх денотативним значенням, неузгодженість підмета й присудка, порушення порядку слів у реченні, використання неправильної видо-часової форми дієслова, помилки при вживанні артиклів, неправильне утворення ступенів порівняння прикметників та неправильне використання прийменників, займенників, сполучників. Жоден учень не набрав максимальної кількості балів. Найкращий результат показав учень 9-го класу Харківської СШ ІІ-ІІІ ст. № 3 Коваленко Олександр (55 балів із 60 можливих). 22 учасники (12,3%) отримали менше третини від можливої кількості балів, що свідчить про недостатнє володіння лексику, поверхові навички щодо побудови ситуативних повідомлень на задану тему.

Як і минулого року, олімпіада з англійської мови проводилась у 2 тури (письмовий та усний). За рішенням оргкомітету та журі на ІІ тур запрошувались 50 % учнів, які за результатами І туру показали кращі результати.

Конкурсне завдання з говоріння складалося в кожному класі з проблемних ситуацій спілкування. Учні мали нагоду обрати з трьох ситуацій одну й після короткої (1 хв.) підготовки повинні були висловитись, реалізуючи комунікативну спрямованість спілкування, тобто не обмежуючись монологічним висловлюванням, а стимулюючи

спілкування з членами журі (максимальна кількість балів – 60). Під час говоріння не всі учасники олімпіади розкрили зміст теми; лексична насиченість усного мовлення школярів не завжди відповідала вимогам програми. Деякі учні не могли аргументовано доводити власну точку зору, висловити своє ставлення до предмета спілкування. Жоден учень не набрав максимальної кількості балів. Учень 9-го класу Харківської СШ II-III ст. № 3 Коваленко Олександр отримав 58 балів з 60, продемонструвавши вміння логічно й аргументовано викладати свої думки в усному спілкуванні.

4. Аналіз участі команди Харківської області в IV етапі олімпіади

У 2019 році IV етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з англійської мови проводився для учнів 9-х – 11-х класів. Команда Харківської області складалася з чотирьох учасників.

Коваленко Олександр, учень Харківської СШ II-III ст. № 3, посів I місце; решта отримали дипломи учасників.

У таблиці 3 наведено відомості про результативність участі команди Харківської області в IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з англійської мови у 2017, 2018 та 2019 роках.

Таблиця 3

*Результативність участі команди Харківської області в IV етапі
Всеукраїнської учнівської олімпіади з англійської мови у 2017 – 2019 роках*

2017 рік				2018 рік				2019 рік			
К-ть учасників	дипломи			К-ть учасників	дипломи			К-ть учасників	дипломи		
	I ст.	II ст.	III ст.		I ст.	II ст.	III ст.		I ст.	II ст.	III ст.
1	-	-	-	3	-	1	2	4	1	-	-

Як видно з таблиці, результативність участі команди Харківської області в IV етапі олімпіади у 2019 році (коефіцієнт рейтингу – 1,25) нижча за попередній (1,67), проте вища, ніж у 2017 році (0,00). Крім того, результативність є нестабільною, що свідчить про відсутність систематичної роботи щодо підготовки обдарованих учнів до олімпіади.

Висновки

1. Значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з *англійської мови* протягом двох років складають учні районів міста Харкова: **69 %** від загальної кількості переможців (**61 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів збільшилася (на **8 %**).

2. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готують учителі вищої кваліфікаційної категорії. Кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади, порівняно з минулим роком збільшилася (на **7 %**) і склала **73 %**.

3. Найбільша кількість старшокласників-учасників олімпіади навчалася в класах іноземної філології (**26 %**). Серед таких учнів виявилось найбільше переможців змагань. Їх відсоток дорівнював **48 %** від загальної кількості переможців. Порівняно з минулим роком цей показник збільшився (на **3 %**).

4. Середній коефіцієнт виконання завдань складав **0,51** (порівняно з минулим роком не змінився); серед переможців змагань – **0,68** (не змінився); серед учасників змагань, які не стали переможцями, – **0,34** (збільшився на **0,01**).

5. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань виявилось найбільшим (0,54) в 11-му класі, найменшим (0,47) – у 10-му класі; *серед переможців* обласного етапу змагань: найбільшим – в 11-му класі (**0,72**), найменшим – у 10-му класі (**0,64**); *серед учасників, які не стали переможцями*: найбільшим – в 11-му класі (**0,54**), найменшим – у 10-му класі (**0,47**).

6. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань збільшився в 9-му (на **0,02**), 11-му (на **0,02**) класах; зменшився – у 10-му (на **0,04**) серед *переможців змагань* – збільшився у 9-му (на **0,06**) та 11-му (на **0,01**) класах; зменшився – у 10-му (на **0,03**) класі; *серед учасників, які не стали переможцями* – показник збільшився: у 9-му (на **0,02**) та 11-му класах (на **0,02**); зменшився – у 10-му класі (на **0,04**).

7. Найвищі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,8000 до 0,8900**) показали **9** учнів, які навчалися у ЗЗСО м. Куп'янська, Індустріального, Московського, Немишлянського, Слобідського, Шевченківського районів міста Харкова та Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради». Учні Куп'янського НВК «Школа-гімназія № 3» демонструють найвищі результати два роки поспіль.

8. Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,1100 до 0,1650**) показали **3** учні ЗЗСО Близнюківського, Куп'янського, Печенізького районів. Учні Мартівського ліцею (Печенізький район) демонструють найнижчі результати два роки поспіль.

9. Як і в попередні роки учасники олімпіади краще впорались із завданнями на репродуктивні види мовленнєвої діяльності, а писемне та усне продукування викликають складнощі у більшості школярів.

10. У порівнянні з минулим роком дещо погіршилися результати участі учнів Харківської області в IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з англійської мови. Протягом трьох років результативність є нестабільною, що свідчить про несистематичну роботу щодо підготовки обдарованих учнів до олімпіади.

Німецька мова

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *німецької мови* взяли участь **80** учнів (**83** – у 2018 році), що на **3,61 %** менше, ніж у минулому році.

Найбільша кількість учасників змагань (**12** учнів) серед районів (ОТГ, міст) області навчалася в закладах загальної середньої освіти Московського району міста Харкова

Переможцями стали **42** учнів, що складає **52,50 %** (**51,81 %** – у 2018 році) від загальної кількості учасників змагань. Це на **0,69 %** більше порівняно з 2018 роком.

Серед переможців **2** учні із **2-х** (**1** учень із **1-го** – у 2018 році) *сільських районів*, **1** із **1-го** (**3** із **2-х** – у 2018 році) *міста обласного значення*, **34** – із **7-ми** (**36** – із **8-ми** – у 2018 році) *районів міста Харкова*, **4** із **1-го** (**3** із **1-го**) ЗЗСО міської мережі (Комунальний заклад «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області»), **1** із **1-го** (**жоден** – у 2018 році) загальноосвітнього інтернатного закладу (Комунальний заклад «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»).

Переможцями стали учні Дергачівського та Чугуївського *районів області*, м. Куп'янська, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського *районів міста Харкова*.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні м. Куп'янська, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського районів міста Харкова.

Два роки поспіль серед *районів (міст, ОТГ) області* **найбільша** відносна кількість переможців (**10** учнів – у 2019 році, **9** учнів – у 2018 році) – у Московському *районі міста Харкова*. У 2019 році цей показник склав **83,33 %** (**90,00 %** – у 2018 році) від загальної кількості учасників із закладів загальної середньої освіти цього району.

По *закладах загальної середньої освіти* **найбільша** кількість переможців два роки поспіль – у Харківській гімназії № 23 (**10** учнів – у 2019 році; **10** – у 2018 році).

Слід зазначити, що два роки поспіль більшість переможців олімпіади склали учні ЗЗСО *районів міста Харкова та міської мережі* (Комунальний заклад «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області»): у 2019 році їх відносна кількість склала **90,48 %** (**90,70 %** – у 2018 році).

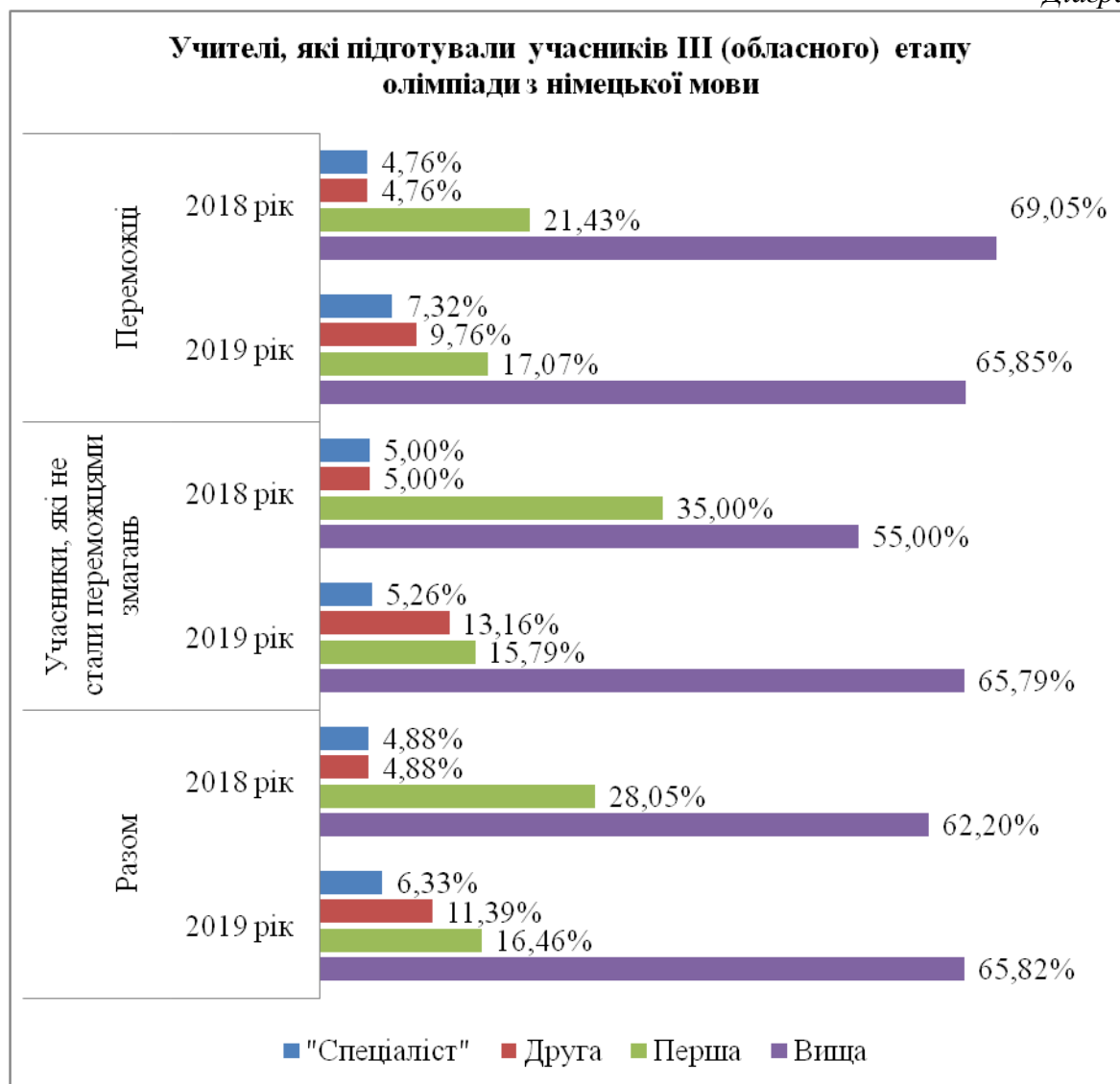
2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

У 2019 році, як і в минулому, більшість переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

Відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з *німецької мови* у 2019 році, дорівнювала **65,85 %**. Порівняно з минулим роком цей показник зменшився (на **3,20 %**).

Серед учителів, які підготували переможців, **кожен шостий** мав першу кваліфікаційну категорію. Це на **4,36 %** менше, ніж у 2018 році. Майже вдвічі збільшилася відносна кількість педагогічних працівників другої кваліфікаційної категорії (**9,76 %** – у 2019 році; **4,76 %** – у 2018 році). Незначний відсоток учителів, які підготували переможців у 2019 році (**7,32 %**) мали кваліфікаційну категорію «спеціаліст». Це на **2,56 %** більше, ніж у минулому році.

Серед педагогів, які підготували учасників змагань, що не стали переможцями, більшу частину (**65,79 %**) склали вчителі вищої кваліфікаційної категорії. У порівнянні з минулим роком їх кількість збільшилася (на **10,79 %**).

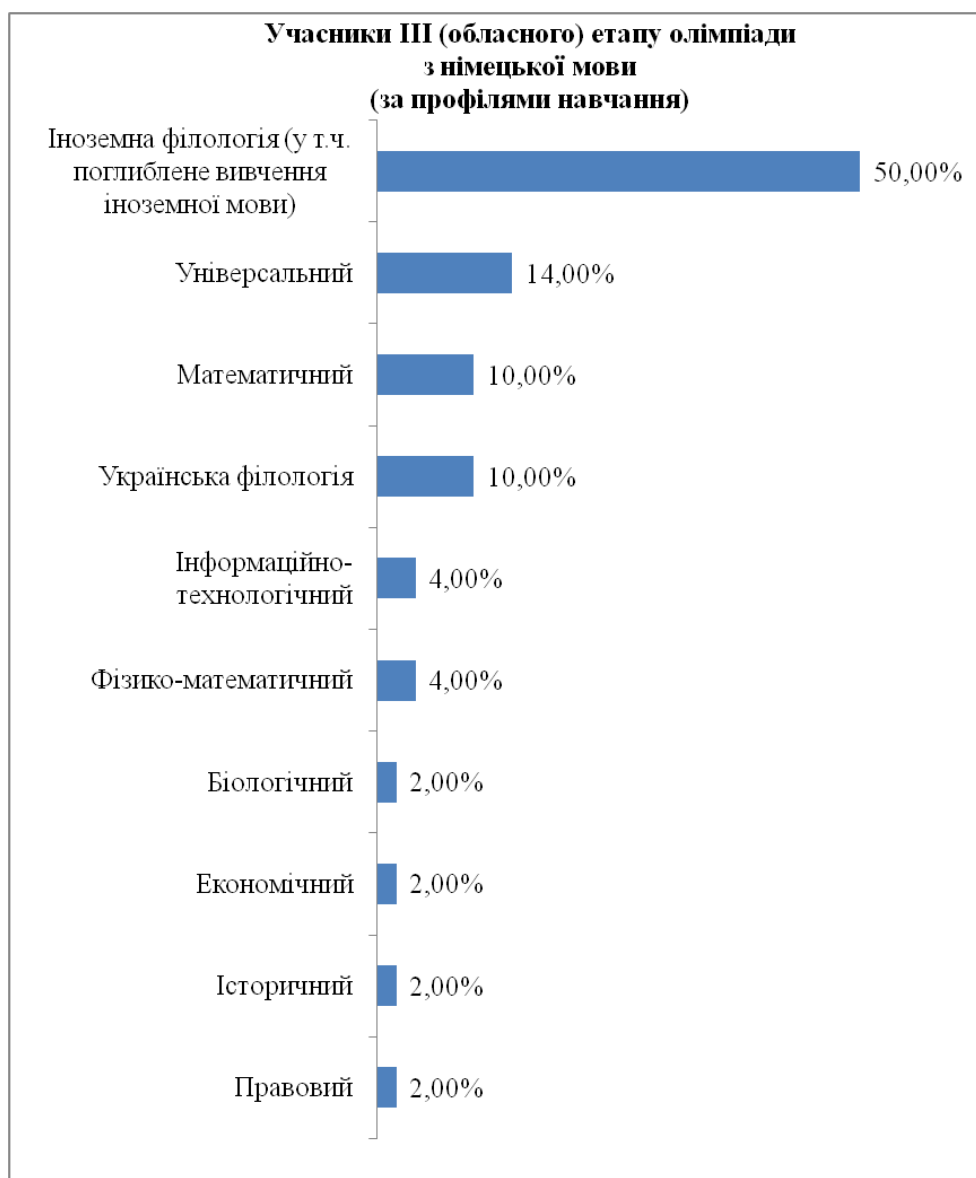
Майже вдвічі зменшилася кількість учителів першої кваліфікаційної категорії (**15,79 %** – у 2019 році; **35,00 %** – у 2018 році), **утричі зменшився** відсоток педагогів другої кваліфікаційної категорії (**13,16 %** – у 2019 році; **5,00 %** – у 2018 році), **майже не змінився** – відсоток педагогів кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (**5,26 %** – у 2019 році; **5,00 %** – у 2018 році).

2.2. За профілями навчання

У III (обласному) етапі олімпіади з *німецької мови* в 2019 році взяли участь **50** (**58** – у 2018 році) учнів 10-11-х класів.

Із них переможцями стали **27** учнів (**30** – у 2018 році).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіади за профілями навчання поданий на діаграмі 2.

У III (обласному) етапі олімпіади з **німецької мови** взяли участь учні класів *іноземної філології (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), української філології, універсального, математичного, фізико-математичного, економічного, біологічного, інформаційно-технологічного, історичного, правового* профілів навчання.

Найбільша кількість учасників (**50,00 %** від загальної кількості переможців серед учнів 10-11-х класів, які брали участь в обласному етапі змагань) навчалася в класах *іноземної філології (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови)*. Порівняно з минулим роком відсоток таких школярів **зменшився** (на **1,72 %**). Майже **кожен сьомий** учасник (**14,00 %**) навчався в класі *універсального* профілю; **кожен десятий** – *математичного (10,00 %)* та *української філології (10,00 %)*.

Незначну кількість (до **4 %**) склали учні класів *інших профілів* навчання.

Переможцями олімпіади стали учні класів *іноземної філології (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), математичного, універсального, фізико-математичного, економіко-правового* профілів навчання (діаграма 3).

Діаграма 3

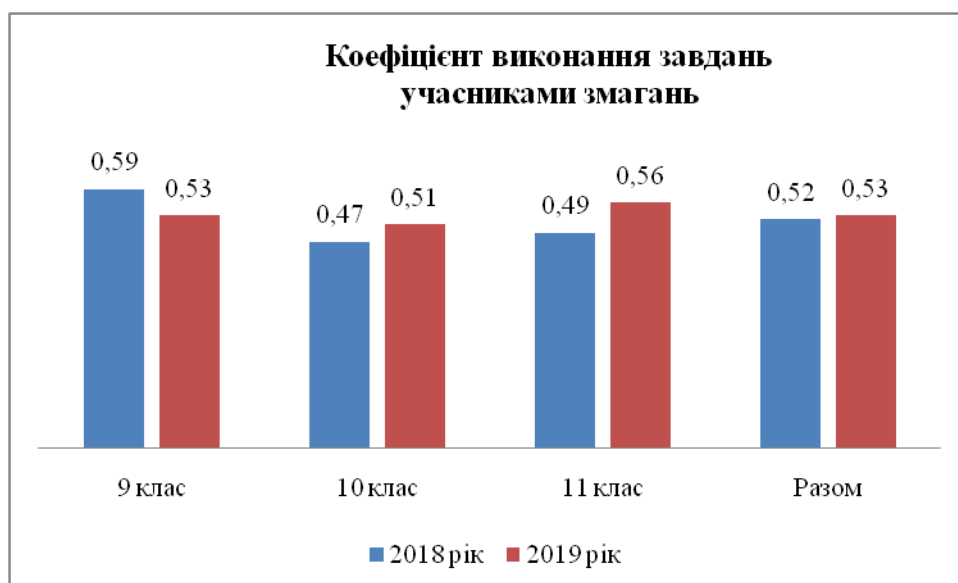
Серед переможців змагань найбільшу кількість (**55,56 %**) склали учні, які навчалися в класах *іноземної філології (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови)*. Це на **5,56 %** менше, ніж у 2018 році. **Кожен сьомий** учасник обласного етапу олімпіади – учень класу *математичного* профілю навчання (**14,81 %**).

Незначна кількість старшокласників (**до 8 %**) навчалася за *іншими профілями* навчання (діаграма 3).

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів, отриманої всіма учасниками змагань) склав **0,53** (**0,52** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник збільшився (на **0,01**)– *діаграма 4*.

Діаграма 4

У 2019 році коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (**0,56**) в 11-му класі; найменшим (**0,51**) – у 10-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився у 10-му (на **0,04**), 11-му (на **0,07**) класах; зменшився – у 9-му класі (на **0,06**).

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з *німецької мови* в 2019 році складав **від 0,5230 до 0,8824**. Його значення за класами подано в *таблиці 1*.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з німецької мови

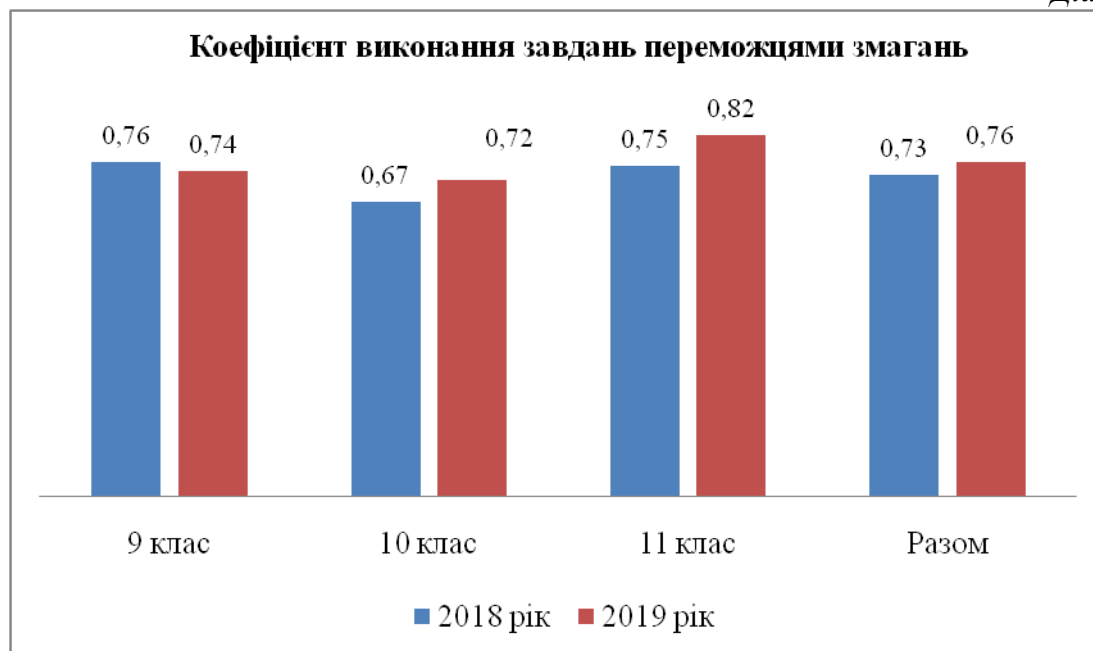
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
9 клас	0,6450	0,8800	0,6033	0,9293
10 клас	0,5230	0,8621	0,6141	0,9076
11 клас	0,5765	0,8824	0,6882	0,9353

Найвищим (**0,9353**) коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань був у 11-му класі, найнижчим (**0,6033**) – у 9-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився у всіх паралелях: у 9-му класі – на **0,0493**, 10-му – на **0,0455**, 11-му – на **0,0529**.

Значення коефіцієнта виконання завдань за класами подано на *діаграмі 5*.

Діаграма 5

Середнє значення показника складало **0,76**, що на **0,03 більше**, ніж у минулому році. Найбільшим (**0,82**) воно виявилось в 11-му класі, найменшим (**0,72**) – у 10-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 10-му (на **0,05**) та 11-му (на **0,07**) класах; зменшився (на **0,02**) – у 9-му класі.

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з *німецької мови*, які не стали переможцями, подані в *таблиці 2*.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з німецької мови, які не стали переможцями

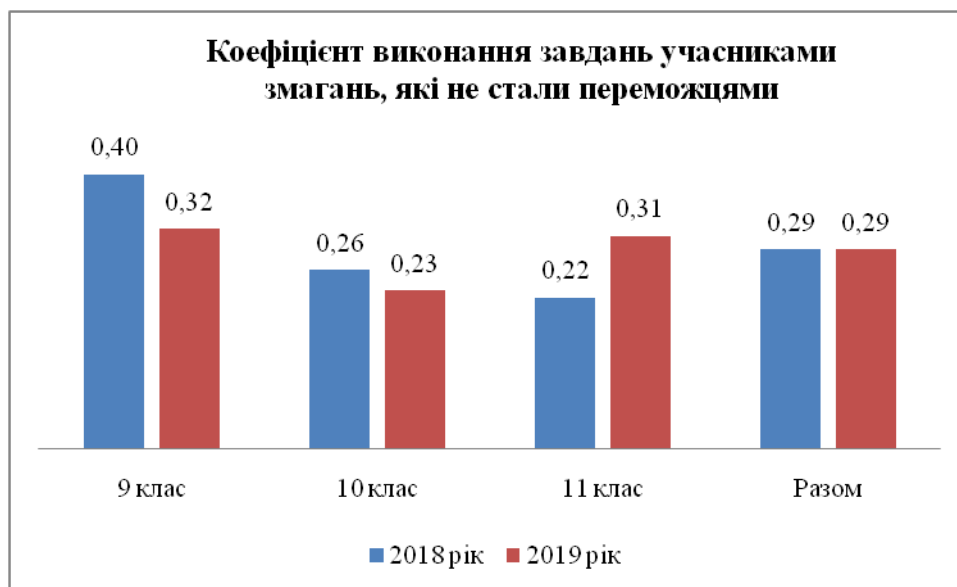
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
9 клас	0,2350	0,6200	0,1848	0,4185
10 клас	0,1379	0,3333	0,0978	0,3370
11 клас	0,1000	0,4000	0,1765	0,6412

Найвищим (0,6412) у 2019 році цей показник виявився в 11-му класі, найнижчим (0,1848) – в 11-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед учасників, які не стали переможцями, збільшився в 10-му (на **0,0037**) та 11-му (на **0,2412**) класах; зменшився – у 9-му класі (**0,2015**).

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з *німецької мови*, які не стали переможцями, подані на *діаграмі б*.

Діаграма б

Два роки поспіль середнє значення показника складало **0,29**. Найбільшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, (**0,32**) був у 9-му класі, найменшим (**0,23**) – у 10-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник зменшився в 9-му (на **0,08**) та 10-му (на **0,03**); збільшився – в 11-му класі (на **0,09**).

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,8098** до **0,9353**) показали **17** учнів, серед яких школярі Харківської гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», Харківської гімназії № 23 (4 учні), Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія, Харківської СШ I-III ст. № 93 імені В.В. Бондаренка, Харківської гімназії № 116, Харківської СШ I-III ст. № 134 (2 учні), Харківської СШ I-III ст. № 156, Харківської СШ I-III ст. № 162 (3 учні), Харківської гімназії № 169, Харківського технічного ліцею № 173, Комунального закладу «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області».

Учні Харківської гімназії № 23, Харківської СШ I-III ст. № 134, Харківської СШ I-III ст. № 156, Харківського технічного ліцею № 173, Комунального закладу «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області» такі результати демонструють протягом двох років.

Слід зазначити, що в минулому році найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,8000** до **0,0,8824**) показали **12** учнів.

Найнижчий результат (коефіцієнт виконання завдання складав **0,0978**) показав **1** учень (**1,25 %** від загальної кількості учасників) із Добровільської ЗОШ I-III ступенів (Близнюківський район).

У минулому році найнижчий результат відповідав коефіцієнту виконання завдань **0,1000**. Його показав **1** учень (**1,20 %** від загальної кількості учасників) Оскільського НВК (Оскільська ОТГ).

3. Аналіз виконання завдань учасниками III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з німецької мови

У 2018/2019 н.р. олімпіада з німецької мови проходила у два тури (I – аудіювання, письмо, читання; II – говоріння).

Із метою максимального наближення формату проведення III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з іноземних мов до формату IV етапу завдання III етапу складені відповідно до вимог фінального етапу олімпіади.

Під час проведення конкурсних випробувань олімпіади серед учнів 9–11 класів закладів загальної середньої освіти, як і в минулому році, визначався рівень сформованості мовленнєвих компетенцій із чотирьох аспектів мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, письма й говоріння.

Тексти для аудіювання подавалися в аудіозапису. Завдання з аудіювання складались із логічно завершених текстів для сприйняття на слух і тестових завдань до них. Тексти для аудіювання були підбрані з автентичних джерел. Учасники мали обрати той варіант відповіді, що, на їхню думку, найбільше відповідав змісту почутого тексту. Після закінчення туру роботи збиралися, кодувалися та перевірялися.

Завдання з читання складались з декількох текстів для читання, до кожного з яких ставилися запитання. Тестові завдання складались із запитань, до яких пропонувалося по декілька варіантів відповідей. Учні обирали той, що, на їх думку, відповідає змісту прочитаного тексту, і мали зробити відповідну позначку в бланку для відповіді.

Письмове завдання складалося із запропонованих двох проблемних тем, із яких учні мали обрати одну й прокоментувати її в письмовій формі. Творча письмова робота орієнтована на коло інтересів учасників, спонукає їх до письмового висловлення життєвої та громадянської позиції, ставлення до тих чи інших фактів або осмислення певних проблемних ситуацій.

Конкурсне завдання з говоріння складалося в кожному класі з проблемних ситуацій спілкування. Учні мали нагоду обрати з трьох ситуацій одну й після короткої (1 хв.) підготовки повинні були висловитись, реалізуючи комунікативну спрямованість спілкування, тобто не обмежуючись монологічним висловлюванням, а стимулюючи спілкування з членами журі. Кількість балів, що відповідала рівню відповідної компетенції, визначалася та вносилося до протоколу після бесіди з учасником й обговорення журі.

Аналізуючи виконання завдань I туру олімпіади з **німецької мови** (аудіювання), можна зробити висновок, що 86% учасників олімпіади сприймають німецьку мову на слух на високому та достатньому рівнях. Але 14% учнів не розуміють загальний зміст почутого тексту в повному обсязі, що свідчить про їх недостатній словниковий запас і відсутність досвіду роботи з аутентикою. Запитання, що містять прямі твердження, не викликають проблем в учасників олімпіади.

II тур (читання) засвідчив, що 91% учнів розуміють загальний зміст прочитаного, уміють диференціювати інформацію. Решта учасників мають труднощі при співставленні фактів і виокремленні деталей тексту, що є показником відсутності досвіду роботи учнів із такими видами завдань. 9% учасників олімпіади з німецької мови не зрозуміли зміст текстів, що свідчить про їх невміння інтерпретувати інформацію.

III тур – написання твору (писемне мовлення) – показав, що витримали структуру твору лише 68% учнів. Обсяг творчих робіт відповідав вимогам навчальних програм. У своїх роботах учасники використали лексику, кліше та ідіоматичні звороти до запропонованих тем.

Але учнями було допущено ряд типових орфографічних і граматичних помилок: неправильний порядок слів у підрядних та сурядних реченнях, керування дієслів, кон'юнктив, відмінювання прикметників та іменників, використання часових форм дієслів. Результати аналізу виконання творчої письмової роботи свідчать про те, що більшість учнів мають бідний лексичний запас, не вміють структурувати свої думки.

Під час говоріння (IV тур) не всі учасники розкрили зміст обраної ними теми, лексична насиченість усного мовлення школярів не завжди відповідала вимогам програми. Рівень власного спонтанного висловлювання думок є відносно високим у всіх учасників, які брали участь у другому турі олімпіади.

Типові помилки під час усного мовлення та письма:

- узгодження часів;
- недостатня лексична насиченість;
- недостатня повнота розкриття змісту.
- уживання присвійних займенників і присвійного відмінка іменників;
- неправильне вживання інфінітивних конструкцій;
- неузгодженість прикметників з іменниками;
- порядок слів у реченні;
- порядок слів при вживанні непрямої мови;
- відсутність зв'язувальних конструкцій у висловах;
- нечітко виражена структура творчої письмової роботи;
- нелогічне поєднання ідей;
- уживання артиклів, зокрема з власними назвами.

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади з німецької мови

Посилення підготовки учнів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з німецької мови на всіх рівнях дало змогу значно підвищити показники виступу команди Харківської області на IV етапі. У 2018/2019 н.р. в цьому етапі брали участь учні 9–11-х класів.

Результативність участі школярів Харківщини на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з німецької мови у 2018/2019 навчальному році представлена в таблиці 3:

Таблиця 3

Результативність участі команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з німецької мови у 2018/2019 н.р.

№ з/п	Учень	Клас навчання	Навчальний заклад	Район	Результат
1.	Батозський Владислав	9	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 162 Харківської міської ради Харківської області	Новобаварський	I
2.	Овчарова Стефані Тігсту	10	Харківська гімназія №23 Харківської міської ради Харківської області	Московський	III
3.	Нечитайло Ілля	10	Комунальний заклад "Харківська гімназія №169 Харківської міської ради Харківської області"	Шевченківський район м.Харкова	учасник

4.	Касьяненко Лада	11	Харківська гімназія №23 Харківської міської ради Харківської області	Шевченківський район м.Харкова	III
5.	Мілаш Олексій	11	Харківська гімназія №116 Харківської міської ради Харківської області	Московський	III

Переможці IV етапу олімпіади з німецької мови відвідували відбірково-тренувальні збори із підготовки до цього етапу змагань. Ефективність проведення тренувальних зборів – безперечна. Як видно із представленої таблиці, із 5 учасників олімпіади з німецької мови 4 посіли призові місця.

Висновки

1. Значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з *німецької мови* протягом двох років складають учні закладів загальної середньої освіти районів міста Харкова та міської мережі (90 %). Порівняно з минулим роком відносна кількість переможців майже не змінилася.

2. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готують учителів вищої кваліфікаційної категорії. Відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади, порівняно з минулим роком зменшилася (на 3 %) та склала 66 %.

3. Серед учнів 10-11-х класів, які взяли участь в обласному етапі олімпіади з *німецької мови*, більшість (50 %) навчалася в класах іноземної філології (у т.ч. з поглибленим вивченням іноземної мови). Учні цього профілю навчання склали переважну більшість переможців змагань (56 % від загальної кількості переможців). Порівняно з минулим роком цей показник зменшився (на 4 %).

4. Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від 0,8098 до 0,9353) показали 17 учнів, серед яких школярі Харківської гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», Харківської гімназії № 23 (4 учні), Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківської СШ I-III ст. № 93 імені В.В. Бондаренка, Харківської гімназії № 116, Харківської СШ I-III ст. № 134 (2 учні), Харківської СШ I-III ст. № 156, Харківської СШ I-III ст. № 162 (3 учні), Харківської гімназії № 169, Харківського технічного лицю № 173, Комунального закладу «Харківський університетський лицей Харківської міської ради Харківської області».

5. Найнижчий результат (коефіцієнт виконання завдання складав 0,0978) показав 1 учень (1,25 % від загальної кількості учасників) Добровільської ЗОШ I-III ступенів (Близнюківський район).

6. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році складав 0,53 (порівняно з минулим роком збільшився на 0,01); серед переможців змагань – 0,76 (збільшився на 0,03); серед учасників змагань, які не стали переможцями, – 0,29 (не змінився).

7. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань у 2019 році виявилось найвищим (0,56) в 11-му класі; найнижчим (0,51) – у 10-му класі; серед переможців обласного етапу змагань: найбільшим (0,82) – в 11-му класі, найменшим (0,72) – у 10-му класі; серед учасників, які не стали переможцями: найвищим (0,32) – у 9-му класі, найменшим (0,23) – у 10-му класі.

8. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань збільшився у 10-му (на 0,04), 11-му (на 0,07) класах; зменшився – у 9-му класі (на 0,06); серед переможців змагань – збільшився в 10-му (на 0,05) та 11-му (на 0,07) класах; зменшився (на 0,02) – у 9-му класі; серед учасників, які не стали переможцями, – зменшився в 9-му (на 0,08) та 10-му (на 0,03); збільшився – в 11-му класі (на 0,09).

Французька мова

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *французької мови* взяв участь **41** учень (**46** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком кількість учасників олімпіади зменшилася (на **10,87 %**).

Найбільша кількість учасників змагань (**10** навчався в закладах загальної середньої освіти Шевченківського району міста Харкова).

Переможцем став **21** учень (**24** – у 2018 році), що складає **51,22%** від загальної кількості учасників змагань. Це на **0,95% менше**, ніж у минулому році.

Такі учні навчалися в **1-му (жодному – у 2018 році) сільському районі, 6-ти (6-ти – у 2018 році) районах міста Харкова та 1-му (1-му – у 2018 році) ЗЗСО міської мережі**.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні закладів загальної середньої освіти Індустріального, Київського, Новобаварського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського *районів міста Харкова*.

Два роки поспіль найбільша кількість переможців (**10** учнів – у 2019 році; **14** учнів – у 2018 році) у Шевченківському *районі міста Харкова*. Вона складає **47,62 %** від загальної кількості переможців (**54,31 %** – у 2018 році) та **100,00 % (93,33 % – у 2018 році)** від загальної кількості учнів Шевченківського *району міста Харкова*, які взяли участь у змаганнях.

Учні, які стали переможцями змагань, навчалися у Солоницівському ліцеї № 1 (Дергачівський район), Харківській гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківській СШ I-III ст. № 108, Харківській СШ I-III ст. № 109, Харківській СШ I-III ст. № 119, Харківській СШ I-III ст. № 162, Харківській СШ I-III ст. № 166 «Вертикаль», Комунальному закладі «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області».

Слід зазначити, що найбільша кількість переможців два роки поспіль – у Харківській СШ I-III ст. № 109 (**10** учнів – у 2019 році; **13** – у 2018 році). У 2019 році їх відносна кількість складала **47,62 %** від загальної кількості переможців (**54,31 %** – у 2018 році).

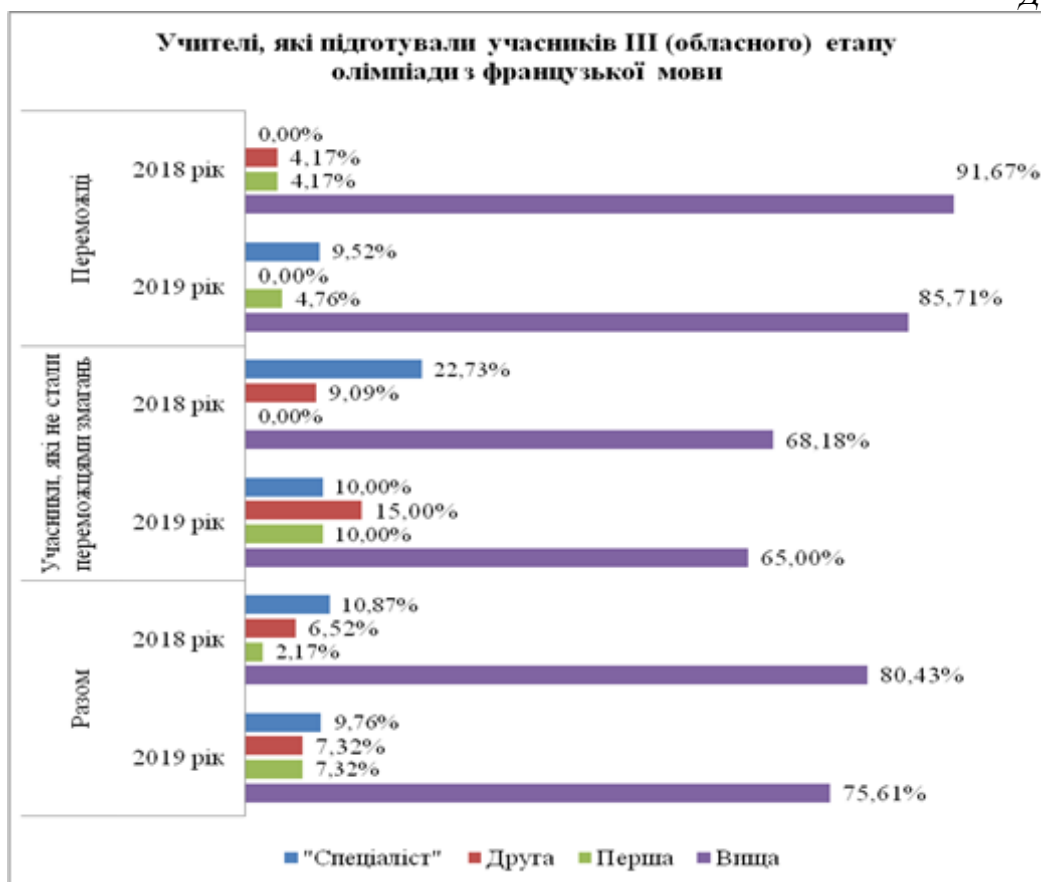
Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіади з *французької мови* здобувають учні Харківській гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківської СШ I-III ст. № 108, Харківської СШ I-III ст. № 109, Харківської СШ I-III ст. № 119, Харківської СШ I-III ст. № 162, Харківської СШ I-III ст. № 166 «Вертикаль», Комунального закладу «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Протягом двох років переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували переважно вчителі вищої кваліфікаційної категорії. При цьому відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з *французької мови* в 2019 році, складав **85,71 %**. Це на **5,95 % менше**, ніж у минулому році.

Порівняно із минулим роком майже не змінилася кількість учителів першої кваліфікаційної категорії, які підготували учасників, що здобули перемогу в змаганнях (**4,76 %** – у 2019 році, **4,17 %** – у 2018 році). Разом із тим серед педагогів, які підготували переможців, відсутні фахівці другої кваліфікаційної категорії (**4,17%** – у 2018 році). Серед учителів, які підготували переможців у 2019 році, були педагоги кваліфікаційної категорії «спеціаліст». Їх відносна кількість дорівнювала **9,52 %**.

Серед учителів, які підготували учасників, що не стали переможцями обласного етапу змагань, **65,00 %** – фахівці вищої кваліфікаційної категорії. Це на **3,18 % менше**, ніж у 2018 році. **Майже вдвічі зменшилася** відносна кількість учителів кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (**10,00%** – у 2019 році; **22,73 %** – у 2018 році); водночас **збільшився** відсоток фахівців другої кваліфікаційної категорії (**15,00 %** – у 2019 році; **9,09 %** – у 2018 році). У 2019 році серед вчителів, які підготували учасників, які не стали переможцями, були фахівці першої кваліфікаційної категорії. Їх відносна кількість дорівнювала **10,00 %** – *діаграма 1*.

2.2. За профілями навчання

У III (обласному) етапі олімпіади з *французької мови* в 2019 році брали участь **24 (30 – у 2018 році)** учнів 10-11-х класів.

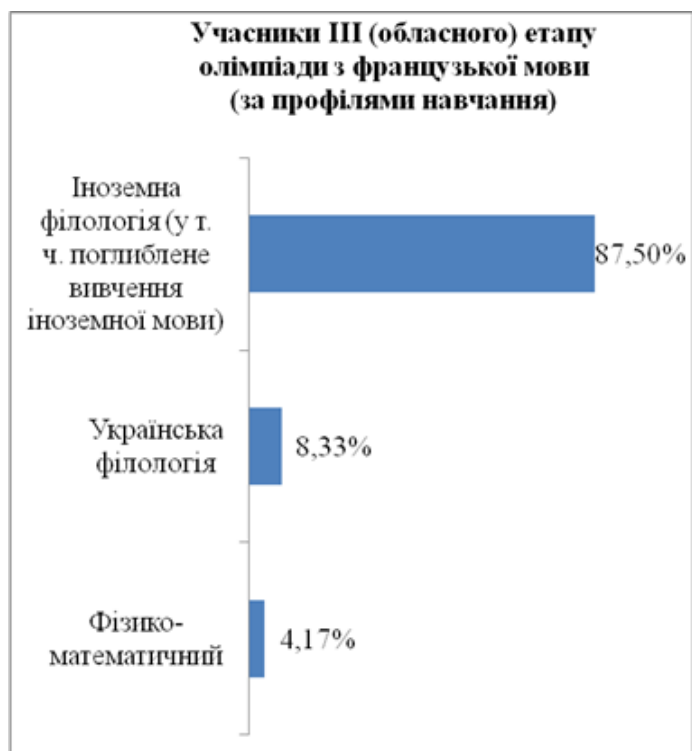
Із них переможцями стали **12** учнів (**16 – у 2018 році**).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіад за *профілями навчання* поданий на *діаграмі 2*.

У III (обласному) етапі олімпіади з *французької мови* взяли участь учні класів *іноземної філології (в т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), української філології, фізико-математичного* профілів навчання. Переважна більшість із них (**87,50 %**) – учні класів *іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови)*, що на **0,83 %** більше, ніж у минулому році.

Незначна кількість учасників олімпіади навчалася у класах *української філології (8,33 %)* та за *фізико-математичним* профілем (**4,17 %**).

Діаграма 2

Переможцями стали учні класів *іноземної філології* (в т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), *української філології*, *фізико-математичного* профілів навчання (діаграма 3).

Діаграма 3

Понад **83 %** учнів 10-11-х класів, які здобули перемогу в змаганнях, навчалися в класах *іноземної філології* (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної філології). Незначна кількість переможців – учні класів *фізико-математичного* профілю (**8,33 %**) та *української філології* (**8,33 %**).

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів всіма учасниками змагань) склав **0,55** (**0,62** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник зменшився (на **0,07**) – *діаграма 4*.

Діаграма 4

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (**0,56**) у 10-му та 11-му класах; найменшим (**0,53**) – у 9-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник зменшився в усіх паралелях класів: у 9-му класі – на **0,09**, 10-му – на **0,07**, 11-му – на **0,05**.

Значення коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з *французької мови* в 2019 році подані в таблиці 1.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з *французької мови*

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
9 клас	0,6421	0,8842	0,4684	0,8579
10 клас	0,6263	0,7947	0,5632	0,8316
11 клас	0,6421	0,8553	0,5737	0,7789

Найвищим (**0,8579**) коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань був у 9-му класі, найнижчим (**0,4684**) – також у 9-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився в 10-му класі (на **0,0369**); зменшився – у 9-му (на **0,0263**) та 11-му (на **0,0764**) класах. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань переможцями за класами подані на *діаграмі 5*.

Середнє значення показника складало **0,69**, що на **0,04 менше**, ніж у минулому році. Найбільшим (0,69) воно виявилось у 11-му класі, найменшим (0,66) – у 9-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник зменшився в усіх паралелях класів: у 9-му – на **0,07**, 10-му – на **0,04**, 11-му – на **0,04**.

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з **французької мови**, які не стали переможцями, подані в *таблиці 2*.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з французької мови, які не стали переможцями

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
9 клас	0,2842	0,6316	0,3184	0,4526
10 клас	0,2105	0,6158	0,2684	0,5474
11 клас	0,2368	0,6211	0,1842	0,5579

Найвищим (0,5579) цей показник виявився в 9-му класі, найнижчим (0,1842) – також у 9-му класі.

Порівняно з минулим роком коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, зменшився в усіх паралелях класів: у 9-му – на **0,1790**, 10-му – на **0,0684**, 11-му – на **0,0632**.

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з **французької мови**, які не стали переможцями, подані на *діаграмі 6*.

Діаграма 6

Середнє значення показника складало **0,42 (0,50** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком воно зменшилося (на **0,08**).

Найбільшим (0,45) середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, був у 10-му класі, найменшим (0,38) – у 9-му класі. Порівняно з минулим роком цей показник зменшився в усіх паралелях класів: у 9-му класі – на **0,12**, 10-му – на **0,07**, 11-му – на **0,04**.

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,8053** до **0,8842**) показали **3** учні Харківської СШ І-ІІІ ст. № 109.

У минулому році найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань становив від **0,8053** до **0,8842**) продемонстрували **4** учасники, серед яких учні Харківської СШ І-ІІІ ст. № 109 (**3** учні) та Харківської СШ І-ІІІ ст. № 108 (**1** учень).

3. Аналіз виконання завдань учасниками ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з французької мови

У 2018/2019 н.р. ІІІ етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з французької мови проходила в один тур.

Завдання цього етапу були складені відповідно до вимог ІV етапу олімпіади. Рівень сформованості мовленнєвих компетенцій визначався з чотирьох аспектів мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, письма й говоріння.

Тексти для аудіювання подавалися в аудіозапису. Завдання з аудіювання складались із текстів для сприйняття на слух і тестових завдань до них. Учасники мали обрати той варіант відповіді, що, на їхню думку, був правильним.

Завдання з читання складались з декількох текстів для читання, до кожного з яких ставилися запитання.

Письмове завдання складалося із запропонованих трьох проблемних тем, із яких учні мали обрати одну й прокоментувати її в письмовій формі.

Конкурсне завдання з говоріння складалося в кожному класі з проблемних ситуацій спілкування. Учні мали нагоду обрати з трьох ситуацій одну й після короткої підготовки повинні були висловитись, не обмежуючись монологічним висловлюванням, а стимулюючи спілкування з членами журі.

83% учасників олімпіади сприймають французьку мову на слух на високому та достатньому рівнях, що свідчить про достатній словниковий запас учасників і систематичне виконання тестів з аудіювання.

З видом роботи «Читання» учні спеціалізованих шкіл впоралися на 85%, що є показником високого рівня підготовки цих школярів до змагань. Для учнів загальноосвітніх шкіл як міста Харкова, так і районів області цей вид роботи був досить складним, що свідчить про несистематичне виконання вправ такого типу.

При написанні творчої письмової роботи учасники використали лексику, кліше та ідіоматичні звороти до запропонованих тем. Здебільшого структуру творів було витримано. Але разом із цим учні припустилися таких типових орфографічних і граматичних помилок:

- відсутність переконливої аргументації;
- неправильне вживання граматичних часів;
- стилістично неправильне вживання слів;
- недостатня лексична насиченість;
- неузгодженість прикметників з іменниками;
- неправильне вживання артиклів;
- нечітко виражена структура творчої письмової роботи;
- нелогічне поєднання ідей;
- нелогічне поєднання ідей;
- відсутність переконливої аргументації;
- невідповідність уживаної лексики стилю письмового повідомлення;
- неправильна побудова складних речень.

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади з французької мови

Результативність виступу школярів Харківщини на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з французької мови представлена в таблиці 3:

Таблиця 3

Результативність участі команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з французької мови у 2017/2018 н.р.

№ з/п	Учень	Клас навчання	Клас виступу	Навчальний заклад	Район	Результат
1.	Довгалюк Ксенія	9	9	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів №109 Харківської міської ради Харківської області	Шевченківський район м.Харкова	III
2.	Заварзін Андрій	10	10	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів №109 Харківської міської ради Харківської області	Шевченківський район м.Харкова	III

Усі учасники олімпіади з французької мови стали переможцями, що свідчить про системну й систематичну роботу з філологічно обдарованими учнями вчителів французької мови.

Висновки

1. Значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з *французької мови* протягом двох років складають учні Харківської СШ I-III ст. № 109 (**48 %** від загальної кількості переможців у 2019 році; **54 %** – у 2018 році).

2. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готують учителі вищої кваліфікаційної категорії. Причому відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади в 2019 році, порівняно з минулим роком зменшилася (на **6 %**) та склала **86 %**.

3. Переважна більшість учнів, які взяли участь в обласному етапі олімпіади з *французької мови*, (**87 %**) та учнів, які здобули перемогу (**83 %**), навчалися в класах іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної філології).

4. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році склав **0,55** (порівняно з минулим роком зменшився на **0,07**); серед переможців змагань – **0,69** (зменшився на **0,04**); серед учасників змагань, які не стали переможцями, – **0,42** (зменшився на **0,08**).

5. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань виявилось найбільшим (**0,56**) у 10-му та 11-му класах; найменшим (**0,53**) – у 9-му класі; серед переможців обласного етапу змагань: найбільшим (**0,69**) – у 11-му класі, найменшим (**0,66**) – у 9-му класі; серед учасників, які не стали переможцями: найбільшим (**0,45**) – у 10-му класі, найменшим (**0,38**) – у 9-му класі.

6. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань зменшився в усіх паралелях класів: у 9-му класі – на **0,09**, 10-му – на **0,07**, 11-му – на **0,05**; серед переможців змагань показник зменшився в усіх паралелях класів: у 9-му – на **0,07**, 10-му – на **0,04**, 11-му – на **0,04**; серед учасників, які не стали переможцями, – зменшився в усіх паралелях класів: у 9-му класі – на **0,12**, 10-му – на **0,07**, 11-му – на **0,04**.

7. Протягом двох років найкращі результати показують учні Харківської СШ I-III ст. № 109 (**3** учні – у 2019 році при коефіцієнті виконання завдань становив від **0,8053** до **0,8842**); **4** учні – у 2018 році (коефіцієнт виконання завдань склав від **0,8053** до **0,8842**).

Іспанська мова

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *іспанської мови* взяли участь **8** (**12** – у 2018 році) учнів 9-11-х класів, що на **33,33 %** менше, ніж у 2018 році. Усі учасники олімпіади – учні Харківської СШ I-III ст. № 17.

Переможцями стали **4** (**5** – у 2018 році) учнів, що становить **50,00 %** від загальної кількості учасників (**41,67 %** – у 2018 році).

Середній коефіцієнт виконання завдань (частка від максимально можливої кількості балів всіма учасниками змагань) у 2019 році склав **0,67** (**0,67** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник не змінився – *діаграма 1*.

Найбільшим (**0,76**) коефіцієнт виконання завдань був у 10-му класі, найменшим (**0,57**) – в 11-му класі. Порівняно з минулим роком цей показник збільшився у 9-му (на **0,12**), 10-му (на **0,11**) класах; зменшився – в 11-му класі (на **0,08**).

Середній коефіцієнт виконання завдань *учасниками, які стали переможцями змагань*, склав **0,73** (**0,75** – у 2018 році), що на **0,02** менше, ніж у минулому році. Найбільшим (**0,81**) він виявився у 9-му класі (у минулому році – у 10-му класі – **0,88**); найменшим (**0,81**) – в 11-му класі (у минулому році – в 11-му класі – **0,73**).

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань *учасниками, які стали переможцями змагань*, зменшився (на **0,07**); найнижчий – збільшився (на **0,08**).

Середній коефіцієнт виконання завдань *учасниками, які не стали переможцями змагань*, склав **0,62** (**0,62** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник не змінився.

Найбільшим (**0,73**) він виявився у 10-му класі (у минулому році – у 9-му класі – **0,66**); найменшим (**0,53**) – в 11-му класі (у минулому році – у 10-му класі – **0,55**).

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань *учасниками, які не стали переможцями змагань*, збільшився (на **0,07**); найнижчий – зменшився (на **0,02**).

2. Аналіз виконання завдань учасниками III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з іспанської мови

За результатами аналізу виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з іспанської мови можна зробити такі висновки: жоден учень не набрав максимальної кількості балів; *типовими недоліками є* низький рівень володіння формами та

управлінням дієслів, неправильний порядок слів у реченнях, узгодження часів у непрямій мові, неуважне вживання родів іспанських іменників, малий лексичний запас, недостатній обсяг творів та усного висловлювання. Слід зазначити, що під час спілкування із членами журі учасники дуже активно реагували на запитання та із задоволенням підтримували бесіду.

3. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади з іспанської мови

Результативність виступу школярів на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з іспанської мови представлена в таблиці 1.

Таблиця 1

Результативність участі команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з іспанської мови у 2018/2019 н.р.

№ з/п	П.І.Б учня	Клас навчання	Клас виступу	Навчальний заклад	Район	Результат виступу на олімпіаді
1.	Сарибекян Вазген	10	10	Харківська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №17 Харківської міської ради Харківської області	Київський	учасник

Зазначені показники свідчать про несистематичну роботу вчителів щодо підготовки школярів до олімпіади.

Висновки

1. У III (обласному) етапі олімпіади з *іспанської мови* у 2019 році взяли участь 8 учнів Харківської СШ І-ІІІ ст. № 17 (12 – у 2018 році).

2. Переможцями стали 4 (5 – у 2018 році) учнів, що становить 50 % від загальної кількості учасників (42 % – у 2018 році).

3. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році становив 0,67; серед переможців змагань – 0,73; серед учасників змагань, які не стали переможцями, – 0,62.

4. Найбільшим (0,81) коефіцієнт виконання завдань учасниками, які стали переможцями змагань, виявився у 9-му класі найменшим – в 11-му класі (0,81); серед учасниками, які не стали переможцями змагань – найбільшим (0,73) – у 10-му класі; найменшим – в 11-му класі (0,53).

5. Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань учасниками, які стали переможцями змагань, зменшився (на 0,07); найнижчий – збільшився (на 0,08); найвищий коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями змагань, збільшився (на 0,07); найнижчий – зменшився (на 0,02).

Мова іврит та єврейська література

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *мови іврит та єврейської літератури* взяли участь **9** (**12** – у 2018 році) учнів, що на **25,00 % менше**, ніж у минулому році.

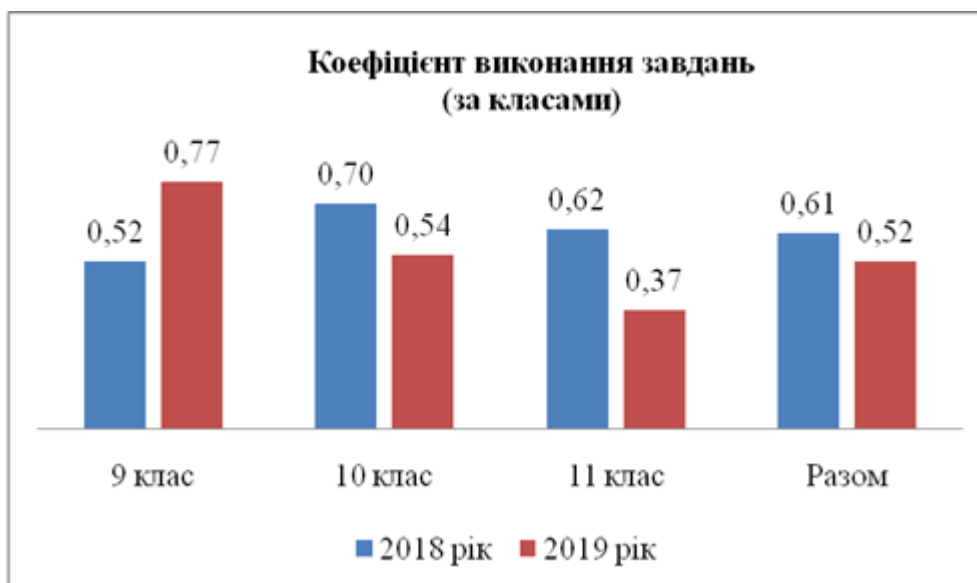
Усі учасники олімпіади – учні Харківської СШ I-III ст. № 170.

Переможцями стали **5** (**7** – у 2018 році) учнів, що становить **55,55 %** від загальної кількості учасників змагань (**58,33 %** – у 2018 році). Це на **2,78 % менше**, ніж у минулому році.

Два роки поспіль усі учні 10-11-х класів, які взяли участь у змаганнях, навчалися в класах із поглибленим вивченням івриту.

Середній коефіцієнт виконання завдань (частка від максимально можливої кількості балів всіма учасниками змагань) склав **0,52** (**0,61** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник зменшився (на **0,09**) – діаграма 1.

Діаграма 1

Середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (**0,77**) у 9-му класі, найменшим (**0,37**) – в 11-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник зменшився у 10-му (на **0,16**) та 11-му (на **0,25**) класах; збільшився (на **0,25**) – у 9-му класі.

Середній коефіцієнт виконання завдань учасниками, які стали переможцями змагань, склав **0,69** (**0,75** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник зменшився (на **0,06**).

Найвищим (**0,92**) він виявився у 9-му класі, найнижчим (**0,54**) – у 10-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань учасниками, які стали переможцями змагань, зменшився (на **0,03**), найменший – збільшився (на **0,15**).

Середній коефіцієнт виконання завдань учасниками, яку не стали переможцями змагань, склав **0,31** (**0,38** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник зменшився (на **0,07**).

Найвищим (**0,66**) він виявився у 9-му класі, найнижчим (**0,10**) – в 11-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями змагань, зменшився (на **0,19**), найменший – збільшився (на **0,18**).

Середнє значення показника складало **0,77** (**0,92** – у 2018 році), що на **0,15 менше**, ніж у минулому році.

Аналіз виконання завдань учасниками III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з мови іврит та єврейської літератури

Під час проведення конкурсних випробувань олімпіади серед учнів 9–11 класів закладів загальної середньої освіти визначався рівень сформованості мовленнєвих компетенцій із трьох аспектів мовленнєвої діяльності: читання, клозу та граматики й письма.

Завдання з читання склалися з тексту для читання, до якого ставилися запитання. Тестові завдання склалися із запитань, до яких пропонувалося по декілька варіантів відповідей. Учні обирали той, що, на їх думку, відповідає змісту прочитаного тексту, і мали зробити відповідну позначку в бланку для відповіді.

Завдання з граматики склалися з тексту-клозу та тестових граматичних завдань, у яких учні обирали правильну граматичну конструкцію чи форму та робили відповідний запис у бланку відповідей.

Письмове завдання складалося із запропонованих трьох проблемних тем, із яких учні мали обрати одну й прокоментувати її в письмовій формі. Творча письмова робота орієнтована на коло інтересів учасників, спонукає їх до письмового висловлення життєвої та громадянської позиції, ставлення до тих чи інших фактів або осмислення певних проблемних ситуацій.

Аналізуючи виконання завдань I туру олімпіади з іврит (читання), можна зробити висновок, що 66% учасників олімпіади розуміють загальний зміст прочитаного, уміють диференціювати інформацію. Решта учасників мають труднощі у співставленні фактів і виокремленні деталей тексту, що є показником відсутності досвіду роботи учнів із такими видами завдань.

II тур (кюз та граматика) засвідчив, що лише 33% учнів розуміють граматичні структури іврит на високому та достатньому рівнях. Більшість школярів не змогла правильно визначити місце даної структури в реченні. Найбільш складними виявились завдання на утворення граматичної категорії «смїхут». Жоден учень не виконав вправу в повному обсязі через те, що не звернув увагу на формулювання завдання.

III тур – написання твору (писемне мовлення) – показав, що витримали структуру твору лише 38% учнів. Обсяг творчих робіт відповідав вимогам навчальних програм. У своїх роботах учасники використали лексику, кліше та ідіоматичні звороти до запропонованих тем.

Але учні припустилися значної кількості типових орфографічних і граматичних помилок: уживання граматичних структур із модальними дієсловами, неправильний порядок слів у складному реченні, відмінювання прийменників, використання часових форм дієслів. Результати аналізу виконання творчої письмової роботи свідчать про те, що більшість школярів має недостатній лексичний запас, не вміє структурувати свої думки. Подекуди учасники використовували заздалегідь вивчені теми для розкриття творчих завдань.

Типові помилки під час виконання письмових робіт:

- нерозуміння змісту текстів та невміння інтерпретувати інформацію;
- неправильний порядок слів у реченні;
- неправильне вживання інфінітивних конструкцій;
- неправильне вживання граматичних часів дієслів;
- неузгодженість прикметників з іменниками;
- нелогічне поєднання ідей;
- нечітко виражена структура творчої письмової роботи;
- невміння вживати присвійні займенники й присвійний відмінок іменників;
- неправильна побудова складних речень.
- недостатня лексична насиченість;
- недостатній лексичний запас, незнання синонімічного ряду.

Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади з мови іврит та єврейської літератури

Результативність виступу школярів Харківщини на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з мови іврит представлена в таблиці 1:

Таблиця 1
Результативність участі команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з мови іврит та єврейської літератури у 2018/2019 н.р.

№ з/п	Учень	Клас навчання	Клас виступу	Навчальний заклад	Район	Результат
1.	Птіцина Аміна	9	9	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів №170 Харківської міської ради Харківської області	Київський	учасник
2.	Фредриксен Анна	11	11	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів №170 Харківської міської ради Харківської області	Київський	учасник

Зазначені показники свідчать про несистематичну роботу вчителів щодо підготовки школярів до олімпіади.

Висновки

1. Усі учасники (9 учнів) III-го (обласного) етапу олімпіади з *мови іврит та єврейської літератури* навчалися у Харківській СШ I-III ст. № 170.

2. Переможцями стали 5 (7 – у 2018 році) учнів, що становить 56 % від загальної кількості учасників змагань (58 % – у 2018 році).

3. Серед учасників змагань – 6 учнів 10-11-х класів. Усі вони навчалися в класах *із поглибленим вивченням івриту*. Із них: 3 учні стали переможцями олімпіади.

4. Середній коефіцієнт виконання завдань становив 0,52 (порівняно з минулим роком він зменшився на 0,09); серед учасників, які стали переможцями змагань, – 0,69 (зменшився на 0,06); серед учасників змагань, які не стали переможцями, – 0,31 (зменшився на 0,07).

Середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (0,77) у 9-му класі, найменшим (0,37) – в 11-му класі; серед учасників, які стали переможцями змагань, – найвищим (0,92) – у 9-му класі, найнижчим (0,54) – у 10-му класі; серед учасників змагань, які не стали переможцями, – найвищим (0,66) – у 9-му класі, найнижчим (0,10) – в 11-му класі.

5. Порівняно з минулим роком найвищий середній коефіцієнт виконання завдань учасниками, які стали переможцями змагань, зменшився на 0,03; учасниками змагань, які не стали переможцями, – зменшився на 0,19.

6. Порівняно з минулим роком найнижчий середній коефіцієнт виконання завдань учасниками, які стали переможцями змагань, збільшився на 0,15; учасниками змагань, які не стали переможцями, – збільшився на 0,18.

Рекомендації

З метою підвищення якості підготовки учнів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з іноземних мов рекомендуємо вжити таких заходів:

Районним (міським) методичним кабінетам (центрам) спільно з районними (міськими) методичними об'єднаннями вчителів іноземних мов:

1. Під час проведення I та II етапів олімпіади дотримуватися вимог Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17.11.2011 за № 1318/20056.

2. Ретельно проаналізувати результати участі учнів ЗЗСО району (міста, ОТГ) у I-III етапах Всеукраїнської учнівської олімпіади з іноземних мов з метою виявлення потенційних учасників у наступному навчальному році, з'ясувати фактори, що впливають на результативність виступу команди.

3. Виявляти лінгвістично обдарованих дітей, планувати конкретні заходи щодо підготовки їх до участі в олімпіадних змаганнях усіх рівнів.

4. Сприяти участі школярів та їхніх учителів в обласних онлайн-тренінгах із підготовки учнів Харківської області до II та III етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад, запропонованих КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

5. Налагоджувати співпрацю з науковими співробітниками закладів вищої освіти, залучати фахівців закладів вищої освіти до роботи в журі на II етапі олімпіади.

6. Спланувати заходи з переможцями II етапу олімпіади для підготовки до III етапу, залучати до цієї роботи кращих учителів і викладачів закладів вищої освіти.

Учителям іноземних мов:

1. Посилити індивідуальну роботу з лінгвістично обдарованими учнями, передбачити додаткові заняття та консультації.

2. Активізувати навчання за рахунок методики проблемного навчання, пошукових і дослідницьких видів робіт для розвитку логічного мислення школярів, удосконалювати вміння учнів аналізувати, синтезувати, узагальнювати.

3. Працювати над розширенням та збагаченням лексичного запасу школярів через читання текстів різноманітної тематики та шляхом цілеспрямованої роботи над вивченням синонімів, антонімів, прислів'їв, сталих висловів тощо.

4. Спрямовувати знання учнів на комунікативний аспект спілкування, сприяти розвитку усного мовлення та письмової компетенції учнів.

5. Надавати пріоритети використанню автентичних текстів, аудіо- та відеоматеріалів, що забезпечить нормативність мовлення й дозволить досягти рівнів навченості, визначених чинними нормативно-правовими документами та Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти.

Журі та оргкомітету II (районного) етапу олімпіади:

1. Дотримуватися рекомендацій КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» щодо проведення II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з іноземних мов.

2. Об'єктивніше підходити до визначення переможців, а відповідно якісніше формувати учнівські команди для участі в III (обласному) етапі.

Російська мова і література

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *російської мови і літератури* взяли участь **124** (**133** – у 2018 році) учні, що на **6,77 % менше**, ніж у минулому році.

Найбільша кількість учасників змагань (**11**) навчалася в закладах загальної середньої освіти Московського району міста Харкова.

Переможцями стали **62** (**57** – у 2018) учні, що складає **50,00 %** від загальної кількості учасників змагань (**42,86 %** – у 2018 році). Це на **7,14 %** більше порівняно з минулим роком.

Серед переможців **16** учнів із **10-ти** (**14** із **9-ти** – у 2018 році) *сільських районів* та *об'єднаних територіальних громад*, **6** учнів із **3-х** (**5** із **4-х** – у 2018 році) *міст обласного значення*, **37** учнів із **9-ти** (**35** із **9-ти** – у 2018 році) *районів міста Харкова*, **3** учні (**3** – у 2018 році) – із ЗЗСО міської мережі (Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області» та Комунального закладу «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області»).

Переможці були в Балаклійському, Барвінківському, Валківському, Великобурлуцькому, Дергачівському, Красноградському, Краснокутському, Чугуївському *районах області*; Золочівській, Нововодолазькій *об'єднаних територіальних громадах (ОТГ)*; м. Куп'янську, м. Лозовій, м. Чугуєві; Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Новобаварському, Основ'янському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському *районах міста Харкова*.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні Балаклійського, Барвінківського, Великобурлуцького, Краснокутського, Чугуївського *районів області*, Золочівської та Нововодолазької *ОТГ*, м. Куп'янська, м. Лозової, м. Чугуєва, Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського *районів міста Харкова*.

Серед *районів (міст, ОТГ) області* **найбільша** кількість переможців (**8**) – у Московському *районі міста Харкова*. Вона складає **72,73 %** від загальної кількості учасників ЗЗСО цього району.

Більшість переможців олімпіади склали учні закладів загальної середньої освіти *районів міста Харкова* та *ЗЗСО міської мережі*. Їх відносна кількість дорівнювала **64,52 %** (**66,67 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник дещо зменшився (на **2,15 %**).

Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіади з *російської мови і літератури* здобувають учні Балаклійського ліцею, Барвінківської ЗОШ I-III ст. № 1, Приколотнянської ЗОШ I-III ст. ім. Героя Радянського Союзу К.Ф. Ольшанського, Краснокутської гімназії імені героя Радянського Союзу І.Н. Нестерова, Новопокровського НВК (Чугуївський район), Нововодолазького ліцею № 3 (Нововодолазька ОТГ), Куп'янського НВК «Школа-гімназія № 3», Лозівського НВК № 8, Харківської гімназії № 1, Харківської ЗОШ I-III ст. № 5, Харківського НВК № 8, Харківської гімназії № 14, Харківської гімназії № 34, Харківської гімназії № 43, Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківської ЗОШ I-III ст. № 53, Харківської ЗОШ I-III ст. № 70, Харківської СШ I-III ст. № 75, Харківської гімназії № 116, Харківського ліцею № 141, Харківського ліцею № 149, Харківської ЗОШ I-III ст. № 150, Харківської гімназії № 152, Харківської ЗОШ I-III ст. № 153, Харківського технічного ліцею № 173, Комунального закладу «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, більшість переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

При цьому відсоток вчителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з *російської мови і літератури* в 2019 році, дорівнював **90,32 %**, що на **2,66 % менше**, ніж у 2018 році.

Порівняно з минулим роком **майже вдвічі збільшилася** відносна кількість педагогів першої та другої кваліфікаційних категорій. У 2019 році кількість таких педагогів дорівнювала відповідно **6,45 %** та **3,23 %**. Серед педагогів, які підготували переможців змагань, відсутні вчителі кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (**1,75 %** – у 2018 році).

Як у 2018, так і в 2019 році, серед учителів, які підготували учасників олімпіади, які не стали переможцями обласного етапу змагань, також було більше вчителів вищої кваліфікаційної категорії (**74,19 %**). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учителів зменшилася (на **2,12 %**).

16,42 % педагогів, які підготували учасників, що не стали переможцями обласного етапу змагань у 2019 році, – учителі першої кваліфікаційної категорії (**18,42 %** – у 2018 році); незначна кількість – другої кваліфікаційної категорії (**8,06 %** – у 2019 році; **2,63 %** – у 2018 році) та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (**1,61 %** – у 2019 році; **2,63 %** – у 2018 році) – *діаграма 1*.

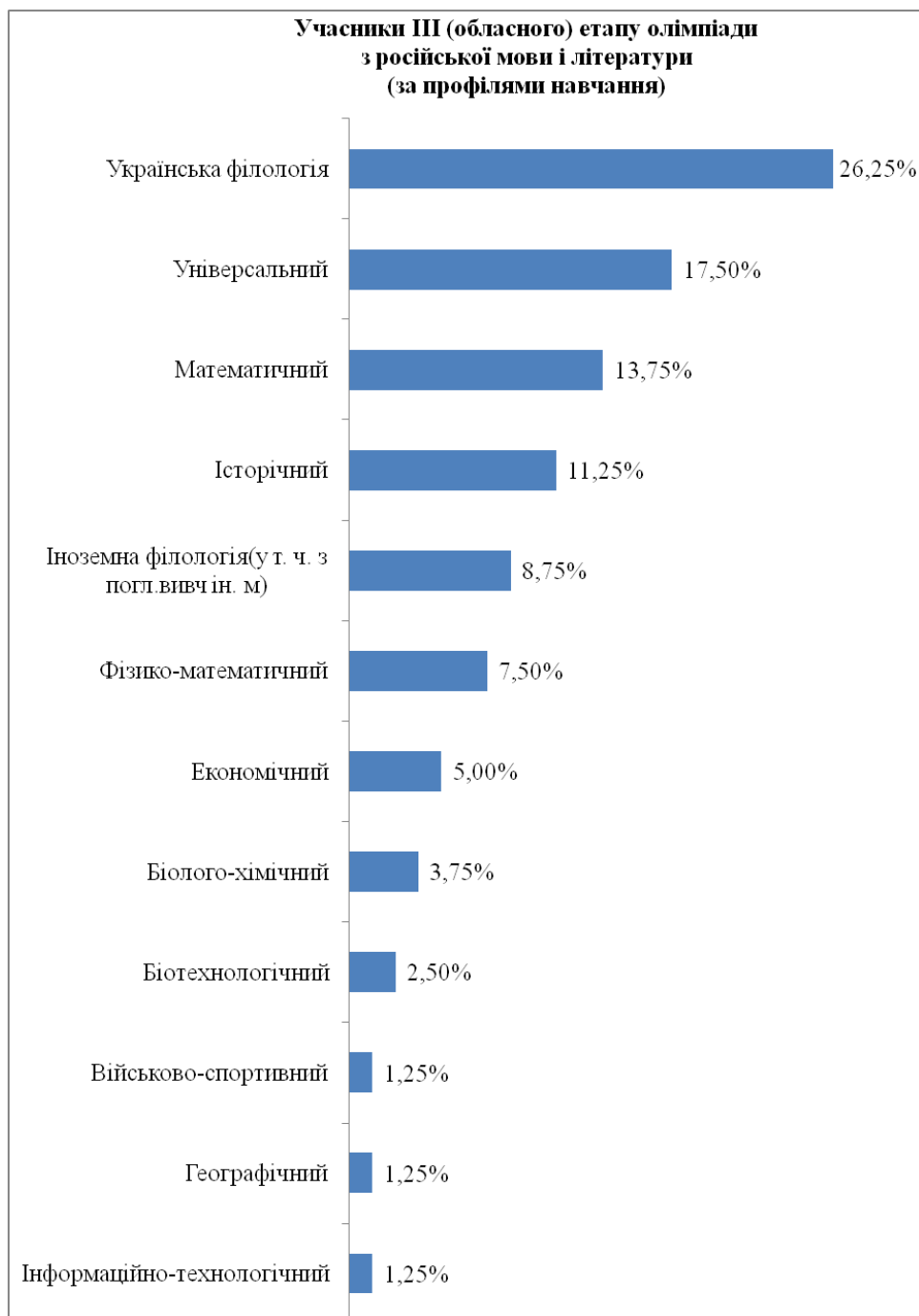
2.2. За профілями навчання

У III (обласному) етапі олімпіади з *російської мови і літератури* в 2019 році взяли участь **80 (91 – у 2018 році)** учень 10-11-х класів.

Із них переможцями стали **40 (40 – у 2018 році)** учнів.

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіади у 2019 році за *профілями навчання* подано на *діаграмі 2*.

Діаграма 2

У III (обласному) етапі олімпіади з *російської мови і літератури* взяли участь учні класів *іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), української філології, універсального, математичного, економічного, історичного, фізико-математичного, біолого-хімічного, інформаційно-технологічного, біотехнологічного, військово-спортивного, географічного* профілів навчання.

Серед учасників обласного етапу олімпіади з **російської мови і літератури** в 2019 році **найбільша** кількість (**26,25 %**) – учні класів **української філології**. Майже **кожен шостий** учасник навчався за **універсальним** профілем.

13,75 % старшокласників, які взяли участь у змаганнях, – учні класів **математичного** профілю навчання, а **11,25 %** – **історичного**.

Незначна кількість учасників олімпіади (**до 9 %**) навчалися за **іншими** профілями (діаграма 2).

Переможцями стали учні класів **іноземної філології** (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), **універсального, фізико-математичного, біолого-хімічного, економічного, історичного, математичного, української філології, біотехнологічного, географічного, інформаційно-технологічного** профілів навчання (діаграма 3).

Діаграма 3

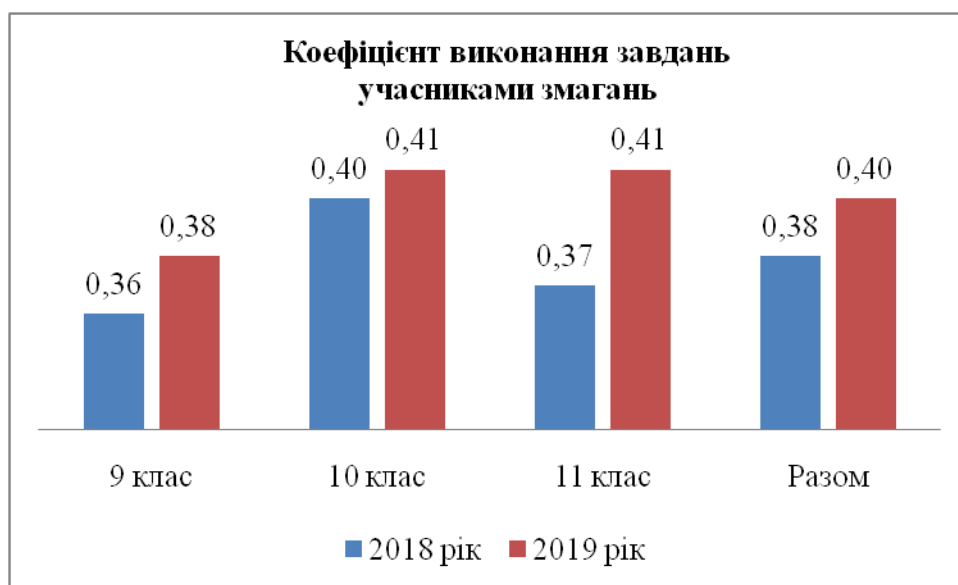

Кожен п'ятий учасник, який став переможцем змагань, навчався в класі *математичного* профілю навчання; майже **кожен шостий** – у класі *української філології*. **Меншу** кількість переможців склали учні класів *іноземної філології* (в т. ч. з поглибленим вивченням іноземної мови) (**15,00 %**), *універсального* (**10,00%**), *фізико-математичного* (**10,00 %**) профілів навчання.

Незначна кількість учнів 10-11-х класів (до **8 %**), які здобули перемогу в змаганнях, навчалися в класах *інших* профілів.

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів, отриманої всіма учасниками змагань) склав **0,40**. Порівняно з минулим роком цей показник збільшився (на **0,02**) – *діаграма 4*.

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (**0,41**) у 10-му та 11-му класах; найменшим (**0,38**) – у 9-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в *усіх* паралелях класів: у 9-му – на **0,02**, 10-му – на **0,01**, 11-му – на **0,04**.

Коефіцієнт виконання завдань переможцями коливався від **0,4121** до **0,7688**. Його значення за класами подані в *таблиці 1*.

Таблиця 1
Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з російської мови і літератури

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
9 клас	0,5031	0,5890	0,4121	0,6281
10 клас	0,5031	0,7178	0,5025	0,7437
11 клас	0,5031	0,6380	0,5025	0,7688

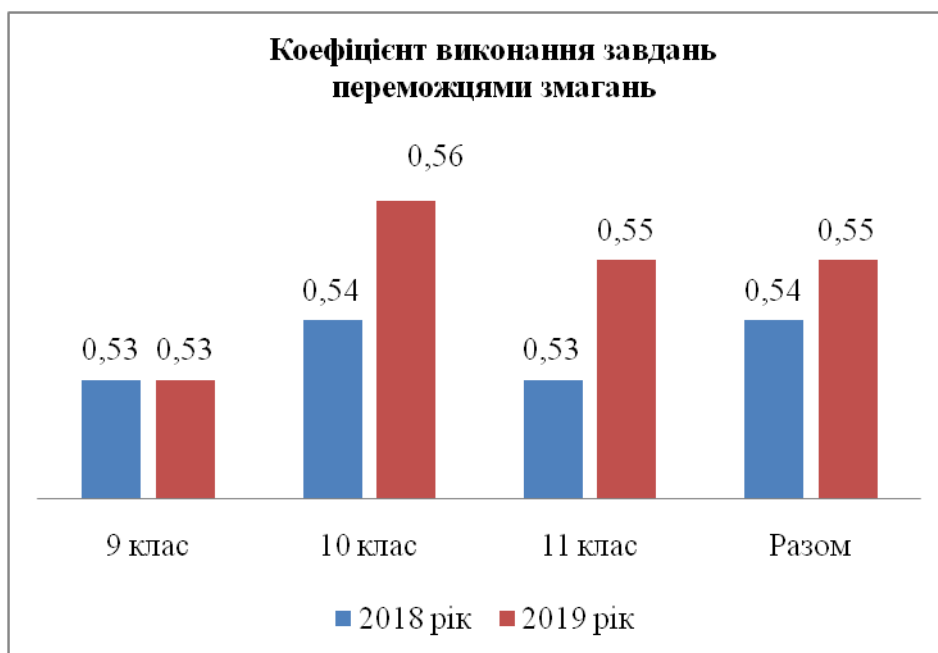
Найвищим (**0,7688**) коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань був в 11-му класі, найнижчим (**0,4121**) – в 9-му класі.

Порівняно з минулим роком **найвищий** коефіцієнт виконання завдань серед переможців збільшився в **усіх** паралелях класів: у 9-му – на **0,0391**, 10-му – на **0,0259**, 11-му – на **0,1308**.

Найнижчий коефіцієнт виконання завдань переможцями змагань порівняно з минулим роком зменшився в **усіх** паралелях класів: у 9-му – на **0,0910**, 10-му – на **0,0006**, 11-му – на **0,0006**.

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями за класами подано на *діаграмі 5*.

Діаграма 5

Середнє значення коефіцієнта виконання завдань переможцями олімпіади склало **0,55**, що на **0,01 більше**, ніж у минулому році. Найбільшим (**0,56**) воно виявилось в 10-му класі; найменшим (**0,53**) – у 9-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився у 10-му (на **0,02**) та 11-му (на **0,02**) класах; не змінився – у 9-му класі.

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками олімпіади з *російської мови і літератури*, які не стали переможцями, подані в *таблиці 2*.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з російської мови і літератури, які не стали переможцями

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
9 клас	0,1350	0,4663	0,1256	0,3869
10 клас	0,1472	0,4417	0,1256	0,4623
11 клас	0,1227	0,4356	0,1256	0,4724

Найвищим (**0,4724**) у 2019 році цей показник виявився в 11-му класі, найнижчим в **усіх** паралелях класів (**0,1256**).

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, збільшився у 10-му (на **0,0206**) та 11-му (на **0,0368**) класах; зменшився – у 9-му класі (на **0,0794**).

Найнижчий коефіцієнти виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, зменшився в 9-му (на **0,0094**) та 10-му (на **0,0216**) класах; збільшився – в 11-му класі (на **0,0029**).

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з *російської мови і літератури*, які не стали переможцями, подано на *діаграмі 7*.

Діаграма 7

Середнє значення коефіцієнта виконання завдань учасниками олімпіади складало **0,25**. Порівняно з минулим роком воно зменшилося на 0,01.

Найбільшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, був у 11-му класі (**0,27**), найменшим – у 9-му класі (**0,24**).

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 11-му класі (на **0,03**); зменшився – у 9-му (на **0,01**) та 10-му (на **0,03**) класах.

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань – від **0,6030 до 0,7688**) показали **10** учнів (**8,06 %** від загальної кількості учасників змагань) із **2-х сільських районів**: Барвінківського, Чугуївського, **4-х районів міста Харкова**: Індустріального, Київського, Московського, Холодногірського.

Це учні **8-ми** закладів загальної середньої освіти: Барвінківської ЗОШ I-III ст. № 1, Новопокровського НВК (Чугуївський район), Харківської гімназії № 1, Харківської СШ I-III ст. № 3, Харківського НВК № 8, Харківської гімназії № 43 (2 учні), Харківської ЗОШ I-III ст. № 70, Харківської СШ I-III ст. № 75, Харківської ЗОШ I-III ст. № 126.

Учні Харківської СШ I-III ст. № 75 демонструють найкращі результати протягом двох років, а Новопокровського НВК (Чугуївський район) протягом чотирьох років.

У минулому році найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань від **0,5890 до 0,7178**) показали **8** учнів (**6,02 %** від загальної кількості учасників) із **1-го сільського району**: Чугуївського, **4-х районів міста Харкова**: Індустріального, Київського, Московського, Шевченківського.

Проте два роки поспіль жоден учасник змагань не перевищив результат, що відповідає коефіцієнту виконання завдань **0,7688** (**153** бали при максимумі **199** балів).

Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдання складав від **0,1256 до 0,1357**) показали **11** учнів із **6-ти (8-ми – у 2018 році) сільських районів**: Близнюківського, Богодухівського, Борівського, Великобурлуцького, Кегичівського, Куп'янського; **2-х (1-ї – у 2018 році) об'єднаних територіальних громад**: Наталинської, Чкаловської.

Такі учні були в **9-ти** закладах загальної середньої освіти: Верхньосамарській ЗОШ I-III ст. (Близнюківський район; 2 учні), Богодухівському ліцеї, Богуславській ЗОШ I-III ст.

(Борівський район), Вільхуватському ліцеї (Великобурлуцький район), Кегичівському ліцеї, Красненській ЗОШ І-ІІІ ст. (Кегичівський район), Петропавлівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Куп'янський район), Попівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Наталинська ОТГ), Коробочкинському НВК (Чкаловська ОТГ).

У минулому році найнижчим результатом відповідав коефіцієнт виконання завдання від **0,1227 до 0,1472**, який продемонстрували **11** учнів.

У 2019 році відсутні ЗЗСО, учні яких отримують найнижчі бали два роки поспіль.

3. Аналіз виконання завдань учасниками ІІІ етапу олімпіади

ІІІ етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з російської мови та літератури є інтелектуальним змаганням учнів 9-11 класів з двох предметів: «Російської мови» та інтегрованого курсу «Література».

Завдання олімпіади з російської мови відповідають обов'язковому мінімуму змісту загальної середньої освіти, закладеному в Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти та реалізованому в програмах для закладів загальної середньої освіти як з українською, так і з російською мовами навчання.

Для кожного класу (з 9 по 11) пропонувалося 6 завдань, об'єднаних у дві групи: репродуктивну та творчу. Репродуктивна група представлена завданнями з 1-го по 5-те, кожне з яких відповідало одному з розділів мовознавства (фонетики, лексики, словотвору, морфології, синтаксису). Творчий рівень представлений 6-им завданням.

Завдання репродуктивної групи (1 – 5) дозволили учням продемонструвати: а) уміння, що покладені в основу лінгвістичної, мовної, комунікативної компетенцій (навчально-мовні та нормативні: фонетичні, орфоепічні, словотворчі, морфологічні, синтаксичні); б) предметноорієнтовні психічні якості (пам'ять, увага, мислення, уява); в) предметний тезаурус (достатній для повного розуміння понять (думок)); г) креативні якості.

Завдання 1.

Учасники олімпіади добре виконали завдання, де потрібні були знання з морфології, словотвору, але у відповідях учнів наявні орфографічні та граматичні помилки.

Позитивні моменти робіт – свою відповідь учні змогли аргументувати, сформулювавши для кожного слова, наведеного в умові, фонетичні закони та орфоепічні норми, що притаманні російській мові.

Завдання 2.

У цьому завданні труднощі виникли з поясненням лексичного значення дієслова та формулюванням для кожної групи його різних значень. Не всі учні змогли певну виділену групу проілюструвати прикладом дієслова відповідного лексичного значення.

Завдання 3.

При морфемному розборі учні неправильно виділили умовними позначеннями частини слова: префікси, корені, суфікси, постфікси й закінчення.

Завдання 4.

Помилки були допущені при визначенні лексичного та граматичного значень слів. Учні не врахували, що для вираження граматичного значення існує декілька способів.

Завдання 5.

У завданні потрібно було навести по одному прикладу для демонстрації кожної синтаксичної функції інфінітива. Не всі змогли згадати синтаксичну функцію неозначеної форми.

Завдання 6.

Творче завдання дозволило учням продемонструвати інтелектуальні здібності та комунікативні вміння, пов'язані зі створенням власного висловлювання на запропоновану тему.

Завдання олімпіади з літератури були пов'язані з головною метою літературної освіти – формуванням духовно багатого особистості. Виховати особистість творчу, вільну, духовно розвинену, що мислить самостійно, із широким світоглядом, зі стійкими моральними принципами. Особистість, яка усвідомлює свою національну ідентичність і водночас приналежність до цивілізованого світу, толерантно ставиться до інших культур.

Завдання з літератури для всіх класів (9–11) були запропоновані різних рівнів складності, але структура завдань однакова, а саме: 1) знання творів; 2) теорія літератури; 3) аналіз тексту (зв'язний).

Завдання I. Знання творів.

Під час виконання завдань цього блоку для учасників олімпіади складними були ті, де необхідно за поданим уривком тексту назвати письменника та відновити строфу.

Завдання II. Теорія літератури.

Завдання з теорії літератури дозволило учням продемонструвати знання зі специфіки художньої творчості й аналізу конкретних літературних явищ, поділу поезії на роди та жанри; дослідити літературний процес, зміну напрямів, течій, шкіл, особливості стилю окремого письменника й у цілому літератури певної доби.

При перевірці з'ясувалося, що значна частина школярів не вміє аргументувати свої відповіді.

Завдання III. Аналіз тексту (зв'язний).

Найважливіший вид роботи на олімпіаді – аналіз тексту, який дозволяє виявити уміння та навички літературознавчого аналізу, здатність орієнтуватися в літературному процесі певної епохи. Не випадково цей вид роботи оцінюється найвищим балом – 30.

Естетичне відчуття, яке людина отримує від природи, має сформувати естетичний смак, а це залежить від впливу художньої літератури. Реалізація вищезазначеної мети неможлива без ефективно введеного до шкільної практики аналізу художніх творів

До завдання щодо аналізу тексту входить опис мовних явищ (художніх засобів), за допомогою яких формується ідейно-тематичний зміст художнього твору.

Аналіз виконаних робіт свідчить про те, що третина учнів добре впоралася з цим завданням. Адже методика аналізу поетичного тексту має низку специфічних особливостей, оскільки, по-перше, стають значущими рівні, які зазвичай не враховуються при аналізі прози (метро-ритмічна та звукова організація тексту), по-друге, лексичний і граматичний рівні організації тексту, що є загальними для поезії, вимагають інших прийомів аналізу.

Максимальна кількість балів за виконання завдань із *російської мови* для 9 – 11 класів становила *100 балів*; за виконання завдань із *літератури* для 9 – 11 класів – *99 балів*. Учасники змагань мали можливість набрати *максимальну кількість балів – 199*.

Висновок.

Вищевказані факти знов-таки підтверджують те, що вчителями не приділяється належна увага при підготовці учнів до олімпіади стосовно завдань із лексики та редагування граматичних помилок, синтаксичної функції інфінітива, завданням з теорії літератури та художньо-ідейного аналізу поетичного тексту, вміння аналізувати й аргументувати власну думку.

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

На IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з російської мови та літератури у 2019 році Харківську область представляли три учасники. Результативність учасників IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з російської мови та літератури у 2019 році показано в таблиці 3.

Таблиця 3

*Результативність учасників IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з російської мови та літератури у 2019 році*

№ з/п	Прізвище, ім'я учня	Клас	Район	Назва закладу загальної середньої освіти	П.І.Б. особи, яка підготувала до олімпіади	Місце
1.	Суховій Марія Олександрівна	9	Московський	Комунальний заклад «Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 3 Харківської міської ради Харківської області	Серикова Ірина Василівна	III
2.	Мастерова Анастасія Павлівна	10	Київський	Харківська гімназія № 1 Харківської міської ради Харківської області	Молодика Олена Валентинівна	I
3.	Мартиненко Олексій Володимирович	10	Чугуївський	Новопокровський навчально- виховний комплекс Чугуївської районної ради Харківської області	Таран Любова Володимирівна	III

Усі члени команди Харківської області стали переможцями IV етапу, виборовши один диплом I та два дипломи III ступеня. За результатом виступу 2019 року команда Харківщини має рейтинговий коефіцієнт 2,33 (у 2018 році – 4,33). Порівняння виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади за 2017–2019 рр. подано в таблиці 4.

Таблиця 4

*Результати виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади
з російської мови та літератури за 2017 – 2019 рр.*

2017 р.					2018 р.					2019 р.				
Кількість учасників	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість переможців	Кількість учасників	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість переможців	Кількість учасників	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість переможців
1	1	0	0	1	3	2	1	0	3	3	1	0	2	3

Висновки

1. Значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з *російської мови і літератури* протягом двох років складають учні закладів загальної середньої освіти районів міста Харкова та міської мережі (понад **64%** від загальної кількості переможців змагань). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів зменшилася (на **2 %**).

2. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готують учителі вищої кваліфікаційної категорії. Відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців олімпіади, порівняно з минулим роком зменшилася (на **3 %**) та склала **90 %**.

3. Серед учнів 10-11-х класів, які взяли участь у олімпіаді, більша частина навчалася в класах *української філології* (**26 %**).

4. Більшість школярів, які стали переможцями змагань, – учні класів *математичного профілю* навчання (**20 %**).

5. Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань – від **0,6030** до **0,7688**) показали **10** учнів **8-ми** закладів загальної середньої освіти: Барвінківської ЗОШ I-III ст. № 1, Новопокровського НВК (Чугуївський район), Харківської гімназії № 1, Харківської СШ I-III ст. № 3, Харківського НВК № 8, Харківської гімназії № 43 (**2** учні), Харківської ЗОШ I-III ст. № 70, Харківської СШ I-III ст. № 75, Харківської ЗОШ I-III ст. № 126

6. Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдання складав від **0,1256** до **0,1357**) показали **11** учнів, які навчалися у Верхньосамарській ЗОШ I-III ст. (Близнюківський район; **2** учні), Богодухівському ліцеї, Богуславській ЗОШ I-III ст. (Борівський район), Вільхуватському ліцеї (Великобурлуцький район), Кегичівському ліцеї, Красненській ЗОШ I-III ст. (Кегичівський район), Петропавлівській ЗОШ I-III ст. (Куп'янський район), Попівській ЗОШ I-III ст. (Наталинська ОТГ), Коробочкинському НВК (Чкаловська ОТГ).

7. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році складав **0,40** (порівняно з минулим роком цей показник збільшився на **0,02**); серед *переможців змагань* – **0,55** (збільшився на **0,01**); серед *учасників змагань, які не стали переможцями*, – **0,25** (зменшився на **0,01**).

8. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань у 2019 році виявилось найбільшим (**0,41**) у 10-му та 11-му класах; найменшим (**0,38**) – у 9-му класі; *серед переможців* обласного етапу змагань: найбільшим (**0,56**) – в 10-му класі; найменшим (**0,53**) – у 9-му класі; *серед учасників, які не стали переможцями*: найбільшим – в 11-му класі (**0,27**), найменшим – у 9-му класі (**0,24**).

9. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань збільшився в *усіх* паралелях класів: у 9-му – на **0,02**, 10-му – на **0,01**, 11-му – на **0,04**; несуттєво зменшився – у 10-му класі (на **0,01**); *серед переможців змагань* – збільшився – у 10-му (на **0,02**) та 11-му (на **0,02**) класах; не змінився – у 9-му класі; *серед учасників, які не стали переможцями*, – збільшився в 11-му класі (на **0,03**), зменшився – у 9-му (на **0,01**) та 10-му (на **0,03**) класах.

10. Вищевказані факти знов-таки підтверджують те, що вчителями не приділяється належна увага при підготовці учнів до олімпіади стосовно завдань із лексики та редагування граматичних помилок, синтаксичної функції інфінітива, завданням з теорії літератури та художньо-ідейного аналізу поетичного тексту, вміння аналізувати й аргументувати власну думку.

11. За результатом участі в IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з російської мови та літератури команда Харківської області має рейтинговий коефіцієнт 2,33 (у 2018 році – 4,33).

Рекомендації

Районним (міським, ОТГ) методичним кабінетам (центрам) спільно з районними (міськими, ОТГ) методичними об'єднаннями вчителів російської мови та літератури:

- Під час проведення I та II етапів олімпіади дотримуватися вимог Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 17.11.2011 за № 1318/20056.

- Виявляти учнів, які мають здібності до опанування російської мови та літератури. Насамперед необхідно приділяти увагу тим школярам, які вже досягли певних результатів в

інтелектуальних змаганнях з філологічних дисциплін і мають необхідну базу лінгвістичних знань.

- Організувати участь усіх бажаючих учнів і педагогів в онлайн-тренінгах з підготовки до II та III етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з російської мови та літератури, які проводить КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

- Налагоджувати співпрацю з філологічними факультетами закладів вищої освіти, залучати до роботи в журі на II етапі олімпіади.

- Спланувати заходи з переможцями II етапу олімпіади для підготовки до III етапу, залучати до цієї роботи кращих учителів і викладачів філологічних дисциплін ЗВО.

Учителям російської мови та літератури:

- Під час виконання творчих завдань учнів використовувати різні стилі мовлення, звертати увагу на жанр твору, структуру, мовні засоби (лексичне, граматичних, стилістичне), яке відповідає обраному стилю.

- Приділити увагу завданням з теорії літератури та художньо-ідейному аналізу поетичного тексту, вмінню аналізувати й аргументувати власну думку.

- Під час підготовки до олімпіади порадити учням також вивчати довідники з літературознавства та мовознавства, а не тільки твори з підручника.

- Використовувати посібники та періодичні видання, де подані тексти олімпіадних завдань.

Журі й оргкомітетам II (районного) етапу олімпіади:

- Дотримуватися методичних рекомендацій КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» до проведення II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з російської мови та літератури і вимог Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 17.11.2011 за № 1318/20056.

- Під час перевірки робіт учасників дотримуватися критеріїв оцінювання, визначених у методичних рекомендаціях щодо проведення II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з російської мови та літератури.

- Звернути увагу на необхідність об'єктивного визначення складу переможців і якісне формування команд для участі в III етапі змагань.

Географія

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *географії* взяли участь **199** учнів (**194** – у 2018 році), що на **2,58 % більше**, ніж у минулому році.

Найбільша кількість учасників змагань навчалася в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) Шевченківського району міста Харкова.

Не взяли участь в обласному етапі змагань школярі Зачепилівського, району області, Великобурлицького об'єднання територіальних громад (ОТГ).

Переможцями стали **100** учнів (**96** – у 2018 році), що складає **50,25%** від загальної кількості учасників змагань (**49,48 %** – у 2018 році). Це на **0,77 % більше**, ніж у минулому році.

Серед переможців **38** учнів із **23-х** (**34** із – **17** ти сільських районів – у 2018 році) сільських районів та ОТГ, **10** – із **5-ти** (**10** із **6-ти** – у 2018 році) міст обласного значення, **43** – із **8-ми** (**44** із **8-ми** – у 2018 році) районів міста Харкова, **4** (**4** – у 2018 році) із ЗЗСО міської мережі (Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області» та Харківського університетського лицю Харківської міської ради Харківської області), **4** (**4** – у 2018 році) – із Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради». **1** - із Харківського державне вище училище фізичної культури № 1.

Переможці були в Балаклійському, Барвінковському, Близнюківському, Богодухівському, Борівському, Валківському, Дергачівському, Зміївському, Ізюмському, Кегичівському, Красноградському, Куп'янському, Лозівському, Нововодолазькому, Печенізькому, Сахновщинському, Харківському районах області, Золочівській, Мереш'янській, Нововодолазькій, Роганській, Старосалтівській, Чкаловській ОТГ, м. Ізюмі, м. Куп'янську, м. Лозовій, м. Люботині, м. Чугуєві, Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Новобаварському, Основ'янському, Слобідському, Шевченківському районах міста Харкова.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні Балаклійського, Богодухівського, Борівського, Валківського, Дергачівського, Зміївського, Кегичівського, Красноградського, Лозівського, Сахновщинського, Харківського районів області, Золочівської (Золочівського району – у 2018 році), Мереш'янської, Нововодолазької ОТГ (Нововодолазького району – у 2018 році), Чкаловської ОТГ, м. Ізюма, м. Куп'янська, м. Лозової, м. Люботина, м. Чугуєва, Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Шевченківського районів міста Харкова.

Порівняно з минулим роком з'явилися переможці в Барвінковському Близнюківському, Ізюмському, Куп'янському, Нововодолазькому, Печенізькому районах області, Золочівській, Пісочинській, Роганській, Старосалтівській ОТГ.

Серед районів (міст, ОТГ) області **найбільша** кількість переможців (**8**) – у Шевченківському районі міста Харкова. Вона складає **66,67 %** учасників ЗЗСО цього району. У Київському районі міста Харкова було **8** учасників змагань, і **7 (87,50 %)** стали переможцями.

По закладах загальної середньої освіти **найбільша** кількість переможців два роки поспіль – у Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»: **4** учні – у 2019 році (**4** – у 2018 році).

Слід зазначити, що значну частину переможців олімпіади у 2019 році становили учні ЗЗСО районів міста Харкова. Їх відносна кількість складала **43 % (46,32 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник **зменшився на 3,32 %**.

Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіад з *географії* здобувають учні Балаклійського лицю, Богодухівської гімназії № 1, ООЗ «Борівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Борівської районної ради Хпрківської області імені Героя Радянського Союзу В.С.Колісника», Валківського лицю імені Олександра Масельського, Огульцівська ЗОШ I-III ст. (Валківський район), Дергачівського лицю № 2, Козачолопанського НВК (Дергачівський район), Кегичівського лицю, Красноградського багатопрофільного лицю, Смирнівського НВК (Лозівський район), Сахновщинської ЗОШ I-III ст. № 1, Довжанського

лицею імені Героя Радянського Союзу П.Г. Стрижака (Золочівська ОТГ), Мереш'янської ЗОШ І-ІІІ ст. №6» (Мереш'янська, ОТГ), Коробочкинського НВК (Чкаловська ОТГ), Ізюмської гімназії № 1, Ізюмської гімназії № 3, Куп'янського НВК «Школа – гімназія № 3», Люботинської ЗОШ І-ІІІ ст. № 4, Чугуївської ЗОШ І-ІІІ ст. № 2, Чугуївського НВК №6 імені тричі Героя Радянського Союзу І.М.Кожедуба, Харківської ЗОШ І-ІІІ ст. № 5, Харківського НВК „гімназія - школа І ступеня” № 24 імені І.Н. Питікова, Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківської гімназії № 47, Харківської гімназії № 55, Харківської СШ І-ІІІ ст. № 62, Харківської СШ І-ІІІ ст. № 80, Харківської гімназії № 82, Харківської СШ І-ІІІ ст. № 85, Харківської СШ І-ІІІ ст. № 93 імені В.В. Бондаренка, Харківської СШ І-ІІІ ст. № 119, Харківської ЗОШ І-ІІІ ст. № 123, Харківської ЗОШ І-ІІІ ст. № 128, Харківської ЗОШ І-ІІІ ст. № 139, Харківської ЗОШ І-ІІІ ст. № 140, Харківського лицею № 149, Харківської ЗОШ І-ІІІ ст. № 151, Харківської ЗОШ І-ІІІ ст. № 153, Харківської СШ І-ІІІ ст. № 162, Харківської гімназії № 172, Харківського технічного лицею № 173, Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Харківський університетський лицей Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, більшість переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

При цьому відсоток вчителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з географії в 2019 році, **складав 82 %**. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів **зменшилася (на 3,42 %)**.

Незначна кількість педагогів, учні яких здобули перемогу в обласному етапі олімпіад, мали першу (**9,00 %** – у 2019 році; **6,25 %** – у 2018 році), другу (**4,00 %** – у 2019 році; **2,08 %** – у 2018 році) та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**5,00 %** – у 2019 році; **6,25 %** – у 2018 році).

Як у 2019, так і в 2018 році серед учителів, які підготували учасників, що не стали переможцями обласного етапу змагань, було також більше вчителів вищої кваліфікаційної категорії (**68,69 %** – у 2019 році; **64,29 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учителів збільшилася (на 4,40 %). Разом із тим **18,18 % (19,39 %** – у 2018 році) учителів мали першу, а менша кількість – другу (**7,07 %** – у 2019 році; **12,24 %** – у 2018 році) та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**6,06 %** – у 2019 році; **4,09 %** – у 2018 році) – *діаграма 1*.

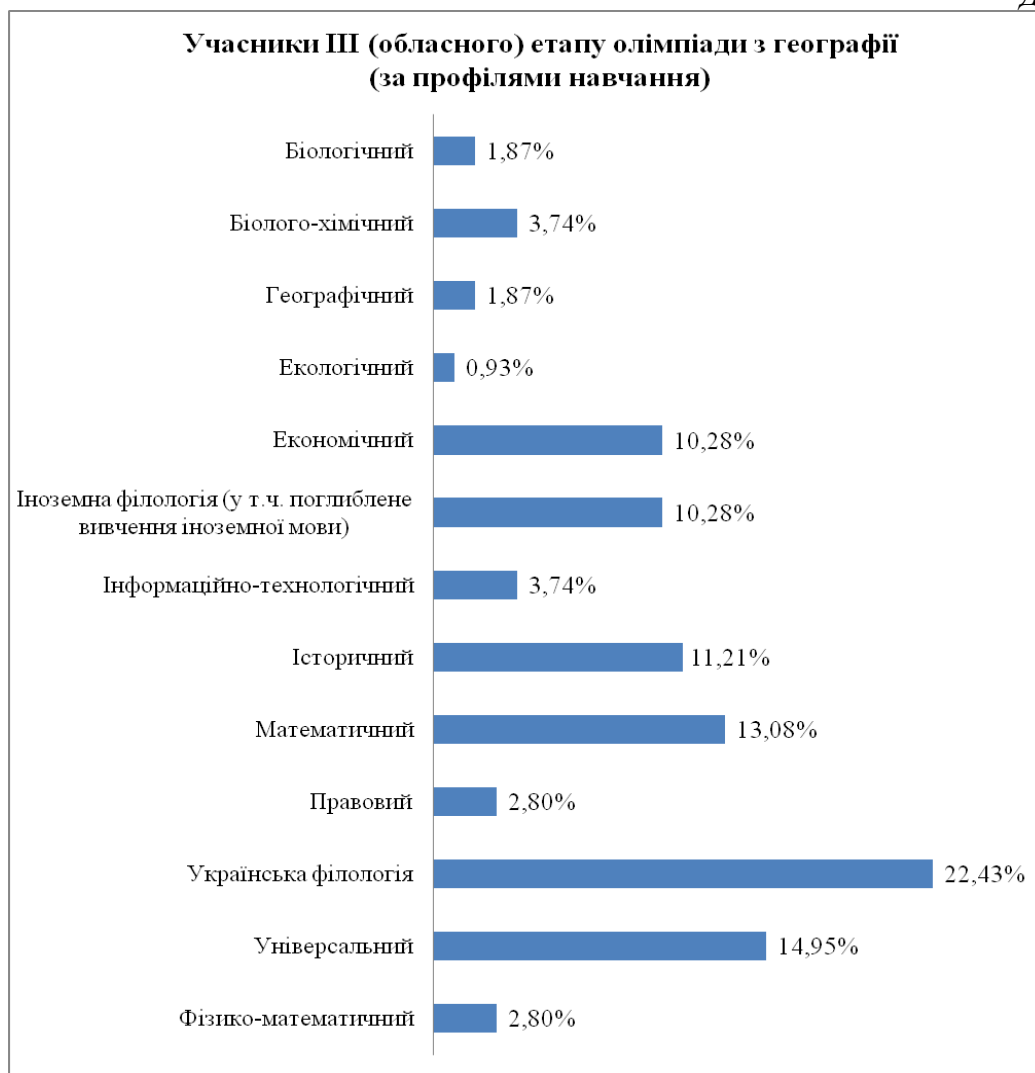
2.2. За профілями навчання

У III (обласному) етапі олімпіади з географії в 2019 році взяли участь **107 (101 – у 2018 році)** учнів 10-11-х класів.

Із них переможцями стали **54** учні (**50** – у 2018 році).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіад за профілями навчання поданий на діаграмі нижче.

Діаграма 2

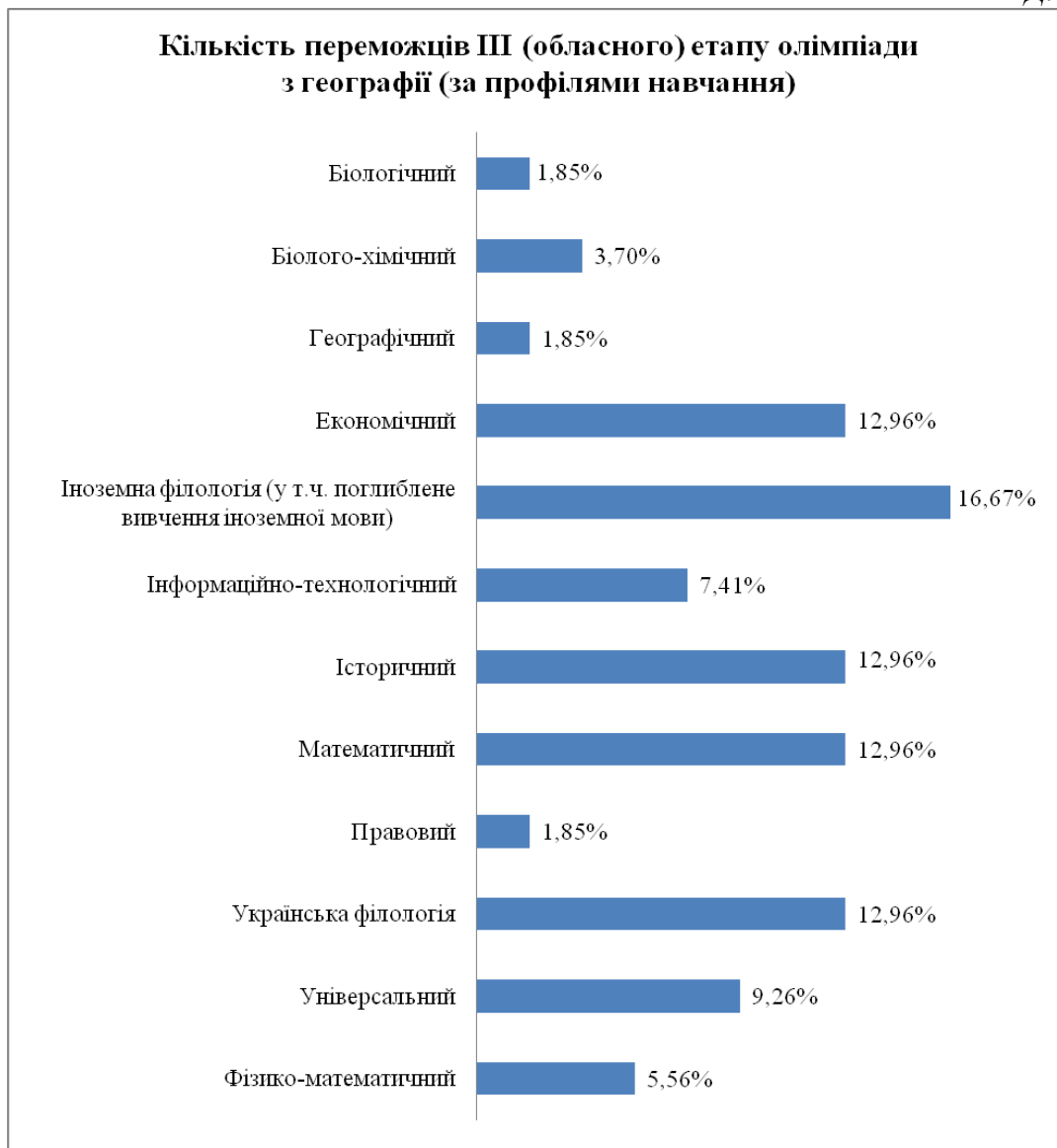

У III (обласному) етапі олімпіади з **географії** взяли участь учні біологічного, біолого-хімічного, географічного, економічного, екологічного, інформаційно-технологічного, історичного, математичного, правового, універсального, фізико-математичного, української та іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови).

Серед учасників обласного етапу олімпіади з **географії** в 2019 році **найбільша** частина учнів (**22,43 %**) навчалася в класах української філології профілю, **дещо менша** – універсального (**14,95 %**), математичного (**13,08 %**), історичного (**11,21 %**), економічного (**10,28 %**), іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) – **10,28 %**, а незначна кількість (до **4 %**) – за іншими профілями навчання (діаграма 2).

Діаграма 3

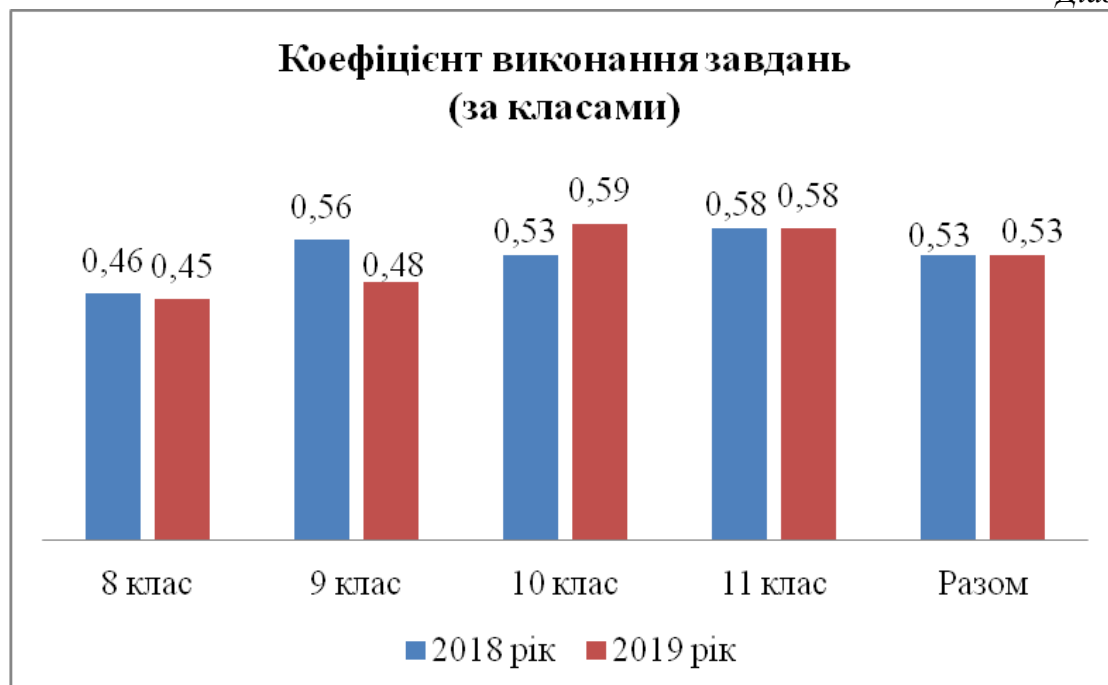
Найбільша кількість переможців серед учнів 10-11-х класів навчалася за профілем іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) – **16,67 %** від загальної кількості переможців серед учнів 10-11-х класів, які взяли участь в обласному етапі змагань. **Дещо менша** кількість переможців – учні класів математичного профілю (**12,96 %**), української філології (**12,96 %**), історичного (**12,96 %**), економічного (**12,96 %**), універсального (**9,26 %**), інформаційно-технологічного (**7,41 %**) профілів. Разом із тим відсоток переможців, які вивчають **географію** як профільний предмет (в економічному та географічному профілях навчання), становить **14,81 %**. У минулому році цей показник був **дещо меншим** (на **2,81 %**) і дорівнював **12,00 %**.

Менша кількість переможців змагань навчалася за іншими профілями.

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів, отриманої всіма учасниками змагань) порівняно з минулим роком залишився незмінним та склав **0,53** (діаграма 4).

Діаграма 4

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (0,59) у 10-му класі; найменшим (0,45) – у 8-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник зменшився у 8-му (**на 0,01**), 9-му (**на 0,08**), класах; збільшився у 10-му класі (**на 0,06**); залишився незмінним – в 11-му класі (**0,58**).

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з *географії* в 2019 році складав **від 0,4677 до 0,9297**. Його значення за класами подані в *таблиці 1*.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з географії

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8 клас	0,4643	0,8000	0,4839	0,7984
9 клас	0,5781	0,8438	0,4677	0,9032
10 клас	0,5385	0,7846	0,6094	0,9297
11 клас	0,6016	0,8359	0,6094	0,8672

Найвищим у 2019 році коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань (**0,9297**) був у 10-му класі, найнижчим (0,4677) – у 8-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився у 9-му, 10-му, 11-му класах; зменшився – у 8-му класах.

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями змагань за класами подано нижче на *діаграмі 5*.

Середнє значення показника складало **0,65** (**0,64** – у 2018 році), що на 0,01 більше, ніж у минулому році. Найбільшим (0,72) воно виявилось в 10-му класі, найменшим (0,57) – у 8-му класі.

У порівнянні з минулим роком цей показник збільшився у 10-му (на **0,10**), 11-му (на **0,02**) класах, зменшився – у 8-му (на **0,01**), 9-му (на **0,10**).

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з *географії*, які не стали переможцями, подані в таблиці 2.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з географії, які не стали переможцями

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8 клас	0,1857	0,4500	0,1450	0,4677
9 клас	0,2813	0,5703	0,2097	0,4435
10 клас	0,2923	0,5308	0,1563	0,5781
11 клас	0,2656	0,5938	0,2266	0,5938

Найвищим (0,5938) у 2019 році цей показник виявився в 11-му класі, найнижчим (0,1450) – у 8-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед учасниками змагань, які не стали переможцями, збільшився у 8-му, 10-му класах, зменшився у 9-му та залишився незмінним в 11-му класі.

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, за класами подано на *діаграмі 6*.

Середнє значення показника складає **0,41** (**0,42** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком воно зменшилося (на **0,01**).

Найбільшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, у 2019 році був у 11-му класі (**0,46**), найменшим (**0,34**) – у 8-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 10-му класі (на **0,01**), зменшився – у 9-му (на **0,06**), 11-му (на **0,01**) класах та залишився незмінним – у 8-му (**0,34**).

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,8047** до **0,9297**) показали **13** учнів (**6** – у 2018 році): Балаклійського ліцею, Козачолопанського ліцею (Дергачівській район), Довжанського ліцею (Золочівська ОТГ), Ізюмської гімназії № 1, Харківської гімназії № 47, Харківської гімназії № 55, Харківської СШ I-III ст. № 62, Харківської СШ I-III ст. № 80, Харківської СШ I-III ст. № 93 імені В.В. Бондаренка, Харківського ліцею № 149, Харківської СШ I-III ст. № 155.

Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдання складав від **0,1452** до **0,2903**) показали **13** учнів (**6,53 %**) із **7-ми** (**3-х** – у 2018 році) *сільських районів*: Борівського, Близнюківського, Великобурлуцького, Кегичівського, Красноградського, Печенізького, Первомайського; **3-х** *ОТГ*: Наталинської, Коломацької, Золочівської; **1-го** *району місто Харкова*: Індустріального.

Такі учні були в **11-ти** ЗЗСО: Богуславській ЗОШ I-III ст. (Борівський район), Добровільській ЗОШ I-III ст. (Близнюківський район), Андріївському ліцеї (Великобурлуцький район), Красненській ЗОШ I-III ст. (Кегичівський район), Піщанському НВК (Красноградський район), Артемівському НВК (Печенізький район), Олексіївському ліцеї (Первомайський район), Попівській ЗОШ I-III ст. (Наталинська ОТГ), Золочівському ліцеї №1 (Золочівська ОТГ), Коломацькому ліцеї імені Героя Радянського Союзу І.Є.Єгоров (Коломацька ОТГ), Харківській ЗОШ I-III ст. № 70 (Індустріальний район).

Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів збільшилася на **3,44 %**. У минулому році вона складала **6** (**3,09 %**).

3. Аналіз виконання завдань учасниками III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії

Завдання III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії для кожної паралелі склалися з теоретичного (4 питання), тестового (20 завдань) і практичного турів. Максимальна кількість балів за виконання завдань у 8-му та 9-му класах – 62, у 10-му та 11-му класах – 64.

Журі визначило максимально набрану кількість балів за паралелями:

- 8 клас – 49,5;
- 9 клас – 56;
- 10 клас – 59,5;
- 11 клас – 55,5.

Кількість балів і відсоток виконання завдань переможцями подано в таблиці 3.

Таблиця 3

Показники виконання завдань переможцями III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії

Клас	I місце		II місце		III місце	
	Кількість набраних балів		Кількість набраних балів		Кількість набраних балів	
	Процент виконання завдань		Процент виконання завдань		Процент виконання завдань	
8	49	49,5	36,5	40	30	35,5
	79%	80%	59%	65%	48%	57%
9	47	56	37	44	29	35
	76%	90%	60%	71%	47%	56%
10	55	59,5	44	52,5	37	42,5
	86%	93%	69%	82%	58%	66%
11	54	55,5	44,5	49,5	39	43
	84%	87%	70%	77%	61%	67%

Найкращі показники виконання завдань мають учні 10-х класів, найгірші – 8-х. Зміст завдань III етапу олімпіади з географії відповідав вимогам навчальної програми та був спрямований на стимулювання учнів до подальшого вдосконалення знань і формування предметних компетентностей.

Типові помилки

8 клас

1. Найкраще учні виконали завдання №3 щодо визначення типів клімату Австралії та Океанії. Більшість визначила кожен тип клімату та стисло охарактеризувала його. Середній бал за це завдання в учнів становить 3,8 бала із 6 можливих (63%). Також учні добре виконали практичне завдання №5, де необхідно було, користуючись інформацією, визначити поняття. Середній бал за це завдання в учнів становить 6,5 бала із 12 можливих (54%).
2. Багато проблем в учнів викликало питання про карст. Більшість учнів не змогла пояснити, яким буває карст залежно від геологічних порід, а також визначити, де в Україні розвинені карстові явища. Середній бал за це завдання становить 3,7 із 12 можливих (31%).
3. Учасники не змогли проаналізувати геологічний розріз (фотографію гори Кірк'юфетль в Ісландії). Складно було учням відповісти, якого походження більшість гір Ісландії, чому гора Кірк'юфетль не схожа на вулкан та яким чином ця гора утворилася? Середній бал за це завдання становить 2,1 із 6 можливих (35%).

9 клас

1. Лише 3 учні повністю змогли відповісти на теоретичне питання №3 про інсталяцію англійського художника Джейсона Тейлора «Вершники промислового Апокаліпсиса», яка знаходиться в центрі Лондона на дні Темзи. Середній бал за це завдання становить 2,5 із 6 можливих (41%).
2. Вирішити задачу про літак, що вилетів із Міжнародного аеропорту Лос-Анджелеса до нового Міжнародного аеропорту Наріта, який розташований у межах великого Токіо,

повністю змогли 7 учнів (14%). Середній бал за це завдання в учнів становить 2,6 із 6 можливих (43%).

10 клас

1. Більшість учнів не змогли дати відповіді, яким чином виникло Анцилове озеро, чому воно спочатку з'єдналося з океаном, перетворившись на море, а з часом знову стане озером. Анцилове озеро свого часу утворилося на місці давнього льодовика, товщину якого оцінюють у 0,7-2 км. Величезна маса льоду призвела до опускання суші в цьому місці (епоха плейстоцену), а коли льодовик почав танути (епоха голоцену), на його місці виникло прісноводне озеро. Озеро згодом з'єдналося з морем через підвищення рівня води у Світовому океані. Середній бал за це завдання становить 1,9 із 6 можливих (30%).
2. Складним для школярів виявилось завдання про екзотичний туризм. Учням складно було назвати регіони світу, які являють собою або можуть являти інтерес для любителів екзотичного туризму, чи є в Україні потенціал для розвитку екзотичного туризму. Середній бал за це завдання становить 6 із 12 можливих (50%).

11 клас

1. Труднощі викликало завдання про найдовший міст Західної Європи через ріку Тежу в Португалії. Міст Васко да Гама побудовано 1998 року, коли Португалія відзначала 500-річчя з дня відкриття да Гамою морського шляху до Індії навколо Африки. Жоден учень не отримав максимальної оцінки. Середній бал за це завдання становить 2,5 із 8 можливих (30%).
2. Складнощі викликало в учнів завдання про економіку країн Перської затоки. Жоден учень не отримав максимальної оцінки за свою відповідь через недостатні знання економічної географії. Середній бал за це завдання становить 6,1 із 12 можливих (51%).
3. Більшість учасників за координатами і наведеним переліком визначили 12 портових міст. Жоден учень не отримав 0 балів за це завдання. Середній бал за це завдання в учнів становить 5,0 балів із 6 можливих (80%).

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

На IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії у 2019 році Харківську область представляли п'ять учасників. Результативність показано в таблиці 5.

Таблиця 5

Результативність команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії у 2019 році

Прізвище, ім'я, по батькові учня	Клас	Назва навчального закладу	Місце
Сидоренко Дар'я Олександрівна	9	Харківський ліцей № 149 Харківської міської ради Харківської області	II
Янченко Дмитро Олександрович	10	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 80 Харківської міської ради Харківської області	II
Набойшиков Богдан Юрійович	10	Харківська гімназія №47 Харківської міської ради Харківської області	III
Сучкова Влада Євгенівна	10	Комунальний заклад «Довжанський ліцей» імені Героя Радянського Союзу Павла Григоровича Стрижака Золочівської селищної ради Харківської області	учасник
Кізіцький Максим Олегович	11	Балаклійський ліцей Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області	III

Дипломи переможців здобули 4 учні. У таблиці 6 наведено результати виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади у 2017 – 2019 роках.

Таблиця 6
Результати виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади за 2017 – 2019 роки

2017 р.				2018 р.				2019 р.			
Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.
3	-	-	2	4	1	2	1	5		2	2

Рейтинг на IV етапі представлено на діаграмі 8.

Діаграма 8

Висновки

1. Значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з географії у 2019 році складають учні ЗЗСО районів міста Харкова: **43 %** від загальної кількості переможців змагань, у 2018 році – **46 %**. Порівняно з минулим роком їх відносна кількість зменшилася (на **3 %**).

2. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готують учителі вищої кваліфікаційної категорії. Причому відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної

категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади в 2019 році, порівняно з минулим роком зменшилася (на 3 %) та **склала 82 %**.

3. Серед учнів 10-11-х класів, які взяли участь в обласному етапі олімпіади з **географії** в 2019 році, **найбільша** кількість учнів (**22 %**) навчалася в класах *української філології* При цьому відсоток переможців, які вивчають **географію** як профільний предмет, від кількості учнів 10-11-х класів, які здобули перемогу в обласному етапі змагань, у 2019 році склав лише **15 %**, що **на 3 %** більше, ніж у минулому році.

4. У 2019 році **13** учнів **11-ти** ЗЗСО із **7-ми сільських районів, 3-х ОТГ, 1-го району м. Харкова**, показали низькі результати обласного етапу олімпіади з **географії** (коефіцієнт виконання завдання складав **від 0,1857 до 0,2903**). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів збільшилася (на 3 %).

5. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році порівняно з минулим залишився незмінним та склав **0,53**; серед переможців змагань – **0,65 (збільшився на 0,01)**; серед учасників змагань, які не стали переможцями, – **0,41 (зменшився на 0,01)**.

6. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань у 2019 році виявилось найвищим (0,59) у 10-му класі, найнижчим (0,45) – у 8-му класі; серед переможців обласного етапу змагань: найвищим (0,72) – у 10-му класі, найнижчим (0,57) – у 8-му класі; серед учасників, які не стали переможцями: найвищим (0,46) – в 11-му класі, найнижчим (0,34) – у 8-му класі.

7. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань збільшився у 10-му класі (**на 0,06**), зменшився – у 8-му (**на 0,01**), 9-му (**на 0,08**) класах; залишився незмінним – в 11-му (**0,58**); серед переможців змагань – збільшився у 10-му (**на 0,10**), 11-му (**на 0,02**) класах, зменшився – у 8-му (**на 0,01**), 9-му (**на 0,10**); серед учасників, які не стали переможцями, – збільшився у 10-му класі (**на 0,01**), зменшився – у 9-му (**на 0,06**), 11-му (**0,01**) класах, залишився незмінним – у 8-му (**0,34**).

8. Харківська область посіла п'яте рейтингове місце на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії.

Рекомендації щодо підвищення якості роботи з обдарованими учнями

Районним (міським) методичним кабінетам (центрам) спільно з районними (міськими) методичними об'єднаннями вчителів географії:

1. Проаналізувати результати виступу учнів команд і активізувати роботу методичних служб районів (РМК, РМО) з підготовки до олімпіади з географії у 2019/2020 н.р.

2. Провести майстер-класи для керівників ШМО щодо організації та проведення I та II етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії (вересень – жовтень 2019 р.).

3. Організувати індивідуальну або групову підготовку учнів до Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії на диференційованій основі в позаурочний час (жовтень 2019 р – лютий 2020 р.).

4. Формувати склад команди на III етап з урахуванням відбіркових зборів на районному рівні, акцентувати увагу журі та оргкомітету II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії на якісному формуванні команди на III етап олімпіади.

5. Оновити бази даних районів щодо роботи з обдарованими учнями.

Учителям географії:

1. Здійснити аналіз результатів виступу учнів у I-IV етапах Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії, визначити прогалини в підготовці учнів щодо тестових, теоретичних і практичних завдань олімпіад (вересень 2019 р.).

2. Під час підготовки до II, III та IV етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії використовувати програмні засоби навчального призначення, Інтернет-технології, ілюстровані електронні презентації й опрацювати з учнями олімпіадні завдання III та IV етапів попередніх років.

3. Алгоритмізувати навчання учнів, забезпечити їх планами описів, описами порядку

розв'язування й оформлення географічних задач.

4. До шкільного етапу олімпіади добирати завдання, доступні для учнів, але які за змістом і формою не дублюють питання репродуктивного рівня в кінці параграфів (відповідь на них не слід зводити тільки до викладу змісту шкільного підручника).

5. Стимулювати учнів до самостійного пошуку інформації та створення проектів.

6. Посилити практичну спрямованість навчання географії (розв'язання географічних задач, робота з картами, таблицями, графіками тощо).

7. Під час організації навчальної діяльності з картами та підручниками важливо враховувати, що в них можуть міститися застарілі статистичні, номенклатурні чи картографічні дані, які не відображають реальної ситуації в розвитку та розташування географічних об'єктів на території, що зображується.

8. Брати участь в он-лайн тренінгах з підготовки до олімпіади, які проводяться КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

Економіка

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з **економіки** взяли участь **107** учнів (**118** – у 2018 році), що на **9,32 % менше**, ніж у минулому.

Найбільша кількість учасників змагань навчалася в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) Слобідського (9) та Московського (8) районів міста Харкова.

Не взяли участь в обласному етапі змагань школярі **9-ти районів області**: Борівського, Вовчанського, Дворічанського, Зачепилівського, Ізюмського, Краснокутського, Первомайського, Печенізького, Сахновщинського; **8-ми об'єднаних територіальних громад (ОТГ)**: Зачепилівської, Коломацької, Малоданилівської, Мереф'янської, Нововодолазької, Оскільської, Старосалтівської, Чкаловської.

Переможцями стали **54** учні (**59** – у 2018 році), що складає **50,47 %** від загальної кількості учасників змагань (**50,00 %** – у 2018 році). Це на **0,47 % більше**, ніж у минулому.

Серед переможців **14** учнів із **8-ми (15** учнів із **7-ми** – у 2018 році) *сільських районів та ОТГ*, **8** із **4-х (13** із **5-ти** – у 2018 році) – *міст обласного значення*, **29** із **8-ми (29** із **8-ми** – у 2018 році) *районів міста Харкова*, **3** (**1** – у 2018 році) – із Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області».

Переможці були в Балаклійському, Богодухівському, Валківському, Красноградському, Харківському, Чугуївському *районах області*; Золочівській, Малинівській *ОТГ*, м. Куп'янську, м. Лозовій, м. Люботині, м. Первомайському, Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Новобаварському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському *районах міста Харкова*.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні Балаклійського, Валківського, Харківського, Чугуївського *районів області*; Золочівської, Малинівської *ОТГ*, м. Куп'янська, м. Лозової, м. Люботина, м. Первомайського, Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського *районів міста Харкова*.

Порівняно з минулим роком з'явилися переможці у Богодухівському та Красноградському *районах області*.

Серед *районів (міст, ОТГ) області найбільша* кількість переможців (**7**) – у Слобідському районі міста Харкова. Вона становить **77,78 %** від загальної кількості учасників ЗЗСО цього району.

Слід зазначити, що також **усі** учасники III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з **економіки** стали переможцями змагань у Золочівській *ОТГ* (**4** учні), м. Первомайському (**4**), Київському (**4**) *районі міста Харкова*, Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області» (**3**).

По *закладах загальної середньої освіти найбільша* кількість переможців протягом двох років у Харківській гімназії № 46 імені М.В. Ломоносова – **6** учнів (**7** – у 2018 році).

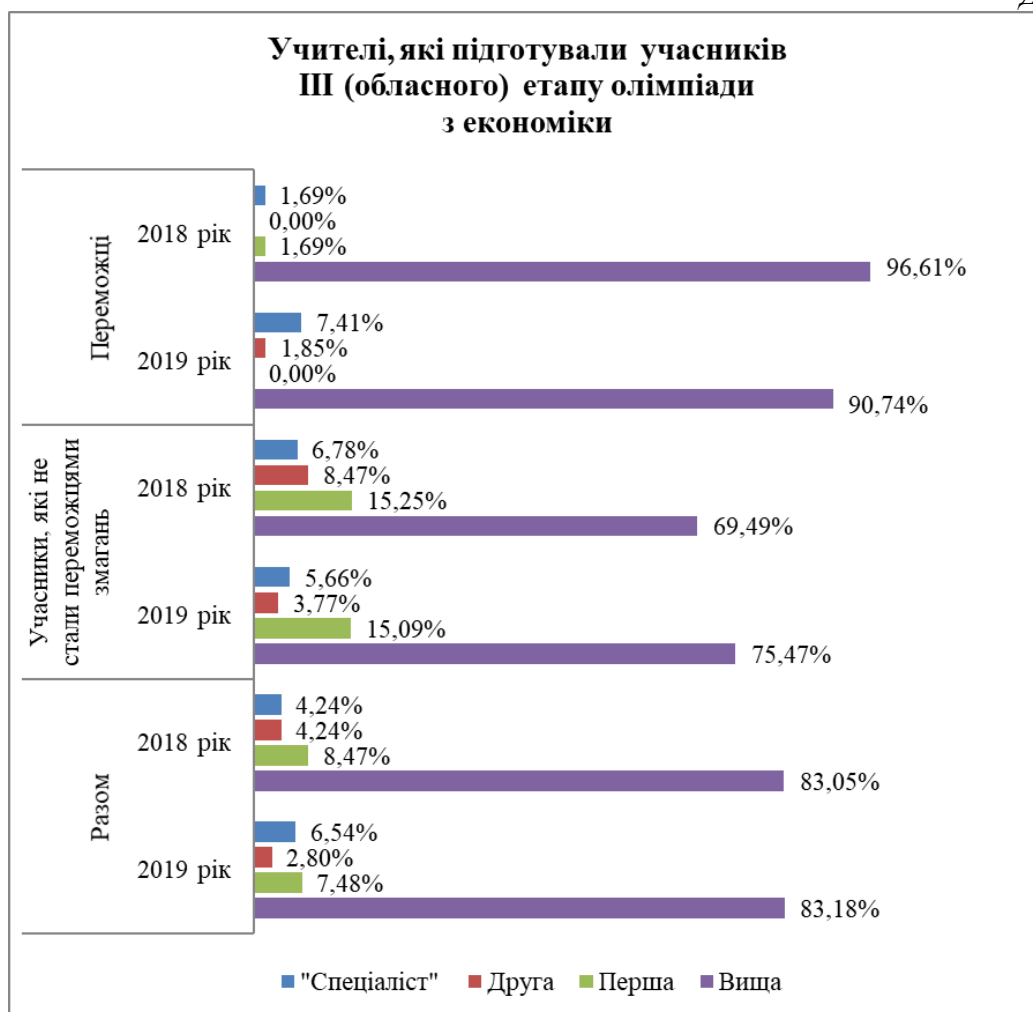
Слід зазначити, що значну частину переможців олімпіади в 2019 році становили учні ЗЗСО *районів міста Харкова*. Їх відносна кількість складала **53,70 % (49,15 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей відсоток збільшився (на 4,55%).

Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіад з **економіки** здобувають учні Балаклійського лицю, Валківського лицю імені Олександра Масельського, Новопокровського НВК (Чугуївський район), Золочівського лицю № 1, Малинівського лицю № 1 (Малинівська гімназія – у 2018 році), Куп'янської гімназії № 2, Лозівської ЗОШ I-III ст. № 3, Люботинської гімназії № 1, Первомайської гімназії № 3, Харківської гімназії № 39, Харківської гімназії № 43, Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківської гімназії № 55, Харківської ЗОШ I-III ст. № 126, Харківського лицю № 149, Харківської ЗОШ I-III ст. № 157, Харківського технічного лицю № 173, Спеціалізованої економіко-правової школи I-III ст. з поглибленим вивченням іноземної мови приватного вищого навчального закладу ХГУ «НУА».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, більшість переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

При цьому відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з *економіки* в 2019 році, **складав 90,74 %**. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів **зменшилася (на 5,87 %)**.

Незначну частину педагогів, які підготували переможців змагань, склали вчителі інших кваліфікаційних категорій. Так, у 2019 році лише **7,41 % (1,69 % – у 2018 році)** таких учителів мали кваліфікаційну категорію «спеціаліст» та **1,85 % (жоден – у 2018 році) – другу** кваліфікаційну категорію.

Серед педагогів, які підготували переможців III (обласного) етапу олімпіади, у 2019 році не було вчителів першої кваліфікаційної категорії, тоді як у минулому року їх відносна кількість складала **1,69 %**.

Два роки поспіль серед учителів, які підготували учасників, що не стали переможцями обласного етапу змагань, було також більше вчителів вищої кваліфікаційної категорії (**75,47 % – у 2019 році; 69,49 % – у 2018 році**). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учителів **збільшилася (на 5,98 %)**.

Разом із тим **15,09 % (15,25 % – у 2018 році)** педагогів мали першу кваліфікаційну категорію; **менша** кількість – другу (**3,77 % – у 2019 році; 8,47 % – у 2018 році**) та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**5,66 % – у 2019 році; 6,78 % – у 2018 році**) – *діаграма 1*.

2.2. За профілями навчання

У III (обласному) етапі олімпіади з **економіки** в 2019 році взяв участь **71 (84 – у 2018 році)** учень 10-11-х класів.

Із них переможцями стали **36** учнів (**42 – у 2018 році**).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіад за профілями навчання поданий на діаграмі нижче.

Діаграма 2

У III (обласному) етапі олімпіади з **економіки** взяли участь учні біолого-хімічного, економіко-правового, економічного, інформаційно-технологічного, історичного, математичного, правового, універсального, фізико-математичного профілів, української та іноземної філології (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови).

Серед учасників обласного етапу олімпіади з **економіки** в 2019 році **найбільша** кількість учнів навчалася в класах **економічного (26,09 %)** та **математичного (23,19 %)** профілів, **значно менша** – профілю **української філології (13,04 %)**.

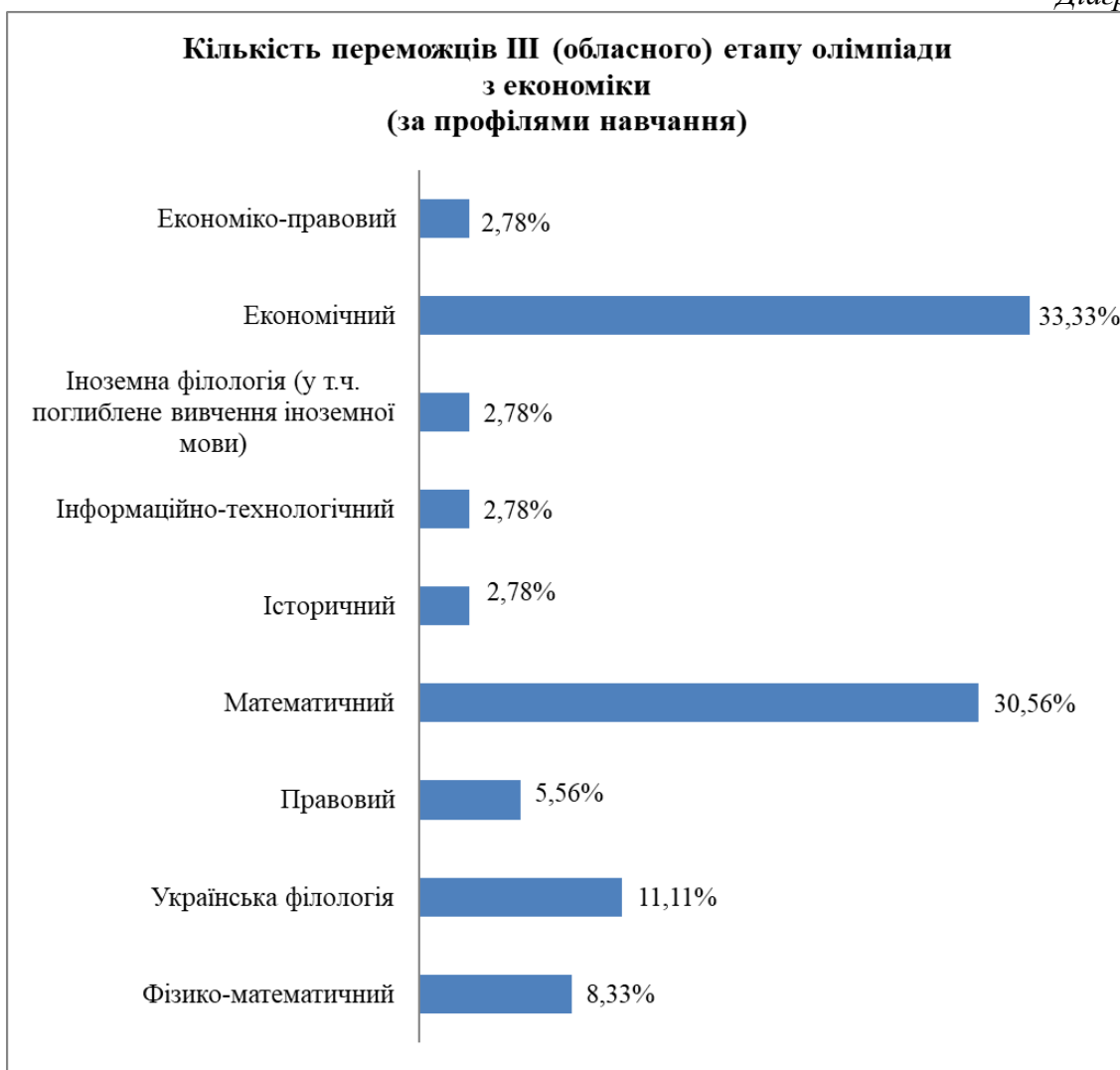
Майже 9 % учасників змагань – учні класів **універсального** профілю, **від 5 до 8 %** – **правового, фізико-математичного та інформаційно-технологічного**, та **незначна кількість (до 3 %)** – **інших** профілів навчання (діаграма 2).

Переможцями стали учні, які навчалися за **економіко-правовим, економічним, інформаційно-технологічним, історичним, математичним, правовим, фізико-математичним** профілями, **української та іноземної філології** (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) – діаграма 3.

Найбільша кількість переможців змагань навчалася в класах **економічного (33,33 % від загальної кількості переможців серед учнів 10-11-х класів)** та **математичного (30,56 %)** профілів навчання.

Понад 11 % школярів, які здобули перемогу в обласному етапі змагань, навчалися за профілем **української філології, значно менша** – **фізико-математичним (8,33 %)** та **правовим (5,56 %)** профілями; **незначна кількість (до 3 %)** – за **іншими** профілями навчання.

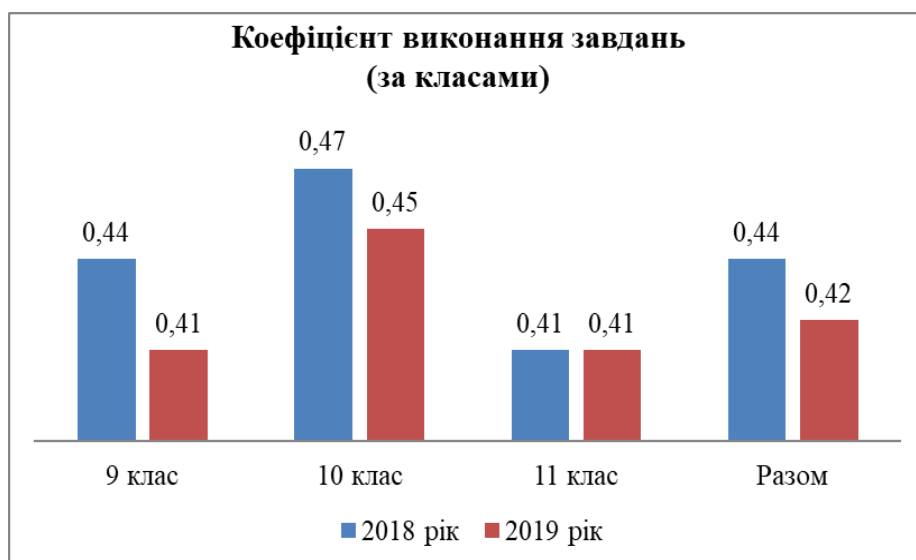
Слід зазначити, що кількість переможців серед учнів 10-11-х класів, які вивчають **економіку** як профільний предмет (у класах **економічного** профілю), від **кількості переможців** серед учнів 10-11-х у 2019 році складала **33,33 % (35,71 % – у 2018 році)**. Порівняно з минулим роком цей показник **зменшився** (на **2,38 %**).

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів усіма учасниками змагань) становив **0,42 (0,44 – у 2018 році)**. Порівняно з минулим роком цей показник зменшився (на 0,02) – *діаграма 4*.

Діаграма 4

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (0,45) у 10-му класі; найменшим (0,41) – у 9-му та 11-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник зменшився в 9-му класі – **на 0,03**; 10-му – **на 0,02**; залишився незмінним в 11-му класі (**0,41**).

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з *економіки* в 2019 році складав **від 0,3636 до 0,9273**. Його значення за класами подані в *таблиці 1*.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з економіки

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
9 клас	0,3909	0,9545	0,4182	0,8273
10 клас	0,4727	0,7636	0,4000	0,9273
11 клас	0,3636	0,8727	0,3636	0,8364

Найвищим у 2019 році коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань (**0,9273**) був у 10-му класі, найнижчим (0,3636) – в 11-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився в 10-му класі; зменшився – в 9-му та 11-му класах.

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями змагань за класами подано нижче на *діаграмі 5*

Діаграма 5

Середнє значення показника складало **0,56 (0,56 – у 2018 році)**. Порівняно з минулим роком воно не змінилося.

Найбільшим (0,58) коефіцієнт виконання завдань переможцями змагань виявився в 10-му класі, найменшим (0,53) – в 11-му класі.

У порівнянні з минулим роком цей показник збільшився в 10-му класі (**на 0,01**); зменшився – в 9-му (**на 0,03**) та 11-му (**на 0,02**) класах.

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з *економіки*, які не стали переможцями, подані в *таблиці 2*.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з економіки, які не стали переможцями

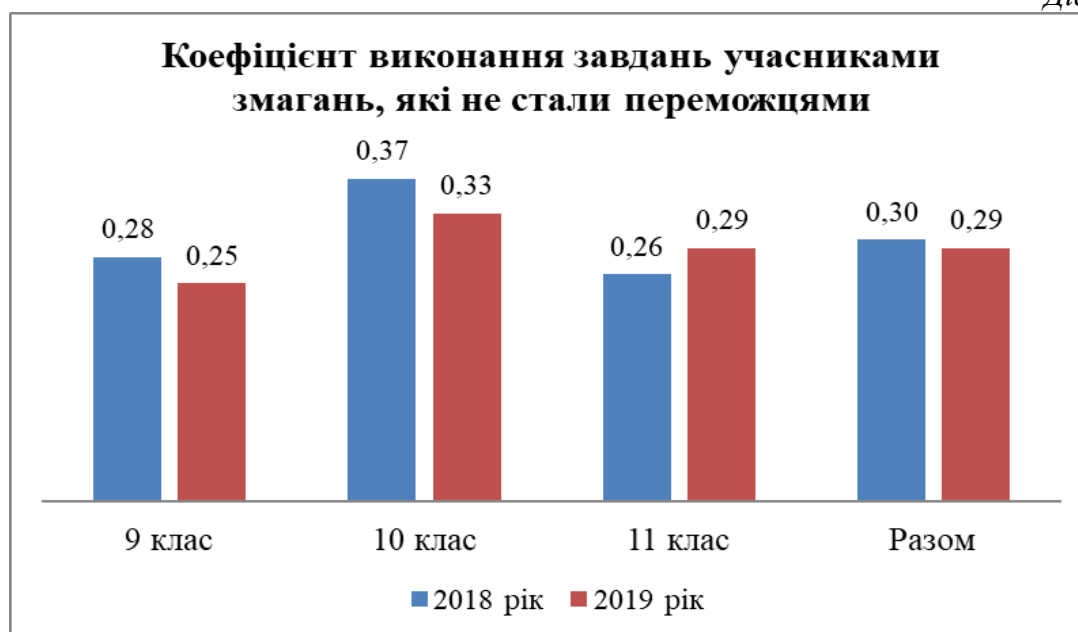
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
9 клас	0,1300	0,4200	0,1455	0,3909
10 клас	0,2182	0,4636	0,2273	0,3818
11 клас	0,0909	0,3455	0,1909	0,3455

Найвищим (**0,3909**) у 2019 році цей показник виявився в 9-му класі, найнижчим (**0,1455**) – також в 9-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань зменшився – в 9-му, 10-му класах та залишився незмінним в 11-му.

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, за класами подано на *діаграмі б*.

Діаграма б

Середнє значення показника становило **0,29** (**0,30** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком воно зменшилося (на **0,01**).

Найбільшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, у 2019 році був у 10-му класі (**0,33**), найменшим (**0,25**) – в 9-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 11-му класі – на **0,03**; зменшився – у 9-му – на **0,03**, 10-му – на **0,04**.

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,8091** до **0,9273**) показали **6** учнів (**5** – у 2017 році), серед яких **3** учні Первомайської гімназії № 3 (**2** – у 2018 році), **1** учень Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія» (**жодного** – у 2018 році), **1** учень Харківської гімназії № 46 імені М.В. Ломоносова (**1** – у 2018 році), **1** учень Харківської гімназії № 55 (**жодного** – у 2018 році).

Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдання складав від **0,1455** до **0,2000**) показали **8** учнів (**7,48 %**) **3-х** (**3-х** – у 2018 році) *сільських районів*: Кегичівського, Лозівського, Харківського; **2-х міст обласного значення** (**жодного** – у 2018 році): м. Люботина, м. Чугуєва; **3-х районів міста Харкова** (**2-х** – у 2018 році): Московського, Слобідського, Холодногірського.

Такі учні були у **8-ми** ЗЗСО: Андріївській ЗОШ І-ІІІ ст. (Кегичівський район), Смирнівському НВК (Лозівський район), Циркунівський ліцей (Харківський район), Люботинській гімназії № 1, Чугуївському НВК № 5, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 78, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 126. Харківській СШ І-ІІІ ст. № 156.

Причому два роки поспіль такі результати показують учні Кегичівського району.

Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів дещо зменшилася (на **0,99 %**). У минулому році вона складала **8,47 % (10 учнів)**.

3. Аналіз виконання завдань учасниками III етапу олімпіади

У 2018/2019 н.р. III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки було проведено в *три тури*: *перший* – тестові завдання двох рівнів складності з вибором однієї правильної відповіді (30 тестів), *другий* – творчі завдання з відкритою відповіддю (2 теоретичні запитання), *третій* – економічні задачі (3 завдання). Максимальна кількість балів – 110.

Аналізуючи виконання завдань олімпіади, можна відзначити достатній рівень знань та рівень сформованості практичних умінь і навичок із економіки у значної частини учасників олімпіади. Більшість переможців набрала понад 50% балів від максимально можливої кількості.

Олімпіадні завдання були направлені на перевірку теоретичних знань з економіки та рівня сформованості практичних умінь і навичок, уміння логічно та аналітично мислити. Завдання враховували тематику матеріалу, основні економічні категорії та поняття, вивчені школярами відповідного класу на час проведення змагань, та мали на меті стимулювати інтерес до подальшого вдосконалення знань з економіки. Певні завдання мали проблемний характер.

Аналіз робіт учасників III етапу олімпіади з економіки дозволяє зробити такі зауваження:

9 клас

Творче завдання № 1

Типові недоліки – не зображено схем кругообігу, відсутня логіка у відповідях, виходячи з вищесказаного, уривчасті висновки й міркування.

Позитивні моменти робіт – розглядаються 2 ситуації зі ставкою оподаткування:

- 1) роль держави в соціально орієнтованій економіці (Швеція, Фінляндія), коли високі податки забезпечують високий рівень життя;
- 2) протилежна ситуація – зростання податків впливає на суспільне виробництво негативно.

Творче завдання № 2

Із 36 учасників завдання виконали 35 учнів. Під час виконання учні продемонстрували розуміння понять «потреби», «безмежність потреб», знання класифікації потреб, уміння наводити приклади з життя.

Але разом з тим під час виконання завдань школярі майже не використовують економічну термінологію, дають не повну відповідь на поставлене запитання.

Задача № 1

При розв'язанні задачі учасники припустилися таких помилок:

1. Знаходили лише максимальні точки, які показують повне використання доходу на купівлю апельсинів і бананів, у той час як в умові надалі було запропоновано знайти множину наборів фруктів, яку може купити родина за умов даного бюджету.

2. Деякі учні не записували загальний вигляд рівняння бюджетного обмеження, а також не склали рівняння бюджетного обмеження за заданим обсягом доходу й цінами на банани й апельсини.

3. При побудові графіків не показували множину наборів, або загальний вигляд рівняння бюджетної лінії, а лише будували прямі за двома максимальними точками, що показують повне використання доходу.

Задача № 2

1. Неправильно визначили (або взагалі не визначили) альтернативну вартість та зміну альтернативної вартості.
2. Графічна ілюстрація кривої виробничих можливостей або відсутня або зображена неправильно.

Задача № 3

Завдання стосувалося виведення функцій попиту та пропозиції за наведеними координатами двох точок прямої. Саме це викликало найбільші складнощі, адже більшість школярів не змогла правильно визначити вид лінійної функції за двома точками. Якщо цей етап був би пройдений успішно (а з цим справились 6 осіб), наступне визначення ринкової рівноваги та коефіцієнтів еластичності попиту й пропозиції не мало б труднощів. Слід зауважити, що визначення еластичності потребувало знання саме еластичності в точці, тож на рівні 9 класу це також потребує знання основних математичних залежностей. У цілому це було найскладніше завдання із запропонованих у 9 класі.

10 клас

Творче завдання № 1

1. Не відображена крива виробничих можливостей.
2. Немає конкретних пропозицій та заходів, включаючи оновлення технологій та імпорту ресурсів.
3. Відповідь на питання «чи можна вирішити проблеми обмеженості ресурсів?» не чітка або не правильна.

Творче завдання № 2

1. Проблема ціноутворення на ринку досконалої конкуренції – фірма «price taker».
2. Учні описують методи нецінової конкуренції, що характерні для ринку монополістичної конкуренції.

Задача № 1

1. Не всі учасники олімпіади правильно обчислили частину прибутку, яка сплачувалася у вигляді дивідендів за простими акціями, бо не врахували виплати за привілейованими акціями.
2. Деякі учні не бачать різниці між доходом акціонерного товариства та його прибутком.
3. Не всі знають формулу ринкової ціни акції.

Задача № 2

- 1 Більшість учасників олімпіади не вміють виводити формулу попиту й пропозиції (за розрахунками відповідних коефіцієнтів) із функцій еластичності E_d і E_s в точці рівноваги.
2. Деякі учні взагалі не знайомі з лінійною функцією попиту і пропозиції.

Задача № 3

1. Учні не розуміють різниці між індивідуальною та ринковою пропозицією, тому не змогли визначити рівняння сукупної пропозиції.
2. Більшість учасників не розраховували надлишок споживача за умов досконалої конкуренції та в умовах монополізації ринку.
3. Школярі не вміють визначати функцію граничних витрат MC на основі рівняння ринкової пропозиції та функцію граничного доходу MR на основі загального доходу TR .
4. Також більшість учнів не скористалася правилом максимізації прибутку $MR=MC$ для визначення оптимального випуску монополії та монополісну ціну. Це не дало змоги їм розрахувати надлишок споживача за умов монополії та втрати споживчого надлишку внаслідок монополізації конкурентної галузі.

11 клас

Творче завдання № 1

1. Плутають поняття ринкових структур та економічної системи.
2. Не розрізняють поняття ринкових структур та інфраструктури ринку.
3. Змішують поняття видів ринків та ринкових структур.
4. Не знають типи економічних систем та їх характерні риси.
5. У багатьох роботах немає чіткої логіки відповіді.

Творче завдання № 2

Завдання креативне мало виявити різнобічний розвиток школяра та його вміння пов'язати економічні категорії макроекономічних процесів з поведінкою людей і рекомендаціями Національного банку. Завдання достатньо складне, але цікаве.

Недоліки:

1. Значна частина школярів мали уявлення про економічний спад, розуміють інструменти монетарної політики й пов'язують поведінку населення з пропозицією грошей в економіці.

2. Деякі учасники показали розуміння ситуації тільки стосовно України.

3. Іноді школярі прирівнювали поняття «держава» та «Національний банк».

Задача № 1

Третина учнів розв'язала задачу повністю, використавши знання похідної або табличний метод. Інші учні не знають формули знаходження граничного продукту в абсолютному та грошовому виразі, що стало причиною неправильної відповіді.

Задача № 2

1. Аналіз виконаних робіт свідчить про те, що тільки 2 учні правильно вирішили задачу. Переважна більшість робіт оцінена 4-5 балами.

2. Учні не вміють визначати функцію попиту за координатами двох точок.

3. Дехто ототожнює поняття граничних та постійних витрат.

4. У більшості робіт майже немає графіків, за допомогою яких можна визначити рівноважні параметри цін.

5. Немає визначення поняття картелю та цілей його створення.

Задача № 3

Учні не достатньо володіють формулами для розрахунку основних макроекономічних показників (національного доходу (НД), особистого доходу населення у розпорядженні (ОДР)).

Школярі плутають базові макроекономічні категорії (прибуток корпорацій і податки з прибутків, індивідуальні податки й особисті споживчі витрати та заощадження), відтак помилково до податку на прибуток корпорації та індивідуальних податків включають непотрібні категорії.

Учасники олімпіади не вказують назву категорії (поняття) до кожного позначення у кожній формулі. Так, слід писати:

$$Y = C + I_g + G + X_n, \text{ де}$$

Y – ВВП;

C – особисті споживчі витрати домогосподарств;

I_g – валові інвестиції;

G – державні закупівлі товарів і послуг;

X_n – чистий експорт.

Учні не зазначають одиниці виміру, відтак плутають обсяг відсотків по сплаті державного боргу (млрд дол.) і ставку, за якою такі кредити надаються (%).

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

На IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки у 2019 році Харківську область представляли п'ять учасників. Результативність учасників IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки у 2019 році показано в таблиці 3.

Таблиця 3

Результативність учасників IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки у 2019 році

№ з/п	Прізвище, ім'я учня	Клас	Район	Назва закладу загальної середньої освіти	П.І.Б. особи, яка підготувала до олімпіади	Місце
1.	Шевченко Павло Олександрович	9 (учень 8 класу)	м. Первомайський	Первомайська гімназія №3 Первомайської міської ради Харківської області	Семихат Віктор Дмитрович	II

№ з/п	Прізвище, ім'я учня	Клас	Район	Назва закладу загальної середньої освіти	П.І.Б. особи, яка підготувала до олімпіади	Місце
2.	Мічурін Ігор Євгенович	10	Київський	Харківська гімназія №55 Харківської міської ради Харківської області	Коваленко Олександра Василівна	I
3.	Півтораус Алевтина Олександрівна	10	м. Первомайський	Первомайська гімназія №3 Первомайської міської ради Харківської області	Семихат Віктор Дмитрович	III
4.	Коркіна Тетяна Вікторівна	11	Слобідський	Харківська гімназія № 46 ім. М.В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області	Чорна Тетяна Іванівна	III
5.	Шворак Денис Віталійович	11	Московський	Харківська гімназія № 43 Харківської міської ради Харківської області	Антонесьян Марина Євгенівна	III

Усі члени команди Харківської області стали переможцями IV етапу, виборовши по одному диплому I та II ступенів і три дипломи III ступеня. За результатом виступу 2019 року команда Харківщини має рейтинговий коефіцієнт 2,2 (у 2018 році – 3,0) і посідає 3-є загальнокомандне місце. Порівняння виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади за 2017–2019 рр. подано в таблиці 4.

Таблиця 4

Результати виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади з економіки за 2017 – 2019 рр.

2017 р.					2018 р.					2019 р.				
Кількість учасників	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість переможців	Кількість учасників	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість переможців	Кількість учасників	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість переможців
5	2		2	4	5	1	3	1	5	5	1	1	3	5

Висновки

1. Значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з **економіки** протягом двох років становлять учні ЗЗСО районів міста Харкова: **54 %** від загальної кількості переможців змагань – у 2019 році; **49 %** – у 2018 році. Порівняно з минулим роком відсоток таких школярів збільшився на 5 %

2. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готують учителі вищої кваліфікаційної категорії. Причому відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади в 2019 році, порівняно з минулим роком зменшилася (на 6 %) та **склала 91 %**.

3. Серед учасників обласного етапу олімпіади з **економіки** в 2019 році **більшість** учнів 10-11-х класів навчалася у класах **економічного (33 %)** та **математичного (31 %)** профілів. При цьому відсоток переможців, які вивчають **економіку** як профільний предмет, від кількості учнів 10-11-х класів, які здобули перемогу в обласному етапі змагань, у 2019 році склав **26%** (на **10 %** менше, ніж у минулому).

4. У 2019 році **8** учнів **3-х сільських районів, 2-х міст обласного значення, 3-х районів міста Харкова** показали низькі результати обласного етапу олімпіади з **економіки** (коефіцієнт виконання завдання складав **від 0,1455 до 0,2000**). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів **зменшилася (на 0,99 %)**.

5. **Протягом двох років найнижчі** результати обласного етапу олімпіади з **економіки** демонструють учні Кегичівського району.

6. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році складав **0,42** (порівняно з минулим роком **зменшився на 0,02**); серед **переможців змагань – 0,56** (порівняно з минулим роком **не змінився**); серед **учасників змагань, які не стали переможцями, – 0,29** (**зменшився на 0,01**).

7. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань у 2019 році виявилось **найвищим (0,45)** у 10-му класі; **найнижчим (0,41)** – у 9-му та 11-му класі; **серед переможців** обласного етапу змагань: **найвищим (0,58)** – у 10-му класі, **найнижчим (0,53)** – в 11-му класі; серед **учасників, які не стали переможцями: найвищим – у 10-му класі (0,33), найнижчим (0,25)** – в 9-му класі.

8. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань **зменшився** в 9-му класі – **на 0,03**; 10-му – **на 0,02**; **залишився незмінним** у 11-му класі (**0,41**); серед **переможців змагань – збільшився** в 10-му класі (**на 0,01**); **зменшився** – в 9-му (**на 0,03**) та 11-му (**на 0,02**) класах; серед **учасників, які не стали переможцями, – збільшився** в 11-му класі (**на 0,03**); **зменшився** – у 9-му (**на 0,03**), 10-му (**на 0,04**).

9. За результатом участі в IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки команда Харківської області посіла 3-є загальнокомандне місце.

Рекомендації

Районним (міським, ОТГ) методичним кабінетам (центрам) спільно з районними (міськими, ОТГ) методичними об'єднаннями вчителів економіки:

- Під час проведення I та II етапів олімпіади дотримуватися вимог Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 17.11.2011 за № 1318/20056.
- Виявляти учнів, які мають здібності до опанування економіки. Насамперед необхідно акцентувати увагу на тих школярах, які вже досягли певних результатів в інтелектуальних змаганнях з економічних дисциплін та мають необхідну базу математичних знань.
- Організувати участь усіх бажаючих учнів і педагогів в онлайн-тренінгах з підготовки до II та III етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки, які проводить КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».
- Налагоджувати співпрацю з економічними факультетами закладів вищої освіти, залучати фахівців закладів вищої освіти до роботи в журі на II етапі олімпіади.
- Спланувати заходи з переможцями II етапу олімпіади для підготовки до III етапу, залучати до цієї роботи кращих учителів і викладачів економічних дисциплін ЗВО.

Учителям економіки:

- Під час підготовки до олімпіади порадити учням також вивчати економічну літературу, а не тільки визначення та формули із підручника.
- Використовувати посібники та періодичні видання, де подані тексти й розв'язання олімпіадних завдань.
- Відстежувати економічну ситуацію, поточні макроекономічні показники на офіційних сайтах урядових і міжнародних організацій:
  - Державна служба статистики: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
  - Національний банк України: <http://www.bank.gov.ua>.
  - Офіційний сайт Міністерства фінансів України: <http://www.minfin.gov.ua>.

- Офіційний портал Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua>.
- Урядовий портал: <http://www.kmu.gov.ua>.
- Українська асоціація інвестиційного бізнесу: <http://www.uaib.com.ua>.
- Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: <http://www.fg.gov.ua>.
- Офіційний сайт Державної фіскальної служби України: <http://sfs.gov.ua>.
- Українська фондова біржа: <http://ukrse.com.ua>.
- Світовий банк: <http://www.worldbank.org>.

- Під час виконання творчих завдань вчити школярів використовувати економічну термінологію, дотримуватися структури, намагатися дати повну відповідь на всі поставлені запитання, оскільки бали розподіляються між усіма «підпитаннями» (якщо якоїсь відповіді немає, то відповідно й бали не виставляються).
- Розглянути поняття структури економічних ресурсів, метод побудови кривої виробничих можливостей як способу вирішення проблеми обмеженості ресурсів.
- Приділити увагу побудові прямої бюджетної лінії за знаходженням множини наборів товарів, які можна купити за заданими доходами й цінами; графічному розв'язанню задач на побудову бюджетної лінії; запису рівняння бюджетного обмеження за заданими доходами й цінами на блага.
- Виділити особливості ринкових структур, їхні спільні риси й відмінності; підкреслити роль цінових і нецінових чинників у конкуренції.
- Під час вивчення теми «Еластичність» приділити увагу вмінню розрахунків коефіцієнтів еластичності попиту й пропозиції в точці рівноваги. Навчити школярів розв'язувати задачі у зворотному порядку, тобто умінню скласти рівняння лінійних функцій попиту і пропозиції за відомими значеннями коефіцієнтів еластичності.
- Акцентувати увагу учнів на тому, що економіка України не є єдиним класичним прикладом.
- Більше уваги звертати на необхідні математичні знання й практичне застосування формул.
- Формувати навички стислого оформлення умов задач і графічних ілюстрацій до них.
- Навчати школярів аргументувати свої думки, використовуючи абстрактні економічні категорії.

Журі й оргкомітетам II (районного) етапу олімпіади:

- Дотримуватися методичних рекомендацій КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» до проведення II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки та вимог Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 17.11.2011 за № 1318/20056.
- Під час перевірки робіт учасників дотримуватися критеріїв оцінювання, визначених у методичних рекомендаціях щодо проведення II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки.
- Звернути увагу на необхідність об'єктивного визначення складу переможців і якісне формування команд для участі в III етапі змагань.

Біологія

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *біології* взяли участь **210** учнів (**216** – у 2018 році), що на **2,78 % менше**, ніж у минулому році.

Найбільша кількість учасників змагань (**13**) навчалася в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) Слобідського району міста Харкова. Значна кількість учасників обласного етапу олімпіади була представлена учнями ЗЗСО Московського (**12**) та Шевченківського (**11**) районів міста Харкова.

Не взяли участь в обласному етапі змагань школярі Барвінківського, Близнюківського, Зачепилівського районів області, Коломацької, Оскільської об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

Переможцями стали **107** учнів (**108** – у 2018 році), що складає **50,95 %** від загальної кількості учасників змагань (**50,00 %** – у 2018 році). Це на **0,95 % більше**, ніж у минулому.

Серед переможців **34** учні з **16-ти** (**28** із **13-ти** – у 2018 році) сільських районів та ОТГ, **10** – із **5-ти** (**10** із **5-ти** – у 2018 році) міст обласного значення, **57** – із **9-ти** (**63** із **9-ти** – у 2018 році) районів міста Харкова; **3** (**2** – у 2018 році) – із ЗЗСО міської мережі (Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області» та Комунального закладу «Харківський університетський лицей Харківської міської ради Харківської області»), **3** (**5** – у 2018 році) – із Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Переможці були в Балаклійському, Богодухівському, Валківському, Дворічанському, Дергачівському, Зміївському, Ізюмському, Кегичівському, Краснокутському, Куп'янському, Сахновщинському, Харківському, Чугуївському районах області, Золочівській, Мереш'янській, Наталинській ОТГ, м. Ізюмі, м. Куп'янську, м. Лозовій, м. Люботині, м. Первомайському, Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Новобаварському, Основ'янському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському районах міста Харкова.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні Балаклійського, Богодухівського, Дворічанського, Дергачівського, Зміївського, Ізюмського, Кегичівського, Краснокутського, Куп'янського, Сахновщинського районів області, Мереш'янської ОТГ, м. Куп'янська, м. Лозовій, м. Люботина, м. Первомайського, Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського районів міста Харкова. Порівняно з минулим роком з'явилися переможці у Валківському, Харківському, Чугуївському районах області, Золочівській, Наталинській ОТГ, м. Ізюмі.

Серед районів (міст, ОТГ) області **найбільша** кількість переможців (**12**) – у Слобідському районі міста Харкова. Вона складає **92,31 %** від загальної кількості учасників ЗЗСО цього району. **Усі** учасники III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *біології* стали переможцями змагань у Богодухівському (**4** учні), Краснокутському (**2**) районах області та Індустріальному районі міста Харкова (**6**).

По закладах загальної середньої освіти **найбільша** кількість переможців у Харківській гімназії № 46 імені М.В. Ломоносова – **8** учнів (**7** – у 2018 році).

Слід зазначити, що значну частину переможців олімпіади становили учні ЗЗСО районів міста Харкова. Їх відносна кількість складала **53,27%** (**58,33 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей відсоток **зменшився на 5,06 %**.

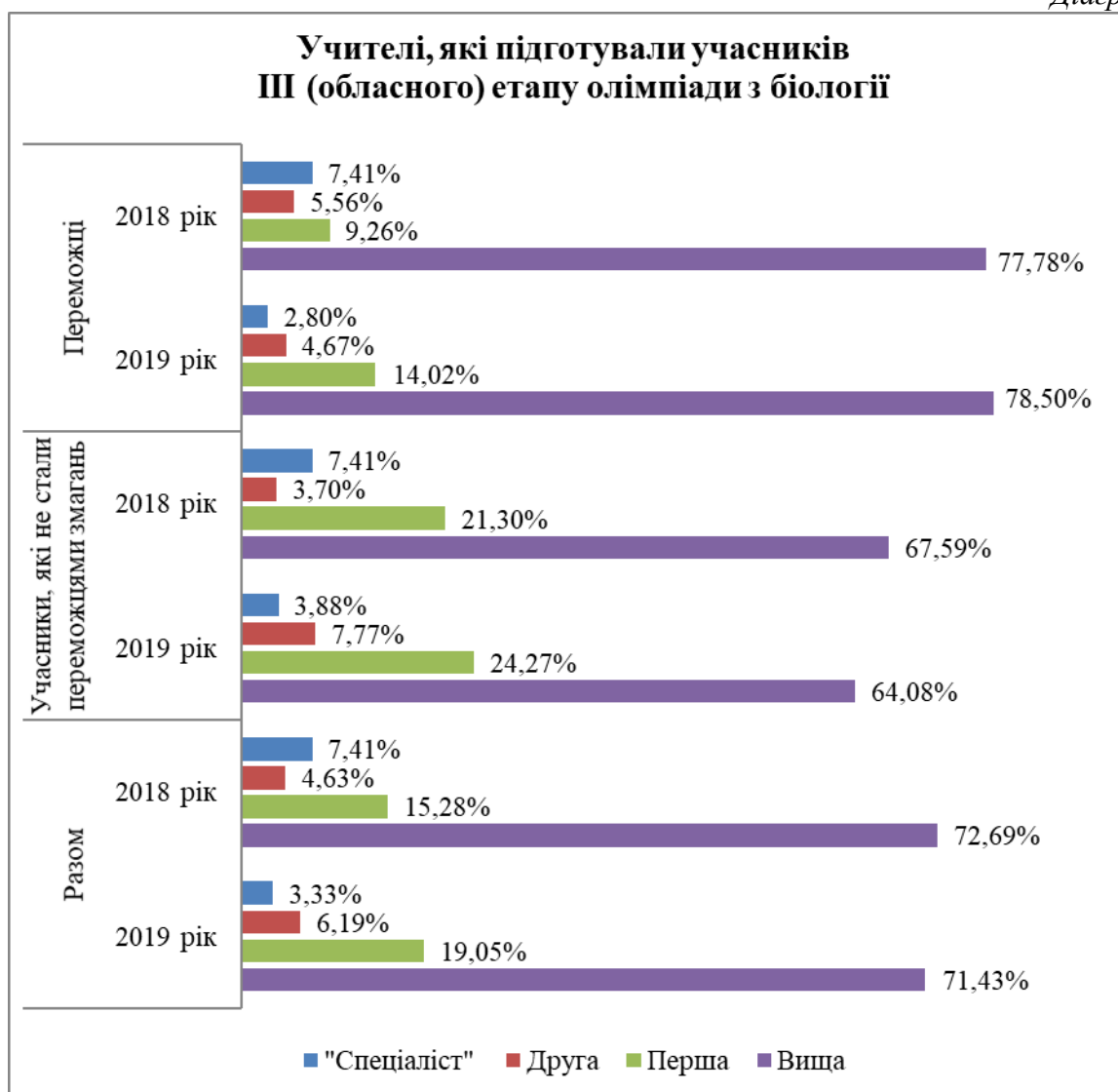
Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіад з *біології* здобувають учні Балаклійської ЗОШ I-III ст. № 2, Богодухівського лицю № 3, Богодухівської гімназії № 1, Дворічанської ЗОШ I-III ст., Дворічанського лицю, Козачолопанського лицю (Козачолопанський НВК у 2018 році) – Дергачівський район, Зміївської ЗОШ I-III ст. № 2, Левківської ЗОШ I-III ст. (Ізюмський район), Андріївської ЗОШ I-III ст. (Кегичівський район), Мурафської ЗОШ I-III ст. (Краснокутський район), Глушківської ЗОШ I-III ст.

(Куп'янський район), Огіївського НВК (Сахновщинський район), Сахновщинської ЗОШ I-III ст. № 1, Мереш'янської ЗОШ I-III ст. № 6, Лозівського НВК «ЗНЗ - ліцей» № 4, Люботинської ЗОШ I-III ст. № 3, Люботинської гімназії № 1, Первомайської ЗОШ I-III ст. № 6, Харківської гімназії № 12, Харківської гімназії № 14, Харківської СШ I-III ст. № 15 з поглибленим вивченням окремих предметів, Харківської СШ I-III ст. з поглибленим вивченням окремих предметів № 16 імені В.Г. Сергєєва, Харківської ЗОШ I-III ст. № 35, Харківської ЗОШ I-III ст. № 36, Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківської гімназії № 47, Харківської ЗОШ I-III ст. № 64, Харківської СШ I-III ст. № 85, Харківського ліцею № 89, Харківської ЗОШ I-III ст. № 104, Харківського ліцею № 107, Харківської СШ I-III ст. № 119, Харківської ЗОШ I-III ст. № 138, Харківської гімназії № 144, Харківської ЗОШ I-III ст. № 151, Харківської гімназії № 152, Харківського технічного ліцею № 173, Харківського приватного НВК «Вересень», Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, більшість переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

При цьому відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з **біології** в 2019 році, **складав 78,50 %**. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів дещо **збільшилася (на 0,72 %)**.

14,02 % учителів, які підготували переможців змагань у 2019 році, мали першу кваліфікаційну категорію. У минулому році таких учителів було менше (на 4,76 %).

Незначна кількість педагогів, учні яких здобули перемогу в обласному етапі олімпіад, мали другу (**4,67 %** – у 2019 році; **5,56 %** – у 2018 році) та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**2,80 %** – у 2019 році; **7,41 %** – у 2018 році).

Як у 2018, так і в 2019 році серед учителів, які підготували учасників, що не стали переможцями обласного етапу змагань, було також більше вчителів вищої кваліфікаційної категорії (**64,08 %** – у 2019 році; **67,59 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учителів дещо зменшилася (на 3,51 %). Разом із тим **24,27 % (21,30 % – у 2018 році)** учителів мали першу кваліфікаційну категорію, а **менша** кількість – другу (**7,77 %** – у 2019 році; **3,70 %** – у 2018 році) та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**3,88 %** – у 2018 році; **7,41 %** – у 2018 році) – *діаграма 1*.

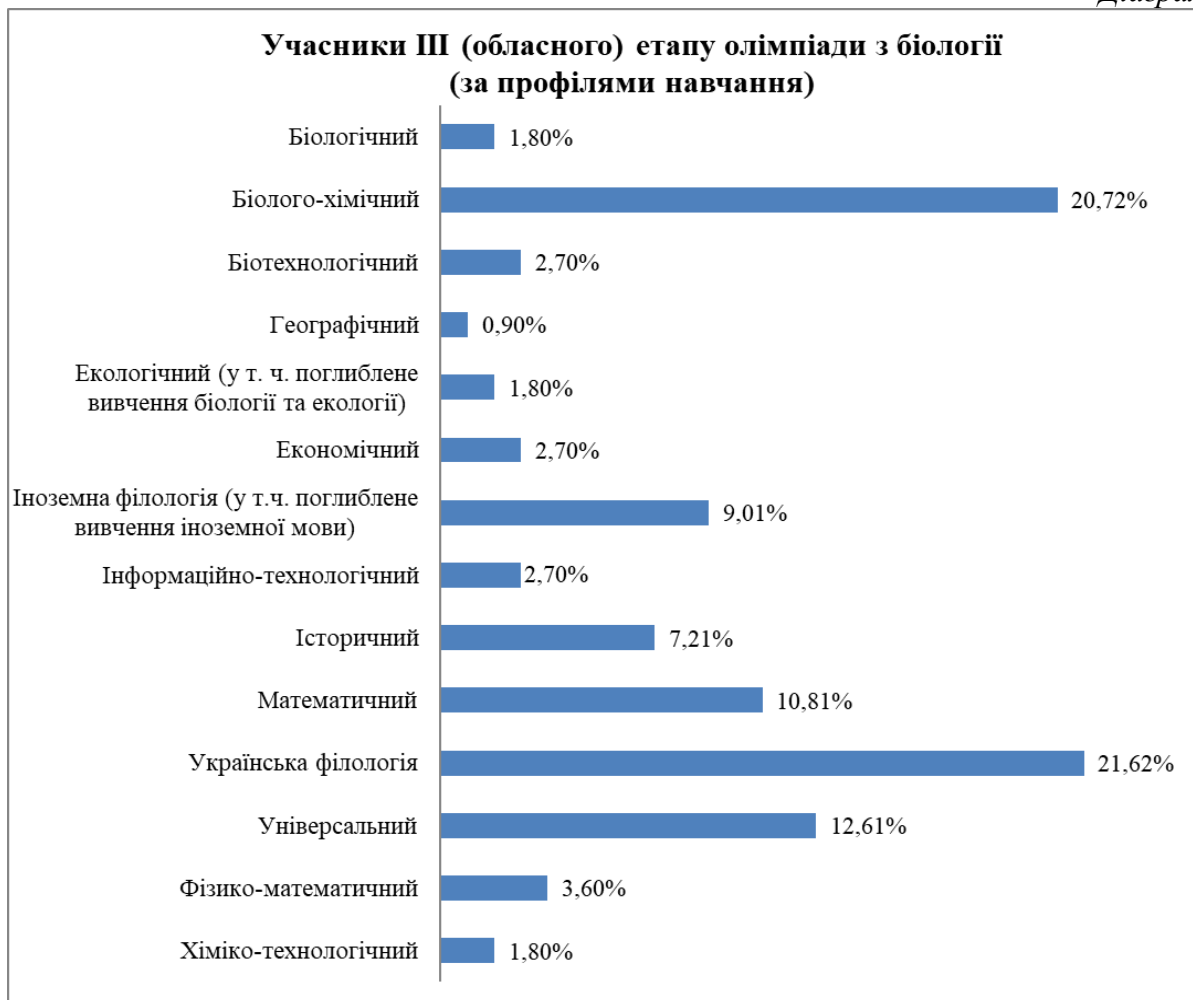
2.2. За профілями навчання

У III (обласному) етапі олімпіади з **біології** в 2019 році взяли участь **112 (114 – у 2018 році)** учнів 10-11-х класів.

Із них переможцями стали **58** учнів (**57 – у 2018 році**).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіад за профілями навчання поданий на діаграмі нижче.

Діаграма 2

У III (обласному) етапі олімпіади з **біології** взяли участь учні біологічного, біолого-хімічного, біотехнологічного, географічного, екологічного (у т. ч. із поглибленим вивченням біології та екології), економічного, інформаційно-технологічного, історичного, математичного, універсального, фізико-математичного, хіміко-технологічного профілів, української та іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови).

Серед учасників обласного етапу олімпіади з **біології** в 2019 році **найбільша** кількість учнів навчалася в класах профілю української філології (**21,62 %**) та біолого-хімічного профілю (**20,72 %**); менша частина – універсального профілю (**12,61 %**), майже **11 %** – математичного профілю, від **7 до 10 %** – профілю іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) та історичного профілю, незначна кількість (до **4 %**) – за іншими профілями навчання (діаграма 2).

Переможцями стали учні біологічного, біолого-хімічного, екологічного (у т. ч. із поглибленим вивченням біології та екології), економічного, інформаційно-технологічного, історичного, математичного, універсального, фізико-математичного, хіміко-технологічного профілів, української та іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) – діаграма 3.

Діаграма 3

Найбільша кількість переможців серед учнів 10-11-х класів була за біолого-хімічним профілем навчання (**22,81 %** від загальної кількості переможців 10-11-х класів, які брали участь в обласному етапі змагань) та профілем української філології (**21,05 %**). Менша кількість переможців (**14,04 %**) навчалася в класах математичного профілю. Разом із тим відсоток переможців, які вивчають **біологію** як профільний предмет (у біологічному, біолого-хімічному, екологічному (у т. ч. із поглибленим вивченням біології та екології) профілях

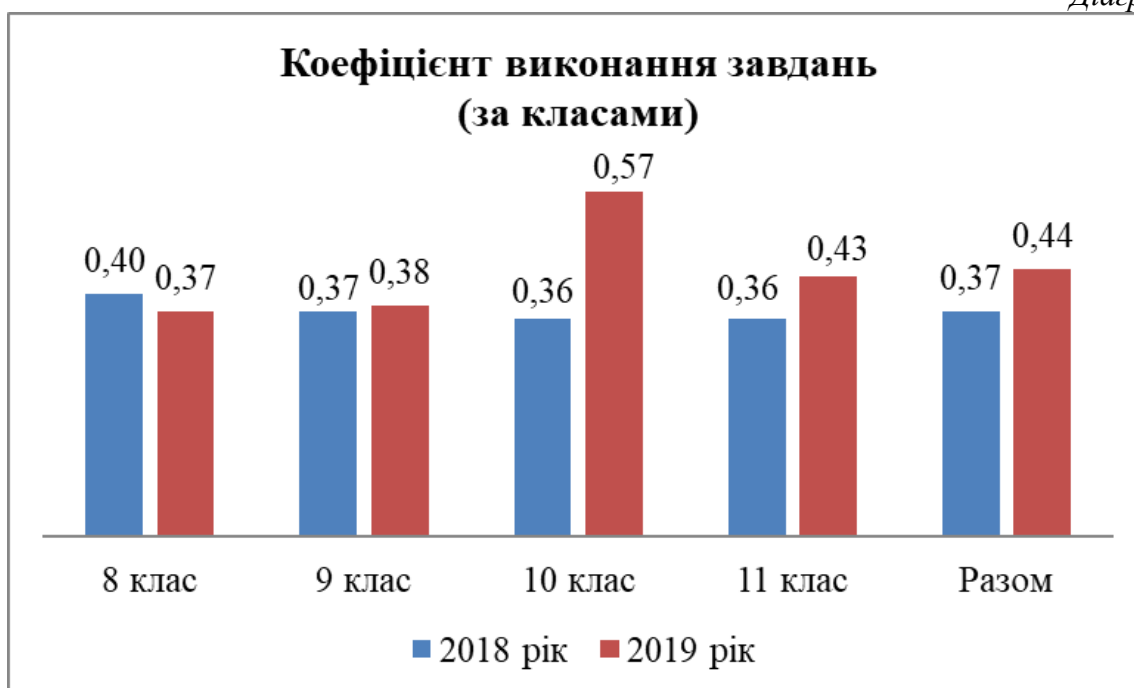
навчання, складає **28,07 %**. У минулому році цей показник був вищим (на **6,36 %**) і дорівнював **34,43 %**.

Від 7 до 9 % переможців навчалися в класах *історичного, універсального* профілів та профілю *іноземної філології* (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови). Незначна кількість переможців (до **4 %**) – учні *інших* профілів навчання.

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів, отриманої всіма учасниками змагань) складав **0,44** (**0,37** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник збільшився (на **0,07**) – *діаграма 4*.

Діаграма 4

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (**0,57**) у 10-му класі; найменшим (**0,37**) – у 8-му.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився у 9-му (на **0,01**), 10-му (на **0,21**), 11-му (на **0,07**) класах, зменшився – у 8-му класі (на **0,03**).

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з *біології* в 2019 році складав **від 0,3859 до 0,8399**. Його значення за класами подані в *таблиці 1*.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з біології

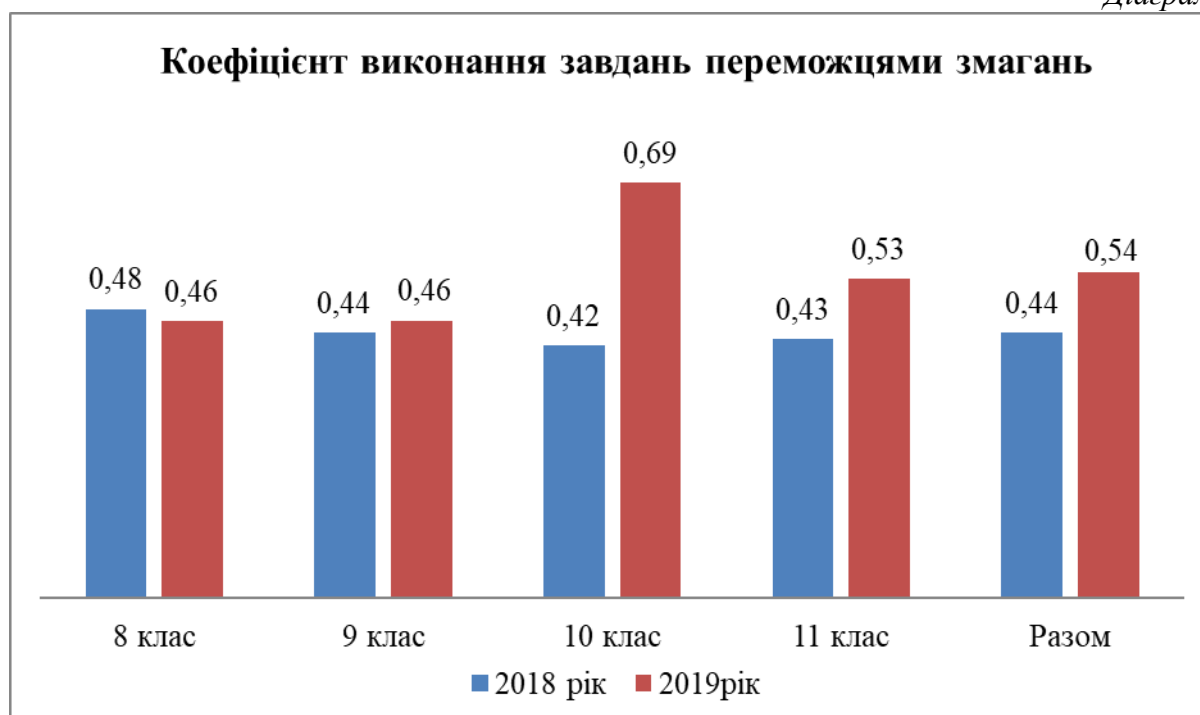
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8 клас	0,3989	0,6236	0,3873	0,5607
9 клас	0,3859	0,5326	0,3859	0,6685
10 клас	0,3438	0,5833	0,6117	0,8399
11 клас	0,3345	0,7601	0,4440	0,7423

Найвищим у 2019 році коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань (**0,8399**) був у 10-му класі, найнижчим (**0,3859**) – у 9-му класі.

Порівняно з минулим роком **найвищий** коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився у 9-му та 10-му класах; зменшився – у 8-му та 11-му класах.

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з **біології** за класами подано нижче на *діаграмі 5*.

Діаграма 5

Середнє значення показника складало **0,54** (**0,44** – у 2018 році), що на 0,10 більше, ніж у минулому році. Найбільшим (**0,69**) воно виявилось у 10-му класі, найменшим (**0,46**) – у 8-му та 9-му класах.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився у 9-му (**на 0,02**), 10-му (**на 0,27**), 11-му (**на 0,10**) класах, зменшився – у 8-му класі (**на 0,02**).

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з **біології**, які не стали переможцями, подані в *таблиці 2*.

Таблиця 2

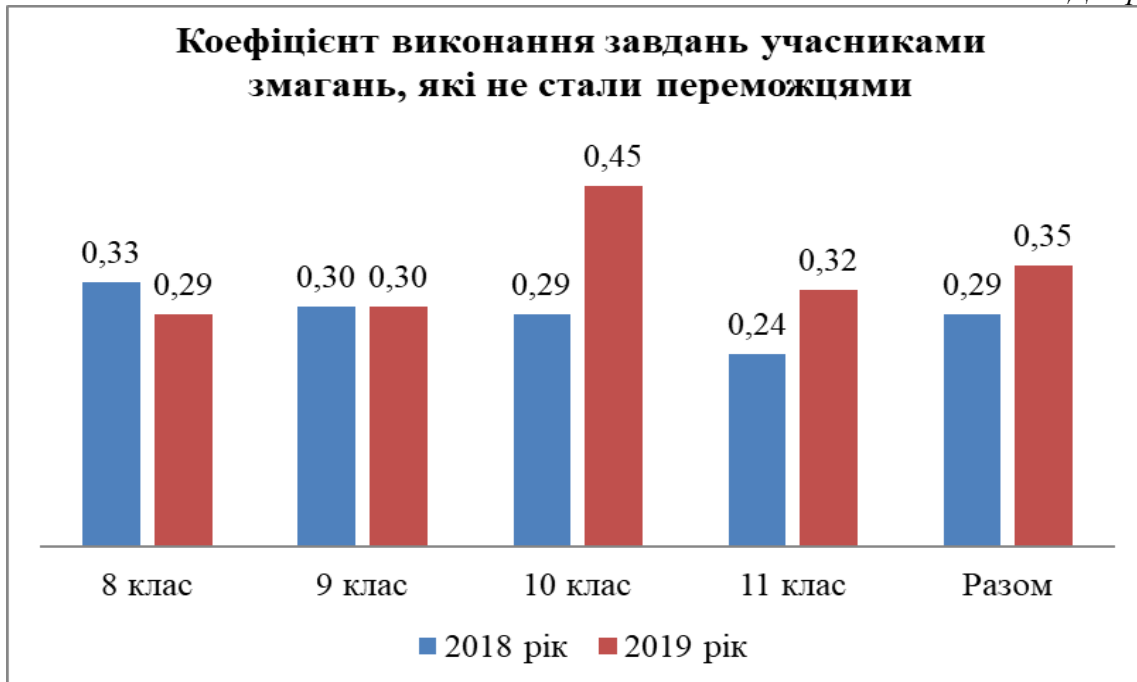
Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з біології, які не стали переможцями

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8 клас	0,2584	0,3876	0,1792	0,3699
9 клас	0,1685	0,3804	0,1087	0,3804
10 клас	0,2083	0,3368	0,0722	0,6048
11 клас	0,1554	0,3243	0,2041	0,4392

Найвищим (**0,6048**) у 2019 році цей показник виявився у 10-му класі, найнижчим (**0,0722**) – також у 10-му.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, збільшився в 10-му, 11-му класах, зменшився в 8-му та залишився незмінним у 9-му класі.

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, за класами подано на *діаграмі 6*.

Середнє значення показника складало **0,35** (**0,29** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком воно збільшилося (на **0,06**).

Найбільшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, у 2019 році був у 10-му класі (**0,45**), найменшим (**0,29**) – у 8-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився у 10-му (на **0,16**), 11-му (на **0,08**) класах, зменшився – у 8-му класі (на **0,04**), залишився незмінним у 9-му (**0,30**).

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань становив від **0,8144** до **0,8399**) показали **2** учні (**1** – у 2018 році) Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова та Харківської гімназії № 47.

Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдання складав від **0,0722** до **0,2370**) показали **12** учнів (**5,71 %**) **6-ти** (**9-ти** – у 2018 році) *сільських районів*: Борівського, Зміївського, Кегичівського, Нововодолазького, Первомайського, Печенізького; **3-х** (**7-ми** – у 2018 році) *ОТГ*: Малинівської, Малоданилівської, Старосалтівської; **1-го** (**жодного** – у 2018 році) *міста обласного значення*: м. Лозової; **1-го** (**1-го** – у 2018 році) *району міста Харкова*: Немишлянського.

Такі учні були в **12-ти** ЗЗСО: Першотравневій ЗОШ І-ІІІ ст. (Борівський район), Зміївському ліцеї № 1, Кегичівському ліцеї, Охочанському ліцеї (Нововодолазький район), Червонівському НВК (Первомайський район), Печенізькому ліцеї ім. Г. Семирадського, Малинівському ліцеї № 1, Малоданилівському ліцеї, Гонтарівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Старосалтівська ОТГ), Панютинській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 (м. Лозова), Харківській СШ І-ІІІ ст. № 73, Харківському приватному НВК «Вересень».

Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів зменшилася (на **3,55 %**). У минулому році вона складала **20** (**9,26 %**).

Два роки поспіль учні показують такі результати в **3-х** (**2-х** – у 2018 році) *сільських районах*: Кегичівському, Первомайському, Печенізькому та **1-й** (**2-х** – у 2018 році) *ОТГ*: Малоданилівській.

Протягом двох років такі результати демонструють учні **2-х** ЗЗСО: Кегичівського ліцею та Малоданилівського ліцею.

3. Аналіз виконання завдань учасниками III етапу олімпіади

Завданнями для проведення теоретичного туру олімпіади з біології є тести закритого типу, що підвищує об'єктивність оцінювання знань конкурсантів і дозволяє охопити більший обсяг їх контрольованих елементів.

Коефіцієнт виконання завдань різного типу III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології подано у таблицях 3,4 ,5, 6.

8 клас

Таблиця 3

Тести групи А	Тести групи Б	Тести групи В	Експериментальна задача 1	Експериментальна задача 2	Практичне завдання
52%	18%	68%	50%	24%	36%

Як видно з таблиці 3, для учнів 8 класу найскладнішим завданням виявилися тести групи Б, у яких треба було вибрати кілька правильних відповідей, а також експериментальна задача №2, у якій необхідно за наданим рисунком проаналізувати особливості будови, життєдіяльності та систематичної належності організмів, що мають зовні дуже подібну форму.

Найлегшим завданням виявились тести групи В, у яких необхідно було визначити, які з запропонованих варіантів відповідей є правильними, а які – ні.

Коефіцієнт виконання цих завдань – 68%.

9 клас

Таблиця 4

Тести групи А	Тести групи Б	Тести групи В	Експериментальна задача 1	Експериментальна задача 2	Практичне завдання
47%	19%	68%	20%	57%	44%

Перша експериментальна задача для учнів 9 класу виявилася найважчою – із нею впоралися тільки 24% учасників. У цьому завданні треба було за наведеними малюнками провести відтворення палеоекосистем морських хребетних тварин.

Також традиційно складними виявились завдання групи Б.

Найлегшим завданням виявились тести групи В, у яких необхідно було визначити, які з запропонованих варіантів відповідей є правильними, а які – ні.

Коефіцієнт виконання цих завдань – 68%.

Також добре учні впоралися з експериментальною задачею №2, у якій треба було проаналізувати діаграми квіток та визначити за ними рослини.

10 клас

Таблиця 5

Тести групи А	Тести групи Б	Тести групи В	Експериментальна задача 1	Експериментальна задача 2	Практичне завдання
56%	23%	69%	75%	77%	45%

Найлегшими завданнями для учнів 10 класу стали експериментальна задача №1, у якій треба було встановити провідний реальний фактор ризику розвитку артеріальної гіпертензії, експериментальна задача №2, завдання – за результатами наведеного дослідження обчислити значення водного дефіциту й побудувати графік його змін упродовж доби та тести групи В, де треба було визначити, які з запропонованих варіантів відповідей є правильними, а які – ні.

Найскладнішим завданням виявились тести групи Б, де необхідно було вибрати кілька правильних відповідей, що побічно свідчить про недостатній рівень сформованості умінь

робити висновки, встановлювати причинно – наслідкові зв'язки, уявляти, що відбуватиметься в певній чітко зазначеній ситуації з об'єктом.

11 клас

Таблиця 6

Тести групи А	Тести групи Б	Тести групи В	Експериментальна задача 1	Експериментальна задача 2	Практичне завдання
70%	35%	75%	26%	47%	43%

Найлегшими завданнями для учнів 11 класу стали тести групи А з вибором однієї правильної відповіді та групи В, де треба було визначити, які з запропонованих варіантів відповідей є правильними, а які – ні.

Найскладнішим завданням виявилися тести групи Б, у яких треба було вибрати кілька правильних відповідей та зараховувалась тільки повна відповідь.

Найскладнішою з експериментальних задач виявилась перша, у деякій треба було за наведеним ілюстративним матеріалом проаналізувати морфофункціональні особливості провізорних органів представників групи Amniota.

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

На IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології команда Харківської області була представлена 7-ма учнями з чотирьох закладів загальної середньої освіти Харківської області:

Переможцями стали:

- Проценко Катерина Максимівна (Харківська гімназія № 47 Харківської міської ради Харківської області) – I місце.
- Серьоженко Богдан Станіславович (Комунальний заклад «Мереф'янська загальноосвітня школа I-III ступенів № 6» Мереф'янської міської ради Харківської області) – II місце;
- Оганов Руслан Олександрович (Харківська гімназія № 47 Харківської міської ради Харківської області) – II місце;
- Кравченко Катерина Андріївна (Харківська гімназія № 46 імені М.В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області) – II місце;
- Масалітіна Юлія Сергіївна (Харківська гімназія №144 Харківської міської ради Харківської області) – III місце;
- Карпенко Катерина Едуардівна (Харківська гімназія № 46 ім. М.В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області) – III місце;

Таблиця 7

Результати виступу команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології у 2016/2017 – 2018/2019 н.р.

2016/2017 н. р.				2017/2018 н. р.				2018/2019 н. р.			
Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.
6	0	4	1	7	0	4	2	8	1	3	2

У 2018/2019 році на відбірково-тренувальні збори до Міжнародної біологічної олімпіади були запрошені Оганов Руслан, учень 10-го класу Харківської гімназії № 47 Харківської міської ради Харківської області (виконував завдання за 11 клас) – увійшов до

складу команди України; Кравченко Катерина, учениця 11-го класу Харківської гімназії № 46 імені М.В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області, яка до складу команди не ввійшла.

Висновки

1. Значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з *біології* протягом двох років складають учні ЗЗСО районів міста Харкова: **53 %** від загальної кількості переможців змагань – у 2019 році; **58 %** – у 2018 році. Порівняно з минулим роком відсоток таких школярів зменшився на 5 %.

2. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готують учителі вищої кваліфікаційної категорії. Причому відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади в 2019 році, порівняно з минулим роком дещо зменшилася (на 0,72 %) та **склала 79 %**.

3. Серед учнів 10-11-х класів, які взяли участь в обласному етапі олімпіади з *біології* в 2019 році, найбільша кількість учнів навчалася в класах профілю *української філології* (**21,62 %**) та *біолого-хімічного* профілю (**20,72 %**). При цьому відсоток переможців, які вивчають *біологію* як профільний предмет у класах *біологічного, біолого-хімічного, екологічного* (у т. ч. із поглибленим вивченням *біології та екології*) профілях, від кількості учнів 10-11-х класів, які здобули перемогу в обласному етапі змагань, у 2019 році склав **28 %** (на **6 %** менше, ніж у минулому).

4. У 2019 році **12** учнів **6-ти сільських районів, 3-х ОТГ, 1-го міста обласного значення, 1-го району міста Харкова** показали низькі результати обласного етапу олімпіади з *біології* (коефіцієнт виконання завдання склав **від 0,0722 до 0,2370**). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів зменшилася (на 3 %).

5. Протягом двох років найнижчі результати обласного етапу олімпіади з *біології* демонструють учні **2-х ЗЗСО**: Кегичівського ліцею та Малоданилівського ліцею.

6. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році склав **0,44** (порівняно з минулим роком збільшився на 0,07); серед *переможців змагань* – **0,54** (збільшився на 0,10); серед *учасників змагань, які не стали переможцями*, – **0,35** (збільшився на 0,06).

7. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань у 2019 році виявилось найвищим (0,57) у 10-му класі; найнижчим (0,37) – у 8-му класі; *серед переможців* обласного етапу змагань: найвищим (0,69) – у 10-му класі, найнижчим (0,46) – у 8-му та 9-му класах; *серед учасників, які не стали переможцями*: найвищим (0,45) – у 10-му класі, найнижчим (0,29) – у 8-му класі.

8. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань збільшився у 9-му (**на 0,01**), 10-му (**на 0,21**), 11-му (**на 0,07**) класах, зменшився – у 8-му класі (**на 0,03**); *серед переможців змагань* – збільшився у 9-му (**на 0,02**), 10-му (**на 0,27**), 11-му (**на 0,10**) класах, зменшився – у 8-му класі (**на 0,02**); *серед учасників, які не стали переможцями*, – збільшився у 10-му (**на 0,16**), 11-му (**на 0,08**) класах, зменшився – у 8-му класі (**на 0,04**), залишився незмінним – у 9-му (**0,30**).

Рекомендації

Із метою підвищення якості підготовки учнів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з біології рекомендуємо вжити таких заходів:

Методистам Р(М)МК(Ц):

1. Під час проведення I та II етапів олімпіади дотримуватися вимог Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 17.11.2011 за № 1318/20056.

2. Організувати тренувальні заняття для потенційних учасників олімпіади.

3. Проаналізувати потенціал вчительського контингенту районів з метою вибору педагогів-тренерів для підготовки учнів до участі в III (обласному) етапі Всеукраїнської

учнівської олімпіади, тренерами вибирати вчителів, учні яких мають стабільно високі результати.

4. Проводити навчально-відбіркові збори для переможців II (районного) етапу олімпіади.

5. Формувати склад команди на III (обласний) етап з урахуванням відбіркового зборів на районному рівні.

6. Створювати в закладах загальної середньої освіти простір, що сприяє реалізації та вдосконаленню біологічних здібностей школярів: уведення елективних курсів, спецкурсів, факультативів.

Керівникам Р(М)МО:

1. Своєчасно вивчити на засіданні Р(М)МО методичні рекомендації з підготовки до олімпіади.

2. Провести семінари-практикуми для вчителів із метою їх ознайомлення з вимогами виконання завдань III етапу та рівнем їх складності.

3. Провести детальний аналіз олімпіадних робіт минулих років, результати якого розглянути на засіданнях Р(М)МО, опрацювати типові помилки, розробити рекомендації вчителям для підготовки учнів до олімпіади.

4. Ретельно проаналізувати результати участі учнів ЗЗСО району (міста) у I-III етапах Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології з метою виявлення потенційних учасників у наступному навчальному році та з'ясувати фактори, що впливають на результативність виступу команди.

5. Приділити особливу увагу роботі з тими дітьми, які вже мають певні досягнення у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з біології, та цілеспрямовано готувати їх до участі у відповідних змаганнях. Бажано організувати співпрацю з науковими співробітниками закладів вищої освіти, поширення досвіду роботи вчителів, які підготували переможців минулих років.

6. Розробити банк завдань та створити систему дистанційних олімпіад, використовуючи сайти ЗЗСО району (міста).

Журі й оргкомітету II (районного) етапу олімпіади:

1. Проводити якісний і детальний аналіз II етапу олімпіади, оприлюднити його зміст до вчителів із метою якісної підготовки школярів до III етапу.

2. Об'єктивно підходити до визначення переможців і відповідно якісніше формувати учнівські команди для участі в III (обласному) етапі.

Учителям біології:

1. Використовувати діагностичні інструменти для відбору потенційних учасників олімпіади.

2. Розробити індивідуальну програму підготовки до олімпіади для кожного учня, що буде відображати його специфічну траєкторію руху.

3. Брати участь в он-лайн тренінгах з підготовки до олімпіади, які проводяться КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

4. Упроваджувати в навчальний процес методики проблемного навчання, пошукових і дослідницьких видів робіт для розвитку логічного мислення школярів, удосконалювати вміння учнів аналізувати, синтезувати, узагальнювати.

5. Опрацьовувати з учнями олімпіадні завдання II, III та IV етапів попередніх років під час підготовки до III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади, які розміщені на Українському біологічному сайті та на сайті КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

6. Використовувати можливості інтернет-технологій для підготовки учнів до олімпіади, зокрема забезпечувати участь школярів в Інтернет-олімпіадах.

7. Створити творчі групи з олімпіадників минулих років різного віку для спільної підготовки.

8. Оскільки достатньої кількості годин на відпрацювання вміння розв'язувати завдання олімпіадного рівня програмою не передбачено, є необхідність у додаткових заняттях для обдарованих учнів, без яких навчити школярів розв'язувати їх неможливо.

Екологія

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *екології* взяли участь **95** учнів (**100** – у 2018 році), що на **5,00 % менше**, ніж у минулому.

Переможцем стали **49** учнів (**51** – у 2018 році), що складає **51,58 %** від загальної кількості учасників змагань (**51,00 %** – у 2018 році). Це на **0,58 % більше**, ніж у минулому році.

Серед переможців **21** учень із **13-ти** (**27** із **16-ти сільських районів** – у 2018 році) *сільських районів та об'єднаних територіальних громад (ОТГ)*, **8** із **4-х** (**5** із **4-х** – у 2018 році) – *міст обласного значення*, **17** – із **9-ти** (**17** із **7-ми** – у 2018 році) *районів міста Харкова*, **3** (**2** – у 2018 році) – із Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Слід зазначити, що значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з *екології* протягом двох років становлять учні ЗЗСО *сільських районів та ОТГ* : **42,86 %** від загальної кількості переможців змагань – у 2019 році; **52,94 %** – у 2018 році.

Переможці були в Барвінківському, Богодухівському, Вовчанському, Дворічанському, Дергачівському, Зміївському, Кегичівському, Красноградському, Сахновщинському *районах області*; Зачепилівській, Золочівській, Мереш'янській, Оскільській *ОТГ*; м. Куп'янську, м. Лозовій, м. Люботині, м. Чугуєві; Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Новобаварському, Основ'янському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському *районах міста Харкова*.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні ЗЗСО Барвінківського, Богодухівського, Дворічанського, Дергачівського, Зміївського, Кегичівського, Красноградського, Сахновщинського *районів області*, Золочівської, Мереш'янської *ОТГ*, м. Люботина, м. Чугуєва; Київського, Московського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Шевченківського *районів міста Харкова*.

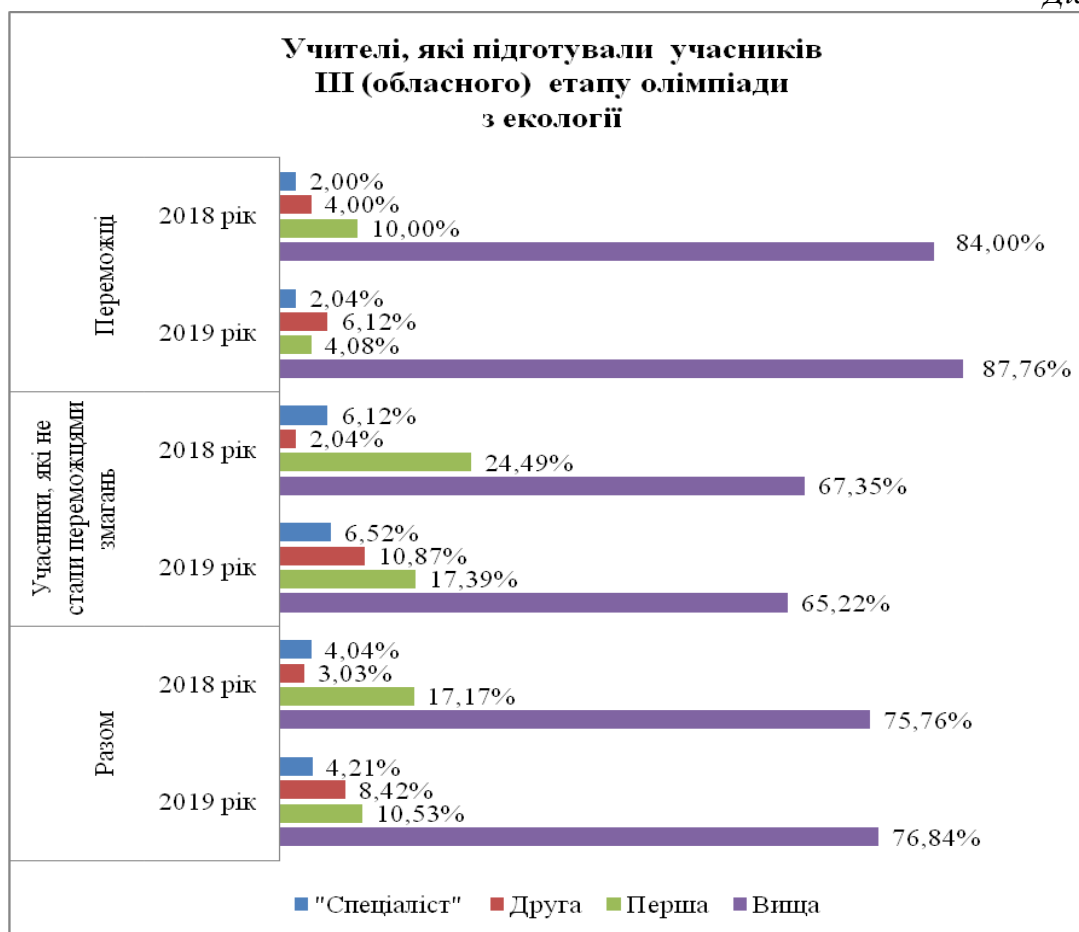
Слід відзначити результативність участі в обласному етапі олімпіади з екології команд Барвінківського (**3** переможці з **3-х** учасників змагань), Дворічанського (**3** з **4-х**) *районів області*, м. Лозової (**3** з **3-х**), Київського (**3** з **4-х**) *району міста Харкова*, Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (**3** із **4-х**).

Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіад з *екології* здобувають учні, які навчалися у Барвінківській ЗОШ I-III ст. № 1, Богодухівській гімназії № 1, Богодухівському ліцеї № 3, Дворічанському ліцеї, Дворічанській ЗОШ I-III ст., Козачолопанському ліцеї (Дергачівський район), Зміївській ЗОШ I-III ст. № 2, Андріївській ЗОШ I-III ст. (Кегичівський район), Красноградському ЗЗСО I-III ст. № 1 ім. О.І. Копиленка, Сахновщинській ЗОШ I-III ст. № 1, Золочівському ліцеї № 2 (Золочівська ОТГ), Мереш'янській ЗОШ I-III ст. № 4, Утківській ЗОШ I-III ст. (Мереш'янська ОТГ), Лозівському НВК «ЗНЗ - ліцей» № 4, Катеринівському ліцеї Лозівської міської ради, Шатівському ліцеї Лозівської міської ради, Харківській гімназії № 1, Харківській гімназії № 39, Харківській гімназії № 47, Харківській СШ I-III ст. № 66, Харківській ЗОШ I-III ст. № 71, Харківському ліцеї № 89, Харківському ліцеї № 107, Харківській ЗОШ I-III ст. № 122, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, більшість переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

При цьому відсоток вчителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з *екології* в 2019 році, **складав 87,76 %**. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів **збільшилася (на 3,76 %)**.

У 2019 році **майже вдвічі зменшилася** кількість учителів, які підготували переможців змагань, які мали першу кваліфікаційну категорію (**4,08 %** – у 2019 році, **10,00 %** – у 2018 році). Як і в минулому році, переможців підготувала незначна кількість учителів другої кваліфікаційної категорії (**6,12 %** – у 2019 році; **4,00 %** – у 2018 році) та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (**2,04 %** – у 2019 році; **2,00 %** – у 2018 році).

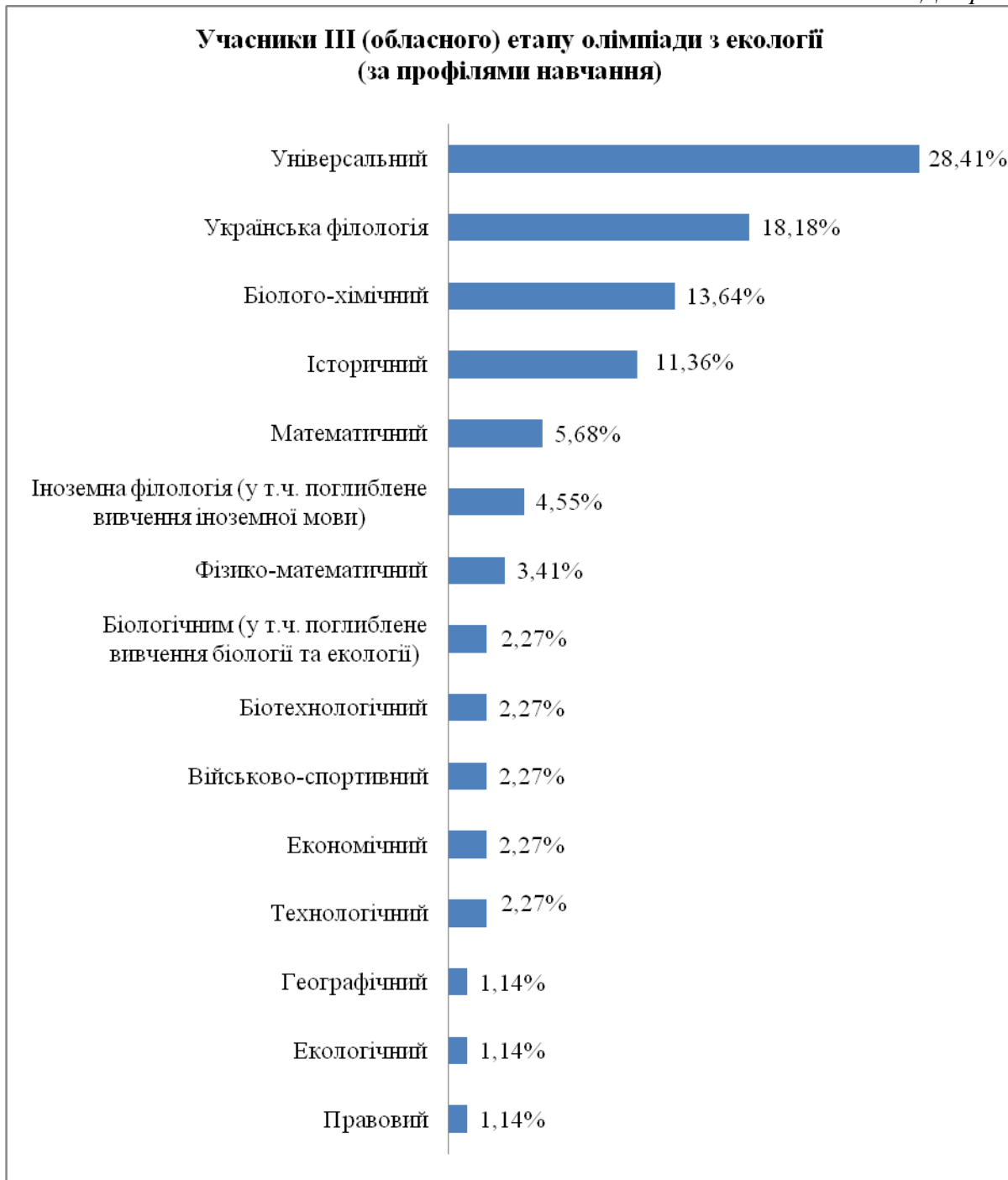
Два роки поспіль серед учителів, які підготували учасників, що не стали переможцями обласного етапу змагань, **більшу частину** склали вчителі вищої кваліфікаційної категорії (**65,22 %** – у 2019 році; **67,35 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів **зменшилася (на 2,13 %)**.

Разом із тим **майже кожний п'ятий (кожен четвертий** – у 2018 році) учитель мав першу кваліфікаційну категорію, а незначна частина – кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**6,52 %** – у 2019 році; **6,12 %** – у 2018 році). Натомість суттєво **збільшилася (на 8,83 %)** кількість педагогів, які мали другу кваліфікаційну категорію. У 2019 році відсоток таких педагогів дорівнював **10,87 %** – *діаграма 1*.

2.2. За профілями навчання

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіад за профілями навчання поданий на діаграмі нижче.

Діаграма 2

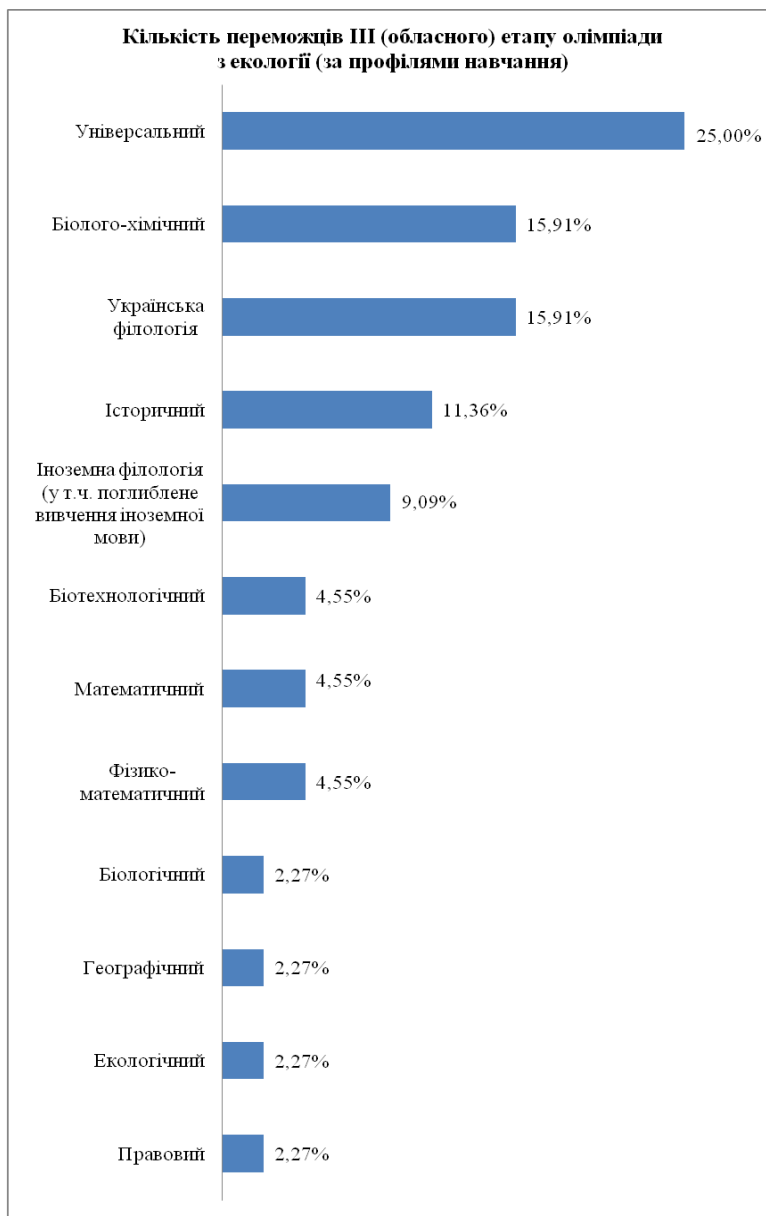
У III (обласному) етапі олімпіади з *екології* взяли участь учні класів *універсального, біолого-хімічного, історичного, математичного, іноземної філології (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), фізико-математичного, біологічного (у т.ч. із поглибленим вивченням біології та екології), біотехнологічного, військово-спортивного, економічного, технологічного, географічного, екологічного, правового* профілів навчання.

Серед учасників обласного етапу олімпіади з *екології* в 2019 році **найбільша** частина учнів (**28,41 %**) навчалася в класах *універсального* профілю, **понад 11,00 %** – *української філології (18,18%), біолого-хімічного (13,64 %), історичного (11,36 %)* .

Незначну частину учасників обласного етапу олімпіади (до 6 %) склали учні, які навчалися за іншими профілями.

Переможцями стали учні класів *універсального, біолого-хімічного, української філології, історичного, іноземної філології* (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), *біотехнологічного, математичного, фізико-математичного, біологічного, географічного, екологічного, правового* профілів навчання

Діаграма 3

Найбільша кількість переможців (**25,00 %** від загальної кількості переможців серед учнів 10-11-х класів, які взяли участь в обласному етапі змагань), навчалися за *універсальним* профілем, а **понад 15 %** – за *біолого-хімічним (15,91 %)* та в класах *української філології (15,91 %)*.

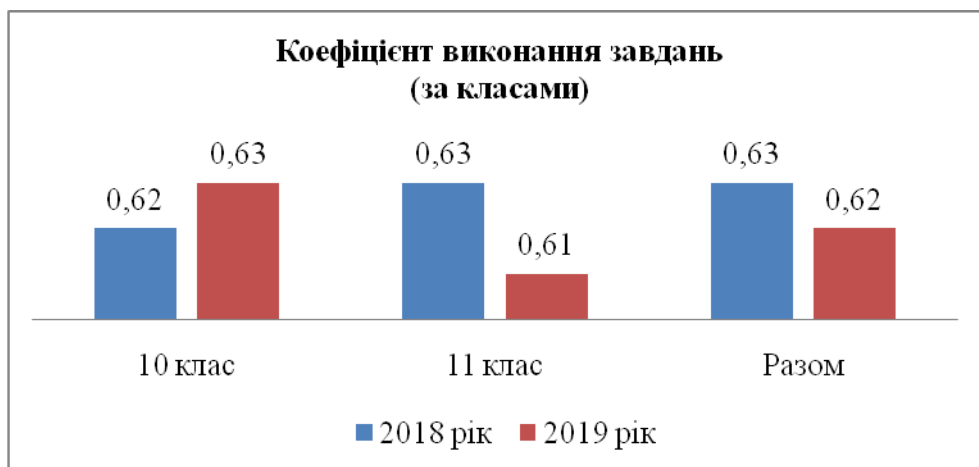
Менша частина переможців – учні класів *історичного профілю (11,36 %)* та *іноземної філології* (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) – **9,09 %**. Незначна кількість учнів, які здобули перемогу в змаганнях, (до 5 %) навчалися за *іншими профілями*.

Разом із тим відсоток переможців серед учнів 10-11 класів, які вивчають *екологію* як профільний предмет (у класах *екологічного, біотехнологічного* профілів), від кількості переможців серед учнів 10-11-х класів складав лише **6,82 % (12,24 % – у 2018 році)**. Порівняно з минулим роком цей показник зменшився майже вдвічі. Це свідчить про те, що вплив профілю навчання на результати обласного етапу олімпіади з екології залишається відсутнім (діаграма 3).

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів всіма учасниками змагань) склав **0,62 (0,63 – у 2018 році)**. Порівняно з минулим роком цей показник зменшився (на 0,01) – *діаграма 4*.

Діаграма 4

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань виявився більшим у 10-му класі (**0,63**), меншим – в 11-му класі (**0,61**). Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 10-му класі (на **0,01**); зменшився – в 11-му (на **0,02**).

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з *екології* в 2019 році склав **від 0,6055 до 0,9037**. Його значення за класами подані в *таблиці 1*.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з екології

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
10 клас	0,6147	0,8991	0,6422	0,9037
11 клас	0,6422	0,9220	0,6055	0,8899

Найвищим коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань (**0,9037**) у 2019 році був у 10-му класі, найнижчим (**0,6055**) – в 11-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився в 10-му класі (на **0,0046**), зменшився – в 11-му класі (на **0,0321**).

Значення коефіцієнта виконання завдань за класами подано нижче на *діаграмі 5*.

Діаграма 5

Середнє значення показника складало **0,73 (0,74 – у 2018 році)**, що на **0,01 менше**, ніж у минулому.

У 2019 році коефіцієнт виконання завдань переможцями змагань виявився більшим у 10-му класі (**0,75**), меншим – в 11-му класі (**0,72**).

У порівнянні з минулим роком цей показник збільшився в 10-му класі (на **0,01**); зменшився – в 11-му класі (на **0,02**).

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з *екології*, які не стали переможцями, подані в *таблиці 2*.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з екології, які не стали переможцями

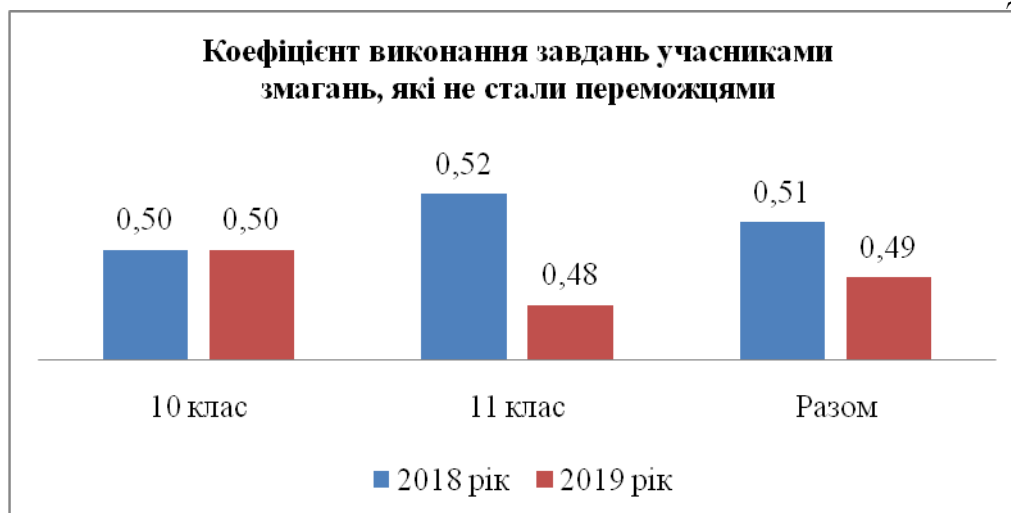
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
10 клас	0,2385	0,6101	0,0000	0,6376
11 клас	0,2294	0,6376	0,0275	0,6009

У 2019 році цей показник виявився найвищим (**0,6376**) в 10-му класі, найнижчим (**0,0275**) – в 11-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед учасників змагань, які не стали переможцями, збільшився в 10-му класі (на **0,0275**); зменшився – в 11-му класі (на **0,0367**).

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, за класами подано на *діаграмі 6*.

Діаграма 6

Середнє значення показника становило **0,49 (0,51 – у 2018 році)**. Порівняно з минулим роком воно зменшилося (на **0,02**).

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань виявився більшим в 10-му класі (**0,50**), нижчим (**0,48**) – в 11-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник зменшився в 11-му класі (на **0,04**); не змінився – у 10-му класі.

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань становив понад **0,89**) у 2019 році продемонстрували **2** учні **2-х** закладів загальної середньої освіти: Харківської СШ І-ІІІ ст. № 66, Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради». Слід зазначити, що в 2018 році було також **2** учні із **2-х** ЗЗСО (Харківської гімназії № 1, Комунального закладу «Обласна спеціалізована

школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради)), які показали такі результати.

Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдання становив **0,0000**) показав учень ЗЗСО Великобурлуцького району. Слід зазначити, що в 2018 році серед учасників були відсутні школярі, які продемонстрували такий результат.

У минулому році найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдання становив **до 0,24**) показали **2** учні ЗЗСО Коломацької та Роганської ОТГ.

3. Аналіз виконання завдань учасниками III етапу олімпіади

Основу теоретичного туру склали тестові завдання з екології, які вимагають від конкурсантів як відтворення теоретичних знань, так і вміння проводити порівняльний аналіз змісту варіантів відповідей. Виконання завдань такого формату передбачало наявність в учнів не тільки знань понятійного апарату з екології, а й уміння оперувати ними, аналізувати зміст та обсяг понять, знаходити спільне й відмінне.

Більшу частину балів (80%) учасники отримували за практичний тур олімпіади – зміст проекту та стендовий захист.

Під час оцінювання журі враховувало правильність і науковість викладення матеріалу, повноту розкриття понять і закономірностей, точність уживання екологічної термінології, логічність і доказовість у викладенні матеріалу, ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх і специфічних умінь школярів (робота з картографічними, статистичними й іншими додатковими матеріалами).

Типові помилки під час захисту екологічних проектів:

- теми проектів не вирізняються оригінальністю, не є актуальними, екологічними та науково-дослідними;
- формулювання цілей проекту не завжди конкретне, не зрозуміло, навіщо проводиться дослідження;
- перелік задач часто неповний – вони не сприймаються як послідовні кроки досягнення цілі;
- наукова гіпотеза формулюється без урахування мети проекту;
- визначення об'єкта та предмета дослідження часто плутають або визначають неправильно;
- не обґрунтовані вибір методик, суть і хід експерименту або дослідження;
- з опису практичної частини проекту не завжди можна зрозуміти, що саме зроблено автором і як ним отримані фактичні дані і / або вихідні матеріали для аналізу і формулювання висновків;
- висновки іноді носять загальний характер, неконкретні, констатують очевидні факти;
- недостатнє відображення інформації про ставлення суспільства до реалізації проекту;
- не використані наукові підходи до виконання роботи;
- власні дослідження математично не обґрунтовані;
- частина учнів не дотримується вимог щодо структури проекту (декілька робіт оформлені як реферат);
- неграмотне оформлення таблиць і графічних матеріалів (малюнків, графіків, діаграм тощо.);
- неповне розкриття теми, неволодіння науковою термінологією.

За результатами практичного туру найвищу оцінку отримали учні, які надали екологічні проекти дослідницького характеру. Учні, які презентували реферативні роботи описового характеру (близько 70% від загальної кількості учасників), не були допущені до стендового захисту.

Необхідно звернути увагу на велику кількість робіт, що не відповідали вимогам до екологічних проектів. Причиною цього став вибір тем неекологічного змісту, необізнаність у

напрямах екологічної роботи, недостатній рівень володіння методами екологічних досліджень і математичної статистики.

Захист показав, що діти не володіють умінням чітко й аргументовано доводити актуальність проблеми, представляти методику проведення досліджу та його результати. А головне те, що значна частина учнів у своїх роботах не змогла пояснити практичне значення проекту та власний внесок у виконання практичної частини досліджень.

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

На IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з екології команда Харківської області була представлена трьома учнями з КЗ «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради, Харківської спеціалізованої школи I-III ступенів № 162 Харківської міської ради Харківської області та Харківської гімназії № 1 Харківської міської ради Харківської області.

Два учасники (Бондаренко Влада, учениця КЗ «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»; Курмаз Олександра, учениця Харківської гімназії № 1 Харківської міської ради Харківської області) отримали дипломи III ступеня.

Диплом учасника отримав Мамонов Владислав, учень Харківської спеціалізованої школи I-III ступенів № 162 Харківської міської ради Харківської області.

Таблиця 3

Результати виступу команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з екології у 2016/2017 – 2018/2019 н.р.

2016/2017 н. р				2017/2018 н. р				2018/2019 н. р			
Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.
2	0	0	2	2	0	0	2	3	0	0	2

Висновки

1. Значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з **екології** протягом двох років складають учні ЗЗСО сільських районів та ОТГ (43 % від загальної кількості переможців змагань – у 2019 році; 53 % – у 2018 році).

2. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готують учителі вищої кваліфікаційної категорії. Причому відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади в 2019 році, порівняно з минулим роком збільшилася (на 4 %) та склала 88%.

3. Найбільша кількість учасників (28 %) та переможців (25 %) обласного етапу олімпіади з **екології** в 2019 році навчалася в класах універсального профілю. При цьому відсоток переможців, які вивчають **екологію** як профільний предмет, від кількості учнів 10-11-х класів, які здобули перемогу в обласному етапі змагань, у 2019 році склав лише 7 %, що майже вдвічі менше, ніж у 2018 році. Це свідчить про відсутність впливу профілю навчання на результати обласного етапу олімпіади з **екології**.

4. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році склав 0,62 (порівняно з минулим роком він зменшився – на 0,01); серед переможців змагань – 0,73 (зменшився на 0,01); серед учасників змагань, які не стали переможцями, – 0,49 (зменшився на 0,02).

5. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань у 2019 році було більшим – у 10-му класі (**0,63**), меншим – в 11-му (**0,61**); *серед переможців* обласного етапу змагань: більшим – у 10-му класі (**0,75**), меншим – в 11-му класі (**0,72**); *серед учасників, які не стали переможцями*: більшим – у 10-му класі (**0,50**), меншим (**0,48**) – в 11-му класі.

6. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань збільшився в 10-му класі (на **0,01**); зменшився – в 11-му класі (на **0,02**); *серед переможців змагань* – збільшився в 10-му класі (на **0,01**); зменшився – в 11-му класі (на **0,02**); *серед учасників, які не стали переможцями*, – зменшився в 11-му класі (на **0,04**); не змінився – у 10-му класі.

7. Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань складав **понад 0,89**) у 2019 році продемонстрували **2** учні **2-х** закладів загальної середньої освіти: Харківської СШ I-III ст. № 66, Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

8. Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдання складав **0,0000**) показав учень ЗЗСО Великобурлуцького району.

Рекомендації

З метою підвищення якості підготовки учнів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з екології рекомендуємо вжити таких заходів.

Методистам Р(М)МК(Ц):

1. Проаналізувати вчительський контингент району з метою вибору педагогів-тренерів для підготовки учнів до участі в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади, тренерами вибирати вчителів, учні яких мають стабільно високі результати.

2. Організувати тренувальні заняття для потенційних учасників олімпіади.

3. Створити умови для роботи з обдарованими учнями в позаурочний час, у тому числі проводити навчальні збори для переможців II (районного) етапу олімпіади.

4. Формувати склад команди на III (обласний) етап з урахуванням відбіркових зборів на районному рівні.

Керівникам Р(М)МО:

1. Спланувати науково-методичні заходи щодо вдосконалення навичок учителів із розв'язування завдань підвищеної складності та олімпіадних задач. Для цього під час секційних засідань доцільно проводити тренінги з розв'язування подібних задач.

2. Розробити банк завдань та створити систему дистанційних олімпіад, використовуючи сайти ЗЗСО району (міста, ОТГ).

3. Ретельно проаналізувати результати участі учнів ЗЗСО району (міста, ОТГ) у I-III етапах Всеукраїнської учнівської олімпіади з екології з метою виявлення потенційних учасників у наступному навчальному році та з'ясувати фактори, що впливають на результативність виступу команди.

4. Під час проведення II етапу олімпіади звернути увагу на відповідність представлених робіт вимогам до екологічних проектів.

5. Приділити особливу увагу роботі з тими дітьми, які вже мають певні досягнення у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з екології, цілеспрямовано готувати їх до участі у відповідних змаганнях.

6. Організувати співпрацю з науковими співробітниками закладів вищої освіти.

Учителям- предметникам:

1. Використовувати діагностичний інструментарій для відбору потенційних учасників олімпіади.

2. Брати участь в он-лайн тренінгах з підготовки до олімпіади, які проводяться КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

3. Оскільки достатньої кількості годин на відпрацювання вміння розв'язувати завдання олімпіадного рівня в програмі не передбачено, а в типових освітніх програмах для 9–11-х класів не закладено вивчення предмета «Екологія», доцільно проводити додаткові заняття для обдарованих учнів.

4. Опрацювати з учнями олімпіадні завдання III та IV етапів попередніх років під час підготовки до III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади.

5. У виборі напрямку дослідження можна відштовхнутися від проблем практичного характеру, внесок в рішення яких цінується журі олімпіад особливо високо. Використовувати можливості інтернет-технологій для підготовки учнів до олімпіади, зокрема залучати їх до участі в Інтернет-олімпіадах.

6. Ознайомити учнів із методикою статистичної обробки експериментальних даних, оскільки в більшості робіт в етапах дослідження заявлена статистична обробка, яка фактично зводиться до розрахунків середнього значення.

Математика

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *математики* взяв участь **281** учень (**283** – у 2019 році). Порівняно з минулим роком кількість учасників олімпіади зменшилася (на **0,71 %**).

Найбільша кількість учасників змагань навчалася в Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний лицей №27 Харківської міської ради Харківської області» (**91**) та закладах загальної середньої освіти Шевченківського району міста Харкова (**22**).

Не взяли участь в обласному етапі змагань школярі Богодухівського, Дворічанського, Зачепилівського, Куп'янського, Лозівського, Шевченківського *районів області*, Коломацької, Малинівської, Старосалтівської *об'єднаних територіальних громад (ОТГ)*, м. Лозової. При цьому в Шевченківському районі та Старосалтівській ОТГ два роки поспіль відсутні учасники обласного етапу змагань, у Дворічанському районі – три роки поспіль.

Переможцями стали **109** учнів (**122** – у 2018 році), що становить **38,79 %** від загальної кількості учасників змагань (**43,11 %** – у 2018 році).

Серед переможців **1** учень із **1-ї** (**1** учень із **1-ї** – у 2018 році) *об'єднаної територіальної громади*, **31** із **6-ти** (**30** із **5-ти** – у 2018 році) *районів міста Харкова*, **75** (**83** – у 2018 році) – із ЗЗСО міської мережі, **2** (**7** – у 2018 році) – із Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Слід зазначити, що в 2019 році серед переможців обласного етапу змагань відсутні школярі *сільських районів*.

Переможцями стали учні ЗЗСО Малоданилівської ОТГ, Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Слобідського та Шевченківського районів міста Харкова.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають школярі Малоданилівської ОТГ, Київського, Московського, Немишлянського, Слобідського та Шевченківського *районів міста Харкова*.

Найбільша кількість переможців (**15**) серед *районів (міст, ОТГ) області* – учні ЗЗСО Шевченківського району міста Харкова (**68,18 %** від загальної кількості учасників цього району).

Два роки поспіль найбільша кількість переможців – у Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний лицей №27 Харківської міської ради Харківської області»: **75** учні (**83** – у 2018 році). Значна кількість переможців – учні Харківського НВК №45 «Академічна гімназія» – **15** (**19** – у 2018 році).

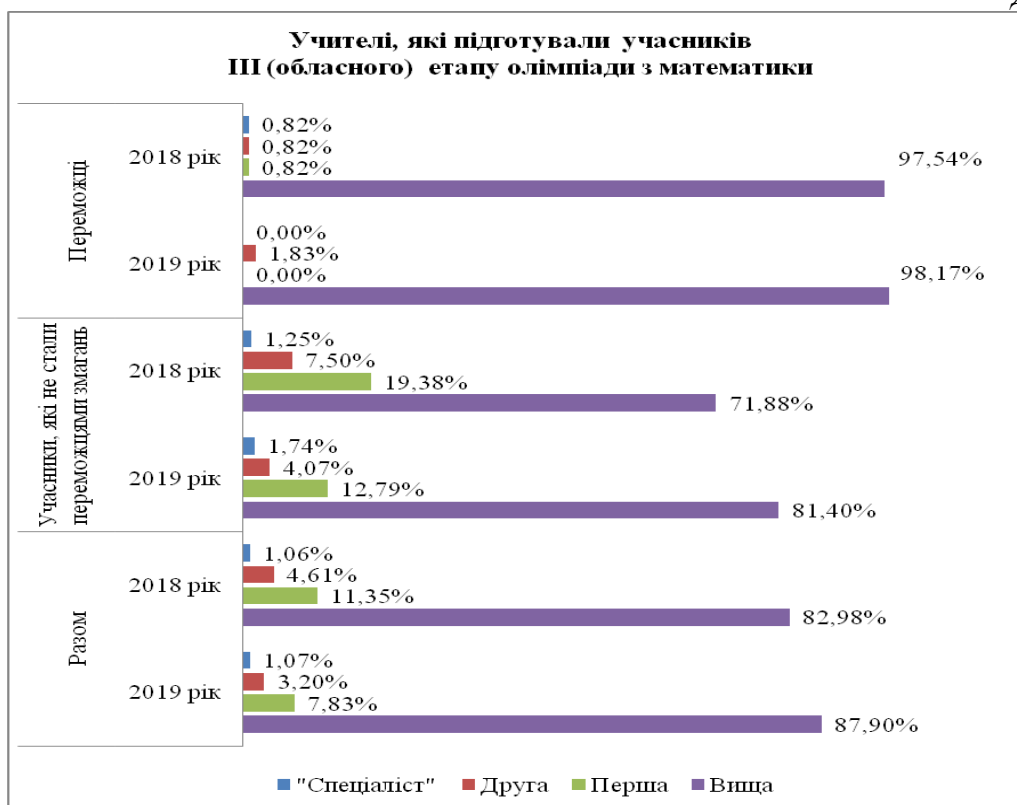
Слід зазначити, що учні Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей №27 Харківської міської ради Харківської області» та Харківського НВК №45 «Академічна гімназія» у 2019 році склали **82,57 %** від загальної кількості переможців змагань (**81,15 %** – у 2018 році).

Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіади з *математики* здобувають також учні Малоданилівського лицю, Харківської гімназії №46 ім. М.В. Ломоносова, Харківської ЗОШ I-III ст. №103, Харківського лицю №161 «Імпульс», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували переважно вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

При цьому відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з *математики*, два роки поспіль перевищує **97%**. Порівняно з 2018 роком відносна кількість таких педагогів дещо збільшилася (на **0,63%**).

Незначна кількість учителів (до **1,83%**), учні яких стали переможцями змагань, мали другу кваліфікаційну категорію. Порівняно з минулим роком відсоток таких педагогічних працівників несуттєво збільшився (на **1,01%**).

У 2019 році серед педагогів, які підготували переможців змагань, відсутні вчителі першої кваліфікаційної категорії та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (у 2018 році таких педагогічних працівників було **0,82%**).

Як і в минулому році, серед учителів, які підготували учасників, які не стали переможцями обласного етапу змагань, більшість склали вчителі вищої кваліфікаційної категорії (понад 70%). Майже кожний восьмий учитель мав першу кваліфікаційну категорію (кожен п'ятий – у 2018 році) і незначний відсоток – другу (**4,07%** – у 2019 році; **7,50%** – у 2018 році) та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**1,74%** – у 2019 році; **1,25%** – у 2018 році) – *діаграма 1*.

2.2. За профілями навчання

У III (обласному) етапі олімпіади з *математики* взяли участь **91** (**86** – у 2018 році) учень 10-11-х класів.

Із них переможцями став **31** учень (**32** – у 2018 році).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіад за профілями навчання подано на *діаграмі 2*.

В олімпіаді брали участь учні класів *іноземної філології (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), української філології, фізико-математичного, математичного (у т.ч. із поглибленим вивченням математики), універсального, економічного, біолого-хімічного, біологічного, біотехнологічного, інформаційно-технологічного, історичного, профілів навчання.*

Більшість учнів навчалася в класах *фізико-математичного (34,07 %) та математичного (24,18 %) профілів навчання.* Разом їх кількість становила **58,25 % (61,62 % – у 2018 році).** Порівняно з минулим роком відсоток таких школярів зменшився на 3,37 %. (діаграма 2).

Переможцями стали учні класів *іноземної філології (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), української філології, фізико-математичного, математичного (у т.ч. із поглибленим вивченням математики), інформаційно-технологічного профілів навчання* (діаграма 3).

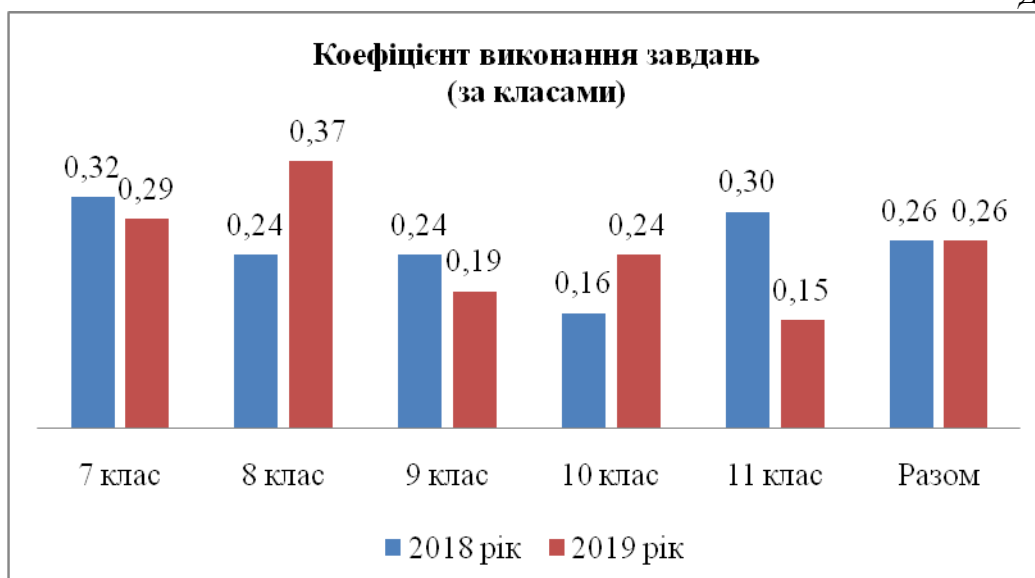

Найбільша кількість переможців серед учнів профільних класів *фізико-математичного (54,84%) та математичного (35,48%)* профілів навчання. Разом їх кількість становить **90,32%** (**90,63%** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник дещо збільшився на 0,31%.

Незначна кількість переможців (до 4%) – учні класів *інших* профілів навчання.

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів, отриманої всіма учасниками змагань) склав **0,26** (**0,26** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник не змінився (діаграма 4).

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (0,37) у 8-му класі; найменшим (0,15) – в 11-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився: у 8-му (на **0,13**), 10-му (на **0,08**) класах; зменшився – у 7-му (на **0,03**), 9-му (на **0,05**), 11-му (на **0,15**) класах.

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з *математики* в 2019 році склав **від 0,2063 до 1,0000**. Його значення за класами подані в таблиці 1.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з математики

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
7 клас	0,2500	0,8571	0,4286	0,9821
8 клас	0,2381	0,9365	0,3492	1,0000
9 клас	0,2063	1,0000	0,3016	1,0000
10 клас	0,3968	0,7302	0,2381	0,9683
11 клас	0,2698	0,9206	0,2857	0,8571

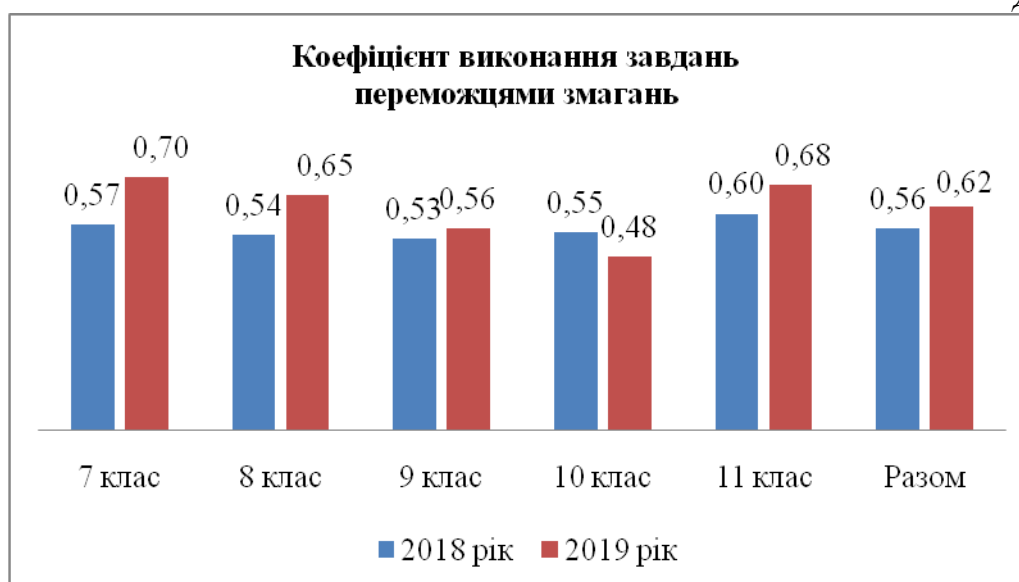
Найвищим (1,0000) у 2019 році коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань був у 8-му та 9-му класах, найнижчим (0,2381) – у 10-му класі.

Слід зазначити, що в 9-му класі чотири роки поспіль коефіцієнт виконання завдань дорівнює максимальному значенню (**1,0000**).

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився в 7-му (на **0,1250**), 8-му (на **0,0635**), 10-му (на **0,2381**) класах; зменшився – в 11-му класі (на **0,0635**).

Середнє значення коефіцієнта виконання завдань за класами подано на *діаграмі 6*.

Діаграма 6

Середнє значення показника складало **0,62 (0,56 – у 2018 році)**. Це на **0,06** більше, ніж у минулому році. Найбільшим (0,70) воно виявилось в 7-му класі, найменшим (0,48) – у 10-му класі.

У порівнянні з минулим роком цей показник збільшився в 7-му (на **0,13**), 8-му (на **0,11**), 9-му (на **0,03**), 11-му (на **0,08**) класах; зменшився – у 10-му (на **0,07**).

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями змагань, виявився набагато нижчим, ніж серед переможців (його значення коливалося в межах від **0,0000** до **0,1587**).

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, подані в таблиці 2.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з математики, які не стали переможцями

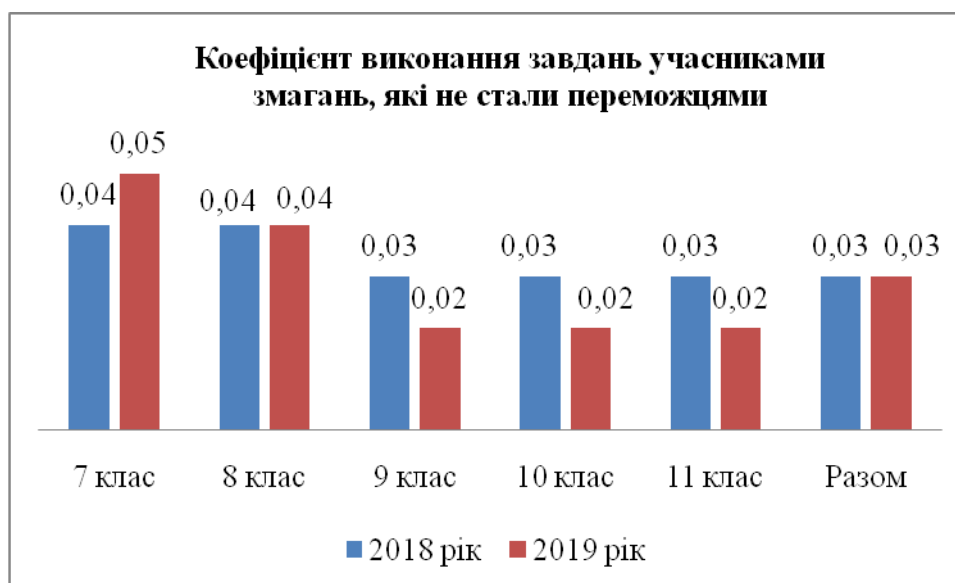
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
7 клас	0,0000	0,1607	0,0000	0,1429
8 клас	0,0000	0,1746	0,0000	0,1270
9 клас	0,0000	0,1746	0,0000	0,1111
10 клас	0,0000	0,1270	0,0000	0,1270
11 клас	0,0000	0,1587	0,0000	0,1587

Найвищим (0,1746) цей показник виявився у 8-му та 9-му класах, найнижчим (0,0000) – в усіх паралелях класів.

Порівняно з минулим роком **найвищий** коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, зменшився в 7-му (на **0,0178**), 8-му (на **0,0476**), 9-му (на **0,0635**) класах; не змінився – у 10-му та 11 класах.

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, за класами подано на діаграмі 7

Діаграма 7

Середнє значення показника два роки поспіль складало **0,03**. Найбільшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, (**0,05**) був у 8-му класі, найменшим (0,02) – у 9-му, 10-му, 11-му класах.

Порівняно з минулим роком цей показник зменшився в 9-му (на **0,01**), 10-му (на **0,01**), 11-му (на **0,01**) класах; збільшився – у 7-му (на **0,01**) класі; не змінився – у 8-му класі.

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,8095** до **1,0000**) показав **21** учень (**18** – у 2018 році), серед яких **20** (**17** – у 2018 році) учнів Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської

області», **1** учень (**1** – у 2018 році) Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія». Протягом трьох років найвищі результати демонструють учні саме цих закладів освіти.

Не отримали **жодного бала 93 (64 – у 2018 році)** учні з **26-ти (26-ти – у 2018 році)** сільських районів та об'єднаних територіальних громад: Балаклійського, Барвінківського, Близнюківського, Борівського, Валківського, Великобурлуцького, Вовчанського, Дергачівського, Зміївського, Ізюмського, Кегичівського, Красноградського, Нововодолазького, Первомайського, Сахновщинського, Харківського, Чугуївського районів та Зачепилівської, Золочівської, Малоданилівської, Мереш'янської, Наталинської, Нововодолазької, Оскільської, Роганської, Чкаловської ОТГ; **5-ти (4-х – у 2018 році)** міст обласного значення: м. Ізюма, м. Куп'янська, м. Люботина, м. Первомайського, м. Чугуєва; **8-ми (6-ти – у 2018 році)** районів міста Харкова: Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського.

Порівняно з минулим роком відсоток учнів, які не отримали жодного бала, збільшився (на **10,48 %**) та становив **33,10 % (22,62 % – у 2018 році)**.

Протягом двох років такі учні були в **19-ти (12-ти – у 2018 році)** ЗЗСО: Балаклійському ліцеї, Барвінківській ЗОШ I-III ст. № 1, Вовчанському ліцеї № 1, Дергачівському ліцеї № 3, Кегичівському ліцеї, Слобожанській ЗОШ I-III ст. (Кегичівський район), Ватутінській ЗОШ I-III ст. (Нововодолазький район), Безлюдівському юридичному ліцеї імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая, Зачепилівській ЗОШ I-III ст. (Зачепилівська ОТГ), Золочівському ліцеї № 1 (Золочівська ОТГ), Нововодолазькому ліцеї (Нововодолазька ОТГ), Роганській гімназії (Роганська ОТГ), Ізюмській ЗОШ I-III ст. № 4, Куп'янській гімназії № 2, Люботинській гімназії № 1, Харківській СШ I-III ст. № 87, Харківській ЗОШ I-III ст. № 143, Харківській гімназії № 152, Харківському приватному НВК «Вересень».

3. Аналіз виконання завдань учасниками III етапу олімпіади

7 клас

У першому турі з 93 учасників 51 (55%) розв'язали щонайменше одну із запропонованих задач. Треба відзначити, що лише 3 учасники (3%) розв'язали усі запропоновані задачі та 26 (28%) не змогли набрати жодного бала.

У другому турі брали участь 34 школяри, які показали такі результати: 20 учнів розв'язали всі задачі; 1 учень не виконав жодного завдання.

Результати розв'язання задач учасниками наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

№ задачі	I тур		II тур	
	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань
1	Арифметика з елементами алгебри	32%	Алгебра	97%
2	Комбінаторна геометрія з елементами логіки	37%	Логіка	90%
3	Теорія чисел	9%	Геометрія	84%
4	Логіка (гра)	23%	Теорія чисел	82%
	У середньому	25%		88%

8 клас

У першому турі з 59 учасників 38 (74%) розв'язали щонайменше одну із запропонованих задач. Треба відзначити, що лише 4 учасники (7%) розв'язали всі запропоновані задачі, а 12 (20%) не змогли набрати жодного бала.

У другому турі брали участь 32 учні, які показали такі результати: 3 школярі розв'язали усі задачі; 1 учень не виконав жодного завдання.

Результати розв'язання задач учасниками наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

№ задачі	I тур		II тур	
	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань
1	Алгебра (метод координат) з елементами логіки	41%	Алгебра	99%
2	Логіка (гра)	38%	Логіка (турнір)	81%
3	Геометрія	59%	Геометрія	46%
4	Алгебра з елементами арифметики	48%	Теорія чисел	19%
5	Логіка з елементами алгебри	14%		
	У середньому	40%		61%

9 клас

У першому турі з 38 учасників 17 (45%) розв'язали щонайменше одну із запропонованих задач. Треба відзначити, що лише 3 школярі (8%) розв'язали всі запропоновані задачі, а 20 (53%) не змогли набрати жодного бала.

У другому турі брали участь 12 учнів, які показали такі результати: 1 школяр розв'язав усі задачі; 1 учень не виконав жодного завдання.

Результати розв'язання задач учасниками наведено в таблиці 5.

Таблиця 5

№ задачі	I тур		II тур	
	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань
1	Алгебра (метод координат) з елементами логіки	28%	Алгебра	90%
2	Геометрія	41%	Логіка (гра) з елементами теорії чисел	40%
3	Теорія чисел	9%	Геометрія	31%
4	Алгебра (нерівність)	21%	Алгебра, теорія чисел	33%
5	Логіка з елементами алгебри	13%		
	У середньому	22%		49%

10 клас

У першому турі з 48 учасників 27 (56%) розв'язали щонайменше одну із запропонованих задач. Треба відзначити, що лише 1 учень (2%) розв'язав усі запропоновані задачі, а 14 (29%) не змогли набрати жодного бала.

У другому турі брали участь 23 школярі, які показали такі результати: 2 учні розв'язали всі задачі; 2 – не виконали жодного.

Результати розв'язання задач учасниками наведено в таблиці 6.

Таблиця 6

№ задачі	I тур		II тур	
	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань
1	Алгебра з елементами тригонометрії	48%	Алгебра	81%
2	Логіка (гра)	51%	Логіка (гра) з елементами комбінаторної геометрії	29%
3	Геометрія	33%	Алгебра з елементами теорії чисел	13%
4	Комбінаторна геометрія	8%	Геометрія	12%
5	Алгебра (система нерівностей)	11%		
	У середньому	30%		34%

11 клас

У першому турі з 43 учасників 27 (63%) розв'язали щонайменше одну із запропонованих задач. Треба відзначити, що лише 5 школярів (11%) розв'язали всі завдання, а 13 (28%) не змогли набрати жодного бала.

У другому турі брали участь 22 учні, які показали такі результати: 2 учні розв'язали всі задачі; 1 – не виконав жодного.

Результати розв'язання задач учасниками наведено в таблиці 7.

Таблиця 7

№ задачі	I тур		II тур	
	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань
1	Алгебра з елементами тригонометрії	18%	Алгебра з елементами логіки	89%
2	Геометрія	34%	Логіка з елементами комбінаторної геометрії	91%
3	Теорія чисел	18%	Теорія чисел з елементами алгебри	80%
4	Алгебра (система нерівностей)	15%	Геометрія	23%
5	Комбінаторна геометрія	0%		
	У середньому	17%		71%

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

На IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з математики команда Харківської області була представлена 22 учнями з КЗ «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області».

Динаміка рейтингу участі команди Харківської області представлена в таблиці 8.

Таблиця 8

2017 рік					2018 рік					2019 рік				
Диплом І ст.	Диплом ІІ ст.	Диплом ІІІ ст.	Рейтинг	Загальне місце	Диплом І ст.	Диплом ІІ ст.	Диплом ІІІ ст.	Рейтинг	Загальне місце	Диплом І ст.	Диплом ІІ ст.	Диплом ІІІ ст.	Рейтинг	Загальне місце
9	11	2	3,64	І	9	9	7	3,16	І	5	13	4	3,09	І

Висновки

1. Значну частину переможців ІІІ (обласного) етапу олімпіади з *математики* протягом двох років складають учні Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області» та Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія»: **84 %** – у 2019 році; **81 %** – у 2018 році. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів збільшилась (на **3 %**).

2. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії. Відносна кількість таких учителів перевищує 97 %.

3. Серед учнів 10-11-х класів, які взяли участь в олімпіаді, більшість навчалася в класах *математичного* та *фізико-математичного* профілів. Разом кількість таких учнів становила **58 %** (**62 %** – у 2018 році) від загальної кількості старшокласників. Серед цих учнів виявилось найбільше переможців змагань. Відсоток учнів класів *математичного* та *фізико-математичного* профілів, які здобули перемогу, від загальної кількості переможців дорівнював **90 %** (**91 %** – у 2018 році).

4. Не отримали **жодного бала 93** (**64** – у 2018 році) учні з **26-ти** (**26-ти** – у 2018 році) *сільських районів* та *об'єднаних територіальних громад*; **5-ти** (**4-х** – у 2018 році) *міст обласного значення*, **8-ми** (**6-ти** – у 2018 році) *районів міста Харкова*.

5. Протягом двох років такі учні були в **19-ти** (**12-ти** – у 2018 році) ЗЗСО: Балаклійському ліцеї, Барвінківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1, Вовчанському ліцеї № 1, Дергачівському ліцеї № 3, Кегичівському ліцеї, Слобожанській ЗОШ І-ІІІ ст. (Кегичівський район), Ватутинській ЗОШ І-ІІІ ст. (Нововодолазький район), Безлюдівському юридичному ліцеї імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая, Зачепилівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Зачепилівська ОТГ), Золочівському ліцеї № 1 (Золочівська ОТГ), Нововодолазькому ліцеї (Нововодолазька ОТГ), Роганській гімназії (Роганська ОТГ), Ізюмській ЗОШ І-ІІІ ст. № 4, Куп'янській гімназії № 2, Люботинській гімназії № 1, Харківській СШ І-ІІІ ст. № 87, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 143, Харківській гімназії № 152, Харківському приватному НВК «Вересень».

6. Середній коефіцієнт виконання завдань склав **0,26** (порівняно з минулим роком він не змінився); серед переможців змагань – **0,62** (збільшився на 0,06); серед учасників змагань, які не стали переможцями, – **0,03** (не змінився).

7. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань виявилось найбільшим (**0,37**) у 8-му класі; найменшим (**0,15**) – в 11-му класі; серед переможців обласного етапу змагань: найбільшим (**0,70**) – у 7-му класі, найменшим (**0,48**) – у 10-му класі; серед учасників, які не стали переможцями: найбільшим (**0,05**) – у 8-му класі, найменшим (**0,02**) – у 9-му, 10-му, 11-му класах.

8. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань збільшився: у 8-му (на **0,13**), 10-му (на **0,08**) класах; зменшився – у 7-му (на **0,03**), 9-му (на **0,05**), 11-му (на **0,15**) класах; серед переможців олімпіади – збільшився у 7-му (на **0,13**), 8-му (на **0,11**), 9-му (на **0,03**), 11-му (на **0,08**) класах; зменшився – у 10-му (на **0,07**); серед учасників, які не стали переможцями, – зменшився у 9-му (на

0,01), 10-му (на **0,01**), 11-му (на **0,01**) класах; збільшився – у 7-му (на **0,01**) класі; не змінився – у 8-му класі.

9. Кілька років поспіль КЗ «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області» представляє Харківську область на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з математики.

Рекомендації

З метою підвищення якості підготовки учнів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з математики рекомендуємо вжити таких заходів.

Керівникам Р(М)МО:

1. Проаналізувати типові помилки олімпіадних завдань II та III етапів попередніх років під час підготовки до III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади.

2. Провести семінари-практикуми з метою вдосконалення навичок учителів із розв'язання задач підвищеної складності, у тому числі олімпіадних задач.

3. Виявити математично обдарованих дітей, спланувати та проводити з ними індивідуальну роботу. Таких учнів можна залучати до занять у позашкільних закладах (гурток «Еврика», Малий Каразінський університет, заочна математична та дистанційна школи, весняна школа з підготовки до олімпіади з математики, районні літні табори для обдарованих учнів тощо).

Для вчителів:

1. Створити банк задач для підготовки учнів до олімпіади, зокрема тих, що пропонуються на II, III етапах олімпіади.

2. Передбачити додаткові заняття для обдарованих учнів для відпрацювання вмінь розв'язувати завдання олімпіадного рівня, які не входять до програми з математики для закладів загальної середньої освіти.

3. Опрацювати з учнями олімпіадні завдання II, III та IV етапів попередніх років під час підготовки до III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади.

4. Брати участь в он-лайн тренінгах із підготовки до олімпіади, які проводяться КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

5. Використовувати можливості Інтернет-технологій для підготовки учнів до олімпіади, у тому числі організувати участь учнів у Інтернет-олімпіадах.

Хімія

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *хімії* взяли участь **166** учнів (**165** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком кількість учасників олімпіади дещо збільшилася (на **0,61 %**).

Найбільша кількість учасників змагань (**14**) навчалася в закладах загальної середньої освіти Шевченківського району міста Харкова. Не взяли участь в обласному етапі змагань школярі **5-ти районів області**: Близнюківського, Богодухівського, Борівського, Дворічанського, Зачепилівського; **5-ти об'єднаних територіальних громад (ОТГ)**: Зачепилівської, Коломацької, Малинівської, Оскільської, Старосалтівської; **1-го міста обласного значення**: м. Лозової.

Переможцями стали **65** учнів (**67** – у 2018 році), що складає **39,16 %** від загальної кількості учасників змагань (**40,61 %** – у 2018 році). Це на **1,45 %** менше, ніж у минулому році.

Серед переможців **6** учнів із **6-ти сільських районів** (**4** із **4-х** – у 2018 році), **1** – із **1-го (2 із 2-х** – у 2018 році) *міста обласного значення*, **43** – із **9-ти (42 із 8-ми** – у 2018 році) *районів міста Харкова*, **8** – із **2-х (10 із 2-х** – у 2018 році) *ЗЗСО міської мережі* (Комунального закладу «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області»), **7 (6** – у 2018 році) – Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Переможцями стали учні Балаклійського, Дергачівського, Куп'янського, Сахновщинського, Харківського, Чугуївського *районів області*, м. Ізюма; Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Слобідського, Основ'янського, Холодногірського, Шевченківського районів міста Харкова.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні Дергачівського, Харківського, Чугуївського районів області, м. Ізюма, Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Слобідського, Основ'янського, Шевченківського районів міста Харкова.

Серед *районів (міст, ОТГ) області найбільша* кількість переможців (**10**) у Шевченківському районі міста Харкова. Вона становить **71,43 %** від загальної кількості учасників олімпіади від цього району.

По *закладах загальної середньої освіти найбільша* кількість переможців – у Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області» (**7** учнів) та Харківській гімназії № 47 (**6** учнів).

Слід зазначити, що більшість переможців олімпіади склали учні *ЗЗСО районів міста Харкова та міської мережі*. Разом їх відносна кількість складала **78,46 %** від загальної кількості переможців (**82,09 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник зменшився (на **3,63 %**).

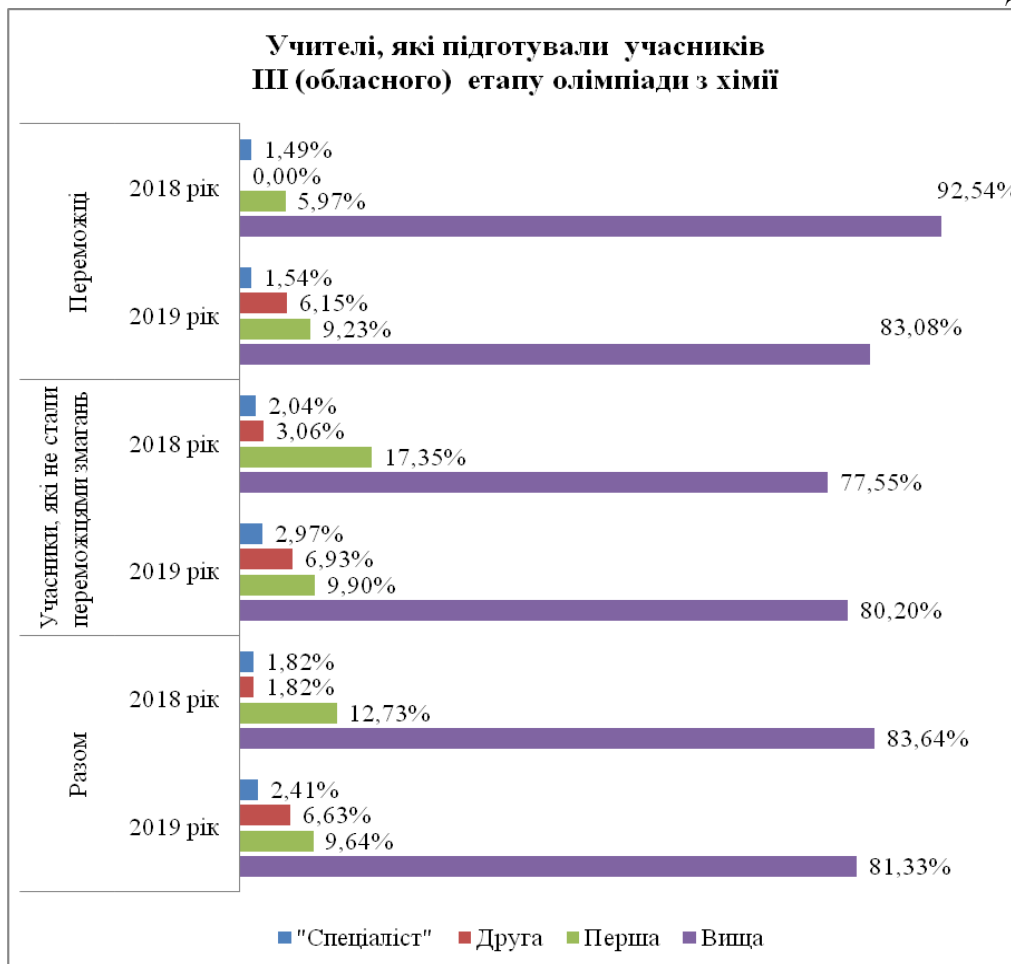
Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіад з *хімії* здобувають учні Дергачівського ліцею № 2, Ізюмської гімназії № 3, Харківського НВК № 8, Харківської гімназії № 14, Харківської ЗОШ I-III ст. № 28, Харківської ЗОШ I-III ст. № 36, Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківської гімназії № 47, Харківської ЗОШ I-III ст. № 49, Харківської ЗОШ I-III ст. № 53, Харківської гімназії № 55, Харківської ЗОШ I-III ст. № 68, Харківської ЗОШ I-III ст. № 78, Харківської ЗОШ I-III ст. № 80, Харківської ЗОШ I-III ст. № 103, Харківського ліцею № 107, Харківської гімназії № 144, Харківського ліцею № 149, Харківської ЗОШ I-III ст. № 153, Харківської СШ I-III ст. № 155, Харківського ліцею № 161 «Імпульс», Харківського технічного ліцею № 173, Комунального закладу «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Харківський фізико-

математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, переможців змагань готували переважно вчителі вищої кваліфікаційної категорії. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів зменшилася (на **9,46 %**) та дорівнювала **83,08 %**.

Незначна кількість учителів, учні яких стали переможцями змагань, мали першу (**9,23 %** – у 2019 році; **5,97 %** – у 2018 році), другу (**6,15 %** – у 2019 році; **жодного** – у 2018 році) кваліфікаційні категорії та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**1,54 %** – у 2019 році; **1,49 %** – у 2018 році).

Два роки поспіль серед учителів, які підготували учасників, що не стали переможцями обласного етапу змагань, більшість склали вчителі вищої кваліфікаційної категорії (понад **77 %**). Порівняно з минулим роком їх відносна кількість збільшилася (на **2,65 %**).

Разом із тим зменшилася відносна кількість учителів першої кваліфікаційної категорії (на **7,45 %**), однак збільшилася – другої (на **3,87 %**). У 2019 році ці показники дорівнювали відповідно **9,90 %** та **6,93 %**.

Незначна кількість педагогічних працівників мала кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**2,97 %** – у 2019 році; **2,04 %** – у 2018 році) – *діаграма 1*.

2.2. За профілями навчання

У ІІІ (обласному) етапі олімпіади з *хімії* в 2019 році взяли участь **73 (73 – у 2018 році)** учні 10-11-х класів.

Із них переможцями стали **30** учнів (**30 – у 2018 році**).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіад за профілями навчання поданий на діаграмі 2.

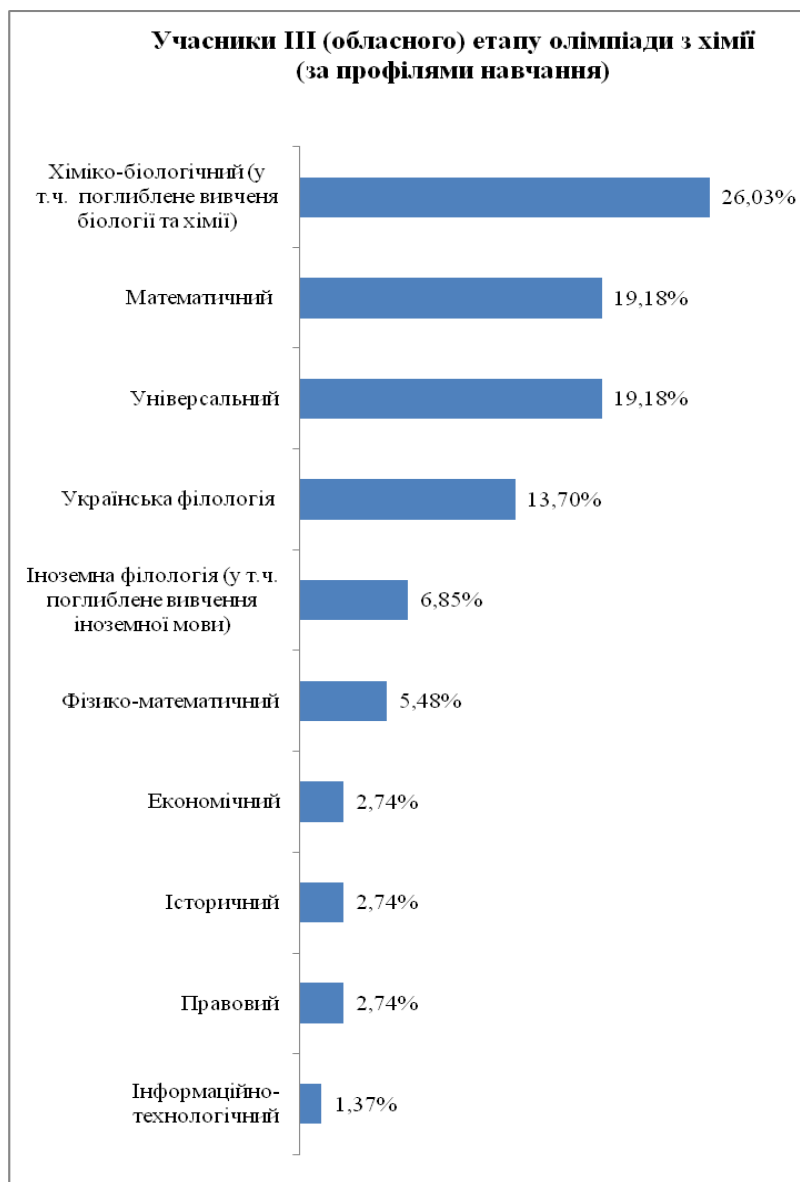
У ІІІ (обласному) етапі олімпіади з *хімії* взяли участь учні класів *хіміко-біологічного* (у т. ч. із поглибленим вивченням біології та хімії), *математичного*, *універсального*, *української філології*, *іноземної філології* (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), *фізико-математичного*, *економічного*, *історичного*, *правового*, *інформаційно-технологічного* профілів навчання.

Серед учасників обласного етапу олімпіади з *хімії* в 2019 році більшу частину (**26,03 %**) склали учні класів *хіміко-біологічного* (у т. ч. із поглибленим вивченням біології та хімії).

Слід зазначити, що відсоток учнів, які вивчають *хімію* як профільний предмет, порівняно з минулим роком зменшився (на **20,54 %**). У минулому році він складав **46,57 %**.

Майже кожен п'ятий учасник олімпіади навчався в класах *математичного* та *універсального* профілів, **кожен сьомий** – у класах *української філології*.

Діаграма 2

Незначна кількість старшокласників (до 7 %) – учні класів з іншими профілями навчання – діаграма 3

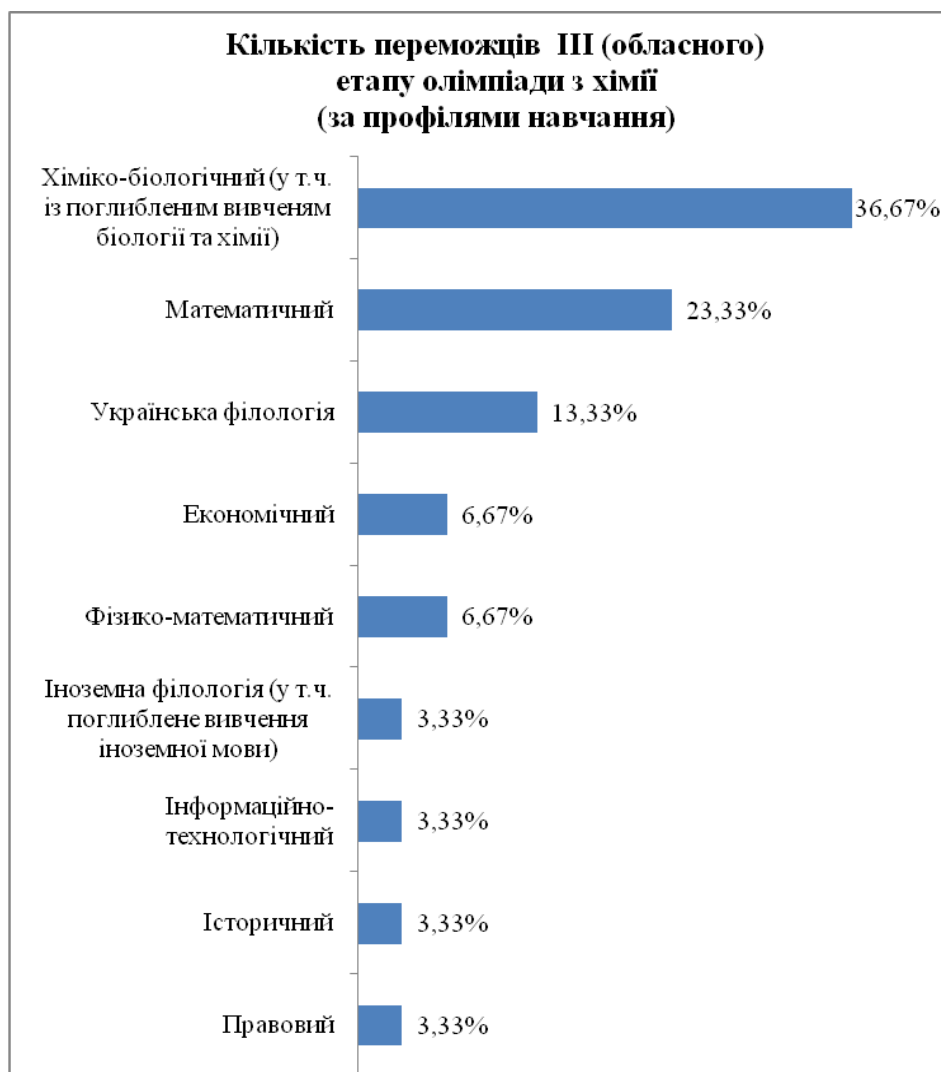
Переможцями стали учні класів хіміко-біологічного (у т. ч. із поглибленим вивченням біології та хімії), математичного, української філології, економічного, фізико-математичного, іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), інформаційно-технологічного, історичного, правового профілів навчання – діаграма 3.

Найбільша кількість переможців навчалася в класах хіміко-біологічного (у т. ч. із поглибленим вивченням біології та хімії) профілю навчання (**36,67 %**). Порівняно з минулим роком кількість школярів, які вивчають **хімію** поглиблено, зменшилася (на **23,33 %**). У 2018 році вона складала **60,00 %**.

Майже кожен четвертий переможець навчався в класах математичного профілю, **кожен сьомий** – у класах української філології.

Незначна кількість переможців (до 7 %) навчалася за іншими профілями.

Діаграма 3

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів, отриманої всіма учасниками змагань) склав **0,28**. Порівняно з минулим роком цей показник зменшився (на **0,02**) – діаграма 5.

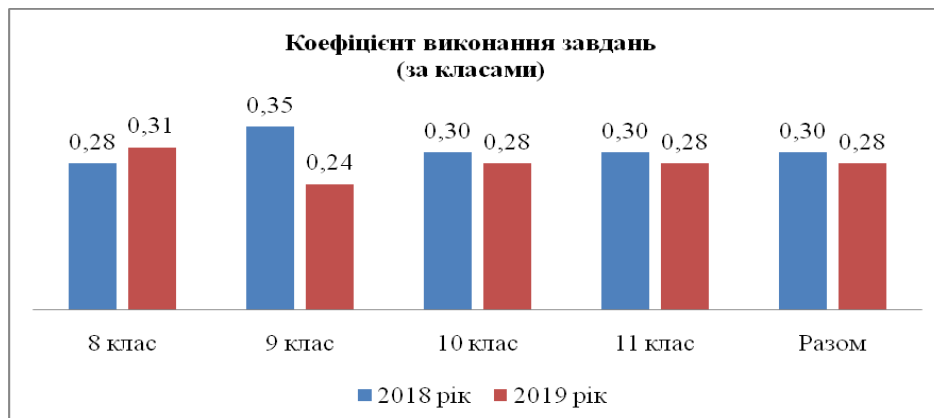
У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (**0,31**) у 8-му класі; найменшим (**0,24**) – у 9-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився у 8-му класі (на **0,03**); зменшився – у 9-му (на **0,11**), 10-му (на **0,02**) та 11-му класах (на **0,02**).

Найвищим у 2019 році коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань (**0,9071**) був у 10-му класі, найнижчим (**0,3336**) – також у 10-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився у 10-му класі (на **0,0885**); зменшився – у 8-му (на **0,0649**), 9-му (на **0,0564**), 11-му (на **0,2270**) класах.

Діаграма 5

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з **хімії** в 2019 році коливався від **0,3336** до **0,9071**. Його значення за класами подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з хімії

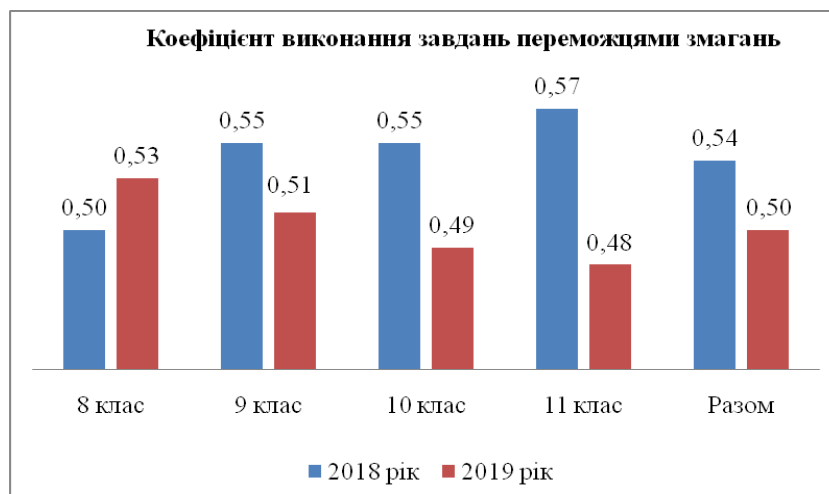
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	Від	Від	До
8 клас	0,3333	0,9485	0,3357	0,8836
9 клас	0,3343	0,9250	0,3339	0,8686
10 клас	0,3493	0,8186	0,3336	0,9071
11 клас	0,3447	0,9470	0,3450	0,7200

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями змагань за класами подано нижче на *діаграмі 6*.

Середнє значення показника складало **0,50** (**0,54** – у 2018 році), що на 0,04 менше, ніж у минулому році. Найбільшим (**0,53**) воно виявилось у 8-му класі, найменшим (**0,48**) – в 11-му класі.

Порівняно з минулим роком коефіцієнт виконання завдань збільшився у 8-му (на **0,02**) класі; зменшився – у 9-му (на **0,04**), 10-му (на **0,06**), 11-му (на **0,09**) класах.

Діаграма 6

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з *хімії*, які не стали переможцями, подані в таблиці 2.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з хімії, які не стали переможцями

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8 клас	0,0000	0,2871	0,0143	0,3121
9 клас	0,0286	0,3200	0,0000	0,3059
10 клас	0,0200	0,2600	0,0029	0,2929
11 клас	0,0227	0,2258	0,0286	0,2864

Найвищим (**0,3121**) у 2019 році цей показник виявився у 8-му класі, найнижчим (**0,0000**) – у 9-му класі.

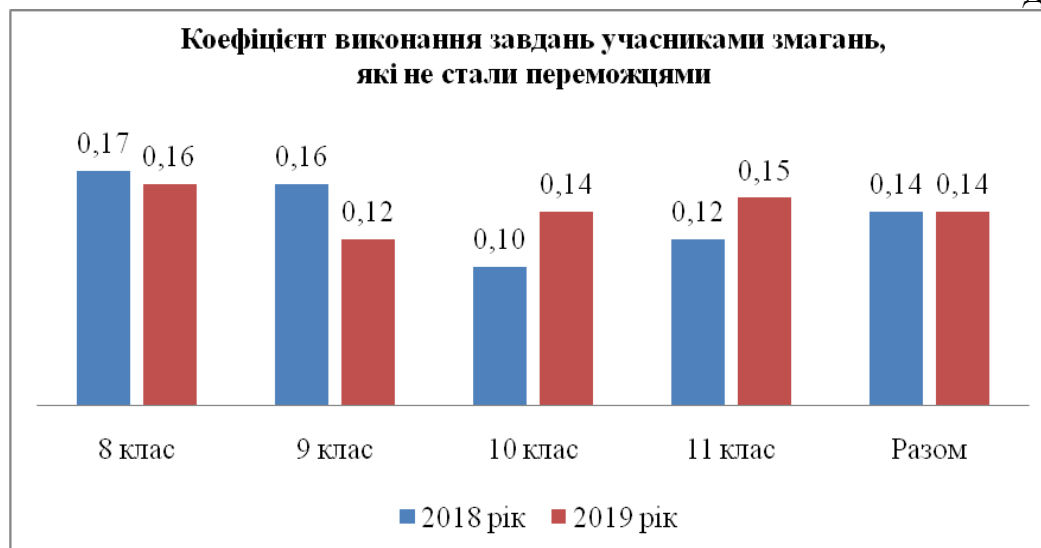
Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед учасників змагань, які не стали переможцями, збільшився у 8-му (на **0,0250**), 10-му (на **0,0329**), 11-му (на **0,0606**) класах, зменшився – у 9-му класі (на **0,0141**).

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, за класами подано на *діаграмі 7*.

Два роки поспіль середнє значення показника становило **0,14**.

Найбільшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, у 2019 році був у 8-му класі (**0,16**), найменшим – у 9-му класі (**0,12**). Порівняно з минулим роком цей показник зменшився у 8-му (на **0,01**), 9-му (на **0,04**); збільшився – у 10-му (на **0,04**), 11-му (на **0,03**) класах.

Діаграма 7

Найвищі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,7179** до **0,9071**) показали **8** учнів (**10** при коефіцієнті від **0,8079** до **0,9485**) – у 2018 році). Серед них учні Ізюмської гімназії № 3, Харківської гімназії № 47 (**3** учні), Харківської гімназії № 144, Харківського ліцею № 161 «Імпульс», Комунального закладу «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області».

Протягом двох років серед учасників, які демонструють найвищі результати, учні Ізюмської гімназії № 3, Харківської гімназії № 47, Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області».

Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдань від **0,0000** до **0,0214**) показали **6 (3,61 %)** учнів (**7 (4,24 %)** – у 2018 році) із **2-х сільських районів області**: Красноградського, Нововодолазького; **3-х об'єднаних територіальних громад**: Малоданилівської, Наталинської, Нововодолазької.

Такі учні навчалися у **6-ти (7-ми – у 2018 році)** закладах загальної середньої освіти: Піщанському НВК (Красноградський район), Рокитненському ліцеї (Нововодолазький район), Черкаськолозівському ліцеї (Малоданилівська ОТГ), Наталинському НВК, Попівській ЗОШ I-III ст. (Наталинська ОТГ), Нововодолазькому ліцеї № 1 (Нововодолазький ліцей).

3. Аналіз виконання завдань учасниками III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії

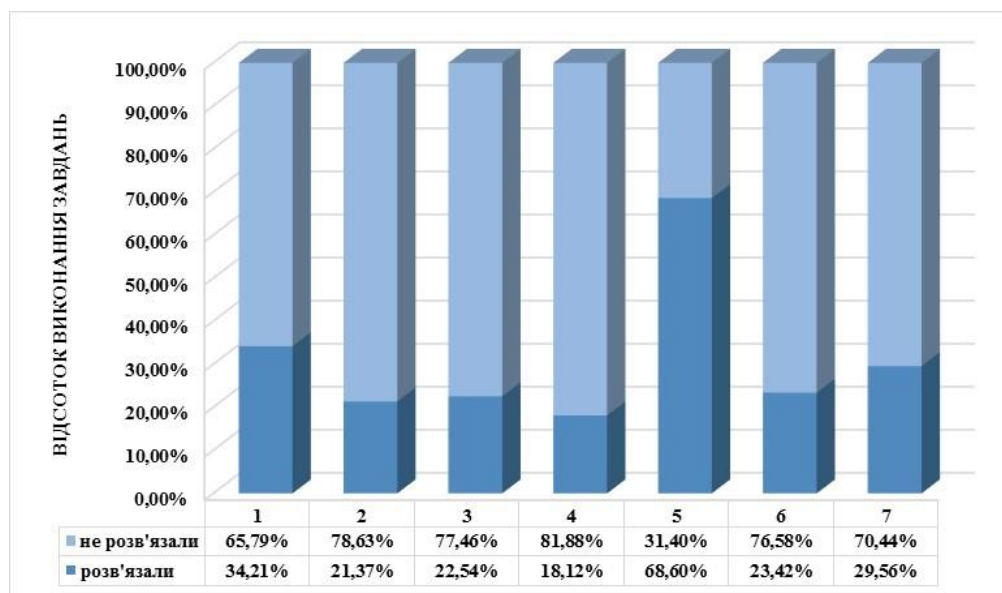
На III (обласному) етапі олімпіади комплект складався з 6 відкритих завдань теоретичного туру та одного – практичного туру. Як і в попередні роки, для всіх класів (8–11) були запропоновані завдання різних рівнів складності: прості (як правило, 2 завдання на клас), типові (2–3) та складні (2–3).

8 клас.

У III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії взяли участь 57 учнів. Із них 24 стали переможцями: I місце – 2, II місце – 7 учнів, III місце – 15. Як видно на діаграмі 8, для восьмикласників складними виявилися завдання № 2, 3, 4, 6. Після внесення змін до програми з хімії, у 8-му класі не вивчають властивості основних класів неорганічних сполук, тому школярам не вистачило знань отриманих у школі для успішного розв'язання завдань, які передбачали ґрунтовні знання властивостей сполук Нітрогену, уміння виконувати розрахунки за рівнянням Менделєєва-Клапейрона, розв'язувати завдання на «Суміші».

Найлегшим виявилось завдання № 5, «Будова атома», яке перевіряло знання з відповідної теми.

Діаграма 8

9 клас.

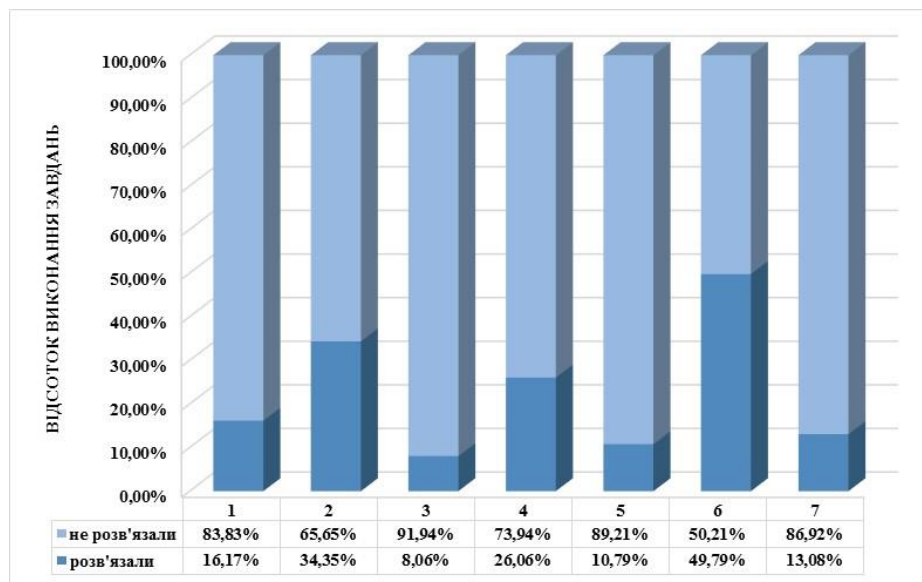
У III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії взяли участь 36 учнів. Із них 11 стали переможцями: I місце – 2, II місце – 4, III місце – 5.

Шоста задача «ЕЛЕМЕНТарний кросворд» для учнів 9 класу виявилася найлегшою – із нею впоралися 49,79 % учасників. У цьому завданні треба було розгадати кросворд, присвячений 150-річчю Періодичної системи хімічних елементів.

Найважчим виявилось завдання №3 «Колір наше все», де буквами було позначено сполуки мангану та надано інформацію щодо їхніх властивостей. Потрібно було визначити речовини та скласти рівняння хімічних реакцій, що відповідають перетворенням умови завдання.

На діаграмі 9 зображено відсоток виконання завдань у паралелі 9-х класів.

Діаграма 9

10 клас.

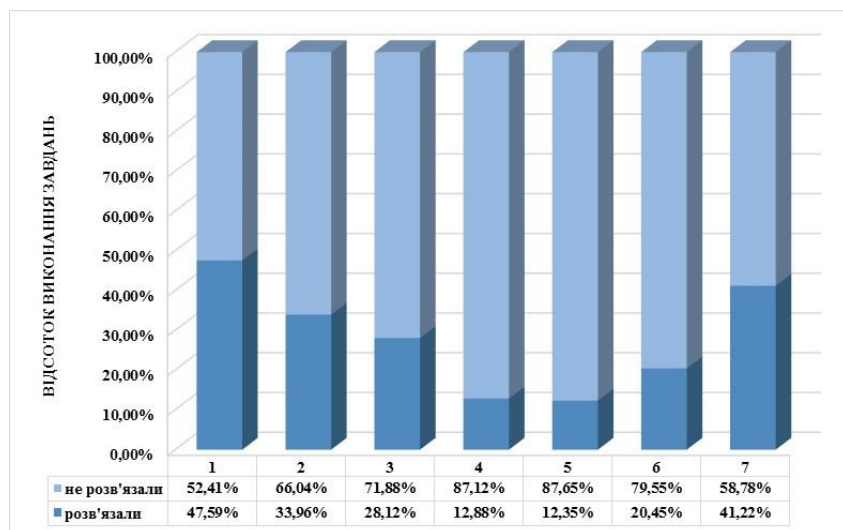
У III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії взяли участь 39 учнів. Із них 16 стали переможцями: I місце – 2, II місце – 5, III місце – 9.

Найлегшим для учнів 10 класу стало завдання №1 «The road so far...», де потрібно було продемонструвати знання з теми «Будова речовини, хімічний зв'язок».

Найскладнішими виявилися завдання № 4 «Окубіти можна!» і № 5 «Хімічна шафа». У завданні №4 потрібно було скласти рівняння хімічних реакцій за «ланцюжком перетворень». У «ланцюжку» всі речовини зашифровані. Завдання потребувало ґрунтовних знань номенклатури, хімічних властивостей класів органічних сполук, механізмів реакцій. Завдання № 5 перевіряло знання з теми «Окисно-відновне титрування».

На діаграмі 10 зображено відсоток виконання завдань у паралелі 10-х класів.

Діаграма 10

11 клас.

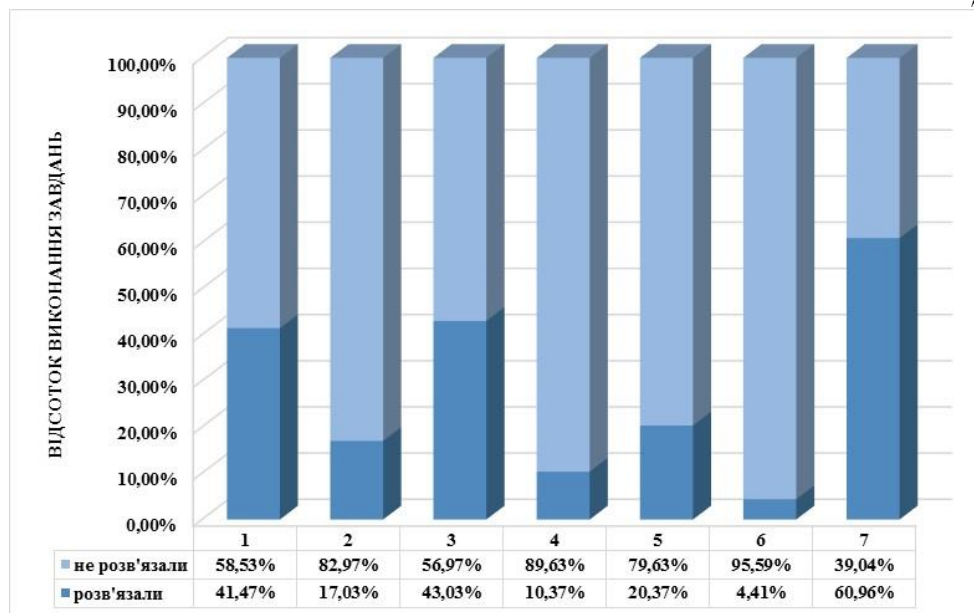
У III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії взяли участь 32 учні. Із них 14 стали переможцями: I місце – 1, II місце – 5, III місце – 8.

Найлегшим для учнів 11 класу стало завдання №7 «Класифікація». У цьому завданні необхідно було продемонструвати знання хімічних властивостей первинних, вторинних і третинних спиртів, а саме застосування проби Лукаса, яку використовують для визначення будови спирту – приналежності до первинних, вторинних чи третинних спиртів. Учні, які знали, що із третинними спиртами спостерігається швидке помутніння розчину, із вторинними — через 4-5 хв, а первинні спирти за нормальних умов не реагують з реактивом Лукаса, з легкістю виконали це практичне завдання.

Найважчим виявилось завдання № 6 «Complex equilibria», яке показало що більшість учасників олімпіади не мають уявлення про хімію комплексних сполук, не знайомі з поняттям «ступінчаста константа стійкості комплексної сполуки», далекі від розрахунків стандартної зміни ентропії та стандартної зміни вільної енергії.

На діаграмі 11 зображено відсоток виконання завдань у паралелі 11-х класів.

Діаграма 11

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

У 2018/2019 н. р. IV етап олімпіади відбувся в місті Київ. Команда Харківської області складалася з 10 осіб, 9 стали переможцями: 4 дипломи II ступеня, 5 дипломів III ступеня.

Таблиця 3

Склад і результативність виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

№ з/п	ПІБ учня	Назва навчального закладу	Клас навчання	Диплом на IV етапі	П.І.Б. вчителя
1	Радченко Олександр Володимирович	Комунальний заклад «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області»	8	2	Фоміна Наталя Євгенівна

2	Волков Владислав Юрійович	Харківська гімназія № 47 Харківської міської ради Харківської області	8	2	Войлокова Тетяна Іванівна
3	Клименко Дар'я Сергіївна	Харківська гімназія № 47 Харківської міської ради Харківської області	8	2	Войлокова Тетяна Іванівна
4	Максимов Володимир Дмитрович	Харківська гімназія № 47 Харківської міської ради Харківської області	9	3	Войлокова Тетяна Іванівна
5	Матвеев Артем Олексійович	Харківська гімназія № 47 Харківської міської ради Харківської області	9	3	Войлокова Тетяна Іванівна
6	Анохін Дмитро Олегович	Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 68 Харківської міської ради Харківської області	9	2	Войлокова Тетяна Іванівна
7	Михальчук Ярослав Віталійович	Ізюмська гімназія № 3 Ізюмської міської ради Харківської області	9	3	Санжаревська Валентина Леонідівна
8	Мартим'янов Ден Русланович	Харківська гімназія № 47 Харківської міської ради Харківської області	10	3	Войлокова Тетяна Іванівна
9	Рассадін Денис Андрійович	Комунальний заклад «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»	11	-	Самошко Любов Миколаївна
10	Островський Кирило Ігорович	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 155 Харківської міської ради Харківської області	11	3	Герасименко Ірина Миколаївна

За результатами виступу у 2018/2019 навчальному році команда Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії посіла 5 місце у Всеукраїнському рейтингу.

Аналіз складу команди та результати виступу подані в таблиці 4:

Таблиця 4

Навчальний рік	Кількісний склад команди	Кіл-ть дипломів за ступенями			Кількість дипломів	Місце
		I	II	III		
2015/2016 н.р.	13	-	5	6	11	5
2016/2017 н.р.	11	1	5	4	10	3
2017/2018 н.р.	11	1	1	3	9	4
2018/2019 н.р.	10	-	4	5	9	5

3 року в рік учні Харківської гімназії № 47 Харківської міської ради стають переможцями IV етапу олімпіади.

Висновки

1. Значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з **хімії** протягом двох років складають учні ЗЗСО районів міста Харкова та міської мережі: **82 %** від загальної кількості переможців змагань – у 2019 році; **76 %** – у 2018 році.

2. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готують учителі вищої кваліфікаційної категорії. Порівняно з минулим роком відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади, зменшилася (на **10 %**) та склала **83 %**.

3. Серед учнів 10-11-х класів, які взяли участь в обласному етапі олімпіади з **хімії** у 2019 році, більшість навчалася в класах хіміко-біологічного (у т. ч. із поглибленим вивченням біології та хімії) – **26 %**, математичного (**19 %**), універсального (**19 %**) профілів. Найбільша кількість переможців – учні класів хіміко-біологічного (у т. ч. із поглибленим вивченням біології та хімії) профілю (**36 %**). Порівняно з минулим роком відсоток учнів, які вивчають **хімію** як профільний предмет, від кількості переможців серед учнів 10-11-х збільшився (на **23 %**).

4. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році склав **0,28** (порівняно з минулим роком зменшився на **0,02**); серед переможців змагань – **0,50** (зменшився на **0,04**); серед учасників змагань, які не стали переможцями, – **0,14** (не змінився).

5. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань у 2019 році виявилось найбільшим (**0,31**) у 8-му класі; найменшим (**0,24**) – у 9-му класі; серед переможців обласного етапу змагань: найбільшим (**0,53**) – у 8-му класі, найменшим (**0,48**) – в 11-му класі; серед учасників, які не стали переможцями: найбільшим – у 8-му класі (**0,16**), найменшим – у 9-му класі (**0,12**).

6. У порівнянні з минулим роком коефіцієнт виконання завдань збільшився у 8-му класі (на **0,03**); зменшився – у 9-му (на **0,11**), 10-му (на **0,02**) та 11-му класах (на **0,02**); серед переможців змагань – збільшився у 8-му (на **0,02**) класі; зменшився – у 9-му (на **0,04**) та 10-му (на **0,06**), 11-му (на **0,09**) класах; не змінився – у 8-му та 10-му класах; серед учасників, які не стали переможцями, – зменшився у 8-му (на **0,01**), 9-му (на **0,04**); збільшився – у 10-му (на **0,04**), 11-му (на **0,03**) класах.

7. Протягом двох років серед учасників, які демонструють найвищі результати, учні Ізюмської гімназії № 3, Харківської гімназії № 47, Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області».

8. Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдань склав від **0,0000** до **0,0214**) показали **6 (3,61 %)** учнів (**7 (4,24 %)** – у 2018 році) із 2-х сільських районів області: Красноградського, Нововодолазького; 3-х ОТГ: Малоданилівської, Наталинської, Нововодолазької.

Рекомендації

З метою підвищення якості підготовки учнів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з хімії рекомендуємо вжити таких заходів:

Керівникам районних (міських, ОТГ) методичних об'єднань учителів хімії:

- ✓ спланувати та проводити роботу з учнями, урахувавши нахили, здібності та зацікавленості;
- ✓ спланувати науково-методичні заходи щодо вдосконалення професійно-предметних навичок учителів хімії;
- ✓ оновлювати інформацію банка хімічно обдарованих дітей;
- ✓ особливу увагу слід приділити роботі з тими дітьми, які вже мають певні досягнення у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з хімії, – цілеспрямовано готувати їх до участі у відповідних змаганнях;
- ✓ організувати обмін досвідом на районному (міському) рівні з питань роботи з хімічно обдарованими учнями;
- ✓ налагодити співпрацю з науковими співробітниками вищих навчальних закладів.

Учителям хімії закладів загальної середньої освіти:

✓ готуючи учнів до олімпіади, особливу увагу звернути на підвищення рівня теоретичної підготовки, приділити належну увагу практичним завданням, прищеплювати навички експериментальної роботи;

✓ систематично підвищувати власний рівень компетентності з цього;

✓ особливу увагу варто приділяти завданням випереджального характеру, розвитку вмінь учнів розкривати взаємозв'язки та порівнювати, практичному застосуванню теоретичного матеріалу.

Для підвищення в учнів зацікавленості предметом:

✓ використовувати можливості позакласної роботи з учнями;

✓ забезпечувати диференційований підхід до організації навчальної діяльності;

✓ розширювати й удосконалювати співпрацю з вищими навчальними закладами за напрямом підготовки обдарованих учнів до олімпіад;

✓ поповнювати матеріальну базу хімічних кабінетів;

✓ створити в навчальних закладах нового типу наукові учнівські товариства, інтелектуальні клуби різних напрямів;

✓ питання організації роботи з обдарованими та здібними дітьми, досвід ефективної позакласної роботи систематично розглядати на засіданнях шкільних методичних об'єднань.

Журі та оргкомітету II (районного) етапу олімпіади слід об'єктивніше підходити до визначення переможців, а відповідно, якісніше формувати учнівську команду для участі в III (обласному) етапі.

Фізика

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *фізики* взяли участь **208** учнів (**217** – у 2018 році), що на **4,15 % менше**, ніж у минулому.

Найбільша кількість учасників змагань навчалася в Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області» (**38**) та в закладах загальної середньої освіти Шевченківського району міста Харкова (**28**).

Не взяли участь в обласному етапі змагань школярі **6-ти** районів області (Богодухівського, Вовчанського, Дворічанського, Зачепилівського, Куп'янського, Лозівського) та **5-ти об'єднаних територіальних громад (ОТГ)**: Зачепилівської, Коломацької, Малинівської, Оскільської, Старосалтівської.

Переможцями стали **95** учнів (**100** – у 2018 році), що складає **45,67 %** від загальної кількості учасників змагань (**46,08** – у 2018 році), що на **0,41 %** менше, ніж у минулому році.

Серед переможців **4** учні з **4-х** (**2** з **2-х** – у 2018 році) *сільських районів*, **3** з **3-х** (**3** з **3-х** – у 2018 році) – *міст обласного значення*, **45** із **6-ти** (**39** із **7-ми** – у 2018 році) *районів міста Харкова*, **38** (**53** – у 2018 році) – із закладів загальної середньої освіти міської мережі (Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області» та Комунального закладу «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області»), **5** (**3** – у 2018 році) – із Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Переможці були у Балаклійському, Валківському, Харківському, Чугуївському районах області, м. Ізюмі, м. Куп'янську, м. Первомайському, Київському, Московському, Немишлянському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському районах міста Харкова.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні Валківського району області, м. Ізюма, м. Куп'янська, Київського, Московського, Немишлянського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського районів міста Харкова.

Порівняно з минулим роком з'явилися переможці в Балаклійському, Харківському, Чугуївському районах області, м. Первомайському.

Серед *районів (міст, ОТГ) області найбільша* кількість переможців (**23**) – у Шевченківському районі міста Харкова. Вона складає **82,14 %** (**81,25 %** – у 2018 році) від загальної кількості учасників закладів загальної середньої освіти цього району.

Серед *закладів загальної середньої освіти найбільша* кількість переможців два роки поспіль – у Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області»: **35** учнів – у 2019 році; **49** – у 2018 році. Слід зазначити, що учні цього закладу освіти у 2019 році склали **36,84 %** від загальної кількості переможців змагань (**49,00 %** – у 2018 році).

Значна кількість переможців – у Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія» – **13** (**12** – у 2018 році). Це **76,47 %** (**85,71 %** – у 2018 році) від загальної кількості учасників із цього закладу загальної середньої освіти.

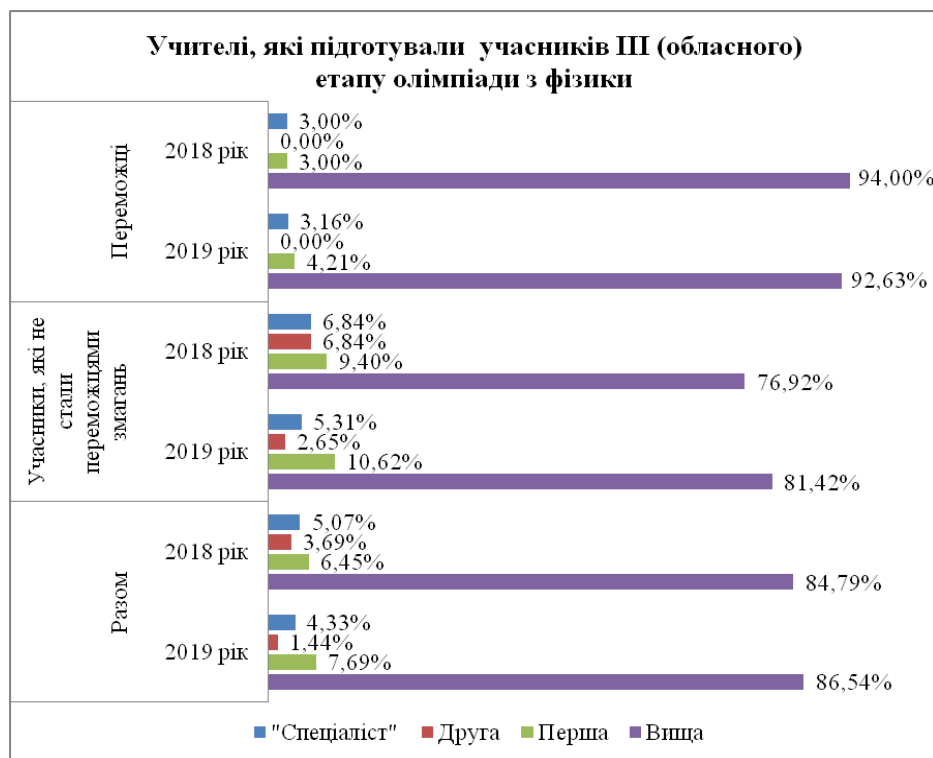
Також протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіади з *фізики* здобувають учні Ков'язького НВК (Валківський район), Ізюмської гімназії № 3, Куп'янської ЗОШ I-III ст. № 1, Харківської СШ I-III ст. № 11 з поглибленим вивченням окремих предметів, Харківської гімназії № 14, Харківської ЗОШ I-III ст. № 36, Харківської гімназії № 46 ім. М.В.Ломоносова, Харківської гімназії № 55, Харківської СШ I-III ст. № 62, Харківської ЗОШ I-III ст. № 78, Харківської ЗОШ I-III ст. № 103, Харківської ЗОШ I-III ст. № 126, Харківської ЗОШ I-III ст. № 143, Харківської гімназії № 144, Харківської СШ I-III ст. № 156, Харківського ліцею № 161 «Імпульс», Харківської гімназії № 169, Харківського технічного

лицею № 173, Комунального закладу «Харківський університетський лицей Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували переважно вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

При цьому відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з **фізики** у 2019 році, **склав 92,63 %**. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів дещо **зменшилася (на 1,37 %)**.

Незначна кількість учителів, учні яких стали переможцями змагань, мали першу кваліфікаційну категорію (**4,21 %** – у 2019 році; **3,00 %** – у 2018 році) та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**3,16 %** – у 2018 році; **3,00 %** – у 2018 році). Два роки поспіль серед учителів, які підготували переможців, **відсутні** педагогічні працівники другої кваліфікаційної категорії.

Як у 2019, так і в 2018 році серед учителів, які підготували учасників, що не стали переможцями обласного етапу змагань, було також **більше** вчителів вищої кваліфікаційної категорії (**понад 76 %**). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учителів **збільшилася (на 4,50 %)**. Разом із тим **10,62 % (9,40 % – у 2018 році)** учителів мали першу кваліфікаційну категорію, а **незначний** відсоток – другу (**2,65 %** – у 2019 році; **6,84 %** – у 2018 році) та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**5,31 %** – у 2018 році; **6,84 %** – у 2018 році).

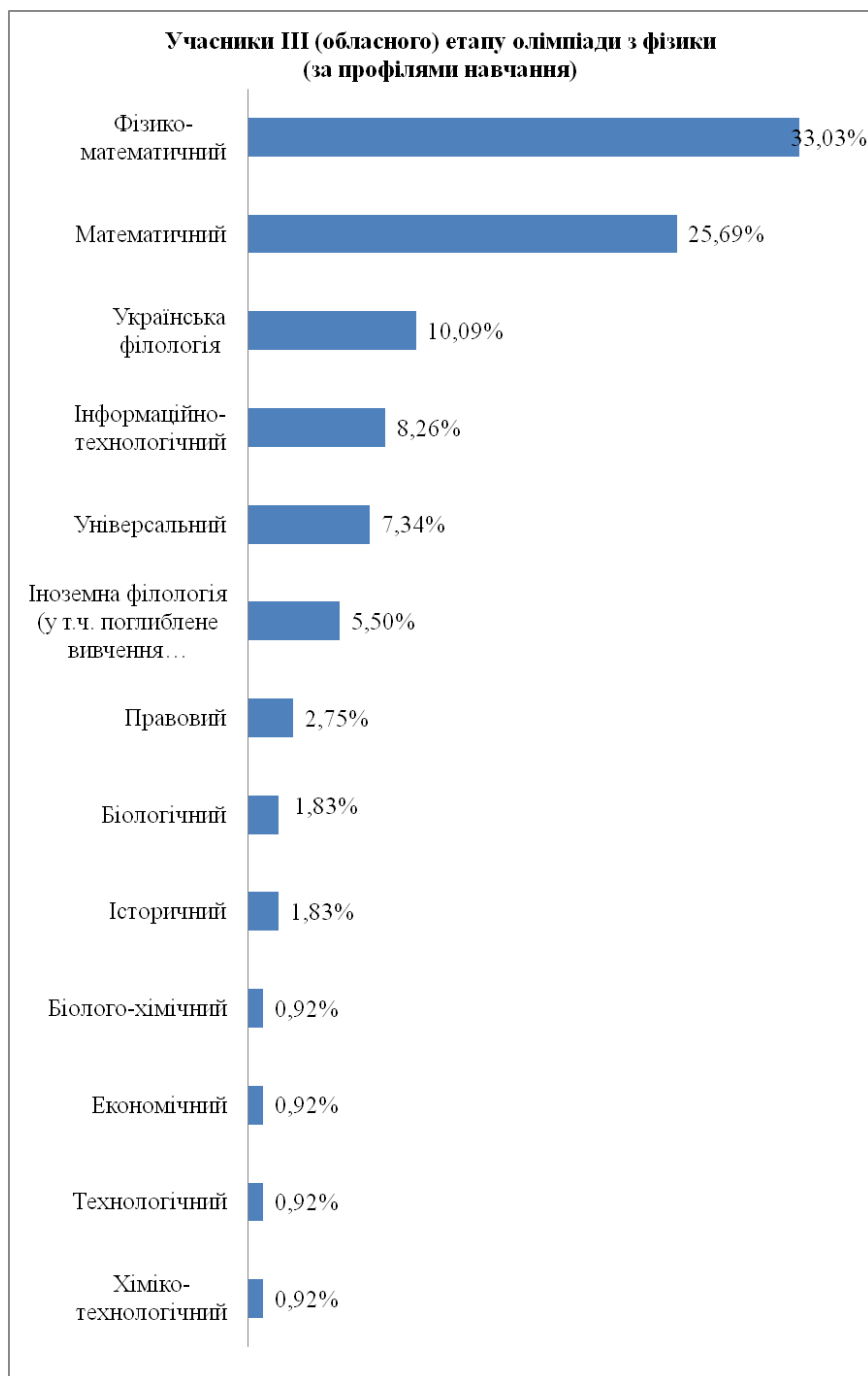
2.2. За профілями навчання

У III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з **фізики** у 2019 році взяли участь **100 (120 – у 2018 році)** учнів 10 – 11-х класів.

Із них переможцями стали **42** учні (**50** – у 2018 році).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіади за профілями навчання поданий на діаграмі 2.

Діаграма 2

У III етапі олімпіади з **фізики** взяли участь учні класів *фізико-математичного, математичного, інформаційно-технологічного, універсального, правового, біологічного, історичного, біолого-хімічного, економічного, технологічного, хіміко-технологічного профілів, української та іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови).*

Серед учасників обласного етапу олімпіади з фізики в 2019 році більшість учнів навчалася в класах *фізико-математичного (33,03 %) та математичного (25,69 %) профілів.* Разом їх кількість становить **58,72 % (53,00 % – у 2018 році).** Порівняно з минулим роком відсоток таких школярів збільшився (на **5,72 %**).

10,09 % учасників обласного етапу олімпіади з *фізики* навчалися в класах української філології, **8,26 %** – інформаційно-технологічного профілю і незначна частина (до **8 %**) – за іншими профілями.

Переможцями стали учні класів *фізико-математичного, математичного, інформаційно-технологічного профілів, української філології* – діаграма 3.

Діаграма 3

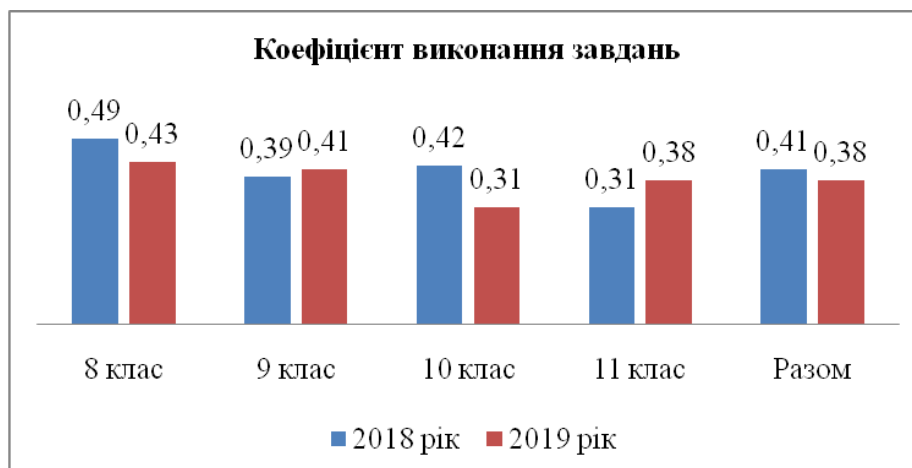
Найбільша кількість переможців серед учнів 10–11-х класів *фізико-математичного (51,06 % від загальної кількості переможців) та математичного (23,40 %) профілів* навчання.

Майже кожен сьомий переможець змагань навчався за *інформаційно-технологічним профілем. Незначний* відсоток учасників (**6,38 %**), які стали переможцями обласного етапу олімпіади з *фізики*, складала учні класів *української філології*.

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів, отриманої всіма учасниками змагань) складає **0,38 (0,41 – у 2018 році)**. Порівняно з минулим роком цей показник **зменшився (на 0,03)**.

Діаграма 4

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (0,43) у 8-му класі; найменшим (0,31) – у 10-му.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 9-му (на **0,02**), 11-му (на **0,07**) класах; зменшився – у 8-му (на **0,06**), 10-му (на **0,11**) класах.

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з **фізики** у 2019 році складав від **0,3429** до **0,9571**. Його значення за класами подані в *таблиці 1*.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики

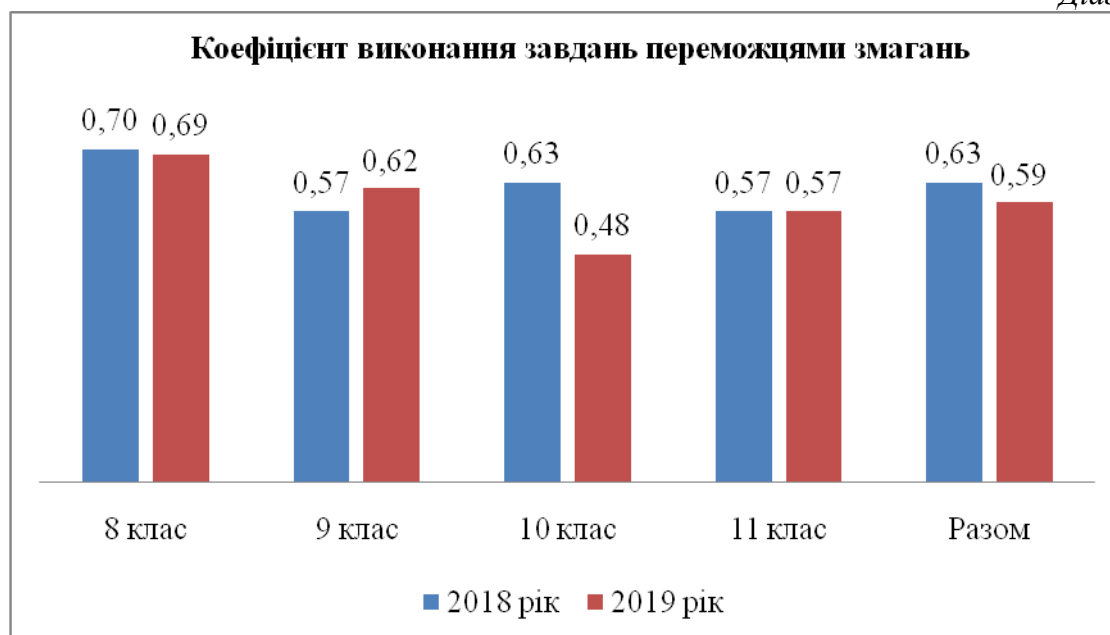
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8 клас	0,5286	0,9429	0,4286	0,9571
9 клас	0,4429	0,8857	0,3571	0,9143
10 клас	0,3857	0,8857	0,3429	0,7286
11 клас	0,3429	0,9571	0,4000	0,8143

Найвищим у 2019 році коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань (**0,9571**) був у 8-му класі, найнижчим (0,3429) – у 10-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився у 8-му (на **0,0142**) та 9-му (на **0,0286**) класах; зменшився – у 10-му (на **0,1571**) та 11-му (на **0,1428**) класах.

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями за класами подано на *діаграмі 5*.

Діаграма 5

Середнє значення показника склало **0,59** (**0,63** – у 2018 році), що на **0,04** менше, ніж у минулому році. Найбільшим (0,69) воно виявилось у 8-му класі, найменшим (0,48) – у 10-му класі.

У порівнянні з минулим роком цей показник збільшився в 9-му класі (на **0,05**); зменшився – у 8-му (на **0,01**), 10-му (на **0,15**) класах; не змінився – в 11-му класі.

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями змагань, складав від **0,0143** до **0,3857**.

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з **фізики**, які не стали переможцями, подані в *таблиці 2*.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з фізики, які не стали переможцями

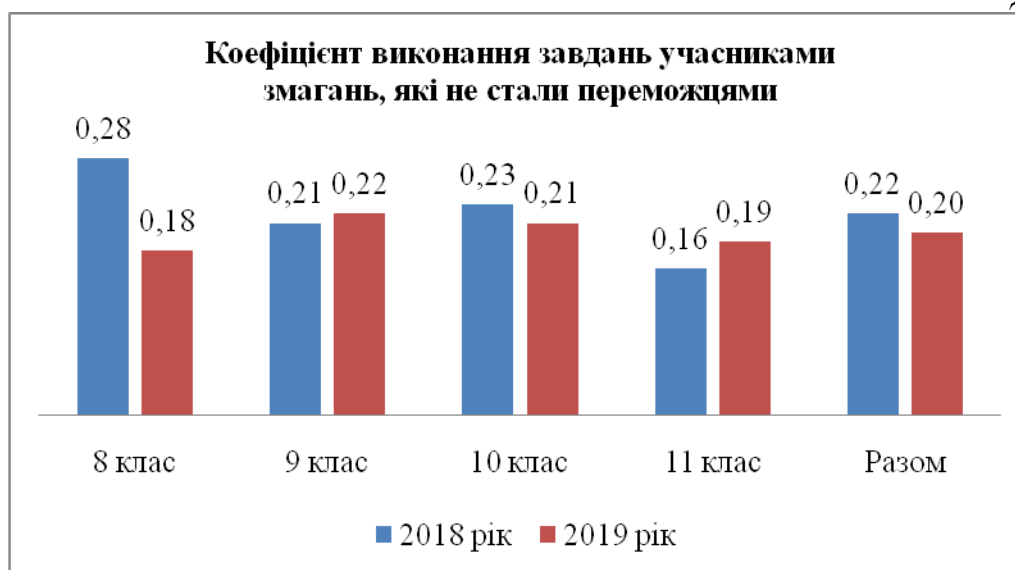
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8 клас	0,0143	0,4857	0,0429	0,3857
9 клас	0,0286	0,4000	0,0143	0,3429
10 клас	0,0143	0,3714	0,0143	0,3286
11 клас	0,0000	0,3143	0,0286	0,3857

Найвищим (0,3857) у 2019 році цей показник виявився у 8-му та 11-му класах, найнижчим (0,0143) – у 9-му та 10-му класах.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед учасників змагань, які не стали переможцями, збільшився в 11-му класі (на **0,0714**); зменшився – у 8-му (на **0,1000**), 9-му (на **0,0571**), 10-му (на **0,0428**) класах.

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, подано на діаграмі 6.

Діаграма 6

Середнє значення показника складає **0,20** (**0,22** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком воно зменшилося на 0,02.

Найбільшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, у 2019 році був у 9-му класі (**0,22**), найменшим (0,18) – у 8-му. Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 9-му (на **0,01**) та 11-му (на **0,03**) класах; зменшився – у 8-му (на **0,10**), 10-му (на **0,02**) класах.

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань становить від **0,8000** до **0,9571**) показали **13** учнів (**18** – у 2018 році), серед яких **8** учнів Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області», **4** учні Харківського НВК №45 «Академічна гімназія», **1** учень Харківського ліцею № 161 «Імпульс». Слід зазначити, що учні Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області» та Харківського ліцею № 161 «Імпульс» демонструють найкращі результати два роки поспіль.

Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдання складав **від 0,0143 до 0,1000** показали **18** учнів (**23** учні – у 2018 році) із **15-ти (11-ти – у 2018 році) сільських районів та ОТГ**: Балаклійського, Барвінківського, Близнюківського, Борівського, Великобурлуцького, Дергачівського, Зміївського, Ізюмського, Кегичівського, Красноградського, Первомайського, Шевченківського районів області, Золочівської, Наталинської, Роганської ОТГ; **1-го (2-х– у 2018 році) міста обласного значення**: м. Лозової.

Такі учні були в **17-ти (21-му – у 2018 році) ЗЗСО**: Балаклійській ЗОШ І-ІІІ ст. № 6, Барвінківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 2, Гусарівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Барвінківський район), Криштопівському ліцеї (**2** учні; Близнюківський район), ООЗ «Борівська ЗОШ І-ІІІ ступенів № 1 імені Героя Радянського Союзу В.С.Колісника», Великобурлуцькому ліцеї, Солоницівському ліцеї № 1, Зідківській ЗОШ І-ІІІ ст. імені Г. І.Ковтуна (Зміївський район), Липчанівському НВК (Ізюмський район), Кегичівському ліцеї, Красноградському НВК № 2, Біляївському ліцеї (Первомайський район), Шевченківському ліцеї, Феськівському ліцеї (Золочівська ОТГ), Наталинському НВК (Наталинська ОТГ), Роганській гімназії (Роганська ОТГ), Лозівському НВК «ЗНЗ-ліцей» № 10.

Два роки поспіль учні показують низькі результати в **7-ми сільських районах**: Близнюківському, Борівському, Великобурлуцькому, Дергачівському, Зміївському, Кегичівському, Шевченківському; **1-й об'єднаній територіальній громаді**: Роганській ОТГ.

Два роки поспіль низькі результати демонструють учні **3-х ЗЗСО (3-х – у 2018 році)**: ООЗ «Борівська ЗОШ І-ІІІ ступенів №1 імені Героя Радянського Союзу В.С.Колісника», Кегичівського ліцею, Шевченківського ліцею.

У 2019 році відсутні учасники обласного етапу олімпіади з **фізики**, які не отримали жодного бала.

3. Аналіз виконання завдань за паралелями

8 клас

Зважаючи на відносно малий обсяг вивченого навчального матеріалу, досить нескладний математичний апарат, який застосовується при розв'язуванні завдань, учні саме цієї паралелі традиційно найкраще виконують завдання ІІІ етапу олімпіади.

Найуспішніше (див. представлені в таблиці 3 дані) восьмикласники впоралися із завданням № 2 на застосування знань теми «Тиск рідин і газів». 23 учні (45,09 % учасників цієї паралелі) за його виконання отримали максимальний бал, лише 4 учні (7,8 % учасників цієї паралелі) не отримали жодного бала.

Таблиця 3

№ завдання	Тематика завдань	Коефіцієнт виконання завдань
Теоретичний тур		
1	Рівномірний рух матеріальної точки по колу. Період обертання.	26,27 %
2	Тиск рідин і газів.	60,0 %
3	Теплові явища.	45,69 %
4	Знаходження ККД певного методу нагрівання води.	31,57 %
5	Механічний рух.	46,47 %
Експериментальний тур		
1	Визначення густини речовини.	46,18 %

Найгірше восьмикласники виконали завданням № 1 на застосування знань особливостей рівномірного руху матеріальної точки по колу, періоду обертання: лише 1 учень повністю правильно його розв'язав, а 15 учнів (29,4 % від загальної кількості учасників у цій паралелі) не отримали за його виконання жодного бала.

9 клас

Найкращі результати (див. представлені у таблиці 4 дані) школярі показали при виконанні завдання експериментального туру. 29 учнів (60,42 % учасників цієї паралелі) отримали від 5,5 до 10 балів за його виконання, лише 3 учні (6,25 % учасників цієї паралелі) не отримали жодного бала.

Таблиця 4

№ завдання	Тематика завдань	Коефіцієнт виконання завдань
Теоретичний тур		
1	Заломлення світла на межі поділу двох середовищ. Закон заломлення світла.	42,92 %
2	Електричний опір. Закон Ома для ділянки кола. Послідовне й паралельне з'єднання провідників. Потужність електричного струму.	37,29 %
3	Закон Джоуля–Ленца. Електронагрівальні прилади. Теплові явища.	40,63 %
4	Механічний рух.	26,67 %
5	Сила Ампера. Момент сили. Умова рівноваги важеля.	27,92 %
Експериментальний тур		
1	Визначення маси запропонованих тіл і параметри дроту.	55,0 %

Найскладнішим для дев'ятикласників виявилось завдання № 4 на застосування знань рівномірного прямолінійного руху. З цим завданням ніхто із учнів повністю не впорався, 20 учасників (41,67 % від загальної кількості учасників у цій паралелі) не отримали за його виконання жодного бала.

10 клас

Найкращі результати школярі показали при виконанні завдання експериментального туру. 30 учнів (55,56 % учасників цієї паралелі) отримали від 5,5 до 10 балів за його виконання, лише 2 учні (3,7 % учасників цієї паралелі) не отримали жодного бала (таблиця 5).

Таблиця 5

№ завдання	Тематика завдань	Коефіцієнт виконання завдань
Теоретичний тур		
1	Рух і взаємодія тіл.	17,78 %
2	Світлові явища.	26,48 %
3	Рух тіла під дією кількох сил.	32,41 %

4	Рівномірний рух матеріальної точки по колу.	19,63 %
5	Закон Ома для ділянки кола. Послідовне з'єднання провідників. Потужність електричного струму.	10,93 %
Експериментальний тур		
1	Дослідження залежності подовження резинки від ваги прикріпленого до нього тягарця.	55,37 %

Найскладнішим виявилось завдання № 5 на застосування знань з розділу «Електричний струм». Ніхто із учнів з цим завданням повністю не впорався, 25 учнів (46,3 % від загальної кількості учасників у цій паралелі) не отримали за його виконання жодного бала.

11 клас

Не зважаючи на велику кількість вивченого на цей час програмового матеріалу, складність завдань, орієнтованих на IV етап олімпіади, який дає змогу учням цієї паралелі у подальшому взяти участь у змаганнях міжнародного рівня й потужною математичною базою, якою учні випускного класу мають володіти, останніми роками намітилася тенденція покращення якості виступу одинадцятикласників та збільшилася загальна кількість переможців. Частково це зумовлено великим відсотком учасників і переможців, які навчаються в Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області», а також тим, що випускники, пов'язуючи своє навчання в закладах вищої освіти з фізикою, цілеспрямовано готуються та намагаються досягти найкращого результату в змаганні з потенційними конкурентами на місце навчання на омріяну спеціальність у закладі вищої освіти.

Найвищим коефіцієнт виконання виявився в завданні № 2 на Застосування рівняння Менделєєва-Клапейрона (таблиця 6). 23 учні (41,81 % учасників цієї паралелі) за його виконання отримали 4,5-5 балів. Лише 4 учасника (7,27 % учасників цієї паралелі) отримали 0 балів.

Таблиця 6

№ завдання	Тематика завдань	Коефіцієнт виконання завдань
Теоретичний тур		
1	Визначення жорсткості при комбінованому з'єднанні пружин.	51,81 %
2	Властивості газів.	58,73 %
3	Рух рідин.	8,9 %
4	Заломлення світла на межі поділу двох середовищ. Закон заломлення світла.	29,82 %
5	Електричний струм.	23,45 %
Експериментальний тур		
1	Вимірювання теплоємності гайки.	45,64 %

Найнижчим виявився коефіцієнт виконання завдання № 3 на застосування знань закономірностей руху рідин. Лише 1 учень отримав 3,5 бали за його виконання з 5-ти можливих, а 34 учні (61,81 % від загальної кількості учасників у цій паралелі) не отримали жодного бала.

Слід відмітити досить високу загальну результативність виконання завдань

експериментального туру. Однак найгірший відсоток виконання (як і минулого року) в 11-х класах. Відносно низьку результативність випускників під час виконання завдань експериментального туру можна частково пояснити відсутністю навичок роботи з електричними вимірювальними пристроями, оскільки в багатьох закладах загальної середньої освіти Харківської області, а особливо м. Харкова, дуже слабка матеріально-технічна база кабінетів фізики, що є суттєвою перешкодою для успішної реалізації практичної складової навчальних програм при вивченні саме електричних явищ.

Типові помилки (теоретичний тур).

1. Учні не вміють будувати загальний хід розв'язання поставленої фізичної проблеми, аналізувати запропоновані в завданні фізичні умови, помиляються при математичних перетвореннях і розрахунках.

2. Часто фізичні проблеми, про які йдеться в завданнях, школярі розв'язують із суто математичним підходом, без пояснень фізичних явищ, закономірностей, які описують ці явища.

3. Вони не вміють представляти розрахункові формули в загальному вигляді, перевіряти одиниці шуканих величин.

4. Неправильно розуміють умову завдань, не враховують, що імпульс, сила, швидкість, прискорення – це векторні величини.

5. Не знають (або плутають величини) основних фізичних законів та формул.

6. Не вміють складати рівняння теплового балансу.

7. У восьмикласників недостатньо сформовані вміння короткого запису умови задачі.

Типові помилки (експериментальний тур).

1. Учасники III етапу олімпіади не вміють складати план своєї роботи, обирати раціональний порядок вимірювання, обґрунтовувати свої дії, оцінювати похибки проведених вимірювань, пояснювати, чим ці похибки зумовлені.

2. Часто учні дуже плутано пояснюють спосіб вимірювання. Загалом дуже мало робіт містить грамотний і лаконічний план експерименту.

3. Школярі не вміють описувати й систематизувати результати спостережень, здійснювати вимірювання фізичних величин, робити узагальнення й висновки.

4. Вони припускаються помилок при обчисленнях, плутано пояснюють, із чим пов'язана похибка вимірювання. У багатьох роботах чисельна оцінка похибки відсутня зовсім.

5. Якість виконання завдань цього туру свідчить про недостатньо сформовані експериментальні вміння та дослідницькі навички учасників III етапу олімпіади, недосконалі вміння планувати й проводити невеликі експериментальні дослідження, здійснювати вимірювання фізичних величин, робити узагальнення й висновки (що є одним із завдань шкільного курсу фізики основної школи).

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики

На IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики Харківська область була представлена 16-ма учнями. До складу команди ввійшли 10 учнів Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області», 4 учні Харківського навчально-виховного комплексу № 45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області, 2 учні Харківського ліцею № 161 «Імпульс» Харківської міської ради Харківської області.

13 членів команди стали переможцями: 2 учні вибороли дипломи I ступеня, 7 – II ступеня, 4 – диплом III ступеня.

У таблиці 7 представлено результативність участі команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики за три останні роки.

Таблиця 7

Результативність виступу команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики за 2017 – 2019 роки

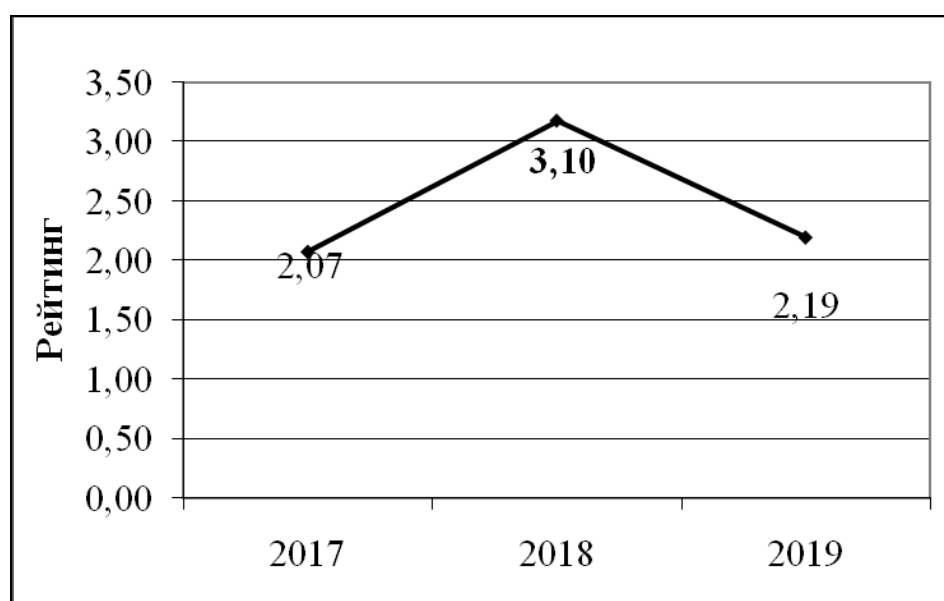
Рік	Кількість учасників	Відсоток переможців	Диплом		
			I	II	III
2017	15	86,7 %	2	5	6
2018	12	83,3 %	5	4	1
2019	16	81,25 %	2	7	4

У цілому, участь команди Харківської області на IV етапі олімпіади з фізики можна вважати результативною.

Рейтинг команди за три останні роки представлено на діаграмі 7.

Діаграма 7

Динаміка рейтингу команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики за 2017 – 2019 роки

Результативність виступу команди зумовлена високим рівнем знань, які учні отримують із фізики в закладах освіти, де навчаються. Також суттєвим позитивним фактором є проведення повноцінного експериментального туру на III етапі олімпіади та якісне проведення відбірково-тренувальних зборів із залученням найкращих фахівців.

Загалом простежується стійка тенденція щодо високої результативності виступу школярів Харківської області в IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики.

Висновки

1. Значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з **фізики** протягом двох років складають учні Харківського фізико-математичного ліцею № 27: **37 %** від загальної кількості переможців змагань – у 2019 році; **49 %** – у 2018 році.

2. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готують учителі вищої кваліфікаційної категорії. Порівняно з минулим роком відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади в 2019 році, зменшилася (на **1,37 %**) та склала **93 %**.

3. Серед учасників обласного етапу олімпіади з **фізики** в 2019 році більшість учнів 10-11-х класів навчалася в класах математичного та фізико-математичного профілю навчання (**59 %**). Порівняно з минулим роком відсоток школярів зазначених профілів навчання збільшився (на **5,72 %**).

4. Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдання складав **від 0,0143 до 0,1000** показали **18** учнів (**23** учні – у 2018 році) **15-ти (11-ти – у 2018 році) сільських районів та ОТГ**: Балаклійського, Барвінківського, Близнюківського, Борівського, Великобурлуцького, Дергачівського, Зміївського, Ізюмського, Кегичівського, Красноградського, Первомайського, Шевченківського, Золочівської ОТГ, Наталинської ОТГ, Роганської ОТГ; **1-го (2-х – у 2018 році) міста обласного значення**: м. Лозової.

5. Протягом двох років найнижчі результати обласного етапу олімпіади з **фізики** демонструють учні **7-ми сільських районах**: Близнюківського, Борівського, Великобурлуцького, Дергачівського, Зміївського, Кегичівського, Шевченківського; **1-ї об'єднаної територіальної громади**: Роганської.

6. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році становив **0,38** (порівняно з минулим роком підвищився на **0,03**); серед переможців змагань – **0,59** (знизився на **0,04**); серед учасників змагань, які не стали переможцями, – **0,20** (знизився на **0,02**).

7. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань у 2018 році виявилось найбільшим (**0,43**) у 8-му класі; найменшим (**0,31**) – у 10-му класі; серед переможців обласного етапу змагань: найбільшим (**0,69**) – у 8-му класі, найменшим (**0,48**) – у 10-му класі; серед учасників, які не стали переможцями: найбільшим – у 9-му класі (**0,22**), найменшим (**0,18**) – у 8-му класі.

8. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань збільшився у 9-му (на **0,02**), 11-му (на **0,07**) класах; зменшився – у 8-му (на **0,06**), 10-му (на **0,11**) класах; серед переможців змагань – збільшився в 9-му класі (на **0,05**); зменшився – у 8-му (на **0,01**), 10-му (на **0,15**) класах; не змінився – в 11-му класі; серед учасників, які не стали переможцями, – збільшився в 9-му (на **0,01**) та 11-му (на **0,03**) класах; зменшився – у 8-му (на **0,10**), 10-му (на **0,02**) класах.

9. Загальна результативність виступу учасників III етапу олімпіади з фізики покращилася.

10. Загальна результативність виконання завдань експериментального туру досить висока.

11. Команда школярів Харківської області продемонструвала високу результативність виступу на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики.

Рекомендації

Із метою підвищення якості підготовки учнів до успішної участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з фізики рекомендуємо вжити таких заходів:

Методистам Р(М)МК(Ц):

1. Проаналізувати результати участі команд районів (міст, ОТГ) області на III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики в порівнянні з результатами по області.

2. Забезпечити системність роботи з обдарованими учнями.

3. Організувати роботу з підготовки учнівських команд і резерву (тренувальні збори) до виступу на III етапі олімпіади, залучивши кращих фахівців закладів загальної середньої освіти району (міста, ОТГ).

4. Організувати участь інтелектуально обдарованих школярів та вчителів фізики в онлайн-тренінгах із підготовки учнів Харківської області до II та III етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики у 2019/2020 навчальному році, які проводить КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

5. Спільно з керівниками Р(М,ОТГ)МО учителів фізики та астрономії у межах роботи методичних об'єднань спланувати на 2019/2020 навчальний рік заходи з обдарованими учнями.

Керівникам Р(М,ОТГ)МО вчителів фізики та астрономії:

1. Проаналізувати результати виступу команд районів (міст, ОТГ) області на III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики в порівнянні з результатами по області.

2. Ознайомити членів Р(М,ОТГ)МО із завданнями (та відповідними розв'язками до

них) III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики в Харківській області.

3. Спланувати роботу на наступний навчальний рік з урахуванням заходів (тренінгів, консультацій, майстер-класів), спрямованих на підвищення фахової майстерності вчителів фізики з питань якісної підготовки учнів до Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики.

4. Організувати обмін досвідом із проведення демонстраційного та фронтального експерименту на уроках фізики.

5. Спланувати в межах роботи методичних об'єднань на 2019/2020 навчальний рік заходи з обдарованими школярами.

Учителям фізики:

1. Забезпечити якість засвоєння школярами навчального матеріалу з фізики відповідно до вимог Нової української школи.

2. Освітній процес з фізики максимально наблизити до вікових пізнавальних можливостей учнів, постійно стимулювати інтерес до навчання і самоосвіти.

3. Своєчасно спланувати індивідуальну роботу щодо підготовки учнів до II та III етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики з урахуванням типових помилок, яких припускаються школярі на цих етапах олімпіади.

4. На уроках приділяти увагу формуванню в учнів алгоритмічних прийомів розв'язування фізичних задач та евристичних способів пошуку розв'язування різноманітних фізичних проблем.

5. Розвивати просторове мислення учнів, учити їх робити чіткі та правильні (з точки зору фізики) пояснювальні малюнки та креслення до розв'язків.

6. Систематично формувати й розвивати в учнів експериментальні вміння та дослідницькі навички, уміння описувати й систематизувати результати спостережень, планувати та проводити невеликі експериментальні дослідження, здійснювати вимірювання фізичних величин, робити узагальнення й висновки.

7. Пропонувати обдарованим учням у якості індивідуальних завдань задачі підвищеної складності – олімпіадні та нестандартні задачі.

8. Створювати умови для активної пізнавальної та творчої діяльності школярів, активно залучати їх до різних видів інтелектуальних змагань із фізики: Всеукраїнських учнівських турнірів юних фізиків, юних винахідників і раціоналізаторів, Всеукраїнського фізичного конкурсу «Левеня», конкурсу-захисту робіт у МАН тощо.

9. Заохотити школярів до участі в онлайн-тренінгах з підготовки учнів Харківської області до II та III етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики у 2019/2020 навчальному році, які проводить КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

Астрономія

1. Загальний аналіз

У III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *астрономії* взяли участь **60** учнів (**64** – у 2018 році), що на **6,25 % менше**, ніж у минулому році.

Найбільша кількість учасників змагань навчалася в закладах загальної середньої освіти міської мережі (**9**) та Московського (**5**), Немишлянського (**5**), Холодногірського (**5**) районів міста Харкова.

Не взяли участь в обласному етапі змагань школярі **16-ти районів області**: Барвінківського, Близнюківського, Богодухівського, Борівського, Валківського, Вовчанського, Дворічанського, Зачепилівського, Ізюмського, Кегичівського, Краснокутського, Куп'янського, Лозівського, Нововодолазького, Первомайського, Шевченківського, **10-ти об'єднаних територіальних громад (ОТГ)**: Зачепилівської, Золочівської, Коломацької, Малинівської, Малоданилівської, Мереп'янської, Нововодолазької, Оскільської, Старосалтівської, Чкаловської та **4-х міст обласного значення**: м. Куп'янська, м. Лозової, м. Первомайського, м. Чугуєва.

Переможцями стали **29** учнів (**32** – у 2018 році), що складає **48,33 %** від загальної кількості учасників змагань (**50,00 %** – у 2018 році). Це на **1,67 % менше, ніж у минулому році**.

Серед переможців **2** учні з **2-х** (**4** учні з **4-х** – у 2018 році) *сільських районів*, **1** з **1-го** (**1** з **1-го** – у 2018 році) *міста обласного значення*, **13** із **6-ти** (**14** із **6-ти** – у 2018 році) *районів міста Харкова*, **9** (**7** – у 2018 році) – із закладів загальної середньої освіти міської мережі (Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Харківський університетський лицей Харківської міської ради Харківської області»), **4** (**6** – у 2018 році) – із Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Переможці були в Балаклійському, Чугуївському районах області; м. Ізюмі; Московському, Немишлянському, Новобаварському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському районах міста Харкова. Це учні Балаклійського лицей, Волохово-Ярського НВК (Чугуївський район), Ізюмської гімназії № 3, Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківської ЗОШ I-III ст. № 51, Харківської ЗОШ I-III ст. № 103, Харківської ЗОШ I-III ст. № 126 (**2** учні), Харківської ЗОШ I-III ст. № 143 (**2** учні), Харківської ЗОШ I-III ст. № 150, Харківської ЗОШ I-III ст. № 153, Харківського лицей № 161 «Імпульс» (**3** учні), Харківського технічного лицей № 173.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні Балаклійського, Чугуївського районів області; Московського, Немишлянського, Шевченківського районів міста Харкова; Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ст. «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Серед *районів (міст, ОТГ) області найбільша* кількість переможців – у Московському (**3** учні) та Немишлянському (**3** учні) районах міста Харкова.

По *закладах загальної середньої освіти найбільша* кількість переможців у Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області» – **8** учнів (**7** – у 2018 році) та Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» – **4** учні (**6** – у 2018 році). Вона складає **100,00 %** від загальної кількості учасників із цих закладів освіти.

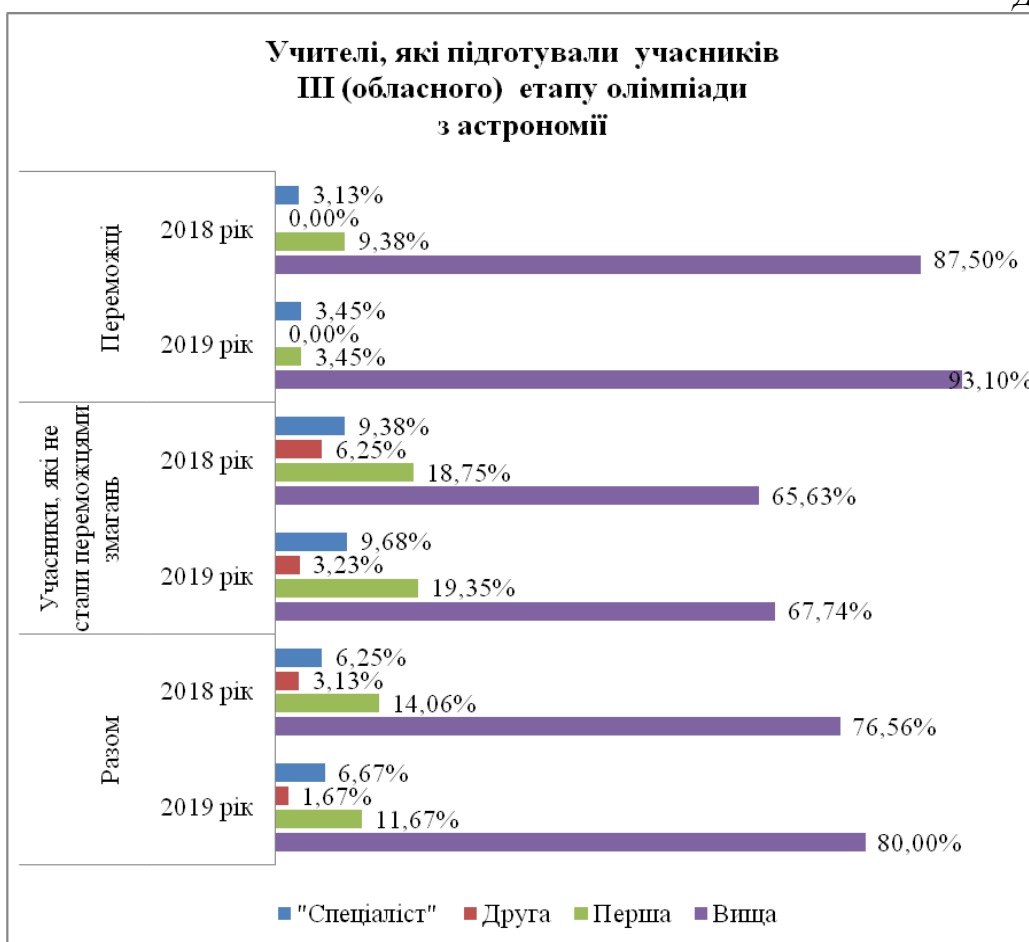
Слід зазначити, що значну частину переможців III етапу олімпіади два роки поспіль становили учні ЗЗСО *районів міста Харкова* (**44,83%**– у 2019 році, **43,75%**– у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей відсоток дещо збільшився (на **1,08 %**).

Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіади з *астрономії* здобувають учні Балаклійського ліцею, Харківської ЗОШ I-III ст. № 51, Харківської ЗОШ I-III ст. № 143, Харківської ЗОШ I-III ст. № 150, Харківського ліцею № 161 «Імпульс».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, більшість переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

При цьому відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III етапу учнівської олімпіади з *астрономії* у 2019 році, склав **93,10 %**. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів збільшилася (на **5,60 %**).

Як у 2018 році, так і у 2019 році незначну кількість педагогів, які підготували переможців змагань, складали вчителі першої (**3,45 %** – у 2019 році; **9,38 %** – у 2018 році) та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (**3,45 %** – у 2019 році; **3,13%** – у 2018 році). Два роки поспіль серед педагогів, які підготували учасників, що стали переможцями, відсутні учителі другої кваліфікаційної категорії.

Серед педагогічних працівників, які підготували учасників, що не стали переможцями обласного етапу змагань, було також більше вчителів вищої кваліфікаційної категорії (**67,74 %** – у 2019 році; **65,63%** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учителів збільшилася (на **2,11 %**).

Разом із тим два роки поспіль **майже кожен п'ятий** педагог мав першу кваліфікаційну категорію та незначна кількість – другу (**3,23 %** – у 2019 році; **6,25 %** – у 2018 році) або кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**9,68 %** – у 2019 році; **9,38 %** – у 2018 році) – *діаграма 1*.

2.2. За профілями навчання

У III етапі олімпіади з **астрономії** у 2019 році взяли участь **55 (62 – у 2018 році)** учнів 10 – 11-х класів.

Із них переможцями стали **25** школярів (**30 – у 2018 році**).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіади з астрономії за профілями навчання поданий на *діаграмі 2*.

Діаграма 2

У III етапі олімпіади з **астрономії** взяли участь учні класів *фізико-математичного, математичного, універсального, інформаційно-технологічного, біолого-хімічного, економічного, економіко-правового, історичного, правового* профілів навчання, *іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови), української філології*.

Серед учасників обласного етапу олімпіади з **астрономії** в 2019 році **найбільша** частина школярів (**27,27 %**) навчалася в класах *фізико-математичного* профілю.

Майже **кожен п'ятий** учасник змагань – учень класу *математичного* профілю навчання, а **кожен шостий** – *української філології*.

Незначну кількість (до 10,00 %) становили школярі, які навчалися за *іншими профілями*.

Переможцями стали учні класів *фізико-математичного, математичного, економічного, інформаційно-технологічного, історичного* профілів та *української філології* – *діаграма 3*

Діаграма 3

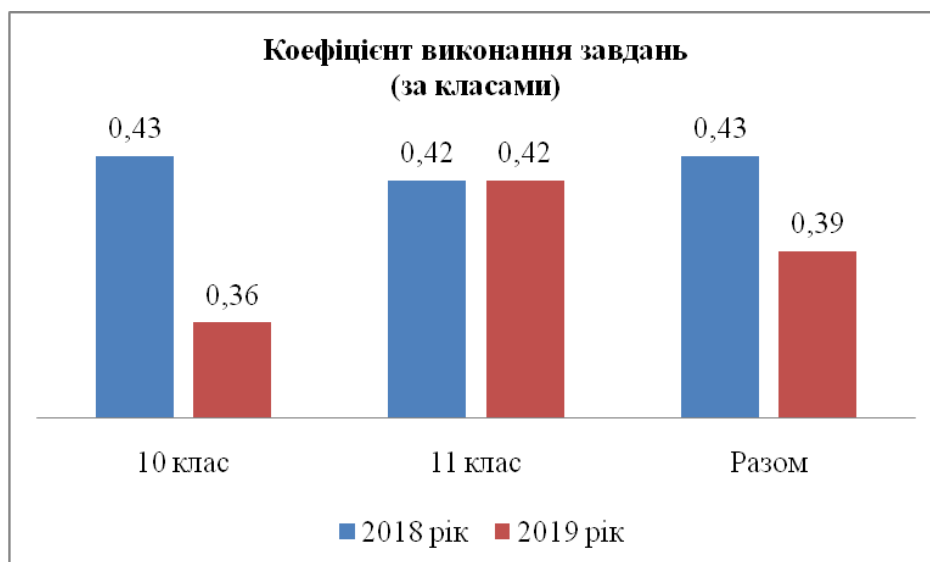
Найбільша кількість переможців (**48,00 %** від загальної кількості переможців серед учнів 10 – 11-х класів, які взяли участь в обласному етапі змагань), навчалася в класах *фізико-математичного* профілю, **кожен п'ятий** – *української філології*, **кожен шостий** – *математичного*.

8,00 % переможців – учні класів *економічного* профілю. Незначна кількість школярів (**4,00 %**), які здобули перемогу в змаганнях, навчалися за *іншими профілями*.

Слід зазначити, що в жодному із зазначених профілів *астрономія* не вивчається як профільний предмет. Це свідчить про те, що вплив профілю навчання на результати обласного етапу олімпіади з астрономії відсутній.

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів, набраної всіма учасниками змагань) складає **0,39 (0,43** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник зменшився на **0,04** – *діаграма 4*.

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був найвищим (0,42) в 11-му класі; найнижчим (0,36) – у 10-му.

Порівняно з минулим роком цей показник зменшився в 10-му класі (на **0,07**); не змінився – в 11-му.

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з *астрономії* у 2019 році складав **від 0,3333 до 1,0000**. Його значення за класами подані в *таблиці 1*.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з астрономії

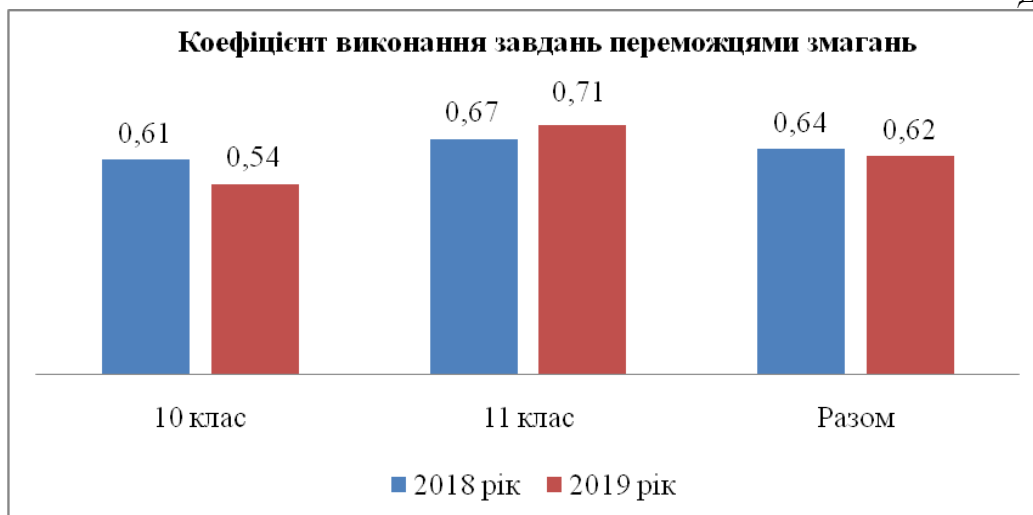
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
10 клас	0,4000	0,8833	0,3333	0,9000
11 клас	0,3833	0,9833	0,3333	1,0000

Найвищим у 2019 році коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань (**1,0000**) був в 11-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився: в 10-му класі – на **0,0167**, в 11-му класі – на **0,0167**.

Значення коефіцієнта виконання завдань за класами подано нижче на *діаграмі 5*.

Діаграма 5

Середнє значення показника склало **0,62 (0,64–** у 2018 році), що на **0,02 менше**, ніж у минулому році.

Більшим (0,71) воно виявилось в 11-му класі, **меншим (0,54)** – у 10-му.

У порівнянні з минулим роком цей показник **зменшився** в 10-му класі (на **0,07**); **збільшився** – в 11-му (на **0,04**).

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з **астрономії**, які не стали переможцями, подані в *таблиці 2*.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з астрономії, які не стали переможцями

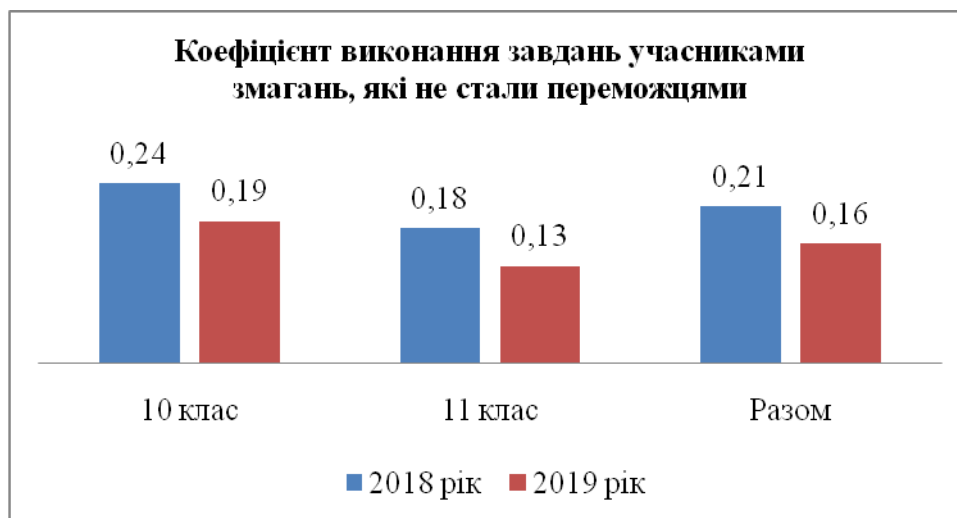
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
10 клас	0,1667	0,3667	0,0667	0,3167
11 клас	0,0000	0,3333	0,0167	0,2833

Найвищим (0,3167) у 2019 році цей показник виявився в 10-му класі, **найнижчим (0,0167)** – в 11-му.

Порівняно з минулим роком **найвищий** коефіцієнт виконання завдань серед учасників змагань, які не стали переможцями, **зменшився в усіх паралелях на 0,0500**.

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, подано на діаграмі 6.

Діаграма 6

Середнє значення показника складає **0,16 (0,21 –** у 2018 році). Порівняно з минулим роком воно **зменшилося** (на **0,05**).

Більшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, у 2019 році виявився в 10-му класі (**0,19**), **меншим (0,13)** – в 11-му.

Порівняно з минулим роком цей показник **зменшився**: у 10-му класі – на **0,05**, в 11-му – на **0,05**.

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань складає **від 0,8167 до 1,0000**) у 2019 році продемонстрували **9** учнів, які навчалися у Харківській ЗОШ I-III ст. № 51, Харківській ЗОШ I-III ст. № 103, Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області» (**4** учні), Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

У минулому році найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань складав **від 0,8167 до 0,9833**) показали **5** учнів.

Протягом двох років серед переможців, які демонструють найвищі результати, учні Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області»

Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдань складав **від 0,0167 до 0,0833**) показали **8** учнів (**13,33 %** від загальної кількості учасників) **3-х районів області**: Балаклійського, Красноградського, Харківського; **1-ї ОТГ**: Наталинської; **4-х районів м. Харкова**: Київського, Московського, Новобаварського, Холодногірського. Такі учні були у **8-ми** закладах загальної середньої освіти: Балаклійській ЗОШ I-III ст. №1 імені О.А.Тризни, Красноградському НВК, Васищевській ЗОШ I-III ст. (Харківський район), Наталинському НВК, Спеціалізованій економіко-правовій школі I-III ст. з поглибленим вивченням іноземної мови ПВНЗ ХГУ «НУА», Харківській ЗОШ I-III ст. № 59, Харківській ЗОШ I-III ст. № 124, Харківській ЗОШ I-III ст. № 136.

Порівняно з минулим роком відносна кількість учнів, які показали найнижчі результати, збільшилася на 8,64 %. У минулому році вона складала **4,69 %**.

3. Аналіз виконання завдань учасниками III етапу олімпіади

10 клас

Найуспішніше (див. представлені у таблиці 3 дані) десятикласники впоралися із завданням № 2 на застосування формули другої космічної швидкості. 10 учнів (31,25 % учасників цієї паралелі) за його виконання отримали максимальний бал, 2 учні не отримали жодного бала.

Таблиця 3

№ завдання	Тематика завдань	Коефіцієнт виконання завдань
1	Умови спостереження Місяця	28,13 %
2	Застосування знань другої космічної швидкості	60,63 %
3	Історія назв планет Сонячної системи	39,38 %
4	Прямолінійний рівномірний рух речовини	59,06 %
5	Розрахунок втрат маси Сонця	23,96 %
6	Порівняння сил взаємодії зір	23,54 %

Найгірше учасники III етапу олімпіади впоралися із завданням № 6 на порівняння сил електростатичної взаємодії та гравітаційного притягання між двома зорями. 4 учні набрали за його виконання максимально можливу кількість балів. 18 учнів (56,25 % від загальної кількості учасників цієї паралелі) отримали за виконання цього завдання від 0 до 1 бала із 15 можливих.

11 клас

Як видно з представлених у таблиці 4 даних, найуспішніше одинадцятикласники впорались із завданням № 1 на застосування знань зоряної величини.

Таблиця 4

№ завдання	Тематика завдань	Коефіцієнт виконання завдань
1	Зоряна величина	57,14 %
2	Особливості руху зір	30,71 %
3	Календар	44,29 %
4	Розрахунок потоку енергії	36,67 %
5	Небесна сфера	43,57 %
6	Розрахунок енергії, що виділилася під час зіткнення метеоритного тіла з Землею	42,14 %

13 учнів (46,42 % від загальної кількості учасників цієї паралелі) за його виконання отримали максимальний бал, але одночасно 9 учнів (32,14 % від загальної кількості учасників цієї паралелі) не отримали жодного бала.

Найгірше школярі впорались із завданням № 2 на знання особливостей руху небесних тіл. Лише 4 учні (14,29 % від загальної кількості учасників цієї паралелі) за його виконання отримали максимальний бал, а 11 учнів (39,29 % від загальної кількості учасників цієї паралелі) не набрали за його виконання жодного бала з 5 можливих.

Типові помилки учасників III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії

1. Як і в попередні роки, складність для учнів представляє проведення операцій з наближеними значеннями: або в результаті записуються всі 8 (а то і 12) цифр, які отримуються при розрахунках на калькуляторі, або ж результат виходить як мала різниця великих наближених чисел, при чому втрачається точність результату.

2. Неакуратна робота з розмірними величинами, коли вільно скорочуються метри з міліметрами або з мегапарсеками і т.ін.

3. Значна частина учасників не вміє працювати з великими / малими значеннями, записуваними з множником виду 10^x , доповнюючи свої розрахунки довгими рядами нулів, при цьому неминуче помиляючись в їх підрахунку.

4. Нерозуміння того, що видимий шлях Місяця по небу не сильно відрізняється від шляху Сонця, що робить неможливим спостереження «вузького серпика» в день зимового сонцестояння, коли Сонце знаходиться глибоко під горизонтом.

5. Не знають, що друга космічна швидкість залежить від відстані між тілами.

6. Нерозуміння того, що 00 годин 8 вересня – це опівночі з 7-го на 8-е, а не з 8-го на 9-е. Багато хто також забув, що в зазначену дату в Україні діє літній час – стрілка годинника переведена на 1 годину вперед.

7. Більшість не зрозуміла, як випромінювання енергії Сонцем впливає на його масу.

8. Багато учасників не зрозуміли, що потрібно було порівнювати електростатичну взаємодію з гравітаційною, почали обчислювати, наскільки змінилася маса зорі, якщо у неї забрати частину електронів.

9. Нерозуміння визначення зоряних величин.

10. Незнання широти Харкова; умови, при якій зоря не заходить; нерозуміння того, як змінюються координати зір внаслідок прецесії земної осі.

11. Незнання дати зимового сонцестояння.

12. Складність викликали обчислення відношення потоку енергії через різницю зоряних величин.

13. Учні не знають об'єм звичайної склянки (200 мл).

14. Не вміють застосовувати тригонометричні рівняння.

15. Учні не знають, що є джерелом метеоритів в Сонячній системі.

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії

На IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії Харківська область була представлена командою з 5-ти осіб. До складу команди ввійшли 3 учні Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради», 1 учень Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів №103 Харківської міської ради Харківської області, 1 учень Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II – III ступенів «Обдарованість»».

Усі члени команди стали переможцями.

У таблиці 5 представлено результативність виступу команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії за три останні роки.

Таблиця 5

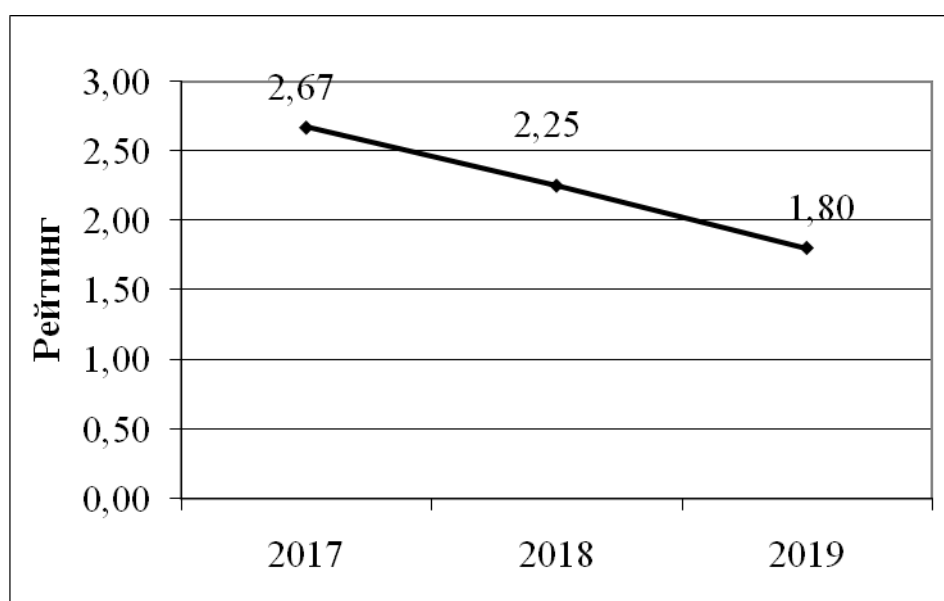
Результативність виступу команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії за 2017 – 2019 роки

Рік	Кількість учнів	Кількість переможців	Диплом		
			I	II	III
2017	3	2	1	1	0
2018	4	3	0	3	0
2019	5	5	0	2	3

Динаміка рейтингу команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії за останні три роки представлена на діаграмі 7.

Діаграма 7

Динаміка рейтингу команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії за 2017 – 2019 роки

Представлені дані висвітлюють тенденцію поступового зниження рейтингу участі команди в IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії, що зумовлено, у першу чергу, збільшенням кількості учасників та відсутністю перших місць протягом останніх двох років.

Загалом, з огляду на високу конкуренцію і високий рівень знань з астрономії учасників з інших областей, перемога всіх учасників від Харківської області в IV етапі олімпіади 2019 року є високим досягненням.

Висока результативність зумовлена високим рівнем знань, які учні отримують з астрономії, фізики та математики в закладах освіти, де навчаються, та якісним проведенням відбірково-тренувальних зборів із залученням найкращих науковців та вчителів – фахівців з астрономії.

Участь команди школярів Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії у 2019 році можна вважати успішною.

Висновки

1. Значну частину переможців III етапу олімпіади два роки поспіль склали учні ЗЗСО районів міста Харкова (**45 %**– у 2019 році; **44 %**– у 2018 році). Порівняно з минулим роком відсоток таких школярів дещо збільшився (на **1 %**).

2. Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіади з **астрономії** здобувають учні Балаклійського ліцею, Харківської ЗОШ I-III ст. № 51, Харківської ЗОШ I-III ст. № 143, Харківської ЗОШ I-III ст. № 150, Харківського ліцею № 161 «Імпульс».

3. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готують учителі вищої кваліфікаційної категорії, причому відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади у 2019 році, порівняно з минулим роком дещо зменшилася (на **1%**) та склала **93 %**.

4. Серед учасників обласного етапу олімпіади з **астрономії** у 2019 році учні 10 – 11-х класів навчалися за різними профілями навчання; **найбільша частина (33 %)** – у класах *фізико-математичного* профілю. **Найбільша кількість** переможців (**51 %**) – також учні класів *фізико-математичного* профілю. При цьому серед учасників обласної олімпіади з **астрономії** не було учнів, які б вивчали *астрономію* як профільний предмет. Це свідчить про відсутність впливу профілю навчання на результати обласного етапу олімпіади з астрономії.

5. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році складав **0,39** (порівняно з минулим роком він зменшився на 0,04); серед *переможців змагань* – **0,62** (зменшився на 0,02); серед *учасників змагань, які не стали переможцями*, – **0,16** (зменшився на 0,05).

6. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань у 2019 році виявилось більшим (0,42) в 11-му класі; меншим (0,36) – у 10-му; *серед переможців* обласного етапу змагань: більшим (0,71) – в 11-му класі, меншим (0,54) – у 10-му; *серед учасників, які не стали переможцями*: більшим – у 10-му класі (**0,19**), меншим (0,13) – в 11-му.

7. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань зменшився в 10-му класі (на **0,07**); не змінився – в 11-му; *серед переможців змагань* – зменшився у 10-му класі (на **0,07**); збільшився – в 11-му (на **0,04**); *серед учасників, які не стали переможцями*, – зменшився: в 10-му (на **0,05**) та 11-му класах (на **0,05**).

8. Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань складав **від 0,8167 до 1,0000**) у 2019 році продемонстрували **9** учнів, які навчалися у Харківській ЗОШ I-III ст. № 51, Харківській ЗОШ I-III ст. № 103, Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області» (**4** учні), Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

9. Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдань складав **від 0,0167 до 0,0833**) показали **8** учнів (**13,33 %** від загальної кількості учасників) **3-х районів області**: Балаклійського, Красноградського, Харківського; **1-ї ОТГ**: Наталинської; **4-х районів м. Харкова**: Київського, Московського, Новобаварського, Холодногірського.

10. Загалом учні мають слабку теоретичну та практичну підготовку з астрономії.

11. Школярі не вміють аналізувати завдання й застосовувати міжпредметні зв'язки з фізикою, математикою, географією.

12. Низькою є математична підготовка учасників олімпіади, учні не вміють проводити розрахунки й аналізувати отриманий результат.

13. Значна кількість учасників III етапу олімпіади мають фрагментарні знання з астрономії.

14. Високу результативність демонструють учні закладів освіти, у яких проводиться індивідуальна підготовка школярів до Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії або ведеться систематична позашкільна робота з астрономії.

15. Результат виступу команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії задовільний.

Рекомендації

З метою підвищення якості підготовки учнів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з астрономії рекомендуємо вжити таких заходів:

Методистам Р(М)МК(Ц):

1. Разом із керівниками Р(М,ОТГ)МО вчителів фізики та астрономії проаналізувати результати виступу команд районів (міст, ОТГ) області на III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії в порівнянні з результатами по області.

2. Організувати у 2019/2020 навчальному році участь інтелектуально обдарованих школярів та вчителів астрономії в онлайн-тренінгах із підготовки учнів Харківської області до II та III етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії, які проводить КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

3. Звернути увагу журі та оргкомітету II етапу олімпіади на об'єктивне визначення переможців і якісне формування складу команд для участі в III етапі олімпіади з астрономії.

4. Спільно з керівниками Р(М,ОТГ)МО учителів фізики та астрономії спланувати роботу методичних об'єднань на 2019/2020 навчальний рік з урахуванням заходів, спрямованих на урізноманітнення роботи з інтелектуально обдарованими школярами.

Керівникам Р(М)МО вчителів фізики та астрономії:

1. Разом з учителями астрономії ознайомитися з аналізом проведення III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії у 2018/2019 навчальному році в Харківській області.

2. Проаналізувати результати виступу команд районів (міст,ОТГ) області на III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії в порівнянні з результатами по області.

3. Ознайомити учителів – членів Р(М,ОТГ)МО із завданнями (та розв'язками до них) III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії в Харківській області 2018/2019 навчального року.

4. Спланувати роботу Р(М,ОТГ)МО на наступний навчальний рік з урахуванням: а) заходів, спрямованих на підвищення фахової майстерності вчителів, які викладають астрономію та природознавство; б) питань якісної підготовки учнів до Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії (тренінгів, консультацій, тимчасових творчих колективів тощо).

5. У межах роботи Р(М,ОТГ)МО проводити обговорення складних тем шкільного курсу астрономії, практикуми з розв'язування астрономічних задач, завдань практичної спрямованості.

Учителям астрономії та природознавства:

1. Ознайомитися з представленими аналітично-інформаційними матеріалами, узяти до відома та виконувати надані рекомендації.

2. Проаналізувати завдання III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії у 2018/2019 навчальному році та розв'язки до них.

3. Забезпечити якість засвоєння школярами навчального матеріалу з астрономії відповідно до навчальних програм з природознавства (5 клас) та астрономії (11 клас).

4. Урізноманітнити й посилити індивідуальну роботу щодо підготовки учнів 10 – 11-х класів до I – III етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії.

5. При підготовці школярів до участі в учнівській олімпіаді з астрономії: а) урахувати типові помилки, яких систематично припускаються школярі на III етапі олімпіади; б) розв'язувати завдання, які певною мірою потребують використання математичного апарату, знань фізичних понять і законів, навичок роботи з картою зоряного неба, каталогами щодо знаходження астрономічних об'єктів та їхніх характеристик.

6. Пропонувати обдарованим учням у якості індивідуальних завдань олімпіадні та нестандартні задачі, завдання на спостереження об'єктів зоряного неба.

7. Заохочувати школярів до участі в онлайн-тренінгах із підготовки учнів до II та III етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії у наступному навчальному році, які проводить КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

8. Організувати якісну роботу факультативів, гуртків з астрономії.

9. Використовувати можливості Харківського планетарію імені Ю.О. Гагаріна з метою підвищення рівня знань з астрономії та популяризації астрономічних знань серед учнівської молоді.

Історія

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *історії* взяли участь **204** учні (**172** – у 2018 році), що на **18,60 % більше**, ніж у минулому.

Найбільша кількість учасників змагань (**12 учнів**) навчалася в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) Слобідського району міста Харкова, дещо менша (**11 учнів**) – у Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Не взяли участь в обласному етапі змагань школярі Зачепилівського, Первомайського районів області, Коломацької, Наталинської об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

Переможцями стали **100** учнів (**81** – у 2018 році), що складає **49,02 %** від загальної кількості учасників змагань (**47,09 %** – у 2018 році). Це на **1,93 % більше**, ніж у минулому.

Серед переможців **36** учнів із **20-ти** (**30** із **18-ти** – у 2018 році) сільських районів та ОТГ, **14** із **6-ти** (**9** із **4-х** – у 2018 році) міст обласного значення, **39** із **9-ти** (**36** із **9-ти** – у 2018 році) районів міста Харкова, **4** із **2-х** ЗЗСО (**4** із **2-х** – у 2018 році) міської мережі (Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області» та Комунального закладу «Харківський університетський лицей Харківської міської ради Харківської області»), **5** (**2** – у 2018 році) – Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», **2** із **2-х** (жодного – у 2018 році) закладів освіти інтернатного типу (Державної гімназії-інтернату з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус» та Комунального закладу «Харківська спеціалізована школа-інтернат «Лицей "Правоохоронець"» Харківської обласної ради).

Переможці були в Балаклійському, Барвінківському, Богодухівському, Валківському, Дергачівському, Зміївському, Ізюмському, Кегичівському, Красноградському, Краснокутському, Сахновщинському, Харківському, Чугуївському районах області, Золочівській, Малоданилівській, Мереш'янській, Нововодолазькій, Роганській, Старосалтівській, Чкаловській ОТГ, м. Ізюмі, м. Куп'янську, м. Лозувій, м. Люботині, м. Первомайському, м. Чугуєві, Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Новобаварському, Основ'янському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському районах міста Харкова.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні Балаклійського, Барвінківського, Богодухівського, Валківського, Дергачівського, Зміївського, Ізюмського, Красноградського, Краснокутського, Сахновщинського, Харківського районів області, Золочівській, Нововодолазькій, Роганській, Старосалтівській ОТГ, м. Ізюмі, м. Лозувій, м. Первомайському, м. Чугуєві, Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Новобаварському, Основ'янському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському районах міста Харкова.

Порівняно з минулим роком з'явилися переможці в Кегичівському, Чугуївському районах області, Малоданилівській, Мереш'янській, Чкаловській ОТГ, м. Куп'янську, м. Люботині.

Серед районів (міст, ОТГ) області **найбільша** кількість переможців у Слобідському районі міста Харкова (**7**), що становить **55,33 %** від загальної кількості учасників ЗЗСО цього району та Шевченківському районі міста Харкова (**7**) – **87,50 %**. **Усі** учасники III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *історії* стали переможцями змагань у Харківському районі області (**2** учні), м. Ізюмі (**4**), м. Первомайському (**2**) та закладах освіти інтернатного типу (**2**).

По закладах загальної середньої освіти **найбільша** кількість переможців у Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія» – **4** учні та Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» – **5** учнів (**3** – у Харківській гімназії № 82 у 2018 році).

Слід зазначити, що значну частину переможців олімпіади становили учні ЗЗСО районів міста Харкова. Їх відносна кількість складала **39,00 %** (**49,38 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей відсоток зменшився (на **10,38 %**).

Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіад з **історії** здобувають учні Балаклійського ліцею, опорного закладу Барвінківської ЗОШ I-III ст. № 1, Мечебилівської ЗОШ I-III ст. (Барвінківський район), Богодухівської гімназії № 1, Валківського ліцею імені Олександра Масельського, Слобожанської гімназії № 2 (Зміївський район), Красноградського багатoproфільного ліцею, Краснокутської гімназії імені Героя Радянського Союзу І.Н. Нестерова, Сахновщинської ЗОШ I-III ст. № 1, Південного ліцею (Харківський район), Золочівського ліцею № 2 (Золочівська ЗОШ I-III ст. № 2 у 2018 році), Нововодолазького ліцею № 3 (Нововодолазька гімназія у 2018 році), Роганського аграрного ліцею, Старосалтівської ЗОШ I-III ст., Ізюмської гімназії № 1, Ізюмської гімназії № 3, Лозівського НВК № 8, Первомайської гімназії № 3, Чугуївської ЗОШ I-III ст. № 2, Харківської ЗОШ I-III ст. № 5, Харківської СШ I-III ст. № 11 з поглибленим вивченням окремих предметів, Харківської СШ I-III ст. № 18, Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківської гімназії № 47, Харківської ЗОШ I-III ст. № 48, Харківської ЗОШ I-III ст. № 54, Харківської гімназії № 55, Харківської СШ I-III ст. № 80, Харківської гімназії № 82, Харківської СШ I-III ст. № 119, Харківської ЗОШ I-III ст. № 151, Харківської СШ I-III ст. № 155, Харківської ЗОШ I-III ст. № 160, Харківського технічного ліцею № 173, Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, більшість переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

При цьому відсоток вчителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з *історії* в 2019 році, **складав 78,00 %**. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів **зменшилася на 1,01 %**.

10,00 % учителів, які підготували переможців змагань у 2019 році, мали першу кваліфікаційну категорію. Порівняно з минулим роком таких учителів стало **менше на 4,81 %**. Водночас у 2019 році **на 5,30 % збільшилася** кількість педагогів другої кваліфікаційної категорії. Незначна кількість педагогів мали кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**3,00 %** – у 2019 році; **2,47 %** – у 2018 році).

Як у 2018, так і в 2019 році серед учителів, які підготували учасників, що не стали переможцями обласного етапу змагань, було також більше вчителів вищої кваліфікаційної категорії (**55,77 %** – у 2019 році; **65,93 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів **зменшилася на 10,16 %**.

Разом із тим у 2019 році **23,08 %** педагогів (**16,48 %** – у 2018 році) мали першу кваліфікаційну категорію. Порівняно з минулим роком **майже вдвічі збільшилася** кількість учителів другої кваліфікаційної категорії (**15,38 %** – у 2019 році, **8,79 %** – у 2018 році). Незначний відсоток педагогів (**5,77 %** – у 2019 році, **8,79 %** – у 2018 році) – фахівці кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (діаграма 1).

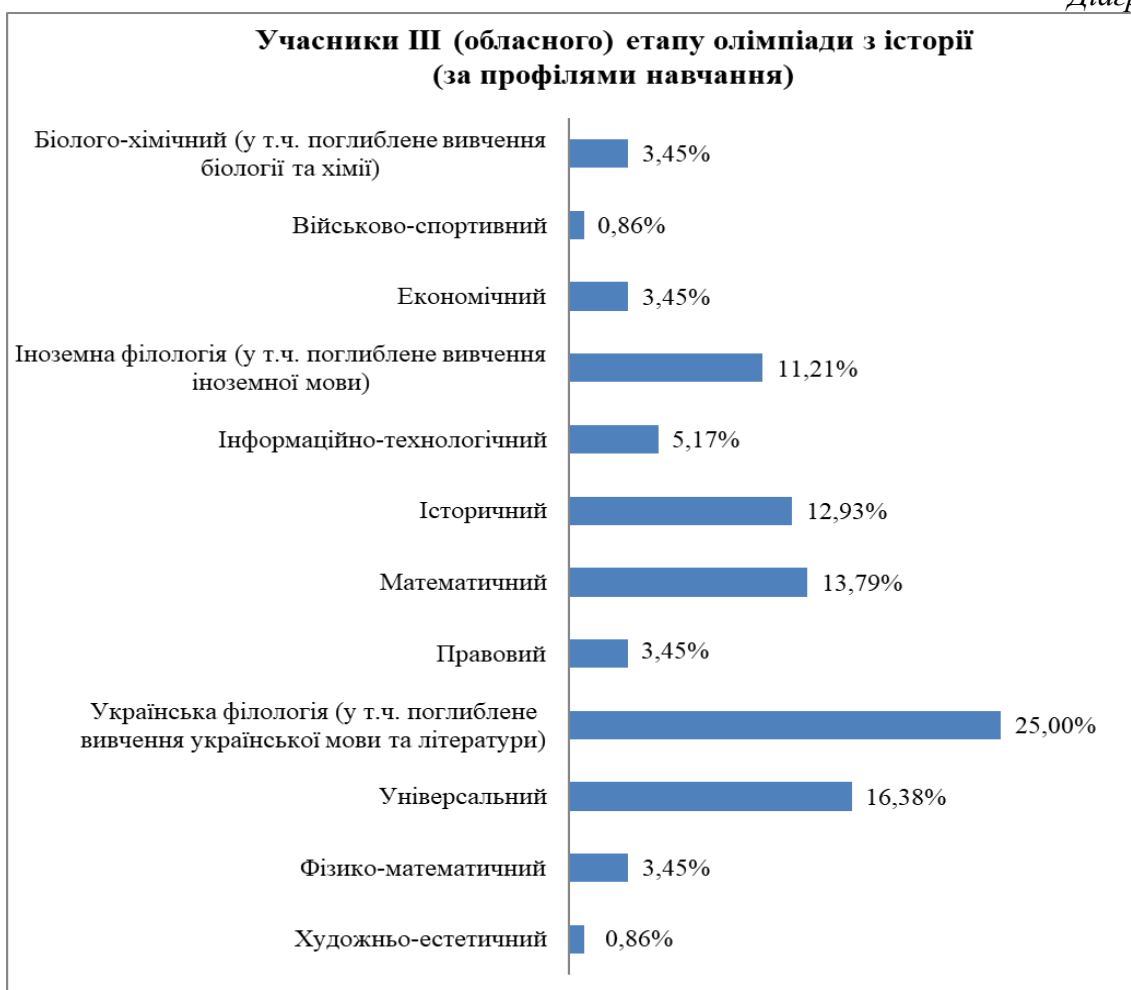
2.2. За профілями навчання

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *історії* в 2019 році взяли участь **116 (93 – у 2018 році)** учнів 10-11-х класів.

Із них переможцями стали **59** учнів (**45 – у 2018 році**).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіад за профілями навчання поданий на діаграмі.

Діаграма 2

У III (обласному) етапі олімпіади з **історії** взяли участь учні *біолого-хімічного* (у т. ч. із поглибленим вивченням біології та хімії), *військово-спортивного, економічного, інформаційно-технологічного, історичного, математичного, правового, універсального, фізико-математичного, художньо-естетичного профілів, української* (у т. ч. із поглибленим вивчення української мови та літератури) та *іноземної філології* (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземних мов).

Серед учасників обласного етапу олімпіади з **історії** в 2019 році **найбільша** кількість учнів (**25,00 %**) навчалася в класах профілю *української філології* (у т. ч. із поглибленим вивчення української мови та літератури); **дещо менша** – універсального профілю (**16,38 %**). **Понад 10 %** учасників змагань – учні класів *математичного* (**13,79 %**), *історичного* (**12,93 %**) профілів та профілю *української філології* (у т. ч. із поглибленим вивчення української мови та літератури) (**11,21 %**), а **менша частина** (**5,17 %**) – *інформаційно-технологічного*. **Незначний відсоток** старшокласників (**до 4 %**) навчалися за *іншими профілями*.

Переможцями стали учні *біолого-хімічного* (у т. ч. із поглибленим вивченням біології та хімії), *військово-спортивного, економічного, інформаційно-технологічного, історичного, математичного, правового, універсального, фізико-математичного, художньо-естетичного профіля, української* (у т. ч. із поглибленим вивчення української мови та літератури) та *іноземної філології* (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземних мов) – діаграма 3.

Діаграма 3

Найбільша кількість переможців серед учнів 10-11-х класів за *математичним* профілем навчання (**22,03 %** від загальної кількості переможців серед учнів 10-11-х класів, які взяли участь в обласному етапі змагань), **дещо менша** – за профілями *української філології* (у т. ч. із поглибленим вивченням української мови та літератури) – **18,64 %** та *іноземної філології* (у т. ч. із поглибленим вивчення іноземних мов) – **16,95 %**. **Менше частини** переможців навчався в класах *інформаційно-технологічного* профілю (**8,47 %**).

Понад **5 %** переможців – учні *універсального* та *фізико-математичного* профілів навчання. Незначний відсоток старшокласників (**до 4 %**) навчалися за *іншими профілями*.

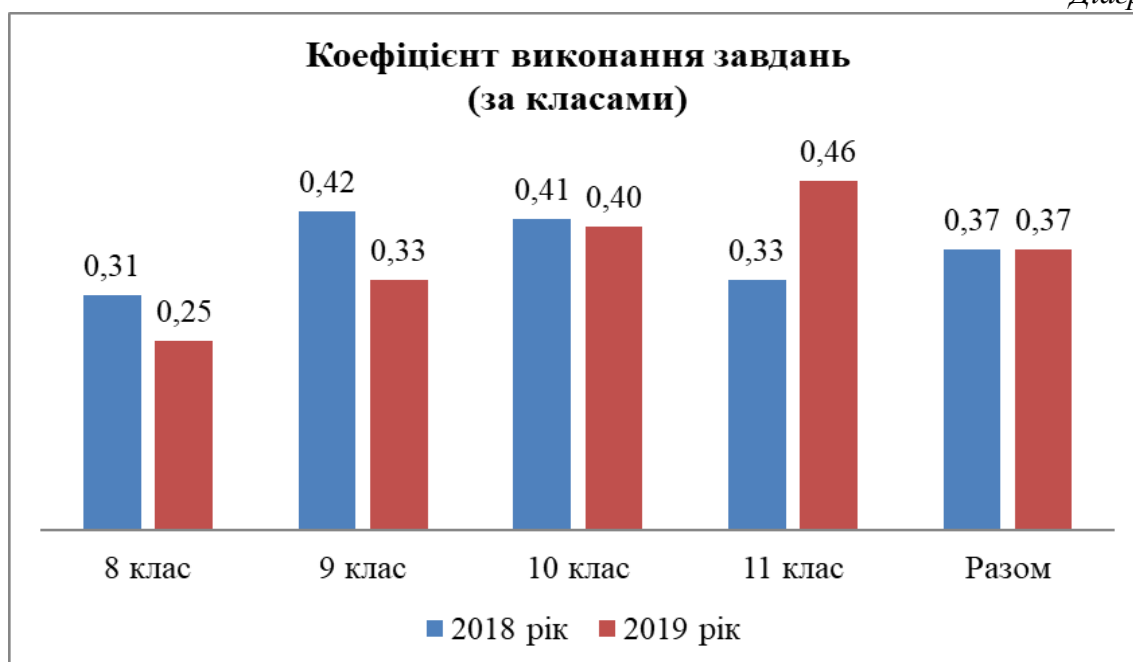
Разом із тим відсоток переможців серед учнів 10-11 класів, які вивчають *історію* як профільний предмет (у класах *історичного* профілю), від кількості переможців серед учнів 10-11-х складав лише **13,56 %** (**13,33 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник **майже не змінився** (збільшився на **0,23 %**).

Отже, вплив профілю навчання на результати обласного етапу олімпіади з історії відсутній.

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів всіма учасниками змагань) складав **0,37** (**0,37** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник не змінився.

Діаграма 4

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (**0,46**) в 11-му класі; найменшим (**0,25**) – у 8-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 11 класі (**на 0,13**), зменшився – у 8-му (**на 0,06**), 9-му (**на 0,09**), 10-му (**на 0,01**) класах.

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з *історії* в 2019 році складав **від 0,3308 до 0,8692**. Його значення за класами подані в *таблиці 1*.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з історії

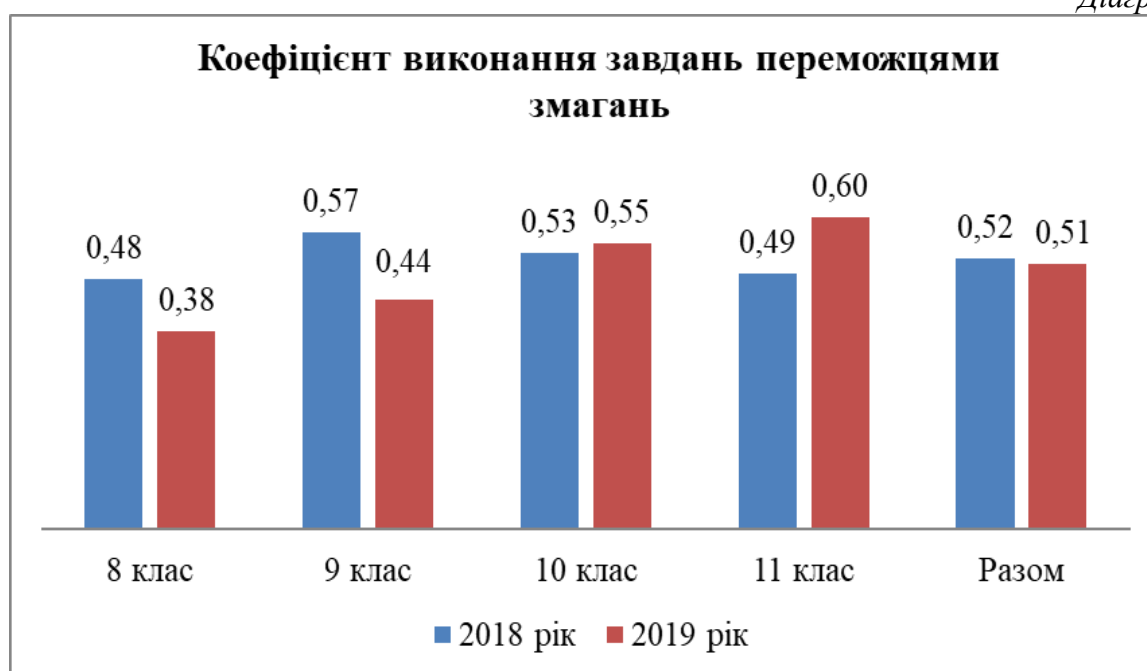
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8 клас	0,3231	0,8077	0,3308	0,5615
9 клас	0,4308	0,8154	0,3385	0,5615
10 клас	0,4538	0,7000	0,4000	0,8692
11 клас	0,3231	0,7769	0,4769	0,8077

Найвищим у 2019 році коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань (**0,8692**) був у 10-му класі, найнижчим (**0,3308**) – у 8-му.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився у 10-му та 11-му класах; зменшився – у 8-му та 9-му класах.

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями подано на *діаграмі 5*

Діаграма 5

Середнє значення показника складало **0,51** (**0,52** – у 2018 році), що на 0,01 менше, ніж у минулому році. Найбільшим (**0,60**) воно виявилось в 11-му класі, найменшим (**0,38**) – у 8-му класі.

У порівнянні з минулим роком цей показник збільшився в 10-му (на **0,02**), 11-му (на **0,11**) класах; зменшився – у 8-му (на **0,10**) та 9-му (на **0,13**) класах.

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з *історії*, які не стали переможцями, подані в *таблиці 2*.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з історії, які не стали переможцями

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8 клас	0,1000	0,2615	0,0462	0,2846
9 клас	0,1538	0,4000	0,0769	0,3154
10 клас	0,1769	0,4154	0,0615	0,3769
11 клас	0,0308	0,2923	0,1385	0,4615

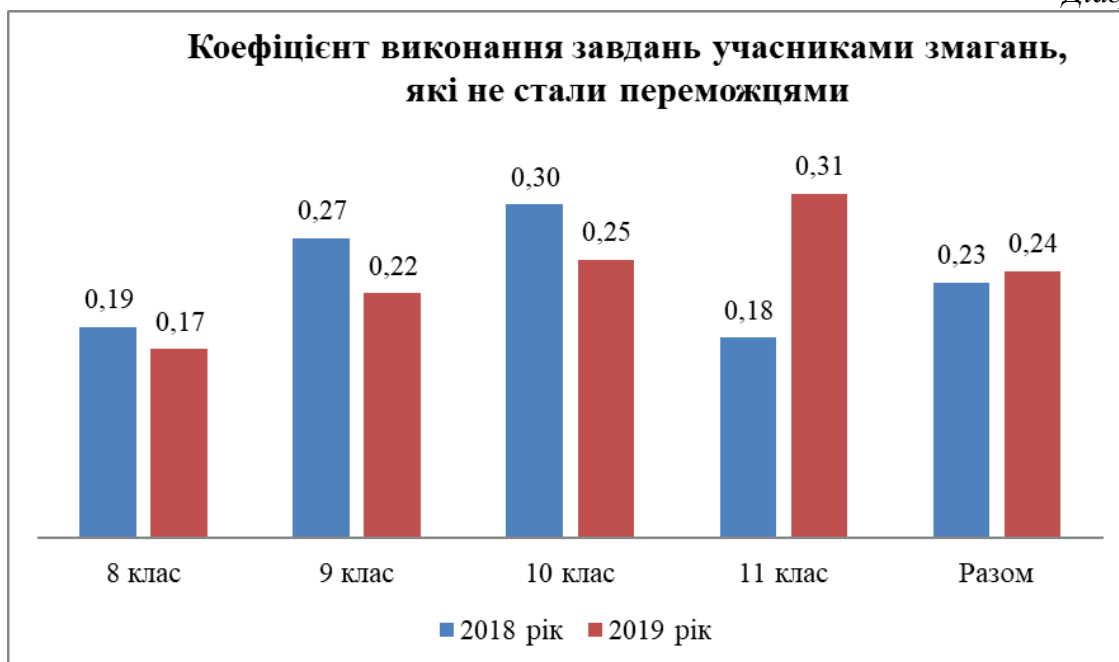

Найвищим (0,4615) у 2019 році цей показник виявився в 11-му класі, найнижчим (0,0462) – у 8-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед учасників змагань, які не стали переможцями, збільшився у 8-му, 11-му класах та зменшився – у 9-му, 10-му.

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, за класами подано на *діаграмі 6*.

Діаграма 6

Середнє значення показника складало **0,24** (**0,23** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник дещо збільшився (на **0,01**).

Найбільшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, у 2019 році (**0,31**) був в 11-му класі, найменшим (**0,17**) – у 8-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 11-му класі (на **0,13**), зменшився – у 8-му (на **0,02**), 9-му (на **0,05**) та 10-му (на **0,05**) класах.

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,8077** до **0,8692**) показали **4** учні (**6** – у 2018 році): Слобожанської гімназії № 2 (Зміївський район), Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківської гімназії № 47, Харківської ЗОШ І-ІІІ ст. № 48.

Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдання складав від **0,0462** до **0,1462**) показали **23** (**11,27%**) учні **8-ми сільських районів**: Близнюківського, Дергачівського, Зміївського, Ізюмського, Куп'янського, Нововодолазького, Печенізького, Чугуївського; **4-х об'єднаних територіальних громад**: Малинівської, Малоданилівської, Старосалтівської, Чкаловської; **3-х районів міста Харкова**: Основ'янського, Слобідського, Холодногірського (у 2018 році – **3-х сільських районів, 2-х ОТГ та 1-го міста обласного значення**).

Такі учні були в **21-у** закладі загальної середньої освіти: Близнюківському ліцеї, Садовській ЗОШ І-ІІІ ст. (Близнюківський район), Вільшанському ліцеї (Дергачівський район), Зміївському ліцеї № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка, Олександрівській філії Бугаївського ліцею (Ізюмський район), Липчанівському НВК (Ізюмський район), Кислівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Куп'янський район), Ватутінському ліцеї (Нововодолазький район), Станичненському ліцеї (Нововодолазький район), Артемівському НВК (Печенізький район) – **2 учні**, Печенізькому ліцеї імені Г. Семирадського, Есхарівській

ЗОШ I-III ст. (Чугуївський район) – **2 учні**, Малинівському ліцеї № 2, Черкаськолозівському ліцеї (Малоданилівська ОТГ), Хотімлянській ЗОШ I-III ст. (Старосалтівська ОТГ), Коробочкинському НВК (Чкаловська ОТГ), Харківській гімназії № 12, Харківській ЗОШ I-III ст. № 57, Харківській ЗОШ I-III ст. № 68, Харківській СШ I-III ст. № 87, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Два роки поспіль учні показують такі результати в **1-й ОТГ** (Чкаловській) та **1-му ЗЗСО** (Коробочкинському НВК).

Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів збільшилася (на **7,78 %**). У минулому році вона складала **6 (3,49 %)**.

3. Аналіз виконання завдань учасниками III етапу олімпіади

Учні **8-х класів** найкраще виконали завдання № 5, яке передбачало роботу з історичним джерелом з теми «Великі географічні відкриття та становлення капіталістичних відносин» (відсоток виконання – 34). Найскладнішим для восьмикласників виявилось завдання № 3, у якому потрібно було працювати з картою (відсоток виконання – 14).

Учасники олімпіади **9-х класів** найбільш успішно виконали завдання № 3 (робота з контурною картою) (відсоток виконання – 56). Труднощі викликало завдання № 4, у якому було необхідно проаналізувати карикатури, присвячені французькому імператору Наполеону (відсоток виконання – 31).

Найпростішим для учнів **10-х класів** стало завдання № 2, що передбачало ідентифікацію історичних діячів за поданою короткою інформацією, визначення терміну «урбанізація» та пояснення відмінності між термінами «репарація» та «контрибуція» (відсоток виконання – 47). Найважчим стало завдання № 1, яке вимагало від учнів знання автора цитати та назву твору, передбачали співвіднесення року й подій історії України та всесвітньої історії, розпізнавання історичних діячів за короткою характеристикою (відсоток виконання – 32).

Учасники олімпіади **11-х класів** найкраще виконали завдання № 1, у якому потрібно було написати назву художнього методу та стилю за поданим визначенням, вказати назву генерації творчої інтелігенції за поданою характеристикою, співвіднести роки й події історії України та всесвітньої історії, вказати історичного діяча за поданою короткою характеристикою (відсоток виконання – 73). Найбільш складним стало завдання № 5, у якому було потрібно прочитати уривок зі статті польського журналіста К. Прушинського та відповісти на питання (відсоток виконання – 32).

Члени журі визначили такі **типові помилки**:

8 клас

- плутають Хлодвіга та Карла Великого, Чингізхана та Батия;
- під час визначення поняття «каста» не береться до уваги критерій професійної діяльності;
- учні не змогли правильно співвіднести епохи та пам'ятники первісної епохи з відповідними подіями з історії України;
- багато хто не вказав засновника Києво-Печерської лаври;
- погана обізнаність стосовно автора «Слова про закон і благодать»;
- помилки в локалізації об'єктів, що відносяться до історії Галицько-Волинської держави;
- багато учасників сплутало Люблін і Любеч на карті;
- складнощі під час визначення дрібних географічних об'єктів (наприклад, Вишгород, Путивль);
- замість Речі Посполитої, що карбувала монету, вказують Польщу;
- незнання важливих віх біографії короля Стефана Баторія та особливостей його правління;

- серед передумов і причин Великих географічних відкриттів не вказали на прагнення католицької церкви до поширення християнства, а серед наслідків не згадали про «друге видання кріпацтва».

9 клас

- плутають династії Цин та Мін;
- необізнаність стосовно династії Токугава;
- погана обізнаність у фактах біографії Феофана Прокоповича, Герасима та Мелетія

Смотрицьких;

- незнання представників козацької старшини в Слобідських козацьких полках;
- не можуть ототожнити українців з прізвиськом «тірольці Сходу»;
- не змогли визначити тактичні та стратегічні наслідки поведінки представників українського народу в ХІХ ст. в імперії Габсбургів.

10 клас

- складнощі під час визначення автора і назви твору (Микола Міхновський «10 заповідей УНП»);

- краще знання хронології з історії України, ніж із всесвітньої історії;
- помилки під час визначення історичного діяча за короткою характеристикою (Володимир Винниченко, Володимир Вернадський);

- під час визначення терміна «урбанізація» учні не згадували про збільшення значення міст у розвитку сіспільства;

- утруднення під час порівняння понять «репарація» та «контрибуція»;
- неправильне визначення кордонів між Російською та Османською імперіями;
- помилки у визначенні місцерозташування міст, що були атаковані або взяті в облогу під час Кримської війни;

- труднощі під час визначення посад головних персонажів карикатури (М. Грушевський та О. Керенський);

- складнощі під час визначення поглядів О. Керенського;
- утруднення під час визначення понять «пролетаріат», «буржуазія», «політична реакція».

11 клас

- труднощі під час встановлення відповідності між подіями історії України і всесвітньої історії;

- помилки під час визначення історичного діяча за короткою характеристикою (Йосип Сліпий);

- помилки під час співвіднесення року, подій історії України та всесвітньої історії;
- незнання абrevіатур: МТС, школа ФЗУ та дати повстання на броненосці «Потьомкін»;

Загальні для всіх паралелей типові помилки, які визначили члени журі:

- прогалини у знаннях фактичного матеріалу;
- труднощі під час роботи з історичною термінологією;
- слабка орієнтація в історичному часі, особливо стосовно подій всесвітньої історії;
- недостатній рівень сформованості навичок роботи з джерелами;
- відсутність у розгорнутих відповідях учнів конкретики, зосередження на загальній характеристиці епохи;

- неструктурованість відповідей учнів;
- невміння позначити на карті кордони держав;
- неуважність під час прочитання джерела;
- складність співвіднесення змісту тексту та певної історичної події;
- труднощі під час встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

У 2019 році в IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії брали участь школярі 9-х – 11-х класів. Команда Харківської області складалася з трьох учнів.

Усі учасники команди посіли III місце: Тетельман Катерина, учениця 9 класу Харківської спеціалізованої школи I-III ступенів № 119 Харківської міської ради Харківської області, Марцеляк Микола, учень 10 класу Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області, Романов Арсеній, учень 11 класу Слобожанської гімназії № 2 Зміївської районної ради Харківської області.

У порівнянні з минулим роком результати команди покращилися.

Висновки

1. Значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з *історії* протягом двох років складають учні ЗЗСО районів міста Харкова: **39 %** від загальної кількості переможців змагань – у 2019 році; **49 %** – у 2018 році. Порівняно з минулим роком цей відсоток зменшився на **10 %**.

2. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готують учителі вищої кваліфікаційної категорії. Причому відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади в 2019 році, порівняно з минулим роком зменшилася (на **1 %**) та склала **78 %**.

3. Серед учасників обласного етапу олімпіади з *історії* в 2019 році найбільша кількість учнів 10-11-х класів навчалася в класах профілю української філології (у т. ч. із поглибленим вивченням української мови та літератури – **25 %**, тоді як найбільшу частину переможців змагань склали учні математичного профілю (**22 %**). При цьому відсоток переможців, які вивчають *історію* як профільний предмет, від кількості учнів 10-11-х класів, які здобули перемогу в обласному етапі змагань, у 2019 році склав лише **14 %** (порівняно з минулим роком цей показник майже не змінився – збільшився на **0,23 %**). Це свідчить про відсутність впливу профілю навчання на результати обласного етапу олімпіади з *історії*.

4. У 2019 році **23** учні із **8-ми сільських районів, 4-х об'єднаних територіальних громад та 3-х районів міста Харкова** показали низькі результати обласного етапу олімпіади з *історії* (коефіцієнт виконання завдання складав від **0,0462 до 0,1462**). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів зменшилася (на **8 %**).

5. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році становив **0,37** (порівняно з минулим роком не змінився); серед переможців змагань – **0,51** (зменшився на **0,01**); серед учасників змагань, які не стали переможцями, – **0,24** (збільшився на **0,01**).

6. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань у 2019 році виявилось найвищим (**0,46**) – в 11-му класі; найнижчим (**0,25**) – у 8-му класі; серед переможців обласного етапу змагань: найвищим (**0,60**) – в 11-му класі, найнижчим (**0,38**) – у 8-му класі; серед учасників, які не стали переможцями: найвищим (**0,31**) – в 11-му класі, найнижчим (**0,17**) – у 8-му класі.

7. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань збільшився в 11 класі (на **0,13**), зменшився – у 8-му (на **0,06**), 9-му (на **0,09**), 10-му (на **0,01**) класах; серед переможців змагань – збільшився в 10-му (на **0,02**), 11-му (на **0,11**) класах; зменшився – у 8-му (на **0,10**) та 9-му (на **0,13**) класах; серед учасників, які не стали переможцями, – збільшився в 11-му класі (на **0,13**), зменшився – у 8-му (на **0,02**), 9-му (на **0,05**) та 10-му (на **0,05**) класах.

8. Недостатня сформованість в учнів хронологічної компетентності, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, навичок роботи з джерелами.

9. У поточному навчальному році результати виступу команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії покращилися.

Рекомендації

Районним (міським) методичним кабінетам (центрам) та районним (міським) методичним об'єднанням:

1. Під час проведення II (районного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії дотримуватися рекомендацій Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти».
2. Організувати заходи із підвищення навичок вчителів для роботи з обдарованими школярами.
3. Сприяти співпраці вчителів на районному (міському) рівні стосовно роботи з обдарованими учнями.
4. Організувати систематичну підготовку учнів до олімпіад з історії. Особливу увагу звертати на учнів, що мають певні досягнення на III та IV етапі олімпіади, різноманітних інтелектуальних змаганнях з предмета.

Учителям історії:

1. Приділяти увагу формуванню хронологічної компетентності в учнів.
2. Частіше на уроках використовувати історичну карту.
3. Звертати увагу школярів на взаємозв'язки подій і явищ з історії України та всесвітньої історії.
4. Ретельніше навчати учнів встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.
5. Навчати аналізу історичних джерел та вмінню давати конкретні, структуровані та аргументовані відповіді на творчі завдання.

Правознавство

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *правознавства* взяли участь **134** учні (**127** – у 2018 році), що на **5,22 % більше**, ніж у минулому.

Найбільша кількість учасників змагань (**14**) навчалася в закладах загальної середньої освіти Шевченківського району міста Харкова.

Не взяли участь в обласному етапі змагань школярі **3-х районів області**: Борівського, Дворічанського, Шевченківського та **6-ти об'єднаних територіальних громад (ОТГ)**: Зачепилівської, Коломацької, Наталинської, Оскільської, Старосалтівської, Чкаловської.

Переможцями стали **67** учнів (**64** – у 2018 році), що становить **50 %** від загальної кількості учасників змагань (**50,39 %** – у 2018 році). Це на **0,39 % менше**, ніж у минулому році.

Серед переможців **22** учні із **14-ти (17 із 14-ти – у 2018 році) сільських районів** та **ОТГ**, **6 із 4-х (6 із 4-х – у 2018 році) міст обласного значення**, **35** – із **9-ти (37 із 9-ти – у 2018 році) районів міста Харкова**, **2 (2 – у 2018 році) – із ЗЗСО міської мережі** (Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області», **2 (1 – у 2018 році) Комунального закладу “Харківська спеціалізована школа-інтернат «Лицей “Правоохоронець”»” Харківської обласної ради.**

Переможці були в Балаклійському, Барвінківському, Богодухівському, Валківському, Вовчанському, Дергачівському, Зміївському, Красноградському, Краснокутському, Кегичівському, Лозівському, Сахновщинському, Харківському *районах області*; Золочівській *ОТГ*; м. Ізюмі, м. Куп'янську, м. Люботині, м. Первомайському; Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Новобаварському, Основ'янському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському *районах міста Харкова.*

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні Балаклійського, Барвінківського, Богодухівського, Валківського, Вовчанського, Красноградського, Лозівського, Сахновщинського, Харківського *районів області*, Золочівської *ОТГ*; м. Ізюма, м. Куп'янська, м. Люботина, м. Первомайського, Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського *районів міста Харкова.*

Порівняно з минулим роком з'явилися переможці в Дергачівському, Зміївському, Кегичівському, Краснокутському *районах області.*

Серед *районів (міст) області найбільша* кількість переможців (**12**) – у Шевченківському районі міста Харкова. Вона складає **85,71 %** від загальної кількості учасників ЗЗСО цього району.

Слід зазначити, що значну частину переможців олімпіади в 2019 році становили учні ЗЗСО районів міста Харкова. Їх відносна кількість складала **52,23 % (57,81 % – у 2017 році)**. Порівняно з минулим роком цей відсоток зменшився на 5,58 %.

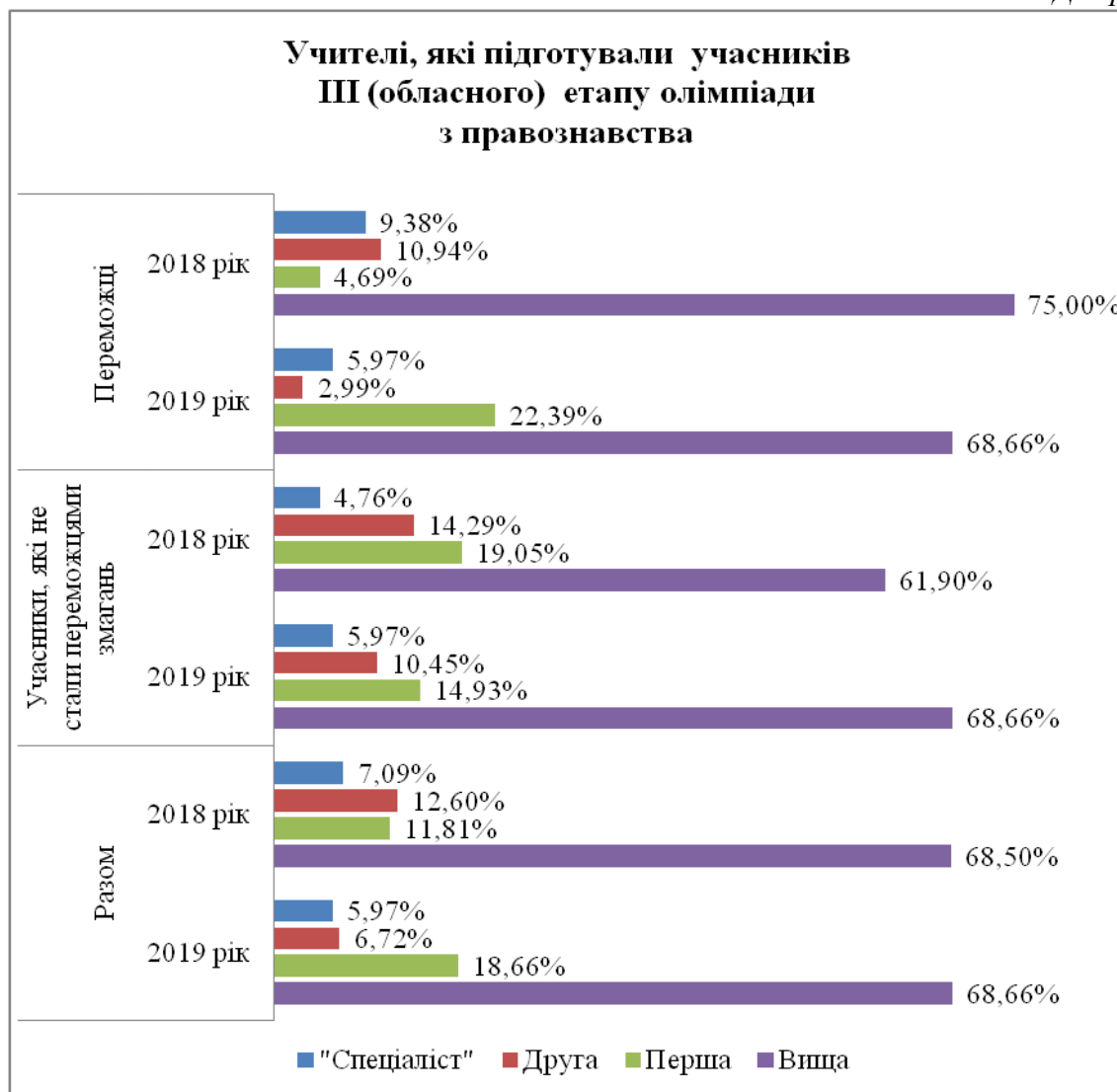
Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіади з *правознавства* здобувають учні Балаклійського лицю, Барвінківської ЗОШ I-III ст. № 2, Богодухівської гімназії № 1, Вовчанського лицю № 2, Красноградського НВК № 3, Яковлівського НВК (Лозівській район), Огіївського НВК (Сахновщинський район), Безлюдівського юридичного лицю імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая (Харківський район), Золочівського лицю № 2 (Золочівська ОТГ), Ізюмської ЗОШ I-III ст. № 5, Куп'янської ЗОШ I – III ст. № 6, Харківської гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», Харківської гімназії № 14, Харківської гімназії № 47, Харківської ЗОШ I-III ст. № 48, Харківської ЗОШ I-III ст. № 49, Харківської ЗОШ I-III ст. № 53, Харківської гімназії № 82, Харківської СШ I-III ст. № 119, Харківської ЗОШ I-III ст. № 139, Харківської гімназії № 144, Харківського лицю № 149, Харківського технічного лицю № 173, Харківського приватного НВК «Вересень», Комунального закладу

«Харківський фізико-математичний ліцей №27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Харківська спеціалізована школа-інтернат «Ліцей «Правоохоронець»» Харківської обласної ради.

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, більшість переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

При цьому відсоток вчителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з *правознавства* в 2019 році, **складав 68,66 %**. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів **зменшилася (на 6,34 %)**.

22,39 % учителів, які підготували переможців змагань, мали першу кваліфікаційну категорію. Це майже в **5 разів більше**, ніж у минулому році. Незначна кількість педагогів, учні яких здобули перемогу в обласному етапі олімпіад, – учителі другої кваліфікаційної категорії (**2,99 %** – у 2019 році; **10,94 %** – у 2018 році) та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (**5,97 %** – у 2019 році; **9,38 %** – у 2018 році).

Два роки поспіль серед учителів, які підготували учасників, що не стали переможцями обласного етапу змагань, було також більше вчителів вищої кваліфікаційної категорії (68,66 % – у 2019 році; 61,90 % – у 2018 році). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учителів збільшилася на 6,76 %.

Разом із тим майже кожний третій педагог у 2019 та кожний п'ятий – у 2018 мав першу кваліфікаційну категорію, менша частина учителів – другу (10,45 % – у 2019 році; 14,29 % – у 2018 році) та незначна кількість – кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (5,97 % – у 2019 році; 4,76 % – у 2018 році) – діаграма 1.

2.2. За профілями навчання

У III (обласному) етапі олімпіади з *правознавства* в 2019 році взяли участь 83 (85 – у 2018 році) учнів 10-11-х класів.

Із них переможцями стали 37 учнів (43 – у 2018 році).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіади за профілями навчання поданий на діаграмі нижче (діаграма 2).

Діаграма 2

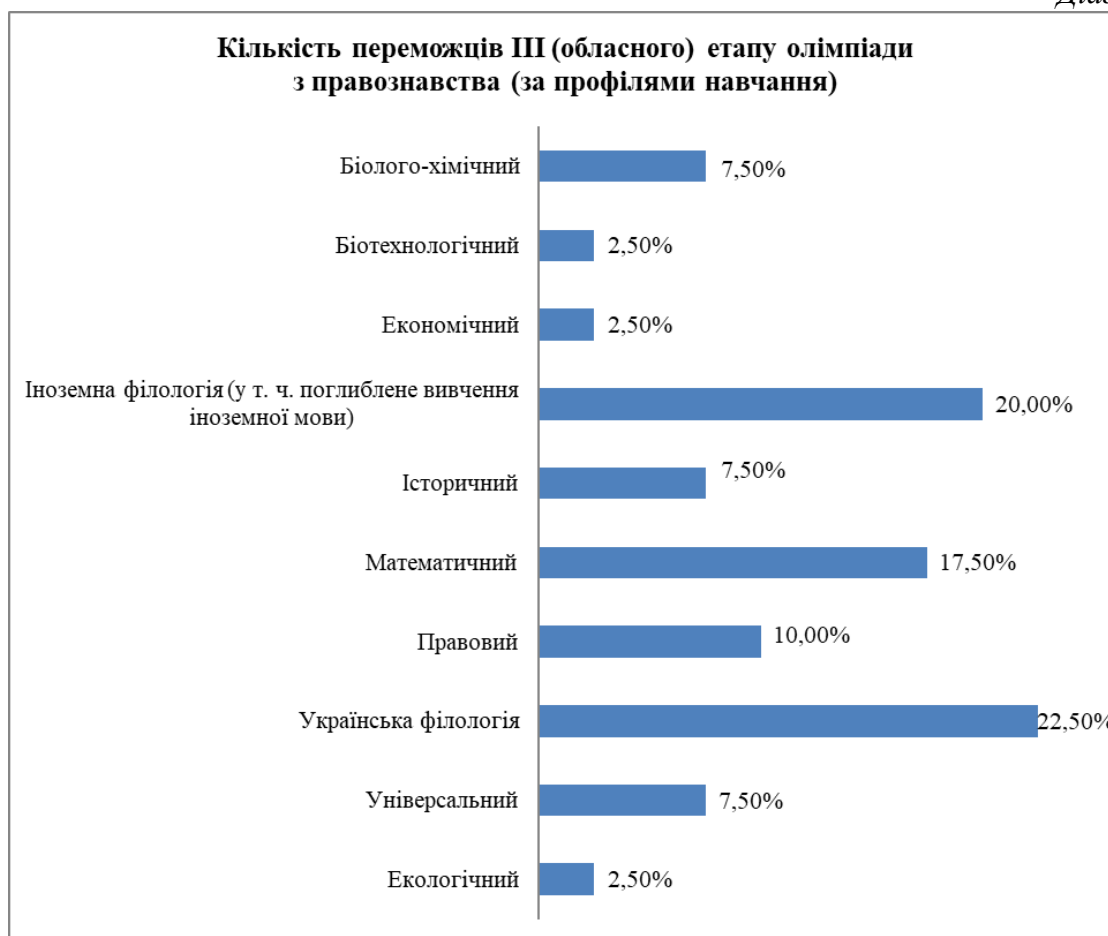
У III (обласному) етапі олімпіади з *правознавства* взяли участь учні біолого-хімічного, біотехнологічного, екологічного, економічного, інформаційно-технологічного, історичного, математичного, правового, універсального, фізико-математичного профілів, а також української та іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови).

Серед учасників обласного етапу олімпіади з *правознавства* в 2019 році найбільша кількість учнів (23,46 %) навчалася в класах української філології, значна частина – у класах іноземної (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) – 16,05 %, дещо менша – математичного (12,35 %) та правового (12,35 %) профілю, універсального (11,11 %), історичного (8,64 %). Більше 6 % учасників змагань – учні класів біолого-хімічного профілю навчання і незначна кількість (до 3 %) – інших профілів.

Переможцями стали учні, які навчалися в класах *біолого-хімічного, біотехнологічного, економічного, історичного, математичного, правового, універсального, екологічного профілів, української та іноземної філології* (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови).

Діаграма 3

Найбільша частина переможців серед учнів 10-11-х класів навчалася в класах *української філології* (**22,50 %** від загальної кількості переможців серед учнів 10-11-х класів, які взяли участь в обласному етапі змагань). Дещо менша кількість переможців навчалася в класах *іноземної філології* (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) – **20,00 %**, *математичного* (**17,50 %**), *правового* (**10,00 %**) профілю, значно менша – у класах *біолого-хімічного, історичного та універсального* (по **7,50 %**).

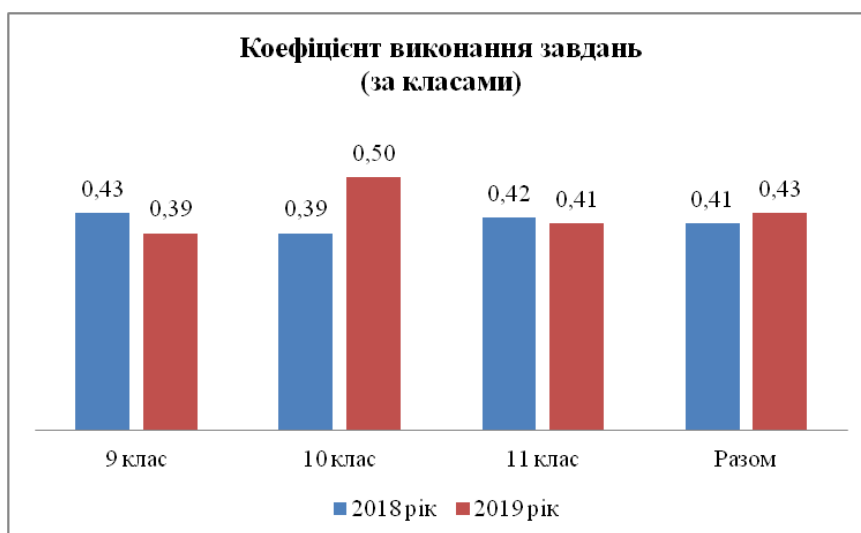
Незначний відсоток переможців (**менше 3 %**) склали учні *біотехнологічного, економічного та екологічного профілів* навчання.

Разом із тим відсоток переможців серед учнів 10-11 класів, які вивчають **правознавство** як профільний предмет (у класах *правового* профілю), від кількості переможців серед учнів 10-11-х класів складав лише **10,00 %** (**4,65 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник збільшився (**на 5,35 %**).

Отже, вплив профілю навчання на результати обласного етапу олімпіади з правознавства відсутній (діаграма 3).

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань (частка від максимально можливої кількості балів всіма учасниками змагань) складав **0,43** (**0,41** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник збільшився на 0,02.

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (**0,50**) у 10-му класі; найменшим (**0,39**) – у 9-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився у 10-му (**на 0,11**), зменшився – у 9-му (**на 0,04**) та 11-му (**на 0,01**) класах.

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з *правознавства* в 2019 році складав **від 0,3352 до 0,9286**. Його значення за класами подані в таблиці 1.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з правознавства

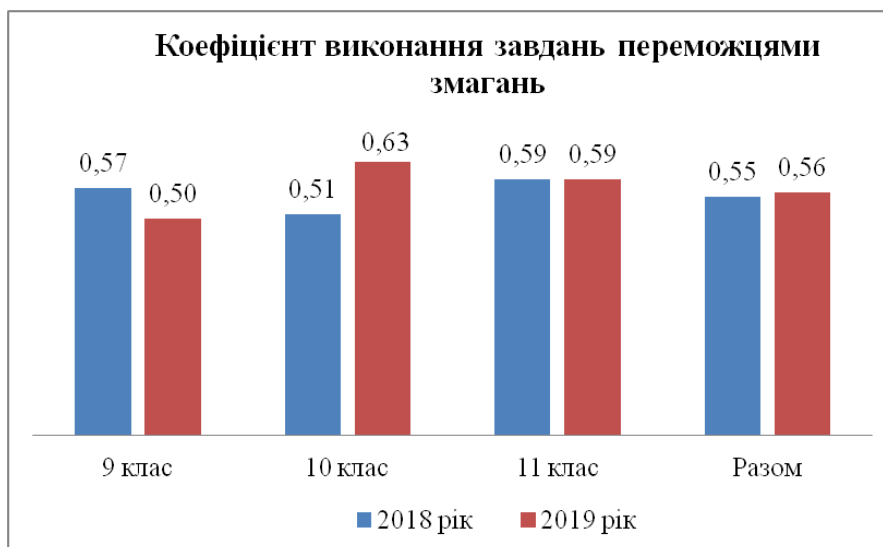
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
9 клас	0,4143	0,7929	0,3714	0,9286
10 клас	0,3750	0,8611	0,5000	0,8636
11 клас	0,3333	0,9203	0,3352	0,9659

Найвищим у 2019 році коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань (**0,9659**) був у 11-му класі, найнижчим (**0,3352**) – також в 11-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився в усіх паралелях класів.

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями змагань за класами подано нижче на *діаграмі 5*.

Діаграма 5

Середнє значення показника в 2019 році складало **0,56 (0,55 – у 2018 році)**, що на **0,01 більше**, ніж у минулому. Найбільшим (0,63) воно виявилось в 10-му класі, найменшим (0,50) – у 9-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 10-му класі (**на 0,12**); зменшився – у 9-му (**на 0,07**), залишився незмінним – в 11-му (**0,59**).

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з **правознавства**, які не стали переможцями, подані в *таблиці 2*.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з правознавства, які не стали переможцями

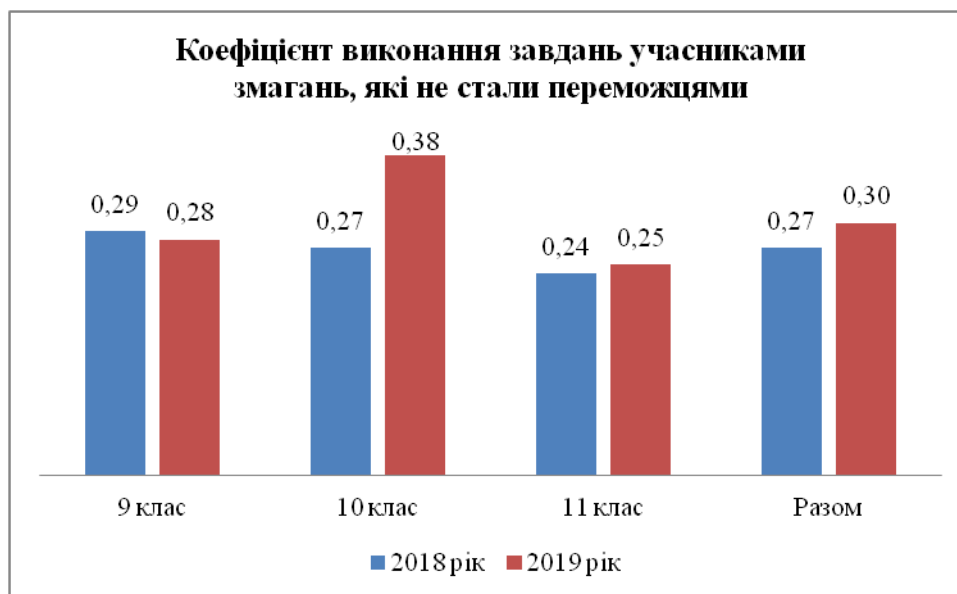
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
9 клас	0,1071	0,4071	0,1571	0,3500
10 клас	0,1111	0,3542	0,1818	0,4848
11 клас	0,1341	0,3297	0,0881	0,3295

Найвищим у 2019 році цей показник виявився у 10-му класі (**0,4848**), найнижчим (0,0881) – в 11-му класі.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед учасниками змагань, які не стали переможцями, збільшився в 10-му класі, зменшився – у 9-му та 11-му класах.

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, за класами подано на *діаграмі 6*.

Діаграма 6

У 2019 році середнє значення показника складало **0,30 (0,27– у 2018 році)**. Порівняно з минулим роком воно збільшилося (**на 0,03**).

Найбільшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, був у 10-му класі (**0,38**), найменшим (0,25) – в 11-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 10-му (**на 0,11**) та 11-му (**на 0,01**) класах, зменшився – у 9-му (**на 0,01**).

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань складав від **0,8295 до 0,9659**) показали **10** учнів (**5** – у 2018 році), серед яких школярі «Харківської гімназії № 6 «Маріїнська гімназія» (2 учні), Харківської гімназії № 47 (3 учні), Харківської ЗОШ I-III ст.

№ 49 імені Харківських дивізій, Харківської ЗОШ І-ІІІ ст. № 139, Харківської гімназії № 144, Комунального закладу "Харківська спеціалізована школа-інтернат «Ліцей "Правоохоронець"»" Харківської обласної ради, Харківського приватного НВК «Вересень».

Протягом двох років такі результати демонструють учні Харківської гімназії № 47.

Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдання складав від 0,0881 до 0,1818) показали 3 учні (2,23 %) 2-х сільських районів: Чугуївського та Харківського, 1-го району міста Харкова: Новобаварського (2-х сільських районів, 1-го району міста Харкова – у 2018 році).

Такі учні були у 3-х закладах загальної середньої освіти: Есхарівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Чугуївський район), Покотилівському ліцеї «Промінь» (Харківський район), Харківській СШ І-ІІІ ст. № 93 імені В.В. Бондаренка (Новобаварський район).

Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів дещо зменшилася (на 0,13 %). У минулому році вона складала 3 (2,36 %).

3. Аналіз виконання завдань учасниками III етапу олімпіади

Аналіз якості виконання завдань показав, що учні 9-х класів, як і минулого року, краще виконали тестові завдання (№ I, виконання – 73%). Найскладнішим виявилось завдання № II, у якому треба було перерахувати всі способи захисту цивільних прав та інтересів судом, які визначені в Цивільному кодексі України (виконання – 7%). Також важким виявилось завдання на розв'язання юридичної задачі (№ VI, виконання – 20%).

Учні 10-х класів, у порівнянні з дев'ятикласниками, більш рівномірно виконали всі олімпіадні завдання. Найбільш успішно вони впоралися із завданням № 6 (67%), у якому треба було проаналізувати правову ситуацію стосовно трудових відносин неповнолітніх. Утруднення викликало питання, пов'язане зі знанням положень Конституції України розділу V «Президент України» (виконання – 37%).

Для учнів 11-х класів найлегшим було завдання на аналіз правової ситуації, яка стосувалася цивільних правовідносин. Найскладнішим виявилось питання № II на порівняння договорів позики та позички (виконання – 27%). Також утруднення викликали завдання № VI (аналіз правової ситуації з адміністративного права, виконання – 28%) та № III (знання принципів законодавства України про громадянство, виконання – 29%).

Члени журі визначили такі типові помилки:

9 клас

- Невміння визначити вид правовідносин у наданій правовій ситуації; розрізнити цивільні правовідносини та трудові.

- Поверхове знання понять «аналогія закону», «аналогія права».

- Незнання форм систематизації законодавства; порядку призначення Всеукраїнського референдуму; випадків, коли чинні міжнародні договори є частиною національного законодавства.

- Нерозуміння особливостей юридичної природи «цивільних прав» як виду «суб'єктивних прав».

- Відсутність розмежування понять «судовий» і «несудовий» порядок захисту прав людини.

10 клас

- Недостатні знання положень теорії держави та права; видів адміністративних стягнень; практики Європейського суду з прав людини.

- Плутають кримінальну та адміністративну відповідальність.

- Незнання конституційних положень про вибори Президента України; порядку введення та дії воєнного стану; умов прийняття на роботу неповнолітніх;

- Недостатнє вміння визначати відмінності між правовими поняттями.

- Невміння визначати особливості відповідальності неповнолітніх; виду цивільної дієздатності.

- Наявність у деяких олімпіадних роботах надлишкових роздумів, які призводять до неправильних висновків.

11 клас

- Ігнорування важливих деталей при визначення правових понять, зокрема, «договір дарування».

- Неповне визначення принципів громадянства.

- Невміння чітко визначити правову мету цивільно-правового договору.

- Відсутність розмежування між адміністративною та кримінальною юридичною відповідальністю.

- Плутають трудову та цивільно-правову відповідальності.

- Нерозуміння різниці між такими складами злочину, як грабіж та розбій.

Разом із цим журі визначило такі **загальні для всіх паралелей типові помилки:**

- Надання відповіді не по суті питання.

- Невміння чітко, логічно, аргументовано будувати відповідь, порівнювати поняття.

- Під час аналізу юридичної ситуації не всі учні правильно визначають характер правовідносин та не підкріплюють свою відповідь посиланнями на приписи нормативно-правових актів.

- Певна кількість учнів має недостатні знання положень Конституції України.

- Учні не знають новел законодавства України.

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

У 2019 році в IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства брали участь учні 9-х, 10-х та 11-х класів. Команда Харківської області складалась із шести школярів.

Усі учасники вибороли призові місця. Серед них:

I місце посіли Резнік Марія, учениця Комунального закладу «Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 49 імені Харківських дивізій» Харківської міської ради Харківської області та Русецький Олександр, учень Харківської гімназії № 47 Харківської міської ради Харківської області;

II місце вибороли Ольховський Родіон, учень Харківської гімназії № 144 Харківської міської ради Харківської області, Рубежов Богдан, учень Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 139 Харківської міської ради Харківської області та Кравчук Марія, учениця Харківського приватного навчально-виховного комплексу «Вересень» Харківської області;

III місце – Павлюк Олексій, учень Комунального закладу «Харківська гімназія № 6 «Маріїнська гімназія» Харківської міської ради Харківської області».

Команда Харківської області кілька років поспіль посідає I місце в загальноукраїнському рейтингу, що свідчить про цілеспрямовану підготовку учнів і якісний відбір учасників команди.

Висновки

1. Протягом двох років значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з **правознавства** складають учні ЗЗСО районів міста Харкова: **52 %** від загальної кількості переможців змагань – у 2019 році, **58 %** – у 2018 році.

2. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готують учителі вищої кваліфікаційної категорії. Причому відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади в 2019 році, порівняно з минулим роком зменшилася (на **6 %**) та **склала 69 %**.

3. Серед учнів 10-11-х класів, які взяли участь в обласному етапі олімпіади з **правознавства** в 2019 році, найбільша кількість учнів навчалася в класах профілю *української філології* (**21,62 %**). При цьому відсоток переможців, які вивчають

правознавство як профільний предмет, від кількості учнів 10-11-х класів, які здобули перемогу в обласному етапі змагань, у 2019 році склав лише **10 %** (на **5 %** більше, ніж у минулому році). Це свідчить про відсутність впливу профілю навчання на результати обласного етапу олімпіади з правознавства.

4. У 2019 році **3** учні **2-х сільських районів, 1-го району міста Харкова** показали низькі результати обласного етапу олімпіади з правознавства (коефіцієнт виконання завдання складав **від 0,0881 до 0,1818**). Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів дещо зменшилася (на **0,13 %**). У минулому році вона складала **3 (2,36 %)**.

5. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році складав **0,43** (збільшився на **0,03**); серед переможців змагань – **0,56** (збільшився на **0,01**); серед учасників змагань, які не стали переможцями, – **0,27** (збільшився на **0,03**).

6. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань у 2019 році виявилось найвищим (**0,50**) – у 10-му класі; найнижчим (**0,39**) – у 9-му класі; серед переможців обласного етапу змагань: найвищим (**0,63**) – у 10-му класі, найнижчим (**0,50**) – у 9-му класі; серед учасників, які не стали переможцями: найвищим (**0,38**) – у 10-му класі, найнижчим (**0,25**) – в 11-му класі.

7. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань збільшився в 10-му (**на 0,11**) класі, зменшився – у 9-му (**на 0,04**) та 11-му (**на 0,01**) класах; серед переможців змагань – збільшився в 10-му класі (**на 0,12**); зменшився – у 9-му класі (**на 0,07**), залишився незмінним – в 11-му класі; серед учасників, які не стали переможцями, – збільшився в 11-му (**на 0,01**) та 10-му (**на 0,11**) класах, зменшився – у 9-му (**на 0,01**).

8. Утруднення в учасників олімпіади викликали завдання на порівняння юридичних понять та вміння використовувати положення нормативно-правових актів, а в 9-х класах ще й розв'язування юридичних задач. Також важкими виявилися питання, які потребували знань положень Конституції України. Із року в рік проблемою є неврахування учасниками олімпіади новел законодавства України,

9. У поточному навчальному році всі члени команди Харківської області на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства отримали дипломи переможців: два перших, три других та одне третє місце.

Рекомендації

Районним (міським) методичним кабінетам (центрам) спільно з районними (міськими, ОТГ) методичним об'єднаннями:

1. На засіданнях методичних об'єднань обговорити аналіз результатів III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства, особливу увагу звернути на визначені членами журі типові помилки учасників олімпіади.

2. Ретельно проаналізувати результати участі команди району (міста, ОТГ) в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства та відповідно до зроблених висновків спланувати дієві заходи з підготовки учнів до олімпіади (ураховуючи, що правознавство вивчається тільки в 9-х класах, а в 10-х та 11-х класах – на профільному рівні).

3. Сприяти участі школярів та їхніх учителів в обласних онлайн-тренінгах із підготовки учнів Харківської області до II та III етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства.

4. Актуалізувати питання щодо використання вчителями в освітньому процесі сучасних підходів до навчання правознавства; під час підготовки до олімпіади звертатися до нормативно-правових актів.

5. Постійно оновлювати банк даних нових законодавчих актів України, а також на засіданнях методичних об'єднань розкривати питання щодо використання новел українського законодавства на уроках правознавства.

Учителям правознавства:

1. Під час підготовки до уроків урахувати рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо навчання предмета в поточному навчальному році.
2. Звертати увагу на більш чітке відтворення визначень правових понять, що використовуються у вітчизняному законодавстві; учити порівнювати поняття, визначаючи критерії порівняння.
3. Під час опрацювання навчального матеріалу акцентувати увагу на вивченні конституційних положень про вибори Президента України; на різниці між адміністративною та кримінальною відповідальністю; відмінності часткової та повної цивільної дієздатності фізичної особи; умов прийняття на роботу неповнолітніх осіб.
4. Під час освітнього процесу опрацьовувати з учнями положення Конституції України, урахувати зміни в законодавстві України, що відбулися останнім часом.
5. Формувати навички розв'язування завдань у тестовій формі.
6. Рекомендувати учням, які готуються до олімпіади, опрацьовувати галузеві кодекси, більше уваги приділяти вивченню їх структури.
7. Продовжити роботу щодо структури відповіді учня, аргументованості власної думки, уважності при читанні запитання (розумінні його сутності) та відповіді на нього.

Інформатика

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформатики* взяли участь **193** учні (**204** – у 2018 році), що на **5,39 % менше**, ніж у минулому.

Найбільша кількість учасників змагань навчалася в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) Шевченківського району міста Харкова (**42**) та міської мережі (**31**).

Не взяли участь в обласному етапі змагань школярі Близнюківського, Богодухівського, Дворічанського, Зачепилівського, Ізюмського, Кегичівського, Краснокутського, Лозівського, Первомайського, Сахновщинського районів області, Зачепилівської, Золочівської, Коломацької, Малинівської, Наталинської, Нововодолазької, Оскільської, Старосалтівської, Чкаловської об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

Переможцями стали **99** учнів (**102** – у 2018 році), що становить **51,30 %** від загальної кількості учасників змагань (**50,00 %** – у 2018 році). Це на **1,30 % більше**, ніж у минулому.

Серед переможців **4** учні з **4-х** (**5** із **5-ти сільських районів та ОТГ** – у 2018 році) *сільських районів*, **2** – з **2-х** (**5** із **4-х** – у 2018 році) – міст обласного значення, **57** – із **7-ми** (**53** з **8-ми** – у 2018 році) районів міста Харкова, **29** (**31** – у 2018 році) – із ЗЗСО міської мережі (Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області»), **7** (**8** – у 2018 році) – із Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Переможці були в Барвінківському, Борівському, Куп'янському, Чугуївському районах області, м. Ізюмі, м. Первомайському, Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Основ'янському, Слобідському, Шевченківському районах міста Харкова.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні Барвінківського, Борівського, Чугуївського районів області, м. Первомайського, Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Основ'янського, Слобідського, Шевченківського районів міста Харкова. Порівняно з минулим роком з'явилися переможці в Куп'янському районі області, м. Ізюмі.

Серед районів (міст) області **найбільша** кількість переможців (**41**) – у Шевченківському районі міста Харкова. Вона становить **97,62 %** від загальної кількості учасників ЗЗСО цього району. **Усі** учасники III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформатики* стали переможцями змагань у Куп'янському районі області (**1** учень) та Індустріальному районі міста Харкова (**3**).

По закладах загальної середньої освіти **найбільша** кількість переможців два роки поспіль – у Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія» (**37** учнів – у 2019 році; **31** – у 2018 році) та в Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області» (**29** – у 2019 році; **31** – у 2018 році).

Слід зазначити, що учні Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія» та Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області» у 2019 році склали **66,67 %** від загальної кількості переможців змагань (**60,78 %** – у 2018 році).

Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіад з *інформатики* здобувають учні опорного закладу Барвінківської ЗОШ I-III ст. № 1, ООЗ «Борівська ЗОШ I-III ст. № 1 Борівської районної ради Харківської області

ім. Героя Радянського Союзу В.С. Колісника» та його філій, Новопокровського НВК (Чугуївський район), Первомайської ЗОШ I-III ст. № 2, Харківської гімназії № 14, Харківської ЗОШ I-III ст. № 37, Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківської гімназії № 47, Харківської гімназії № 55, Харківської гімназії № 83, Харківської ЗОШ I-III ст. № 95, Харківської СШ I-III ст. № 119, Харківської гімназії № 144, Харківського технічного лицю № 173, Аерокосмічного лицю на базі Національного аерокосмічного університету

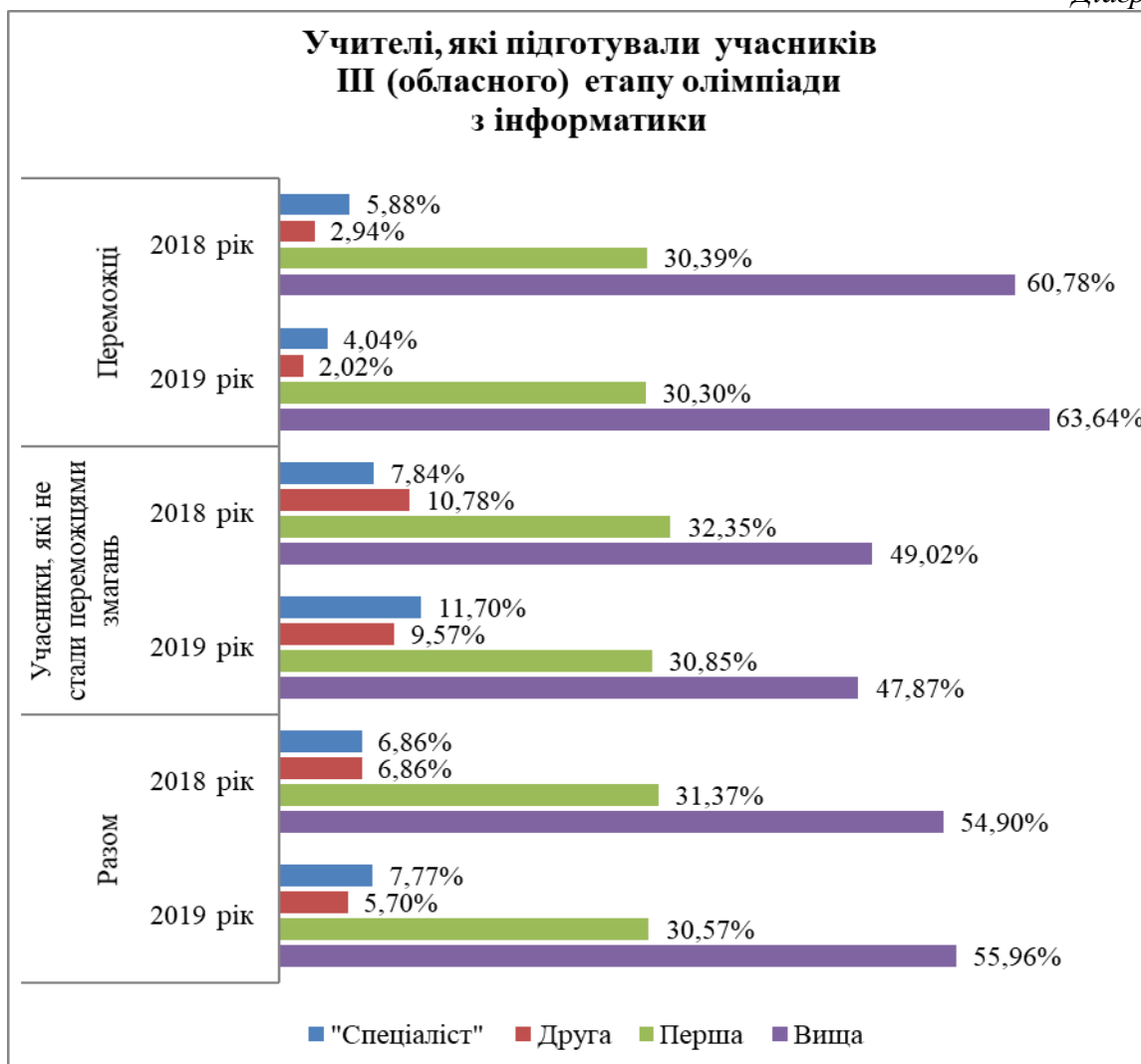

ім. М.С. Жуковського «ХАІ», Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, більшість переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії (**55,96 %** – у 2019 році; **54,90 %** – у 2018).

При цьому відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з *інформатики* в 2019 році, **склав 63,64 %**. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів **збільшилася на 2,86 %**.

Майже кожний третій педагог, який підготував переможців змагань, у 2019 році, як і в минулому, мав першу кваліфікаційну категорію (**30,30 %** – у 2019 році; **30,39 %** – у 2018 році). **Незначна частина** вчителів – педагоги кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (**4,04 %** – у 2019 році; **5,88 %** – у 2018 році) та другої кваліфікаційної категорії (**2,02 %** – у 2019 році; **2,94 %** – у 2018 році).

Як у 2019, так і в 2018 році серед учителів, які підготували учасників, що не стали переможцями обласного етапу змагань, було також більше вчителів вищої кваліфікаційної категорії (**майже 50 %**). Разом із тим **майже кожний третій** педагог (як у 2019, так і в 2018 році) мав першу кваліфікаційну категорію, **менша частина** вчителів – другу (**9,57 %** – у 2019 році; **10,78 %** – у 2018 році) та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**11,70 %** – у 2019 році; **7,84 %** – у 2018) – *діаграма 1*.

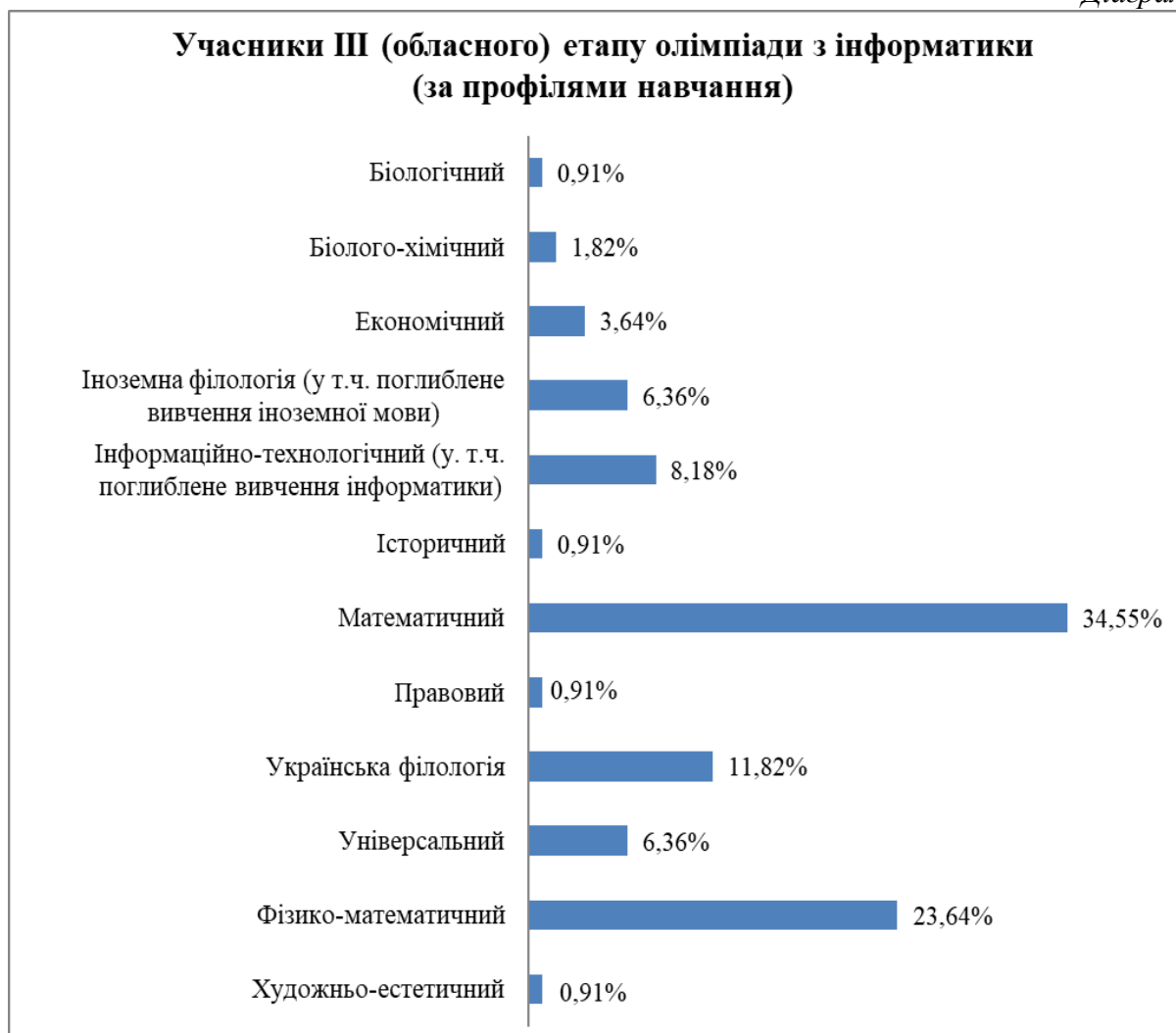
2.2. За профілями навчання

У III (обласному) етапі олімпіади з інформатики в 2019 році взяли участь **117** (**116** – у 2018 році) учнів 10-11-х класів.

Із них переможцями стали **61** учень (**60** – у 2018 році).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіад за профілями навчання поданий на діаграмі нижче.

Діаграма 2

У III (обласному) етапі олімпіади з **інформатики** взяли участь учні *біологічного, біолого-хімічного, економічного, інформаційно-технологічного (у т.ч. із поглибленим вивченням інформатики), історичного, математичного, правового, універсального, фізико-математичного, художньо-естетичного* профілів навчання, *української та іноземної філології (у т.ч. із поглибленим вивченням іноземної мови)*.

Серед учасників обласного етапу олімпіади з **інформатики** в 2019 році **більшість** учнів навчалася в класах *математичного (34,55 %)* та *фізико-математичного (23,64 %)*

профілів навчання. Порівняно з минулим роком відсоток школярів класів *математичного* профілю збільшився на 8,69 %, а *фізико-математичного* – зменшився на 2,22 %. Менша частина учнів навчалася в класах профілю *української філології (11,82 %)*, *інформаційно-технологічного (у т. ч. із поглибленим вивченням інформатики)* профілю (**8,18 %**), у класах *іноземної філології (у т. ч. з поглибленим вивченням іноземної мови)* (**6,36 %**), *універсального* профілю (**6,36 %**), а незначна частина (до 4 %) – за *іншими* профілями (діаграма 2).

Переможцями стали учні, які навчалися в класах *біолого-хімічного, економічного, інформаційно-технологічного (у т. ч. із поглибленим вивченням інформатики), математичного, універсального, фізико-математичного* профілів, *української та іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови)* – діаграма 3.

Діаграма 3

Найбільша кількість переможців навчалася в класах *математичного (41,07 % від загальної кількості переможців серед учнів 10-11-х класів)* та *фізико-математичного (33,93 %)* профілів.

У 2019 році **8,93 %** переможців – учні, які вивчають інформатику як профільний предмет у класах *інформаційно-технологічного* профілю (у т. ч. із поглибленим вивченням *інформатики*), тоді як у минулому році таких школярів було більше (на **1,07 %**).

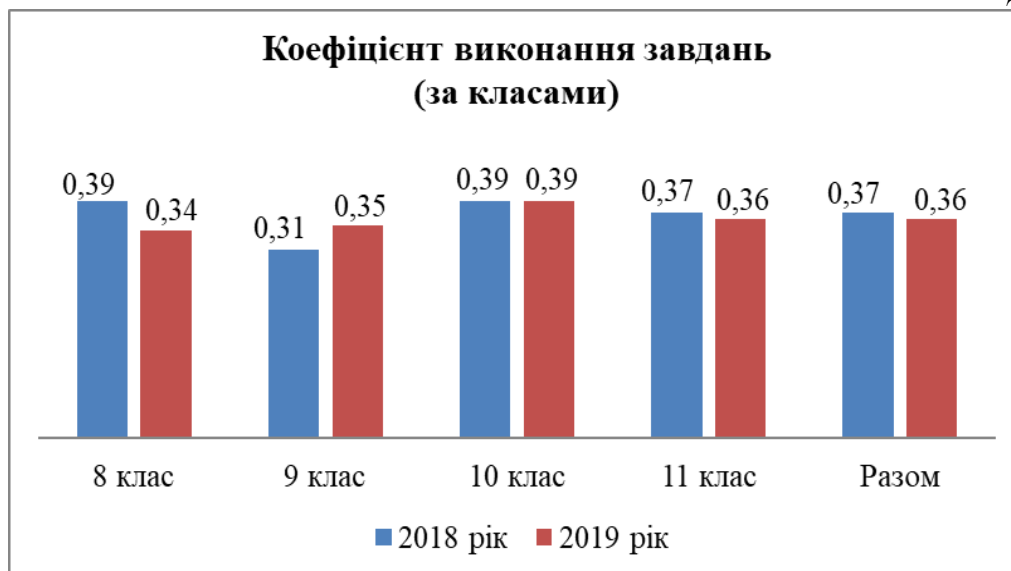
Менша частина учнів навчалася в класах профілю *української (5,36 %)* та *іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) (5,36 %)*.

Незначна кількість старшокласників, які здобули перемогу в змаганнях, навчалася за *іншими* профілями (до **2 %**).

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів всіма учасниками змагань) склав **0,36** (**0,37** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник зменшився (на 0,01) – *діаграма 4*.

Діаграма 4

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (0,39) у 10-му класі; найменшим (0,34) – у 8-му класі.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 9-му класі (**на 0,04**), зменшився – у 8-му (**на 0,05**) та 11-му (**на 0,01**), залишився незмінним – у 10-му класі (**0,39**).

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з інформатики в 2019 році склав **від 0,3991 до 0,8555**. Його значення за класами подані в *таблиці 1*.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з інформатики

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8 клас	0,4850	0,6533	0,4682	0,7073
9 клас	0,3600	0,8600	0,4105	0,6573
10 клас	0,4167	0,9350	0,4118	0,8118
11 клас	0,4283	0,8633	0,3991	0,8555

Найвищим у 2019 році коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань (**0,8555**) був у 11-му класі, найнижчим (0,3991) – також в 11-му.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився у 8 му класі, зменшився – у 9-му, 10-му та 11-му класах.

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями змагань за класами подано нижче на *діаграмі 5*.

Середнє значення показника складало **0,52** (**0,54** – у 2018 році), що **на 0,02 менше**, ніж у минулому. **Найбільшим (0,54)** він виявився у 8-му та 9-му класах, **найменшим (0,50)** – в 11-му класі.

У порівнянні з минулим роком цей показник **збільшився** в 9-му класі (**на 0,05**), **зменшився** у 8-му (**на 0,01**), 10-му (**на 0,02**), 11-му (**на 0,07**) класах.

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з **інформатики**, які не стали переможцями, подані в *таблиці 2*.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з інформатики, які не стали переможцями

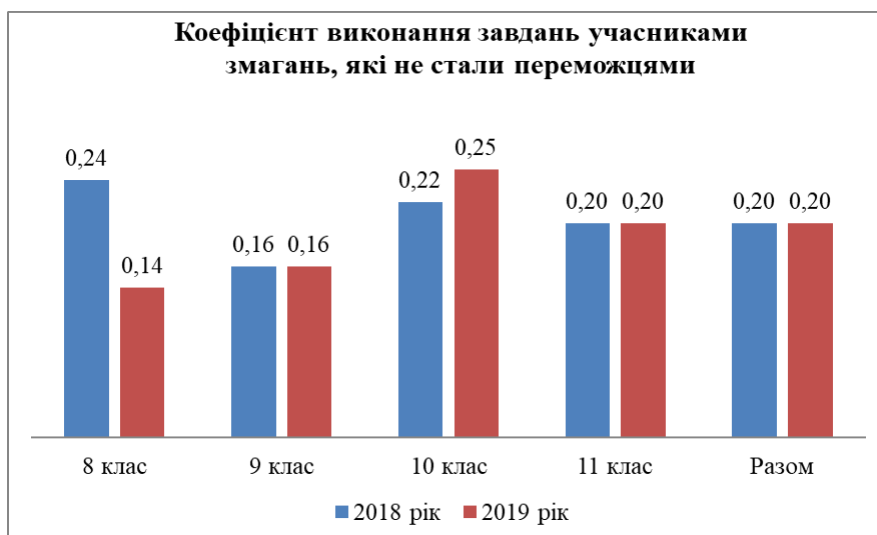
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8 клас	0	0,4767	0	0,3482
9 клас	0	0,3093	0	0,4045
10 клас	0	0,3817	0	0,3973
11 клас	0	0,4225	0	0,3955

Найвищим (0,4045) у 2019 році цей показник виявився в 9-му класі, **найнижчим (0)** – в **усіх** інших паралелях.

Порівняно з минулим роком **найвищий** коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, **збільшився** в 9-му, 10-му класах; **зменшився** – у 8-му та 11-му.

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, за класами подано на *діаграмі 6*.

Діаграма 6

Середнє значення показника становило **0,20 (0,20 – у 2018 році)**. Порівняно з минулим роком цей показник не змінився.

Найбільшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, у 2019 році був у 10-му класі (**0,25**), найменшим (**0,14**) у 8-му. Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 10-му класі (**на 0,03**), зменшився у 8-му класі (**на 0,10**), залишився незмінним у 9-му (**0,16**) та 11-му (**0,20**) класах.

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань становив від **0,8118** до **0,8555**) показали **2** учні (**4 – у 2018 році**) Харківського НВК № 45 «Харківська академічна гімназія».

За підсумками обласної олімпіади з *інформатики* не отримали жодного бала 13 учнів (**19 – у 2018 році**) із **7-ми сільських районів**: Балаклійського, Барвінківського, Великобурлуцького, Дергачівського, Зміївського, Нововодолазького, Харківського та **1-го району міста Харкова**: Немишлянського. У минулому році такі учні були в **7-ми сільських районах, 1-й ОТГ та 5-ти районах міста Харкова**.

Порівняно з минулим роком відсоток учнів, які не отримали жодного бала за виконання завдань обласного етапу олімпіади з *інформатики*, зменшився на 2,57 % та склав **6,74 % (9,31 % – у 2018 році)**.

Такі учні були в Балаклійській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 імені О.А. Тризни, Балаклійській ЗОШ І-ІІІ ст. № 2, опорному закладі Барвінківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1, Великобурлуцькому ліцеї (**4** учні), Дергачівському ліцеї № 1, Дергачівському ліцеї № 2, Слобожанській гімназії № 2 (Зміївський район), Ватутінському ліцеї (Нововодолазький район), Циркунівському ліцеї (Харківський район), Харківському ліцеї № 161 «Імпульс».

Два роки поспіль учні показують такі результати в **4-х ЗЗСО**: Балаклійській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 імені О.А. Тризни, Великобурлуцькому ліцеї (Великобурлуцька ЗОШ І-ІІІ ст. у 2018 році), Ватутінському ліцеї (Ватутінська ЗОШ І-ІІІ ст. у 2018 році) – Нововодолазький район, Харківському ліцеї № 161 «Імпульс».

3. Аналіз виконання завдань учасниками III етапу олімпіади

У 2018/2019 н.р. III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики було проведено в *два тури* за завданнями, розробленими Міністерством освіти і науки України.

Кожен із турів містив по 6 задач. Кожна задача оцінювалася 100-а балами. Максимальна кількість балів, яку міг отримати учасник у кожному турі, – 600. Перевірка та оцінювання завдань проводилися за допомогою тестуючої системи Dots.org.ua. Оцінювання робіт учасників здійснювалось за результатами запусків відкомпільованих програм-розв'язків на тестових наборах даних. Оцінювались правильність та ефективність розв'язків.

Учаснику нараховувалась певна кількість балів за тест, якщо його програма завершила роботу у відведений час, а отримані вихідні дані відповідали умові задачі та технічним умовам.

За складністю завдання розраховані на відносно високий рівень підготовки учнів із програмування, на нестандартне логічне мислення, загальну ерудицію, проте перші дві задачі, на думку авторів завдань, мали б розв'язати всі учасники.

Таблиця 3

Коефіцієнт виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з інформатики

Класи	№ задачі						№ задачі					
	I тур						II тур					
	A	B	C	D	E	F	A	B	C	D	E	F
8	80%	83%	75%	22%	33%	5%	72%	75%	66%	5%	0	0
9	65%	82%	50%	15%	6%	0%	54	59	48	9,6	5,8	0
10	77,5%	88%	69%	14,2%	2%	6%	69%	67%	44%	8%	2%	2%
11	79%	82%	71%	26%	3%	6%	70%	73%	58%	13%	6%	1,5%

При аналізі задач «Козак Вус і важлива знахідка» для розв'язку задачі необхідно було вписати значення важливості таблиці для кожного з чотирьох її можливих положень, та вибрати із них перше з максимальним значенням.

При розв'язку задачі «Козак Вус і цікава задача» необхідно зробити два вертикальні розрізи кімнати (випадок, коли ми робимо два горизонтальні, аналогічний) та скористатися формулами $n \times x$, $n \times y$ та $n \times z$, де $x, y, z > 0$ та $x + y + z = m$. Загальний периметр буде дорівнювати $p = 2 \cdot (n + x + n + y + n + z) = 6n + 2 \cdot (x + y + z) = 6n + 2m$. Якщо $m > 2$, існує відповідь, і нам підійде варіант зробити кімнати розмірами: $n \times 1$, $n \times 1$, $n \times (m - 2)$. Другий випадок — це коли робимо один вертикальний (горизонтальний) розріз, а потім одну з кімнат ділимо на дві горизонтальним (вертикальним) розрізом. Припустимо, що ми робимо перший розріз у позиції x , тобто ділимо кімнату на дві із розмірами $n \times x$ та $n \times (m - x)$. Тоді, припустимо, що далі ми будемо ділити другу кімнату у позиції y . Загальний периметр буде рівний $p = 2 \cdot (n + x + m - x + y + m - x + n - y) = 2 \cdot (2n + 2m - x)$, тобто периметр не залежить від y . Звідси, ми можемо отримати x . Якщо $n > 1$ та $1 \leq x < m$, то відповідь існує, і один із можливих варіантів це кімнати із розмірами: $n \times x$, $1 \times (m - x)$, $(n - 1) \times (m - x)$.

Проаналізувавши задачу «Козак Вус і НСД», розглянемо рішення для першого блоку. Зробимо за мінімальну кількість кроків так, щоб числа йшли у порядку неспадання, тобто $a_i \geq a_{i-1}$. Для цього використовуємо "жадібний алгоритм", перебираючи числа зліва направо, та збільшуючи відповідне число так, щоб воно стало більше або дорівнювало попередньому. Очевидно, що після цього, усі числа будуть парними, а отже НСД усіх чисел буде більший за 1. Розглянемо рішення на передостанній блок. Припустимо, що НСД усіх чисел після усіх змін буде рівне x . Тоді ми можемо трохи змінити рішення для першого блоку. Перебираючи числа зліва направо, ми спочатку збільшимо число так, щоб воно було не менше за попереднє, а потім збільшимо його до наступного числа, що ділиться націло на x . Для фіксованого x ми можемо знайти відповідь за n операцій, отже x можна перебирати від 1 до 104.

Задача «Козак Вус і Потоколяндія». Необхідно скористатися такою логікою: 1. Певна дорога стає розчищеною, тобто по ній тепер можна пересуватись. 2. До якогось будинку прилітає певна кількість людей. Тоді відповідь на запит « x у z » — це d (перший день коли сумарне щастя друзів x та y не менше за z), де d — це загальна кількість днів. ще розглянемо такий випадок для окремого запиту. Для фіксованого запиту « x у z », будемо шукати відповідь бінарним пошуком. Припустимо, що відповідь — це d . Тоді, ініціалізуємо структуру даних систему неперетинних множин), та обробимо перші d подій. Застосовуємо графі. Перевіряємо, щоб "сумарне щастя людей x " та y було не менше чим z . Таке рішення для окремого запиту буде працювати за $O(d \cdot a \cdot \log d)$, де a — це час обробки кожної зміни в системі неперетинних множин. Тепер скористаємось методом паралельного бінарного пошуку. Для кожного запиту у нас є $\log(d)$ ітерацій, на кожній з яких ми перевіряємо, чи підходять нам перші w подій. Об'єднаймо пошук відповіді для кожного запиту на кожній ітерації. Тобто на певній ітерації ми для кожного запиту підтримуємо відрізок (l_i, r_i) , на якому лежить відповідь до нього, і перевіряємо, у якій половині цього відрізка буде лежати відповідь на наступній ітерації. Для кожного запиту зафіксуємо $mid_i = l_i + r_i / 2$. Тоді, будемо оброблювати усі події зліва направо, та після j -ї зміни ми перевіримо відповідь для усіх запитів, у яких $mid_i = j$. Таке рішення буде працювати за $O(\log d \cdot a \cdot (d + s))$.

У задачі «Козак Вус і свята» відсортуємо усі свята в порядку неспадання дати. Тепер розглянемо рішення для перших трьох блоків. Будемо зберігати масив dp_i - максимальну кількість свят, які ми можемо відвідати, якщо останнє свято, яке ми відвідаємо, буде i . Перебиримо свято j ($j > i$). Тоді, якщо встигаємо дістатись від свята i до свята j , тобто День святкування свята i відстань між містами де проходять ці свята $\leq$ День святкування свята j , тоді $dp_j = \max(dp_j, dp_i + 1)$. Побудуємо Центроїду декомпозицію та структуру, що здатна за асимптотику $\log(n)$ знаходити відстань між двома вершинами в дереві. Тепер по черзі будемо оброблювати свята та рахувати масив dp . Припустимо, що наше свято відбувається у вершині v у день d . Будемо перебирати вершину p — будь-який предок вершини v у

Центроїдній декомпозиції. Звідси, ми припускаємо, що після попереднього свята ми спочатку прийдемо до вершини p , а потім до вершини v . Давайте для кожної вершини зберігати множину подій (day, ans) — ми прийшли у цю вершину у день day, та вже відвідали ans свят. Тоді, нас цікавить подія із максимальним значенням ans, серед подій у яких $\text{day} \leq d - \text{dist}(v, p)$, де $\text{dist}(x, y)$ — відстань між містами x та y у початковому дереві. Так ми можемо отримати dpi . Тепер ми повинні оновити події у вершинах. Знову будемо перебирати предка p нашої вершини у центроїдній декомпозиції, та додавати до його множини подію $(d + \text{dist}(v, p), \text{dpi})$. Залишилось розібратись як оптимально підтримувати події. Помітимо, що якщо свято відбувається у вершині v , тоді ми знаємо всі перші значення подій, які ми додамо, тобто їх параметр day. Тоді ми можемо у кожній вершині зберігати відсортований вектор days — усі можливі значення першого параметру для цієї вершини. Після цього в кожній вершині ми можемо побудувати Дерево Фенвіка, щоб швидко оновлювати та знаходити максимум на префіксі. Асимптотика роботи $O(m \cdot \log n \cdot \log m)$.

У задачі «Газон у Потоколяндії» необхідно косити газон за таким алгоритмом: за першу годину косимо перші k метрів, за другу годину останні k метрів, потім найлівіший відрізок з k метрів ніколи не кошеної трави, потім найправіший відрізок з k метрів ніколи не кошеної трави. Тоді в якийсь момент залишиться ділянка довжиною менше, або рівно k метрів, яку ми можемо скосити через те, що або правіше, або лівіше цієї ділянки трава вже виросла. Частковий випадок коли $k^2 > n$. Оскільки ми не можемо за другу годину покосити останні k метрів, то відповідь на такий випадок - 3.

У задачі «Мафія у Потоколяндії» наймаємо t тестувальників. Тоді сумарно буде написано $t \cdot a + t \cdot (t - 1) \cdot b$ слів. $t \cdot a$ тому що кожен з t тестувальників напише по a слів у загальний чат, а також кожному $(t - 1)$ -ому іншому тестувальнику b слів в особистий. Отже, потрібно знайти мінімальне таке t , що $t \cdot a + t \cdot (t - 1) \cdot b \geq n$. Можна помітити, що якщо $b > 0$, то $t \leq 2 \cdot 10^6$, і таке t можна перебрати циклом. Якщо b рівне нулю, то маємо формулу $t \cdot a \geq n$. Мінімальне t можна знайти формулою $\lceil n/a \rceil$.

Розбір задачі «Козак Вус та мінйони». Для рішення цієї задачі спочатку відсортуємо масив за зростанням b_i , а при рівності за неспаданням a_i . Стверджується, що для будь-якого k , ми можемо досягти $f(k)$, якщо серед перших k мінйонів виберемо в загін або всі k мінйони, або $(k - 1)$ перших мінйонів, і ще їх лідера серед інших $n - k + 1$. Це ми можемо стверджувати, адже якщо ми виберемо в загін менше ніж $(k - 1)$ -ого серед перших k , то можна з більшою вигодою замінити мінйона на одного із перших k . Отже, $f(k) = \min(\text{pref}_k + \text{diff}_k, \text{pref}_{k-1} + \text{suf}_k)$, де pref_i - сума всіх b_j для $j \leq i$, diff_i - мінімальна різниця $(a_j - b_j)$ для усіх $j \leq i$, suf_i - мінімальне a_j для $j \geq i$.

Розбір задачі «Футбол у Потоколяндії». Заданий масив a та запити двох типів: додати до a_i та відняти від a_{i+1} число k , а також знаходити на відрізку з l по r підвідрізок з сумою w . Порахуємо масив часткових сум psum для префікса такий, що psum_i буде дорівнювати сумі всіх елементів масиву a з індексами не більшими за i . Після цього наші запити будуть мати наступний вигляд: змінити один елемент масиву psum та знайти на відрізку два індекси i та j , що $\text{psum}_j - \text{psum}_i = w$. Будемо підтримувати множину пар індексів, для яких виконується попередня умова, а також не існує індексу i_1 , що $j > i_1 > i$ і $\text{psum}_j - \text{psum}_{i_1} = w$ та не існує індексу j_1 , що $j > j_1 > i$ і $\text{psum}_{j_1} - \text{psum}_i = w$. Не складно довести, що якщо на відрізку існує хоч одна добра пара індексів, то існує й така пара, що належить нашій множині. При зміні елемента зруйнується не більше двох пар індексів з множини й утвориться нових теж не більше двох. Для кожного першого індексу з множини пар можна в дереві відрізків зберігати другий і таким чином замінити всі запити другого типу на запити знаходження мінімуму на відрізку.

Розбір задачі «Козак Вус та картопля» Знайдемо значення найкоротших відстаней від кожного міста до кожного бункера. Нехай dist_{ij} — найкоротша відстань від міста з номером j до бункера з номером i . Щоб порахувати ці значення, достатньо запустити алгоритм Дейкстри s разів (для кожного бункера як можливого початку) по розвернутих ребрах (тоді рахуватиметься не відстань від бункерів до міст, а навпаки). Помітимо, що відповідь можна

шукати за допомогою бінарного пошуку. Справді, якщо Козаки встигають заховати всі мішки з картоплею за x годин, то за y , де $y > x$ теж встигнуть. Опишемо функцію $check(x)$ яка визначатиме, чи достатньо x годин для того, щоб заховати всі мішки з картоплею в бункери. Для кожного міста i від 1 до n розглянемо $m(i)$ - бітову маску з s бітів: j -ий біт цієї маски буде рівний 1 лише тоді, якщо $dist_{ij} \leq x$. Іншими словами, це бітова маска що визначає бункери до яких можна заховати мішки з картоплею з міста з номером i . Помітимо, що групу міст з однаковим значенням m можна умовно об'єднати в одне місто, просумувавши кількість мішків з картоплею в них. Розглянемо двочастковий граф, де в лівій частині є вершини пронумеровані від 0 до $2^s - 1$, а в правій — від 0 до $s - 1$. Тепер для кожної вершини лівої частини створимо стільки її копій, скільки мішків з картоплею у містах з відповідним значенням m сумарно; для кожної вершини правої частини створимо стільки її копій, скільки мішків з картоплею може містити відповідний цій вершині бункер. Проведемо ребра між вершинами різних частин так, що ребро з вершини лівої частини, яка є копією вершини з номером m , веде у вершину правої частини, що є копією вершини з номером t , тоді й тільки тоді, якщо у m біт з номером t рівний 1. Легко помітити, що кількість пар максимального паросполучення має бути рівною розміру лівої частини, щоб x годин було достатньо, щоб заховати всі мішки з картоплею в бункери. Іншими словами, на цьому графі має існувати повне паросполучення. Скористаємось теоремою Холла для перевірки існування повного паросполучення. Трохи поміркувавши :) (проаналізувавши отриманий вище граф) можна помітити, що достатньо перевернути бітову маску бункерів та перевірити чи кількість мішків з картоплею, що можна заховати лише в бункери з цієї маски, не перевищує суми розмірів бункерів з цієї маски. Якщо ця умова виконається для всіх масок від 0 до $2^s - 1$, то за згаданою вище теоремою можна стверджувати, що повне паросполучення на вигаданому вище графі існує. Порахуємо масив c розміру 2^s , де c_i — сума значень r_j для всіх міст з номером j , що $m(j) = i$. Тоді порахуємо масив d розміру 2^s , де d_i — сума значень c_j для всіх j , що $i \text{ and } j = j$. Тут and — операція побітового І. Помітимо, що необхідне нам значення кількості мішків з картоплею, що можна заховати лише в бункери з маски m рівне dm для будь-якого m . Після цього легко визначити чи достатньо x годин, щоб заховати всі мішки з картоплею у бункери. Порахувати значення масиву d , знаючи значення масиву c , достатньо швидко можна наступним чином: Здійснимо s ітерацій, де після ітерації з номером i значенням dx буде $\sum c_u$, таких що $x \text{ and } u = u$, та починаючи з біта з номером i , біти чисел x та u збігаються (біти нумеруються з 0). Очевидно, що перед першою ітерацією $dx = cx$. На ітерації з номером i перерахуємо dx . Якщо в числі x біт з номером i рівний 0, то $d_{new}, x = dx$. Якщо в числі x біт з номером i рівний 1, то $d_{new}, x = dx + dx \text{ xor } 2^i$.

Під час аналізу виконання завдань III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики було виявлено основні причини низьких результатів участі команд:

- спроби спілкування з перевіряючою системою;
- відсутність досвіду роботи з компіляторами, що використовуються під час проведення олімпіади.

Висновок. Причини вищезазначених помилок свідчать про те, що вчителям інформатики при підготовці учнів до олімпіади слід більше уваги приділяти налагодженню програм і роботі в перевіряючій системі.

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

На IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики у 2018 році Харківську область представляли тринадцять учасників з таких закладів освіти:

- Харківський навчально-виховний комплекс № 45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області;
- Комунальний заклад <<Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області>>;

- Комунальний заклад «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»;

- Харківська гімназія № 83 Харківської міської ради Харківської області.

Цього навчального року знизився рівень виступу команди в порівнянні з минулим роком, команда Харківської області посіла II місце в загальнокомандному рейтингу України (минулого року – I місце).

№ з/п	Прізвище, ім'я учня	Клас	Заклад загальної середньої освіти	Результати
1.	Вороной Андрій Станіславович	9	Харківський навчально-виховний комплекс №45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області	II
2.	Казаків Дмитро Олегович	9	Харківська гімназія №83 Харківської міської ради Харківської області	III
3.	Пилаєв Ігор Ігорович	8	Комунальний заклад «Харківський фізико-математичний ліцей №27 Харківської міської ради Харківської області»	I
4.	Зінов'єв Денис Валерійович	9	Харківський навчально-виховний комплекс №45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області	III
5.	Шкірко Ілля Юзефович	9	Комунальний заклад «Харківський фізико-математичний ліцей №27 Харківської міської ради Харківської області»	II
6.	Човпан Ігор Сергійович	9	Харківський навчально-виховний комплекс №45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області	учасник
7.	Лисойван Антон Володимирович	10	Харківський навчально-виховний комплекс №45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області	учасник
8.	Обозний Максим Васильович	10	Харківський навчально-виховний комплекс №45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області	I
9.	Осташев Данііл Олександрович	11	Харківський навчально-виховний комплекс №45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області	I
10.	Попов Павло Олександрович	10	Харківський навчально-виховний комплекс №45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області	учасник
11.	Євтушенко Богдан Віталійович	11	Комунальний заклад «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»	учасник
12.	Слободянюк Денис Олександрович	11	Комунальний заклад «Харківський фізико-математичний ліцей №27 Харківської міської ради Харківської області»	II
13.	Торяник Георгій Юрійович	11	Харківський навчально-виховний комплекс №45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області	учасник

Дипломи переможців здобули 8 учні. У таблиці 4 наведено результати виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади у 2016 – 2019 роках.

Таблиця 4

Результати участі команди Харківської області в IV етапі олімпіади за 2016 – 2019 роки

2017 р.				2018 р.				2019 р.			
Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.
14	3	5	4	13	4	1	6	13	3	3	2

Висновки

1. Значну частину переможців III (обласного) етапу олімпіади з *інформатики* протягом двох років складають учні Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія» та Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області»: **67 %** – у 2019 році; **61 %** – у 2018 році. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів збільшилася на **6 %**.

2. Більшість учасників та переможців змагань протягом двох років готують учителі вищої кваліфікаційної категорії. Причому відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади, **складає 64 %**.

3. Серед учасників обласного етапу олімпіади з *інформатики* в 2019 році більшість учнів 10-11-х класів навчалася в класах *математичного* та *фізико-математичного* профілів навчання. Їх кількість складала **59 % (52 % – у 2018 році)** від загальної кількості учнів 10-11-х класів. Також серед цих учнів найбільше виявилось переможців змагань. Відсоток учнів класів *математичного* та *фізико-математичного* профілів, які здобули перемогу в обласному етапі олімпіади з *інформатики*, від загальної кількості переможців дорівнює **75 % (75 % – у 2018 році)**.

4. У **8-ми** районах (містах, ОТГ) області є учні, які не отримали **жодного** бала за виконання завдань обласного етапу олімпіади з *інформатики*: **7-ми сільських районів** та **1-го району міста Харкова**. У минулому році такі учні були в **7-ми сільських районах**, **1-ій ОТГ** та **5-ти районах міста Харкова**. Порівняно з минулим роком дещо зменшилася кількість учнів, які показали такі результати: з **19 до 13 (на 2,57 %)**.

5. Протягом двох років у 4-х ЗЗСО є учні, які за підсумками обласного етапу олімпіади з *інформатики* не отримують **жодного** бала: Балаклійській ЗОШ I-III ст. № 1 імені О.А. Гризни, Великобурлуцькому ліцеї (у 2018 році – Великобурлуцькій ЗОШ I-III ст.), Ватутінському ліцеї (у 2018 році – Ватутінській ЗОШ I-III ст.) – Нововодолазький район, Харківському ліцеї № 161 «Імпульс».

6. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році становив **0,36** (порівняно з минулим роком зменшився на 0,01); серед переможців змагань – **0,52** (зменшився на 0,02); серед учасників змагань, які не стали переможцями, – **0,20** (порівняно з минулим роком не змінився).

7. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань у 2019 році виявилось найвищим (0,39) у 10-му класі, найнижчим (0,34) – у 8-му; серед переможців обласного етапу змагань: найвищим (0,54) – у 8-му та 9-му класах, найнижчим (0,50) – в 11-му; серед учасників, які не стали переможцями: найвищим (0,25) – у 10-му класі, найнижчим (0,14) – у 8-му класі.

8. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань збільшився в 9-му класі (**на 0,04**), зменшився у 8-му (**на 0,05**) та 11-му (**на 0,01**), залишився незмінним у 10-му класі (**0,39**); серед переможців змагань – збільшився в 9-му класі (**на 0,05**), зменшився у

8-му (на 0,01), 10-му (на 0,02), 11-му (на 0,07) класах; серед учасників, які не стали переможцями, – збільшився в 10-му класі (на 0,03), зменшився у 8-му класі (на 0,10), залишився незмінним у 9-му (0,16) та 11-му (0,20) класах.

Рекомендації

Районним (міським) методичним кабінетам (центрам) спільно з районними (міськими) методичними об'єднаннями вчителів інформатики:

1. Виявити обдарованих дітей у галузі інформатики й організувати їх підготовку до учнівських олімпіад. Особливу увагу приділяти роботі з тими дітьми, які вже мають певні досягнення в змаганнях з інформатики, та цілеспрямовано готувати їх до участі у відповідних заходах.

2. Спланувати в наступному навчальному році методичні заходи для вчителів щодо розвитку їх фахової компетентності та з технології підготовки учнів до участі в інтелектуальних змаганнях.

3. Упроваджувати міські (районні) майстер-класи з програмування для вчителів інформатики.

4. Налагоджувати співпрацю з науковими співробітниками вищих навчальних закладів.

Учителям інформатики:

1. Організувати з обдарованими в галузі інформатики учнями позашкільні заняття, гурткову роботу, на яких опрацьовувати завдання III та IV етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики попередніх років.

2. На уроках інформатики, викладаючи теми з програмування особливу увагу приділяти відпрацюванню вмінь і навичок складання програм, роботі з файлами, рекурентним рівнянням, числом Фібоначі, основним алгоритмам, математичному програмуванню, обчислювальній геометрії, використанню динамічних структур.

3. Під час проведення уроків із програмування використовувати перевіряючі системи:

- <http://www.e-olimp.com.ua> – Інтернет-портал організаційно-методичного забезпечення дистанційних олімпіад із програмування;

- <http://dots.org.ua> – перевіряюча система DOTS для вчителів та викладачів інформатики Харкова та Харківської області;

4. Під час підготовки учнів до олімпіади з інформатики доцільно використовувати такі джерела:

- Мельник В.І. Інформатика. Олімпіадні задачі з розв'язаннями. – Х.: Вид. група «Основа», 2010. – 159 с.;

- Караванова Т.П. Методика розв'язання алгоритмічних задач. Основи алгоритмізації програмування: навчально-методичний посібник для вчителів. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2013. – 460 с.;

- Караванова Т.П. Методика розв'язання алгоритмічних задач. Побудова алгоритмів: навчально-методичний посібник для вчителів. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2014. – 344 с.

Журі та оргкомітету II (районного) етапу олімпіади:

1. Дотримуватися рекомендацій КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» щодо проведення II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики.

2. Під час перевірки робіт учасників використовувати тестуючу систему dots.org.ua на II етапі олімпіади з інформатики.

3. Об'єктивно підходити до визначення переможців і більш якісно формувати учнівські команди для участі в III (обласному) етапі.

4. Формувати склад команди на III (обласний) етап з урахуванням відбіркового зборів на районному рівні.

Інформаційні технології

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформаційних технологій* у 2019 році взяли участь **106** учнів 9-11-х класів (**130** учнів – у 2018 році), що на **18,46 % менше**, ніж у минулому.

Найбільша кількість учасників змагань навчалася в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) Київського району міста Харкова (**8**) та міської мережі (Комунальному закладі «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області», Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області») – **8** учнів.

Не взяли участь в обласному етапі змагань школярі Близнюківського, Борівського, Вовчанського, Дворічанського, Зачепилівського, Ізюмського, Кегичівського, Краснокутського, Куп'янського, Лозівського, Печенізького, Шевченківського районів області, Мереш'янської, Оскільської, Роганської, Старосалтівської, Чкаловської об'єднаних територіальних громад (ОТГ), м. Куп'янська.

Переможцями стали **36** учнів (**55** – у 2018 році), що складає **33,96 %** від загальної кількості учасників змагань (**42,31 %** – у 2018 році). Це на **8,35 %** менше, ніж у минулому.

Серед переможців **4** учні з **4-х** (**10** із **10-ти** сільських районів та ОТГ – у 2018 році) сільських районів, **2** – із **2-х** (**8** із **4-х** – у 2018 році) – міст обласного значення, **17** – із **6-ти** (**25-ть** із **9-ти** – у 2018 році) районів міста Харкова, **6** (**4** – у 2018 році) – із ЗЗСО міської мережі (Комунального закладу «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області» та Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області»), **7** (**8** – у 2018 році) – із Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Переможці були в Балаклійському, Барвінківському, Валківському, Сахновщинському районах області, м. Ізюмі, м. Первомайському, Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Слобідському, Шевченківському районах міста Харкова.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні Балаклійського, Сахновщинського районів області, м. Ізюма, м. Первомайського, Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Слобідського, Шевченківського районів міста Харкова, Комунального закладу «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Порівняно з минулим роком з'явилися переможці в Барвінківському, Валківському районах області.

Найбільша кількість переможців (**7**) – у Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», що складає **100,00 %** від загальної кількості учасників цього закладу освіти. Також *усі* учасники III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформаційних технологій* стали переможцями змагань у м. Ізюмі (**1** учень).

Слід зазначити, що більшість переможців олімпіади становлять учні ЗЗСО районів міста Харкова. Їх відносна кількість складала **47,22 %** (**45,45 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком відсоток таких школярів збільшився (на **1,77 %**).

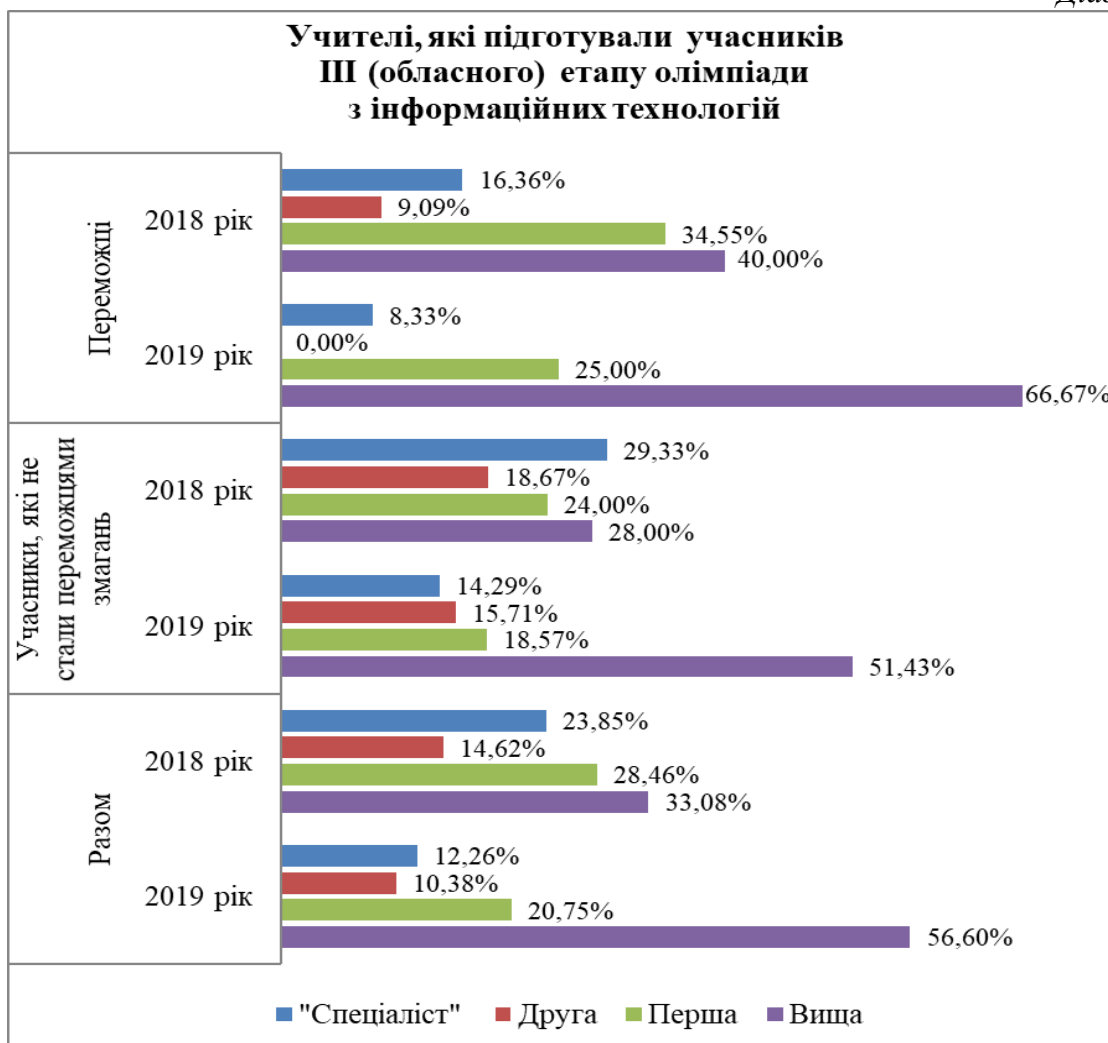
Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіад з *інформаційних технологій* здобувають учні Сахновщинської ЗОШ I-III ст. № 1, Первомайської гімназії № 3, Харківської гімназії № 14, Харківської ЗОШ I-III ст. № 26, Харківської гімназії № 46 імені М.В. Ломоносова, Харківської гімназії № 55, Харківської СШ I-III ст. № 119, Харківської

гімназії № 144, Харківської ЗОШ I-III ст. № 150, Харківського технічного ліцею № 173, Спеціалізованої економіко-правової школи I-III ст. з поглибленим вивченням іноземної мови приватного вищого навчального закладу Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», Комунального закладу «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області» та Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, серед учителів, які готували переможців та учасників, що не стали переможцями, **більше** було педагогів вищої (**56,60 %**) кваліфікаційної категорії (у 2018 році більшість педагогів склали вчителі вищої (**33,08 %**) та першої (**28,46 %**) кваліфікаційної категорії). Слід зазначити, що порівняно з минулим роком збільшився відсоток педагогів вищої кваліфікаційної категорії (на **23,52 %**), тоді як першої – зменшився (на **7,71 %**).

Відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з *інформаційних технологій* у 2019 році, **склав 66,67 %**. Порівняно з минулим роком цей відсоток збільшився на **26,67 %**.

Кожний четвертий педагог, який підготував переможця змагань мав першу кваліфікаційну категорію. Порівняно з минулим роком частка таких педагогів зменшився на 9,55 %.

Учителів, учні яких стали переможцями змагань, та мали кваліфікаційну категорію «спеціаліст», у 2019 році стало **вдвічі менше (8,33 % – у 2019 році, 16,36 % – у 2018 році)**. Серед педагогів, які підготували переможців у цьому році, немає вчителів другої кваліфікаційної категорії, тоді як у минулому році їх відносна кількість дорівнювала **9,09 %**.

У 2019 році серед учителів, які підготували учасників, **що не стали переможцями** обласного етапу змагань, виявилось також більше вчителів **вищої** кваліфікаційної категорії (**51,43 %**), тоді як у минулому році було **більше** вчителів кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (**29,33 %**).

Порівняно з минулим роком відносна кількість учителів **вищої** кваліфікаційної категорії **збільшилася на 23,43 %**, а педагогів кваліфікаційної категорії «спеціаліст» **зменшилася на 15,04 %**.

Відсоток учителів **першої** та **другої** кваліфікаційної категорії у 2019 році **зменшився** (відповідно **на 5,43 % та 2,96 %**) – *діаграма 1*.

2.2. За профілями навчання

У III (обласному) етапі олімпіади з **інформаційних технологій** у 2019 році брали участь **72 (82 – у 2018 році)** учні 10-11-х класів.

Із них переможцями стали **26** учнів (**39 – у 2018 році**).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіад за профілями навчання поданий на діаграмі нижче.

Діаграма 2

У III (обласному) етапі олімпіади з *інформаційних технологій* взяли участь учні біолого-хімічного, економічного, інформаційно-технологічного, історичного, математичного, правового, універсального, фізико-математичного профілів навчання, української та іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови).

Серед учасників обласного етапу олімпіади з *інформаційних технологій* у 2019 році більшість учнів навчалися в класах математичного (26,09%), інформаційно-технологічного (18,84%) профілів навчання та профілю української філології (21,74%). Менша частина учасників змагань – учні класів економічного (11,59%) та фізико-математичного (7,25%) профілів. Незначна частина (до 5%) навчалася за іншими профілями (діаграма 2).

Переможцями стали учні біолого-хімічного, економічного, інформаційно-технологічного, математичного, фізико-математичного профілів навчання, української та іноземної філології (у т. ч. із поглибленим вивченням іноземної мови) – діаграма 3.

Діаграма 3

Найбільша кількість переможців серед учнів профільних класів навчаються за інформаційно-технологічним (30,77% від загальної кількості переможців серед учнів 10-11-х класів) та математичним (30,77%) профілями навчання. Порівняно з минулим роком цей показник збільшився серед учнів математичного профілю на 17,95% та залишився незмінним серед школярів інформаційно-технологічного профілю.

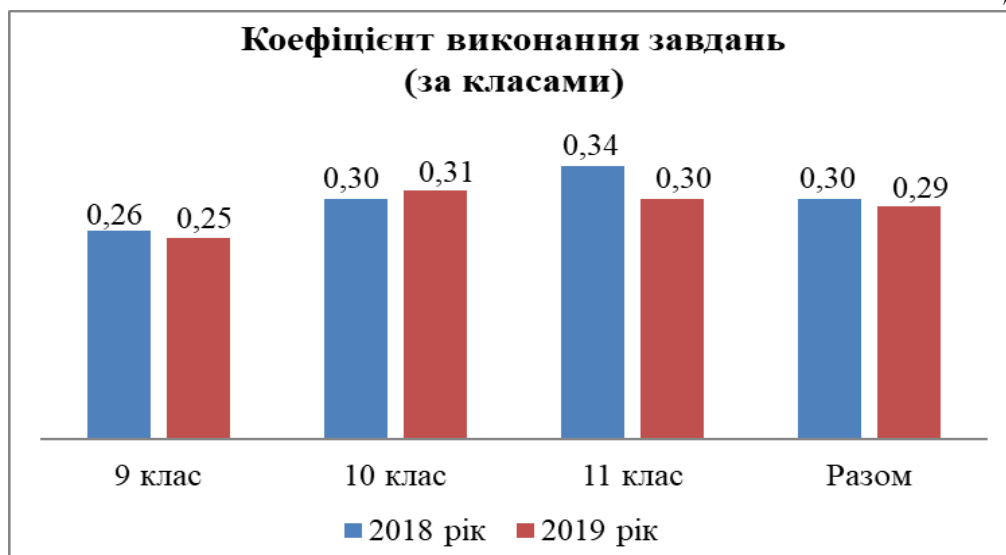
Дещо менша кількість переможців навчалася в класах фізико-математичного (15,38%), економічного (7,69%) профілів та профілю української філології (7,69%). Незначна кількість переможців (до 4%) – учні класів інших профілів навчання.

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів усіма учасниками змагань) склав **0,29** (**0,30** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник дещо зменшився (на **0,01**) – *діаграма 4*.

Діаграма 4

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань був найбільшим (**0,31**) у 10-му класі; найменшим (**0,25**) – у 9-му.

Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в 10-му класі (на **0,01**), зменшився в 9-му (на **0,01**) та 11-му (на **0,04**).

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з *інформаційних технологій* в 2019 році склав **від 0,3328 до 0,6875**. Його значення за класами подані в *таблиці 1*.

Таблиця 1

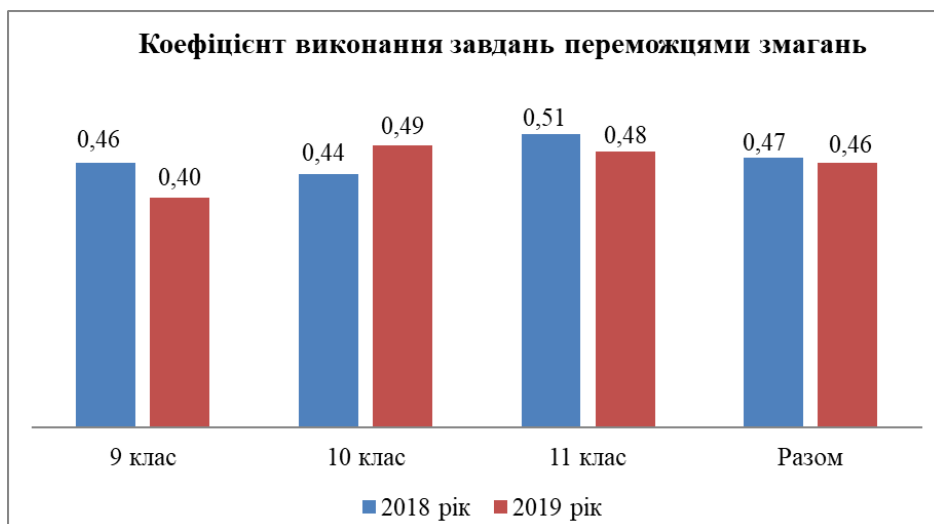
Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з інформаційних технологій

Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
9 клас	0,3364	0,6636	0,3328	0,5748
10 клас	0,3318	0,7227	0,3593	0,6875
11 клас	0,3318	0,8455	0,3443	0,6768

Найвищим у 2019 році коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань (**0,6875**) був у 10-му класі, найнижчим (**0,3328**) – у 9-му.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань зменшився в *усіх* паралелях.

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями змагань за класами подано нижче на *діаграмі 5*.

Середнє значення показника склало **0,46** (**0,47** – у 2018 році), що **на 0,01 менше**, ніж у минулому. **Найбільшим (0,49)** він виявився в 10-му класі, **найменшим (0,40)** – у 9-му.

У порівнянні з минулим роком цей показник **збільшився на 0,05** в 10-му класі; **зменшився на 0,06** в 9-му та **на 0,03** в 11-му класах.

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями змагань, виявився нижчим, ніж серед переможців (склало від 0 до 0,3285).

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з **інформаційних технологій**, які не стали переможцями, подані в таблиці 2.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з інформаційних технологій, які не стали переможцями

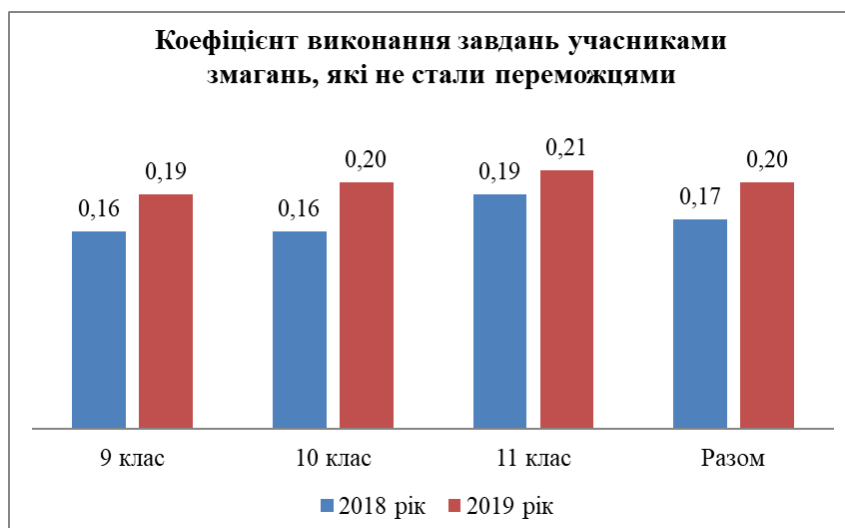
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
9 клас	0	0,2818	0	0,3285
10 клас	0,0227	0,2864	0,0495	0,2973
11 клас	0,0227	0,3045	0,0630	0,3138

Найвищим (0,3285) у 2019 році цей показник виявився в 9-му класі, **найнижчим (0)** також у 9-му класі.

Порівняно з минулим роком **найвищий** коефіцієнт виконання завдань серед учасників змагань, які не стали переможцями, **збільшився в усіх** паралелях.

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, за класами подано на *діаграмі 6*.

Діаграма 6

Середнє значення показника складало **0,20 (0,17 – у 2018 році)**, що **на 0,03 більше**, ніж у минулому.

Найбільшим середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, у 2019 році був в 11-му класі (**0,21**), найменшим (**0,19**) – у 9-му класі. Порівняно з минулим роком цей показник збільшився в усіх паралелях: 9-му класі – **на 0,03**, 10-му – **на 0,04**, 11-му класах – **на 0,02**.

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань становив від **0,6875** до **0,6768**) показали **3** учні (**1** – у 2018 році): Харківської СШ I-III ст. № 119, Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів Обдарованість Харківської обласної ради». Протягом двох років найвищі результати демонструють учні Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів Обдарованість Харківської обласної ради».

Найнижчий результат (коефіцієнт виконання завдання становив **0**) показав **1** учень (**2** – у 2018 році) Наталинського НВК.

Висновки

1. Значну кількість переможців III (обласного) етапу олімпіади з ***інформаційних технологій*** протягом двох років складають учні ЗЗСО *районів міста Харкова*: **47 %** – у 2019, **45 %** – у 2018 році.

2. Найбільшу кількість переможців III (обласного) етапу олімпіади з ***інформаційних технологій*** серед ЗЗСО протягом двох років складають учні Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів Обдарованість Харківської обласної ради». У 2019 році кількість переможців складала **7 (100,00 %)** від загальної кількості учасників цього закладу освіти, у 2018 році – **8 (100,00 %)**.

3. Більшість учасників та переможців змагань у 2019 році готували педагоги вищої (**57 %**) кваліфікаційної категорії (у 2018 році більшість педагогів – фахівці вищої (**33 %**) та першої (**28 %**) кваліфікаційної категорії).

4. Серед учасників обласного етапу олімпіади з ***інформаційних технологій*** в 2019 році більшість учнів 10-11-х класів навчалася в класах *математичного, інформаційно-технологічного* профілів навчання та профілю *української філології*. Їх кількість складала відповідно **26 %**, **19 %** та **22 %**. Переможців найбільше виявилось також у класах *інформаційно-технологічного* та *математичного* профілів навчання. Відсоток учнів класів цього профілю навчання від загальної кількості переможців дорівнював відповідно **31 %** та **31 %**. Порівняно з минулим роком цей показник збільшився серед учнів *математичного* профілю на **18 %** та залишився незмінним серед школярів *інформаційно-технологічного* профілю.

5. Найнижчі результати обласного етапу олімпіади з ***інформаційних технологій*** (коефіцієнт виконання завдання становив **0**) показав **1** учень *сільського району* (**2** – у 2017 році).

6. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році становив **0,29** (порівняно з минулим роком зменшився на **0,01**); серед *переможців змагань* – **0,46** (зменшився на 0,01); серед *учасників змагань, які не стали переможцями*, – **0,20** (збільшився на 0,03).

7. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань у 2019 році виявилось найвищим (**0,31**) у 10-му класі; найнижчим (**0,25**) у 9-му класі; *серед переможців* обласного етапу змагань: найвищим (**0,49**) – у 10-му класі, найнижчим (**0,40**) – у 9-му класі; *серед учасників, які не стали переможцями*: найвищим (**0,21**) – в 11-му класі, найнижчим (**0,19**) – у 9-му класі.

8. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань збільшився в 10-му класі (**на 0,01**), зменшився в 9-му (**на 0,01**) та 11-му (**на 0,04**); *серед переможців змагань* – збільшився в 10-му класі (**на 0,05**); зменшився в 9-му (**на 0,06**) та в 11-му класах (**на 0,03**);

серед учасників, які не стали переможцями, – збільшився в усіх паралелях: 9-му (на 0,03), 10-му (на 0,04), 11-му (на 0,02).

3. Аналіз виконання завдань учасниками III етапу олімпіади

III (обласний) етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформаційних технологій проводився за завданнями, розробленими Міністерством освіти і науки України.

Олімпіада проходила у 2 тури: теоретичний і практичний.

Усі завдання відповідали змісту чинних навчальних програм з інформатики, а також вимогам III (обласного) етапу олімпіади.

Завдання 1-го (практичного) туру, що склалися з декількох тематично розв'язаних задач, були розраховані на 4 години. Розв'язання кожного з них було спрямоване на використання відповідного до умови задачі програмного засобу з пакету додатків MS Office (PowerPoint, Excel, Access).

Найбільші труднощі викликало завдання з систем управління базами даних (Excel) – 50% учнів не впоралися з ним. Найкраще школярі виконали завдання на створення презентацій: лише 9,2% учасників набрали 0 балів.

Виконання завдань 2-го (теоретичного) туру – тестування з використанням тестів різних типів, що охоплює всі розділи курсу «Інформатика» (окрім програмування) та окремі задачі, не зв'язані тематично, на застосування знань пакету додатків MS Office (PowerPoint, Excel, Access).

Максимальна кількість балів за розв'язання задач практичного туру можна було набрати максимально 200 балів. Серед 106 учасників олімпіади жоден учень не зміг набрати цю кількість балів.

Типові помилки

Члени журі III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформаційних технологій визначили типові помилки, яких припустилися школярі.

У завданнях з *Word*:

- неправильно або повністю не визначений зсув коду;
- помилки при пошуку заміни.

У завданнях з *PowerPoint*:

1. При створенні *презентації* «Аеропорт» у більшості учасників:

- немає синхронізації анімації переміщення літака по леотовищу, та змінення масштабу в процесі польоту;

2. При створенні «Модель літака» у більшості учасників:

- відсутня не співпадає силует літака зі зразком;

3. При створенні пульту керування:

- неправильно обробляється натискання миші на пульті;
- форма пульту не відповідає зразку.

У завданнях з *Excel*:

1-й тур

- у завданні «Радар» не реалізована графіка;

- у завданні «Аналітика для Пасажирів», «luggage» не використовується Пошук рішення (підбір виконується вручну);

- у завданні «Аналітика для Пасажирів», «runways» неправильно підібрано тип діаграм.

Завдання 2-й тур:

- були спроби автоматизувати підбір варіантів переливання, у той час коли достатньо було лише візуалізувати кроки алгоритму;

- багато розв'язків були орієнтовані виключно під конкретний приклад (т.б. при зміні вихідних даних рішення стають неправильними).

У завданнях із *БД*:

- неправильно визначені сутності, атрибути та зв'язки між ними;

- коректно не створені запити на додавання, оновлення даних, а також запити на вибірку з використанням групових операцій та умов відбору;
- не створені відповідні форми за прикладом для введення даних у таблиці та звіти для відображення відповідних даних;
- невміння нормалізувати БД;
- учні не створюють перехресні запити;
- учні (учасники олімпіади) не конструюють макроси, а намагаються зробити завдання за допомогою фільтрів.

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

На IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики у 2019 році Харківську область представляли два учасники з таких закладів освіти:

- Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 119 Харківської міської ради Харківської області;
- Комунальний заклад «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів "Обдарованість" Харківської обласної ради».

№ з/п	Прізвище, ім'я учня	Клас	Навчальний заклад	Результати
1.	Рябцев Денис	10	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 119 Харківської міської ради Харківської області	III
2.	Печій Ростислав	10	Комунальний заклад «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»	II

Дипломи переможців здобули 2 учні. У таблиці 2 наведено результати участі команди Харківської області на IV етапі олімпіади у 2016 – 2018 роках.

Таблиця 2

Результати участі команди Харківської області на IV етапі олімпіади за 2016 – 2018 роки

2017 р.				2018 р.				2018 р.			
Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.	Кількість учнів	Диплом I ст.	Диплом II ст.	Диплом III ст.
3			1	2	0	0	2	2	0	1	1

Рекомендації

Із метою підвищення якості підготовки учнів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з інформаційних технологій надаємо рекомендації.

Районним (міським) методичним кабінетам (центрам) спільно з районними (міськими) методичними об'єднаннями вчителів інформатики:

1. Виявити обдарованих дітей у галузі інформатики й організувати їх підготовку до учнівських олімпіад. Особливу увагу приділяти роботі з тими дітьми, які вже мають певні досягнення в змаганнях з інформатики, та цілеспрямовано готувати їх до участі у відповідних заходах.

2. Запровадити літні школи обдарованої молоді. Особливу увагу слід приділити роботі з тими дітьми, які вже мають певні досягнення в змаганнях з інформатики, цілеспрямовано готувати їх до участі у відповідних заходах.

3. Спланувати науково-методичні заходи щодо вдосконалення фахових навичок учителів інформатики.

4. Організувати роботу майстер-класів провідних фахівців району (міста) щодо підготовки вчителів до олімпіади з інформаційних технологій

Учителям інформатики:

1. Опрацювати з учнями олімпіадні завдання III та IV етапів попередніх років під час підготовки до III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади.

2. При підготовці учнів до олімпіади з інформаційних технологій, більш детально з ними опрацювати:

- у **текстовому процесорі**: створення текстового документа з використанням засобів форматування, редагування та пошуку, вбудованих і зв'язаних об'єктів, стилів, посилань та розсилок, засобів рецензування;

- у **табличному процесорі**: створення та опрацювання табличних даних із використанням засобів форматування, редагування, фільтрації, сортування та пошуку, вбудованих і зв'язаних об'єктів, стилів, вбудованих функцій та засобів аналізу даних, ділової графіки;

- у **системах управління базами даних**: проектування моделі бази даних та її реалізація з можливістю опрацювання даних на рівні таблиць, запитів, форм і звітів (форматування, редагування, пошук, фільтрація, сортування та обчислення за допомогою вбудованих функцій);

- у **програмі для створення презентацій**: проектування моделі презентації та її реалізація з використанням засобів форматування й редагування, анімації, вбудованих і зв'язаних об'єктів, стилів, посилань, створення навігації по слайдах, використання елементів керування.

3. Організувати з обдарованими учнями в галузі інформатики позашкільні заняття, гурткову роботу, на яких опрацювати завдання III та IV етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформаційних технологій попередніх років. Заняття краще проводити у формі «міні-олімпіад» для поступового психологічного налаштування учнів.

Журі та оргкомітету II (районного) етапу олімпіади:

1. Формувати склад команди на III (обласний) етап з урахуванням відбіркового зборів на районному рівні.

2. Об'єктивніше підходити до визначення переможців і, відповідно, якісніше формувати учнівські команди для участі в III (обласному) етапі.

Трудове навчання

1. Загальний аналіз

У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *трудового навчання і технологій* взяли участь **93** учні 8–11-х класів (**104** – у 2018 році), що на **10,58 %** менше, ніж у минулому році.

Найбільша кількість учасників змагань навчалася в Київському районі міста Харкова (7) та Дергачівському районі області (6). Не взяли участі в обласному етапі змагань школярі Близнюківського, Кегичівського, Краснокутського, Куп'янського, Сахновщинського районів області, Золочівської, Коломацької, Оскільської, Старосалтівської об'єднаних територіальних громад (ОТГ), м. Чугуєва.

Переможцями стали **48** учнів (**51** – у 2018 році), що становить **51,61 %** від загальної кількості учасників змагань (**49,04 %** – у 2018 році). Це на **2,57 %** більше, ніж у минулому.

Серед переможців **19** учнів з **11-ти** (**23** із **16-ти** – у 2018 році) *сільських районів та ОТГ*, **8** – із **5-ти** (**10** із **3-х** – у 2018 році) *міст обласного значення*, **21** – із **9-ти** (**18** із **7-ми** – у 2018 році) *районів міста Харкова*.

Переможцями є учні ЗЗСО Балаклійського, Богодухівського, Великобурлуцького, Дергачівського, Красноградського, Лозівського, Печенізького, Харківського, Шевченківського районів області, Мереш'янської, Роганської, Циркунівської ОТГ, м. Ізюма, м. Куп'янська, м. Лозової, м. Люботина, м. Первомайського, Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського районів міста Харкова.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі олімпіади здобувають учні Балаклійського, Богодухівського, Великобурлуцького, Дергачівського, Лозівського, Печенізького, Харківського, Шевченківського районів області, Мереш'янської ОТГ, м. Ізюма, м. Лозової, Індустріального, Київського, Московського, Новобаварського, Основ'янського, Холодногірського, Шевченківського районів міста Харкова.

Порівняно з минулим роком з'явилися переможці в Красноградському районі області, Роганській ОТГ, м. Куп'янську, м. Люботині, м. Первомайському, Немишлянському, Слобідському районах міста Харкова.

Найбільша кількість переможців (7) – у Київському районі міста Харкова, що становить **100,00 %** від загальної кількості учасників цього району.

Слід зазначити, що також **усі** учасники III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *трудового навчання* стали переможцями змагань у Балаклійському (2 учні) районі області, Мереш'янській (2), Роганській (2) ОТГ, м. Ізюмі (4), м. Куп'янську (1), Московському (3), Немишлянському (2), Новобаварському (2), Слобідському (1) районах міста Харкова.

Слід зазначити, що у 2019 році більшість переможців олімпіади становили учні ЗЗСО районів міста Харкова. Їх відносна кількість складала **43,75 %** від загальної кількості переможців. У минулому році більшість переможців була в ЗЗСО *сільських районів і ОТГ* та складала **45,10 %**.

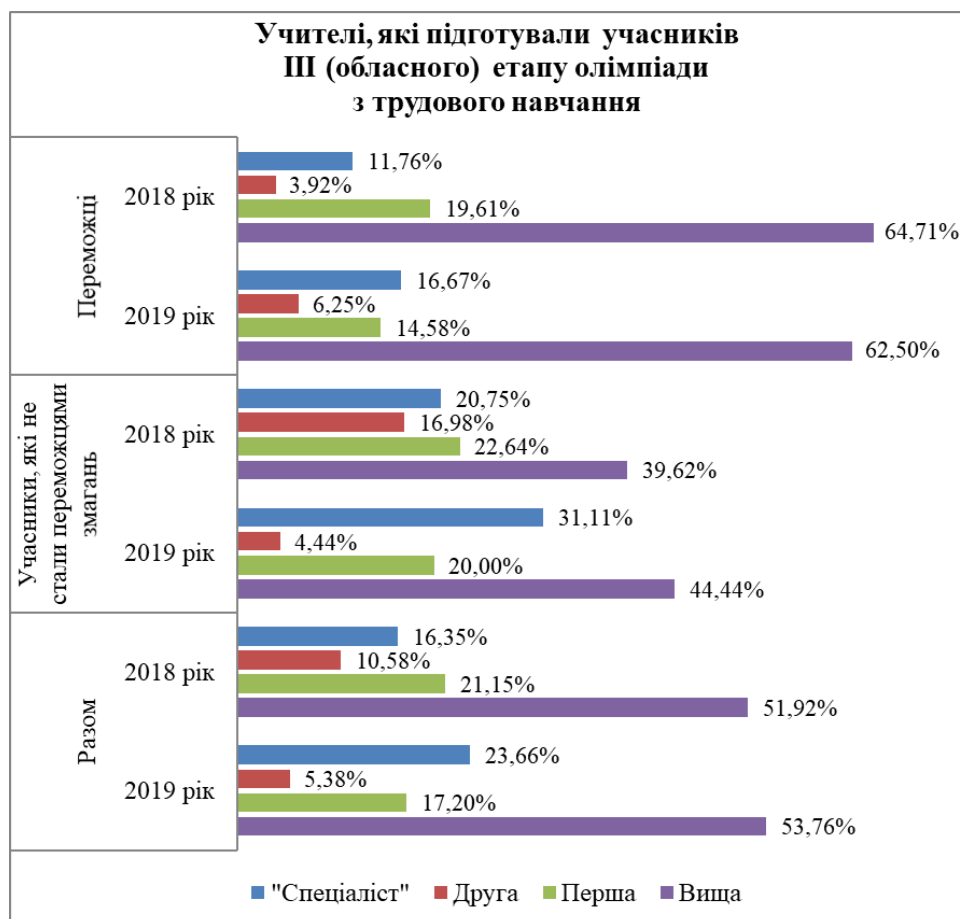
Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіади з *трудового навчання* здобувають учні Андріївської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 1 Балаклійського району, Залиманського ліцею Балаклійського району, Богодухівського ліцею № 3 Богодухівського району, Григорівського ліцею Великобурлуцького району, Козачолопанського ліцею Дергачівського району, Артемівського НВК Печенізького району, Русько-Тишківської загальноосвітньої школи I–III ступенів (Циркунівської ОТГ), Шевченківського ліцею Шевченківського району, Мереш'янської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 6» Мереш'янської міської ради, Ізюмської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 2, Ізюмської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 6, Ізюмської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 10, Лозівського НВК № 4, Харківської гімназії

№ 12, Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 28, Харківської гімназії № 55, Харківської спеціалізованої школи I-III ступенів № 62, Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 103, Харківського ліцею № 107, Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 154, Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 157.

2. Аналіз за окремими показниками

2.1. За кваліфікаційною категорією вчителів, які підготували учасників та переможців змагань

Діаграма 1

У 2019 році, як і в минулому, переможців змагань і учасників, які не стали переможцями, готували переважно вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

При цьому відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців III (обласного) етапу учнівської олімпіади з *трудового навчання* у 2019 році, **складав 62,50 %**. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів **зменшилася на 2,21 %**. Разом із тим **14,58 %** учителів мали першу кваліфікаційну категорію (**19,61 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком збільшилася кількість учителів, які мають кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**16,67 %** – у 2019 році; **11,76 %** – у 2018 році). Незначний відсоток педагогів має другу кваліфікаційну категорію (**6,25 %** – у 2019 році; **3,92 %** – у 2018 році).

Учасників, які не стали переможцями обласного етапу змагань у 2019 році, підготували вчителі, які мали вищу кваліфікаційну категорію (**44,44 %**), що **на 4,82 %** більше, ніж у минулому році. Водночас **на 2,64 %** зменшилася кількість педагогів першої кваліфікаційної категорії.

У 2019 році кожен третій (**20,75 %** – у 2018 році) педагог, який підготував учасників, що не стали переможцями, – учитель із кваліфікаційною категорією «спеціаліст». Значно

зменшилась (на **12,54 %**) кількість педагогів, які мають другу кваліфікаційну категорію (**4,44 %** – у 2019 році; **16,98 %** – у 2018 році).

2.2. За профілями навчання

У III (обласному) етапі олімпіади з трудового навчання у 2019 році взяли участь **47** (**48** – у 2018 році) учнів 10–11-х класів.

Із них переможцями стали **24** учні (**25** – у 2018 році).

Розподіл кількості учасників обласного етапу олімпіади за профілями навчання поданий на діаграмі 2.

Діаграма 2

У III (обласному) етапі олімпіади з **трудового навчання** взяли участь учні *біолого-хімічного (у т. ч. поглиблене вивчення біології та екології), біотехнологічного, економічного, інформаційно-технологічного, історичного, математичного, правового, технологічного, універсального, фізико-математичного* профілів навчання, *української та іноземної (у т. ч. поглиблене вивчення іноземної мови) філології*.

Серед учасників обласного етапу олімпіади з трудового навчання у 2019 році більшість учнів навчалася в класах профілю *української філології (42,22 %)*. Слід зазначити, що у 2018 році більшість учнів (**45,83 %**) навчалася в класах *універсального* профілю.

Менший відсоток учасників склали учні класів *універсального (17,78 %), біолого-хімічного (у т. ч. поглиблене вивчення біології та екології) – 8,89 %, математичного (8,89 %), економічного (4,44 %)* профілів навчання та профілю *іноземної (у т. ч. поглиблене вивчення іноземної мови) філології (4,44 %)*, незначний відсоток (**до 3 %**) інших профілів.

Переможцями стали учні *біолого-хімічного* (у т. ч. поглиблене вивчення біології та екології), *біотехнологічного*, *економічного*, *математичного*, *правового*, *універсального*, *фізико-математичного* профілів навчання, *української та іноземної* (у т. ч. поглиблене вивчення іноземної мови) *філології*.

Діаграма 3

Найбільша кількість переможців серед учнів 10–11-х класів виявилася за профілем *української філології* (**45,45 %** від загальної кількості переможців серед учнів 10–11-х класів). У минулому році більшість переможців (**40,00 %**) навчалися в класах *універсального* профілю.

Менша частина учнів, які здобули перемогу в III етапі олімпіади з *трудового навчання*, навчалася в класах *універсального* (**13,64 %**), *математичного* профілів (**9,09 %**) та профілю *іноземної* (у т. ч. поглиблене вивчення іноземної мови) *філології* (**9,09 %**).

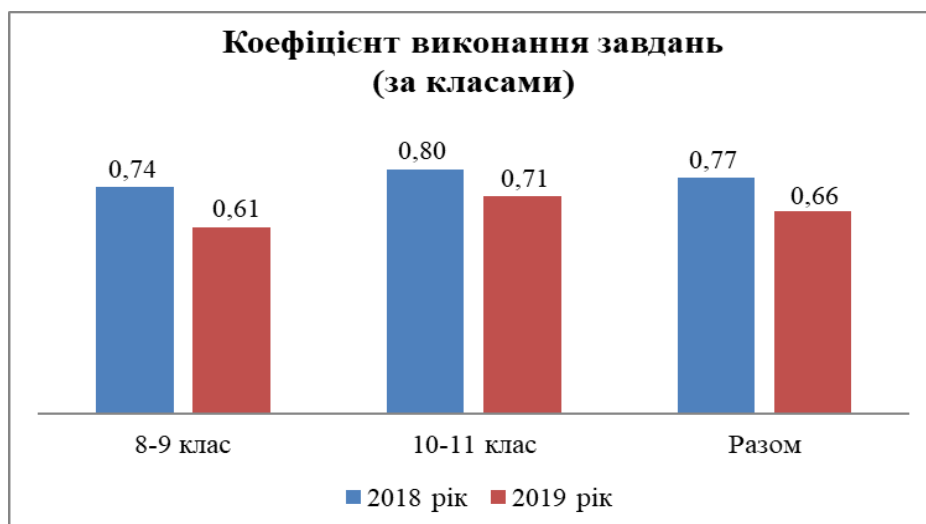
До **5 %** переможців – учні класів *інших* профілів навчання (діаграма 3).

У 2019 році в олімпіаді з *трудового навчання* взяв участь один учень, який навчається в класі *технологічного* профілю, де трудове навчання є профільним предметом (у 2018 році таких учнів не було). Слід зазначити, що він не став переможцем.

2.3. За коефіцієнтом виконання завдань

У 2019 році *середній коефіцієнт виконання завдань* (частка від максимально можливої кількості балів усіх учасників змагань) становив **0,66** (**0,77** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком цей показник зменшився (на **0,11**).

Діаграма 4

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань виявився більшим у 10–11-х класах (**0,71**); у 8–9-х класах цей показник склав **0,61**.

Порівняно з минулим роком він зменшився на **0,13** у 8–9-х класах та на **0,09** у 10–11-х.

Коефіцієнт виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з **трудового навчання** у 2019 році коливався від **0,6077** до **0,9538**. Його значення за класами подані в таблиці 1.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта виконання завдань переможцями обласного етапу олімпіади з трудового навчання

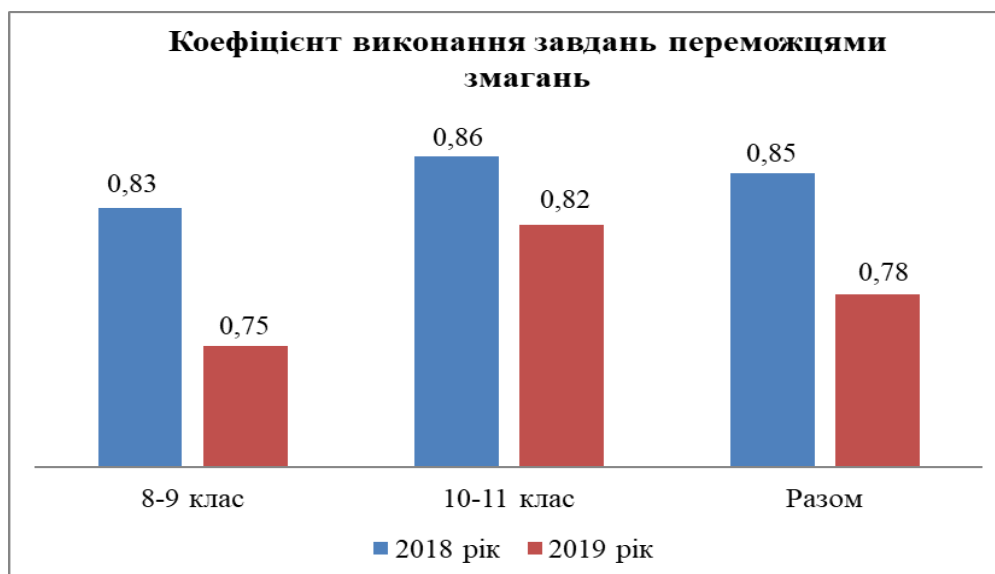
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8-9 клас	0,7083	0,9167	0,6077	0,9538
10-11 клас	0,7667	0,9583	0,7077	0,9373

Вищим у 2019 році коефіцієнт виконання завдань серед переможців (**0,9538**) був у 8–9-х класах, нижчим (**0,6077**) також у 8–9-х класах.

Порівняно з минулим роком **найвищий** коефіцієнт виконання завдань серед переможців змагань збільшився у 8–9-х і зменшився в 10–11-х класах.

Значення коефіцієнта виконання завдань серед переможців за класами подано нижче на *діаграмі 5*.

Діаграма 5

Середнє значення показника у 2019 році складало **0,78** (**0,85** – у 2018 році), що **на 0,07 менше, ніж у минулому**. Більшим (**0,82**) воно виявилось в 10–11-х класах, у 8–9-х класах складало **0,75**.

У порівнянні з минулим роком коефіцієнт виконання завдань зменшився на 0,08 у 8-9-х класах та **на 0,04** в 10-11-х класах.

*Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями змагань, виявився нижчим, ніж серед переможців (значення його коливалося в межах від **0,1850** до **0,7508**).*

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з **трудового навчання**, які не стали переможцями, подані в *таблиці 2*.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта виконання завдань учасниками обласного етапу олімпіади з трудового навчання, які не стали переможцями

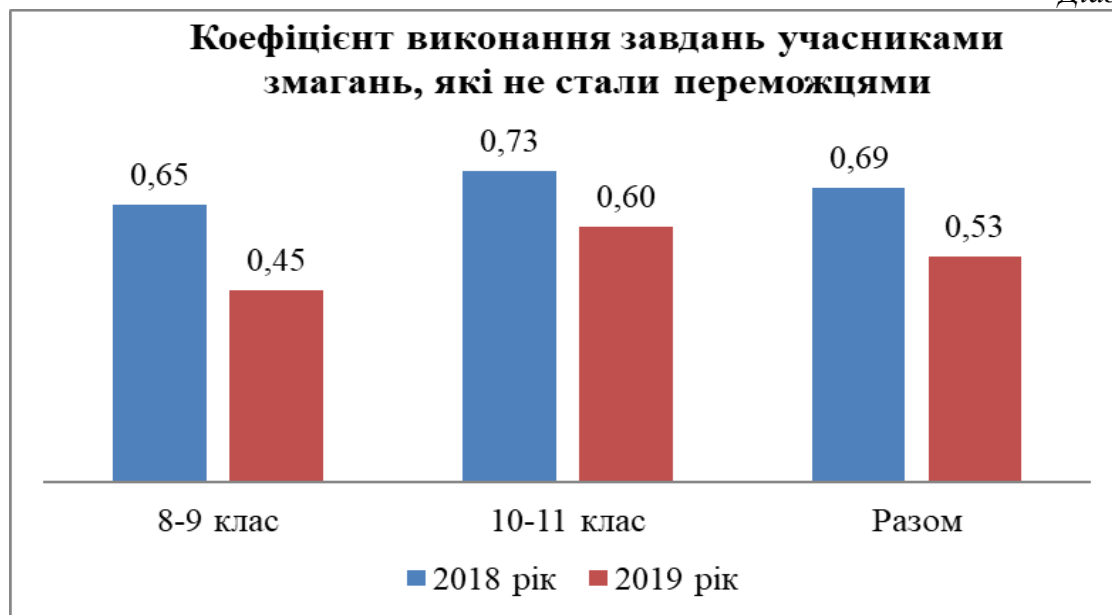
Клас	2018 рік		2019 рік	
	Від	До	Від	До
8-9 клас	0,2917	0,8458	0,1850	0,5846
10-11 клас	0,4167	0,8542	0,3808	0,7508

Вищим (**0,7508**) у 2019 році цей показник виявився в 10–11-х класах, у 8–9-х складав **0,1850**.

Порівняно з минулим роком найвищий коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, зменшився в усіх класах.

Коефіцієнт виконання завдань учасниками, які не стали переможцями, подано на *діаграмі 6*.

Діаграма 6

Середнє значення показника становило **0,53** (**0,69** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком воно зменшилося (на 0,16).

У 2019 році середній коефіцієнт виконання завдань учасниками змагань, які не стали переможцями, виявився більшим (**0,60**) у 10–11-х класах, у 8–9-х – складав **0,45**. Порівняно з минулим роком цей показник зменшився на 0,20 в 8–9-х та **на 0,13** у 10–11-х класах.

Найкращі результати (коефіцієнт виконання завдань становив від **0,8000** до **0,9538**) показали **24** учні (**9** – у 2018 році), серед яких: учні Залиманського ліцею Балаклійського району, Козачолопанського ліцею Дергачівського району – **3 учні**, Красноградського ЗЗСО I-III ступенів № 1 ім. О.І. Копиленка, Русько-Тишківської загальноосвітньої школи I-III ступенів Циркунівської ОТГ, Шевченківського ліцею Шевченківського району, Мереш'янської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 3, Мереш'янської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 6 Мереш'янської міської ради, Роганської гімназії Роганської ОТГ, Ізюмської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 6, Ізюмської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 10 – **2**, м. Ізюма, Лозівського НВК № 4 м. Лозової, Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 28, Харківської гімназії № 55 – **2**, Харківської спеціалізованої школи I-III ступенів № 62 – **2**, Харківської СШ I-III ступенів № 93 імені В.В. Бондаренка, Харківського ліцею № 107 – **2**, Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 154, Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 157 м. Харкова.

Найнижчі результати (коефіцієнт виконання завдання становив від **0,1850** до **0,4000**) показали **8 (8,60 %)** учнів **8-ми сільських районів**: Барвінківського, Борівського, Валківського, Зачепилівського, Красноградського, Первомайського, Печенізького, Шевченківського. У 2018 році найнижчі результати показали учні **2-х сільських районів, 1-го міста обласного значення та 1-го району міста Харкова**.

У 2019 році такі учні були в опорному закладі – Барвінківській загальноосвітній школі I-III ступенів № 1, Підвисочанській загальноосвітній школі I-III ступенів Борівського району, Сидоренківській загальноосвітній школі I-III ступенів Валківського району, Чернечинському НВК Зачепилівського району, Піщанському НВК Красноградського району, Миронівському НВК Первомайського району, Новобурлуцькому НВК Печенізького району, у Шевченківському ліцеї Шевченківського району – **1**.

Порівняно з минулим роком відносна кількість таких учнів збільшилася (на **4,75 %**). У минулому році вона складала **3,85 % (4 учні)**.

3. Аналіз виконання завдань учасниками III етапу олімпіади

У 2018/2019 н.р. III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання було проведено в *три тури*: *перший* – тестові завдання трьох рівнів складності з вибором однієї правильної відповіді; завдання зі встановлення відповідності; задачі з економічними розрахунками (20 тестів – 30 балів); *другий* – комплексна робота (50 балів), *третій* – творчий проект (домашня робота – 50 балів). Максимальна кількість балів – 130.

Зміст завдань був спрямований на вміння здійснювати проектно-технологічну діяльність, перевірку теоретичних знань із трудового навчання і технологій та рівня сформованості практичних умінь і навичок, вміння розбиратися в кресленнях. Значна кількість завдань носила проблемно-пошуковий та творчий характер і давала змогу оцінити ступінь абстрактно-логічного, аналітичного та математичного мислення. Завдання враховували знання програмового матеріалу, орієнтування в проектно-технологічній діяльності, основні категорії та поняття предметів «Трудове навчання» і «Технології», вивчені школярами, починаючи з п'ятого класу, і мали на меті стимулювати їх до подальшого вдосконалення своїх знань, умінь та навичок.

Аналіз робіт учасників III етапу олімпіади з трудового навчання дозволяє зробити такі висновки:

8–9 класи

Технічні види праці

Тестові завдання

- Більшість учасників упоралась із завданнями з вибором однієї правильної відповіді.
- Завдання зі встановлення відповідності виконали лише 34% учасників.

- Не впоралися із завданнями щодо деталей інструмента (штангенциркуля) 27 % .
- Не змогли установити відповідність між назвами основних частин деревини та їх позначеннями.
  - Не назвали усі фактори, що зумовлюють нагрівання різця та заготовки деталі під час її обробки на токарному верстаті, а також, як найдоцільніше знижувати температуру різця й оброблюваної деталі.

Комплексна робота «Пилка лучкова»

- Тільки дев'ять робіт є функціональними, решта учасників не завершили виконання роботи.
- Недостатній рівень графічної підготовки учасників.
- Учасники показали недостатній рівень володіння техніками обробки деревини та металу.
- Учасники не дотримувалися вказаних розмірів під час обробки конструкційних матеріалів.
  - Частина учнів не виконали токарну обробку деталі з деревини, виникали проблеми з виготовлення баранцевої гайки.
  - Низька естетичність роботи, майже ніхто з учасників не виконав оздоблення виробу.
  - Були випадки порушення правил техніки безпеки під час роботи на верстатах та з інструментами.
  - Рівень виконання комплексної роботи деяких учасників не відповідає рівню виконання їх домашньої творчої роботи.

Творчий проект (домашня робота) «Підставка під чашку»

- Усі учасники представили творчий проект (домашню роботу).
- У роботах учасників простежується новизна в підході до вирішення завдань проекту.
  - Більшість робіт є оригінальними та якісними.
  - Майже всі роботи є функціональними та зручними в користуванні.
  - У деяких роботах не виконано оздоблення виробу.
  - Шість робіт не мають естетичної цінності, привабливого вигляду та практичного використання.

10–11 класи

Технічні види праці

Тестові завдання

- Майже 80% учасників упорались із завданнями з вибором однієї правильної відповіді.
  - Завдання зі встановлення відповідності виконали лише 42 % учасників.
  - Не впоралися із завданням щодо встановлення відповідності між назвами пиломатеріалів та їх характеристиками.
    - Не визначили економію коштів сімейного бюджету за місяць (30 днів) при заміні лампи розжарювання 100 Вт на LED лампу;
    - Не виконали задачу щодо встановленого лічильника електричної енергії у квартирі, у паспортних даних якого зазначено «...Вт, А», є електроприлади такої потужності: обігрівач... Вт, праска... Вт, комп'ютер... Вт, телевізор... Вт, люстра з п'ятьма лампами по ... Вт. Чи треба буде замінити в цій квартирі лічильник після придбання пральної машини потужністю ... Вт?

Комплексна робота «Підставка для шиття»

- Майже 70 % учасників упоралися з роботою.
- Не в усіх роботах запропонована основа відповідає вказаним габаритним розмірам.
- Учасники не розробили та не виготовили ніжки підставки.
- У більшості частини робіт деталі не відповідають заданому розміру.
- У 50 % робіт не виконано оздоблення виробу.
- Майже 30% учнів не завершили роботу в повному обсязі.
- У 60 % учасників виникли труднощі при естетичній обробці підставки.
- Деякі учні не розуміють у повній мірі креслення.
- Більша частина учнів порушують послідовність технологічного процесу виготовлення виробу.
- Учні недостатньо знають властивості різних конструкційних матеріалів.

Творчий проект (домашня робота)

- Майже 70 % учасників упоралися з творчим проектом відповідно до вимог.
- Виконано біля 20 % робіт і на високому технологічному рівні (оригінальні, креативні, багатофункціональні та зручні в користуванні, мають гарний естетичний вигляд).
- Не всі вироби є функціональними та зручними в користуванні.
- 55 % учасників не розробили й не виготовили авторську креативну лампу (деякі зразки взято з інтернету).
- У багатьох роботах не виконано оздоблення виробу.
- Майже 30% учнів не завершили роботу в повному обсязі (відсутнє електрозабезпечення).
- У меншій частині учасників роботи не мають естетичної привабливості та практичної цінності.
- Меншість учнівських робіт не відзначаються оригінальністю та новизною.
- У 10 % робіт не завершено скріплення деталей та вузлових механізмів (роботи «розвалюються»).

8-9 класи

Обслуговуючі види праці

Тестові завдання

- 72 % учасників упорались із завданнями з вибором однієї правильної відповіді.
- 20 % не виконали завдання щодо переплетення тканин, використання голок швейної машини для пошиття виробів із різних тканин.
- Завдання зі встановлення відповідності виконали лише 31% учасників.
- Труднощі викликало завдання щодо визначення послідовності проведення першої примірки під час пошиття плечового виробу.
- 25% не впоралися із завданням щодо встановлення відповідності назв і ознак, за якими розрізняють спідниці.
- Майже 60 % учасників не розв'язали задачі щодо розрахування суми розхилу виточок лінії талії; кількості тканини, потрібної для пошиття зображеної на малюнку спідниці та приготування горіхових тістечок.
- 24 % учасників не розуміють у повній мірі креслення.
- 63 % не знають технології моделювання та властивостей тканин.

Комплексна робота «Фартух з однією хапаничкою (прихваткою)»

- 65 % учасників упоралися з роботою.

- Більша частина учасників погано володіють методикою проектно-технологічної діяльності.
- Майже 50 учнів не знають алгоритму процесу моделювання виробу.
- Недостатньо знають будову тканини та не вміють працювати з косою стрічкою.
- Не мають навичок роботи з кишенею (місце розташування, правила нашиву).
- За складом волокон тканини роботи не відповідали вимогам, що викликало труднощі під час пошиття виробу.
- Оздоблення, яке було використано, у меншій частині учасників не надало привабливості виробу.

Творчий проект (домашня робота) «Декоративна підвіска для Попелюшки»

- 75 % учасниць упоралися з творчим проектом згідно з вимогами.
- Біля 20 % робіт виконані на високому технологічному рівні (оригінальні, багатофункціональні та зручні в користуванні, мають привабливий, естетичний вигляд).
- У всіх роботах є функціональність виробу та зручність у користуванні.
- Деякі організатори не відповідали встановленим розмірам і призначенню.
- Чотири роботи мали інше призначення (бісерне дерево, прикраси);
- У портфоліо були відсутні фото, що підтверджували б виконання роботи олімпіади ученицею.
- 25 % робіт не цікаві, не яскраві і не мають можливості бути реалізовані-ми в практичному використанні.

10–11 класи

Обслуговуючі види праці

Тестові завдання

- 76 % учасниць упорались із завданнями з вибором однієї правильної відповіді.
- 26 % не впорались із завданням щодо причин неполадки в роботі швейної машини, якщо обривається нитка.
- Завдання зі встановлення відповідності виконали лише 29% учасників.
- Труднощі викликало завдання щодо встановлення відповідності між текстильними волокнами різного походження та сировиною для них, відповідності між видами вишивальних технік та їх характеристиками.
- Не впорались із завданням щодо встановлення відповідності між поняттями композиції вишивки, поняттями проектної діяльності та їхніми тлумаченнями.
- 60 % учасниць не розв'язали задачі щодо моделювання переднього полотнища спідниці відповідно до заданого ескізу; приготування порцій сирників за визначеною кількістю інгредієнтів.
- 46 % учасниць у розв'язанні задачі не наведені пояснення, обґрунтування та розрахунки.
- 15 % учасниць недостатньо розуміють креслення.

Комплексна робота «Фартух із двома хапаничками (прихватками)»

- 65 % учасниць упорались з роботою.
- Майже 35% учасниць погано володіють методикою проектно-технологічної діяльності.
- 62 % учасниць не знають алгоритму процесу моделювання виробу.
- 20 % учасників недостатньо знають будову тканини та не вміють працювати з косою стрічкою.
- Більша частина учасниць не мають навичок роботи з кишенею (місце розташування, правила нашиву).

- За складом волокон тканини не відповідали вимогам комплексної роботи, що викликало труднощі під час пошиття виробу.
- Учасниці не знають властивостей тканин.
- Оздоблення, яке було використано у 38% учасниць не надало виробу естетичної привабливості.

Творчий проект (домашня робота) «Органайзер для панянки»

- 88 % учасників майже впоралися з творчим проектом згідно з вимогами.
- Найвищу оцінку отримали 10 робіт учасниць: вироби зроблено творчо, з елементами новизни; вимоги до матеріалів були повністю дотримані, вироби виготовлені технічно грамотно, з дотриманням стандартів, відповідають естетичним вимогам, вироби індивідуальні й цікаві, мають можливість застосування як зразок на уроках трудового навчання.
  - 37 % робіт виконані на належному технологічному рівні (оригінальні, креативні, багатофункціональні та зручні в користуванні, мають гарний естетичний вигляд).
  - Значна частина робіт не відповідала вимогам якісного виробу: застосовані матеріали мають відхилення від рекомендацій, виготовлені технічно неграмотно, без дотримання стандартів, є зауваження до естетичного оформлення, технологія виготовлення не витримана, не відзначалися новизною.
  - До 10% виконаних практичних робіт не відповідали таким критеріям оцінювання, як зручність і практичність у використанні; вироби низької якості, потребували доопрацювання.
  - 17% робіт учасників не пропорційні, не функціональні, не привабливі, не естетичні; використано складні в обробці матеріали, учасники не дотримувалися технології виготовлення.
  - Домашні завдання 21% учасниць були виконані неохайно, неякісно і навіть не відповідали темі завдання. Оцінювати такі роботи було складно, а іноді й неможливо.

4. Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади

На IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання у 2019 році Харківську область представляли три учасники.

Результативність IV етапу висвітлено в таблиці 3.

Таблиця 3

Результативність учасників IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання у 2019 році

№ з/п	Прізвище, ім'я учня	Клас	Район	Назва навчального закладу	П.І.Б. особи, яка підготувала до олімпіади	Місце
1.	Сокоlecь Дмитро	8	Мереф'янський	Комунальний заклад «Мереф'янська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6» Мереф'янської міської ради Харківської області	Сидоренко Сергій Володимирович	-
2.	Литовченко Альона	11	Індустріальний	Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 157 Харківської міської ради Харківської області	Коваленко Тетяна Федорівна	-
3.	Ігнатов Артем	11	Київський	Харківська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 62 Харківської міської ради	Логінов Микола Миколайович	I

Лише один член команди Харківської області став переможцем IV етапу, виборовши диплом I ступеня. За результатом виступу 2018 року команда Харківщини має рейтинговий коефіцієнт 1,66 (у 2017 році – 2) і посідає 2-ге загальнокомандне місце. Порівняння виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади за 2016–2018 рр. подано в табл. 4.

Таблиця 4

Результати виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади з трудового навчання за 2016 – 2018 роки.

2016 р.					2017 р.					2018 р.				
Кількість учасників	Диплом I ступеня	Диплом II ступеня	Диплом III ступеня	Кількість переможців	Кількість учасників	Диплом I ступеня	Диплом II ступеня	Диплом III ступеня	Кількість переможців	Кількість учасників	Диплом I ступеня	Диплом II ступеня	Диплом III ступеня	Кількість переможців
3	1	-	1	2	3	1	-	1	2	3	1	-	-	1

Для покращення роботи щодо підготовки учнів області до IV етапу олімпіади з трудового навчання Харківською академією неперервної освіти проведено такі заходи:

- Відбірково-тренувальні збори підготовки команди Харківської області до IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання у 2018/2019 навчальному році.
- Спеціальні тренінги з підготовки учнів області до III-IV етапів олімпіади (листопад-грудень, лютий-березень 2018/2019 навчального року).
- Заняття з учителями, які готували учнів до IV етапу олімпіади.
- Учителям було надано відповідні завдання, розробки, проекти, методичні рекомендації.
- Виставка кращих творчих робіт учнів області 2018/2019 навчального року.

Висновки

1. Значну кількість переможців III (обласного) етапу олімпіади з *трудового навчання* у 2019 році становили учні ЗЗСО районів міста Харкова (**43,75 %**), у минулому році більшість переможців була із ЗЗСО *сільських районів і ОТГ* та складала **45,10 %**.

2. Більшість учасників і переможців змагань протягом двох років готують переважно вчителі вищої кваліфікаційної категорії. Причому відносна кількість учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців обласного етапу олімпіади, **складає понад 60 %**.

3. Серед учасників обласного етапу олімпіади з *трудового навчання* у 2019 році більшість учнів 10–11-х класів навчалася в класах профілю *української філології* (**42 %** від загальної кількості учнів 10–11-х класів). Переможці також у переважній більшості – це учні профілю *української філології* (**45 %**).

4. Середній коефіцієнт виконання завдань у 2019 році становив **0,66** (порівняно з минулим роком зменшився на 0,11); серед *переможців змагань* – **0,78** (зменшився на 0,07); серед *учасників змагань, які не стали переможцями*, – **0,53** (зменшився на 0,16).

5. Середнє значення коефіцієнта виконання завдань у 2019 році виявилось більшим у 10–11-х класах (**0,71**); у 8–9-х класах цей показник складав **0,61**; *серед переможців* обласного етапу змагань цей показник виявився більшим (**0,82**) у 10–11-х класах; у 8–9-х класах складав **0,75**; *серед учасників, які не стали переможцями: більшим* (**0,60**) у 10–11-х класах; у 8–9-х – **0,45**.

6. Порівняно з минулим роком середній коефіцієнт виконання завдань зменшився у 8–9-х (на **0,13**) та 10–11-х класах (на **0,09**); серед переможців змагань – зменшився у 8–9-х класах (на **0,08**) і в 10–11-х класах (на **0,04**); серед учасників, які не стали переможцями, зменшився у 8–9-х (на **0,20**) та в 10–11-х класах (на **0,13**).

7. Найнижчі результати обласного етапу олімпіади з **трудового навчання** (коефіцієнт виконання завдання становив **від 0,1850 до 0,4000**) показали **8** учнів **8-ми сільських районів** (у 2018 році – **2-х сільських районів, 1-го міста обласного значення, 1-го району м. Харкова**). Такі учні були у **8-ми ЗЗСО**. Порівняно з минулим роком їх відносна кількість збільшилася (на **4,75 %**) та у 2019 році склала **8,60 %**.

8. Низька якість відбору учнів до участі в III етапі олімпіади та низький рівень показали учасники Богодухівського, Борівського, Валківського, Великобурлуцького, Зачепилівського, Зміївського, Ізюмського, Красноградського, Первомайського, Печенізького, Харківського, Шевченківського районів Харківської області та Холодногірського району м. Харкова).

9. Такі результати пояснюються неналежним рівнем роботи з обдарованими учнями (не проводяться додаткові заняття, відсутня гурткова робота, клуби технічної творчості та ін.).

10. Труднощі учнів під час їх роботи на різноманітному обладнанні (верстати, швейні машинки та ін.).

11. Основна кількість учасників практичного туру III етапу олімпіади з трудового навчання і технологій показали середні результати, що говорить про такі недоліки:

- відсутнє творче, технічне та креативне мислення в учнів;
- відсутні оригінальні та неординарні підходи до розв'язання поставлених завдань перед учнями;
- в учнів не розвинено естетичний смак, про що свідчить рівень оздоблення виготовлених виробів;
- слабкі практичні навички роботи на верстатах, технологічному обладнанні та з інструментами;
- відсутня графічна компетентність.

12. Не брали участі в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання і технологій представники Близнюківського, Кегичівського, Краснокутського, Куп'янського, Сахновщинського районів області, Золочівської, Коломацької, Оскільської, Старосалтівської об'єднаних територіальних громад (ОТГ), м. Чугуєва.

Рекомендації

КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

- Протягом 2019/2020 навчального року для вчителів трудового навчання і технологій області потрібно провести засідання ТТК вчителів трудового навчання і технологій, присвячене розгляду питання щодо організації роботи з обдарованими учнями.
- Підготувати та провести спецкурс для вчителів, які готують учнів до III-IV етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання і технологій.
- За результатами роботи засідання ТТК включити до методичного посібника «Методичний порадишник вчителю трудового навчання і технологій» питання організації роботи з обдарованими учнями.

Районним (міським, ОТГ) методичним кабінетам (центрам) спільно з районними (міськими, ОТГ) методичними об'єднаннями вчителів трудового навчання і технологій:

- Усім районам (містам, ОТГ) області провести глибокий аналіз виступу учнів на II–III етапах Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання і технологій у порівнянні з результатами минулого навчального року;

- Під час проведення I та II етапів олімпіади дотримуватися вимог Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 17.11.2011 за № 1318/20056.

- Виявляти учнів, які мають здібності до опанування трудового навчання і технологій. Насамперед необхідно акцентувати увагу на тих школярах, які вже досягли певних результатів в інтелектуальних змаганнях із природничо-математичних дисциплін, образотворчого мистецтва, художньої культури та мають необхідну базу знань з інформатики й у проектно-технологічній діяльності.

- Організувати участь усіх бажаючих учнів і педагогів в онлайн-тренінгах з підготовки до II та III етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання і технологій, які проводить КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

- Налагоджувати співпрацю з Центрами професійної підготовки та факультетами закладів вищої освіти відповідного спрямування, залучати викладачів закладів освіти до роботи в журі на II етапі олімпіади.

- Спланувати заходи з переможцями II етапу олімпіади для підготовки до III етапу, залучати до цієї роботи кращих учителів – майстрів.

- Активізувати роботу щодо підтримки обдарованих дітей та їх наставників у районах (містах, ОТГ) області.

- Активніше вдосконалювати форми, методи роботи та підходи щодо підготовки до II–III етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади.

- Керівникам районних (міських, ОТГ) методичних об'єднань учителів трудового навчання і технології провести засідання ТТК, на якому створити модель роботи з обдарованими учнями та розробити заходи з покращення цієї роботи.

- У плані роботи методичних об'єднань на наступний навчальний рік передбачити проведення творчих консультацій, майстер-класу з питань підготовки учнів до II–III етапів олімпіади.

- Ознайомити вчителів районів (міст, ОТГ) із кращим досвідом роботи вчителів Київського, Індустріального районів м. Харкова та м. Ізюма щодо підготовки учнів до олімпіади.

- МК районів (міст, ОТГ) області спланувати роботу з учителями трудового навчання і технології на наступний (2019/2020 навчальний рік) з урахуванням заходів, спрямованих на підвищення їхньої фахової майстерності (тренінги, консультації, засідання тимчасових творчих груп, майстер-класи та ін.).

- Посилити роботу в районах (містах, ОТГ) області з молодими вчителями та вчителями, які працюють не за фахом, щодо підвищення фахової майстерності з таких питань:

- розгляд складних тем із навчальної програми з трудового навчання та технологій;
- розв'язування творчих завдань і ситуацій;
- створення творчих проектів підвищеної складності;
- використання ІКТ.

- При підготовці учнів до олімпіади з трудового навчання і технологій більше уваги приділяти:

- розв'язанню творчих завдань із конструювання;
- моделюванню;
- створенню пристроїв малої механізації та ін.

- Більше часу відводити на вивчення будови навчального устаткування й обладнання (шкільної майстерні та кабінету обслуговуючої праці).

- Організувати обмін досвідом на районному (міському, ОТГ) із питань роботи з обдарованими учнями.
- При вивченні предметів «Трудове навчання» і «Технології» включати модулі та теми з кулінарії.
- Організувати для вчителів трудового навчання і технологій протягом навчального року семінари, майстер-класи, засідання ТТК, спецкурси та інші інноваційні заходи з метою покращення роботи з обдарованими учнями.

Закладам загальної середньої освіти:

- Необхідно виявляти творчо обдарованих учнів, які мають інтерес до предметів «Трудове навчання» і «Технології».
- Організувати системну роботи з обдарованими учнями стосовно підготовки до олімпіади.
- Організувати гурткову роботу з технічного конструювання та моделювання.
- Розглянути питання щодо внесення до робочих навчальних планів ЗЗСО вивчення предмета «Креслення».
- Вирішити питання щодо покращення навчально-матеріальної бази з трудового навчання і технологій.

Учителям трудового навчання і технологій:

- Під час підготовки до олімпіади порадити учням також вивчати додаткову літературу з цих предметів.
- Навчати школярів під час відповіді на творчі завдання дотримуватися структури, оскільки бали розподіляються між усіма «підпитаннями» (якщо якоїсь відповіді немає, то відповідно й бали не виставляються).
- Акцентувати увагу на необхідних математичних знаннях й практичному їх застосуванні.
- Навчати школярів аргументувати свої думки абстрактними економічними категоріями.
- Під час підготовки до III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання і технологій використовувати посібники та періодичні видання, де подані тексти й розв'язання олімпіадних завдань, а також олімпіадні завдання минулих років.
- Реалізовувати принципи диференціації на уроках із різними за підготовкою категоріями учнів, ширше практикувати групові, парні та індивідуальні форми роботи.
- Достатньо часу відводити на вивчення будови навчального устаткування та обладнання: шкільної майстерні та кабінету обслуговуючої праці (за умови наявності такого обладнання в закладах).
- Створювати відповідні умови для практичного засвоєння програмового матеріалу.
- Постійно реалізовувати міжпредметні зв'язки з економікою, фізикою, математикою, хімією, образотворчим мистецтвом, художньою культурою, історією, кресленням.
- Пропонувати учням для індивідуальних домашніх завдань задачі та практичні завдання творчого плану й підвищеної складності, а також завдання побутового характеру.
- Активно впроваджувати під час уроків і позакласної роботи інтерактивні та нетрадиційні форми й методи навчання, проектно-технологічну діяльність.
- При підготовці до олімпіади з обдарованими учнями постійно організовувати додаткові заняття.
- Приділяти більше уваги розв'язанню творчих завдань із конструювання, моделювання, створенню пристроїв малої механізації.
- Використовувати науково-методичний журнал «Трудова підготовка в рідній школі», журнал «Трудове навчання в школі» (практичний журнал учителю трудового навчання) видавництва «Основа», газету «Трудове навчання» видавництва «Шкільний світ». (Трудове навчання. Бібліотека.)

- Для досягнення високих результатів на олімпіаді обласного рівня обов'язково приділяти увагу кресленню, роботі зі штангенциркулем, практичним роботам на токарних верстатах, різних видах швейних машин, вивченню техніки безпеки, технологічних послідовностей виготовлення виробу, властивостей різних матеріалів, проектно-технологічній діяльності та інформаційно-комунікаційним технологіям.

Журі й оргкомітетам II (районного) етапу олімпіади:

- Дотримуватися методичних рекомендацій КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» щодо проведення II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання і технологій та вимог Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 17.11.2011 за № 1318/20056.

- Під час перевірки робіт учасників дотримуватися критеріїв оцінювання, визначених у методичних рекомендаціях щодо проведення II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання і технологій.

- Акцентувати увагу на об'єктивному визначенні переможців олімпіад і якісному формуванні складу команд для участі в III етапі олімпіади.

- Оцінюючи творчі роботи (проекти) урахувати:

- практичну спрямованість і значимість виконаної роботи;
- кількість унікальних матеріалів і технологій, що використовувалися;
- наявність і аргументованість творчих рішень при виконанні творчого проекту;
- рівень оригінальності, наявність естетичних задумів;
- використовувані технології та раціональність їхнього застосування;
- якість оформлення проекту (виробу).

II. Аналіз результатів II (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН у 2017/2018–2018/2019 навчальних роках

У межах моніторингу результативності роботи з обдарованими учнями в 2019 році здійснено також аналіз динаміки показників II (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН за останні два роки.

Показниками дослідження стали:

- кількість переможців та учасників II (обласного) етапу конкурсу МАН;
- кваліфікаційна категорія вчителів, які підготували переможців II (обласного) етапу конкурсу МАН.

Аналіз здійснювався за матеріалами, наданими Комунальним закладом «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради».

Загальний аналіз

У 2018/2019 навчальному році в II (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН узяли участь **970** учнів (**1 044** – у 2017/2018 н. р.). Серед них – **790** учнів закладів загальної середньої освіти: **310** (**327** – у 2017/2018 н. р.) – *сільських районів, міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад*; **392** (**424** – у 2017/2018 н. р.) – *районів міста Харкова*; **7** (**25** – у 2017/2018 н. р.) *закладів освіти міської мережі*; **66** (**56** – у 2017/2018 н. р.) – Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»; **3** (**3** – у 2017/2018 н. р.) – *закладів освіти державного підпорядкування*; **12** (**10** – у 2017/2018 н. р.) – *закладів освіти інтернатного типу*.

Найбільше учасників обласного етапу конкурсу серед:

- *сільських районів* – у Балаклійському (**36**);
- *міст обласного значення* – у м. Первомайському (**13**);
- *об'єднаних територіальних громад* – у Золочівській (**11**);
- *районів міста Харкова* – у Шевченківському (**75**).

Найменше учасників обласного етапу змагань було серед:

- *сільських районів* – у Зачепилівському (**1**) та Печенізькому (**1**);
- *міст обласного значення* – у м. Ізюмі (**3**);
- *об'єднаних територіальних громад* – у Наталинській (**1**);
- *районів міста Харкова* – в Основ'янському (**24**).

Переможцями обласного етапу конкурсу стали **502** учасники (**51,75 %** від загальної кількості учасників змагань). Із них: **382** учні закладів загальної середньої освіти (**48,35 %** від загальної кількості учасників змагань із ЗЗСО).

Серед переможців змагань:

- **98** (**25,65 %** від загальної кількості переможців із закладів загальної середньої освіти) учнів *сільських районів* (**99** (**23,46 %**) – у 2017/2018 н. р.);
- **23** (**6,03 %**) – *міст обласного значення* (**21** (**4,97 %**) – у 2017/2018 н. р.);
- **18** (**4,71 %**) – *об'єднаних територіальних громад* (**19** (**4,50 %**) – у 2017/2018 н. р.);
- **206** (**53,92 %**) – *районів міста Харкова* (**230** (**54,50 %**) – 2017/2018 н. р.);
- **3** (**0,79 %**) – *закладів міської мережі* (**7** (**3,55 %**) – у 2017/2018 н. р.);
- **6** (**1,57 %**) – *закладів освіти інтернатного типу* (**2** (**0,48 %**) – у 2017/2018 н. р.);
- **28** (**7,33 %**) – Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (**36** (**8,54 %**) – у 2017/2018 н. р.).

Порівняно з минулим роком збільшився відсоток переможців закладів загальної середньої серед учнів *сільських районів* (на **2,19 %**), *міст обласного значення* (на **1,06 %**), *об'єднаних територіальних громад* (на **0,21 %**), *закладів освіти інтернатного типу* (на **1,09 %**); зменшилася відносна кількість переможців серед учнів ЗЗСО *районів міста Харкова* (на **0,58 %**), *закладів міської мережі* (на **2,76 %**), Комунального закладу «Обласна

спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (на **1,21 %**).

Найбільше переможців було серед:

- *сільських районів* – у Харківському (**16** учнів);
- *міст обласного значення* – у м. Куп'янську (**6**);
- *об'єднаних територіальних громад* – у Золочівській (**6**);
- *районів міста Харкова* – у Шевченківському (**37**).

Найменше переможців виявилось серед:

- *сільських районів* – у Великобурлуцькому (**1** учень), Ізюмському (**1**), Шевченківському (**1**); у Зачепилівському, Нововодолазькому, Первомайському, Печенізькому *районах області* переможці були відсутні;
- *міст обласного значення* – у м. Лозовій (**2**), м. Люботині (**2**);
- *об'єднаних територіальних громад* – у Зачепилівській (**1**), Коломацькій (**1**); у Малинівській та Роганській ОТГ відсутні переможці;
- *районів міста Харкова* – в Основ'янському (**5**).

Серед інших закладів загальної середньої освіти найбільша кількість переможців у Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (**28**).

Із **188-ти** закладів освіти (**195-ти** – у 2017/2018 н. р.), що підготували переможців змагань, **60 (31,91 %)** належали до *сільських районів* (**31,29 %** – у 2017/2018 н. р.); **12 (6,38 %)** – до *об'єднаних територіальних громад* (**6,15 %** – у 2017/2018 н. р.); **20 (10,64 %)** – до *міст обласного значення* (**7,69 %** – у 2017/2018 н. р.); **85 (45,21 %)** – *районів міста Харкова* (**47,18 %** – у 2017/2018 н. р.); **4 (2,13 %)** – до *закладів позашкільної освіти* (**4,62 %** – у 2017/2018 н. р.); **5 (2,67 %)** – до *закладів освіти інтернатного типу* (**1,59 %** – у 2017/2018 н. р.); **2 (1,06 %)** – до *міської мережі* (**1,03 %** – у 2017/2018 н. р.). Порівняно з минулим роком кількість ЗЗСО, у яких підготували переможців змагань, зменшилася: по *сільських районах* – на **0,62 %**; *об'єднаних територіальних громадах* – на **0,23 %**; *містах обласного значення* – на **2,95 %**; *районах міста Харкова* – на **1,97 %**; *закладах позашкільної освіти* – на **2,49 %**; збільшилася – у *закладах освіти інтернатного типу* – на **1,08 %**; *закладах освіти міської мережі* – на **0,03 %**.

Переможців обласного етапу конкурсу в 2018/2019 навчальному році готували **385** педагогічних працівників (**361** – у 2017/2018 н. р.).

Із них:

- **341 (88,57%)** – учителі закладів загальної середньої освіти (**316 (87,53%)** – у 2017/2018 н. р.);
- **34 (8,83 %)** – наукові співробітники (**32 (8,86 %)** – у 2017/2018 н. р.);
- **7 (1,81 %)** – керівники гуртків (**10 (2,77 %)** – у 2017/2018 н. р.);
- **3 (0,79%)** – інші категорії (студенти, аспіранти тощо) (**3 (0,84 %)** – у 2017/2018 н. р.).

Порівняно з минулим роком серед педагогів, які підготували переможців, дещо зріс відсоток учителів закладів загальної середньої освіти (на **1,04 %**), однак при цьому несуттєво зменшилася частка наукових співробітників (на **0,03%**), керівників гуртків (на **0,96 %**) та інших категорій (на **0,05 %**).

Переважає більшість учителів, які підготували переможців обласного етапу конкурсу МАН, мали вищу кваліфікаційну категорію, а саме: **271 (79,47 %** від загальної кількості учителів). Порівняно з минулим роком відсоток таких педагогів збільшився на **2,88 %**. Разом із тим зменшився відсоток учителів першої кваліфікаційної категорії (на **0,97 %**). У 2018/2019 н. р. цей показник дорівнював **13,20 %**.

Серед учителів, які підготували переможців змагань, незначна частка мала другу кваліфікаційну категорію – **11 (3,23 %)** та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» – **14 (4,10%)**. Порівняно з минулим роком кількість фахівців другої кваліфікаційної категорії збільшилася, а кваліфікаційної категорії «спеціаліст» – зменшилася (на **1,60 %**).

Кількісний склад учасників, переможців II (обласного) етапу конкурсу МАН, педагогічних працівників, які підготували переможців, подано нижче в *таблиці 2.1*.

Таблиця 1

Кількісний склад учасників та переможців II (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН у 2018/2019 н. р.
(за районами (містами, ОТГ) області)

№	Район (місто)	Усього		К-ть педагогічних працівників, які підготували переможців	Із них:							
		К-ть учасників	К-ть переможців		наукових співробітників	керівників гуртків	Інші категорії	учителів	Категорія вчителів, які підготували переможців			
									вища	перша	друга	«спеціаліст»
1	Балаклійський	36	15	15		1		14	13	1		
2	Барвінківський	10	5	5				5	4	1		
3	Близнюківський	10	2	2				2	1	1		
4	Богодухівський	9	4	4				4	4			
5	Борівський	8	3	3				3	2	1		
6	Валківський	11	6	6				6	6			
7	Великобурлуцький	2	1	1				1		1		
8	Вовчанський	5	5	5				5	2	2	1	
9	Дворічанський	5	3	3				3	2	1		
10	Дергачівський	16	11	11			1	10	8	2		
11	Зачепилівський	1	0	0				0				
12	Зміївський	20	7	7				7	6	1		
14	Ізюмський	5	1	1				1				1
15	Кегичівський	6	2	2				2	1	1		
16	Красноградський	13	4	4				5	4	1		
17	Краснокутський	4	2	2			1	1	1			
18	Куп'янський	6	3	3				3	1	1		1
19	Лозівський	9	3	3	-	-	-	3	1	2	-	-
20	Нововодолазький	2	0	0	-	-	-	0	-	-	-	-
21	Первомайський	3	0	0	-	-	-	0	-	-	-	-
22	Печенізький	1	0	0	-	-	-	0	-	-	-	-
23	Сахновщинський	4	2	2	-	-	-	2	1	1	-	-
24	Харківський	27	16	16	-	-	-	16	10	3	1	2
25	Чугуївський	8	2	2	-	-	-	2	2	-	-	-
26	Шевченківський	4	1	1	-	-	-	1	1	-	-	-
27	Зачепилівська ОТГ	2	1	1	-	-	-	1	1	-	-	-
28	Золочівська ОТГ	11	6	6	-	-	-	6	6	-	-	-
29	Коломацька ОТГ	6	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-
30	Малинівська ОТГ	2	0	0	-	-	-	0	-	-	-	-
31	Малоданилівська ОТГ	0	0	0	-	-	-	0	-	-	-	-
32	Мереф'янська ОТГ	6	3	3	-	-	-	3	3	-	-	-
33	Наталинська ОТГ	1	0	0	-	-	-	0	-	-	-	-

№	Район (місто)	Усього		К-ть педагогічних працівників, які підготували переможців	Із них:							
					наукових співробітників	керівників гуртків	Інші категорії	учителів	Категорія вчителів, які підготували переможців			
		К-ть учасників	К-ть переможців						вища	перша	друга	«спеціаліст»
34	Нововодолазька ОТГ	5	5	5	-	-	-	5	4	1	-	-
35	Оскільська ОТГ	0	0	0	-	-	-	0	-	-	-	-
36	Роганська ОТГ	6	0	0	-	-	-	0	-	-	-	-
37	Старосалтівська ОТГ	0	0	0	-	-	-	0	-	-	-	-
38	Чкаловська ОТГ	2	2	2	-	-	-	2	1	1	-	-
39	м. Ізюм	3	3	3	-	-	-	3	2	-	1	-
40	м. Куп'янськ	7	6	6	-	-	-	6	5	-	1	-
41	м. Лозова	5	2	2	-	-	-	2	2	-	-	-
42	м. Люботин	7	2	2	-	-	-	2	2	-	-	-
43	м. Первомайський	13	5	5	-	-	-	5	5	-	-	-
44	м. Чугуїв	9	5	5	1	-	-	4	2	1	-	1
45	Індустріальний	21	9	9	-	-	-	9	7	1	1	-
46	Київський	54	33	33	4	2	-	27	24	3	-	-
47	Московський	52	33	34	1	-	-	33	30	3	-	-
48	Немишлянський	42	25	25	5	-	-	20	15	2	3	-
49	Новобаварський	40	24	24	-	3	-	21	16	3	2	-
50	Основ'янський	24	5	5	-	-	-	5	2	-	1	2
51	Слобідський	54	27	27	2	-	1	24	21	3	-	-
52	Холодногірський	30	13	13	-	-	-	14	10	2	-	2
53	Шевченківський м. Харків	75	37	37	18	1	-	18	15	1	-	2
54	Міська мережа	7	3	3	1	-	-	2	2	-	-	-
55	Комунальний заклад «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»	66	28	28	1	-	-	27	22	2	-	3
56	Заклади освіти державного підпорядкування	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
57	Заклади освіти інтернатного типу	12	6	6	1	-	-	5	4	1	-	-
Разом		790	382	385	34	7	3	341	271	45	11	14

Аналіз результатів за науковими відділеннями II (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково дослідницьких робіт учнів – членів МАН подано нижче.

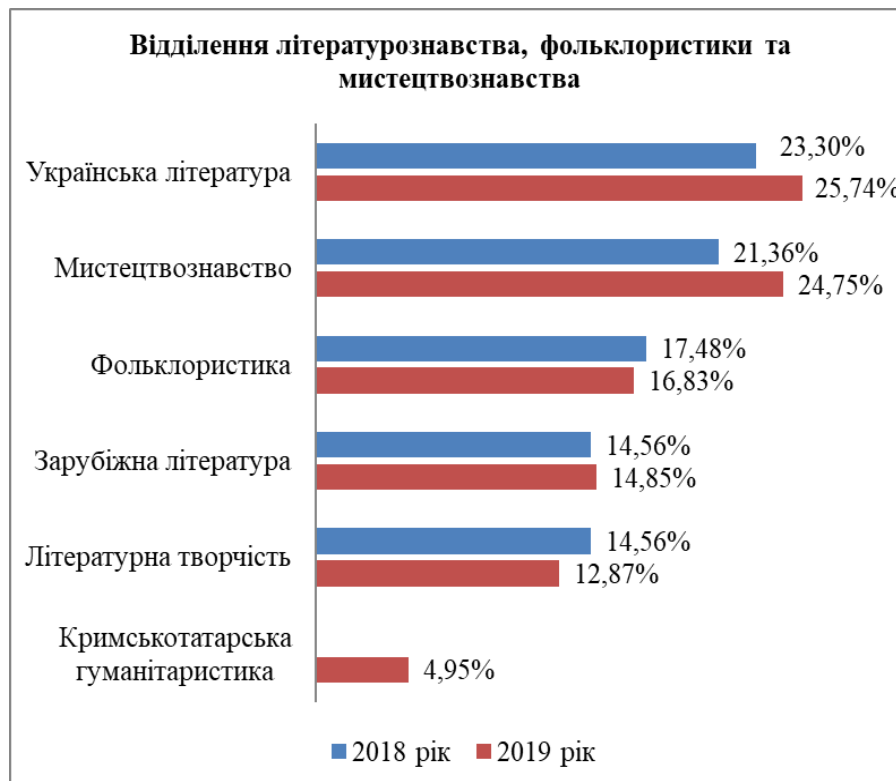
I. Відділення літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства

У 2019 році в II (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН взяв участь **101** учень (**103** – у 2018 році) **відділення літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства**. Це на **1,94 % менше**, ніж у минулому році.

До переліку секцій відділення «Літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства» у 2019 році увійшла нова секція – «Кримськотатарська гуманітаристика».

Розподіл учнів за секціями поданий на *діаграмі 1*.

Діаграма 1

Протягом двох років **найбільша** кількість учасників (**25,74 %** – у 2019 році; **23,30 %** – у 2018 році) обласного етапу конкурсу МАН **відділення літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства** в секції «Українська література», **найменша** у 2019 році (**4,95 %**) – у секції «Кримськотатарська гуманітаристика».

Порівняно з минулим роком **збільшилася** відносна кількість учасників секцій «Мистецтвознавство» (**на 3,39 %**), «Українська література» (**на 2,44 %**), «Зарубіжна література» (**на 0,29 %**); **зменшився** відсоток школярів, які взяли участь у секціях «Літературна творчість» (**на 1,69 %**), «Фольклористика» (**на 0,64 %**).

В обласному етапі змагань у цьому відділенні взяли участь учні **12-ти** (**15-ти** – у 2018 році) *сільських районів*: Балаклійського, Барвінківського, Близнюківського, Богодухівського, Борівського, Вовчанського, Дергачівського, Зміївського, Ізюмського, Красноградського, Нововодолазького, Харківського, Чугуївського; **4-х** (**5-ти** – у 2018 році) *міст обласного значення*: м. Куп'янська, м. Лозової, м. Люботина, м. Чугуєва; **4-х** (**2-х** – у 2018 році) *об'єднаних територіальних громад*: Коломацької, Мереф'янської, Нововодолазької, Роганської; **9-ти** (**9-ти** – у 2018 році) *районів міста Харкова*: Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського; Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської

обласної ради); вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», Валківського районного Будинку дитячої та юнацької творчості.

Два роки поспіль **найбільша** кількість учасників (**14**) – вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради».

Серед районів (ОТГ, міст) області **найбільша** кількість школярів, які взяли участь у II (обласному) етапі Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН, (**7**) у Слобідському районі міста Харкова.

Переможцями стали **54 (58 – у 2018 році)** школярі, що складає **53,47 % (56,31% – у 2018 році)** від загальної кількості учасників змагань цього відділення.

Такі учні були в Балаклійському, Барвінківському, Богодухівському, Борівському, Вовчанському, Дергачівському, Зміївському, Красноградському, Харківському, Чугуївському районах області; м. Куп'янську; Нововодолазькій об'єднаній територіальній громаді; Київському, Московському, Немишлянському, Новобаварському, Основ'янському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському районах міста Харкова.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі конкурсу МАН здобувають учні Балаклійського, Барвінківського, Богодухівського, Вовчанського, Дергачівського, Зміївського, Харківського районів області; м. Куп'янська; Київського, Московського, Немишлянського, Основ'янського, Слобідського, Шевченківського районів міста Харкова.

Переможців змагань підготували в Балаклійському ліцеї (2 учні), Барвінківській ЗОШ I-III ст. № 1, Богодухівському ліцеї № 3, Полковомикиївській ЗОШ I-III ст. (Богодухівський район), ООЗ «Борівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1», Вовчанському ліцеї № 1, Вовчанській ЗОШ I-III ст. № 3, Дергачівському ліцеї № 3, Першотравневій ЗОШ I-III ст. (Зміївський район), Красноградському НВК № 2, Південному ліцеї, Пісочинському колегіумі (Харківський район), Новопокровському НВК (Чугуївський район), Нововодолазькому ліцеї № 1 (Нововодолазька ОТГ), Куп'янському НВК «Школа-гімназія № 3», Харківській гімназії № 1, Харківській СШ II-III ст. № 3, Харківській гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», Харківській гімназії № 14, Харківському НВК «гімназія-школа I ступеня» № 24 імені І.Н. Питікова, Харківській ЗОШ I-III ст. № 37, Харківській ЗОШ I-III ст. № 38, Харківській гімназії № 39, Харківській гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова (2 учні), Харківській гімназії № 47, Харківській ЗОШ I-III ст. № 53, Харківській СШ I-III ст. № 73, Харківській ЗОШ I-III ст. № 78, Харківському ліцеї № 89, Харківській ЗОШ I-III ст. № 125, Харківському ліцеї № 141, Харківській ЗОШ I-III ст. № 142, Харківській гімназії № 144, Харківській гімназії № 152, Харківській СШ I-III ст. № 162 (2 учні), Харківському приватному НВК «Вересень», Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Серед переможців **12** вихованців Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», які навчаються в Харківській гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», Харківській гімназії № 14, Харківській СШ I-III ст. № 17, Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія» (3 учні), Харківському ліцеї № 89, Харківському ліцеї № 107, Харківській гімназії № 116, Харківському ліцеї № 141, Харківській СШ I-III ст. № 156, Харківському приватному НВК «Гімназія ОЧАГ»; 1 вихованець Валківського районного Будинку дитячої та юнацької творчості, який навчається в Мельниківській ЗОШ I-III ст. (Валківський район).

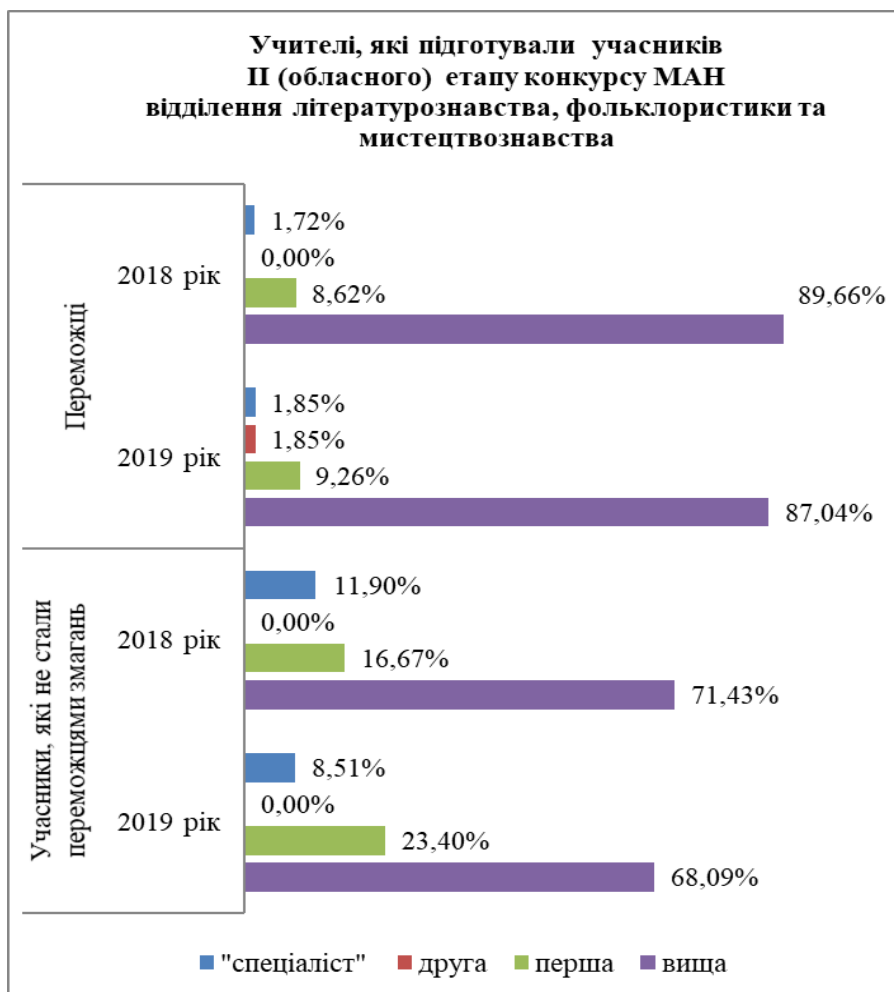
Два роки поспіль переможців готують у Балаклійському ліцеї, Барвінківській ЗОШ I-III ст. № 1, Богодухівському ліцеї № 3, Полковомикиївській ЗОШ I-III ст. (Богодухівський район), Вовчанській гімназії № 1, Куп'янському НВК «Школа-гімназія № 3», Харківській гімназії № 1, Харківській СШ II-III ст. № 3, Харківській гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», Харківській гімназії № 14, Харківському НВК «гімназія-школа I ступеня» № 24 імені І.Н. Питікова, Харківській гімназії № 39, Харківській гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківській гімназії № 47, Харківській ЗОШ I-III ст. № 78, Харківській ЗОШ I-III ст. № 142, Харківській гімназії № 152, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Комунальному закладі «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради».

Відсутні переможці серед учасників змагань у Балаклійській ЗОШ І-ІІІ ст. № 6, Барвінківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 6, Криштопівському ліцеї (Близнюківський район), Самійлівському ліцеї (Близнюківський район), Підлиманській ЗОШ І-ІІІ ст. (Борівський район), Козачолопанському ліцеї (Дергачівський район), Лиманській ЗОШ І-ІІІ ст., Шелудьківському ліцеї імені Героя Радянського Союзу Юхима Єгоровича Кравцова (Зміївський район), Довгеньківському НВК (Ізюмський район), Красноградському НВК № 3, Охоченському ліцеї (Нововодолазький район), Коротичанському ліцеї, Липецькій ЗОШ І-ІІІ ст., Яковлівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Харківський район), Волохово-Ярському НВК (Чугуївський район), Коломацькому ліцеї імені Героя Радянського Союзу І.Є. Єгорова (Коломацька ОТГ), Утківській ЗОШ І-ІІІ ст. (Мереф'янська ОТГ), Роганському аграрному ліцеї, Лозівській ЗОШ І-ІІІ ст. № 4, Люботинській гімназії № 1, Чугуївській ЗОШ І-ІІІ ст. № 7, Чугуївському НВК № 8, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 5, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 10, Харківській гімназії № 12, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 26, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 28, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 41, Харківській гімназії № 55, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 68, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 70, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 71, Харківській ЗОШ І-ІІ ст. № 81, Харківській СШ з поглибленим вивченням окремих предметів № 133 «Ліцей мистецтв», Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 140, Харківській гімназії № 172, Харківській гімназії № 178 «Освіта».

Два роки поспіль немає жодного переможця серед учасників змагань у 5-ти ЗЗСО: Красноградському НВК № 3, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 10, Харківській гімназії № 12, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 28, Харківській гімназії № 178 «Освіта».

У 2019 році, як і в минулому, переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували **переважно** вчителі вищої кваліфікаційної категорії (діаграма 2).

Діаграма 2

Відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували **переможців** змагань у 2019 році, складав **87,04 %**. Порівняно з минулим роком він зменшився (на **2,62 %**). **Незначна кількість** педагогів мали першу (**9,26 %**) кваліфікаційну категорію та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**1,85 %**). У порівнянні з 2018 роком збільшився відсоток фахівців першої кваліфікаційної категорії (на **0,64 %**) та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (на **0,13 %**). У 2019 році серед тих, хто підготував **учасників конкурсу, які стали переможцями**, були фахівці другої кваліфікаційної категорії (їх відсоток дорівнював **1,85 %**).

Більшість фахівців (**68,09 %**), які підготували **учасників конкурсу, що не стали переможцями**, – учителі вищої кваліфікаційної категорії. У порівнянні з минулим роком їх відносна кількість зменшилася (на **3,34 %**).

Майже кожний четвертий педагог мав першу кваліфікаційну категорію, **незначний** відсоток (**8,51 %**) – кваліфікаційну категорію «спеціаліст». У порівнянні з 2018 роком збільшилася кількість фахівців першої кваліфікаційної категорії (на **6,74 %**); зменшилася – кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (на **3,39 %**). Два роки поспіль серед тих, хто підготував **учасників конкурсу, які не стали переможцями**, відсутні вчителі другої кваліфікаційної категорії.

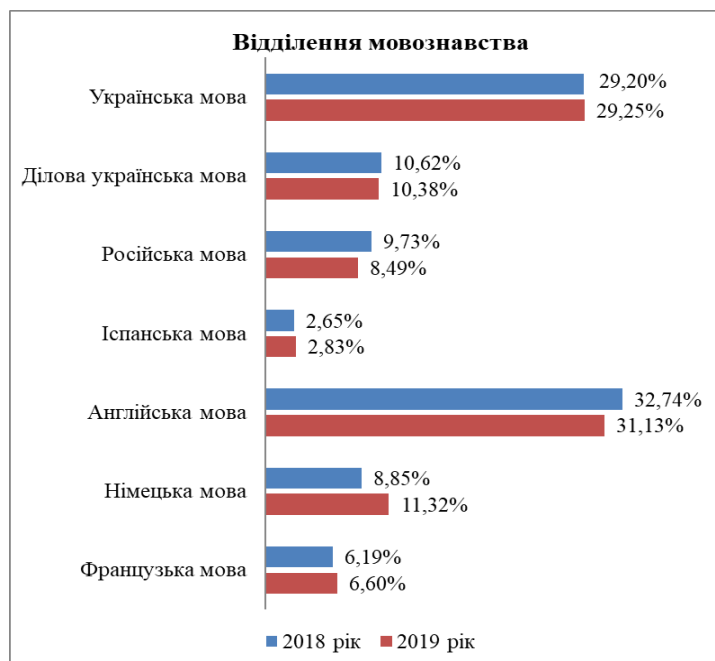
Учасників обласного етапу конкурсу МАН, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії ЗЗСО Балаклійського, Барвінківського, Близнюківського, Дергачівського, Зміївського Красноградського, Нововодолазького, Харківського *районів області*; Коломацької, Роганської *об'єднаних територіальних громад*; м. Лозової, м. Чугуєва; Індустріального, Київського, Московського, Нововобаварського, Основ'янського, Слобідського *районів міста Харкова*; першої – Близнюківського, Борівського, Зміївського, Ізюмського Чугуївського *районів області*; Мереш'янської *об'єднаної територіальної громади*; м. Люботина; Індустріального, Київського *районів міста Харкова*.

II. Відділення мовознавства

У 2019 році в II (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН взяли участь **106** учнів (**113** – у 2018 році) **відділення мовознавства**. Це на **6,19 % менше**, ніж у минулому.

Розподіл учнів за секціями поданий на *діаграмі 3*.

Діаграма 3

Два роки поспіль найбільша кількість учасників обласного етапу конкурсу МАН **відділення мовознавства** в секції *«Англійська мова»* (у 2019 році – **31,13 %**, у 2018 році – **32,74 %**), **найменша** – у секції *«Іспанська мова»* (у 2019 році – **2,83 %**, у 2018 році – **2,65 %**).

Порівняно з минулим роком збільшилася відносна кількість учасників секцій «Українська мова» (на **0,05 %**), «Німецька мова» (на **2,47 %**), «Французька мова» (на **0,41 %**); зменшився відсоток школярів, які взяли участь у секціях «Російська мова» (на **1,24 %**), «Ділова українська мова» (на **0,24 %**).

В обласному етапі змагань цього відділення взяли участь учні **10-ти (14-ти – у 2018 році) сільських районів**: Балаклійського, Барвінківського, Богодухівського, Вовчанського, Дергачівського, Сахновщинського, Первомайського, Лозівського, Харківського, Шевченківського; **4-х (5-ти – у 2018 році) ОТГ**: Коломацької, Золочівської Роганської, Чкаловської; **3-х (4-х – у 2018 році) міст обласного значення**: м. Лозової, м. Первомайського, м. Чугуєва; **9-ти (9-ти – у 2018 році) районів міста Харкова**: Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського; Комунального закладу «Харківська загальноосвітня санаторна школа-інтернат I-III ступенів № 9» Харківської обласної ради; Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (**12 учнів**); Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», Чугуївського професійного аграрного ліцею.

Найбільша кількість учасників у Комунальному закладі «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» (**14**), серед районів (міст, ОТГ) області – у Шевченківському районі міста Харкова (**8**).

Переможцями стали **54 (57 – у 2018 році) школярі**, що складає **50,94 %** від загальної кількості учасників змагань цього відділення (**50,44 % – у 2018 році**).

Такі учні були в Балаклійському, Барвінківському, Богодухівському, Вовчанському, Дергачівському, Харківському районах області, Золочівській, Чкаловській ОТГ, Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Новобаварському, Основ'янському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському районах міста Харкова, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Комунальному закладі «Харківська загальноосвітня санаторна школа-інтернат I-III ступенів № 9» Харківської обласної ради, Комунальному закладі «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради».

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі конкурсу МАН здобувають учні Балаклійського, Богодухівського, Дергачівського, районів області, Чкаловської ОТГ, Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Холодногірського, Шевченківського районів міста Харкова.

Переможців змагань підготували в Балаклійському ліцеї, Барвінківській ЗОШ I-III ст. № 3, Богодухівському ліцеї № 3, Крисинському НВК (Богодухівський район), Вовчанській ЗОШ I-III ст. № 3, Дергачівському ліцеї № 3, Дворічнокутянському ліцеї (Дергачівський район), Пісочинському колегіумі (Харківський район), Коробочкинському НВК (Чкаловська ОТГ), Золочівському ліцеї № 2 (Золочівська ОТГ), Харківській СШ № 3, Харківській гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», Харківській гімназії № 12, Харківській СШ I-III ст. № 17 (**3 учні**), Харківській гімназії № 23 (**2 учні**), Харківській ЗОШ I-III ст. № 30, Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківській гімназії № 46 імені М.В Ломоносова (**2 учні**), Харківській СШ I-III ст. № 73, Харківській СШ I-III ст. № 80, Харківській СШ I-III ст. № 93, Харківській ЗОШ I-III ст. № 101, Харківській СШ I-III ст. № 102, Харківській СШ I-III ст. № 108, Харківській ЗОШ I-III ст. № 127 імені Г.К. Жукова, Харківській ЗОШ I-III ст. № 143, Харківській гімназії № 152 (**3 учні**), Харківській СШ I-III ст. № 134, Харківській СШ I-III ст. № 157, Харківській СШ I-III ст. № 162 (**3 учні**), Харківській гімназії № 163, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (**2 учні**).

Серед переможців також вихованці Комунального закладу «Харківська загальноосвітня санаторна школа-інтернат I-III ступенів № 9» Харківської обласної ради, Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» (**12 учнів**), які навчаються в Донецькій ЗОШ I-III ст. № 2 (Балаклійський район), Олександрівській ЗОШ I-III ст. імені І.С. Буряка (Валківський район), Чугуївському НВК № 6 імені тричі Героя Радянського Союзу І.М. Кожедуба, Харківській СШ I-III ст. № 3, Харківській гімназії № 34,

Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія» (4 учні), Харківській СШ I-III ст. № 66, Харківській гімназії № 116, Харківській СШ I-III ст. № 162.

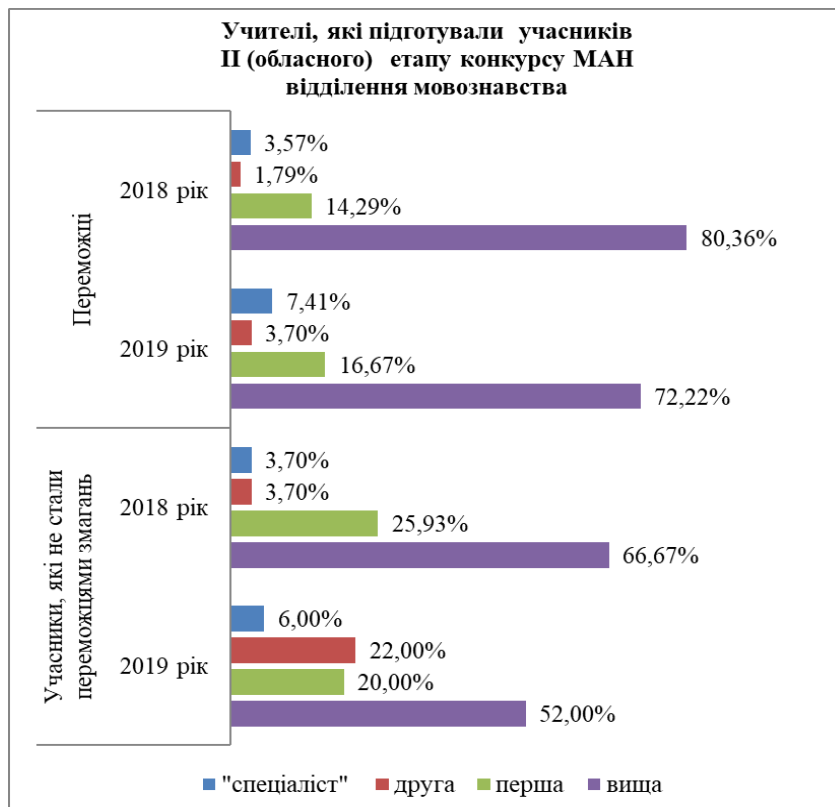
Два роки поспіль переможців готують в 14-ти ЗЗСО: Крисинському НВК (Богодухівський район), Дергачівській гімназії № 3, Коробочкинському НВК (Чкаловська ОТГ), Харківській гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», Харківській гімназії № 12, Харківській СШ I-III ст. № 17 (3 учні), Харківській гімназії № 23 (2 учні), Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківській СШ I-III ст. № 73, Харківській СШ I-III ст. № 134, Харківській ЗОШ I-III ст. № 157, Харківській СШ I-III ст. № 162 (3 учні), Харківській гімназії № 163, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Відсутні переможці серед учасників змагань у Балаклійській ЗОШ I-III ст. № 1 імені О.А. Тризни Балаклійській ЗОШ I-III ступенів № 3, Донецькій ЗОШ I-III ст. № 1 (Балаклійський район), Гусарівській ЗОШ I-III ст. (Барвінківський район), Богодухівській ЗОШ I-III ст. № 2, Русько-Лозівському ліцеї (Дергачівський район), Сахновщинській ЗОШ I-III ст. № 2, Краснопавлівському ліцеї (Лозівський район), Біляївському ліцеї (Первомайський район), Безлюдівському юридичному ліцеї імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая (Харківський район), Різуненківському ліцеї (Коломацька ОТГ), Роганській гімназії (Роганська ОТГ), Шевченківській ЗОШ № 1 I-III ст., Лозівському НВК № 8, Первомайській гімназії № 3, Первомайській ЗОШ I-III ст., Чугуївській ЗОШ I-III ст. № 7, Харківській СШ I-III ст. № 15 з поглибленим вивченням окремих предметів, Харківській СШ I-III ст. № 18, Харківській гімназії № 47, Харківській ЗОШ I-III ст. № 48, Харківській ЗОШ I-III ст. № 56, Харківській ЗОШ I-III ст. № 74, Харківській СШ I-III ст. № 75, Харківському ліцеї № 89, Харківська СШ I-III ст. № 132, Харківському ліцеї № 149, Харківській СШ I-III ст. № 166 «Вертикаль», Харківській СШ I-III ст. № 173, Харківському приватному НВК «Вересень», Чугуївському професійному аграрному ліцеї.

Два роки поспіль немає переможців серед учасників змагань у 5-ти ЗЗСО: Різуненківському ліцеї (Коломацька ОТГ), Первомайській гімназії № 3, Чугуївській ЗОШ I-III ст. № 7, Харківському ліцеї № 89, Харківській СШ I-III ст. № 166 «Вертикаль».

У 2019 році, як і в минулому, переможців змагань та учасників, які ними не стали, готували переважно вчителі вищої кваліфікаційної категорії (діаграма 4).

Діаграма 4

Відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували **переможців** змагань у 2019 році, складав **72,22 %**. Порівняно з минулим роком він зменшився на 8,14 %.

Значно менша кількість педагогів мали першу (16,67 %), другу (3,70 %) кваліфікаційні категорії та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**7,41 %**). Порівняно з минулим роком ці показники збільшилися: відповідно на **2,38 %, 1,91 % та 3,84 %**.

Слід зазначити, що вчителі другої кваліфікаційної категорії підготували переможців змагань у Харківській СШ I-III ст. № 73, Харківській ЗОШ I-III ст. № 127 імені Г.К. Жукова; кваліфікаційної категорії «спеціаліст» – у Пісочинському колегіумі (Харківський район), Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія», Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Комунальному закладі «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради».

Серед тих, хто підготував **учасників конкурсу, які не стали переможцями**, більшість (**52,00 %** – у 2019 році; **66,67 %** – у 2018 році) становили вчителі вищої кваліфікаційної категорії. Порівняно з минулим роком їх відносна кількість зменшилася (на 14,67 %).

У 2019 році **кожен п'ятий** педагог мав першу кваліфікаційну категорію, а **22,00 %** – другу. При цьому відсоток педагогів першої кваліфікаційної категорії порівняно з 2018 роком зменшився (на 5,93 %), а другої – збільшився (на 18,30 %).

Незначну кількість складала вчителі кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (**6,00 %** – у 2019 році; **3,70 %** – у 2018 році).

Учасників обласного етапу конкурсу МАН, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії у Балаклійській ЗОШ I-III ст. № 3, Донецькій ЗОШ I-III ст. № 1 (Балаклійський район), Богодухівській ЗОШ I-III ст. № 2, Сахновщинській ЗОШ I-III ст. № 2, Краснопавлівському ліцеї (Лозівський район), Біляївському ліцеї (Первомайський район), Безлюдівському юридичному ліцеї імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая (Харківський район), Різуненківському ліцеї (Коломацька ОТГ), Первомайській ЗОШ I-III ст., Чугуївській ЗОШ I-III ст. № 7, Харківській гімназії № 12, Харківській СШ I-III ст. № 17, Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківській гімназії № 47, Харківській ЗОШ I-III ст. № 48, Харківській ЗОШ I-III ст. № 56, Харківській СШ I-III ст. № 108, Харківській СШ I-III ст. № 132, Харківському ліцеї № 149, Харківській СШ I-III ст. № 166 «Вертикаль», Харківському приватному НВК «Вересень», Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (**3** учні), Комунальному закладі «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» (Харківська гімназія № 14, Харківська СШ I-III ст. № 17); першої – у Гусарській ЗОШ I-III ст. (Барвінківський район), Шевченківській ЗОШ I-III ст. № 1, Первомайській гімназії № 3, Харківській гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», Харківській СШ I-III ст. № 15 з поглибленим вивченням окремих предметів, Харківській ЗОШ I-III ст. № 74, Харківському ліцеї № 89, Харківському приватному НВК «Вересень», Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

III. Відділення філософії та суспільствознавства

У 2019 році в II (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН узяли участь **115** учнів (**132** – у 2018 році) **відділення філософії та суспільствознавства**. Це на **12,88 % менше**, ніж у минулому році.

Розподіл учнів за секціями поданий на *діаграмі 5*.

У 2019 році **найбільша** частина учасників (**20,00 %**) обласного етапу конкурсу МАН **відділення філософії та суспільствознавства** в секції «Соціологія» (у 2018 році – у секції «Педагогіка» (**21,21 %**)), **найменша** (**11,30 %**) – у секції «Філософія» (у 2018 році – **11,36 %**).

Порівняно з минулим роком збільшилася відносна кількість учасників секцій «Соціологія» (**на 4,09 %**), «Правознавство» (**на 0,95 %**), «Журналістика» (**на 2,24 %**); зменшився відсоток школярів, які взяли участь у секціях Педагогіка» (**на 2,08 %**), «Теологія, релігієзнавство та історія релігії» (**на 5,14 %**), «Філософія» (**на 0,06 %**).

Участь в обласному етапі змагань цього відділення взяли учні **12-ти** (**16-ти** – у 2018 році) *сільських районів*: Балаклійського, Барвінківського, Близнюківського, Богодухівського, Валківського, Дворічанського, Зміївського, Красноградського, Куп'янського, Лозівського, Харківського, Чугуївського; **3-х** (**4-х** – у 2018 році) *ОТГ*: Золочівської, Нововодолазької, Мереф'янської; **2-х** (**3-х** – у 2018 році) *міст обласного значення*: м. Первомайського, м. Куп'янська; **9-ти** (**9-ти** – у 2018 році) *районів міста Харкова*: Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського; Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»; Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради»; Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради, Красноградського коледжу Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

Найбільша кількість учасників (**23**) – вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради»; серед *районів (міст, ОТГ) області та міста Харкова* – у Московському районі міста Харкова (**9**).

Переможцями стали **60** (**69** – у 2018 році) школярів, що складає **52,17 %** від загальної кількості учасників змагань цього відділення (**52,27 %** – у 2018 році).

Такі учні були в Балаклійському, Барвінківському, Валківському, Дворічанському, Куп'янському, Харківському, Чугуївському *районах області*; Золочівській, Нововодолазькій, Мереф'янській ОТГ; м. Куп'янську; Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Новобаварському, Основ'янському, Слобідському, Холодногірському,

Шевченківському *районах міста Харкова*; Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Комунальному закладі «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради».

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі конкурсу МАН здобувають учні Балаклійського, Барвінківського, Валківського, Куп'янського, Харківського, Чугуївського *районів області*; Золочівської, Нововодолазької ОТГ; Київського, Московського, Новобаварського, Холодногірського, Слобідського, Шевченківського *районів міста Харкова*.

Переможців змагань підготували в **38-ми** ЗЗСО: Балаклійській ЗОШ I-III ст. № 1 імені О.А. Тризни, Балаклійському ліцеї, Барвінківській ЗОШ I-III ст. № 2, Валківському ліцеї імені Олександра Масельського, Дворічанському ліцеї, Нечволодівському НВК (Куп'янський район), Безлюдівському юридичному ліцею імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая (Харківський район) – **2** учні, Пісочинському колегіумі (Харківський район), Будянському ліцеї (Харківський район), Есхарівській ЗОШ I-III ст. (Чугуївський район), Золочівському ліцеї № 1, Золочівському ліцеї № 2 (Золочівська ОТГ), Мереп'янській ЗОШ I-III ст. № 7 (Мереп'янська ОТГ), Нововодолазькому ліцеї № 2 (Нововодолазька ОТГ), Куп'янській ЗОШ I-III ст. № 1, Харківській ЗОШ I-III ст. № 5, Харківській гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», Харківській ЗОШ I-III ст. № 7, Харківському НВК № 8, Харківській ЗОШ I-III ст. № 38, Харківській гімназії № 47, Харківській ЗОШ I-III ст. № 52, Харківській ЗОШ I-III ст. № 64, Харківській гімназії № 82, Харківському ліцеї № 97, Харківській СШ I-III ст. № 114, Харківській СШ I-III ст. № 119, Харківській ЗОШ I-III ст. № 130, Харківській ЗОШ I-III ст. № 139, Харківській ЗОШ I-III ст. № 143, Харківській гімназії № 144, Харківській ЗОШ I-III ст. № 148, Харківській гімназії № 152, Харківській ЗОШ I-III ст. № 153, Харківській СШ I-III ст. № 162 (**2** учні), Харківському приватному НВК «Благовіст» – **2** учні, Спеціалізованій економіко-правовій школі I-III ст. з поглибленим вивченням іноземної мови приватного вищого навчального закладу ХГУ «НУА», Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (**2** учні).

Серед переможців також вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» (**18** учнів), які навчаються в Безлюдівському юридичному ліцеї імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая (Харківський район) – **4** учні, Харківській гімназії № 14, Харківській гімназії № 23, Харківській гімназії № 46 імені М.В. Ломоносова, Харківській гімназії № 47 (**2** учні), Харківському ліцеї № 89 (**6** учнів), Харківській гімназії № 116 (**2** учні), Харківському НВК № 45.

Два роки поспіль переможців готують у **17-ти** ЗЗСО: Нечволодівському НВК (Куп'янський район), Безлюдівському юридичному ліцеї імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая (Харківський район), Пісочинському колегіумі (Харківський район), Есхарівській ЗОШ I-III ст. (Чугуївський район), Золочівській гімназії № 1 (Золочівська ОТГ), Харківській гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», Харківському НВК № 8, Харківській ЗОШ I-III ст. № 52, Харківській гімназії № 82, Харківській ЗОШ I-III ст. № 139, Харківській ЗОШ I-III ст. № 143, Харківській гімназії № 144, Харківській ЗОШ I-III ст. № 148, Харківській гімназії № 152, Харківській СШ I-III ст. № 162, Харківському приватному НВК «Благовіст», Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

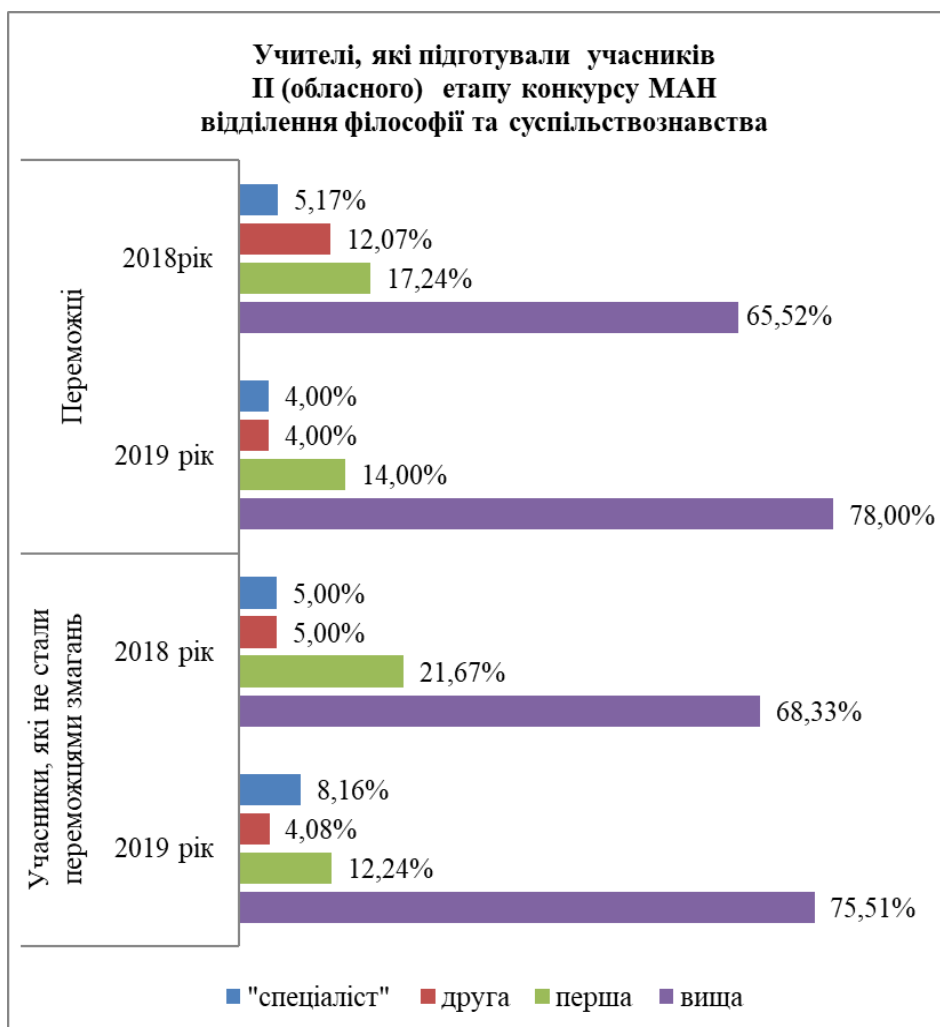
Відсутні переможці серед учасників змагань у **31-му** ЗЗСО: Балаклійському ліцеї, Близнюківському ліцеї, Богодухівській гімназії № 1, Тавільжанській ЗОШ I-III ст. (Дворічанський район), Бірківській ЗОШ I-III ст. (Зміївський район), Красноградському багатoproфільному ліцеї (**2** учні), Артільському НВК (Лозівський район), Безлюдівському юридичному ліцею імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая (Харківський район), Золочівському ліцеї № 2, Сковородинівському ліцеї імені Г.С. Сковороди (Золочівська ОТГ), Первомайській ЗОШ I-III ст. № 4, Первомайській ЗОШ I-III ст. № 5, Харківській гімназії № 34, Харківській ЗОШ I-III ст. № 41, Харківській гімназії № 55, Харківській ЗОШ I-III ст. № 56, Харківській ЗОШ I-III ст. № 60, Харківській СШ

I-III ст. № 66 (2 учні), Харківській СШ I-III ст. № 77, Харківському ліцеї № 89, Харківській ЗОШ I-III ст. № 95 імені 229 Харківської стрілецької дивізії, Харківській ЗОШ I-III ст. № 102, Харківському ліцеї № 107, Харківській СШ I-III ст. № 114, Харківській ЗОШ I-III ст. № 115, Харківській ЗОШ I-III ст. № 137, Харківській СШ I-III ст. № 148, Харківській гімназії № 152 (3 учні), Харківській СШ I-III ст. № 162, Харківській гімназії № 178, Харківському приватному НВК «Вересень» (2 учні); **1-му закладі вищої освіти I-II рівнів акредитації:** Красноградському коледжі Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради; **2-х закладів позашкільної освіти обласного підпорядкування:** Комунальному закладі «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради, Комунальному закладі «Центр дитячої та юнацької творчості № 1 Харківської міської ради».

Два роки поспіль немає переможців серед учасників змагань у **7-ми ЗЗСО:** Балаклійському ліцеї, Балаклійській ЗОШ I-III ст. № 2, Тавільжанській ЗОШ I-III ст. (Дворічанський район), Первомайській ЗОШ I-III ст. № 4, Харківській ЗОШ I-III ст. № 56, Харківській СШ I-III ст. № 77, Харківській ЗОШ I-III ст. № 95 імені 229 Харківської стрілецької дивізії.

Два роки поспіль переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували **переважно** вчителі вищої кваліфікаційної категорії – (діаграма б).

Діаграма б

Відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували **переможців** змагань у 2019 році, складав **78,00 %**. Це **на 12,48 % більше**, ніж у минулому році.

Разом із тим зменшилася відносна кількість фахівців першої (на **3,24 %**), другої кваліфікаційної категорії (на **8,07 %**) та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (на **1,17 %**). У 2019 році ці показники дорівнювали відповідно **14,00 %**, **4,00 %** та **4,00 %**.

Слід зазначити, що вчителі другої кваліфікаційної категорії підготували переможців змагань у Куп'янській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 153; кваліфікаційної категорії «спеціаліст» – у Будянському ліцеї (Харківський район), Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 7.

Серед тих, хто підготував **учасників конкурсу, які не стали переможцями, 75,51 %** склали вчителі вищої кваліфікаційної категорії. У порівнянні з минулим роком їх відносна кількість збільшилася (на 7,18 %).

У 2019 році зменшилася (на 9,43 %) кількість фахівців першої кваліфікаційної категорії та склала **12,24 %**.

Як і в минулому році, **незначна частина** вчителів мала другу кваліфікаційну категорію (**4,08 %** – у 2019 році, **5,00 %** – у 2018 році) та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (**8,16 %** – у 2019 році, **5,00 %** – у 2018 році).

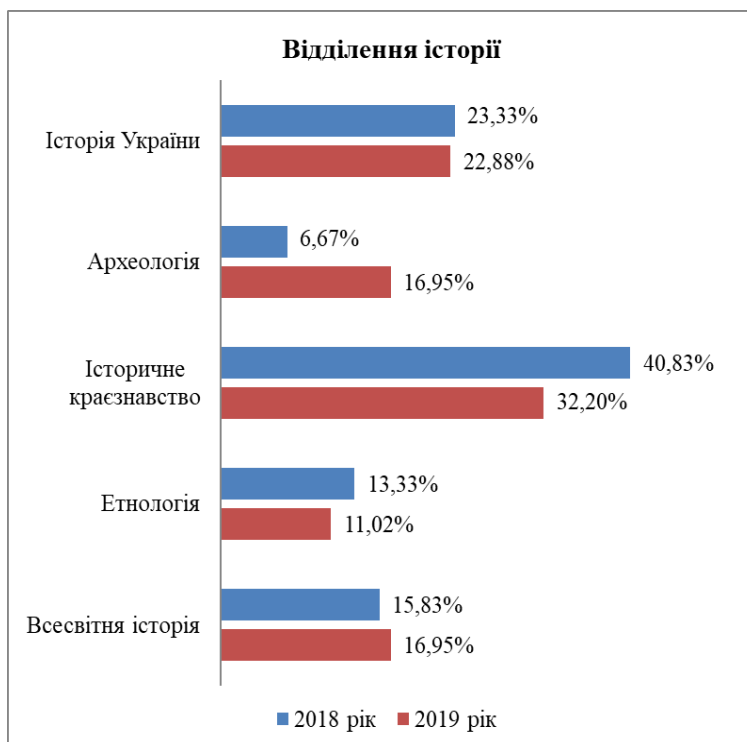
Учасників обласного етапу конкурсу МАН, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії в Балаклійському ліцеї, Балаклійській ЗОШ І-ІІІ ст. № 2, Богодухівській гімназії № 1, Бірківській ЗОШ І-ІІІ ст. (Зміївський район), Красноградському багатoproфільному ліцеї, Орільській ЗОШ І-ІІІ ст. (Лозівський район), Безлюдівському юридичному ліцею імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая (Харківський район), Золочівському ліцеї № 2, Сковородинівському ліцеї імені Г.С. Сковороди (Золочівська ОТГ), Первомайській ЗОШ І-ІІІ ст. № 4, Первомайській ЗОШ І-ІІІ ст. № 5, Харківській гімназії № 34, Харківській СШ І-ІІІ ст. № 77, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 95 імені 229 Харківської стрілецької дивізії, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 102, Харківському ліцеї № 107, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 137, Харківській гімназії № 152, Харківській СШ І-ІІІ ст. № 162, Харківській гімназії № 178, Харківському приватному НВК «Вересень» (2 учні), Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (7 учнів); першої – у Близнюківському ліцеї, Тавільжанській ЗОШ І-ІІІ ст. (Дворічанський район), Харківській СШ ІІ-ІІІ ст. № 41, Харківському ліцеї № 89, Харківській ЗОШ ІІ-ІІІ ст. № 115, Харківській гімназії № 152.

IV. Відділення історії

У 2019 році в ІІ (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН узяли участь **118** учнів (**120** – у 2018 році) **відділення історії**. Це на **1,67 % менше**, ніж у минулому.

Розподіл учнів за секціями поданий на *діаграмі 7*.

Діаграма 7

Протягом двох років найбільша кількість учасників обласного етапу конкурсу МАН відділення історії в секції «Історичне краєзнавство» (**32,20 %** – у 2019 році; **40,38 %** – у 2018 році), найменша – у 2019 році в секції «Етнологія» (**11,02 %**), у 2018 році – у секції «Археологія» (**6,67 %**).

Порівняно з минулим роком збільшилася відносна кількість учасників секцій «Археологія» (**на 10,28 %**), «Всесвітня історія» (**на 1,12 %**); зменшився відсоток школярів, які взяли участь у секціях «Історія України» (**на 0,45 %**), «Історичне краєзнавство» (**на 8,63 %**), «Етнологія» (**на 2,31 %**).

В обласному етапі змагань цього відділення взяли участь учні **21-го (19-ти – у 2018 році) сільських районів**: Балаклійського, Барвінківського, Близнюківського, Богодухівського, Борівського, Валківського, Великобурлуцького, Вовчанського, Дворічанського, Дергачівського, Зміївського, Кегичівського, Красноградського, Краснокутського, Куп'янського, Лозівського, Печенізького, Сахновщинського, Харківського, Чугуївського, Шевченківського; **4-х (7-ми – у 2018 році) ОТГ**: Зачепилівської, Золочівської, Нововодолазької, Малинівської; **4-х (5-ти – у 2018 році) міст обласного значення**: м. Лозової, м. Первомайського, м. Чугуєва, м. Ізюма; **9-ти (9-ти – у 2018 році) районів міста Харкова**: Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського; **5-ти (4-х – у 2018 році) закладів загальної середньої освіти інтернатного типу**, Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради, Комунального закладу «Харківський палац дитячої та юнацької творчості Харківської міської ради Харківської області», Державного навчального закладу «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіа технологій та машинобудування».

Найбільша кількість учасників (**16**) – вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради»; серед *районів (міст, ОТГ) області* – учні ЗЗСО Шевченківського району міста Харкова (**7**).

Переможцями стали **64 (64 – у 2018 році) школярі**, що становить **54,23 %** від загальної кількості учасників змагань цього відділення (**53,33 %** – у 2018 році).

Такі учні були в Балаклійському, Барвінківському, Близнюківському, Борівському, Валківському, Вовчанському, Дворічанському, Дергачівському, Кегичівському, Краснокутському, Куп'янському, Лозівському, Сахновщинському, Харківському, Шевченківському *районах області*; Зачепилівській, Нововодолазькій *ОТГ*; м. Лозовій, м. Чугуєві, м. Ізюмі; Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Новобаварському, Основ'янському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському *районах міста Харкова*; Комунальному закладі «Люботинська СШ-інтернат І-ІІІ ст. «Дивосвіт»» Харківської обласної ради, Комунальному закладі «Харківська обласна школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради, Комунальному закладі «Харківська спеціалізована школа-інтернат «Ліцей «Правоохоронець»» Харківської обласної ради, Комунальному закладі «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради, Комунальному закладі «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради».

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі конкурсу МАН здобувають учні Балаклійського, Барвінківського, Валківського, Дворічанського, Дергачівського, Кегичівського, Лозівського, Харківського *районів області*; Нововодолазької *ОТГ*; м. Лозової, м. Чугуєва; Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського *районів міста Харкова*, Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Комунального закладу «Харківська спеціалізована школа-інтернат «Ліцей «Правоохоронець»» Харківської обласної ради, Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради».

Переможців змагань підготували в Андріївській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 (Балаклійський район), Балаклійській ЗОШ І-ІІІ ст. № 6, Мечебилівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Барвінківський район), ОЗ Барвінківської ЗОШ І-ІІІ ст. № 1, Добровільській ЗОШ І-ІІІ ст. (Близнюківський район), ООЗ «Борівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1», Валківському ліцеї імені Олександра Масельського (2 учні), Вовчанському ліцеї № 1, Дворічанському ліцеї, Дергачівській гімназії № 3 (2 учні), Козачолопанському ліцеї (Дергачівський район), Кегичівському ліцеї, Колонтаївській ЗОШ І-ІІІ ст. (Краснокутський район), Петропавлівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Куп'янський район), Миколаївському НВК (Лозівський район), Сахновщинській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1, Костянтинівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Сахновщинський район), Липецькій ЗОШ І-ІІІ ст. імені П.В. Щепкіна (Харківський район), Шевченківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1, Нововодолазькому ліцеї № 1 (Нововодолазька ОТГ), Нововодолазькому ліцеї № 2 (Нововодолазька ОТГ), Зачепилівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Зачепилівська ОТГ), Панютинській ЗОШ І-ІІІ ст. (м. Лозова), Ізюмській гімназії № 1, Чугуївській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 імені І.Ю. Репіна, Харківській гімназії № 14, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 28, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 37, Харківській гімназії № 39, Харківській гімназії № 43, Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія» (2 учні), Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 48, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 54, Харківській СШ І-ІІІ ст. № 62, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 68, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 69, Харківській гімназії № 82, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 97, Харківському ліцеї № 141, Харківській гімназії № 163, Харківському технічному ліцеї № 173, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (3 учні), Комунальному закладі «Люботинська СШ-інтернат І-ІІІ ст. «Дивосвіт»» Харківської обласної ради, Комунальному закладі «Харківська спеціалізована школа-інтернат «Ліцей «Правоохоронець»» Харківської обласної ради (2 учні).

Серед переможців також вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» (13 учнів), які навчаються у Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 25 (3 учні), Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 37, Харківській гімназії № 55, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 73, Харківському ліцеї № 89 (2 учні), Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 97, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 138, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 164, Харківському ліцеї № 141, Харківському НВК «гімназія-школа І ступеня» № 24 імені І.Н. Питікова; вихованець Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради, який навчається в Харківській гімназії № 55.

Два роки поспіль переможців готують у **20-ти** ЗЗСО: Мечебилівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Барвінківський район), Валківському ліцеї ім. Олександра Масельського, Дворічанському ліцеї, Дергачівській гімназії № 3, Нововодолазькому ліцеї № 1 (Нововодолазька ОТГ), Липецькій ЗОШ І-ІІІ ст. (Харківський район), Чугуївській ЗОШ І-ІІІ ст. імені І.Ю. Репіна, Харківській гімназії № 14, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 28 (2 учні), Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 37, Харківській гімназії № 39, Харківській гімназії № 43, Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія» (2 учні), Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 54, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 68, Харківській гімназії № 82, Харківському ліцеї № 141 (2 учні), Харківській гімназії № 163, Комунальному закладі «Харківська спеціалізована школа-інтернат «Ліцей «Правоохоронець»» Харківської обласної ради, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (3 учні).

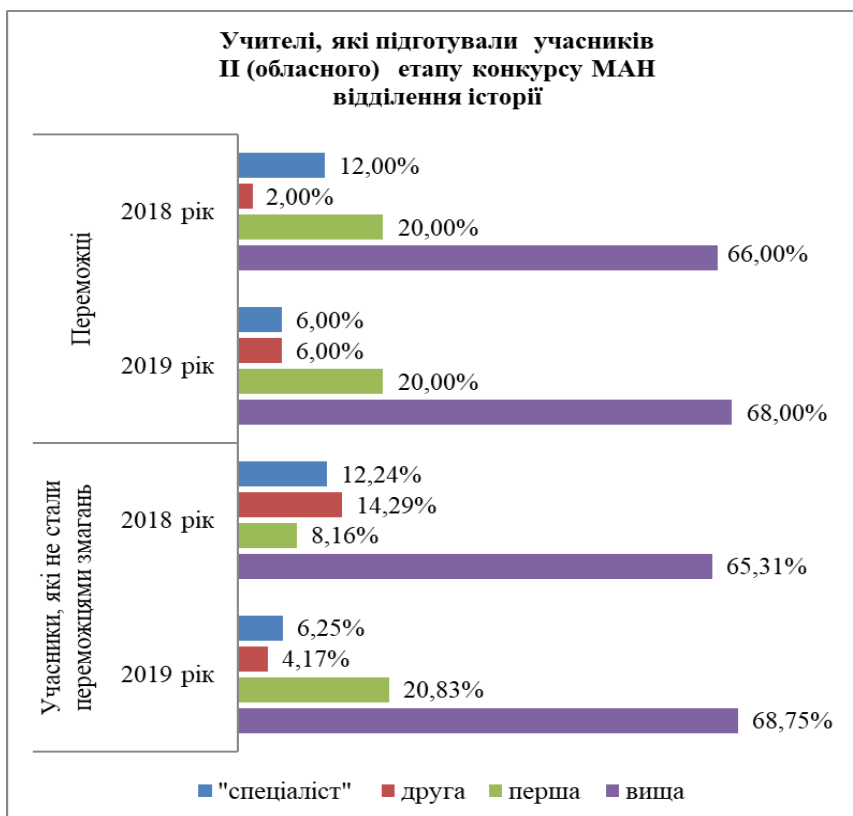
Відсутні переможці серед учасників змагань у 44-х ЗЗСО: Балаклійській ЗОШ І-ІІІ ст. № 2, Вербівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Балаклійський район), Гаврилівському НВК (Барвінківський район), Близнюківському ліцеї, Добровільській ЗОШ І-ІІІ ст. (Близнюківський район), Богодухівському ліцеї № 3, Богуславській ЗОШ І-ІІІ ст. (Борівський район), Новомерчицькому НВК (Валківський район), Великобурлуцькому ліцеї, Тавільжанській ЗОШ І-ІІІ ст. (Дворічанський район), Слатинському ліцеї (Дергачівський район), Зміївському ліцеї № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка, Зміївській ЗОШ І-ІІІ ст. № 2 імені льотчика-космонавта І.П. Волка, Соколівському НВК імені Героя Радянського Союзу Отакара Яроша (Зміївський район), Слобожанській гімназії № 2 (Зміївський район), Бесарабівському НВК (Кегичівський район), Красноградській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 імені О.І. Копиленка, Пархомівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Краснокутський район), Артемівському НВК (Печенізький район), Новопокровському НВК (Чугуївський район), Великобачанському

НВК (Чугуївський район), Шевченківському ліцеї, Золочівському ліцеї № 2 (Золочівська ОТГ), Малинівському ліцеї № 2 (Малинівська ОТГ), Царедарівській філії Миролубівського ліцею (м. Лозова), Полтавському ліцеї (м. Лозова), Первомайській ЗОШ I-III ст. № 6, Чугуївській ЗОШ I-III ст. № 2, Харківській ЗОШ I-III ст. № 7, Харківській ЗОШ I-III ст. № 25, Харківській гімназії № 46 імені М.В. Ломоносова, Харківській ЗОШ I-III ст. № 48, Харківській СШ I-III ст. № 50, Харківській ЗОШ I-III ст. № 53, Харківській гімназії № 55, Харківській СШ I-III ст. № 75 (2 учні), Харківському НВК № 112, Харківській гімназії № 116, Харківській ЗОШ I-III ст. № 122, Харківській ЗОШ I-III ст. № 150, Харківській ЗОШ I-III ст. № 154, Харківській СШ I-III ст. № 162, Комунальному закладі «Харківська загальноосвітня санаторна школа-інтернат I-III ступенів № 9» Харківської обласної ради, Державній гімназії-інтернаті з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус».

Два роки поспіль немає переможців серед учасників змагань у 4-х ЗЗСО: Добровільській ЗОШ I-III ст. (Близнюківський район), Первомайській ЗОШ I-III ст. № 6, Державній гімназії-інтернаті з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус», Комунальному закладі «Харківська загальноосвітня санаторна школа-інтернат I-III ступенів № 9» Харківської обласної ради.

У 2019 році, як і в минулому, серед тих, хто підготував переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, найбільшу частину склали вчителі вищої кваліфікаційної категорії (*діаграма 8*).

Діаграма 8

Відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували **переможців** змагань у 2019 році, склав **68,00 %**. Порівняно з минулим роком він **збільшився (на 2,00 %)**. Як і в минулому році, **кожен п'ятий педагог мав першу** кваліфікаційну категорію і **незначний** відсоток – **другу (6,00 % – у 2019 році, 2,00 % – у 2018 році)** та кваліфікаційну категорію **«спеціаліст» (6,00 % – у 2019 році, 12,00 % – у 2018 році)**.

Слід зазначити, що вчителі другої кваліфікаційної категорії підготували переможців змагань в Ізюмській гімназії № 1, Харківській гімназії № 39, Харківській гімназії № 163; кваліфікаційної категорії **«спеціаліст»** – у Петропавлівській ЗОШ I-III ст. (Куп'янський район), Чугуївській ЗОШ I-III ст. № 1 імені І.Ю Рєпіна, Харківській ЗОШ I-III ст. № 69.

Серед тих, хто підготував **учасників конкурсу, які не стали переможцями**, більшість (**68,75 %** – у 2019 році; **65,31 %** – у 2018 році) склали також вчителі вищої кваліфікаційної категорії. Порівняно з минулим роком їх відносна кількість збільшилася (на 3,34 %).

У 2019 році **майже кожен п'ятий** – фахівець першої кваліфікаційної категорії, а **незначна** кількість – другої кваліфікаційної категорії (**4,17 %**) та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (**6,25 %**).

Порівняно з минулим роком зменшився відсоток педагогів другої кваліфікаційної категорії (на **10,12 %**) та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (на **5,99 %**); збільшилася відносна кількість учителів першої кваліфікаційної категорії (на **12,67 %**).

Учасників обласного етапу конкурсу МАН, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії в Балаклійській ЗОШ І-ІІІ ст. № 2, Гаврилівському НВК (Барвінківський район), Близнюківському ліцеї, Богодухівському ліцеї № 3, Новомерчицькому НВК (Валківський район), Великобурлуцькому ліцеї, Тавільжанській ЗОШ І-ІІІ ст. (Дворічанський район), Слатинському ліцеї (Дергачівський район), Зміївському ліцеї № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка, Зміївській ЗОШ І-ІІІ ст. № 2 імені льотчика-командира І.П. Волка, Соколівському НВК імені Героя Радянського Союзу Отакара Яроша (Зміївський район), Слобожанській гімназії № 2 (Зміївський район), Красноградській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 імені О.І. Копиленка, Пархомівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Краснокутський район), Великобаччанському НВК (Чугуївський район), Новопокровському НВК (Чугуївський район), Золочівському ліцеї № 2 (Золочівська ОТГ), Малинівському ліцеї № 2 (Малинівська ОТГ), Царедарівській філії Мироліубівського ліцею (м. Лозова), Чугуївській ЗОШ І-ІІІ ст. № 2, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 25, Харківській гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 53, Харківській СШ І-ІІІ ст. № 75 (2 учні), Харківському НВК № 112, Харківській гімназії № 116, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 122, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 150, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 154, Харківській СШ І-ІІІ ст. № 162.

V. Відділення наук про Землю

У 2019 році в ІІ (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН взяли участь **69** учнів (**77–** у 2018 році) **відділення наук про Землю**. Це **на 10,39 % менше**, ніж у минулому.

Розподіл учнів за секціями поданий на *діаграмі 9*.

Діаграма 9

Протягом двох років найбільша кількість учасників обласного етапу конкурсу МАН відділення наук про Землю у секції «*Географія та ландшафтознавство*» (**43,48 %** – у 2019 році; **44,16 %** – у 2018 році), найменша (два роки поспіль) – у секції «*Кліматологія та метеорологія*» (**10,14 %** – у 2019 році; **16,88 %** – у 2018 році).

Порівняно з минулим роком збільшилася відносна кількість учасників секцій «*Геологія, геохімія та мінералогія*» (**на 0,81 %**), «*Гідрологія*» (**на 6,61 %**); зменшився відсоток школярів, які взяли участь у секції «*Географія та ландшафтознавство*» (**на 0,68 %**), «*Кліматологія та метеорологія*» (**на 6,74 %**).

В обласному етапі змагань цього відділення взяли участь учні **9-ти (12-ти – у 2018 році) сільських районів**: Балаклійського, Борівського, Валківського, Великобурлуцького, Дергачівського, Красноградського, Краснокутського, Ізюмського, Харківського; **3-х (4-х – у 2018 році) ОТГ**: Золочівської, Коломацької, Малинівської; **3-х (3-х – у 2018 році) міст обласного значення**: м. Люботина, м. Первомайського, м. Чугуєва; **9-ти (9-ти – у 2018 році) районів міста Харкова**: Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського; **2-х (3-х – у 2018 році) закладів загальної середньої освіти інтернатного типу**; Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради, Комунального закладу «Харківський обласний палац дитячої та юнацької творчості», Комунального закладу «Харківський Палац дитячої та юнацької творчості Харківської міської ради Харківської області».

Найбільша кількість учасників (**5**) – учні ЗЗСО Московського району міста Харкова.

Переможцями стали **37 (42 – у 2018 році) школярів**, що складає **53,62 %** від загальної кількості учасників змагань цього відділення (**54,55 %** – у 2018 році).

Такі учні були в Балаклійському, Борівському, Валківському, Великобурлуцькому, Дергачівському, Ізюмському, районах області; Золочівській, Коломацькій ОТГ; м. Первомайському, м. Люботині, м. Чугуєві; Індустріальному, Київському, Немишлянському, Новобаварському, Холодногірському, Шевченківському районах міста Харкова; Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Комунальному закладі «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», Комунальному закладі «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради, Комунальному закладі «Харківський обласний палац дитячої та юнацької творчості».

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі конкурсу МАН здобувають учні Балаклійського, Борівського, Валківського, Дергачівського районів області; м. Первомайського; Індустріального, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Холодногірського, Шевченківського районів міста Харкова; Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради, Комунального закладу «Харківський обласний палац дитячої та юнацької творчості», Комунального закладу «Харківський Палац дитячої та юнацької творчості Харківської міської ради Харківської області».

Переможців змагань підготували в **24-х ЗЗСО**: Балаклійському ліцеї (**2** учні), Балаклійській ЗОШ I-III ст. № 2, ООЗ «Борівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1», Валківському ліцеї ім. Олександра Масельського, Новомерчицькому НВК (Валківський район), Андріївському ліцеї (Великобурлуцький район), Дергачівській гімназії № 3, Козачолопанському ліцеї (Дергачівській район), Бугаївському ліцеї (Ізюмський район), Довжанському ліцеї імені Героя Радянського Союзу П.Г. Стрижака (Золочівська ОТГ), Коломацькому ліцеї імені Героя Радянського Союзу І.Є. Єгорова (Коломацька ОТГ)

Люботинській ЗОШ I-III ст. № 4, Первомайській гімназії № 3, Первомайській ЗОШ I-III ст. № 7, Чугуївському НВК №6 імені тричі Героя Радянського Союзу І.М. Кожедуба, Харківській гімназії № 14, Харківській гімназії № 43, Харківській гімназії № 47, Харківській гімназії № 65, Харківській СШ I-III ст. № 80 (2 учні), Харківській ЗОШ I-III ст. № 123 (2 учні), Харківській гімназії № 152, Харківській ЗОШ I-III ст. № 167, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (3 учні).

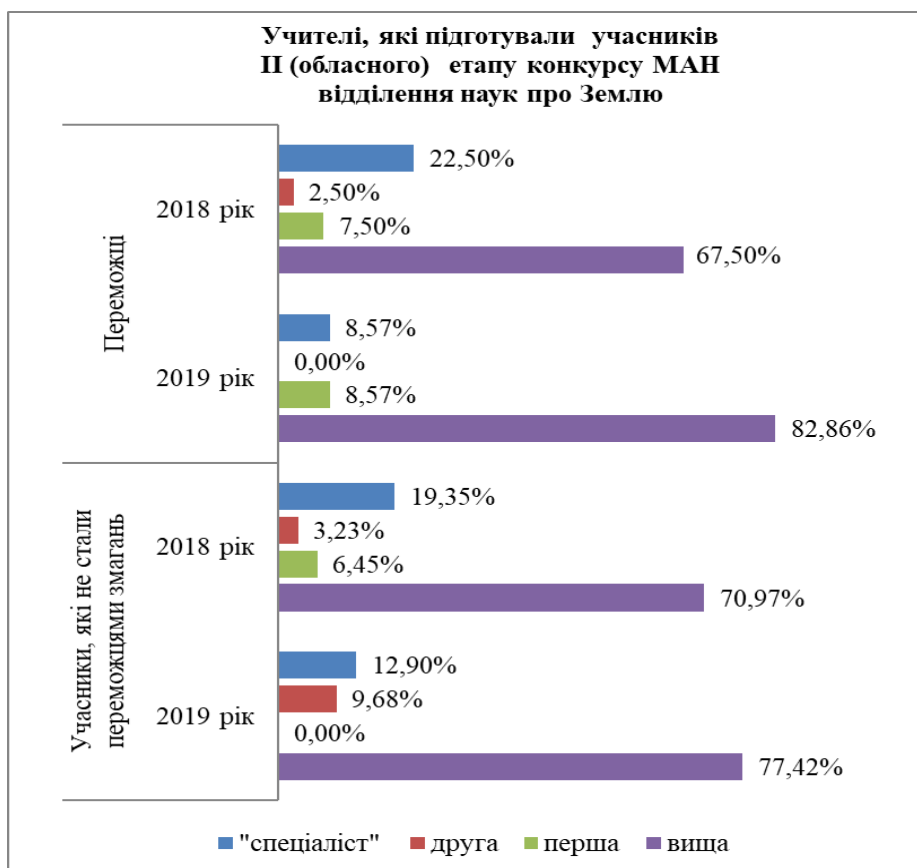
Серед переможців також вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» (6 учнів), які навчаються у Вовчанському ліцеї № 1, Харківській гімназії № 12, Харківській СШ I-III ст. № 29, Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківській гімназії № 47 (2 учні); Комунальному закладі «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради (1 учень із Харківської СШ I-III ст. № 85); Комунальному закладі «Харківський обласний палац дитячої та юнацької творчості» (1 учень із Васищевської ЗОШ I-III ст., Харківський район).

Два роки поспіль переможців готують у **12-ти** закладах освіти: Балаклійському ліцеї, Балаклійській ЗОШ I-III ст. № 2, Валківському ліцеї ім. Олександра Масельського, Новомерчицькому НВК (Валківський район), Дергачівській гімназії № 3, Харківській гімназії № 14, Харківській гімназії № 47, Харківській ЗОШ I-III ст. № 123, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Комунальному закладі «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», Комунальному закладі «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради, Комунальному закладі «Харківський обласний палац дитячої та юнацької творчості».

Відсутні переможці серед учасників змагань у **26-ти** закладах освіти: Балаклійській ЗОШ I-III ст. № 3, Високопільській ЗОШ I-III ст. (Валківський район), Вірнопільському НВК (Ізюмський район), Красноградській гімназії «Гранд», Мурафській ЗОШ I-III ст. (Краснокутський район), Пісочинській ЗОШ I-III ст. «Мобіль» (Харківський район), Манченківській ЗОШ I-III ст. (Харківський район), Золочівському ліцеї № 1, Золочівському ліцеї № 2 (Золочівська ОТГ), Малинівському ліцеї № 1 (Малинівська ОТГ), Харківській СШ I-III ст. № 18, Харківському приватному НВК «Вересень», Харківській ЗОШ I-III ст. № 2, Харківській гімназії № 39, Харківській СШ I-III ст. № 66, Харківській СШ I-III ст. № 87, Харківській ЗОШ I-III ст. № 95 імені 299 Харківської стрілецької дивізії, Харківському ліцеї № 107, Харківській ЗОШ I-III ст. № 111, Харківській СШ I-III ст. № 114, Харківській ЗОШ I-III ст. № 146, Харківській ЗОШ I-III ст. № 150, Харківській ЗОШ I-III ст. № 151, Харківській гімназії № 169, Комунальному закладі «Люботинська СШ-інтернат I-III ст. «Дивосвіт»» Харківської обласної ради, Комунальному закладі «Харківський Палац дитячої та юнацької творчості Харківської міської ради Харківської області» (Харківська гімназія № 144).

Два роки поспіль немає переможців серед учасників змагань у **6-ти** ЗЗСО: Золочівському ліцеї № 1, Золочівському ліцеї № 2 (Золочівська ОТГ), Харківській ЗОШ I-III ст. № 2, Харківській ЗОШ I-III ст. № 95 ім. 299 Харківської Стрілецької дивізії, Харківській ЗОШ I-III ст. № 150, Харківській гімназії № 169, Комунальному закладі «Люботинська СШ-інтернат I-III ст. «Дивосвіт»» Харківської обласної ради.

У 2019 році, як і в минулому, серед тих, хто підготував переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, найбільшу частину склали вчителі вищої кваліфікаційної категорії (діаграма 10).

Відсоток педагогічних працівників вищої кваліфікаційної категорії, які підготували **переможців** змагань у 2019 році, складав **82,86 %**. Порівняно з минулим роком він збільшився (на **15,36 %**). При цьому **8,57 %** педагогів у 2019 році мали першу кваліфікаційну категорію (на **1,07 % більше**, ніж у 2018 році) та стільки ж – кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (на **13,39 % менше**).

У 2019 році не було жодного вчителя другої кваліфікаційної категорії, який би підготував переможця змагань (у 2018 році відсоток таких учителів складав **2,50 %**).

Слід зазначити, що вчителі кваліфікаційної категорії «спеціаліст» підготували переможців змагань у Харківській гімназії № 47 та Бугаївському ліцеї (Ізюмський район).

Серед тих, хто підготував **учасників конкурсу, які не стали переможцями**, більшу частину (**77,42 %** – у 2019 році; **70,79 %** – у 2018 році) склали вчителі вищої кваліфікаційної категорії. У порівнянні з минулим роком їх відносна кількість збільшилася (на **6,45 %**).

Значно менша частина педагогічних працівників – фахівці другої кваліфікаційної категорії (**9,68 %** – у 2019 році; **3,23 %** – у 2018 році) та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (**12,90 %** – у 2019 році; **19,35 %** – у 2018 році). Порівняно з минулим роком відсоток учителів другої кваліфікаційної категорії збільшився на 6,45 %, а вчителів кваліфікаційної категорії «спеціаліст» – на стільки ж зменшився.

У 2019 році серед учителів, які підготували учасників змагань, що не стали переможцями, немає фахівців першої кваліфікаційної категорії (у 2018 році було **6,45 %** таких учителів).

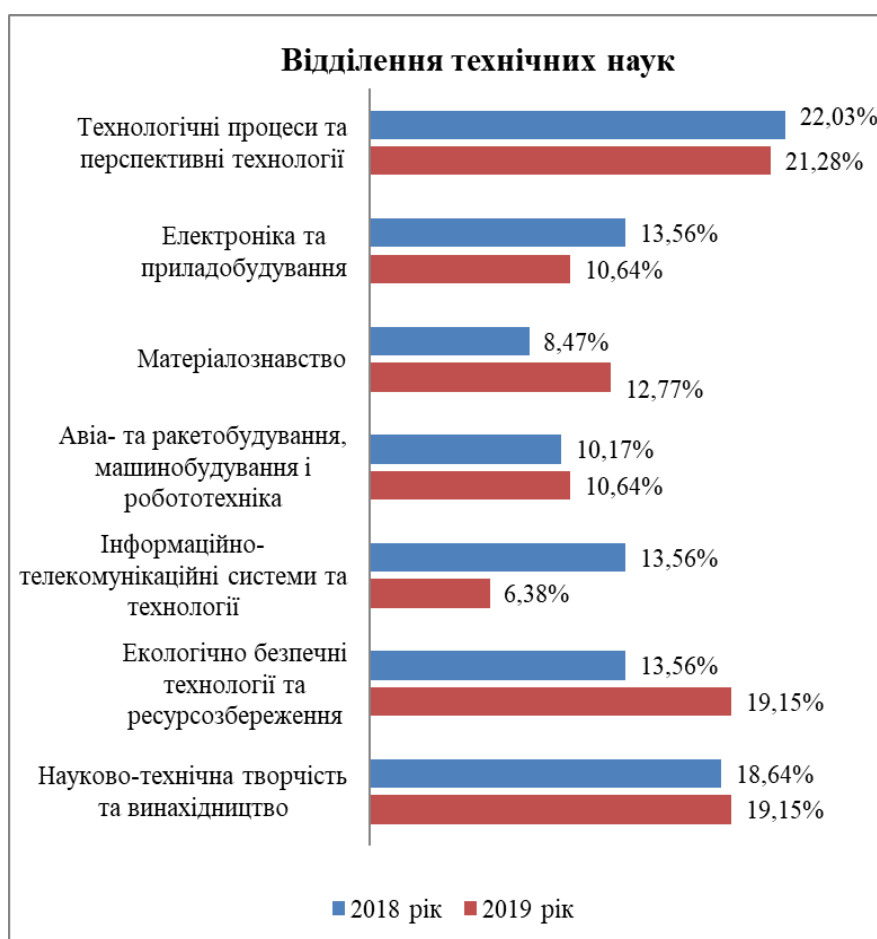
Учасників обласного етапу конкурсу МАН, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії у Балаклійській ЗОШ I-III ст. № 3, Високопільській ЗОШ I-III ст. (Валківський район), Красноградській гімназії «Гранд», Мурафській ЗОШ I-III ст. (Краснокутський район), Пісочинській ЗОШ I-III ст. «Мобіль», Манченківській ЗОШ I-III ст. (Харківський район), Золочівському ліцеї № 1 (Золочівська ОТГ), Харківській ЗОШ I-III ст. № 2, Харківській СШ I-III ст. № 18, Харківському ліцеї № 107, Харківській

ЗОШ I-III ст. № 111, Харківському приватному НВК «Вересень», Харківській гімназії № 39, Харківській ЗОШ I-III ст. № 66, Харківській СШ I-III ст. № 87, Харківській ЗОШ I-III ст. № 95 імені 299 Харківської стрілецької дивізії, Харківській СШ I-III ст. № 114, Харківській ЗОШ I-III ст. № 146, Харківській ЗОШ I-III ст. № 150, Харківській ЗОШ I-III ст. № 151, Харківській гімназії № 169, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (2 учні).

VI. Відділення технічних наук

У 2019 році в II (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН взяли участь **47** учнів (**59** – у 2018 році) **відділення технічних наук**. Це на **20,34 % менше**, ніж у минулому. Розподіл учнів за секціями поданий на *діаграмі 11*.

Діаграма 11

Протягом двох років **найбільша частина** учасників обласного етапу конкурсу МАН **відділення технічних наук** (**21,28 %** – у 2019 році; **22,03 %** – у 2018 році) у секції «Технологічні процеси та перспективні технології», а **найменша** – у 2019 році в секції «Інформаційно-телекомунікаційні системи та технології» (**6,38 %**), у 2018 році – у секції «Матеріалознавство» (**8,47 %**).

Порівняно з минулим роком **збільшилася** відносна кількість учасників секцій «Науково-технічна творчість та винахідництво» (**на 0,51 %**), «Екологічно безпечні технології та ресурсозбереження» (**на 5,59 %**), «Матеріалознавство» (**на 4,30 %**), «Авіа- та ракетобудування, машинобудування і робототехніка» (**на 0,06 %**); **зменшився** відсоток школярів, які взяли участь у секціях «Інформаційно-телекомунікаційні системи та

технології» (на **7,18 %**), «Електроніка та приладобудування» (на **2,92 %**), «Технологічні процеси та перспективні технології» (на **0,75 %**).

В обласному етапі змагань цього відділення взяли участь учні **4-х (2-х – у 2018 році) сільських районів**: Зміївського, Красноградського, Харківського, Чугуївського; **1-єї (жодної – у 2018 році) ОТГ**: Мереш'янської; **1-го (жодного – у 2018 році) міста обласного значення**: м. Куп'янська; **7-ми (7-ми – у 2018 році) районів міста Харкова**: Київського, Московського, Немишлянського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського; **1-го (1-го – у 2018 році) закладу міської мережі** Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області»; Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради».

Найбільша кількість учасників (**14**) – вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради»; серед районів (міст, ОТГ) області – учні ЗЗСО Немишлянського району міста Харкова (**6**).

Переможцями стали **27 (24 – у 2018 році) школярі**, що становить **57,44 %** від загальної кількості учасників змагань цього відділення (**40,68 % – у 2018 році**).

Такі учні були в Київському (**2** учні), Московському (**2** учні), Немишлянському (**3** учні), Слобідському (**4** учні), Холодногірському (**2** учні), Шевченківському (**3** учні) районах міста Харкова; Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Комунальному закладі «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» (**9** учнів).

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі конкурсу МАН здобувають учні Київського, Московського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського районів міста Харкова; Комунального закладу «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради»

Переможців змагань підготували в **14-ти** ЗЗСО: Харківському технологічному ліцеї № 9, Харківській СШ I-III ст. № 11 (**2** учні), Харківській гімназії № 13, Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківській гімназії № 55, Харківській ЗОШ I-III ст. № 74, Харківській гімназії № 116, Харківській гімназії № 144 (**2** учні), Харківській гімназії № 152, Харківській гімназії № 169, Харківському технічному ліцеї № 173 (**3** учні), Харківській приватній СШ I-III ст. «Харківський колегіум», Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Серед переможців також вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» (**9** учнів), які навчаються в Харківській СШ I-III ст. № 17, Харківській гімназії № 47 (**7** учнів), Харківському приватному НВК «Вересень».

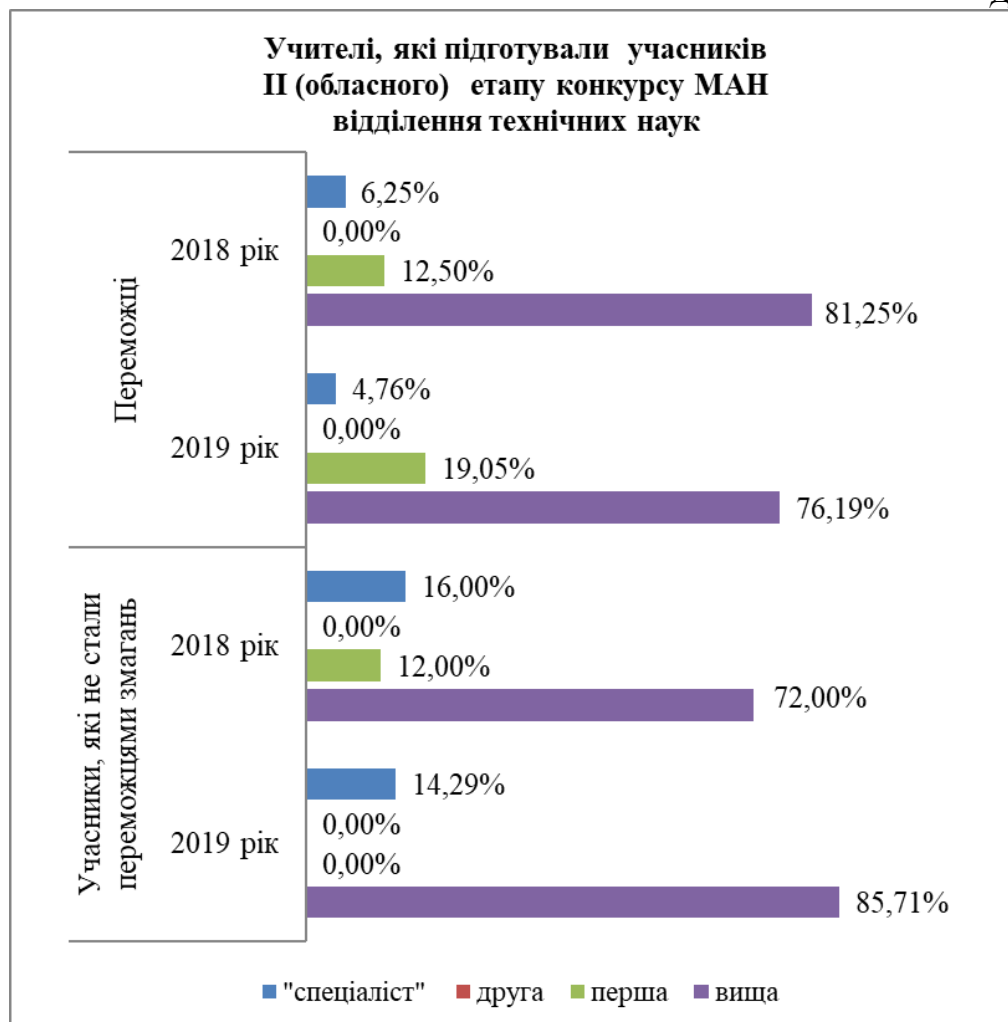
Два роки поспіль переможців готують у **7-ми** ЗЗСО: Харківській гімназії № 13, Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківській гімназії № 55, Харківському технічному ліцеї № 173, Харківській приватній СШ I-III ст. «Харківський колегіум», Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Відсутні переможці серед учасників змагань у 10-ти ЗЗСО: Слобожанській гімназії № 2 (Зміївський район), Красноградській ЗОШ I-III ст. № 1 імені О.І. Копиленка, Пісочинському колегіумі (Харківський район), Кочетоцькій ЗОШ I-III ст. (Чугуївський район), Мереш'янській ЗОШ I-III ст. № 1 (Мереш'янська ОТГ), Куп'янській ЗОШ I-III ст. № 1,

Харківській ЗОШ I-III ст. № 53, Харківській ЗОШ I-III ст. № 122, Харківській ЗОШ I-III ст. № 148, Харківському технічному ліцеї № 173.

Два роки поспіль серед тих, хто підготував переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, переважали педагоги вищої кваліфікаційної категорії (діаграма 12).

Діаграма 12

Відсоток педагогічних працівників вищої кваліфікаційної категорії, які підготували **переможців** змагань, складав **76,19 %**. Порівняно з минулим роком він зменшився (на **5,06 %**).

У 2019 році **майже кожен п'ятий** педагог мав першу (**19,05 %**) кваліфікаційну категорію, це на **6,55 % більше**, ніж у минулому році.

Незначну частину протягом двох років склали вчителі кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (**4,76 %** – у 2019 році, **6,25 %** – у 2018 році) і **жоден** – другої кваліфікаційної категорії.

Слід зазначити, що вчитель кваліфікаційної категорії «спеціаліст» підготував переможця змагань у Харківській гімназії № 116.

Серед тих, хто підготував **учасників конкурсу, які не стали переможцями**, переважна більшість (**85,71 %**) – фахівці вищої кваліфікаційної категорії. Порівняно з минулим роком відносна кількість таких педагогів збільшилася (на **13,71 %**). **Значно меншу частину** склали педагоги кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (**14,29 %** – у 2019 році, **16,00 %** – у 2018 році).

У 2019 році серед тих, хто підготував учасників, які не стали переможцями змагань, відсутні педагоги першої та другої кваліфікаційної категорії, тоді як у 2018 році **12,00 %** становили вчителі першої кваліфікаційної категорії.

Учасників обласного етапу конкурсу МАН, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії в Слобожанській гімназії № 2 (Зміївський район), Красноградській ЗОШ I-III ст. № 1 імені О.І. Копиленка, Пісочинському колегіумі (Харківський район), Кочетоцькій ЗОШ I-III ст. (Чугуївський район), Харківській СШ I-III ст. № 11 з поглибленим вивченням окремих предметів, Харківській ЗОШ I-III ст. № 53, Харківській ЗОШ I-III ст. № 122, Харківській ЗОШ I-III ст. № 148, Харківському технічному ліцеї № 173.

VII. Відділення комп'ютерних наук

У 2019 році в II (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН узяли участь **55** учнів (**65** – у 2018 році) **відділення комп'ютерних наук**. Це на **15,38 % менше**, ніж у минулому.

Розподіл учнів за секціями поданий на *діаграмі 13*.

Діаграма 13

У 2019 році **найбільша** частина учасників (**25,45 %**) обласного етапу конкурсу МАН **відділення комп'ютерних наук** у секції «Мультимедійні системи, навчальні та ігрові програми» (у 2018 році – у секції «Інформаційні системи, бази даних та системи штучного інтелекту» (**21,54 %**)), **найменша**: у 2019 році – у секції «Безпека інформаційних та телекомунікаційних систем» (**12,73 %**), у 2018 році – «Комп'ютерні системи та мережі» та «Безпека інформаційних та телекомунікаційних систем» (**13,85 %**).

Порівняно з минулим роком збільшилася кількість учасників секцій «Мультимедійні системи, навчальні та ігрові програми» (на **10,07 %**), «Комп'ютерні системи та мережі» (на **2,51 %**); зменшився відсоток школярів, які взяли участь у секціях «Інформаційні системи, бази даних та системи штучного інтелекту» (на **5,18 %**), «Internet-технології та WEB дизайн» (на **3,91 %**), «Технології програмування» (на **2,37 %**), «Безпека інформаційних та телекомунікаційних систем» (на **1,12 %**).

В обласному етапі змагань цього відділення взяли участь учні **3-х (жодного – у 2018 році) сільських районів**: Балаклійського, Борівського, Харківського; **1-єї (жодної – у 2018 році) ОТГ**: Коломацької; **6-ти (9-ти – у 2018 році) районів міста Харкова**: Індустріального, Київського, Московського, Новобаварського, Слобідського, Шевченківського; Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Харківський університетський лицей Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», Аерокосмічного лицю на базі Національного аерокосмічного університету імені М.Є. Жуковського «ХАІ».

Найбільша кількість учасників (**20**) у Шевченківському районі міста Харкова.

Переможцями стали **21 (27 – у 2018 році) учень**, що становить **38,18 %** від загальної кількості учасників змагань цього відділення (**41,54 % – у 2018 році**).

Це учні закладів загальної середньої освіти Харківського району області; Київського (**3** учні), Московського, Новобаварського, Шевченківського (**10** учнів) районів міста Харкова, Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (**5** учнів).

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі конкурсу МАН здобувають учні Київського, Московського, Шевченківського районів міста Харкова та вихованці Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Переможців змагань підготували в **7-ми ЗЗСО**: Південному лицей (Харківський район), Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія» (**10** учнів), Харківській гімназії № 55 (**2** учні), Харківській гімназії № 65, Харківській гімназії № 144, Харківській гімназії № 172, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (**5** учнів).

Два роки поспіль переможців готують у **4-х ЗЗСО**: Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківській гімназії № 55, Харківській гімназії № 144, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Відсутні переможці серед учасників змагань у 16-ти ЗЗСО: Балаклійському лицей, ООЗ «Борівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1», Коломацькому лицей імені Героя Радянського Союзу І.Є. Єгорова, Харківському технологічному лицей № 9, Харківській ЗОШ I-III ст. № 36, Харківській гімназії № 46 імені М.В. Ломоносова, Харківській гімназії № 47 (**3** учні), Харківській ЗОШ I-III ст. № 54, Харківській СШ I-III ст. № 85, Харківському лицей № 141, Харківській ЗОШ I-III ст. № 131, Харківській гімназії № 144, Харківському приватному НВК «Лицей Професіонал», Аерокосмічному лицей на базі Національного аерокосмічного університету імені М.Є. Жуковського «ХАІ» (**2** учні), Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунальному закладі «Харківський університетський лицей Харківської міської ради Харківської області».

Два роки поспіль немає переможців серед учасників змагань в **2-х ЗЗСО**: Харківській ЗОШ I-III ст. № 36 та Харківській ЗОШ I-III ст. № 54.

У 2019 році, серед тих, хто підготував переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, найбільшу частину склали вчителі вищої кваліфікаційної категорії (*діаграма 14*).

У 2019 році **91,67 %** учителів, які підготували **переможців змагань**, мали вищу кваліфікаційну категорію, а **8,33 %** – першу. Порівняно з минулим роком відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії **збільшився на 66,67 %**, а відсоток учителів першої кваліфікаційної категорії **зменшився на 66,67 %**.

Слід зазначити, що серед учителів, які підготували **переможців змагань**, у 2019 **жоден** не мав другу кваліфікаційну категорію та кваліфікаційну категорію «спеціаліст».

Серед тих, хто підготував **учасників, які не стали переможцями**, два роки поспіль більшу частину складають учителі вищої кваліфікаційної категорії (**42,86 %** – у 2019 році; **48,28 %** – у 2018 році), а **майже кожен третій** – має першу кваліфікаційну категорію. Порівняно з минулим роком відсоток таких **зменшився** (відповідно **на 5,42 %** і **1,15 %**).

14,29 % (**17,24 %** – у 2018 році) учителів мали кваліфікаційну категорію «спеціаліст», а **9,52 %** (**жодного** – у 2018 році) – другу кваліфікаційну категорію.

Учасників обласного етапу конкурсу МАН, **які не стали переможцями**, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії у Балаклійському ліцеї, Харківській ЗОШ I-III ст. № 36, Харківській гімназії № 46 імені М.В. Ломоносова, Харківській гімназії № 47, Харківській гімназії № 144, Комунальному закладі «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області»; першої кваліфікаційної категорії – в ООЗ «Борівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1», Харківському технологічному ліцеї № 9, Харківській гімназії № 47(2 учні), Харківській СШ I-III ст. № 85, Харківській ЗОШ I-III ст. № 131.

VIII. Відділення математики

У 2019 році в II (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН взяли участь **52** учні (**47** – у 2018 році) **відділення математики**. Це на **10,64 %** більше, ніж у минулому році.

Розподіл учнів за секціями поданий на *діаграмі 15*.

У 2019 році **найбільша** кількість учасників обласного етапу конкурсу МАН **відділення математики** у секції «Математика» – **47,37 %** (у 2018 році – у секції «Прикладна математика» – **42,55 %**), **найменша** – **два роки поспіль** у секції «Математичне моделювання» (**19,30 %** – у 2019 році, **21,28 %** – у 2018 році).

Порівняно з минулим роком **зменшилася** відносна кількість учасників секцій «Прикладна математика» (на **9,22 %**) і «Математичне моделювання» (на **1,98 %**); натомість відсоток учасників секції «Математика» **суттєво збільшився** (на **11,20 %**) і склав **47,37 %**.

В обласному етапі змагань цього відділення взяли участь учні **6-ти (4-х – у 2018 році) сільських районів**: Балаклійського, Барвінківського, Близнюківського, Зміївського, Куп'янського, Харківського; **1-го (1-го – у 2018 році) міста обласного значення**: м. Первомайського; **8-ми (6-ти – у 2018 році) районів міста Харкова**: Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського; **2-х (2-х у 2018 році) закладів міської мережі**: Комунального закладу «Харківський університетський лицей Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області»; Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»; **2-х (3-х у 2018 році) закладів позашкільної освіти**: Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», Комунального закладу «Харківський Палац дитячої творчості Харківської міської ради Харківської області».

Серед районів (міст, ОТГ) Харківської області **найбільша** кількість учасників (**9**) у Слобідському районі міста Харкова.

Переможцями стали **25 (25 – у 2018 році) школярів**, що складає **48,10 %** від загальної кількості учасників змагань цього відділення (**53,19 %** – у 2018 році).

Такі учні були в Красноградському, Харківському **районах області**; Київському, Московському, Немишлянському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському **районах міста Харкова**.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі конкурсу МАН здобувають учні Київського, Московського, Слобідського, Шевченківського **районів міста Харкова**.

Переможців змагань підготували в **15-ти ЗЗСО**: Красноградській гімназії «Гранд», Південному лицей (Харківський район), Харківській СШ I-III ст. № 17, Харківській ЗОШ

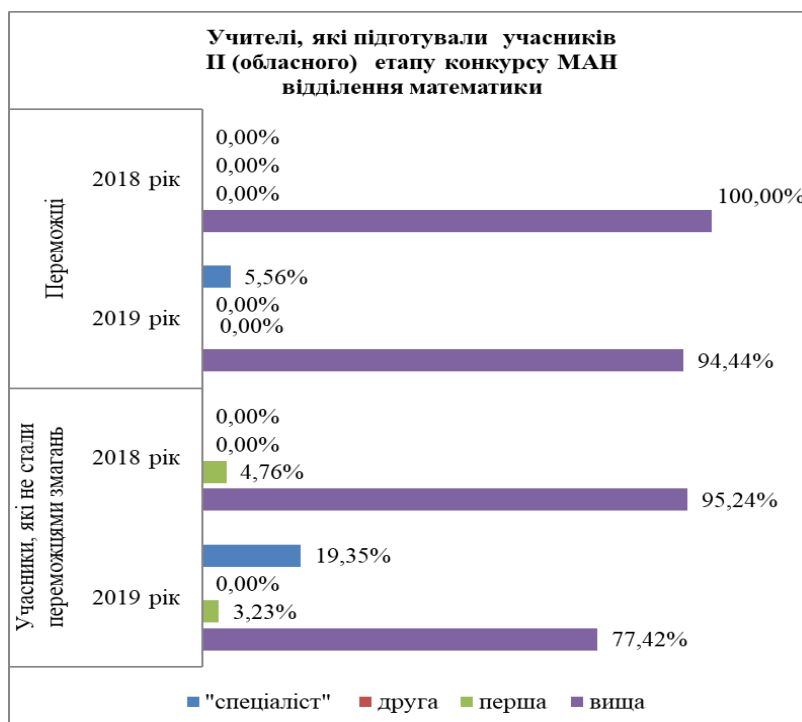
I-III ст. № 37, Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківській гімназії № 46 імені М.В. Ломоносова (5 учнів), Харківській гімназії № 47, Харківській гімназії № 55, Харківській СШ I-III ст. № 62, Харківській СШ I-III ст. № 73, Харківській гімназії № 82, Харківській СШ I-III ст. № 87, Харківській ЗОШ I-III ст. № 143, Комунальному закладі «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області», Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість».

Серед переможців 3 вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», які навчалися у Харківській гімназії № 47, Харківській СШ I-III ст. № 80, Харківській приватній ЗОШ I-III ст. «Лествица».

Два роки поспіль переможців готують у 7-ми ЗССО: Харківській СШ I-III ст. № 17, Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківській гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківській гімназії № 47, Харківській СШ I-III ст. № 62, Комунальному закладі «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області», Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

У 2019 році більшість педагогічних працівників, які підготували переможців змагань, мали вищу кваліфікаційну категорію (94,44 %), це на 5,56 % менше, ніж у минулому році. Незначна кількість (5,56 %) учителів мала кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (жодного – у 2018 році) – (діаграма 16).

Діаграма 16

Серед тих, хто підготував учасників конкурсу, які не стали переможцями, більшість (77,42 % – у 2019 році; 95,24 % – у 2018 році) склали вчителі вищої кваліфікаційної категорії. Порівняно з минулим роком їх відносна кількість суттєво зменшилася (на 17,82 %).

Майже кожен п'ятий педагог мав кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (жодного – у 2018 році).

Два роки поспіль незначна кількість фахівців, які підготували учасників, що не стали переможцями, – учителі першої кваліфікаційної категорії (3,23 % – у 2019 році; 4,76 % – у 2018 році).

Учасників обласного етапу конкурсу МАН, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії в Балаклійському ліцеї, Донецькій ЗОШ I-III ст. № 1 (Балаклійський район), Барвінківській ЗОШ I-III ст. № 1, Первомайській гімназії № 3,

Харківській СШ I-III ст. № 18, Харківській гімназії № 23, Харківській ЗОШ I-III ст. № 35, Харківській гімназії № 43, Харківській СШ I-III ст. № 62, Харківського ліцею № 149, Харківській гімназії № 152, Харківській СШ I-III ст. № 170, Харківському технічному ліцеї № 173, Харківському приватному НВК «Вересень»; першої кваліфікаційної категорії – у Криштопівському ліцеї (Близнюківський район).

ІХ. Відділення фізики і астрономії

У 2019 році в II (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН взяли участь **32** учні (**37** – у 2018 році) **відділення фізики і астрономії**. Це на **13,51 % менше**, ніж у минулому році.

Розподіл учнів за секціями поданий на *діаграмі 17*.

Діаграма 17

Протягом двох років **найбільша** кількість учасників обласного етапу конкурсу МАН **відділення фізика і астрономії** в секції «Експериментальна фізика» (**53,13 %** – у 2019 році; **37,84%** – у 2018 році), **найменша** – у 2019 році в секції «Аерофізика та космічні дослідження» (**9,38 %**), у 2018 році – у секціях «Астрономія та астрофізика» та «Аерофізика та космічні дослідження» (**13,51 %**).

Порівняно з минулим роком **зменшилася** кількість учасників секції «Теоретична фізика» (**на 22,64 %**) та «Аерофізика та космічні дослідження» (**на 4,14 %**); **збільшився** відсоток школярів, які взяли участь у секціях «Експериментальна фізика» (**на 15,29 %**), «Астрономія та астрофізика» (**на 11,49 %**).

В обласному етапі змагань цього відділення взяли участь учні **3-х (6-ти – у 2018 році) сільських районів**: Балаклійського, Зміївського, Красноградського; **2-х (1-го – у 2018 році) міста обласного значення**: м. Люботина, м. Чугуєва; **5-ти (8-ми – у 2018 році) районів міста Харкова**: Київського, Немишлянського, Новобаварського, Слобідського, Холодногірського; Комунального закладу «Харківська обласна школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Комунального закладу «Люботинська СШ-інтернат I-III ст. «Дивосвіт»» Харківської обласної ради; Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради».

Найбільша кількість учасників – вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» (**13**).

Переможцями стали **18 (20 – у 2018 році) школярів**, що складає **56,25 %** від загальної кількості учасників змагань цього відділення (**54,05 %** – у 2018 році).

Такі учні були в Балаклійському, Зміївському *районах області*; м. Чугуєві; Київському, Немишлянському, Новобаварському *районах міста Харкова*.

Два роки поспіль переможців готують у Київському, Немишлянському, Новобаварському *районах міста Харкова*.

Переможців змагань підготували у **8-ми** ЗЗСО: Балаклійському ліцеї, Зміївському ліцеї № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка, Чугуївському НВК «ЗОШ I-III ступенів-гімназія № 5», Харківській ЗОШ I-III ст. № 36, Харківській ЗОШ I-III ст. № 59, Харківському ліцеї № 161 «Імпульс» (2 учні), Комунальному закладі «Люботинська СШ-інтернат I-III ст. “Дивосвіт”» Харківської обласної ради, Комунальному закладі «Харківська обласна школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Серед переможців також **9** вихованців Комунального закладу «Харківська обласна «Мала академія наук» Харківської обласної ради», які навчалися в Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківській гімназії № 47 (2 учні), Харківському ліцеї № 89 (5 учнів), Комунальному закладі «Харківська обласна школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Два роки поспіль переможців готують у Харківській ЗОШ I-III ст. № 36, Комунальному закладі «Харківська обласна школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» та Комунальному закладі «Харківська обласна «Мала академія наук» Харківської обласної ради».

Відсутні переможці серед учасників змагань у 10-ти ЗЗСО: Балаклійській ЗОШ I-III ст. № 1 імені О.А. Тризни, Веселівській ЗОШ I-III ст. (Балаклійський район), Бірківській ЗОШ I-III ст., Чемужівській ЗОШ I-III ст. (Зміївський район), Красноградській гімназії «Гранд», Люботинській гімназії № 1, Караванській ЗОШ I-III ст. (м. Люботин), «Харківському НВК «гімназія-школа I ст.» № 24 імені І.Н. Питікова», Харківській ЗОШ I-III ст. № 102, Харківській СШ I-III ст. № 108.

Два роки поспіль немає переможців серед учасників змагань у **4-х** ЗЗСО: Веселівській ЗОШ I-III ст. (Балаклійський район), Бірківській ЗОШ I-III ст. (Зміївський район), Караванській ЗОШ I-III ст. (м. Люботин), Харківській ЗОШ I-III ст. № 102.

У 2019 році, як і в минулому, переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували **переважно** вчителі вищої кваліфікаційної категорії (*діаграма 18*).

Діаграма 18

Відсоток педагогічних працівників вищої кваліфікаційної категорії, які підготували **переможців** змагань у 2019 році, складав **75,00 %**. Порівняно з минулим роком він суттєво **зменшився (на 17,86 %)**. **Незначну кількість** педагогів (**8,33 %**) становили вчителі першої кваліфікаційної категорії, що на **1,19 % більше**, ніж у 2018 році. Водночас **майже кожен шостий педагог**, який підготував переможців обласного етапу змагань у 2019 році, мав кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (жоден – у 2018 році).

Два роки поспіль серед педагогічних працівників, які підготували переможців, **немає фахівців другої** кваліфікаційної категорії.

Серед тих, хто підготував **учасників конкурсу, які не стали переможцями**, **53,33 %** – вчителі вищої кваліфікаційної категорії. Порівняно з минулим роком їх відносна кількість **суттєво зменшилася (на 18,89 %)**.

Разом із тим **значно збільшилася** кількість фахівців першої кваліфікаційної категорії (на **14,44 %**) та кваліфікаційної категорії спеціаліст (на **15,56 %**). У 2019 році ці показники дорівнювали відповідно **20,00 %** та **26,67 %**.

У 2019 році серед педагогічних працівників, які підготували **учасників конкурсу, які не стали переможцями**, **немає фахівців другої** кваліфікаційної категорії, тоді як у минулому році їх відсоток дорівнював **11,11 %**.

Учасників обласного етапу конкурсу МАН, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії Балаклійської ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 імені О.А. Тризни, Веселівської ЗОШ І-ІІІ ст. (Балаклійський район), Красноградської гімназії «Гранд», Люботинської гімназії № 1, Харківської ЗОШ І-ІІІ ст. № 102, Харківської СШ І-ІІІ ст. № 108; першої – Чумужівської ЗОШ І-ІІІ ст. (Зміївський район), Караванської ЗОШ І-ІІІ ст. (м. Люботин).

Х. Відділення економіки

У 2019 році в ІІ (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН взяли участь **47 учнів (56 – у 2018 році) відділення економіки**. Це на **16,07 % менше**, ніж у минулому році.

Розподіл учнів за секціями поданий на *діаграмі 19*.

Діаграма 19

Протягом двох років найбільша кількість учасників обласного етапу конкурсу МАН відділення економіки в секції «Мікроекономіка та макроекономіка» (**27,66 %** – у 2019 році; **35,71 %** – у 2018 році), найменша у секції «Публічне управління та адміністрування» (**8,51 %** – у 2019 році; **12,50 %** – у 2018 році).

Порівняно з минулим роком збільшилася кількість учасників секцій «Фінанси, грошовий обіг і кредит» (**на 7,67 %**), «Інноваційний менеджмент та логістичні процеси» (**на 3,08 %**), «Економічна теорія та історія економічної думки» (**на 1,29 %**); зменшився відсоток школярів, які взяли участь у секціях «Мікроекономіка та макроекономіка» (**на 8,05 %**), «Публічне управління та адміністрування» (**на 3,99 %**).

В обласному етапі змагань цього відділення взяли участь учні **4-х (8-ми** – у 2018 році) *сільських районів*: Близнюківського, Борівського, Зміївського, Куп'янського; **1-ї (1-ї** – у 2018 році) *об'єднаної територіальної громади*: Нововодолазької; **1-го (1-го** – у 2018 році) *міста обласного значення*: м. Чугуєва; **8-ми (7-ми** – у 2018 році) *районів міста Харкова*: Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського; **1-го** закладу *міської мережі (1-го* – у 2018 році): Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області»; Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»; Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради».

Найбільша кількість учасників – вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» (**16**) та учні ЗЗСО Шевченківського району міста Харкова (**6**).

Переможцями стали **27 (28** – у 2018 році) школярів, що складає **57,45 %** від загальної кількості учасників змагань цього відділення (**50,00 %** – у 2018 році).

Такі учні були в Зміївському районі області; Нововодолазькій об'єднаній територіальній громаді; м. Чугуєві; Київському, Московському, Немишлянському, Слобідському, Шевченківському районах міста Харкова.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі конкурсу МАН здобувають учні Київського, Московського, Немишлянського, Шевченківського районів міста Харкова.

Переможців змагань підготували в **10-ти** ЗЗСО: Лиманській ЗОШ I-III ст. (Зміївській район), Чугуївському НВК «ЗОШ I-III ст.-гімназія № 5», Нововодолазькому лицей № 3 (Нововодолазька ОТГ), Харківській гімназії № 43 (**3** учні), Харківській гімназії № 46 імені М.В. Ломоносова (**2** учні), Харківській гімназії № 47 (**4** учні), Харківській гімназії № 55, Харківській СШ I-III ст. № 73, Харківському технічному лицей № 173, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Серед переможців також вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» (**11** учнів), які навчаються в Харківському НВК «Академічна гімназія» № 45 (**4** учні), Харківській гімназії № 47 (**3** учні), Харківському лицей № 89 (**3** учні), Харківському лицей № 149.

Два роки поспіль переможців готують в **5-ти** ЗЗСО: Харківській гімназії № 43, Харківській гімназії № 46 імені М.В. Ломоносова, Харківській гімназії № 47, Харківському технічному лицей № 173, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», а також в Комунальному закладі «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради».

Відсутні переможці серед учасників змагань у 12-ти ЗЗСО: Близнюківському лицей, Борівській ЗОШ I-III ст. № 1 імені Героя Радянського Союзу В.С. Колісника, Курилівському лицей (Куп'янський район), Чугуївському НВК «ЗОШ I-III ст. – гімназія № 5», Харківській СШ I-III ст. № 87, Харківській ЗОШ I-III ст. № 88 імені О.Г. Зубарева, Спеціалізованій економіко-правовій школі I-III ст. з поглибленим вивченням іноземної мови приватного вищого навчального закладу ХГУ «НУА», Харківській СШ I-III ст. № 133 «Лицей мистецтв», Харківській ЗОШ I-III ст. № 143, Харківській СШ I-III ст. № 162, Харківській гімназії № 178

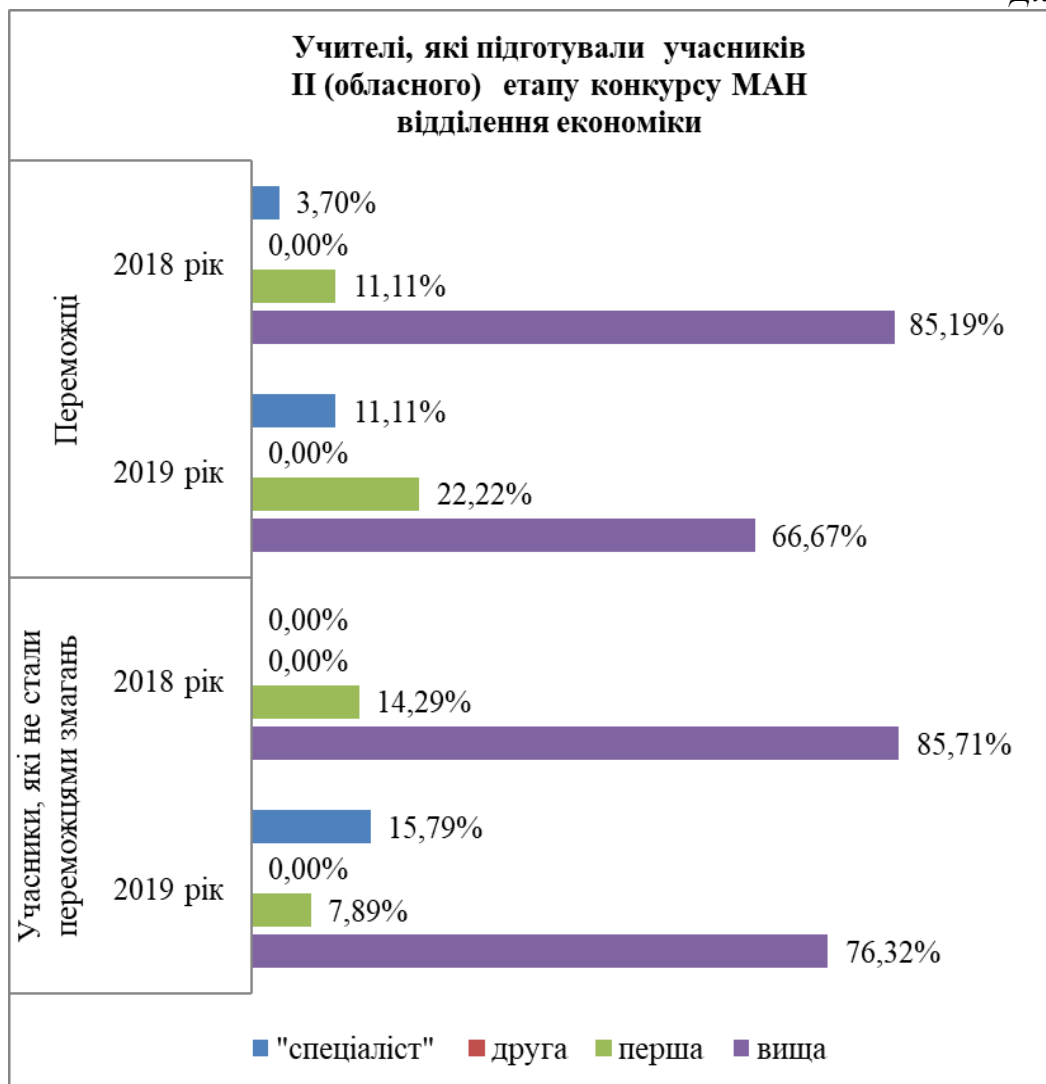

«Освіта», Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області».

Два роки поспіль немає переможців серед учасників змагань у Близнюківському ліцеї, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 143.

У 2019 році, як і в минулому, переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували **переважно** педагогічні працівники вищої кваліфікаційної категорії (діаграма 20).

Діаграма 20

Відсоток педагогів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували **переможців** змагань у 2019 році, склав **66,67 %**. Порівняно з минулим роком він суттєво зменшився (на **18,52 %**). **Кожен п'ятий** педагог мав першу кваліфікаційну категорію. Порівняно з минулим роком цей показник збільшився вдвічі.

Також збільшився відсоток педагогів кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (на **7,41 %**). У 2019 році цей показник дорівнював **11,11 %**.

Два роки поспіль серед фахівців, які підготували **переможців** змагань, **відсутні** фахівці другої кваліфікаційної категорії.

Серед тих, хто підготував учасників конкурсу, які **не стали переможцями**, **76,32 %** склали вчителі вищої кваліфікаційної категорії. У порівнянні з минулим роком їх відносна кількість зменшилася (на **9,40 %**).

Майже вдвічі зменшився відсоток педагогів першої кваліфікаційної категорії (**7,89 %** – у 2019 році, **14,29 %** – у 2018 році).

У 2019 році **кожен шостий** із педагогічних працівників, які підготували учасників конкурсу, що **не стали переможцями**, мав кваліфікаційну категорію **«спеціаліст (жоден – у 2018 році)»**.

Два роки поспіль серед тих, хто підготував учасників конкурсу, які **не стали переможцями**, відсутні фахівці **другої** кваліфікаційної категорії.

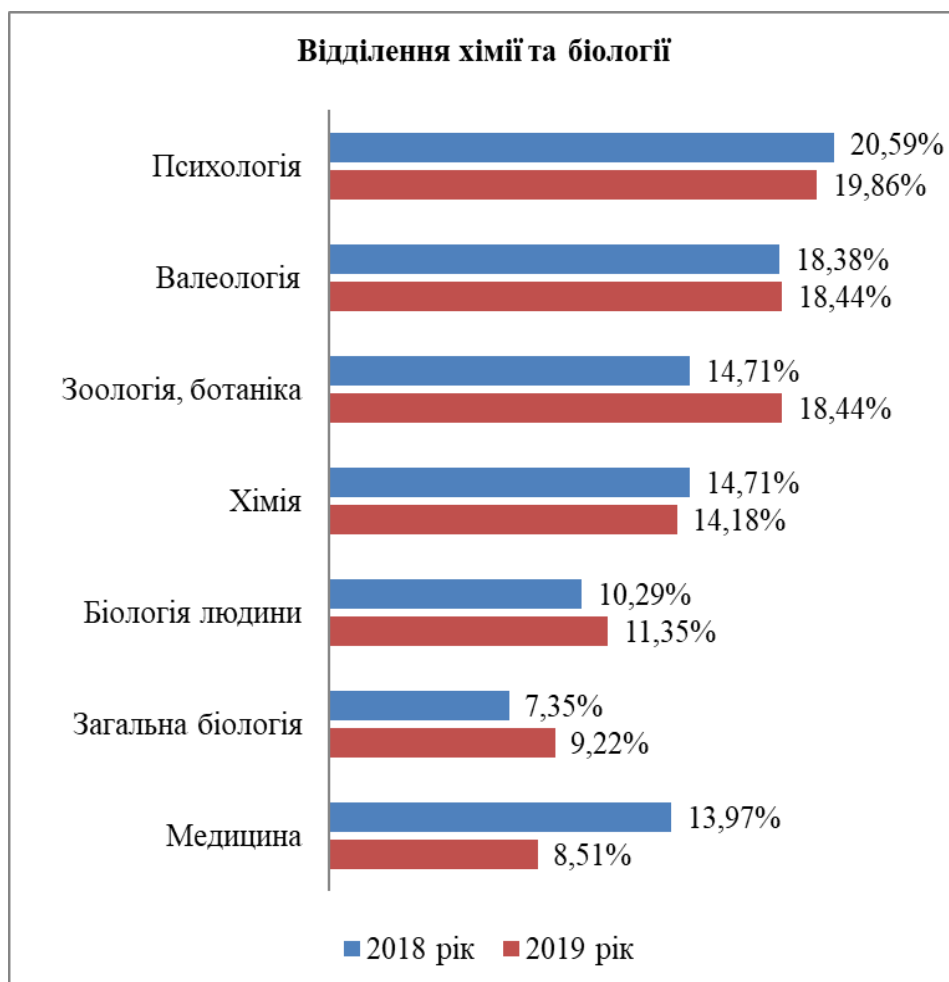
Учасників обласного етапу конкурсу МАН, які **не стали переможцями**, готували вчителі **вищої** кваліфікаційної категорії в Близнюківському ліцеї, Борівській ЗОШ I-III ст. № 1, Харківській ЗОШ I-III ст. № 88 імені О.Г. Зубарева, Харківському ліцеї № 149.

XI. Відділення хімії та біології

У 2019 році в II (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН взяв участь **141** учень (**136** – у 2018 році) **відділення хімії та біології**. Це на **3,68 % більше**, ніж у минулому.

Розподіл учнів за секціями поданий на *діаграмі 21*.

Діаграма 21

Найбільша кількість учасників обласного етапу конкурсу МАН **відділення хімії та біології** **два роки поспіль** у секції «Психологія» (**19,86 %** – у 2019 році; **20,59 %** – у 2018 році); **найменша**: у 2019 році – у секції «Медицина» (**8,51 %**), у 2018 році – у секції «Загальна біологія» (**7,35 %**).

Порівняно з минулим роком **збільшилася** кількість учасників секцій «Зоологія, ботаніка» (**на 3,73 %**), «Загальна біологія» (**на 1,87 %**), «Біологія людини» (**на 1,06 %**), «Валеологія» (**на 0,06 %**); **зменшився** відсоток школярів, які взяли участь у секціях «Медицина» (**на 5,46 %**), «Психологія» (**на 0,73 %**), «Хімія» (**на 0,53 %**).

В обласному етапі змагань цього відділення взяли участь учні **17-ти (12-ти – у 2018 році) сільських районів**: Балаклійського, Близнюківського, Богодухівського, Борівського, Вовчанського, Дворічанського, Дергачівського, Зміївського, Ізюмського, Кегичівського, Красноградського, Куп'янського, Лозівського, Нововодолазького, Первомайського, Харківського, Чугуївського; **5-ти (5-ти – у 2018 році) ОТГ**: Золочівської, Коломацької, Мереш'янської, Роганської, Чкаловської; **6-ти (5-ти – у 2018 році) міст обласного значення**: м. Ізюма, м. Куп'янська, м. Лозової, м. Люботина, м. Первомайського, м. Чугуєва; **9-ти (9-ти – у 2018 році) районів міста Харкова**: Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського; **1-го (1-го – у 2018 році) закладу міської мережі**: Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області»; Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»; **1-го (жодного – у 2018 році) закладу освіти інтернатного типу обласного підпорядкування**: Комунального закладу «Харківський спеціальний навчально-виховний комплекс імені В.Г. Короленка» Харківської обласної ради; **1-го (1-го – у 2018 році) закладу вищої освіти I-II рівнів акредитації**: Красноградського коледжу Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, **3-х (7-ми – у 2018 році) закладів позашикільної освіти**: Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», Комунального закладу «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості», Комунального закладу «Харківський Палац дитячої та юнацької творчості Харківської міської ради Харківської області»; **1-го (жодного – у 2018 році) закладу професійно-технічної освіти**: Державного навчального закладу «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області».

Найбільша кількість учасників (**20**) – вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», а серед районів (міст, ОТГ) області – учні ЗЗСО Київського (**8**) та Шевченківського (**8**) районів міста Харкова.

Переможцями стали **64 (79 – у 2018 році) школярі**, що становить **45,39 %** від загальної кількості учасників змагань цього відділення (**58,08 % – у 2018 році**).

Такі учні були в Балаклійському, Близнюківському, Вовчанському, Дворічанському, Дергачівському, Зміївському, Куп'янському, Харківському *районах області*; Золочівській, Мереш'янській, Чкаловській *ОТГ*; м. Ізюмі, м. Куп'янську, м. Люботині, м. Первомайському, м. Чугуєві; Індустріальному, Київському, Московському, Немишлянському, Новобаварському, Основ'янському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському *районах міста Харкова*.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі конкурсу МАН здобувають учні Балаклійського, Зміївського, Куп'янського, Харківського *районів області*; Мереш'янської *об'єднаної територіальної громади*; м. Куп'янська, м. Люботина, м. Первомайського; Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського *районів міста Харкова*.

Переможців змагань підготували в Балаклійській ЗОШ I-III ст. № 2, Близнюківському лицейі, Варварівському лицейі (Вовчанський район), Дворічанському лицейі, Дворічнокутянському лицейі, Токарівському лицейі (Дергачівський район), Зміївській ЗОШ I-III ст. № 2 імені льотчика-космонавта Ігоря Петровича Волка, Петропавлівській ЗОШ I-III ст. (Куп'янський район), Безлюдівському юридичному лицейі імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая, Будянській ЗОШ I-III ст. № 2, Глибоківській ЗОШ I-III ст., Пісочинському колегіумі (Харківський район), Золочівському лицейі № 1 (Золочівська ОТГ), Мереш'янському медичному лицейі, Чкаловському НВК, Ізюмській гімназії № 3, Куп'янській гімназії № 2, Люботинській ЗОШ I-III ст. № 3, Первомайській ЗОШ I-III ст. № 7, Чугуївській ЗОШ I-III ст. № 2, Харківській ЗОШ I-III ст. № 5, Харківській гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», Харківській ЗОШ I-III ст. № 7, Харківській гімназії № 13, Харківській гімназії № 14, Харківській СШ I-III ст. № 15 з поглибленим вивченням окремих предметів,

Харківській СШ I-III ст. № 16 з поглибленим вивченням окремих предметів, Харківській ЗОШ I-III ст. № 36, Харківській гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова (2 учні), Харківській ЗОШ I-III ст. № 49, Харківській СШ I-III ст. № 73, Харківській ЗОШ I-III ст. № 76, Харківській ЗОШ I-III ст. № 78, Харківському лицейі № 89 (3 учні), Харківській ЗОШ I-III ст. № 131, Харківській ЗОШ I-III ст. № 164, Харківському лицейі № 107 (3 учні), Харківському лицейі № 141, Харківській гімназії № 144, Харківській гімназії № 152, Харківській ЗОШ I-III ст. № 153, Харківському лицейі № 161 «Імпульс» (2 учні), Харківському приватному НВК «Вересень», Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради» (3 учні), Комунальному закладі «Харківський спеціальний навчально-виховний комплекс імені В. Г. Короленка» Харківської обласної ради.

Серед переможців вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» (9 учнів), які навчаються в Безлюдівському юридичному лицейі імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая (2 учні), Харківському НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківській гімназії № 47 (2 учні), Харківському лицейі № 89, Харківській гімназії № 116 (3 учні); вихованець Комунального закладу «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості», який навчається у Харківській СШ I-III ст. № 17.

Два роки поспіль переможців готують у **16-ти** ЗЗСО: Балаклійській ЗОШ I-III ст. № 2, Зміївській ЗОШ I-III ст. № 2 імені льотчика-космонавта Ігоря Петровича Волка, Безлюдівському юридичному лицейі імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая, Глибоківській ЗОШ I-III ст., Пісочинському колегіумі (Харківський район), Люботинській ЗОШ I-III ст. № 3, Первомайській ЗОШ I-III ст. № 7, Мереш'янському медичному лицейі, Харківській ЗОШ I-III ст. № 7, Харківській гімназії № 14, Харківській гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківській ЗОШ I-III ст. № 78, Харківській гімназії № 152, Харківському лицейі № 161 «Імпульс», Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Відсутні переможці серед учасників змагань у Балаклійському лицейі, Савинській ЗОШ I-III ст. (Балаклійський район), Гутянській ЗОШ I-III ст. (Богодухівський район), Першотравневій ЗОШ I-III ст. (Борівський район), Вільшанському лицейі (Дергачівський район), Дергачівському лицейі № 2, Бірківській ЗОШ I-III ст., Слобожанському лицейі № 1 (Зміївський район), Бугаївському лицейі (Ізюмський район), Бессарабівському НВК (Кегичівський район), Кегичівському лицейі, Красноградському ЗЗСО I-III ступенів № 1 ім. О.І. Копиленка, Краснопавлівській ЗОШ I-III ст. (Лозівський район), Рокитненському лицейі (Нововодолазький район), Грушинському НВК (Первомайський район), Будянській ЗОШ I-III ст. № 2 (Харківський район), Введенському НВК (Чугуївський район), Коломацькому лицейі імені Героя Радянського Союзу І.Є.Єгорова (Коломацька ОТГ), Пономаренківській ЗОШ I-III ст., Роганській гімназії (Роганська ОТГ), Лозівському НВК № 8, Караванській ЗОШ I-III ст. (м. Люботин), Люботинській ЗОШ I-III ст. № 4, Харківському НВК «гімназія-школа I ступеня» № 24 імені І.Н. Питікова, Харківській ЗОШ I-III ст. № 20, Харківській ЗОШ I-III ст. № 28, Харківській ЗОШ I-III ст. № 35, Харківській гімназії № 43, Харківській гімназії № 47, Харківській ЗОШ I-III ст. № 57, Харківській ЗОШ I-III ст. № 60, Харківській гімназії № 65, Харківській ЗОШ I-III ст. № 71, Харківській ЗОШ I-III ст. № 80, Харківській ЗОШ I-III ст. № 92 імені Героя Радянського Союзу П.П. Набойченка, Харківській ЗОШ I-III ст. № 122, Харківській ЗОШ I-III ст. № 126, Харківській ЗОШ I-III ст. № 138, Харківському лицейі № 149, Харківській ЗОШ I-III ст. № 151, Харківській гімназії № 163, Харківському приватному НВК «Благовіст».

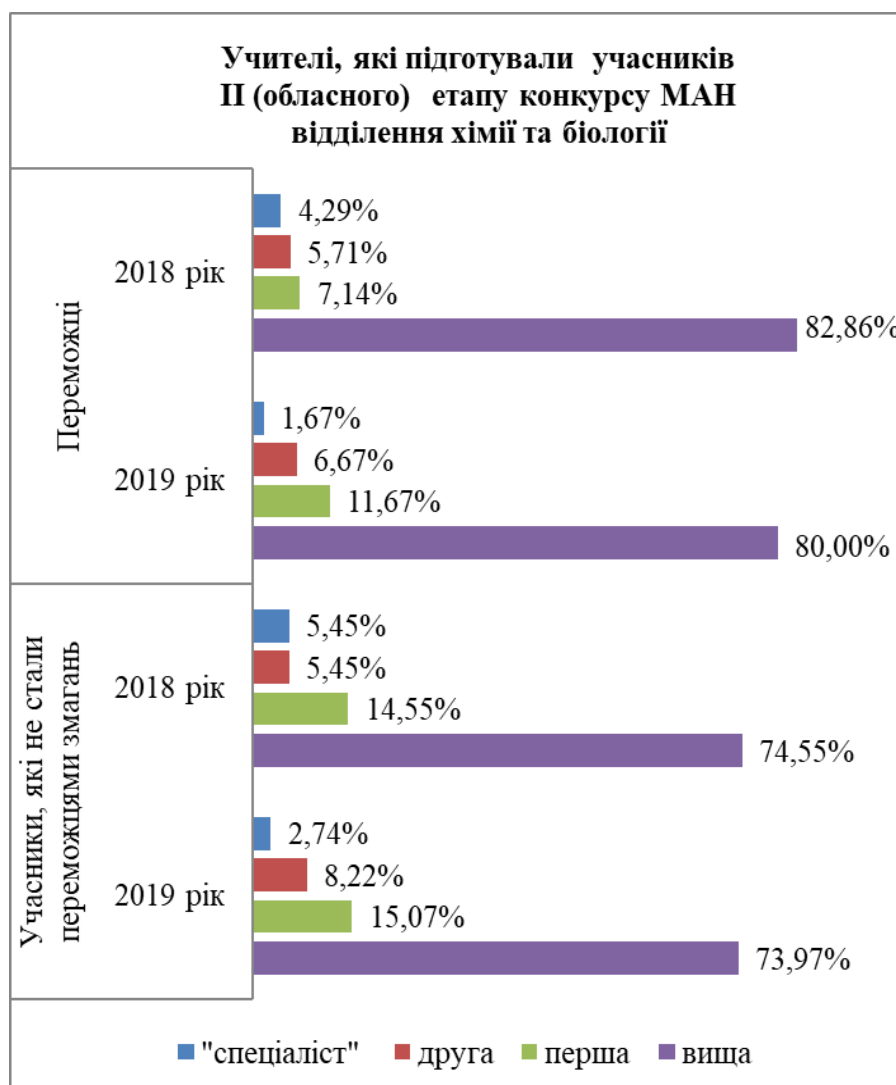
Відсутні переможці серед студентів Красноградського коледжу комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»; вихованців Комунального закладу

«Харківський Палац дитячої та юнацької творчості Харківської міської ради Харківської області».

Два роки поспіль немає переможців серед учасників змагань у Балаклійському ліцеї, Слобожанському ліцеї № 1 (Зміївський район), Краснопавлівській ЗОШ I-III ст. (Лозівський район), Роганській гімназії (Роганська ОТГ), Харківській ЗОШ I-III ст. № 57, Красноградському коледжі Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», Комунальному закладі «Харківський Палац дитячої та юнацької творчості Харківської міської ради Харківської області».

У 2019 році, як і в минулому, переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували переважно педагогічні працівники вищої кваліфікаційної категорії (діаграма 22).

Діаграма 22

Відсоток педагогів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували переможців змагань у 2019 році, склав **80,00 %**. Порівняно з минулим роком він зменшився (на **2,86 %**). Значно менша кількість педагогів мали першу (11,67 %), другу (6,67 %) кваліфікаційні категорії та кваліфікаційну категорію «спеціаліст» (1,67 %). Порівняно з минулим роком збільшилася кількість фахівців першої (на 4,52 %), другої (на 0,95 %) кваліфікаційних категорій; зменшилася – кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (на 2,62 %).

Серед тих, хто підготував учасників конкурсу, які не стали переможцями, більшість (73,97 %) склали вчителі вищої кваліфікаційної категорії. У порівнянні з минулим роком їх відносна кількість дещо зменшилася (на 0,57 %).

У 2019 році майже кожний сьомий педагог (15,07 %) мав першу кваліфікаційну категорію, що на 0,52 % більше, ніж у минулому році.

Незначний відсоток фахівців, які підготували учасників конкурсу, які не стали переможцями, – учителі другої кваліфікаційної категорії (8,22 %) та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (2,74 %). Порівняно з 2018 роком кількість педагогів другої кваліфікаційної категорії збільшилася (на 2,76 %); кваліфікаційної категорії «спеціаліст» – зменшилася (на 2,71 %).

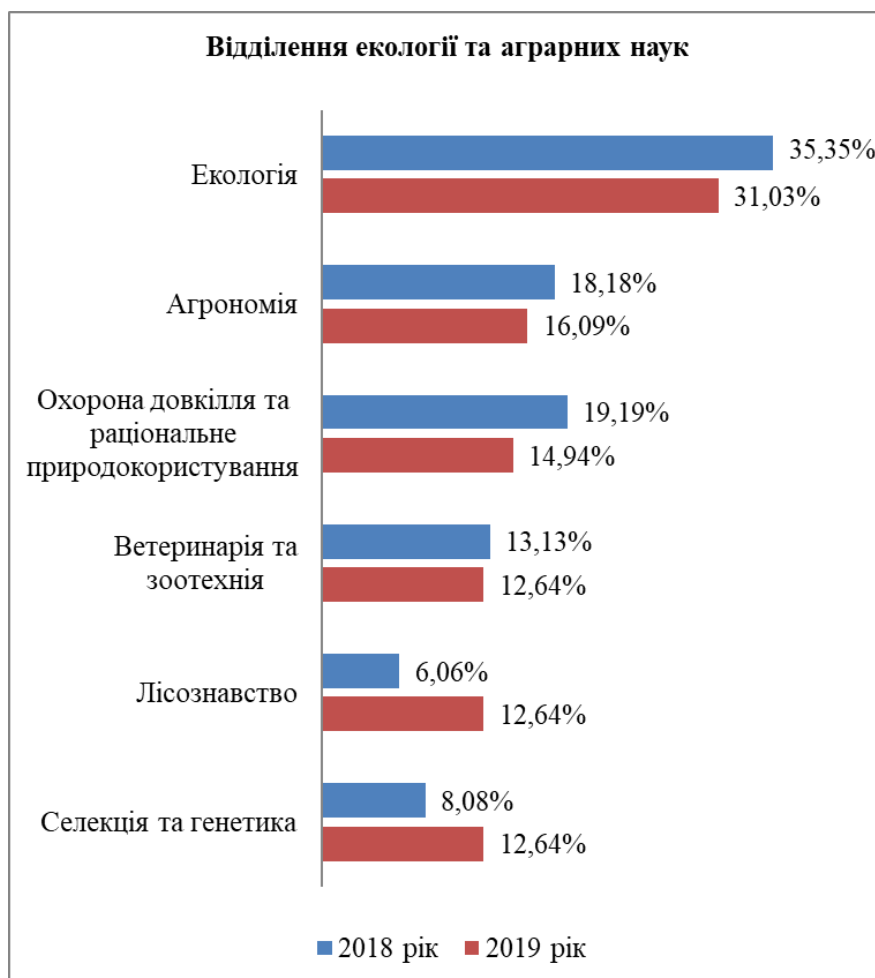
Учасників обласного етапу конкурсу МАН, які не стали переможцями, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії у ЗЗСО Балаклійського, Богодухівського, Дергачівського, Кегичівського, Красноградського, Лозівського, Нововодолазького, Харківського *районів області*; Коломацької, Роганської *об'єднаних територіальних громад*; м. Лозової, Люботинської ЗОШ І-ІІІ ст. № 4; Індустріального, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Шевченківського *районів міста Харкова*; першої – Балаклійського, Борівського, Лозівського, Первомайського *районів області*; м. Люботина; Індустріального, Київського, Московського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського *районів міста Харкова*.

ХІІ. Відділення екології та аграрних наук

У 2019 році в ІІ (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН взяли участь 87 учнів (99 – у 2018 році) відділення екології та аграрних наук. Це на 12,12 % менше, ніж у минулому.

Розподіл учнів за секціями поданий на *діаграмі 23*.

Діаграма 23

Протягом двох років найбільша кількість учасників (**31,03 %** – у 2019 році; **35,35 %** – у 2018 році) обласного етапу конкурсу МАН *відділення екології та аграрних наук* у секції «Екологія», **найменша**: у 2019 році (**12,64 %**) – у секціях «Ветеринарія та зоотехнія», «Селекція та генетика», «Лісознавство», у 2018 році (**6,06 %**) – у секції «Лісознавство».

Порівняно з минулим роком збільшилася кількість учасників у секціях «Лісознавство» (**на 6,58 %**), «Селекція та генетика» (**на 1,60 %**); зменшився відсоток школярів, які взяли участь у секціях «Екологія» (**на 4,32 %**), «Охорона довкілля та раціональне природокористування» (**на 4,25%**), «Агрономія» (**на 2,09 %**), «Ветеринарія та зоотехнія» (**на 0,49%**).

В обласному етапі змагань цього відділення взяли участь учні **17-ти (17-ти – у 2018 році) ЗЗСО сільських районів**: Балаклійського, Барвінківського, Близнюківського, Валківського, Дергачівського, Зачепилівського, Зміївського, Ізюмського, Кегичівського, Красноградського, Краснокутського, Куп'янського, Лозівського, Первомайського, Сахновщинського, Харківського, Шевченківського; **4-х (2-х – у 2018 році) міст обласного значення**: м. Ізюма, м. Куп'янська, м. Лозової, м. Первомайського; **6-ти (5-ти – у 2018 році) ОТГ**: Зачепилівської, Золочівської, Коломацької, Мерэф'янської, Наталинської, Роганської; **9-ти (9-ти – у 2018 році) районів міста Харкова**: Індустріального, Київського, Московського, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського; Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»; **1-го (жодного – у 2018 році) закладу освіти I-II рівнів акредитації**: Красноградського коледжу Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради; **1-го (жодного – у 2018 році) закладу освіти інтернатного типу обласного підпорядкування**: Комунального закладу «Люботинська спеціалізована школа-інтернат I-III ступенів “Дивосвіт”» Харківської обласної ради, вихованці **4-х (8-ми – у 2018 році) закладів позашкільної освіти**: Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», Балаклійської станції юних натуралістів, Краснокутського центру дитячої та юнацької творчості, Покотилівської станції юних натуралістів.

Найбільша кількість учасників (**13**) – вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» Харківської обласної ради»; серед районів (міст, ОТГ) області – учні ЗЗСО Київського району міста Харкова (**5**).

Переможцями стали **49 (54 – у 2018 році) школярів**, що складає **56,32 %** від загальної кількості учасників змагань цього відділення (**54,54 %** – у 2018 році).

Такі учні були в Балаклійському, Дергачівському, Зміївському, Кегичівському, Красноградському, Лозівському, Харківському районах області; Золочівській об'єднаній територіальній громаді; м. Ізюмі, м. Куп'янську, м. Лозовій, м. Первомайському; Індустріальному, Київському, Немишлянському, Новобаварському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському районах міста Харкова.

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі конкурсу МАН здобувають учні ЗЗСО Балаклійського, Зміївського, Харківського районів області; Золочівської об'єднаної територіальної громади; Індустріального, Київського, Немишлянського, Новобаварського, Холодногірського районів міста Харкова.

Переможців змагань підготували в **32-х ЗЗСО**: Балаклійському НВК, Донецькій ЗОШ I-III ст. № 1 (Балаклійський район), Козачолопанському ліцеї (Дергачівський район), Зміївському ліцеї № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка, Тимченківській ЗОШ I-III ст. (Зміївський район), Красненській ЗОШ I-III ст. (Кегичівський район), Красноградському ЗЗСО I-III ст. № 1 ім. О.І. Копиленка, Артільському НВК (Лозівський район), Пісочинському колегіумі, Покотилівській ЗОШ I-III ст. № 2, (Харківський район), Золочівському ліцеї № 2 (Золочівська ОТГ), Ізюмській ЗОШ I-III ст. № 5, Куп'янському НВК «Школа-гімназія № 3», Куп'янській ЗОШ I-III ст. № 6, Куп'янській ЗОШ I-III ст. № 11,

Катеринівській ЗОШ І-ІІІ ст. (м. Лозова), Лозівському НВК «ЗНЗ-ДНЗ № 8», Первомайській ЗОШ І-ІІІ ст. № 4, Первомайській ЗОШ І-ІІІ ст. № 5, Харківській гімназії № 1 (2 учні), Харківській СШ І-ІІІ ст. № 11 з поглибленим вивченням окремих предметів, Харківській гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 54, Харківській СШ І-ІІІ ст. № 73, Харківському ліцеї № 89, Харківському ліцеї № 107 (3 учні), Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 137, Харківській гімназії № 152, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 153, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 157, Харківській гімназії № 178 «Освіта», Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради».

Серед переможців також вихованці Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» Харківської обласної ради» (11 учнів), які навчаються в Харківській гімназії № 47 (3 учні), Харківському ліцеї № 89 (4 учні), Харківському ліцеї № 107, Харківській гімназії № 116 (3 учні); Балаклійській станції юних натуралістів (1 учень Вербівської ЗОШ І-ІІІ ст., Балаклійський район); Краснокутського центру дитячої та юнацької творчості (1 учень Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»).

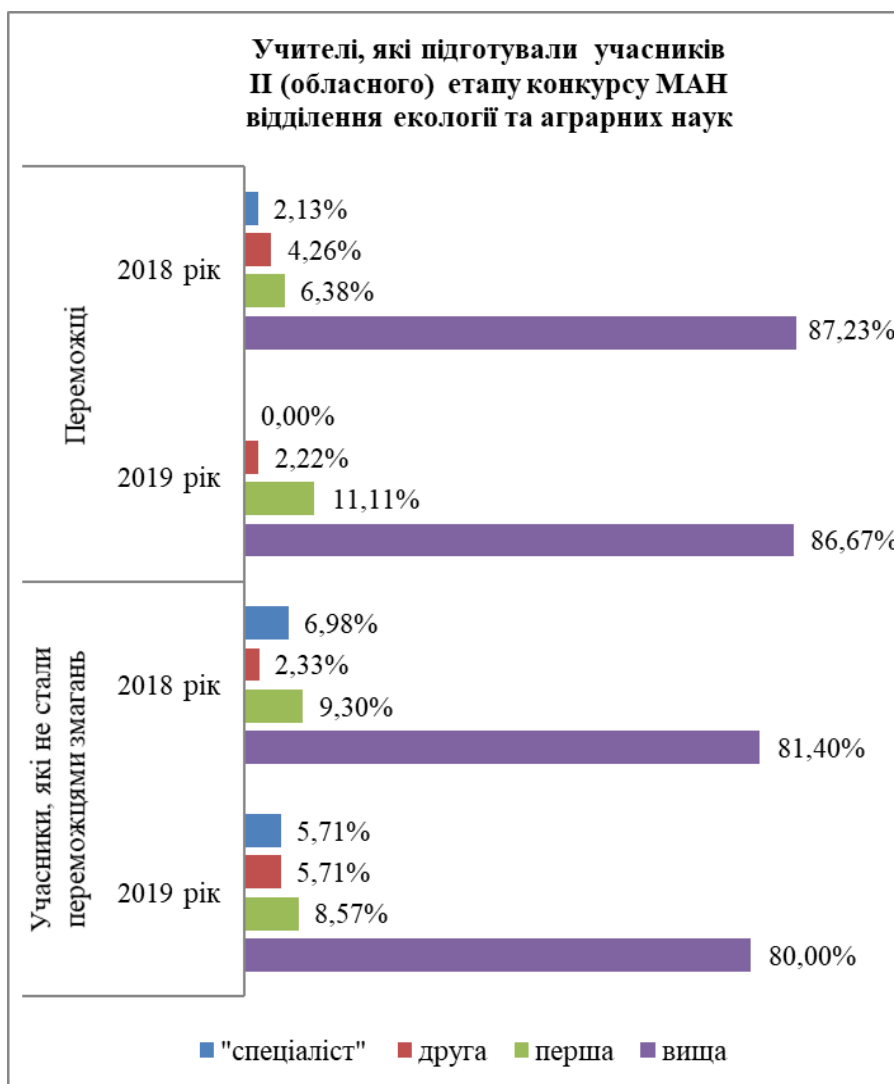
Два роки поспіль переможців готують у **10-ти** ЗЗСО: Зміївському ліцеї № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка, Тимченківській ЗОШ І-ІІІ ст. (Зміївський район), Покотилівській ЗОШ І-ІІІ ст. № 2 (Харківський район), Золочівському ліцеї № 2 (Золочівська ОТГ), Харківській гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 54, Харківському ліцеї № 89, Харківському ліцеї № 107, Харківській гімназії № 152, Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»; **2-х** закладах позашкільної освіти: Комунальному закладі «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» Харківської обласної ради», Балаклійській станції юних натуралістів.

Відсутні переможці серед учасників змагань у **26-ти** ЗЗСО районів (міст, ОТГ) області: Балаклійській ЗОШ І-ІІІ ст. № 3, Барвінківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1, Близнюківському ліцеї, Старомерчицькій ЗОШ І-ІІІ ст. (Валківський район), Зіньківщинській ЗОШ І-ІІІ ст. (Зачепилівський район), Слобожанській гімназії № 2, Чемужівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Зміївський район), Довгеньківському НВК (Ізюмський район), Курилівському ліцеї (Куп'янський район), Червонівському НВК (Первомайський район), Сугарівській ЗОШ І-ІІІ ст. (Сахновщинський район), Південному ліцеї, Покотилівському ліцеї «Промінь» (Харківський район), Шевченківській ЗОШ №1 І-ІІІ ст., Зачепилівській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 (Зачепилівська ОТГ), Шелестівському ліцеї (Коломацька ОТГ), Мереш'янській ЗОШ І-ІІІ ст. № 4, Мереш'янській ЗОШ І-ІІІ ст. № 7, Наталинському НВК (Наталинська ОТГ), Роганському аграрному ліцеї, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 10, Харківській гімназії № 13, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 44, Харківській гімназії № 144, Харківській СШ І-ІІІ ст. № 156, Харківській ЗОШ І-ІІІ ст. № 175, **1-му** закладі освіти інтернатного типу обласного підпорядкування: Комунальному закладі «Люботинська СШ І-ІІІ ст. «Дивосвіт»» Харківської обласної ради; **1-му** закладі вищої освіти І-ІІ рівнів акредитації: Красноградському коледжі Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, **1-му** закладі позашкільної освіти обласного підпорядкування: Покотилівській станції юних натуралістів.

Два роки поспіль немає переможців серед учасників змагань в **1-му** ЗЗСО: Шевченківській ЗОШ № 1 І-ІІІ ст. та **1-му** закладі позашкільної освіти обласного підпорядкування: Покотилівській станції юних натуралістів.

У 2019 році, як і в минулому, переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували **переважно** педагоги вищої кваліфікаційної категорії (діаграма 24).

Відсоток учителів вищої кваліфікаційної категорії, які підготували **переможців** змагань у 2019 році, склав **86,67 %**. Порівняно з минулим роком він дещо зменшився (на **0,57 %**). **Незначна кількість** педагогів мали першу (**11,11 %** – у 2019 році; **6,38 %** – у 2018 році), другу (**2,22%** – у 2019 році; **4,26** – у 2018 році) кваліфікаційні категорії.

Серед фахівців, які підготували **переможців** змагань у 2019 році, відсутні вчителі, які мали кваліфікаційну категорію «спеціаліст», тоді як у 2018 році їх відсоток дорівнював **2,13 %**.

Серед тих, хто підготував **учасників конкурсу, які не стали переможцями**, більшість (**80,00 %**) склали також учителі вищої кваліфікаційної категорії. Порівняно з минулим роком їх відносна кількість дещо зменшилася (на **1,40 %**).

Також зменшилася кількість педагогічних працівників першої (на **0,73 %**) кваліфікаційної категорії та кваліфікаційної категорії «спеціаліст» (на **1,26 %**). У 2019 році ці показники відповідно становили **8,57 %** та **5,71 %**.

Водночас збільшився відсоток фахівців другої кваліфікаційної категорії (на **3,39 %**). У 2019 році він склав **5,71 %**.

Учасників обласного етапу конкурсу МАН, **які не стали переможцями**, готували вчителі вищої кваліфікаційної категорії в Балаклійській ЗОШ I-III ст. № 3, Барвінківській ЗОШ I-III ст. № 1, Близнюківському ліцеї, Старомерчицькій ЗОШ I-III ст. (Валківський район), Зіньківщинській ЗОШ I-III ст. (Зачепилівський район), Довгеньківському НВК (Ізюмський район), Червонівському НВК (Первомайський район), Південному ліцеї (Харківський район), Шевченківській ЗОШ № 1 I-III ст., Зачепилівській ЗОШ I-III ст. № 1

(Зачепилівська ОТГ), Шелестівському ліцеї (Коломацька ОТГ), Мереф'янській ЗОШ I-III ст. № 4, Наталинському НВК (Наталинська ОТГ), Харківській ЗОШ I-III ст. № 10, Харківській СШ I-III ст. № 11 з поглибленим вивченням окремих предметів, Харківській гімназії № 13, Харківській ЗОШ I-III ст. № 44; першої – у Сугарівській ЗОШ I-III ст. (Сахновщинський район), Роганському аграрному ліцеї, Харківській СШ I-III ст. № 156.

Порівняльний аналіз результатів II (обласного) етапу конкурсу МАН та III (обласного) етапу олімпіад

Учні **82-х** закладів загальної освіти області другий рік поспіль виборюють перемогу як у III (обласному) етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів, так і в II (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН (таблиця 2).

Таблиця 2

Перелік ЗЗСО, учні яких другий рік поспіль стають переможцями III (обласного) етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів і II (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН

№	Район (місто, ОТГ)	Заклад освіти
1	Балаклійський	Андріївська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Балаклійської районної ради Харківської області
2	Балаклійський	Балаклійська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Балаклійської районної ради Харківської області
3	Балаклійський	Балаклійський ліцей Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області
4	Барвінківський	Мечebilівська загальноосвітня школа I-III ступенів Барвінківської районної ради Харківської області
5	Барвінківський	Опорний заклад Барвінківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Барвінківської районної ради Харківської області
6	Богодухівський	Богодухівський ліцей № 3 Богодухівської районної ради Харківської області
7	Богодухівський	Полковомикитівська загальноосвітня школа I-III ступенів Богодухівської районної ради Харківської області
8	Валківський	Комунальний заклад «Валківський ліцей імені Олександра Масельського Валківської районної ради Харківської області»
9	Вовчанський	Комунальний заклад «Вовчанський ліцей № 1 Вовчанської районної ради Харківської області»
10	Дворічанський	Дворічанський ліцей Дворічанської районної ради Харківської області
11	Золочівська ОТГ	Комунальний заклад «Золочівський ліцей № 1» Золочівської селищної ради Харківської області
12	Зміївський	Зміївський ліцей № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка Зміївської районної ради Харківської області
13	Зміївський	Комунальний заклад «Зміївська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 імені льотчика-космонавта Ігоря Петровича Волка Зміївської районної ради Харківської області»

№	Район (місто, ОТГ)	Заклад освіти
14	Кегичівський	Комунальний заклад «Кегичівський ліцей Кегичівської районної ради Харківської області»
15	Красноградський	Красноградська гімназія «Гранд» Красноградської районної ради Харківської області
16	Красноградський	Красноградський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 1 ім. О.І. Копиленка Красноградської районної ради Харківської області
17	Харківський	Безлюдівський юридичний ліцей імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая Харківської районної ради Харківської області
18	Чугуївський	Есхарівська загальноосвітня школа I-III ступенів Чугуївської районної ради Харківської області
19	Чугуївський	Новопокровський навчально-виховний комплекс Чугуївської районної ради Харківської області
20	Мереф'янська ОТГ	Комунальний заклад «Мереф'янський медичний ліцей» Мереф'янської міської ради Харківської області
21	Нововодолазька ОТГ	Нововодолазький ліцей № 1 Нововодолазької селищної ради Харківської області
22	Нововодолазька ОТГ	Нововодолазький ліцей № 3 Нововодолазької селищної ради Харківської області
23	Чкаловська ОТГ	Коробочкинський навчально-виховний комплекс Чкаловської селищної ради Харківської області
24	м. Куп'янськ	Куп'янський навчально-виховний комплекс «Школа-гімназія № 3» Куп'янської міської ради Харківської області
25	м. Куп'янськ	Куп'янська загальноосвітня школа I-III ступенів № 6 Куп'янської міської ради Харківської області
26	м. Люботин	Люботинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 3 Люботинської міської ради Харківської області
27	м. Первомайський	Первомайська гімназія № 3 Первомайської міської ради Харківської області
28	м. Первомайський	Первомайська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 Первомайської міської ради Харківської області
29	м. Первомайський	Первомайська загальноосвітня школа I-III ступенів № 7 Первомайської міської ради Харківської області
30	м. Чугуїв	Чугуївський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа I-III ступенів-гімназія № 5 Чугуївської міської ради Харківської області»
31	м. Чугуїв	Чугуївський навчально-виховний комплекс № 6 імені тричі Героя Радянського Союзу І.М. Кожедуба Чугуївської міської ради Харківської області
32	Індустріальний	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 80 Харківської міської ради Харківської області
33	Індустріальний	Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 157 Харківської міської ради Харківської області
34	Київський	Харківська гімназія № 1 Харківської міської ради Харківської області
35	Київський	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 17 Харківської міської ради Харківської області

№	Район (місто, ОТГ)	Заклад освіти
36	Київський	Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 36 Харківської міської ради Харківської області
37	Київський	Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 37 Харківської міської ради Харківської області
38	Київський	Харківська гімназія № 55 Харківської міської ради Харківської області
39	Київський	Харківська спеціалізована школа № 62 Харківської міської ради Харківської області
40	Київський	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 134 Харківської міської ради Харківської області
41	Київський	Харківська гімназія № 172 Харківської міської ради Харківської області
42	Московський	Комунальний заклад «Харківська спеціалізована школа II-III ступенів № 3 Харківської міської ради Харківської області»
43	Московський	Харківський навчально-виховний комплекс «школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад (ясла-садок)» № 8 Харківської міської ради Харківської області
44	Московський	Харківська гімназія № 23 Харківської міської ради Харківської області
45	Московський	Харківська гімназія № 43 Харківської міської ради Харківської області
46	Московський	Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 123 Харківської міської ради Харківської області
47	Московський	Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 139 Харківської міської ради Харківської області
48	Московський	Харківський лицей № 141 Харківської міської ради Харківської області
49	Московський	Харківська гімназія № 144 Харківської міської ради Харківської області
50	Немишлянський	Харківська гімназія № 14 Харківської міської ради Харківської області
51	Немишлянський	Комунальний заклад «Харківський навчально-виховний комплекс «гімназія-школа I ступеня» № 24 Харківської міської ради Харківської області імені І.Н. Питікова»
52	Немишлянський	Комунальний заклад «Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 49 Харківської міської ради Харківської області імені Харківських дивізій»
53	Немишлянський	Харківський лицей № 161 «Імпульс» Харківської міської ради Харківської області
54	Немишлянський	Харківський приватний навчально-виховний комплекс «Вересень» Харківської області
55	Немишлянський	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 73 Харківської міської ради Харківської області
56	Новобаварський	Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 28 Харківської міської ради Харківської області
57	Новобаварський	Харківська гімназія № 39 Харківської міської ради Харківської області

№	Район (місто, ОТГ)	Заклад освіти
58	Новобаварський	Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 54 Харківської міської ради Харківської області
59	Новобаварський	Харківська гімназія № 65 Харківської міської ради Харківської області
60	Новобаварський	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 162 Харківської міської ради Харківської області
61	Основ'янський	Харківська гімназія № 12 Харківської міської ради Харківської області
62	Основ'янський	Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 48 Харківської міської ради Харківської області
63	Слобідський	Харківська гімназія № 46 ім. М.В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області
64	Слобідський	Комунальний заклад «Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 78 Харківської міської ради Харківської області»
65	Слобідський	Харківська гімназія № 82 Харківської міської ради Харківської області
66	Слобідський	Харківський технічний ліцей № 173 Харківської міської ради Харківської області
67	Слобідський	Харківська гімназія № 178 «Освіта» Харківської міської ради Харківської області
68	Холодногірський	Харківська гімназія № 152 Харківської міської ради Харківської області
69	Холодногірський	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 108 Харківської міської ради Харківської області
70	Холодногірський	Харківська гімназія № 13 Харківської міської ради Харківської області
71	Холодногірський	Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 87 Харківської міської ради Харківської області
72	Шевченківський м. Харкова	Харківська гімназія № 6 «Маріїнська гімназія» Харківської міської ради Харківської області
73	Шевченківський м. Харкова	Харківський навчально-виховний комплекс № 45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області
74	Шевченківський м. Харкова	Харківська гімназія № 47 Харківської міської ради Харківської області
75	Шевченківський м. Харкова	Харківський ліцей № 89 Харківської міської ради Харківської області
76	Шевченківський (м. Харків)	Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 148 Харківської міської ради Харківської області
77	Шевченківський м. Харкова	Комунальний заклад «Харківська гімназія № 169 Харківської міської ради Харківської області»
78	Міська мережа	Комунальний заклад «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області»
79	Міська мережа	Комунальний заклад «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області»
80	Заклади загальної освіти інтернатного типу	Комунальний заклад «Харківська спеціалізована школа-інтернат «Ліцей «Правоохоронець»» Харківської обласної ради

№	Район (місто, ОТГ)	Заклад освіти
81	Заклади загальної освіти інтернатного типу	Комунальний заклад «Харківський спеціальний навчально-виховний комплекс імені В.Г. Короленка» Харківської обласної ради
82	Комунальний заклад "Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів "Обдарованість" Харківської обласної ради"	Комунальний заклад «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»

Нижче подані результати рейтингування закладів загальної середньої освіти за підсумками їх участі в III (обласному) етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів та II (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН (таблиця 3).

Таблиця 3

Показники участі закладів загальної середньої освіти Харківської області в III (обласному) етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів та II (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН у 2018/2019 навчальному році

Заклад освіти	Район (місто, ОТГ)	Рейтинговий коефіцієнт	Місце
Комунальний заклад «Харківський фізико-математичний ліцей № 27 Харківської міської ради Харківської області»	Міська мережа	0,7308	1
Комунальний заклад «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради»	Заклади освіти обласного підпорядкування	0,4800	2
Харківський навчально-виховний комплекс № 45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області	Шевченківський м. Харкова	0,4777	3
Харківська гімназія № 46 ім. М.В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області	Слобідський	0,2708	4
Харківська гімназія № 47 Харківської міської ради Харківської області	Шевченківський м. Харкова	0,1708	5
Харківський технічний ліцей № 173 Харківської міської ради Харківської області	Слобідський	0,1469	6
Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 162 Харківської міської ради Харківської області	Новобаварський	0,1438	7
Харківська гімназія № 152 Харківської міської ради Харківської області	Холодногірський	0,1423	8

Заклад освіти	Район (місто, ОТГ)	Рейтинговий коефіцієнт	Місце
Харківська гімназія № 144 Харківської міської ради Харківської області	Московський	0,1354	9
Харківський ліцей № 107 Харківської міської ради Харківської області	Київський	0,1262	10
Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 17 Харківської міської ради Харківської області	Київський	0,1231	11
Комунальний заклад «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області»	Міська мережа	0,1162	12-13
Харківська гімназія № 55 Харківської міської ради Харківської області	Київський	0,1162	12-13
Балаклійський ліцей Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області	Балаклійський	0,1131	14
Харківський ліцей № 161 «Імпульс» Харківської міської ради Харківської області	Немишлянський	0,0954	15
Харківська гімназія № 6 «Маріїнська гімназія» Харківської міської ради Харківської області	Шевченківський м. Харкова	0,0800	16
Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 80 Харківської міської ради Харківської області	Індустріальний	0,0654	17
Комунальний заклад «Валківський ліцей імені Олександра Масельського Валківської районної ради Харківської області»	Валківський	0,0646	18
Харківська гімназія № 43 Харківської міської ради Харківської області	Московський	0,0638	19
Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 119 Харківської міської ради Харківської області	Індустріальний	0,0546	20
Ізюмська гімназія № 1 Ізюмської районної ради Харківської області	м. Ізюм	0,0531	21
Харківська спеціалізована школа № 62 Харківської міської ради Харківської області	Київський	0,0523	22
Дворічанський ліцей Дворічанської районної ради Харківської області	Дворічанський	0,0485	23
Безлюдівський юридичний ліцей імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая Харківської районної ради Харківської області	Харківський	0,0469	24
Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 54 Харківської міської ради Харківської області	Новобаварський	0,0446	25

Заклад освіти	Район (місто, ОТГ)	Рейтинговий коефіцієнт	Місце
Окружний опорний заклад «Борівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Борівської районної ради Харківської області імені Героя Радянського Союзу В.С. Колісника»	Борівський	0,0438	26-27
Харківський лицей № 89 Харківської міської ради Харківської області	Шевченківський м. Харкова	0,0438	26-29
Комунальний заклад «Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 93 Харківської міської ради»	Новобаварський	0,0438	26-29
Харківська гімназія № 82 Харківської міської ради Харківської області	Слобідський	0,0438	26-29
Комунальний заклад «Харківська гімназія № 169 Харківської міської ради Харківської області»	Шевченківський м. Харкова	0,0438	26-29
Харківська гімназія № 14 Харківської міської ради Харківської області"	Немишлянський	0,0431	31-32
Харківська гімназія № 23 Харківської міської ради Харківської області	Московський	0,0431	31-32
Харківська гімназія № 39 Харківської міської ради Харківської області	Новобаварський	0,0415	33
Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 37 Харківської міської ради Харківської області	Київський	0,0408	34-35
Комунальний заклад «Золочівський лицей №2» Золочівської селищної ради Харківської області	Золочівська ОТГ	0,0408	34-35
Харківська гімназія № 1 Харківської міської ради Харківської області	Київський	0,0392	36
Богодухівський лицей № 3 Богодухівської районної ради Харківської області	Богодухівський	0,0385	37-38
Комунальний заклад «Золочівський лицей № 1» Золочівської селищної ради Харківської області	Золочівська ОТГ	0,0385	37-38
Ізюмська гімназія № 3 Ізюмської міської ради Харківської області	м. Ізюм	0,0377	39
Харківський приватний навчально-виховний комплекс «Вересень» Харківської області	Немишлянський	0,0369	40-41
Опорний заклад Барвінківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Барвінківської районної ради Харківської області	Барвінківський	0,0369	40-41
Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 143 Харківської міської ради Харківської області	Московський	0,0362	42
Комунальний заклад «Харківська спеціалізована школа II-III ступенів № 3 Харківської міської ради	Московський	0,0354	43

Заклад освіти	Район (місто, ОТГ)	Рейтинговий коефіцієнт	Місце
Харківської області»			
Первомайська гімназія № 3 Первомайської міської ради Харківської області	м. Первомайський	0,0346	44
Харківська гімназія № 13 Харківської міської ради Харківської області	Холодногірський	0,0338	45
Харківський навчально-виховний комплекс «школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад (ясла- садок)» № 8 Харківської міської ради Харківської області	Московський	0,0331	46
Сахновщинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Сахновщинської районної ради Харківської області	Сахновщинський район	0,0331	47-49
Комунальний заклад «Довжанський ліцей» імені Героя Радянського Союзу П.Г. Стрижака Золочівської селищної ради Харківської області	Золочівська ОТГ	0,0331	47-49
Комунальний заклад «Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 11 з поглибленим вивченням окремих предметів Харківської міської ради Харківської області»	Немишлянський	0,0331	47-49
Харківський ліцей № 141 Харківської міської ради Харківської області	Московський	0,0323	50
Харківська загальноосвітня школа I- III ступенів № 157 Харківської міської ради Харківської області	Індустріальний	0,0323	51-52
Харківська загальноосвітня школа I- III ступенів № 123 Харківської міської ради Харківської області	Московський	0,0323	51-52
Куп'янський навчально-виховний комплекс «Школа-гімназія № 3» Куп'янської міської ради Харківської області	м. Куп'янськ	0,0292	53
Балаклійська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Балаклійської районної ради Харківської області	Балаклійський	0,0292	54
Новопокровський навчально- виховний комплекс Чугуївської районної ради Харківської області	Чугуївський	0,0285	55-58
Харківська гімназія № 12 Харківської міської ради Харківської області	Основ'янський	0,0285	55-58
Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 139 Харківської міської ради Харківської області	Московський	0,0285	55-58

Заклад освіти	Район (місто, ОТГ)	Рейтинговий коефіцієнт	Місце
Південний ліцей Харківської районної ради Харківської області	Харківський	0,0285	55-58
Комунальний заклад «Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 78 Харківської міської ради Харківської області»	Слобідський	0,0277	59
Харківська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 73 Харківської міської ради Харківської області	Немишлянський	0,0262	60
Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 153 Харківської міської ради Харківської області	Новобаварський	0,0254	61
Нововодолазький ліцей № 2 Нововодолазької селищної ради Харківської області	Нововодолазька ОТГ	0,0246	62
Харківська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 134 Харківської міської ради Харківської області	Київський	0,0238	63-67
Есхарівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Чугуївської районної ради Харківської області	Чугуївський	0,0238	63-67
Комунальний заклад «Харківська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 15 з поглибленим вивченням окремих предметів Харківської міської ради Харківської області»	Індустріальний	0,0238	63-67
Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 142 Харківської міської ради Харківської області	Московський	0,0238	63-67
Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 48 Харківської міської ради Харківської області	Основ'янський	0,0238	63-67
Комунальний заклад «Кегичівський ліцей Кегичівської районної ради Харківської області»	Кегичівський	0,0223	68-69
Харківська гімназія № 172 Харківської міської ради Харківської області	Київський	0,0223	68-69
Комунальний заклад «Вовчанський ліцей № 1 Вовчанської районної ради Харківської області»	Вовчанський	0,0215	70
Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 64 Харківської міської ради Харківської області	Московський	0,0208	71-74
Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 28 Харківської міської ради Харківської області	Новобаварський	0,0208	71-74
Комунальний заклад «Пісочинський ліцей Пісочинської селищної ради»	Харківський	0,0208	71-74

Заклад освіти	Район (місто, ОТГ)	Рейтинговий коефіцієнт	Місце
Панютинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Лозівської міської ради Харківської області	м. Лозова	0,0208	71-74
Зміївський ліцей № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка Зміївської районної ради Харківської області	Зміївський	0,0200	75
Коробочкинський навчально-виховний комплекс Чкаловської селищної ради Харківської області	Чкаловська ОТГ	0,0192	76-78
Комунальний заклад «Харківський спеціальний навчально-виховний комплекс імені В.Г. Короленка» Харківської обласної ради	Заклад освіти інтернатного типу	0,0192	76-78
Комунальний заклад «Зміївська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 імені льотчика-космонавта Ігоря Петровича Волка Зміївської районної ради Харківської області»	Зміївський	0,0192	76-78
Комунальний заклад «Харківська спеціалізована школа-інтернат «Ліцей «Правоохоронець»» Харківської обласної ради	заклад інтернатного типу	0,0185	79-80
Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 36 Харківської міської ради Харківської області	Київський	0,0185	79-80
Мечебилівська загальноосвітня школа I-III ступенів Барвінківської районної ради Харківської області	Барвінківський	0,0177	81-83
Куп'янська загальноосвітня школа I-III ступенів № 6 Куп'янської міської ради Харківської області	м. Куп'янськ	0,0177	81-83
Харківська гімназія № 116 Харківської міської ради Харківської області	Шевченківський м. Харкова	0,0177	81-83
Нововодолазький ліцей № 1 Нововодолазької селищної ради Харківської області	Нововодолазька ОТГ	0,0169	84
Харківська гімназія № 65 Харківської міської ради Харківської області	Новобаварський	0,0169	85-86
Первомайська загальноосвітня школа I-III ступенів № 7 Первомайської міської ради Харківської області	м. Первомайський	0,0169	85-86
Андріївська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Балаклійської районної ради Харківської області	Балаклійський	0,0162	87-89
Люботинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 3 Люботинської міської ради Харківської області	м. Люботин	0,0162	87-89

Заклад освіти	Район (місто, ОТГ)	Рейтинговий коефіцієнт	Місце
Комунальний заклад «Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 49 Харківської міської ради Харківської області імені Харківських дивізій»	Немишлянський	0,0162	87-89
Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 97 Харківської міської ради Харківської області	Московський	0,0154	90-91
Красноградська гімназія «Гранд» Красноградської районної ради Харківської області	Красноградський	0,0154	90-91
Комунальний заклад «Харківський навчально-виховний комплекс «гімназія-школа І ступеня» № 24 Харківської міської ради Харківської області імені І.Н. Питікова»	Немишлянський	0,0146	92
Полковомикитівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Богодухівської районної ради Харківської області	Богодухівський	0,0131	93-100
Комунальний заклад «Токарівський ліцей» Дергачівської районної ради Харківської області	Дергачівський	0,0131	93-100
Лозівський навчально - виховний комплекс «загальноосвітній навчальний заклад - дошкільний навчальний заклад № 8» Лозівської міської ради Харківської області	м. Лозова	0,0131	93-100
Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 53 Харківської міської ради Харківської області	Основ'янський	0,0131	93-100
Куп'янська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Куп'янської міської ради Харківської області	м. Куп'янськ	0,0131	93-100
Харківська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 87 Харківської міської ради Харківської області	Холодногірський	0,0131	93-100
Чугуївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 Чугуївської міської ради Харківської області	м. Чугуїв	0,0131	93-100
Ізюмська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5 Ізюмської міської ради Харківської області	м. Ізюм	0,0131	93-100
Нововодолазький ліцей № 3 Нововодолазької селищної ради Харківської області	Нововодолазька ОТГ	0,0115	101-104
Комунальний заклад «Варварівський ліцей Вовчанської районної ради Харківської області»	Вовчанський	0,0115	101-104

Заклад освіти	Район (місто, ОТГ)	Рейтинговий коефіцієнт	Місце
Комунальний заклад «Харківська спеціалізована школа I-III ступенів з поглибленим вивченням окремих предметів № 16 Харківської міської ради Харківської області імені В.Г. Сергєєва»	Київський	0,0115	101-104
Первомайська загальноосвітня школа I-III ступенів № 4 Первомайської міської ради Харківської області	м. Первомайський	0,0115	101-104
Комунальний заклад «Бугаївський ліцей Ізюмської районної ради Харківської області»	Ізюмський	0,0100	105-106
Харківська гімназія № 178 «Освіта» Харківської міської ради Харківської області	Слобідський	0,0100	105-106
Чугуївський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа I-III ступенів-гімназія № 5 Чугуївської міської ради Харківської області»	м. Чугуїв	0,0092	107
Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 101 Харківської міської ради Харківської області	Немишлянський	0,0085	108-115
Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 108 Харківської міської ради Харківської області	Холодногірський	0,0085	108-115
Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 148 Харківської міської ради Харківської області	Шевченківський м. Харкова	0,0085	108-115
Люботинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 4 Люботинської міської ради Харківської області	м. Люботин	0,0085	108-115
Харківська приватна спеціалізована школа I-III ступенів «Харківський колегіум» Харківської області	Слобідський	0,0085	108-115
Комунальний заклад «Мереш'янський медичний ліцей» Мереш'янської міської ради Харківської області	Мереш'янська ОТГ	0,0085	108-115
Комунальний заклад «Близнюківський ліцей Близнюківської районної ради Харківської області»	Близнюківський	0,0085	108-115
Красноградський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 1 ім. О.І. Копиленка Красноградської районної ради Харківської області	Красноградський	0,0085	108-115
Барвінківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Барвінківської районної ради Харківської області	Барвінківський	0,0069	116-119

Заклад освіти	Район (місто, ОТГ)	Рейтинговий коефіцієнт	Місце
Чугуївський навчально-виховний комплекс № 6 імені тричі Героя Радянського Союзу І.М. Кожедуба Чугуївської міської ради Харківської області	м. Чугуїв	0,0069	116-119
Харківський технологічний ліцей № 9 Харківської міської ради Харківської області	Київський	0,0069	116-119
Куп'янська гімназія № 2 Куп'янської міської ради Харківської області	м. Куп'янськ	0,0069	116-119
Красноградський навчально-виховний комплекс № 2 Красноградської районної ради Харківської області	Красноградський	0,0054	120-126
Барвінківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3 Барвінківської районної ради Харківської області	Барвінківський	0,0054	120-126
Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 127 імені Г.К.Жукова Харківської міської ради Харківської області	Новобаварський	0,0054	120-126
Зачепилівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Зачепилівської селищної ради Зачепилівського району Харківської області	Зачепилівська ОТГ	0,0054	120-126
Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 76 Харківської міської ради Харківської області	Новобаварський	0,0054	120-126
Вербівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Балаклійської районної ради Харківської області	Балаклійський	0,0054	120-126
Первомайська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5 Первомайської міської ради Харківської області	м. Первомайський	0,0054	120-126

Примітка. Розрахунковий коефіцієнт (K_p) обчислювався за формулами:

$$K_p = 0,7K_{ол} + 0,3K_{МАН}, \text{ де}$$

$K_{ол}$ – коефіцієнт результативності участі в обласному етапі олімпіад;

$K_{МАН}$ – коефіцієнт результативності участі в обласному етапі конкурсу МАН;

N_I, N_{II}, N_{III} – кількість переможців обласного етапу олімпіад, які вибороли відповідно дипломи I, II та III ступеня;

M_I, M_{II}, M_{III} – кількість переможців обласного етапу конкурсу МАН, які вибороли відповідно дипломи I, II та III ступеня;

$\max(5N_I + 3N_{II} + N_{III})$ – найбільше значення виразу серед усіх ЗЗСО, у яких були переможці обласного етапу олімпіад;

$\max(5M_I + 3M_{II} + M_{III})$ – найбільше значення виразу серед усіх ЗЗСО, у яких були переможці обласного етапу конкурсу МАН.

Висновки

1. **Найбільша** кількість учасників конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН протягом двох років була у відділенні *хімії та біології* (**141** – у 2019 році, **136** – у 2018 році), **найменша** – у відділенні *фізики і астрономії* (**32** – у 2019 році, **37** – у 2018 році). При цьому **найкраща позитивна** динаміка відносної кількості учасників конкурсу-захисту МАН порівняно з минулим роком виявилася у відділенні *математики* (**11 %**), **найгірша негативна** – у відділенні *технічних наук* (**20 %**).

2. **Найбільший** відсоток переможців обласного етапу змагань у 2019 році був у відділеннях *технічних наук* (**57 %**, **27** учнів), *економіки* (**57 %**, **27** учнів), у 2018 році – у відділенні *хімії та біології* (**58 %** – **79** учнів); **найменший** – у 2019 році у відділенні *комп'ютерних наук* (**38 %**, **21** учень), у 2018 році – у відділенні *технічних наук* (**41 %** – **24** учні). Порівняно з минулим роком **найбільше** цей показник **зріс** у відділенні *технічних наук* (**на 16 %**), **найбільше зменшився** – у відділенні *хімії та біології* (**на 13 %**).

3. У 2019 році **найбільша** відносна кількість учасників у відділенні літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства була в секції «*Українська література*» – **26 %** (у 2018 році – також у секції «*Українська література*» – **23 %**); мовознавства – у секції «*Англійська мова*» – **31 %** (у 2018 році – також у секції «*Англійська мова*» – **33 %**); філософії та суспільствознавства – у секції «*Соціологія*» – **20 %** (у 2018 році – у секції «*Педагогіка*» – **21 %**); історії – у секції «*Історичне краєзнавство*» – **32 %** (у 2018 році – також у секції «*Історичне краєзнавство*» **41 %**); наук про Землю – у секції «*Географія та ландшафтознавство*» – **43 %** (також у секції «*Географія та ландшафтознавство*» – **44 %**); технічних наук – у секції «*Технологічні процеси та перспективні технології*» – **21 %** (у 2018 році – також у секції «*Технологічні процеси та перспективні технології*» – **22 %**); комп'ютерних наук – у секції «*Мультимедійні системи, навчальні та ігрові програми*» – **25 %** (у 2018 році – у секції «*Інформаційні системи, бази даних та системи штучного інтелекту*» – **22 %**); математики – у секції «*Математика*» – **47 %** (у 2018 році – у секції «*Прикладна математика*» – **43 %**); фізики і астрономії – у секції «*Експериментальна фізика*» – **53 %** (у 2018 році – також у секції «*Експериментальна фізика*» – **38 %**); економіки – у секції «*Мікроекономіка та макроекономіка*» – **28 %** (у 2018 році – також у секції «*Мікроекономіка та макроекономіка*» – **36 %**); хімії та біології – у секції «*Психологія*» – **20 %** (у 2018 році – також у секції «*Психологія*» – **21 %**); екології та аграрних наук – у секції «*Екологія*» – **31 %** (у 2018 році – також у секції «*Екологія*» – **35 %**).

4. **Найменшою** в 2019 році відносна кількість учасників була у відділенні літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства – у секції «*Кримськотатарська гуманітаристика*» – **5 %** (у 2018 році – у секції «*Російська література*» – **9 %**); мовознавства – у секції «*Іспанська мова*» – **3 %** (у 2018 році – також у секції «*Іспанська мова*» – **3 %**); філософії та суспільствознавства – у секції «*Філософія*» – **11 %** (у 2018 році – також у секції «*Філософія*» – **11 %**); історії – у секції «*Етнологія*» – **11 %** (у 2018 році – у секції «*Археологія*» – **7 %**); наук про Землю – у секції «*Кліматологія та метеорологія*» – **10 %** (у 2018 році – також у секції «*Кліматологія та метеорологія*» – **17 %**); технічних наук – у секції «*Інформаційно-телекомунікаційні системи та технології*» – **7 %** (у 2018 році – у секції «*Матеріалознавство*» – **8 %**); комп'ютерних наук – у секції «*Безпека інформаційних та телекомунікаційних систем*» – **13 %** (у 2018 році – у секціях «*Комп'ютерні системи та мережі*» та «*Безпека інформаційних та телекомунікаційних систем*» – **14 %**); математики – у секції «*Математичне моделювання*» – **19 %** (у 2018 році – також у секції «*Математичне моделювання*» – **21 %**); фізики і астрономії – у секції «*Аерофізика та космічні дослідження*» – **9 %** (у 2018 році – у секціях «*Астрономія та астрофізика*» та «*Аерофізика та космічні дослідження*» – **14 %**); економіки – у секції «*Публічне управління та адміністрування*» – **9 %** (у 2018 році – також у секції «*Публічне управління та адміністрування*» – **13 %**); хімії та біології – у секції «*Медицина*» – **9 %** (у 2018 році – у секції «*Загальна біологія*» – **7 %**); екології та аграрних наук – у секціях у секція «*Ветеринарія та зоотехнія*», «*Селекція та генетика*», «*Лісознавство*» (у 2018 році – у секції «*Лісознавство*» – **10 %**).

5. У 2018/2019 навчальному році **переможців** підготували у **188-ти** (**195-ти** – у 2017/2018 навчальному році) закладах освіти; серед них – у **60-ти** (**61-му** –

у 2017/2018 навчальному році) ЗЗСО *сільських районів* області, **20-ти** (**15-ти** – у 2017/2018 навчальному році) ЗЗСО *міст обласного значення*, **12-ти** (**12-ти** – у 2017/2018 навчальному році) ЗЗСО *об'єднаних територіальних громад*, **85-ти** (**92-х** – у 2017/2018 навчальному році) ЗЗСО *районів міста Харкова*, **2-х** (**2-х** – у 2017/2018 навчальному році) *зкладах міської мережі*.

6. **Найбільша** кількість переможців серед учнів ЗЗСО *сільських районів* – у Харківському (**16** учнів); *міст обласного значення* – у м. Куп'янську (**6**); *об'єднаних територіальних громад* – у Золочівській (**6**); *районів міста Харкова* – Шевченківському (**37**).

7. **Найменше** переможців виявилось серед учнів ЗЗСО *міст обласного значення* – у м. Лозувій (**2** учні), м. Люботині (**2**); *районів міста Харкова* – в Основ'янському (**5**). **Відсутні** переможці серед учасників змагань, які навчаються у ЗЗСО Зачепилівського, Нововодолазького, Первомайського, Печенізького *районів області*; Малинівській, Роганській *ОТГ*.

8. У 2019 році, як і в минулому, переможців змагань та учасників, які не стали переможцями, готували переважно вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

9. У порівнянні з минулим роком відсоток учителів вищої категорії, які підготували переможців, **збільшився** за відділенням *філософії та суспільствознавства* (**на 12 %**), *історії* (**на 2 %**), *наук про Землю* (**на 15 %**), *комп'ютерних наук* (**на 67 %**), **зменшився** – за відділенням *літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства* (**на 3 %**), *мовознавства* (**на 8 %**), *технічних наук* (**на 5 %**), *математики* (**на 18 %**), *фізики і астрономії* (**на 18 %**), *економіки* (**на 19 %**), *хімії та біології* (**на 3 %**), *екології та аграрних наук* (**на 0,60 %**).

10. Порівняно з минулим роком зменшилася кількість ЗЗСО, учні яких два роки поспіль стають **переможцями** обласного етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН (**на 8 %**). У 2019 році їх кількість дорівнювала **82**.

11. У **126-ти** ЗЗСО були переможці ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів та ІІ (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН. Це **на 9 %** менше, ніж у минулому році.

12. **Найвищу** результативність в інтелектуальних змаганнях продемонстрували учні Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Харківського навчально-виховного комплексу № 45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області, Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області, Харківської гімназії № 47 Харківської міської ради Харківської області (**1-5** рейтингові місця).

13. Серед *сільських районів* **найкращі** результати за підсумками участі у ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів та ІІ (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН показали учні Балаклійського лицею Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області (**14** рейтингове місце); *міст обласного значення* – Ізюмської гімназії № 1 Ізюмської районної ради Харківської області (**21** рейтингове місце); *об'єднаних територіальних громад* – Комунального закладу «Золочівський лицей № 2» Золочівської селищної ради Харківської області (**34-35** рейтингове місце).

14. Два роки поспіль **найвищу** результативність в інтелектуальних змаганнях демонструють учні Комунального закладу «Харківський фізико-математичний лицей № 27 Харківської міської ради Харківської області», Комунального закладу «Обласна спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», Харківського НВК № 45 «Академічна гімназія», Харківської гімназії № 47, Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова; серед *сільських районів* – Балаклійського лицею Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області.

Розділ I «Аналіз проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у Харківській області у 2018/2019 навчальному році» підготовлено:

- Центром аналітичної та методичної роботи (Вольянська С.Є., Кротова І.В., Носик Н.Д. – загальний аналіз, Румянцева-Лахтіна О.О. – українська мова та література; Косенко К.О. – російська мова та література; Моліна О.О. – англійська мова; Саввіч О.М. – географія; Старченко Л.М. – інформатика, інформаційні технології; Носик Н.Д. – економіка; Зайцева О.А. – біологія, екологія; Будна С.М. – математика; Лелеко В.Г. – хімія; Федченко С.Г. – фізика, астрономія; Бабіч Д.А. – історія; Сідорчук В.П. – правознавство);
- Центром громадянського виховання (Вербенко С.Б., Остапенко А.С. – трудове навчання);
- кафедрою методики навчання мов і літератури (Булгакова В.Г., канд. пед. наук, – німецька, французька, іспанська мови, іврит та єврейська література);
- кафедрою соціально-гуманітарної освіти (Китиченко С.О. – економіка);
- Центром моніторингу якості освіти (Капустін І.В., Голтяй Т.М., Вербенко А.З., Рудакова О.С. – усі предмети).

Розділ II «Аналіз результатів II (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН у 2017/2018 – 2018/2019 навчальних роках» підготовлено за матеріалами КЗ «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради»

- Центром моніторингу якості освіти (Капустін І.В., Голтяй Т.М., Вербенко А.З., Рудакова О.С.).

Розділ III. «Аналіз результатів III (обласного) етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів і II (обласного) Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН (по навчальних закладах)» підготовлено:

- Центром моніторингу якості освіти (Капустін І.В., Голтяй Т.М., Вербенко А.З., Рудакова О.С.).

**Всеукраїнські учнівські олімпіади та Всеукраїнський конкурс-захист
науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН – 2019: аналіз, рекомендації**

Відповідальний за випуск: *Кротова І.В.*

Редактори: *Кротова І.В., Клімова С.В., Румянцева-Лахтіна О.О.*

Технічне редагування: *Носик Н.Д., Комірна Є.В., Семисошенко С.В.*

Харківська академія неперервної освіти
61057, м. Харків, вул. Пушкінська, 24,
тел. / факс (057) 731-21-31,
E-mail: kvnz.hano@gmail.com
Web-сайт: edu-post-diploma.kharkov.ua